İŞİMİZ TİCARİ DİPLOMASİ

DEİK

CİLT III

Büyük ve Güçlü Bir Türkiye'ye Doğru (2010-2024)

Mehmet Altun

İŞİMİZ TİCARİ DİPLOMASİ

DEİK

CİLT III

Büyük ve Güçlü Bir Türkiye'ye Doğru (2010-2024)

İŞİMİZ TİCARİ DİPLOMASİ: DEİK
Büyük ve Güçlü BirTürkiye'ye Doğru (2010-2024)
Cilt III

Yazan: Mehmet Altun
Koordinatörler: Buket Erdat, Müslüm Bağdiken
Yardımcı Editör: Mürvet Akbıyık
Sözlü tarih görüşmeleri: Mehmet Altun, Mürvet Akbıyık

1. Basım: Kasım 2025 / ISBN 978-605-5979-28-7

Yayına hazırlayan
Kurumsal Yayınlar Araştırma, Danışmanlık,
Tanıtım ve Organizasyon Hizmetleri Ltd. Şti.
Fulya Mah. Pehlivan Sok. No. 35 D. 3
Şişli 34394 İstanbul
Tel: (212) 274 79 97
www.kurumsalyayinlar.com.tr / info@kurumsalyayinlar.com.tr

Baskı
Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayi Bölgesi, 1420. Cadde, No: 54
Yenimahalle 06378 Ankara
Tel: (312) 395 85 71
Sertifika no: 47479

Yayın hakları: © DEİK

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak göstermek suretiyle bilgi amaçlı alıntılar dışında yayımcısından ve yayın hakları sahibinden yazılı izin almadan kısmen veya tamamen kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İŞİMİZ TİCARİ DİPLOMASİ

DEİK

CİLT III

Büyük ve Güçlü Bir Türkiye'ye Doğru (2010-2024)

Mehmet Altun

Sunuş

“İşimiz, gücümüzü dünyaya taşımak” parolasıyla, dünyanın dört bir yanında gönüllü olarak “Ticari Diplomasi” çalışmalarımıza devam ediyor; faaliyetlerimizi kamu kaynağı kullanmadan İş Konseylerimiz, Karşı Kanatlarımız, Kurucu Kuruluşlarımız, Kurumsal Üyelerimiz ve çalışma arkadaşlarımızla sürdürüyoruz. Türk özel sektörünün dış dünyaya açılan penceresi DEİK olarak, çalışmalarımızı 40 yıldır gönüllü üyelik esasıyla ve tüm dünyaya yayılmış 153 İş Konseyimiz, geniş küresel ağımız ve ticaretin aktörleri ile kurduğumuz güçlü iş birlikleri ile sürdürüyor, ülkemizin sürdürülebilir büyümesine katkıda bulunuyor ve iş dünyamıza perspektif sunuyoruz.

40 sayısı, tarihin en eski zamanlarından itibaren farklı coğrafi bölgelerde, farklı medeniyetlerde kutsal ve uğurlu sayılmıştır. Türkçede de birçok atasözü, deyim ve bileşik fiille ifade edilen 40 sayısına ayrıca ruhi olgunluk da atfedilir. DEİK’in gelişimini, tecrübesini, etkisini yansıtan 40 yıllık serüveninde; artık Ticari Diplomasi faaliyetlerini yürütmede önemli bir olgunluğa eriştiğini ve ülkemiz ile dünya üzerindeki algısının da bu doğrultuda arttığını gözlemliyorum. Bizim için özel anlamı olan bu yıla erişmenin gururu ve motivasyonuyla, her açıdan daha olgun ve tecrübeli bir şekilde yolumuza devam edeceğimize inanıyorum.

Bu süre içinde olgunlaşan bir diğer unsur da, İş Konseylerimizin seçimlerinden tutun bütçe yönetimine kadar etkinliğini artıran kurala dayalı düzenlemelerimiz oldu. Seçimlerde adil, şeffaf, liyakat esaslı kural ve kriterler koyduk. Bölge üyeliği etkin sonuç vermiyordu, ülke üyeliğine geçiş yaptık. Herkesin, üye olduğu İş Konseyi’ne odaklanıp, sadece o konseyin kararlarında ve seçiminde söz sahibi olmasını sağladık. El kaldırarak seçilen İş Konseyi Başkanı ve yönetimi yerine, gizli oyla sandık usulünü getirerek, aidatını ödemeyenin seçme ve seçilme hakkı olmaz dedik. Her İş Konseyi’nin, DEİK stratejisiyle uyumlu yol haritasını ve aidatını kendisi belirlemesini ve toplanan kaynakların o konseyin faaliyetine harcanmasını sağladık.

DEİK üyeliği için, iki DEİK üyesinin detaylı cevap vererek imzaladığı referansını, üye olacağı İş Konseyi'nin görüşünü, komitenin görüşünü ve YK olurunu şart koştuk. İş Konseyi Başkanlarının, aday oldukları İş Konseyi'ndeki ülkeyle, ispatlanabilir ve makul seviyede iş yapıyor olması şartını getirdik.

2010 yılında 600'den fazla olan üye sayımızı 2024 yılında 3 kat artırarak 1.800'e ve 86 olan İş Konseyi sayımızı da yaklaşık iki katına çıkararak 153'e ulaştırdık. 2010 yılında düzenlediğimiz etkinlik sayımız 540 iken, 2024 yılında bu sayıyı 2.230'a çıkardık. Bu süreçte, hem giderlerimizi dengeli şekilde azaltmak, hem de etkin şekilde yerine getirmek gibi hassas bir görevimiz de var. Bu görevimizin bir yansıması olarak DEİK merkezimizi satın aldık ve genel gider masraflarımızı azalttık. Dolayısıyla faaliyetlerini kendi bütçesinden karşılayan İş Konseylerimizin üzerindeki bütçe baskısını azaltabildik.

DEİK'in bu zamanlara gelmesi için kılavuzluk eden, zorlukları etkili ve doğru bir şekilde yöneten, küresel yolculuğumuza imzalar atan, DEİK'in altyapısını oluşturup geliştiren ve kurumumuza değer katan iş dünyamıza teşekkür ediyorum.

1980'li yıllarda ekonomimizin yurt dışına açılmasıyla birlikte ihracatımızı artırdık, sanayideki kapasitemizi geliştirdik ve 200'den fazla ülkeye 4.000'den fazla ürünü satan bir ülke haline geldik. Son 20 yılda ise enerjide, savunma sanayiinde, sağlıkta, ulaşımda ve daha birçok alanda yapılan yatırımlar, bizlere önemli bir altyapı sağladı. Hedefimiz, bu altyapıyla geleceğin Türkiyesini bugünden daha da güçlü bir şekilde var etmektir.

Son yıllarda, tüm dünyayı etkisi altına alan önemli dönüşümlere şahit olduk: Covid-19 salgını ile tedarik zincirlerinin artan önemi, tek kaynağa bağlı olmanın riskleri, ivme kazanan dijital dönüşüm, Avrupa Yeşil Mutabakatı ile yeşil dönüşüm, Rusya-Ukrayna Savaşı ile enerji ve gıdada arzın artan önemi ve son zamanlarda ABD'nin ticaret politikalarından kaynaklanan küresel ticaret savaşları, değişen dünyanın en belirgin göstergeleri olarak karşımıza çıktı. Biz de, amaç ve hedeflerimizle iş süreçlerimizi tüm bu gelişmelere ve dönüşümlere uygun şekilde yeniden yapılandırdık.

Önümüzdeki dönemde, önemli küresel ve jeo-ekonomik gelişmelerle karşı karşıya kalacağımız gerçeği ortada. İklim değişikliği, jeopolitik gerginlikler, bölgesel çatışmalar, küresel ticaret savaşları, siber güvenlik gibi küresel ekonomiyi tehdit edebilecek birçok etkenin farkındayız. Bunların, dünyanın mevcut çıkmazlarına ilave riskler getireceği değerlendirmesi yanlış olmaz ama yeni fırsatların ortaya çıkacağını da unutmamalı. Biz, küresel düzeydeki bu fırsatları en iyi şekilde değerlendirmeliyiz. Önümüzdeki dönemde de yeniliklere ayak uydurarak, aktif ve tempolu bir şekilde yolumuza devam edeceğimize inanıyorum.

40. yılımızda, 2010-2024 yılları arasında DEİK'in serüvenini aktarmaya çalıştığımız DEİK kitabımızın üçüncü cildini sunmaktan mutluluk duyuyorum. Kitabın iş dünyamıza ilham ve rehber olmasını diliyor, bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Keyifli okumalar.

Nail OLPAK
DEİK Başkanı

Teşekkürlerimizle...

Sözlü ve yazılı görüşleriyle kitaba katkı sağlayan tüm katılımcılarımıza teşekkürü borç biliriz.*

Mahmut Asmalı
Şekib Avdagiç
Firuz Bağlıkaya
Ömer Bolat
Mehmet Büyükekşi
Ruşen Çetin
Caner Çolak
Berna Gözbaşı
Ümit Kiler
Ali Yıldırım Koç
Murat Kolbaşı
Korhan Kurdoğlu
Halim Mete
Nail Olpak
Ebru Özdemir
Tuncay Özilhan
Murat Özyeğin
Adnan Polat
Zeki Sarıbekir
Albert Saydam
Sani Şener
Mesut Toprak
Fuat Tosyalı
Ömer Cihad Vardan
Mehmet Ali Yalçındağ
Murat Yalçıntaş
Cemal Yangın
Steven Young
Nihat Zeybekci

* İsimler soyadı sırasına göre dizilmiştir.

Önsöz

DEİK'in kuruluşundan bugüne uzanan öyküsünü ve çalışmalarını kayıt altına alan kitap dizimizin üçüncü cildini takdim etmekten mutluluk duyuyoruz. Serimizin 2009 ve 2010 yıllarında rahmetli Feyyaz Berker'in destekleriyle yayımlanan ilk iki cildi, dünyada benzersiz bir organizasyon yapısına sahip olan DEİK'in hangi şartlar altında ve nasıl bir vizyonla hayata geçtiğini ayrıntılı bir şekilde ele alıyordu. 1985-2010 yılları arasındaki önemli gelişmeleri kapsayan bu kitaplar, söz konusu döneme dair siyasi, ekonomik ve jeopolitik konjonktür hakkında da bir çerçeve çiziyordu.

İlk iki cildin kapsadığı dönemden bu yana 15 yıl geçti. Bu süre içinde dünyada birçok hayati gelişme yaşandı. Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna ve Filislin-İsrail Savaşları, büyük iklim olayları ve ticaret savaşları gibi dünya gündemini büyük ölçüde etkileyen olayların yanı sıra teknolojide sağlanan ilerlemeler, Avrupa Yeşil Mutabakatı ve sürdürülebilir gelişmeyi önceliklendiren yeni ekonomi anlayışı, şirketlerin iş yapış tarzlarını ve stratejilerini büyük ölçüde etkiledi.

Söz konusu dönem, DEİK açısından da büyük bir dönüşüme tanıklık etti. 2014 yılında DEİK'in yeniden yapılandırılması, özel sektörün devlet kurumlarıyla çok daha sıkı ilişkiler içinde olmasını sağlarken, DEİK'in dünyadaki temsil gücünü ve hareket kabiliyetini de önemli ölçüde artırdı. 2018 yılında da ülke bazlı yönetim sistemine geçilmesi, İş Konseylerinin daha esnek, dinamik ve demokratik bir yapıya kavuşmasını sağladı. Bu süreçte DEİK, toplamda 153 İş Konseyinden oluşan, son derece dinamik, etkin ve verimli bir Ticari Diplomasi aracına dönüştü.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, serinin önceki kitaplarıyla aynı yaklaşımla, 2010-2024 yılları arasındaki gelişmeleri ayrıntılı bir şekilde okurlarıyla buluşturmayı hedefliyor. DEİK'in kurumsal hafızası açısından önemli bulduğum kitabın, daha yüksek hedeflere ulaşmakta da DEİK'in çalışmalarına katkı sağlayacağını umuyorum.

Saygılarımla,

Mehmet ALTUN

İçindekiler

Bölüm 1 Rüzgârlar Hızlanıyor (2010-2014)

Dünyaya bakış 16
Ekonomiye bakış 18
2010'lar ve Türkiye'de yaşanan önemli olaylar 20
Yeni Türkiye vizyonu ve yeni DEİK 38
İş Konseylerinin çalışmaları 55

Bölüm 2 DEİK Etki Alanını Genişletiyor (2015-2017)

Dünyaya bakış 104
Türkiye'ye bakış 106
Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar 110
DEİK'teki gelişmeler 144
İş Konseylerinin çalışmaları 162

Bölüm 3 Dünyayı Durduran Salgın (2018-2020)

Dünyaya bakış 234
Türkiye'ye bakış 236
Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar 238
DEİK'teki gelişmeler 275
İş Konseylerinin çalışmaları 297

Bölüm 4 Yeni Bir Yüzyılın Eşiğinde (2021-2024)

Dünyaya bakış 386
Türkiye'ye bakış 388
Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar 390
DEİK'teki gelişmeler 428
İş Konseylerinin çalışmaları 452

Bölüm 5 Türk İş Dünyasının Kuzey Yıldızı

DEİK İş Konseyleri 526
DEİK Hakkında Görüş ve Değerlendirmeler 534
Son Söz 555

Bölüm 1

Rüzgârlar Hızlanıyor (2010-2014)

Dünyaya bakış

2000'lerin sonundaki mali krizden iyimser bir toparlanma ile başlayan 2010'lar, istikrarlı ekonomik büyüme, düşük enflasyon, düşük faiz oranları ve güçlü tüketici harcamaları ile karakterize oldu. 2010'lu yıllar, ciddi siyasi çalkantılara, hatta kimilerine göre değişim sancılarına sahne oldu. Toplumsal olaylar, teknolojik gelişmeler ve çözülemeyen krizler gelecek yılları şekillendirecek dönüm noktaları olarak tarihe geçti. ABD süper güç olmaya devam ederken, Çin nüfuzunu genişletmeye çalıştı ve yükselen bir süper güç olarak konumunu sağlamlaştırdı. Bu dönemde, küresel ısınma ve iklim değişikliği, tüm kıtalarda aşırı hava olayları ile birlikte giderek daha büyük bir endişe kaynağı olmaya başladı.

2010'lu yıllar, akıllı telefonların yaygın kullanımı ve internetin dünya nüfusunun yarısından fazlasını kapsayacak şekilde büyümesiyle bilgi teknolojilerinde de önemli gelişmelere sahne oldu. Apple, iPhone ile dünyayı akıllı telefon kavramıyla tanıştırdı ve bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmadı.

Bu yıllar, özellikle sosyal medyanın işlevlerinin çeşitlenmesi ve yaygınlaşması açısından çarpıcı bir dönem olarak tarihe geçti. Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya devleri birer fenomene dönüştü ve bir hayli popülerleşti. 2010'lu yılların ilk yarısından sonra dünyanın dört bir köşesindeki sokak hareketlerinin simgesi "Twitter'ın kuşu" olurken, on yılın ikinci yarısında Cambridge Analytica gibi ciddi skandallar patlak verdi. Bilginin ve düşüncelerin sosyal medya aracılığıyla daha önce görülmemiş hızda dolaşıma girmesi, "post-truth" (hakikat sonrası) ve "fake news" (yalan haber) gibi kavramları 2010'lu yılları anlatmak için popüler ifadeler haline getirdi.

Hızla dijitalleşen ve bir veri imparatorluğuna dönüşmeye başlayan dünyada, paranın da bunun dışında kalması beklenemezdi. Kripto paralar 2010'lu yılların özellikle ikinci yarısında herkesin rağbet gösterdiği bir yatırım aracına dönüşürken, bir yandan da kullanım alanları hızla artmaya başladı. 22 Mayıs 2010'da Laszlo Hanyecz adlı kişi, siparişini verdiği pizzayı 25 dolar karşılığı olan 10 bin Bitcoin ile ödedi.[1]

2024 itibarıyla dünya genelinde 5,52 milyar kişinin internet kullandığı öngörülüyor. Bu sayı dünya nüfusunun yüzde 67,5'ine denk geliyor. Yine 2024 yılında dijital dönüşüm harcamalarının 2,5 trilyon dolara ulaştığı tahmin ediliyor. (Kaynak: *Statista* & *DataReportal*)

Ekonomiye bakış

2008'de yaşanan Lehman Brothers krizi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayrımı yapmaksızın birçok ülkeyi derinden etkiledi. Bu kriz finansal bir kriz olarak başlayıp kendisini kredi, likidite ve güven krizi olarak hissettirdi, sonunda ise reel sektörü de içine alan tam bir ekonomik krize dönüştü. Talebin azalması, bağımlı ülkelerin büyüme kaynağı olan dış sermaye miktarını azalttı, işsizliği tetikledi. 2008 yılında gelişmiş ekonomilerde başlayan bu kriz, 2009 yılında küresel yaygınlık kazandı ve dünya ekonomisi yüzde 0,6 oranında daraldı.

Krizle birlikte dünya ekonomisinde bir eksen kayması yaşandı. ABD ve Avrupa kriz içindeyken Asya ülkelerinin büyümesi, yeni bir sistem ve yeni bir dünya düzeni olarak farklı yol haritaları ortaya çıkardı; gelişmiş ekonomiler ve gelişmekte olan ekonomiler gösterdikleri performans bakımından birbirlerinden ciddi biçimde ayrıştı. Ekonominin odağı hızla Asya'ya kayarken ABD, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya gibi ülkelerin dünya ekonomisindeki ağırlığı gittikçe azaldı; Çin ve Hindistan gibi ülkeler ise dünya ekonomisinden giderek daha fazla pay almaya başladı.[2]

Türkiye ise kriz döneminde farklı dinamikleri ile piyasa beklentilerinin de üzerinde gerçekleşen büyüme ile bu dönemde diğer ülkelerden ayrıştı. Türkiye, 2010 yılında yüzde 8,9 oranında büyüdü. Bu oran Türkiye'yi Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomisi haline getirirken, ülkenin dünyaki yerini de güçlendirdi. TÜİK tarafından açıklanan verilere göre 2010 yılında GSYH, cari fiyatlarla 1 trilyon 105 milyar 101 milyon TL düzeyinde gerçekleşti. Kişi başı GSYH ise cari fiyatlarla 15.138 TL (10.079 dolar) olarak hesaplandı.

ABD'li yatırım bankası Lehman Brothers'ın 2008 yılında 613 milyar dolar borçla iflas etmesi, 1929 yılındaki Büyük Buhran'dan bu yana en şiddetli küresel durgunluk olan 2008-2012 Küresel Ekonomik Krizi'ni tetikledi.

2010'lar ve Türkiye'de yaşanan önemli olaylar

■ 12 Eylül referandumu (2010)

Türkiye'nin tarihinde bugüne kadar altı kez referandum sandığı kuruldu. İlk olarak 1961 Anayasası, ardından da 1982 Anayasası halkoyuna sunuldu. 1987 yılında, dönemin yasaklı siyasetçilerinin politik hayata dönüp dönmemeleri halka soruldu. 1988'de yerel seçimlerin bir yıl erkene alınıp alınmaması konusunda referanduma gidildi. 2007'de sandık, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi başta olmak üzere bazı anayasa değişiklikleri için kuruldu. 2010'da ise Anayasa'da yapılacak 26 maddelik bir değişiklik paketi için referanduma gidildi. Yapılan referandum sonucunda yüzde 57,88 evet ve yüzde 42,12 hayır oyu çıkarak anayasa değişikliği kabul edildi.[3]

■ Türkiye ASEAN/TAC'a taraf oldu (2010)

Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) 1967'de Bangkok'ta kuruldu. Kurucu üyeleri arasında Endonezya, Malezya, Tayland, Filipinler ve Singapur yer aldı. Üyelere sonradan Brunei (1984), Vietnam (1995), Laos (1997), Myanmar (1997) ve Kamboçya (1999) eklendi. AB, ABD, Kanada, Rusya, ÇHC, Japonya, Güney Kore, Hindistan, Avustralya ve Yeni Zelanda ASEAN'ın diyalog ortakları, İsviçre, Norveç, Pakistan ve Türkiye ise sektörel diyalog ortakları oldu. ASEAN'ın kuruluş yıllarında ön planda olan çatışmaların durdurulması ve siyasi istikrarın sağlanması gibi hususlar, Soğuk Savaş sonrası dönemde yerini ekonomik iş birliğinin geliştirilmesine yönelik çabalara bıraktı. 4,5 milyon km²'ye yayılan ASEAN bölgesinin toplam nüfusu 650 milyon civarındadır.

Türkiye, Güneydoğu Asya bölgesinde olan devletlerle ilk resmi ilişkilerini D8 teşkilatı çatısı altında Refah-Yol Hükümeti Başbakanı Necmettin Erbakan'ın girişimleriyle kurdu. ASEAN ile kurumsal ilişkilerini geliştirme kararını ise 1999 yılında aldı. İlk adım olarak Dostluk ve İş Birliği Antlaşması'na (ASEAN/TAC) 19-23 Temmuz 2010 tarihlerinde Vietnam'da yapılan 43. ASEAN Dışişleri Bakanları Toplantısı sırasında taraf oldu. ASEAN/TAC'a katılımın yanı sıra T.C. Cakarta Büyükelçiliği yine aynı yıl ASEAN nezdinde akredite edildi. Türkiye, 2013 yılından bu yana, ASEAN Zirvesi ile Dışişleri Bakanları Toplantılarına Dönem Başkanı ülke tarafından davet edilmektedir. Türkiye'nin 10 ASEAN üyesinde de büyükelçiliği bulunmaktadır.

ASEAN ile SDO çerçevesinde 2019-2023 yılları için "Pratik İşbirliği Alanları" (Practical Cooperation Areas-PCA) belgesi 18 Temmuz 2019 tarihinde Cakarta'da yapılan toplantıda kabul edildi. Türkiye, belirlenen projelerin finansmanı için kurulan fona 1 milyon dolar tutarında bütçe tahsis ettiğini açıkladı. Önümüzdeki dönemde, ASEAN ile tesis edilen kurumsal iş birliğinin geliştirilmesine yönelik olarak, söz konusu fondan istifadeyle düzenlenen iş birliği projelerinin artırılması başta olmak üzere, birçok alanda çalışmalar yürütülmesi öngörülmektedir. ASEAN ile tesis edilen SDO'nun, Güneydoğu Asya bölgesine

ASEAN'a üyelik

Bölge dışı ülkelerin ASEAN'a tam üye olmaları mümkün değildir. Örgütün bölge dışı ülkelerle yürüttüğü kurumsal ilişkilerde en ileri statü olan Diyalog Ortaklığı konusunda ise ASEAN tarafından moratoryum ilan edilmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin ASEAN ile kurumsal ilişkiler tesis etme hedefi çerçevesinde nihai hedefi "Diyalog Ortaklığı"dır. Ancak mevcut moratoryumun kaldırılmasına yönelik herhangi bir eğilimin bulunmamasından dolayı, Türkiye-ASEAN ilişkilerinde ivme kaybedilmemesini teminen, 2015 yılında ASEAN ile Sektörel Diyalog Ortaklığı (SDO) tesis edilmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede, ASEAN-Türkiye Ortak Sektörel İşbirliği Komitesi (AT-JSCC) Toplantıları 2018'den bu yana her yıl ASEAN sekretaryasının ev sahipliğinde Cakarta'da düzenlenmektedir.

açılım politikası çerçevesinde siyasi ve ekonomik ilişkilere zemin kazandırılmasında, Türkiye'nin bölgedeki görünürlüğünün artırılmasında, 2023 hedefleri çerçevesinde sağlanmak istenen ticaret rakamlarının elde edilmesinde ve bölge ülkeleriyle olan ticaret dengesinin düzeltilmesinde faydalı olacağı değerlendirilmektedir.[4]

■ Euro bölgesi krizi ve Euro Rekabet Paktı (2011)

2008 yılının ikinci yarısında ABD finans sektöründe ortaya çıkan kriz sonucunda oluşan resesyon, birçok Avrupa ülkesi ekonomisinde geniş çaplı hasarlar yarattı. Bu küresel krizin öncesinde Avrupa Birliği'nde yaşanan mevcut sıkıntılar da krizin bölgeyi kontrol altına almasında hızlandırıcı etki yaptı. Euro bölgesine dâhil olan üye devletlerde ortak para birimi olan euronun kullanılması ve bu ülkelerde para politikasının Avrupa Merkez Bankası aracılığı ile tek bir elden yürütülüyor olması, söz konusu ülke ekonomilerinin birbirine sıkı bir şekilde bağlı olmasına ve bir Euro Bölgesi ülkesinde meydana gelen olumsuz gelişmelerin diğer Euro Bölgesi ülkelerine de kısa sürede yayılmasına yol açtı. Bu hususun yanı sıra, AB üyesi ülkelerin finans ve reel sektörlerinin yüksek entegrasyon düzeyi, ülkelerin birbirinden etkilenme seviyesini ve hızını artırdı.

Nitekim 2010 yılının ikinci çeyreğinde Yunanistan'da patlak veren borç krizi, kısa sürede diğer euro bölgesi ülkelerini ve hatta ekonomik ve parasal birliğin geleceğini tehdit altına soktu. Başta Almanya olmak üzere bazı üye ülkelerin Yunanistan'a yardım konusunda isteksiz olması ise piyasalarda panik havasının yayılmasına neden oldu. Sonuçta ise kamu maliyesi ve bankacılık kesimleri sorunlu olan İrlanda, Portekiz, İspanya, İtalya ve Belçika da borç krizine sürüklenme tehdidi ile karşı karşıya kaldı.

Kriz yaşayan AB üyesi ülkelere bakıldığında, krizin her ülkede farklı nedenlerden kaynaklandığı görüldü. Örneğin, Yunanistan'da yaşanan kriz temel olarak kamu sektörü kaynaklı ortaya çıkarken, İrlanda'da bankacılık ve emlak sektöründeki zayıflıklar krizi tetikleyen unsurlar oldu. Portekiz'de cari açığın oldukça yüksek seviyelerde olması ve bankacılık sektörüne ilişkin riskler krizi tetiklerken, İspanya'da yetersiz iç ve dış talep ile işsizlik oranının yüzde 20'ler civarında olması kırılganlığı artırdı. İtalya ve Belçika'nın kamu maliyelerinin zayıf durumu ise ülke ekonomilerini zora soktu. Krizden kaynaklanan panik havasıyla bu ülkelerden çıkmak isteyen yatırımcılar reel faizin yükselmesine neden olarak, bu ülkelerde bütçe açığının daha da artmasına neden oldu. Bu durum, normal şartlar altında borçlarını çevirebilecek konumdaki ülkeleri panik nedeniyle borçlarını çeviremez duruma getirdi.

AB'de son dönemde yaşanan krizlere karşı alınan önlemler çerçevesinde Euro Rekabet Paktı (Euro Plus Pact) 24-25 Mart 2011 tarihli Avrupa Konseyi'nde kabul edildi. Bu gelişmeleri takiben kamu borcunun çevrilebilirliğine ilişkin sorunlar nedeniyle AB'ye yardım talebi ile başvuran Yunanistan için 10 Mayıs 2010 tarihinde AB-IMF ortak operasyonuyla 110 milyar euro tutarında bir kurtarma paketi açıklandı. Ardından, 28 Kasım 2010'da İrlanda, bankacılık sektöründe yaşadığı sorunlar nedeniyle AB'ye yardım talebi ile başvurdu ve İrlanda için AB-IMF iş birliğinde 85 milyar euro tutarında bir kurtarma paketi açıklandı. Son olarak Portekiz, 6 Nisan 2011 tarihinde AB'den yardım istedi. Bunun ardından Portekiz'e de AB-IMF iş birliğinde 78 milyar euro tutarında yardım yapılması kararlaştırıldı.[5]

Krizin Avrupa'ya yayılmasından sonra her ülke farklı sonuçlar altında olumlu ve olumsuz etkilere maruz kaldı. Bu durum Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan dış ticaretini ihracat bakımından büyük ölçüde etkiledi. Kriz, Türkiye'ye yabancı sermaye girişlerinde düşüşe, Türk mallarına talebin azalışına ve bu doğrultuda Türkiye'nin ihracatını olumsuz etkilemesine neden oldu. Türkiye'nin dışa bağımlı bir ülke olması cari açığın kapanmasında sorun teşkil etti. Öte yandan yabancı sermaye girişinin azalmasının yanında ihracatın da düşmesi, Türkiye ekonomisini iki yönlü bir çıkmaza soktu. Avrupa Birliği ülkelerindeki küresel finans krizi etkilerinin uzun süredir devam etmekte olması, Türkiye'nin de mali açıdan fazlasıyla olumsuz etkilenmesine neden oldu.[6]

Rona Yırcalı:
Türkiye'ye son on yılda 90 milyar doların üzerinde küresel sermaye yatırımı geldi. 2011 yılında ise 15,8 milyar dolar yabancı sermaye geldi. Bu bir önceki yılın yaklaşık 2,5 katı artış demek. Ancak 2012 yılının ilk 4 ayında Türkiye'ye gelen küresel sermaye yatırımları geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık yüzde 30 azaldı. Bu daralmada euro bölgesinden gelen küresel sermaye akımındaki düşüş çok etkili oldu. Bu düşüşün 2012 yılında da etkili olması bekleniyor.[7]

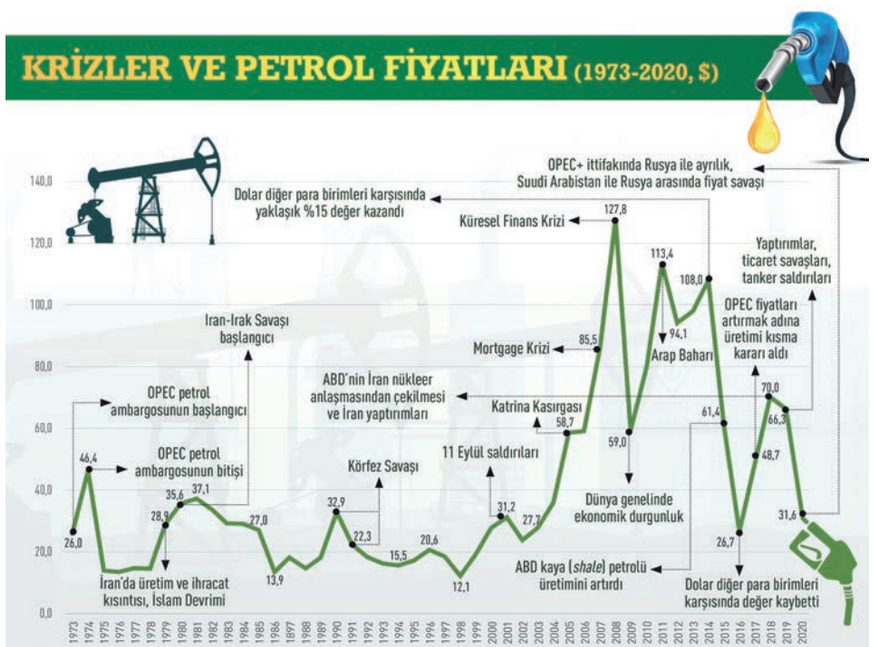

Mısır'ın başkenti Kahire'de Tahrir Meydanı'nda toplanan protestocular (9 Şubat 2011).

■ Arap Baharı (2011)

"Arap Baharı" kavramı, Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde Aralık 2010'dan günümüze değin rejim, yönetim, yönetici değişimleri başta olmak üzere değişikliklere ve yenilenmelere yol açan; protesto, ayaklanma, kalkışma, devrim, başkaldırı ve daha birçok isim ile nitelendirilen halk hareketlerini ifade etmek için kullanılıyor. Bu hareket ilk olarak Tunus'ta başladığında her ne kadar "Yasemin Devrimi" olarak adlandırılmışsa da olayların hızla Mısır ve Libya'ya sıçramasıyla yarattığı domino etkisinden dolayı "Arap Baharı" adını aldı.[8]

2010 yılının ikinci yarısında itibaren Arap dünyasında büyük bir değişim yaşanmaya başladı. Birçok Arap ülkesinde halk, küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin de etkisi ile bölgedeki işsizlik, istikrarsızlık, güçlü devletlerin yeni mekânsal düzenleme çabaları ve diktatörlerden dolayı oluşan sorunları çözmek için çareyi ayaklanmalarda buldu. İslami demokrasi talepleri arttı; halklar, özgürlük mücadelesi adı altında diktatörleri devirdi. Söz konusu değişimin ilk noktası olan Tunus'ta başlayan olaylar, diğer ülke halklarının da mevcut yönetimlere karşı ayaklanmasına neden oldu. Bu dönemde yaygın protestolar, gösteriler, darbeler, iç çatışma ve dış müdahaleler yaşandı. Bu süreçte yaşanan gelişmelerden Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Bahreyn, Cezayir, Ürdün ve Yemen büyük çapta; Moritanya, Suudi Arabistan, Umman, Irak, Lübnan ve Fas ise daha küçük çapta etkilendi. Birçok uzman, bu eşi görülmemiş halk hareketini, Arap dünyasında yaşanan en büyük değişim olarak yorumladı.

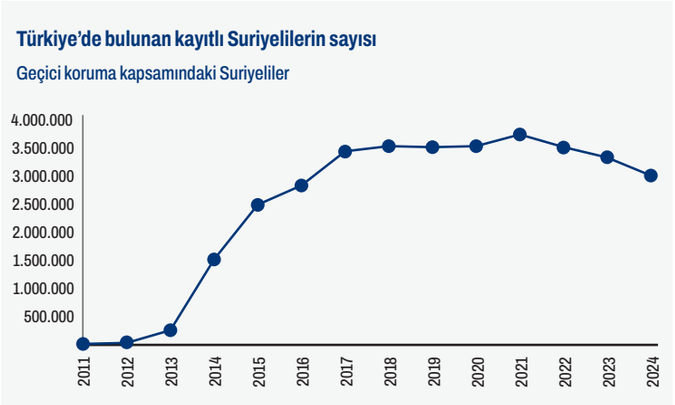

2009-2010 yıllarında 70-80 dolar bandında dalgalanan petrol fiyatları, arz kesintileri konusunda endişelere yol açan Arap Baharı ile birlikte Nisan 2011'de 126 dolara kadar ulaştı.

Arap Baharı, öncelikle petrol fiyatlarının yükselmesi nedeniyle petrol ithalatçısı bir ülke olan ve kronik şekilde cari açığı bulunan Türkiye'ye önemli bir maliyet getirdi. Turizm açısından da Türkiye, bu süreçte turist sayısı bakımından belirgin bir kayba uğradı. Tüm bunlara rağmen Türkiye'nin bu ülkelerden olan ithalatı süreçten fazla etkilenmedi, bölge ülkelerine olan ihracatın belirgin şekilde artması ise önemli bir başarı olarak görüldü.

Arap Baharı'nın etkisiyle Türkiye'nin yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin proje tutarında 2011'de yüzde 14'lük bir gerileme yaşandı. Dönemin Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) Başkanı Emin Sazak, bu duruma yönelik olarak o günlerde şu açıklamayı yaptı:

Özellikle Arap Baharı'ndan dolayı 2011 çok zor bir yıl oldu. Yurt dışında faaliyet gösteren firmalarımızın büyük bir bölümü, en başta Libya'dan kaynaklanan ciddi sıkıntılar yaşadı. Konu, sadece Libya ve Mısır ile sınırlı kalmayacak gibi gözüküyor, başka yerlere de sirayet ediyor. Ciro anlamında hepimizi negatif etkiledi. Sadece Libya'da 17-18 milyar dolar sözleşmeye bağlanmış iş miktarı söz konusu. Müteahhitler olarak Suriye ile çok fazla işimiz yoktu; ama Suudi Arabistan ve Katar oldukça önemli. Suudi Arabistan, Arap Baharı başladıktan sonra kendi içinde çok ciddi tedbirler almaya başladı. Özellikle halkın konut ihtiyacının karşılanması için 60 milyar dolarlık yatırıma başladılar. Fiyat ve şartları uygun olduğu müddetçe Türk şirketleri için çok iyi bir fırsat olacak.[9]

KAYNAK: Göç İdaresi Başkanlığı

Bu dönemde Türkiye açısından en büyük sorun ise Suriyeli mülteciler konusunda yaşandı. Sayıları milyonları aşan mülteciler için Birleşmiş Milletler ve uluslararası camianın yeterli yardımı yapmaması bir yandan Türkiye'ye ciddi bir maliyet yüklerken, diğer yandan da bu mültecilerin kayıt dışı istihdamı potansiyel sorun alanları oluşturdu.[10]

■ 12 Haziran Genel Seçimleri (2011)

12 Haziran 2011'de Türkiye'de genel seçimler yapıldı. Adalet ve Kalkınma Partisi oyların yüzde 49,83'ünü alarak en çok milletvekili çıkaran parti oldu. Bu seçimlerin önemli bir özelliği de 34 yıldan sonra Türkiye'nin "erken yapılmayan" ilk genel seçimi olmasıydı.

■ Türk ekonomisi rekor büyümeyle göz kamaştırdı (2011)

2011'de ekonomik kriz Euro Bölgesi ülkelerini derinden etkilerken, Türk ekonomisi yüzde 8,5 ile parlak bir büyüme sergiledi. Kişi başına milli gelir de 10.444 dolara yükseldi (2010: 10.079 dolar). Bir önceki yıla göre yüzde 18,2 artışla 134,6 milyar dolara ulaşan ihracat Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdı. 2011 yılında otomotiv sektörü 20,4 milyar dolar ile ihracat şampiyonu oldu. Kimyevi maddeler sektörü ikinci, hazır giyim ve konfeksiyon da üçüncü oldu. Ülke bazında en fazla ihracat yapılan üç ülke Almanya, Irak ve İtalya olarak sıralandı. Türk ekonomisi Çin'den sonra en hızlı büyüyen ülke olurken, cari açık sorununa çözüm arayışı da devam etti.

■ Teşvik Paketi (2012)

Yatırımcılar ve iş dünyası tarafından bir süredir merakla beklenen; cari açığı, ithalatı ve bölgeler arası eşitsizliği azaltıp istihdamı artırmayı hedefleyen yeni teşvik sistemi dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 5 Nisan 2012 tarihinde açıklandı. Yeni teşvik paketi ile Cumhuriyet'in 100. yılında Türkiye'yi "Dünyadaki en büyük 10 ekonomiden biri haline getirme", "500 milyar dolar mal ihracatına ulaşma" ve "kişi başına milli geliri 25.000 dolara yükseltme" hedeflerinin gerçekleşmesine katkıda bulunacak özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi amaçlanıyordu. Başbakan Erdoğan, program hakkında "Bu yeni sistemle, cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek olan ara malı ve ürünlerin ülkemizde yatırım ve üretiminin artırılmasını hedefliyoruz" açıklamasını yapıyordu. Yeni teşvik paketi dört ana bileşenden oluşuyordu:

1- Genel Teşvik Uygulamaları
2- Bölgesel Teşvik Uygulamaları
3- Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki
4- Stratejik Yatırımların Teşviki

Teşvik paketindeki kolaylıklar ise KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, asgari ücret üzerinden sigorta primi desteği, faiz desteği, yatırım yeri tahsisi, gelir vergisi desteği ve KDV iadesi gibi unsurlardan oluşuyordu. Başbakan Erdoğan, bu desteklerle yatırım dönemindeki finansman yükünün hafifletilmesinin amaçlandığını ifade ediyordu. Stratejik yatırım alanları olarak savunma, uzay, otomotiv ve eczacılık sanayileri, yatırım yerine bakılmaksızın özel destek kapsamında değerlendiriliyordu.

T.C. Ekonomi Bakanlığı tarafından Ankara'da 5 Haziran tarihinde yapılan Türk Ticaret Müşavirleri toplantısının ardından düzenlenen yemekte TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, teşvik yasasının getirdiği avantajlara şöyle vurgu yapıyordu:

Bakanlık diyor ki bir sektör seçin, on şirketi yanınıza alın, hedef pazarı belirleyin. Bakın ne teşvikler var: Fuar katılımında, pazar araştırmalarında, yurt dışından satın alma heyeti getirdiğinizde veya yurt dışına götürdüğünüzde, inovasyon söz konusu olduğunda, strateji çalışmalarında yüzde 75 oranında destek veriliyor. Bunu, baba oğluna yapmaz. Her şey var. Helva yapmak da bize düşüyor. 500 milyar hedefine işte bunları yaparak ulaşabiliriz.[11]

Devletin özel sektör için her şeyi yaptığını söyleyen Hisarcıklıoğlu, bu fırsatı iyi kullanmak gerektiğini bildiriyordu. TOBB ve DEİK'in bu açıdan önemine dikkat çeken Hisarcıklıoğlu, DEİK'in 38 kurucu ortağı olduğunu ve Türkiye'de bunun benzeri ikinci bir kuruluş bulunmadığını belirterek, DEİK'in İş Konseyi sayısını 109'a çıkardıklarını ve son bir yılda 700'ün üzerinde etkinlik düzenlediklerini hatırlatıyordu.

■ TANAP anlaşması imzalandı (2012)

Dünya petrol rezervlerinin yaklaşık yüzde 65'ine, doğal gaz rezervlerinin de yüzde 70'ine sahip bir bölgeye komşu olan Türkiye, coğrafi konumu ile her zaman bu rezervlerin sahibi üretici ülkeler ile önemli tüketici ülkeler arasında bir koridor görevi üstlendi. Enerji ithalatçısı Avrupa ile enerji zengini Doğu'nun boru hatlarıyla birbirine bağlanması Türkiye'nin enerji koridoru olma özelliğini daha da güçlendirirken, ülkenin ekonomik ve siyasi etkinliğini de artırdı. Türkiye, transit taşımacılığın getirdiği ekonomik kazancın yanı sıra boru hattı projelerinin yapımı yoluyla da önemli istihdam yarattı.

2012 yılında, Türkiye ve Avrupa'nın enerji arz güvenliğini artırarak, Azerbaycan, Türkiye ve AB'yi birbirine daha da yaklaştıran ve dünya enerji jeopolitiğini yeniden şekillendiren Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı TANAP Projesi'ne yönelik ilk adım atıldı. Projenin hukuki altyapısını oluşturan, "T.C. Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetler Arası Anlaşma" ile eki "Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması", 26.06.2012 tarihinde İstanbul'da imzalandı. Tanap Doğalgaz İletim A.Ş. şirketi

Türk Ticaret Müşavirleri ile DEİK Toplantısı (25 Nisan 2011).

Türkiye'nin Boru Hatları

- Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı (ITP) (1973-1976)
- Rusya-Türkiye Doğalgaz Boru Hattı (Batı Hattı) (1986-1988)
- Doğu Anadolu Doğalgaz Ana İletim Hattı (İran-Türkiye) (1996-2001)
- Mavi Akım Doğalgaz Boru Hattı (Mavi Akım) (1997-2003)
- Bakü-Tiflis-Ceyhan Ana İhraç Ham Petrol Boru Hattı (BTC) (1999-2006)
- Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Enterkonneksiyonu (TYE) (2003-2007)
- Bakü-Tiflis-Erzurum Doğalgaz Boru Hattı (BTE) (2004-2007)
- Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı (TANAP) (2013-2018)
- Türkakım Doğalgaz Boru Hattı (TÜRKAKIM) (2016-2020)

de 24 Aralık 2012 tarihinde resmen kuruldu. TANAP'ın ortakları arasında Güney Gaz Koridoru Şirketi - SGC (%51), BOTAŞ (%30), BP Pipelines (TANAP) Limited (%12), SOCAR Turkey Enerji A.Ş. (%7) şirketleri bulunuyordu.

İki kardeş ülke Türkiye ve Azerbaycan'ın enerji alanında bugüne kadar süregelen başarılı iş birliğinin en önemli göstergelerinden biri olan TANAP, Güney Kafkasya Boru Hattı (SCP) ve Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) ile birlikte Güney Gaz Koridoru'nun en önemli halkasını oluşturuyordu. Türkiye, Orta Doğu ve Avrupa'nın en uzun (1.811 km) ve en büyük çaplı (56") doğal gaz boru hattı olan TANAP, Azerbaycan'ın

T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

Şah Deniz sahasında üretilen doğal gazın öncelikle Türkiye'ye, ardından Avrupa'ya taşınmasını amaçlıyordu.

Azerbaycan doğal gazını Türkiye ve Avrupa'daki alıcılara güvenilir ve maliyet etkin şekilde iletmek üzere planlanan boru hattı, yıllık 16 milyar m^3 başlangıç kapasitesine ve maksimum yıllık 32 milyar m^3 kapasiteye sahipti. Boru hattı ile Türkiye'ye ilk gaz akışı 2018 yılı Haziran ayında, Avrupa'ya ise 2020 yılı Aralık ayında başladı. TANAP, Azerbaycan'ın Avrupa Birliği ile mevcut iktisadi ve siyasi iş birliğinin daha da

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Hammadde senin, petrol senin, bundan sonra artık sen söz söyleyeceksin!"

Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı yapılırken BP, hattın Ermenistan'dan geçmesini istemiş; ama rahmetli Haydar Aliyev buna razı olmamış. Süleyman Demirel'e, "BP çok bastırıyor, boru hattının Ermenistan'dan geçmesini istiyor. Ben de razı olmuyorum ama boru hattının daha kuzeye çekilmesi halinde bunun maliyetini ödememizi istiyorlar" dediğinde Demirel, "Sen kabul ediyorum de ilave maliyeti de üstleneceğini söyle" şeklinde bir tavsiye vermiş. Haydar Bey, "Tamam gardaşım da bende para yok, nasıl söylerim?" dediğinde Süleyman Bey gene "Sen öyle söyle" diye ısrar etmiş. Aslında o yıllar Türkiye'nin bir sente muhtaç olduğu zamanlar; ama orada siyasi bir deha ve büyük bir vizyon var. "Hammadde senin, petrol senin, bundan sonra artık sen söz söyleyeceksin" şeklinde bir yönlendirmesi olmuş. Gerçekten de o günkü istişarede ortaya çıkan sonuç itibarıyla da boru hattı Tiflis üzerinden geçmiş.

Yine aynı dönemde TPAO, Azerbaycan petrollerinden yüzde 4,25 hisse alıyor, ancak bu hisse Türkiye'nin hat için kurulan şirketin yönetim kuruluna girmesi için kâfi gelmiyor. Haydar Aliyev, "Yönetim kurulundaki diğer ortaklar Amerikalılar, İngilizler ve dünyanın diğer petrol şirketleri. Biz ise kapalı bir ekonomiden geliyoruz. Ben bu ülkelerin sosyolojik yapılarını bilmem, serbest pazar da bizim için yeni bir sistem" deyince Süleyman Demirel, "Biz yönetim kuruluna gireriz" diyor. Ancak Türkiye'nin hissesi buna yeterli olmayınca Haydar Bey orada ağırlığını koyuyor ve devlet hissesinden yüzde 1,5 payı Türkiye'ye hibe ediyor. Türkiye böylece yönetim kuruluna giriyor. Bu hat her iki ülkeye de büyük getiri sağlıyor.

gelişmesine katkı sağlarken, Azerbaycan'ı Türkiye'nin ikinci büyük gaz tedarikçisi ve Avrupa Birliği'nin yeni gaz tedarikçisi konumuna getirdi.

■ 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı (2012)

2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı, Cumhuriyet'in 100. yıl dönümü olan 2023'te Türkiye'nin ihracatını 500 milyar dolara çıkarmak ve son 10 yılda Türkiye'nin yakaladığı ihracat ivmesinin devamını sağlayarak sürdürülebilir bir ekonomi için ihracat atılımını gerçekleştirebilmek amacıyla hazırlandı. Stratejinin temel amacı, belirlenen hedefler doğrultusunda bütünsel bir "eylem planı" oluşturmaktı. Bu çerçevede, Türkiye'yi 500 milyar dolar ihracat hedefine taşıyacak stratejik hedeflerin basit, kolay anlaşılabilir, ölçülebilir, yönetilebilir ve düzenli takibe imkân verecek bir yapıda olması amaçlandı. Türkiye'nin gerekli yapısal dönüşümleri gerçekleştirmesi durumunda, 2023 yılı sonunda GSMH'nın 2 trilyon dolar civarına erişmesi ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesi hedeflendi.

2012 yılında, Türkiye'nin ihracatını 500 milyar dolara çıkarma hedefiyle "2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlandı.

Bu hedefler çerçevesinde 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı'nın ana yapısı oluşturuldu. Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda da uluslararası ticaretin giderek serbestleştiği ve bilgi-teknoloji yoğun ürünlerde dünya ticaretinin hızlanması karşısında ülkemizin dünya sanayi ürünleri imalatı değer zincirinde daha üst ve katma değeri yüksek alanlarda konumlanması gerektiğine vurgu yapıldı. 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı da bu çerçevede, teknolojik dönüşümünü tamamlamış, lojistik ve mevzuat altyapısı güçlü, en yeni üretim teknolojilerine hâkim, uluslararası pazarlarda güçlü bir Türkiye yaratma hedefiyle Türkiye'de ihracatın karşılaştığı yapısal sorunlara çözüm bulmak ve ekonomideki olası küresel, bölgesel ve yerel kırılganlıklara karşı önlem alarak tehditleri fırsata dönüştürmek amacıyla proaktif bir yaklaşımla tasarlandı. Strateji çerçevesinde 2012-2023 yılları arasında yıllık ihracatın ortalama yüzde 11,7 artması ve dünya ihracatında Türkiye'nin yaklaşık yüzde 0,8 olan payının 2013 yılında yüzde 0,91'e, 2018 yılında yüzde 1,18'e ve 2023 yılında yüzde 1,46'ya ulaşması hedeflendi.

Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda kamu ve özel sektör iş birliği sonucunda hazırlanan 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı, 13.06.2012 tarih ve 28322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 06.06.2012 tarih ve 2012/8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı olarak yürürlüğe girdi. Stratejide eylemlerin gerçekleştirilmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumlu birçok kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşu yer aldı.

Stratejinin uygulamaya konulduğu ilk dönem olan 2012-2015 döneminde kısa vadeli projeler ele alınırken, 2012-2019 döneminde orta, 2012-2023 döneminde uzun vadeli projeksiyonlar yer aldı. Her bir eylem alanının altında en az bir stratejik hedef bulunuyordu. Bu hedefler, pazar payı, yatırım-altyapı, çevre, teknoloji, iş birlikleri, finansman, insan kaynağı, mevzuat, izleme-değerlendirme olarak belirlenmişti.[12]

■ Türkiye ekonomisi fren yaptı (2012)

Dünya 2012 yılını, siyasi ve ekonomik dalgalanmalarla geçirdi. Türkiye'nin de içinde yer aldığı gelişmekte olan ülkelerdeki yüksek büyüme hızları, yerini düşük büyümeye bıraktı. Yılın ikinci yarısından itibaren uygulanmaya konulan ve "sert fren" olarak da değerlendirilen tedbirler, doğal olarak beklentilerin de değişmesine neden oldu. Başta Avrupa olmak üzere dünya ekonomisini derinden etkileyen bu dalgalanmalardan Türk ekonomisi de nasibini aldı. 2012 yılı için yüzde 3 olan büyüme beklentisi yüzde 2,2'de kaldı. Böylelikle kriz yılı olan 2009'dan sonraki en düşük büyüme gerçekleşti. Türkiye'nin ekonomik büyümesinde net ihracat etkili olurken, iç tüketimde ise ciddi bir düşüş görüldü.

■ 10. Kalkınma Planı (2013)

Katılımcı bir yaklaşımla 10 bini aşkın kişi ve kurum görüşü ile 66 adet Özel İhtisas Komisyonu raporu doğrultusunda hazırlanan 10. Kalkınma Planı, 2023 hedeflerine ulaşmak için önemli bir yol haritası sunuyordu. 2014-2018 dönemini kapsayan plan, Türkiye ekonomisinin gelişmiş ülkelere yaklaşma sürecinin hızlandırılması ve kalıcı bir şekilde yüksek gelirli ülkeler arasında yer alabilmesi için kalkınma çabalarının ekonomik ve sosyal alanda kapsamlı reform çalışmalarıyla desteklenmesi gerekliliğine vurgu yapıyordu. Bu çerçevede, 10. Kalkınma Planı'nda daha önceki planlardan farklı olarak "Öncelikli Dönüşüm Programları" adıyla 25 adet özel uygulama programı oluşturulmuştu. Kalkınma Planı'nda önceliklendirmenin de yapılabilmesine katkıda bulunan söz konusu programlar, planın uygulanabilirliğini ve kalkınma çabalarının etkinliğini artırmak amacıyla yeni bir yaklaşım çerçevesinde hazırlanmıştı.

Dönemin Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yaptığı konuşmada planın temel stratejisine ilişkin olarak şunları söylüyordu:

Bu plan döneminde Türkiye'nin hedefi üst orta gelir grubundan, yüksek gelir grubuna geçiş. Dönem sonunda 16 bin dolar diyoruz. Bu rakama ulaştığımız zaman Türkiye artık üst orta gelir grubu bir ülke olmaktan çıkıp, yüksek gelir grubunda bir ülke haline gelecek. Bizim buradaki hedefimiz eğitim sistemimizdeki reformlarla, kentleşme, şehirleşme ortamında atacağımız adımlarla, hukuk devleti, özgürlükler alanındaki ilerlememizle ve tabii teknoloji alanında özellikle bilgiyi katma değere dönüştürme, girişimciliği geliştirme, üniversite-sanayi iş birliğini geliştirme gibi çok çeşitli alanlarda yapacaklarımızla orta gelirden yüksek

gelire doğru gitmek. Bu, planımızın zaten temel stratejisini oluşturuyor. Bunun da özü yenilikçilik. Daha yenilikçi bir ekonomik yapı oluşturmak, katma değeri bu şekilde artırmak. Buraya bölgesel bazda da bakmak durumundayız. Bazı bölgelerimiz zaten orta geliri aşmış, yüksek gelire geçmiş durumda. Bazı bölgelerimiz orta gelir düzeyinde, bazı bölgelerimiz ise maalesef alt orta gelir düzeyinde. Bu bölgesel farklılıkları dikkate alarak, her bölgenin kendi şartlarına göre stratejiler uygulayarak genel anlamda ülkemizi orta gelirden yüksek gelire doğru taşımayı hedefliyoruz.[13]

■ Afrika'ya Açılım Politikası yerini Afrika Ortaklık Politikası'na bıraktı (2013)

Afrika ülkeleriyle ilişkilerin içinde bulunduğu aşamanın değerlendirilmesi ve ilişkileri daha da geliştirecek ilave yol ve yöntemlerin belirlenmesi amacıyla 18-21 Ağustos 2008 tarihlerinde 49 Afrika ülkesi ile Afrika Birliği dâhil 11 uluslararası ve bölgesel örgüt temsilcisinin katılımıyla İstanbul'da I. Türkiye-Afrika İşbirliği Zirvesi düzenlendi. Zirvede kabul edilen "Türkiye-Afrika İşbirliği İstanbul Deklarasyonu: Ortak Bir Gelecek İçin İşbirliği ve Dayanışma" ve "Türkiye-Afrika Ortaklığı İçin İşbirliği Çerçevesi" başlıklı belgeler, Türkiye-Afrika ilişkilerini sürdürülebilir bir yapıya kavuşturdu.

Türkiye'nin Sahra Altı Afrika ülkeleriyle ilişkilerinde son yıllarda pek çok alanda önemli mesafe kat edildi. 2005 yılında Afrika Birliği'ne (AfB) gözlemci üye olunması ve 2008 yılında Türkiye'nin AfB tarafından stratejik ortak olarak ilan edilmesiyle ivme kazanan çok boyutlu "Afrika'ya Açılım Politikası" kapsamında bölge ülkeleriyle başta siyasi ilişkiler olmak üzere ticaret, yatırımlar, kültürel projeler, güvenlik ve askeri iş birliği ve kalkınma projeleri gibi birçok alanda hızlı ilerleme sağlandı. Başarıyla tamamlanan Afrika'ya Açılım Politikası, 2013 yılı itibarıyla yerini Afrika Ortaklık Politikası'na bıraktı.

Ekvator Ginesi'nin başkenti Malabo'da düzenlenen İkinci Türkiye-Afrika Ortaklığı Zirvesi (19 Kasım 2014).

Türkiye'nin 500 milyar dolar ihracat hedefi içinde Afrika önemli bir yer tutuyor. Söz konusu hedef kapsamında Mısır, Cezayir, Libya, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Nijerya öne çıkıyor. Buna karşın, bugün itibarıyla yalnızca Mısır, Tunus, Fas ve Mauritius ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunuyor. Dolayısıyla müzakerelerin devam etmekte olduğu Gana, Sudan, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kamerun ve Libya gibi ülkelerle anlaşmaların kısa sürede sonuçlandırılabilmesi büyük önem arz ediyor.

Türkiye'nin Afrika ülkeleriyle 2003'ten beri artış göstermekte olan ikili ilişkilerinin arkasında, Türkiye'nin Afrika'ya yönelik Ticari ve Ekonomik İyileştirme Stratejisi

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"DEİK olarak Afrika'ya gittiğimizde karşı tarafa güven verdik."

Hükümetimizin aldığı bir karar vardı; "Afrika açılımı yapacağız, Afrika'daki ülkeleri dolaşacağız, onlara Türk insanını tanıtacağız, siyasi ilişkiler geliştireceğiz. Aynı zamanda da yanımızda götüreceğimiz iş insanlarına o ülkeleri tanıtacağız, yatırımsa yatırım, inşaatsa inşaat, ticaretse ticaret, bunları yapmaya çalışacağız." Bu anlayışla, DEİK olarak Afrika'ya gittiğimizde karşı tarafa güven verdik ve ilişkiler böyle gelişmeye başladı. Oradaki ilişkilerimizi güçlendirmek, kalıcı bir bağ kurmak için de Türkiye-Afrika İş Konseylerimiz oluşmaya başladı. Hatta sadece Afrika'da değil, benzer bir anlayışla Güney Amerika'da, Orta Amerika'da da İş Konseylerimiz oluştu.

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"Biz buraya sizlerden bir şeyler almaya gelmedik, biz size bir şeyler vermeye geldik."

Afrika bakir bir kıta, çok önemli doğal kaynakları ve tarım açısından mümbit arazileri var. Ama diğer taraftan da az gelişmiş ülkelerden oluşuyor. Cumhurbaşkanımız, buraya düzenlediğimiz ziyaretler esnasında hep şunu dile getiriyor: "Biz, bu zamana kadar size hükmeden, buralara gelip sizi yıllarca sömürge gibi kullanan ülkeler gibi değiliz. Biz buraya sizlerden bir şeyler almaya gelmedik, biz size bir şeyler vermeye geldik". Bakın, bu söylem çok önemlidir. Çünkü Fransa, İngiltere, İspanya veya Portekiz gibi ülkeler yıllar boyu Afrika'yı bir sömürge zihniyetiyle, kendi hegemonyalarını, kendi emperyalist emellerini, kendi dinlerini, kendi dillerini dayatarak oranın doğal kaynaklarından faydalanmış ve maalesef onları fakir bırakmışlar. Zaten o nedenledir ki her yıl Birleşmiş Milletler raporunda açlıktan ölen Afrikalıları okuyoruz.

yer alıyordu. Söz konusu strateji, 2014'te Malabo, Ekvator Ginesi'nde gerçekleşen Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nde, günün değişen koşul ve ihtiyaçlarına uygun şekilde güncellendi. Türkiye'nin Afrika'ya doğrudan yatırımını ve kıtadaki iş imkânlarını artırmak ve Afrika ülkelerinin ekonomik kalkınmasına uygun bir ortam oluşturmak için stratejinin vizyon ve amaçları yeniden gözden geçirildi. Karşılıklı yapılan üst düzey ziyaretler de Afrika Ortaklık Politikası'nın sürdürülmesinde önemli bir işlev üstlendi.[14]

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

"Her ülkenin kendine has bir kültürü var."

Her ülkenin kendine has bir kültürü var. Bir yabancı yatırımcı olarak oraya gittiğimiz zaman onların örflerini, âdetlerini, kültürlerini, geleneklerini önceden incelememiz lazım. Çünkü birçok şey farklı algılanabilir. Neticede, o insanlar artık bizim müşterilerimiz ve paydaşlarımız olacaklar. Onların beklentilerine tam cevap verebilmek çok önemli. Yatırım yapılan ülkenin hatta şehrin örf, adet, gelenek, göreneklerini, dini ve özel günlerini bilerek stratejiler geliştirilmelidir. Bu yaklaşımın özellikle yabancı ülkelerde yatırım yapanların önemsemesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum.

ÜMİT KİLER
(DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı - DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"Bugün iş insanımız 8 saat içerisinde Afrika'nın hemen her köşesine direkt uçabiliyor."

Burada ortaya konulmuş olan bir vizyon var. Cumhurbaşkanımız Afrika'ya büyükelçilikler, konsoloslukları açtırmasaydı, Türk Hava Yolları o ülkelere direkt uçuşlar koymasaydı, DEİK de Afrika'da bu kadar başarılı olamazdı ve dolayısıyla ihracat rakamları da bu seviyeye gelmezdi. Bugün bizim iş insanımız çantasını eline aldığında 8 saat içerisinde Afrika'nın hemen hemen her köşesine direkt uçabiliyor. Üstelik bu vizyon sadece Afrika için değil, tüm kıtalar ve bölgeler için geçerli.

■ Suriye'de savaş başladı (2013)

Suriye'deki iç çatışmalar Arap Baharı'nın etkisiyle 2011'in ilk aylarında başladı ve giderek genişledi. Beşar Esad rejimi ile muhalif gruplar arasında 2013'te hız kazanan çatışmalar, daha sonra Rusya ve İran'ın rejime destek için bölgeye gelmesi ve ABD güçlerinin de DEAŞ ile mücadele gerekçesiyle PKK/YPG terör örgütüyle ortak hareket ederek bölgeye yerleşmesinin ardından birçok ulusun müdahil olduğu bir savaşa dönüştü. Türkiye ise Suriye'nin kuzeyinde bir terör koridoru oluşturmak üzere kantonlar ilan eden terör örgütü PKK/YPG ile DEAŞ'tan kaynaklanan güvenlik tehditlerini gidermek amacıyla bölgeye yönelik birçok operasyon gerçekleştirdi.

BM verileri, 2011-2021 yıllarında Suriye'de yaklaşık 350 bin kişinin hayatını kaybettiğini belirtirken, resmi olmayan kaynaklar bu rakamın 613 binin üzerinde olduğunu öne sürüyor. Ülkedeki birçok kent harabeye dönerken, çatışmalar milyonlarca Suriyeliyi yerinden ederek komşu ülkelere göç etmeye zorladı. İç savaşta 15 milyondan fazla kişi insani yardıma muhtaç duruma geldi. Savaştan kaçan Suriyelilerin bir kısmı da deniz yoluyla başka ülkelere göç etmeye çalışırken yolda hayatını kaybetti.

■ Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı TTIP (2013)

Çok taraflı ticaret sisteminin merkezi niteliğindeki bir uluslararası kuruluş olan Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) gümrük duvarlarını kaldırmaya ve daha adil bir küresel ticaretin önünü açmaya çalışmasına karşın, giderek yaygınlaşan küreselleşme karşıtı fikirler ve hızlanan ticaret savaşları DTÖ'nün hızla değişen dünya koşullarına cevap veremediğine dair eleştirilerin artmasına yol açtı. DTÖ tartışmalarının kilitlenmesi ile beraber, farklı ekonomik güçler arasında Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (Transatlantic Trade and Investment Partnership - TTIP) ve Trans Pasifik Ortaklığı (Transatlantic Pasific Partnership - TPP) gibi mega-bölgesel blokları ortaya çıkmaya başladı. Bu bölgesel anlaşmalar da dünya ticaret düzeninin bütünleşmek yerine büyük parçalara ayrılması eğilimini doğurdu.

Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP), global ekonomik krizin oldukça etkilediği dünyanın en büyük iki pazarı olan ABD ile Avrupa Birliği'nde büyüme ve yatırımı canlandırma girişimlerinin bir parçası olarak ortaya çıktı. Bu gelişmeyle birlikte, anlaşmanın üçüncü ülkeler için doğurduğu riskler de gündeme geldi. AB ile Gümrük Birliği anlaşması olmasına karşın AB üyesi olmayan Türkiye'nin TTIP'ten nasıl etkileneceği bazı tartışma ve araştırmalara da konu oldu. Örneğin Öztrak ve Duvan tarafından yapılan çalışmaya göre, AB ve ABD arasındaki gümrük tarifelerinin kaldırılmasının Türkiye'ye maliyetinin reel olarak 1,7 milyar dolar, hem gümrük tarifelerinin hem de tarife dışı engellerin kaldırılmasına bağlı kaybın ise 15,4 milyar dolar olacağı iddia edildi.[15]

29 Ocak 2015'de düzenlenen DEİK İş Konseyleri İstişare Toplantısı'na katılan dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, çeşitli sebeplerle dünyanın ABD ve etrafındaki müttefikleriyle tek kutuplu bir hale geldiğini belirtirken, TTIP hakkındaki görüşlerini şöyle paylaşıyordu:

Tabiat tek kutuplu değil, kendini dengelemek durumunda. Diğer kutup da birkaç güçle güç dengesini oluşturmaya kalkıyor. Bu karşımıza Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) diye bir yapı çıkardı. AB'yi ortaya çıkaran irade ki ABD'yi oluşturan iradedir aynı zamanda. Bu irade dedi ki, "Bu iki iradenin artık bir araya gelme

Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso, ABD Başkanı Barack Obama ve Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy, AB-ABD Zirvesi'nde (2014).

zamanıdır". Çok hızlı şekilde TTIP süreci devam ediyor. TTIP, basit bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) değil, hatta güçlü bir STA da değil, bu tam anlamıyla ekonomik bir entegrasyondur. Siyasi ve kültürel entegrasyona da çok yatkın bir ekonomik entegrasyon. Onun için son derece önemli hale geldi. Dünya ticaretinin yüzde 50'sinin bir araya geldiği bir yapılanma.[16]

Türkiye açısından TTIP anlaşmasının oldukça kritik olduğunu söyleyen Murat Yalçıntaş da, Türkiye'nin mutlaka bu yapılanmanın içine girmesi gerektiğini düşünenler arasında yer alıyordu. Yalçıntaş, bu süreçte DEİK bünyesinde faaliyet gösteren Dünya Türk İş Konseyi'nin (DTİK) önemine de şöyle dikkat çekiyordu:

Türk kökenli Amerikalıların lobi faaliyetleri yapmaları konusunda teşvik edilmelerini sağlayacağız. Bu son derece kanuni ve kabul edilmiş resmi bir çalışma. Biz şu anda DTİK olarak, ABD'deki organizasyonumuzu tamamlamayı ve bunun çerçevesinde her sene bir bölgeden bir DTİK üyesi düşecek şekilde ABD Senatosu'nda, resmi makamlarında haklı davamızı anlatıp, senatörleri ve milletvekillerini ikna edip, Türkiye'nin bu anlaşmaya dâhil edilmesi konusunda bir karar çıkartılması için çalışmalara başlıyoruz. Bununla alakalı Bakanlığımızla konuştuk. DEİK'te Türk-Amerikan İş Konseyi var. TÜİK Başkanı Haluk Dinçer'in bu konuyla alakalı önemli çalışmaları var. Biz bu işin üstündeyiz. Biz DTİK olarak TTIP için harekete geçtik. ABD'deki bürokratların anlaması lazım ki, Türkiye'nin bu anlaşmaya dâhil olması ABD'nin menfaatinedir. DTİK olarak ABD'deki Türk iş insanlarıyla bir araya geleceğiz. Amerika'daki ilk adımı atmış olacağız. Eylül ayı ile birlikte Avrasya teşkilatlanmasına başlayacağız.[17]

2013 yılında kapsamlı bir serbest ticaret anlaşması olarak anons edilen bu anlaşmanın en önemli özelliklerinden biri de o güne kadarki en geniş çaplı serbest ticaret anlaşması olmasıydı. Ancak anlaşma, AB ile ticaret çatışmasına giren dönemin ABD Başkanı Donald Trump tarafından 2017 yılında durduruldu. Her ne kadar Trump yönetimi ve AB Temmuz 2018'de bir tür ateşkes ilan ederek müzakereleri yeniden başlattıysa da 15 Nisan 2019'da Avrupa Birliği Komisyonu tarafından müzakerelerin "eskidiği ve artık geçerli olmadığı" ilan edildi.[18]

Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirilen İş Konseyleri İstişare Toplantısı (29 Ocak 2015).

■ 30 Mart Yerel Seçimleri ve 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı Seçimi (2014)

30 Mart 2014'te gerçekleştirilen yerel seçimlere yüzde 89,16 katılım gerçekleşti. Adalet ve Kalkınma Partisi son seçimde yüzde 38,39 olan oy oranını yüzde 43,40'e, Cumhuriyet Halk Partisi yüzde 23,08 olan oy oranını yüzde 25,62'ye, Milliyetçi Hareket Partisi ise yüzde 15,97 olan oy oranını yüzde 17,62'ye çıkardı. 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün görev süresinin bitmesi ve 2007 yılında yapılan referandumunda Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kararı alınması üzerine 10 Ağustos 2014'te yapılan Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nde ise Recep Tayyip Erdoğan yüzde 51,8 oyla birinci çıkarak Türkiye'nin 12. Cumhurbaşkanı oldu.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Bu zamanın ruhu artık gözü kara bir küreselleşme değil."

Ülkemizdeki siyasi ve ekonomik gelişmeler münferit değildir; parçası olduğumuz uluslararası düzenin son 40 senede geçirdiği büyük değişim, Batı'nın ve Doğu'nun kesişim noktasındaki Türkiye'yi de sosyal, ekonomik ve siyasi açılardan etkiliyor. 1980'lerden itibaren tüm dünyada yaygınlaşan liberal ekonomi politikalarıyla giderek ivmelenen küreselleşmeye, 1990'da Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra artık geri dönüşü olmayan bir medeniyet yolculuğu diye bakılmaya başlanmıştı. Bazı düşünürlere göre, insanlığın mutlak doğruyu bulduğu, tarihsel arayışların sona erdiği bir çağdaydık. Oysa bugün hiç de öyle olmadığını görüyoruz.

Devletlerin teşvikler ve yaptırımlarla sanayi politikalarını aktif olarak şekillendirdikleri, yeniden ekonomik oyun kurucu rolüne soyundukları bu zamanın ruhu artık gözü kara bir küreselleşme değil... 40 yıldır genişleyen tedarik zincirlerinin kısalmaya başladığı, off-shoring yerine on-shoring, near-shoring ve hatta friendshoring, ally-shoring gibi ticariden ziyade siyasi nitelikli kavramların öne çıktığı bir dünyadayız.

Yeni Türkiye vizyonu ve yeni DEİK

Türkiye'yi dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline getirme ve ihracatı 500 milyar dolara çıkarma vizyonunun önemli oyuncularından biri olan DEİK, 2010'lu yılların ilk yarısında önemli bir dönüşüm yaşadı. İş Konseylerinin sayısında ve yayılımında önemli gelişmelere sahne olan DEİK, yönetim modeli ve işleyiş olarak da 2023 hedeflerine hizmet edecek şekilde yeniden yapılandırıldı.

Bu değişim sürecinin ilk adımlarından biri olan 2012 yılındaki olağan Genel Kurul toplantısı 22 Aralık günü İstanbul'da gerçekleştirildi. Aynı zamanda 25'inci hizmet yılına giren DEİK'in Genel Kurul toplantısına dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, AB Bakanı Egemen Bağış, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, 40 iş dünyası kuruluşu, yabancı misyon temsilcileri, 109 İş Konseyi Başkanı, DEİK üyeleri ve çok sayıda iş insanı katıldı.

"Türk Özel Sektörünün Küresel Gücü", "Türkiye'yle Büyüyor, Türkiye'yi Büyütüyoruz", "Anadolu'nun Kılcal Damarlarından Küresel Pazarlara", "Küresel Ekonomiye Yüksek Katma Değerle Entegrasyon", "Her Sektörde Sürdürülebilir Küresel Rekabet Gücü" ve "Küresel Güç Türkiye için: Ortak Payda, Ortak Akıl, Ortak Çalışma" sloganları ile gerçekleşen Genel Kurul'da, Yüksek Planlama Kurulu tarafından 2012'de kabul edilen "Türkiye 2023 Strateji ve Eylem Planı" temel referans olarak kabul edildi. DEİK'in yeni yol haritasının da masaya yatırıldığı toplantıda, strateji ve eylem planında ihracatın yanı sıra yurt dışı yatırımlar, hizmetler, çevre, Ar-Ge, Türk diasporası gibi dış ekonomik ilişkilere dair tüm alanlarda Ekonomi Bakanlığı'nın koordinasyonunda bu hedeflerin yakalanabilmesi için özel sektörün nasıl bir rol üstleneceği görüşüldü.

Dönemin Başbakanı Erdoğan, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, Türkiye'nin finans krizinde gösterdiği performansla tüm dünyada dikkatleri üzerine çeken, ilgiyle ve takdirle izlenen bir ülke konumunda olduğunu hatırlattı. Türkiye'nin ekonomisi büyürken, bölgesel ve küresel etkinliği artarken, DEİK ve mensuplarının ülkenin bu büyük vizyonuna çok ciddi katkılarda bulunduğunu belirten Erdoğan, DEİK'in 2012 yılında 749 farklı etkinlik gerçekleştirdiğini, kendisinin de bazı etkinliklere katılma fırsatı bulduğunu ifade etti. DEİK yöneticilerine çabalarından ötürü teşekkür eden Başbakan Erdoğan, Türkiye'nin dışa açılmasında örgütlenmenin önemini de şu sözlerle dile getirdi:

DEİK'in ve DEİK mensuplarının Türkiye'nin büyük vizyonuna çok ciddi katkılarda bulunduğunu yakından takip etme fırsatı buldum. Bu, bizim umut ve heyecanımızı artırıyor. Şu anda küresel finans krizi nedeniyle birçok ülke yurt dışı temsilciliklerini kapatıyor. Yurt dışı operasyonlarını askıya alıyor, bu yolla tasarruf sağlamaya çalışıyor. Böyle bir süreçte biz, yurt dışı temsilciliklerimizi çoğaltmaya ve güçlendirmeye devam ediyoruz. 2002 yılında Türkiye'nin dünya genelinde 93 büyükelçiliği vardı. Biz, 10 yılda 27 yeni büyükelçilik açtık ve toplam sayıyı 120'ye çıkardık. Afrika kıtasında sadece 12 büyükelçiliğimiz vardı. Bu sayıyı şimdi 34'e ulaştırıyoruz. 2002'de 163 olan

DEİK'teki değişim rüzgârlarının habercisi olan 2012 yılındaki Olağan Genel Kurul Toplantısı'na dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan da katıldı (22 Aralık 2012).

dış temsilcilik sayımız, şu anda 204'e ulaştı. Bunu en kısa zamanda 231'e çıkaracak ve dünyanın en yaygın örgütlenmiş beş ülkesinden biri olacağız. Bu yaygın örgütlenme içinde ekonomi özellikle öne çıkıyor. Sadece 2012 yılında 23 yeni merkezde ticaret müşavirlikleri tesis ettik. Ticaret müşavirlerimizin görev yaptığı merkez sayısı 2002'de 62 iken, rekor bir sayı 160'a ulaştı. 2002'de 84 müşavir görev yaparken, şu anda 238 müşavir bu merkezlerde görev yapıyor.

Dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, son 12 ayda 151,5 milyar dolar tutarında mal ihracatı, 39 milyar dolar tutarında da hizmet ihracatı yapıldığını söyledi. İhracatın 29 milyar dolarının yeni bölge ve ülkelere girerek temin edildiğini vurgulayan Bakan Çağlayan, ihracatın büyümeye önemli katkı sunduğunu, üretim ve istihdamı artırdığını belirtti. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise Türkiye'nin orta gelir ligine çıkmasının 50 yıl sürdüğünü belirterek, şimdi yüksek gelir ligine çıkmak için öncelikli 10 adım belirlediklerini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, "2023 yılında yurt dışında 100 milyar dolarlık yatırıma sahip bir ülke olmayı hedefliyoruz" ifadesini kullandı.

Dönemin DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı da konuşmasında 2013'te hizmet ihracatına daha fazla önem vereceklerini belirtti. Sağlık İş Konseyi ve Eğitim Ekonomisi İş Konseylerinin yanı sıra Enerji, Lojistik ve Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseylerinin çalışmalarını da hızlandıracaklarını söyleyen Yırcalı, DEİK'in gelecek dönem hedeflerini ise şöyle açıkladı:

Bu yıl içinde 109 İş Konseyimiz ile önemli işler yaptık. Yaptığımız etkinliklerin sayısı bir rekordu. Dış ekonomik ilişkilerimizdeki birçok önemli ülke için sorunlu bir yıl beklentisi hâkimken Türkiye'nin etkisinin artması için DEİK'e önemli vazifeler düşmektedir. 2050 yılında Asya Pasifik bölgesinin, küresel üretimin yüzde 50'sini üretmesi öngörülmektedir. Bu bölgede 3 ana kalemde 50'nin üzerinde faaliyetimiz olacak. Avrasya bölgesine yönelik çalışmalarımızı ise iki temelde şekillendireceğiz. Bir yandan Türkiye'ye yatırım yapmaları için firmaları çekmeye, bir yandan da petrol geliri olmayan ülkelere Türk yatırımcıları götürmek için çalışacağız. Hükümetimizin başarılı tercihleri ile Afrika kıtasının ticaretimizdeki payı artırıyor. Bizler de bu kıtadaki İş Konseylerimizi artırıyoruz. Bu kıtadaki toplam İş Konseyimiz 27'ye çıkacak.

Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan 22 Aralık 2012 tarihinde gerçekleşen DEİK Genel Kurulu'nda üyelere hitap etti.

■ 2012 Türkiye Ekonomisi Raporu

DEİK, dünyaca tanınmış araştırma ve danışmanlık şirketi Oxford Business Group ile "2012 Türk Ekonomisi" üzerine kapsamlı bir iş rehberi yayımladı. 10'uncusu hazırlanan çalışmada ulusal ekonomide her sektörün en önemli eğilimlerine yer verildiği gibi, pazarın yabancı yatırımcılara sunduğu fırsatlar ve yeni gelişmeler de vurgulandı. İngilizce yayımlanan raporda dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu gibi ülkenin üst düzey liderleri ile dönemin ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden ve ekonomi yönetiminin önde gelen yöneticileri ile yapılan özel röportajlara yer verildi. Raporda ayrıca Türkiye'nin ve dünyadan önde gelen birçok iş insanının görüşleri de yer aldı. Oxford Business Group'un kapsamlı analizlerinin eşlik ettiği röportajlar, bir yandan Türkiye'nin özellikle enerji, ulaşım, gayrimenkul ve inşaat sektörlerinde önemli yatırım odağı olduğuna dikkat çekerken, Türkiye'nin geniş ekonomik hinterlandıyla birlikte sunduğu yatırım ve iş fırsatlarının da altını çizdi.

DEİK'in Oxford Business Group iş birliği ile yayımladığı "The Report - Turkey 2012", ekonomideki temel eğilimlerin yanı sıra Türkiye'nin ve dünyanın önde gelen siyasetçi, ekonomist ve iş insanları ile yapılmış özel röportajları da içeriyordu (2012).

■ DEİK'ten İhracat Okulu (2013)

DEİK'in, şirketlerin ihracat konusundaki kurumsal kapasitelerini geliştirmek amacıyla kurduğu "DEİK İhracat Okulu" 2013 yılında eğitime başladı. DEİK, 2023 yılına kadar ihracatçı şirket sayısının 50 binden 70 bine çıkarılması hedefine bu eğitimlerle destek vereceğini açıkladı. Dış Ticaret Yönetimi, Dijital Pazarlama, İstihbarat Kanalları, Akreditif, Uluslararası Pazarlama, E-Ticaret, Dış Pazarlar İçin İş Planı Hazırlama, Dış Ticaret Yöneticilerine Finansal Bilgiler, Dış Pazar Geliştirme ve Konumlandırma Stratejileri, Bilanço Yönetimi ve Devlet Yardımları gibi başlıklardan oluşan eğitimler, ilerleyen süreçlerde ihracat alanına ilaveten yurt dışı yatırımlar, finansman, strateji geliştirme ve hizmet ihracatına yönelik programları da kapsayacak şekilde düzenlendi.

Konuya ilişkin değerlendirmede bulunan dönemin DEİK Genel Sekreteri Bahri Can Çalıcıoğlu, eğitim programının bir başka faydasını da "Katılımcıların farklı iş kolları ve sektörlerden katılımcılarla tanışmasını da istiyoruz. Zira bu en az eğitimler kadar önemli. İş hayatının yoğunluğu nedeniyle profesyoneller network geliştirmeye vakit bulamayabiliyor. Biz bu açığı da kapamalarına yardımcı olmayı hedefliyoruz," sözleriyle açıkladı. Programda Afrikalı uzmanların ders vereceği bir saatlik "Afrika Pazarına Giriş" dersine de yer verildi.

■ DEİK yeniden yapılandırıldı (2014)

2014 yılı sonlarına doğru DEİK'te bir kabuk değişimi yaşandı. Türk özel sektörünün dış ticaret, uluslararası yatırımlar, hizmetler, müteahhitlik ve lojistik başta olmak üzere dış ekonomik ilişkilerini yürütme, bu bağlamda yurt içi ve dışı yatırım imkânlarını araştırma, Türkiye'nin ihracatını artırmaya katkı sağlama ve benzeri iş geliştirme çalışmalarını koordine etmek amacıyla 1985 yılında kurulan DEİK, 11 Eylül 2014'te çıkarılan 6552 sayılı kanunla yeni bir yapıya kavuşturularak, Türk özel sektörünün dış ekonomik ilişkilerini yürütme görevini daha güçlü bir şekilde üstlendi.

Kanunla Ekonomi Bakanlığı ile koordinasyon içerisinde yeniden oluşturulan DEİK'in Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 20 Eylül 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandı. Böylece DEİK'in görevleri, yönetim yapısı, İş Konseylerinin kuruluşu, görevleri ve işleyişi gibi konular yeniden şekillendirildi. Bununla birlikte iş dünyasının en değerli kurumlarının başkan veya temsilcileri ile birbirinden kıymetli ve tecrübeli iş insanlarının bir araya geldiği DEİK'in yeni Yönetim Kurulu oluşturuldu.

6552 sayılı kanunla yeniden kurulan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun ilk Yönetim Kurulu Toplantısı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik'in de katılımlarıyla 28 Eylül 2014 günü Çırağan Sarayı'nda gerçekleşti. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun yeni başkanının İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) Başkanı Ömer Cihad Vardan olduğunu açıkladı. Bakan Zeybekci, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da DEİK'in ilk toplantısına gelerek, kurumu gelecek dönemdeki çalışmaları için cesaretlendirdiğini söyledi:

Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde hükümetlerimiz başka bir aşkla, milletine karşı büyük bir sorumluluk hissiyle 2002'de göreve geldiğinde, klasik yönetim tarzını terk etmiş ve ön alan, verileri analiz ederek olası durumlara dair uygun politikalar geliştiren, proaktif bir yönetim usulü belirlemiştir. İktisadi gelişimin, ihracatla büyümenin, güçlü bir ekonominin; bölgesinde ve küresel seviyede Türkiye'yi hak ettiği noktaya götüreceğini bilen bir anlayışla iş dünyası ile birlikte kapı kapı dolaşarak Türk ürünlerine ve iş insanlarına öncülük etmiştir. Tabii iş insanları da bu yaklaşım farklılığı ile birlikte yeni Türkiye'ye uyum sağlamış ve bir ahenk içerisinde bu anlayışın ayrılmaz bir parçası haline gelmişlerdir. İşte bu sürecin ve zamanın gereğinin bir sonucu olarak, Kurul'un yapısında bazı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Kurul Ekonomi Bakanlığı ile ilişkilendirilmiş, başka bir ifadeyle özel sektör gücü ve kamu gücü bir araya gelmiş ve etkinliğinin artırılması için Bakanlık bütçesinden de desteklenmiştir. Bu süreçte Bakanlık, DEİK'e müdahaleci bir anlayışla değil, DEİK'in önünü uluslararası alanda açma yolunda destek sağlamıştır. Böylelikle, DEİK'in yönetiminin kuvvetlendirilmesi ve katılımının çeşitlendirilmesiyle, daha kapsayıcı bir yapıyla, siyasi ya da diğer konularda görüş ayrımı yapmadan, iş dünyasının hemen hemen tüm baş aktörlerini bünyesinde barındırır hale gelmiştir. DEİK'in bu güncel yapısı, ticari ve iktisadi politika yapımı sürecinde kendisini göstermiş ve karar alma süreçlerine daha etkin ve daha geniş bir perspektif ile katkı sunmasına fırsat vermiştir. DEİK, ilk kuruluş hali ile yıllar içerisinde bugüne kadar önemli vazifeler üstlendi. Emeği geçenlerden Allah razı olsun. Ancak Heraklitos'un çağlar öncesinden yankılanan "Aynı nehirde iki defa yıkanılmaz" sözü de bize değişimin kaçınılmaz olduğunu kuvvetli bir şekilde hatırlatıyor. İnsanla ilgili hiçbir yapı sabit olarak kalmaz ve çağın ihtiyaçlarına göre şekillenir.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'ye göre Türkiye'nin dış ticaret hedeflerine koşabilmesi için DEİK'teki bu değişim kaçınılmazdı. Özellikle yurt dışına yapılan gezilerde, oradaki kurum ve kuruluşların Türkiye'den hangi kurumla iletişime geçeceği konusunda devamlı soru işaretleri yaşanıyordu. Hem yurt dışı muhatapların kontak kuracağı yegâne adres olması hem de yurt içinde hükümet ile direkt iletişime geçebilmesi amacıyla DEİK'in "Türk özel sektörünün

Yasal düzenlemeyle yeniden yapılandırılan DEİK'in Çırağan Sarayı'ndaki ilk Yönetim Kurulu Toplantısı (28 Eylül 2014).

dış ekonomik ilişkilerini yürütme" görevini tamamıyla üstlenmesi kritik öneme sahipti.

Yeni yapısıyla DEİK, "Kamu gücüyle donatılmış, kendine özgü, atipik, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz" bir kurum haline gelmişti. DEİK'in bir kamu kuruluşu olmadığının altını çizen yeni Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Cihad Vardan, bu özgün yapıyı "DEİK'in Türk özel sektörünün hemen tamamının temsil edildiği farklı ve özel bir statüsü vardır. Bizler bu yapıda, faaliyetlerimizi Ekonomi Bakanlığı ile son derece uyumlu ve koordineli olarak, iş birliği içinde ve hedef odaklı bir şekilde yürütmekteyiz. Ekonomi Bakanlığı bu alandaki hedeflerin kamu tarafındaki, DEİK ise özel sektör tarafındaki işleri yapmaktadır" sözleriyle açıklıyordu.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"DEİK'in dönüşümünü el birliğiyle inanılmaz kısa bir sürede gerçekleştirdik."

İnsanlar önceleri bu yeni oluşumdan endişeliydiler, acaba başarılı olacak mı, bu yeni format tutacak mı diye tereddütleri vardı. Bu gibi durumlarda size düşen görev, yapacağınız faaliyetleri çok güzel anlatmanızdır. Herhalde biz bunu başardık, anlatabildik diye düşünüyorum. Tabii bunu tek başına ben yaptım demek olmaz, çünkü bunu biz hep beraber yaptık. Arkadaşlarımızla, çalışanlarımızla, Yönetim Kurulu üyelerimizle, iş dünyası ile hep birlikte başardık. O gün için birbirinden değerli iş insanımızdan oluşan 35 kişilik bir Yönetim Kurulumuz vardı. Bugün ülkemizin en nadide, ekonomimize ciddi değer katan iş insanlarımızın hepsi Yönetim Kurulumuzda yer alıyordu. Biz de bu kıymetli kişilerin bulunduğu bir ortamda, bizden talep edilen dönüşümü en sağlıklı şekilde gerçekleştirmek üzere istişareler yaptık, oturumlar düzenledik, birçok toplantı gerçekleştirdik ve herkesin "beraber yaptığımız bir sistem" diye sahiplenebileceği bir yapıyı oluşturmaya gayret ettik. Hatta DEİK logosu, kurumsal format, kurumsal işleyiş, İş Konseylerinin nasıl çalışacağı gibi konulardaki detaylara kadar her bir maddenin Yönetim Kurulumuz, İş Konseyleri Başkanları ve Komite Üyeleri tarafından ortak oluşturulduğu bir yapı ortaya çıktı. Bu yapı çok aktif oldu, o dönemde inanılmaz bir başarı gösterdi. Bu aslında çok ciddi bir dönüşümdü, fakat biz bu dönüşümü el birliğiyle rekor denilebilecek çok kısa bir sürede gerçekleştirdik.

Tüm paydaşların ortak akıl ile oluşturduğu yeni yapı çok kaliteliydi. Mahiyeti de genişleyince, iş insanları tarafından rağbet görmeye başladı. Öyle ki, mevcutlar işe dört elle sarılırken, yeniler de "Ben bunun bir parçası olmak istiyorum" diyerek DEİK'e katılmaya başladı. Sonucunda İş Konseyi ve üye sayılarımız arttı. Çok hızlı bir dönemdi, hiç unutmuyorum Şili'den geliyoruz, valizimizi havalimanında değiştirerek Kazakistan'a gidiyoruz. Şili neresi, Kazakistan neresi! Aynı şekilde Afrika açılımı ile de çok ülkeye gittik. Oluşan sinerji ile bunları başardık. DEİK, sınırlı sayıda bir grup insanın yer aldığı bir kurum olmaktan çıktı ve bütün ülkenin iş dünyasına hizmet eden bir kurum haline geldi. Tabii bu süreç hâlâ devam ediyor ve ben de bundan ziyadesiyle mutlu oluyorum.

DEİK'in TOBB yönetimindeki çalışmaları

2014 yılındaki yasal düzenleme ile DEİK'in Ekonomi Bakanlığı'na bağlanmasının ardından TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, bir veda mesajı yayınlayarak tüm İş Konseyi Başkan ve Üyelerine, DEİK çalışanlarına, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına katkı ve desteklerinden ötürü teşekkür etti. Hisarcıklıoğlu, mektubunda DEİK'in o güne kadar TOBB çatısı altında gerçekleştirdiği çalışmalar ve sonuçları hakkında da şu bilgileri verdi:

"Türkiye'nin 1980 sonrasında gerçekleştirdiği reformlar ve ekonominin dışa açılma hamlesinin bir parçası olarak, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) 18 Temmuz 1986 tarihli Yönetim Kurulu kararıyla kurulan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), 28 yılı aşan deneyimiyle Türk iş dünyasının yurt dışındaki faaliyetlerini destekleyici ana unsur olmuştur.

Bu süreçte Türkiye'nin ihracatı 8 milyar dolar düzeyinden 150 milyar doların üzerine çıkmış; Türk müteahhitleri yurt dışı operasyonları ile dünyanın en büyük ikinci gücü olmuş; Türkiye, İtalya ile Çin arasındaki geniş coğrafyanın en büyük imalat gücü haline gelmiştir. DEİK de bu dönemde operasyonlarını giderek genişletmiş, Türk özel sektörünü küresel piyasalarda desteklemeyi kendisine şiar edinmiştir. Ayrıca DEİK, dış ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla Dışişleri Bakanlığımız, Ekonomi Bakanlığımız, Kalkınma Bakanlığımız, Gümrük ve Ticaret Bakanlığımız, Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarımızla eşgüdüm içinde birçok faaliyet yürütmüştür.

Özellikle 2001 yılında TOBB Başkanı olmam sonrasında DEİK'in yapısının güçlendirilmesi ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması için büyük bir çaba gösterdik. 2004 yılında TOBB Kanunu'nun yenilenmesi çalışmaları kapsamında DEİK'e ayrı bir tüzel kişilik kazandırılmasını sağlamak üzere, 5174 sayılı TOBB Kanunu'na DEİK'e ilişkin özel hükümler konulması önerimiz, Yüce Meclisimiz tarafından kabul gördü. Böylece, 1986'dan 2004'e kadar TOBB'un bir parçası olarak faaliyet gösteren DEİK, özel sektör kuruluşlarının ortaklaşa kurduğu ve yönettiği kurumsal bir yapıya kavuştu. Bu kapsamda, 2001'de TOBB dâhil 9 olan Kurucu Kuruluş sayısı, 2014 itibarıyla 42'ye yükseldi. 2001 öncesi finansal sıkıntılar çeken DEİK, 2014 itibarıyla kendi ayakları üzerinde durabilen bir kurum haline geldi.

81 ilimizdeki iş insanlarımıza daha iyi hizmet verebilmek adına kurucu kuruluşların Anadolu'daki teşkilatları nezdinde 265 DEİK temsilciliği oluşturuldu. Kurucu kuruluşlarımızla gerçekleştirilen ortak etkinliklerle söz konusu kuruluşların üye tabanlarının da DEİK koordinasyonunda dışa açılmaları sağlandı.

2001'de 65 olan ikili İş Konseyi sayımız, Türkiye'nin dünya genelinde artan etkinliğine bağlı olarak Ağustos 2014 itibarıyla 119'a yükseldi. Ülkemizin hizmet ihracat kapasitesinin artırılmasına katkı sağlamak amacıyla Sağlık Turizmi, Eğitim Ekonomisi,

Enerji, Lojistik, Uluslararası Teknik Müşavirlik Sektörel İş Konseyleri kuruldu.

26 Aralık 2007 tarihli DEİK Yönetim Kurulu kararı ile yurt dışındaki Türk iş diasporasının etkin örgütlenmesini hedefleyen "Dünya Türk İşadamları Konseyi"ni (DTİK) kurduk. Türk iş insanlarının olduğu her ülkede ülke ve şehir temsilcilikleri kurularak, örgütlenmenin tabana yayılmasını sağladık. Yurt dışındaki Türklerin bir araya getirilmesinde, aralarında kalıcı iletişim kurulmasında, ana vatan ile bağlarının güçlendirilmesinde oldukça önemli ve anlamlı bir görev üstlendik.

Bu gelişmeler sayesinde, 2001'de yurt içi ve yurt dışında düzenlenen toplam etkinlik sayısı 113 iken, 2013'te bu rakam 792'ye yükselerek 7 kat arttı. 15 bini aşkın yabancı iş insanının katıldığı bu etkinliklerde, 28 yabancı devlet başkanı ve başbakan ağırlandı. Bakan seviyesinde de 120'yi aşkın katılım sağlandı. Tüm bu etkinliklerimiz T.C. Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının bilgisi ve yönlendirilmesi dâhilinde yapıldı.

Bunları DEİK olarak tüm kurucu kuruluşlarımız, İş Konseyi Başkanlarımız ve üyelerimizin yanında çalışanlarımızın üstün gayretleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının desteğiyle başardık. Hep beraber Türkiye ekonomisinin daha da güçlenmesi, Türk iş insanlarının yurt dışında işlerinin kolaylaştırılması, muhatabımız özel sektör kuruluşları ile daha sağlıklı ve kurumsal bir ilişki kurulması adına yaptık. Türkiye'nin yazdığı başarı hikâyelerinde bizim de tuzumuz olsun istedik.

Geldiğimiz noktada 11 Eylül 2014'te yasalaşan 6552 sayılı Kanun ile Yüce Meclisimiz, mevcut DEİK'in kapatılmasını ve Ekonomi Bakanlığımıza bağlı yeni bir DEİK kurulmasını takdir etmiştir. 20 Eylül 2014'te Ekonomi Bakanlığımızın yayımladığı yeni yönetmelik ile de Ekonomi Bakanlığımıza bağlı olarak faaliyet gösterecek yeni DEİK'in yapısı şekillenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bir parçası olarak, artık kamu gücünü ve devlet imkânlarını kullanabilecek DEİK daha fazla araç ve imkân ile donatılmış olacaktır. Tüm temennimiz DEİK'in yeni yapısıyla daha büyük başarılara imza atması, Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerinde hareket alanını daha da geliştirmesidir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak, ülkemizin başarılarının devam etmesi ve Türk özel sektörünün yurt içinde ve yurt dışında başarılarının artırılması için çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bugüne kadar ilgili tüm kamu kurumlarımızla eşgüdümlü çalıştığımız ve elimizden gelen desteği verdiğimiz gibi, bugünden sonra da yeni DEİK'e gereken desteği vereceğiz."[19]

M. Rifat Hisarcıklıoğlu
TOBB Başkanı

ÖMER BOLAT (T.C. Ticaret Bakanı)

"DEİK, Türk özel sektörünün ülke dışına açılan penceresi ve çatı kuruluşu olmuştur."

2014 yılında yaşanan dönüşümdeki temel hedef, DEİK'i yurt dışındaki özel sektör temsilcilerinin ve Türkiye'deki en büyük sivil toplum kuruluşlarının bir arada yer aldığı ve yurt dışı ile kurulacak diyalog kanalının tek muhatabı olan şemsiye niteliğindeki bir kuruluşa dönüştürmekti. Türk iş dünyasının dışarıya açılmasında bir bütün olarak hareket etme gerekliliğinden doğan ve sivil toplum kuruluşlarını bir şemsiye altında toplayan DEİK; TOBB, TİM, MÜSİAD ve TMB başta olmak üzere 98 kurucu kuruluş ve kurumsal üyenin bir araya gelmesiyle Türk özel sektörünün ülke dışına açılan bir penceresi ve bir çatı kuruluşu olmuştur. DEİK'in 2014'te yeniden yapılandırılmasından sonra geçen zaman diliminde, daha önceki döneme göre Bakanlığımız ve diğer kamu kurumlarıyla koordinasyonu ve iş birliği ile faaliyetlerinde niteliksel ve niceliksel olarak büyük bir gelişim yaşanmıştır.

DEİK'in 6552 sayılı kanun uyarınca yeniden yapılandırılması sonrasında TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu görevini Ömer Cihat Vardan'a devretti (2 Ekim 2014).

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

“2014’te yepyeni bir yapılanma oluştu.”

1985 yılında Türk-Amerikan İş Konseyi’nin kurulmasıyla başlayıp 1988 yılından itibaren sayıları artmaya başlayan İş Konseyleriyle DEİK olarak yoluna devam eden bu güzel ailenin kurumsal yönetim sisteminde 2014 yılında önemli bir değişiklik oldu. O güne kadar DEİK’in Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile olan ilişkisi farklılaştı. Önceki dönemde “Kurucu Kuruluş” olan TOBB’un başkanı otomatik olarak DEİK’in de başkanı olurken, 2014’te yepyeni bir yapılanma oluştu. DEİK’in kuruluşunda ilk imzayı atan TOBB, sonraki süreçlerde de hamiliğini yapmıştı; yönetimde söz hakkı da TOBB’un elindeydi. Yönetmeliğe göre o zaman 25 kişi olan DEİK Yönetim Kurulu’nun 13 kişisi TOBB tarafından belirleniyordu. TOBB Başkanı da otomatik olarak DEİK Başkanı oluyordu. 2014’teki statü değişikliği ile birlikte DEİK’in görev tanımı, “Türk iş dünyasının dış ekonomik ilişkilerini koordine etmek” olarak tanımlandı. Ve bunun sonucu olarak, eğer Türkiye’nin yurt içinde veya yurt dışında ekonomik içerikli bir toplantısı varsa, bunun iş insanları ayağı olan toplantıların tamamının sorumluluğu DEİK’e verildi. Bu durum, bazen gündeme getirildiği gibi DEİK’i ne bir devlet kurumuna dönüştürdü ne de DEİK ile TOBB’u karşı karşıya getirdi. Halen DEİK Yönetim Kurulu’nun doğal üyelerinden biri de TOBB Başkanı’dır ve DEİK Başkan Yardımcılarından birisidir.

Yeni statüsü içinde DEİK, bir lira bile kamu kaynağı kullanmıyor, tüm kaynağını üyelerinden ve sponsorlarından temin ediyor. Ancak Cumhurbaşkanlığı ve ilişkili bakanlığı olan Ticaret Bakanlığı başta olmak üzere, doğal olarak Dışişleri Bakanlığı ve diğer bakanlıklarla, büyükelçiliklerle ve ticaret ataşelikleriyle çok yakın çalışıyor.

Statü değişikliğinin ardından DEİK’in iç yapılanmasının buna uygun şekilde yenilenmesiyle İş Konseyleri büyük dinamizm kazandı. Günümüzde ülke bazında gerçekleştirilen etkinliklere İş Konseylerinin kendisi karar verir, harcamalarını da kendi bütçelerinden karşılar. Çeşitli formatlarda ve ölçeklerde gerçekleştirilen bu toplantılarda esas olarak iş insanlarının sorunları ve talepleri dile getirilir, çünkü sorunların konuşulmadığı bir toplantı temennilerden ibaret bir toplantı haline gelir. İş Konseyleri siyasi konulara girmedikleri ve ulusal hassasiyetleri gözettikleri sürece kendi gündemlerini de kendileri oluştururlar. Biz de DEİK yönetimi olarak İş Konseylerine ihtiyaçları ölçüsünde geliştirici yönde katkı sağlamaya çalışırız ve lojistik başta olmak üzere her türlü desteği veririz.

DEİK olarak kendimizi bir çatı olarak değil, bir platform olarak tarif ediyoruz. Meseleye çatı gözlüğünden bakacak olursanız, TOBB üye sayısı bakımından bir çatı kuruluşuyum der; TİM bir çatı kuruluşuyum der ve bunun içinden çıkılamaz hale gelir. Baktığınızda Türkiye’de iş insanlarına yönelik olarak hizmet veren birçok örgüt var. Bunlar arasında kurum milliyetçiliği yapmanın hiçbir anlamı yok ve DEİK’i böyle bir bakış açısıyla tarif etmek ona da diğerlerine de zarar verir, benim anlayışım bu. O nedenle biz tüm iş örgütleri arasında kendimizi, ülkeler arası yatırım ve ticareti artırmak için ticari diplomasi faaliyetleri gerçekleştiren bir platform olarak konumlandırıyoruz.

DEİK, bir çatı kuruluş olarak tüm özel sektörü kapsayacak

ÖMER CİHAD VARDAN
DEİK Yönetim Kurulu Başkanı

Hatırlanacağı üzere daha öncelerî DEİK’in Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyesiydim. Dolayısıyla DEİK benim için bilmediğim yabancı bir kuruluş değil. Yıllardır içindeyim. Böyle bir görev bize teyzi edildi. Bizi seçtikleri için başta Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız, Ekonomi Bakanımız olmak üzere emeği geçenlere çok teşekkür etmek istiyorum.

DEİK ile tahi ne yapacağımız, aslında DEİK’i tanımlayan vizyon ile alakalı. Nasıl bir çalışma olacak, DEİK’ten ne isteniyor, buna bakmak gerekir. Bu da tabi Türkiye’nin yeni girdiği yol ile alakalı. Yeni Türkiye vizyonunda DEİK’in de önemli bir misyonu var. Nasıl bir rol? Hatırlanacağı üzere, DEİK 1986 yılında rahmetli Özal’ın arzusuyla kurulmuş bir kurum. Türk özel sektörünün yurtdışına açılmasında, dış ekonomik ilişkilerin yürütmesini amaçlayan ve bu çerçevede faaliyetlerini yapan bir kurum. Tam da bu noktada ben Özal’dan başlayarak, bu kuruma emeği geçmiş, bütün başkanlarımıza, yönetim kurulu üyelerimize ve DEİK üyelerine teşekkür etmek istiyorum. DEİK çalışanlarının gayreti ile bu seviyeye ulaştı. Bundan sonra yapacağımız çalışmalarda da onların tecrübeleri bize ışık tutacaktır.

Bu çok önemli, bunu bir kenara koyalım. Tabi “Yeni Türkiye” vizyonu ile DEİK, bir çatı kuruluş olarak, tüm özel sektörü kapsayacak bir kuruluş olarak konumlandırılıyor. TOBB, TİM, TÜSİAD, MÜSİAD, TMB, ASKON, TÜMSİAD başta olmak üzere, bu konuda çalışmakta olan, çalışmış ya da çalışması umulan bütün kurumları kurucu kuruluş olarak tanımlıyoruz. DEİK bu kurucu kuruluşlar ile bir yapı oluşturuyor. Bu bakımdan düşünüldüğünde önemli bir misyon, önemli bir görev mevcuttur. Dış temsilciliklerde DEİK, özel sektörün artık tek muhatabı olarak tanımlanmış vaziyette. Tabi bu bize de ciddi anlamda görevler yükleyecek.

Aslında DEİK demek, diğerleri yok demek anlamına gelmiyor. Birsz evvel anlattığım üzere, bu kurumun altında vazolan bütün kuruluşları temsil etmesi anlamına geliyor. Aslında bütünsel bir yapı içeriyor. DEİK’in muhatap alınması, o kurumların her birinin muhatap alınması anlamına geliyor. Buradaki ayrıntıya dikkat etmek lazım. Hatırlanacağı üzere geçmiş dönemlerde özellikle dış ekonomik ilişkilerde çok farklı boyutlarda çalışmalar gerçekleşmeye başlamıştı. Bu da tabi karşı muhataplarımız açısından hakikaten “Türkiye ile çalışmak istersek, biz kiminle görüşeceğiz, hangi kurumu muhatap alacağız” deddiklerinde bir temsil sıkıntısı vardı. Fakat bu yapıyla o sıkıntı tamamen ortadan kalktı. Dış temsilciler, büyükelçilikler muhattap olarak DEİK’i alacaklar. DEİK bütün bu kuvvetli altyapısıyla, gereken cevabı verecek, gereken ihtimamı gösterecek. Önceki yapısı neyse yeni yapıda da aynısını yapacak. Görüşülmesi gereken kurum TOBB, MÜSİAD, TÜSİAD olsun hangi kurum ise o yapıyatek elden yönlendirilecek.

Detay olarak da bir ev ödevi veriliyor. Kuvvetli bir alt yapının olması, oluşturulması gerekiyor. Bununla beraber, yönetim kurulunu gördünüz. Çok ciddi isimlerden, ülkemizin en nadide firmalarından oluşuyor. Ülkemizi yurtdışında hali hazırda temsil eden önemli insanlardan oluşuyor. Bu bakımdan aslında çok şanslıyız. Hakikaten önemli bir yönetim kurulu ile temsil edilmiş oluyoruz. Onların daha networkleri bizim açımızdan çok değerli. Çalışmalarında belirleyici olacak.

Tüm bu programlar çerçevesinde bizim kısa ve orta vadeli 3 ile 6 aylık hedeflerimiz var. Onlar için çalışacağız. Daha sonra da yaklaşık 1 sene sonra yapılacak olan seçimli genel kurul için de DEİK’i hazırlamış olacağız. Böyle bir çalışma içine girdik.

DEİK’te ilk etapta öncelik verilecek projeler

Devam eden çalışmalar; iş heyetleri organizasyonları var. Türkiye Cumhuriyeti’nin önemli gördüğü ülkelere Sayın Cumhurbaşkanı ile yapılan seyahatler var. Bu seyahatlerin hem organize edilmesi, hem de meyzu bahis ülkelere, Türk işadamlarının yapacakları yatırım ve ticari faaliyetler ile ilgili araştırma üreten bir konumdayız. Bunlar bizim tabi ki kısmen yapmakta olduğumuz işler; fakat şu anda bu işleri konsantre olarak yapmaktayız. Her hafta bir veya birkaç tane seyahatimiz oluyor. Bunun haricinde tabi ki bizim bu programa yetişebilmek için, altyapımızı güçlendirmemiz gerekiyor. Bizim aslında ilk yapacağımız iş altyapımızı ona göre organize etmek. Konumlandıran, pozisyonlandıran bir DEİK yapısı oluşturacağız. İş konseyi toplantıları, iş forumları, bölgesel ve sektörel toplantılar da gerçekleştiriyoruz. Şu anda faaliyetler, yüzde 100’ün üzerinde insanların çabası, çalışması ile devam ediyor.

Halihazırda 119 iş konseyimiz bulunmakta. 112 bölgesel, 2 özel amaçlı, 5 tanesi de sektörel iş konseyi. Bunların herbirinin faaliyet alanlarına göre etkinlikleri yapılıyor. DEİK tüm dünyaya hitap eden bir kuruluş. Baktığınız zaman sadece etrafımızdaki ülkeler değil, dünyadaki tüm ülkeler ile özellikle Türkiye’nin ileriye dönük olarak yapması gereken çalışmalar ile ilgili tüm işlevleri etrafında çalışan bir kuruluş. Sektörel iş konseylerinin önümüzdeki hafta içerisinde çalışmaları gerçekleşecek. Bütün bu çalışmalarımız neticesinde biz hem yatırımları organize etmeye gayret ediyoruz hem de ikili ticari ilişkilerin artması için çalışıyoruz hem de özellikle spesifik sektörlere ülkemizin cazibe merkezi olmasına gayret ediyoruz.

Bu dönemde öne çıkacak olan ülkeler hangileri diyecek olursak; burada birkaç konuya bakmak gerek. Öncelikle Sayın Başbakan ile geçtiğimiz günlerde açıklamış olduğu program çerçevesinde yapılacak faaliyetler de var. Örneğin ithalatta bağımlılığın azaltılması konusu. İnovasyon ile ilgili de çalışmalar var. Şimdi biz bu programlara destek olacaksak, bizim yapmamız gereken hangi ülke ile hangisine en fazla dış ticaret açığı veriyoruz, hangisinde ağırlıklı ihalatta bağımlılığımız var, bunu nasıl giderebiliriz? Bu soruları araştıracağız. Bizbunlara nasıl yardımcı olabiliriz buna bakacağız. Çin, Rusya ve Amerika ile ciddi bir açık veriyoruz. Şimdi biz bunları terse döndürmek için neler yapabiliriz, bu çalışmaları iş konseylerimiz ülkeleri bazında raporlayacaklar. Bu raporlar, çalışmalar çerçevesinde hem fikir üreteceğiz hem faaliyet yapacağız hem de hükümetimizle de bu bilgileri paylaşıyor olacağız. Tabi şimdi Rusya’ya baktığımız da dış ticaretin en büyük sebebi ne? Oradan almış olduğumuz doğalgaz. Doğalgaza karşılık bir orada ciddi olarak bir şey yapabilir miyiz? Bu özel bir çalışma gerektirir. Ama öte yandan Çin’i düşündüğümüz zaman yaklaşık 2 trilyon dolara yakın ithalat hacmi olan bir ülkeye bizler sinek vızıltısı gibi mal satıyoruz. Bu bizim sorgulamamız gereken bir husustur. Yani neden Çin’e bu kadar az mal satıyoruz? Dünyadan 2 trilyon dolarlık mal alan bir ülkeye biz neden az mal veriyoruz da daha fazla mal veremiyoruz. Bu konuya bakmamız lazım.

Amerika ile ilgili keza öyle. Tabi burada ABD dediğiniz zaman aklımızın ucundan gitmiyor. Hem İKV olarak yapmış olduğumuz çalışmalar hemde DEİK olarak yapmakta olduğumuz çalışmalar mevcut. Bu TTIP konusu ciddi anlamda Türk iş dünyasını hapseden bir konu ki dış ticareti sorduğumuz konuda eğer bu anlaşma biz taraf olmadan imzalanırsa, o zaman Türkiye 1996 yılından beri Gümrük Birliği içinde olduğu Avrupa ile bütün gümrük kapılarını ABD için de açmış olacak. Bu da tabi bizim o zaten dış ticaret açığı vermiş olduğumuz ABD ile daha yüksek ölçülerde açık vermeye devam edeceğimiz manasına geliyor. Bu durum ciddi anlamda bizi rahatsız ediyor. Bizde hep şunu söylüyoruz: “Eğer AB sadece TTIP bünyesinde de değil, 3’üncü ülkelerle de bir serbest ticaret anlaşması imzalama niyetinde ve böyle bir çalışmaya başlıyor ise mutlaka bizde bunun içinde olmalıyız. Bu uygulama içinde yani Gümrük Birliği’nde gelecek sene 17. senemiz olacak. 17 senedir uygulama içinde olduğumuz için bizim de bu anlaşmanın içinde olmamız gerekmektedir. Otomatik olarak biz de bu çıktılardan istifade edebilelim. Bugünkü kurallar çerçevesinde tamam, biz de bu anlaşmayı yapalım. Siz de istersenizonlarla görüşme yaparsınız diyorlar.

Amaç DEİK’in yapısının daha güçlü hale gelmesi

DEİK ile ilgili olarak, bünyemizde TOBB, TİM, TÜSİAD, MÜSİAD, TMB gibi kuruluşlar ile daha güçlü bir DEİK ile karşınızdayız. Bu kurumlar ile daha güçlü ve temsil kabiliyeti ile birlikteyiz. Bu kurum ülkemize daha yararlı ile hale geldi. Amaç DEİK’in yapısının daha güçlü hale gelmesi ile tek ses halinde muhattapları ile temas halinde olmasını sağlamak ve DEİK’i dış ticaret noktasında vizyoner bir yapıya kavuşmasını sağlamak. İlk kuruluş gayesi olduğu şekliyle devam etmektedir. 2023 hedefleri ve 2063 hedefleri için hızlı hareket etmek için yapılmış bir çalışmadır. DEİK’in yapısında daha serbest bir yapı mevcut. Burada direk, iki dış ticaret ile uğraşan kurumun birleşmesi söz konusu. Delege kendi yapısını seçecek. Üye yapımız aynen devam ediyor. 2 bin civarında üye, 900 civarında üye firmamız mevcut. Burda ciddi bir sinerji oluştu. Çalışan arkadaşlarımızı son derece verimli çalışıyorlar.

“‘Yeni Türkiye’ vizyonu ile DEİK, bir çatı kuruluş olarak, tüm özel sektörü kapsayacak bir kuruluş olarak konumlandırılıyor. DEİK kurucu kuruluşlar ile bir yapı oluşturuyor. DEİK, özel sektörün artık tek muhatabı olarak tanımlanmış vaziyette. Aslında DEİK demek, diğerleri yok demek anlamına gelmiyor. Bu kurumun altında var olan bütün kuruluşları temsil etmesi anlamına geliyor.”

Ömer Cihad Vardan (***DEİK Küresel***, 17 Aralık 2014)

DEİK'te devir teslim

DEİK gibi çok katmanlı ve büyük bir organizasyonun sonlandırılıp, hiçbir aksamaya mahal verilmeden yepyeni bir statü ile yeniden kurulması yüzlerce ayrıntı içeren devasa bir geçişi ifade ediyordu. Bu zorlu görev, yeni yönetimin özverili çabalarıyla çok başarılı bir şekilde gerçekleştirildi.

28 Eylül 2014 tarihinde yapılan ilk Yönetim Kurulu Toplantısı'nda, Ömer Cihad Vardan'ın başkanlığında DEİK Yönetim Kurulu ve İcra Kurulu belirlendi. Başkan yardımcılıklarına Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Temsilcisi, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Haluk Dinçer, MÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Nail Olpak ve Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) Yönetim Kurulu Başkanı Mithat Yenigün seçildi. İcra Kurulu ise Mehmet Büyükekşi, Haluk Dinçer, Nail Olpak, Mithat Yenigün, Başaran Ulusoy, Berna İlter, Çetin Nuhoğlu, Latif Aral Aliş, Rona Yırcalı, S. Pınar Eczacıbaşı ve Zeynep Bodur Okyay'dan oluştu. Sayman üyeliğe ise Remzi Gür seçildi.

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"DEİK'in kurucu kuruluşları kendi güçlerini yansıtarak güzel bir birliktelik oluşturdular."

DEİK'in yeniden kurulmasının mimarı, Ekonomi Bakanımız Nihat Zeybekci'dir. O dönemde yönetmelikler hazırlanırken, DEİK'in kurucu kuruluşlarla ilişkisini güçlendirmek adına TOBB, TİM, MÜSİAD, TÜSİAD, TMB gibi sivil toplum örgütlerinin başkanlarının herhangi bir seçim olmadan Yönetim Kurulu'na direkt Başkan Vekili olarak katılmalarına karar verildi. Çünkü bu kuruluşlar hem yurt içinde hem de yurt dışında yapılan ticaretin önemli yapı taşları. Ben de o zamanki DEİK yönetiminde Başkan Yardımcısı olarak görev aldım. Bu kuruluşlar kendi güçlerini buraya yansıtarak güzel bir birliktelik oluşturdular ve oluşturmaya da devam ediyorlar.

RUŞEN ÇETİN (DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanı)

"Kamu-özel sektör iş birliği özellikle belli ülkelerde yatırım imkânları yarattı."

Yasa değişikliği ile birlikte yarı resmi olup Ticaret Bakanlığı ile iç içe çalışır hale geldik. Bu da bize sinerji sağladı ve hareket kabiliyetimizi artırdı. Her kademeye ulaşabilir hale geldik. Bu çok önemli bir şey. Oluşan bu kamu-özel sektör iş birliği özellikle belli ülkelerde yatırım imkânları yarattı, üçüncü ülkelerde iş yapabilme olanağı sağladı.

DEİK Genel Kurulu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşti (20 Aralık 2014).

Eski DEİK'in Olağanüstü Genel Kurulu 2 Ekim 2014 tarihinde İstanbul'da yapıldı. Toplantıda eski DEİK ibra edilirken, organizasyonun tüm aktif ve pasifleri 6552 sayılı kanun uyarınca kurulan yeni DEİK'e devredildi. DEİK çalışanları da herhangi bir hak kaybına uğramadan yeni yapıda görev aldılar. DEİK'in her konuda şeffaf ve paydaşlarına hesap verilebilir bir anlayışla yönetileceğini dile getiren dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, geçiş süreci hakkında bilgilendirmek üzere tüm üyelere bir mektup gönderdi.

20 Aralık 2014'te Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul'da Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Genel Kurulu'na katıldı. Cumhurbaşkanı, toplantıda yaptığı konuşmada yeni çıkan yasa ile yapısı değişen daha büyük umut ve heyecan ile yoluna devam edecek olan DEİK'in yönetici ve üyelerine gerek emekleri, gerekse bundan sonra yapacakları çalışmaları için teşekkür ederek, "İnanıyorum ki DEİK yeni yönetimi ve bütün konseyleri ile özel sektörümüzün lider gücü olmaya ve Türkiye'nin istikrarla büyümesine eşsiz katkılar sağlamaya devam edecektir" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 2023 yılına sadece 9 yıl kaldığını ifade ederek, ekonomide küresel krize ve çeşitli algı operasyonlarına rağmen Türkiye'nin son derece sağlam bir zeminde ilerleyişinin sürdüğünü aktardı. 12 yıl içinde ekonominin defalarca test edildiğini belirten Erdoğan, bütün imtihanlardan başarıyla çıktıklarını ve ihracatta artış eğiliminin güçlü şekilde devam ettiğini vurgulayarak, bu çabaların devam etmesinin önemini şu sözlerle dile getirdi:

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın üyelere gönderdiği mektup

Sayın Üyemiz,

Sizlerin de bildiği gibi geçtiğimiz günlerde DEİK bünyesinde işleyişle ilgili bazı değişikliklerin gerçekleştiği bir süreç yaşadık. Bu mektupla sizlere bahse konu süreçle ilgili gelişmeleri aktarmayı arzu ediyorum.

Öncelikle, 12 Eylül 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 6552 sayılı Kanun'un 142'nci maddesi ve 20 Eylül 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan DEİK ve İş Konseyi Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile DEİK'in yasal statüsü ile çalışma usul ve esaslarının yeniden şekillendirildiğini belirteyim. Bu yeni oluşumla birlikte, ekte isimleri takdim edilen ve ülkemiz iş dünyasının en değerli kurumlarının başkan veya temsilcileri ile birbirinden kıymetli ve tecrübeli iş adamları ile iş kadınlarının bir araya geldiği DEİK'in yeni Yönetim Kurulu oluşturuldu. Bizler, yeni Yönetim Kurulu olarak, ilk toplantımızı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat Zeybekci ve Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Ömer Çelik'in de katılımlarıyla 28 Eylül 2014 tarihinde gerçekleştirdik. Çırağan Sarayı'nda yapılan bu ilk toplantıda, Yönetim Kurulu Başkanı, Başkan Yardımcıları, Sayman Üye ve İcra Kurulu üyeleri belirlendi. Akabinde 2 Ekim 2014 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul'da da 5174 sayılı Kanun'un 58. Maddesi ile düzenlenen eski DEİK ibra edildi ve bilahare aktif ve pasifleriyle yeni oluşan DEİK'e devir işlemleri gerçekleştirildi.

Bütün bunların ardından DEİK, yeni yönetimi ve işini seven tecrübeli çalışanlarıyla kaldığı yerden tam kapasite ile hizmet üretmeye başladı. Ayrıca yeni yönetmelik gereği tüm İş Konseylerimiz de aynı şekilde devir alınmış olup, mevcut üyeleri, başkan ve yürütme kurulu üyeleri ile birlikte bir sonraki seçimli Genel Kurul'a kadar çalışmaya devam edecektir. Bu arada, haklı sebeplerle değişiklik yapılması gereken İş Konseyleri varsa bunlarla ilgili çalışmalar, Genel Kurul'u beklemeksizin yapılabilecektir. Sonuçta DEİK, önümüzdeki dönemde genişleyen kurucu kuruluşları, seçkin üye şirketleri, etkinliği ve verimliliği artan İş Konseyleri, karşı konseyleri ve deneyimli çalışanları ile Türk özel sektörünün küresel açılımının öncü gücü olmaya ve yeni küresel başarı öyküleri yazmaya devam edecektir.

Bu çerçevede, önümüzdeki dönem faaliyetleri ile çalışma önceliklerimizi belirlemek ve bütçemizi onaylamak üzere Ekim ayı içinde İş Konseylerimizin; Kasım veya Aralık ayı içinde ise DEİK'in seçimsiz Genel Kurullarını yapacağız.

Bu vesileyle bugüne kadar DEİK çatısı altında, Türkiye'nin ekonomi diplomasisine ve küresel ekonomik entegrasyonuna yönelik çalışmalara destek vermiş olan başta TOBB ve Başkanı olmak üzere, Kurucu Kuruluşlarımıza ve Başkanlarına, DEİK Başkan Yardımcılarına, İş Konseyi Başkan, Başkan Yardımcısı ve Yürütme Kurulu Üyelerine ve her kademede desteklerini eksik etmeyen siz değerli üyelerimize ve DEİK'in bugünlere gelmesinde emekleri hiçbir şekilde göz ardı edilemeyecek kıymetli çalışanlarımıza şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına teşekkürü borç biliyorum.

Bundan sonrası için yeni dönemde de tüm DEİK ailesi olarak, daha geniş temsil tabanı, güçlenen finansal yapısı, katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışı ile genelde "Yeni Türkiye", özelde de "2023" vizyonumuz çerçevesinde Türkiye'nin küresel ekonomideki ağırlığının ve Türk şirketlerinin küresel değer zincirindeki konumu ile marka değerinin artması için el ele çalışacağız. Bu bağlamda, ülkemizin dış ekonomik ilişkilerinde daha iyilerini yapabilmek adına tecrübelerinizi, maddi ve manevi katkılarınızı esirgememenizi istirham ediyor, yeni oluşumun hem ülkemiz hem de bizler adına hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılarımla,
Ömer Cihad Vardan

Bir kapı kapanırsa, sağ olsun ihracatçılarımız farklı kapıları açıyorlar, oraları zorluyorlar. Son derece başarılı şekilde kendilerine yeni pazarlar buluyorlar. Şimdi 2015 yılına giriyoruz. 2015 yılı ihracatta bizim için yeni bir seferberlik olacaktır. İnşallah bir taraftan Afrika'ya tekrar hızlı bir şekilde gireceğiz, diğer taraftan Güney Amerika ve Latin Amerika'ya yükleneceğiz. Beraberce oralara gidip görüşmelerimizi yapacağız. Bu süreç içinde Afrika'da istiyorum ki gidilmedik yer bırakmayalım. Türkiye enerjide yaptığı anlaşmalarla, başlattığı projelerle, hazırlandığı yatırımlarla artık farklı bir kulvarda koşuyor.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 20 Aralık 2014'te gerçekleşen DEİK Genel Kurulu'nda üyelere hitap etti.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"İşin siyaset kısmını bize bırakın, siz kendi işinize odaklanın!"

Cumhurbaşkanımızın çeşitli ülkelerle yaşanan en gerilimli dönemlerde dahi DEİK'ten hiçbir siyasi duruş talebi olmamıştır. Tam tersine, her zaman "İşin siyaset kısmını bize bırakın, siz kendi işinize odaklanın" demiştir. Bu yaklaşım, bir iş insanı için inanılmaz ön açıcı bir şeydir. Yani ülkeyi yöneten siyasetin, "Şu ülkeyle gerilim yaşıyoruz, siz de frene basın, ticareti durdurun" dediğini hiç görmedik biz. DEİK'in hiçbir zaman siyasi bir angajmanı olmayacak. Bence bu duruş, kurumun en önemli özelliklerinden bir tanesidir. Üye bazında da geniş bir yelpazede yer alan, çok farklı dünya görüşlerine sahip üyelerimiz aynı çatı altında çalışır. Ayrıca, biz herhangi bir kamu kurumundan herhangi bir kaynak kullanmıyoruz. Kendi bütçemizle kendi ayaklarımız üzerinde durmaya çalışıyoruz, hiçbir yere maddi bağımlılığımız yok. Bu bence çok önemli bir husustur.

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"TAİK olarak Bakanlık ile her zaman çok ciddi iş birliği içindeyiz."

Amerika'da bir senatörü ziyaret etmiştim. Bana DEİK'in siyasi kurumlarla bir ilgisi olup olmadığını sordu. Ben de, "İş Konseylerimiz tamamen seçimle ve gönüllük esasına göre oluşturuluyor; bizim herhangi bir siyasi bağımız yok" dedim. "O zaman tamam!" dedi, "Karşımda bir iş insanı oturuyor ve rahat konuşabilirim." Bana göre devletin yaptığı işler ayrı, özel sektörün ve iş dünyasının yaptığı işler ayrıdır. Ben bunların ayrışmasını şahsen önemsiyorum. Özel sektör yaptıklarıyla başka bir etki sağlıyor; devlet başka bir etki sağlıyor. Kimi ülkelerde bu ayrışma iyi sonuç veriyor, kimi ülkelerdeyse devlet şirketlerin arkasında ise daha güçlü oluyorlar. Burada DEİK'in Ticaret ve Ekonomi Bakanlıklarının özel sektör uzantısı gibi algılanması pozitif bir etki yaratıyor. TAİK olarak tabii ki Bakanlık ile her zaman çok ciddi iş birliği içindeyiz; söylediklerimizi ciddiye alıyorlar, duyuyorlar ve çözmeye çalışıyorlar. Bunlar çok önemli şeyler.

HALİM METE (DEİK/DTİK Yürütme Kurulu Üyesi)

""DEİK, gelecekte de gönüllülük vasfını devam ettirmeli."

DEİK, gelecekte de bu gönüllülük vasfını devam ettirerek, hükümetlerle iyi ilişkiler kurarak, derdini anlatarak, onlardan destek alarak işine devam etmelidir. Ben DEİK'e geldiğim ilk günden itibaren hep bunu söyledim.

İş Konseylerinin çalışmaları

■ Yeni kurulan İş Konseyleri

DEİK bünyesinde 2010-2014 yılları arasında 38 yeni İş Konseyi kuruldu. Dağılım olarak bakıldığında bu İş Konseylerinin 12 tanesinin Afrika, 8 tanesinin Güney Amerika, 7 tanesinin ise Güney ve Doğu Asya ülkesi olması, DEİK'in genişleme stratejisinin odak noktalarını açıkça gösteriyordu. Bu dönemin öne çıkan yeniliklerinden biri de farklı alanlarda kurulan Sektörel İş Konseyleri idi.

Sektörel İş Konseylerinin kurulmasına, DEİK çatısı altında 1985 yılından itibaren bölgesel İş Konseyleri kanalıyla oluşan bilgi birikiminin sektör odaklı çalışmalara aktarılarak dikey düzlemde de faydasının artırılması amacıyla 2010 yılında DEİK Yönetim Kurulu'nun aldığı kararla başlandı. Sektörlere dair nitelikli bilginin tek bir noktada toplanmasını ve gelişim planlarının kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak katılımıyla planlanmasını amaçlayan İş Konseyleri, ikili iş görüşmeleri ve yurt dışı tanıtım toplantıları organize edilmesi, Bakanlık alım ve ticaret heyetleri düzenlenmesi, sektörel raporların hazırlanması, belirlenen hedef ülkelerin yabancı temsilcilikleriyle ilişkilerin geliştirilmesi gibi konularda faaliyet gösterecekti. 2010-2014 yılları arasında beş sektörel İş Konseyi (Sağlık, Eğitim Ekonomisi, Enerji, Lojistik ve Uluslararası Teknik Müşavirlik) kuruldu. Ayrıca, ilki 2007 yılında Dünya Türk İş Konseyi (DTİK) ile başlayan Özel Amaçlı İş Konseylerinin ikincisi de Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi adıyla 2013 yılında kuruldu.

2010-2014 yılları arasında kurulan İş Konseyleri

2010
DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi
DEİK/Sağlık İş Konseyi

2011
DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Bangladeş İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Gambiya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Gana İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Tanzanya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Tayland İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Uganda İş Konseyi
DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi

2012
DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Ekvador İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Peru İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Ruanda İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Şili İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Yeni Zelanda İş Konseyi

2013
DEİK/Türkiye-Lüksemburg İş Konseyi
DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi
DEİK/Enerji İş Konseyi
DEİK/Lojistik İş Konseyi
DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

2014
DEİK/Türkiye-Ekvator Ginesi İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Fildişi İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Kamerun İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Mauritius İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Norveç İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Sri Lanka İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi (2010)

Özelde bölgesinde, genelde ise Afrika kıtasında ekonomik alanda entegrasyona büyük önem veren ve bu yöndeki çalışmalara öncülük eden Kenya, Afrika Birliği'nin 21 Mart 2018 tarihinde Kigali'de gerçekleştirilen 10. Olağanüstü Zirvesi'nde Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması'nın iç onay sürecini tamamlayan ilk ülkelerden biri oldu. Türkiye de Afrika açılımı kapsamında Kenya'yı öncelikli ülkelerden biri olarak gördü. Doğu Afrika'nın önemli bir finans ve ulaşım merkezi olan Kenya'nın mevcut iş potansiyelini değerlendirmek ve Türk firmaların Kenya pazarından aldığı payı artırmak amacıyla 2010 yılında Dr. Ali Nahit Bozatlı'nın Kurucu Başkanlığında DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi faaliyete geçti.

İki ülke arasındaki ilişkiler, Kenya Cumhurbaşkanı Uhuru Kenyatta'nın 7-10 Nisan 2014'te Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaretle daha da pekişti. Bu, Kenya'dan Türkiye'ye Cumhurbaşkanı düzeyinde gerçekleştirilen ilk ziyaretti. DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi Ortak Toplantısı da bu ziyaret esnasında, Cumhurbaşkanı Kenyatta'nın katılımıyla 9 Nisan 2014 günü İstanbul'da düzenlendi. Toplantıya otomotiv, bilgi ve iletişim sistemleri, reklam ve tanıtım, turizm, danışmanlık, gayrimenkul, inşaat ve dış ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren iş insanları heyeti de katıldı. İki taraf arasında güvenlikten enerjiye, yatırımdan kültür ve turizme kadar çeşitli alanlarda 10 anlaşma imzalandı.

DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi (2010)

DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi, 2010 yılında Yemen Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu ile imzalanan anlaşma ile kuruldu. Kurucu Başkanlığını Sadık Yıldız'ın yaptığı İş Konseyi'nin amacı ikili ekonomik ilişkilere yeni bir ivme kazandırmak olsa da Arap Baharı süreci ve sonrasında yaşanan iç savaş nedeniyle Yemen'de ekonomik koşullar giderek kötüleşti. Bu dönemde DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi, çalışmalarını Türkiye'de yerleşik Yemen sermayeli firmalar yoluyla sürdürdü. Türkiye'nin Yemen'e ihracatı 643,8 milyon dolarla 2014'te en üst seviyesine ulaştı, ancak karışıklıklar

MURAT YALÇINTAŞ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"DEİK, Türk iş dünyasının sessiz gücü olan örgütlerden biridir."

Ben meslek örgütlerimizi iş dünyamızın sessiz güçlerine benzetirim. Onların ne kadar büyük ve önemli sorumlulukları yerine getirdikleri, ancak yokluklarında belli olur. DEİK de Türk iş dünyasının sessiz gücü olan örgütlerden biridir. 1980 sonrası dışa açılan ihracatçı Türk iş dünyasının sembol yapısıdır. Bu sebeple DEİK'in özellikle yeni pazarlara açılma noktasındaki katkılarının altını çizmek isterim. Bu çerçevede, bilhassa Afrika ve Latin Amerika olmak üzere kurulan İş Konseylerinin sayısının drastik bir şekilde artışı, bu yaklaşımın somut bir tezahürüdür. Afrika ülkelerinde açılan büyükelçiliklerimize paralel şekilde bu kıtada kurulan İş Konseylerimizin 50 adedi bulması, bunun somut örneğidir ve çok önemli bir gelişmedir. Bu sayede Afrika'daki görünürlüğümüz ve itibarımız artmış, resmi kurumlarımız Dışişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, THY, TİKA, Maarif Vakfı gibi bizleri yurt dışında seçkin bir şekilde temsil eden kurumlarımız ikili ve çok taraflı ilişkilerimize büyük katkılar sağlamıştır. Özetle DEİK, Türkiye'nin var olması gereken her bölgede, her kıtada iş dünyası adına öncü rol oynayarak, ardından devletimizin bütün kurumlarının katılacağı bir ortam hazırlamayı başarmıştır.

nedeniyle 2015'te önemli ölçüde azalarak 400 milyon doların altına geriledi. 2016'da tekrar toparlanan ihracat 2017 yılında 571 milyon dolar, 2018 yılında ise 730 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti.

DEİK/Sağlık İş Konseyi (2010)

DEİK/Sağlık İş Konseyi, Türk özel sağlık sektörünün yurt dışında ortak tanıtımının yapılması, sektör firmaları tarafından üretilen ilaç, biyoteknolojik ürün ve sağlık hizmetlerinin hedef ülkelere ihracatının artırılması ve uluslararası sağlık iş birliklerinin kurulması amacıyla 2010 yılında Sağlık Turizmi İş Konseyi adıyla kuruldu. Yurt içinde ve ağırlıkla yurt dışında çeşitli etkinlik ve projeler gerçekleştiren SAİK, sağlık alanında iş birlikleri kurmak üzere hedef ülkelere sağlık heyet ziyaretleri, doktor ve sağlık profesyonelleri ile çalışma ziyaretleri, yabancı ülkelerden Türkiye'ye sağlık alım heyetleri düzenliyor. Karşı heyet ziyaretinde ilgili ülkenin sağlık sistemi ve sağlıkta karar verici kurumları önceden analiz edilerek belirli bir program çerçevesinde, resmi kurumlarla ve branş dernekleri ile görüşmeler, ilaç distribütörleri ve sağlık turizmi aracı şirketleri ile B2B toplantılar, sağlık turizmi tanıtım toplantıları ve hastanelerde branş seminerleri organize ediliyor. 50'den fazla üyesi bulunan SAİK'in üyeleri arasında Türkiye merkezli özel sağlık grupları, özel hastaneler, yaşlı ve hasta bakım merkezleri, sağlık turizmi şirketleri ve Türkiye'de üretim yapan ilaç ve biyoteknoloji firmaları bulunuyor.

DEİK/Sağlık İş Konseyi'nin 2014 itibarıyla gösterdiği faaliyetlerden bazıları:

- Illinois Vali Yardımcısı Cristal Thomas'ın Türkiye'nin genel sağlık politikası, özel ve kamuda sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesi ve sağlık turizmindeki rolünü yerinde gözlemlemek üzere yaptığı ziyaret kapsamında bir tanışma toplantısı düzenlendi.
- Afrika Sağlık Zirvesi ve Afganistan'da PPP modeli hakkında bilgilendirme toplantıları düzenlendi.
- Rus Türk İşadamları Birliği tarafından Rus tur operatörlerinden oluşan bir turizm heyeti ile tanışma toplantısı düzenlendi.
- Türkiye Hastane Yatırımları Zirvesi, Türk-Arap Ekonomi Forumu ve İstanbul Uluslararası Medikal Turizm Kongresi'ne katılım gerçekleştirildi.
- Kanada Kraliyet Sağlık Koleji Başkanı Dr. Andrew Padmos ile SAİK üyeleri arasında bir tanışma toplantısı düzenlendi. Özel ve devlet üniversite hastanelerindeki sağlık hizmetleri sunumu, akademi ile iş birlikleri, hekimlerin çalışma koşulları ile sağlık kurumlarında akreditasyon süreçleri, kalite yönetimi, hasta güvenliği ve klinik araştırmalar üzerine fikir alışverişinde bulunmak üzere toplantılar yapıldı.
- Dönemin Sağlık Bakanı Dr. Mehmet Müezzinoğlu ile SAİK üyeleri arasında, sağlık turizmi sektörünün son dönem gelişmelerini değerlendirmek ve iş birliği bağlarını güçlendirmek üzere bir toplantı yapıldı.
- DEİK/Sağlık İş Konseyi, kuruculardan TÜMSİAD tarafından 4-6 Aralık 2014 tarihleri arasında düzenlenen 2. Türkiye Sağlık Mezunları Kurultayı'na destek verdi. Kurultay'da, Türkiye'deki üniversitelerin sağlık ile ilgili branşlarından mezun olan yabancılar ile Türk sağlık sektörü profesyonelleri bir araya gelerek, ortak sorunlar tartışıldı.

DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi (2011)

Zengin yer altı ve yer üstü kaynakları, yetişmiş insan gücü, şehirleşme ve teknolojik gelişimi, bölgedeki entegrasyon ve büyüme potansiyelinin etkisi gibi hususlar dikkate alındığında bölgede ekonomik potansiyeli en yüksek olan ülkelerden biri olan Arjantin ile ticari ilişkilerin geliştirilmesini amaçlayan DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi'nin mutabakat zaptı, 21 Ocak 2011 tarihinde Arjantin Cumhurbaşkanı Cristina Kirchner'in katılımıyla düzenlenen Türkiye-Arjantin İş Forumu sırasında, DEİK ile Arjantin Sanayiciler Derneği (UIA) arasında imzalandı. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanı Aykut Eken'dir.

Kuruluşun ardından DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi, 19 Kasım 2013 tarihinde Arjantinli TESA Vakfı heyetiyle İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda iki ülkenin birbirini çok az tanıdığı ve genel kanaatin de çoğunlukla yanlış bilgilere dayandığı vurgulanarak, bu durumun düzeltilmesi için ikili ilişkilerin artırılmasının önemine dikkat çekildi.

DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi (2011)

Asya-Pasifik Bölgesi'nin yüksek büyüme oranına sahip dinamik ekonomilerinden biri olan, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ve Asya-Pasifik Ekonomik İş Birliği (APEC) üyesi Filipinler ile Türkiye'nin siyasi, ekonomik, savunma sanayi iş birliği ve kültürel alanlarda ilişkileri istikrarlı bir şekilde gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Asya-Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu (CACCI) 25. İş Zirvesi 6-8 Mart 2011 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi. Yaklaşık 22 ülkeden 3 milyon şirketi temsil eden 400'ü aşkın iş insanının bir araya geldiği zirve sırasında DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi kuruluş anlaşması da imzalandı. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanlığını Hakan Esen üstlendi.

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi (2011)

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi, Türkiye'de sunulan yüksek kalitede eğitim hizmetlerinin uluslararası tanınırlığını sağlamak, başta bölge ülkeleri olmak üzere uluslararası eğitim talebini yurt içine yönlendirmek, Türkiye'yi yükseköğretimde bir "cazibe merkezi"ne dönüştürecek gerekli altyapıyı sağlamak üzere özel sektör, kamu ve tüm paydaşlarca yüksek düzeyli bir iş birliği oluşturmak amacıyla Mustafa Aydın'ın Kurucu Başkanlığında 2011 yılında faaliyete geçti.

İş Konseyi tarafından düzenlenen 2. Uluslararası Öğrenci Temini Çalıştayı 4 Ekim 2013 tarihinde yapıldı. Çalıştaya, YÖK Başkanı Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya, DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Mustafa Aydın, DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Ayhan Zeytinoğlu ile çok sayıda akademisyen katıldı. Eğitimin artık ülke ekonomilerinin bir parçası olduğunu

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin düzenlediği II. Uluslararası Öğrenci Temini Çalıştayı'nda 102 yükseköğretim kurumu ve 14 kamu kurumu yer aldı (4 Ekim 2013).

vurgulayan Mustafa Aydın, "Study in Türkiye" kampanyası ile Türkiye'ye yabancı öğrenci çekmeye çalıştıklarını, dünya genelinde 4 milyon 300 bin uluslararası öğrenci olduğunu, Türkiye'nin bu rakamdan yeteri kadar pay alamadığını belirtti. Türkiye'ye en çok Azerbaycan, Türkmenistan, KKTC, İran, Bulgaristan ve Almanya'dan öğrenci geldiğini anlatan Aydın, "Eğitim Ekonomisi İş Konseyi olarak Türkiye'deki yabancı öğrenci sayısını artırmayı hedefliyoruz" dedi. Aydın, yurt dışına en çok öğrenci gönderen ülkeler arasında ise Türkiye'nin 65 bin öğrenciyle 5'inci sırada yer aldığını ifade etti.

DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Ayhan Zeytinoğlu ise, "Dünyada en kaliteli 500 üniversite arasına 20 Türk üniversitesinin girmesi için çalışıyoruz" dedi. DEİK olarak ülkenin 2023 hedefleri doğrultusunda Türk üniversitelerinin uluslararası alanda cazip hale gelmesi için çalıştıklarını anlatan Zeytinoğlu, bu konuyla ilgili tüm birimlerin koordinasyon içinde olmaları gerektiğini dile getirdi. Zeytinoğlu, sözlerini söyle sürdürdü:

Şu anda 40 bin olan ülkemizdeki öğrenci sayısının 2015 yılında 100 bin olmasını hedefliyoruz. Şüphesiz ki Türkiye'ye daha fazla uluslararası öğrenci çekebilmemiz için üniversitelerimiz, iş dünyası, DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi, ilgili bakanlıklarımız, kamu kuruluşlarımız ve her şeyden önemlisi Yüksek Öğretim Kurulu arasında koordinasyon ve iş birliği tesis edilmesi gerekiyor.

DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi (2012)

Kamboçya'nın 1999 yılında ASEAN, 2004 yılında DTÖ'ye üye olmasının dış ticaretine olumlu yansımaları oldu. Türkiye'nin Phnom Penh Büyükelçiliği 2013 yılında faaliyete geçti, 2015 yılında ise bakanlık düzeyinde bir ziyaretle resmi açılışı yapıldı. Öte yandan 2015 ve 2016 yıllarında ülkelerin parlamentolarında karşılıklı olarak dostluk grupları kuruldu.

İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve iki ülke iş insanlarını bir araya getirecek bir platform oluşturmak ve her alanda iş birliğini artırmak amacıyla 7 Temmuz 2011 tarihinde Alphan Manas'ın önderliğinde DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi'nin Türk kanadı kuruldu ve Kamboçya tarafındaki kuruluş çalışmalarına başlandı. Karşı kanat kuruluşu olarak Kamboçya Ticaret Odası'nın (CCC) belirlenmesini takiben, 26 Şubat 2013'te DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalandı.

Türkiye'nin Phnom Penh Büyükelçisi İlhan Tuğ'un katılımları ile 22 Ocak 2014 tarihinde DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi'nin ev sahipliğinde İstanbul'da bir tanışma toplantısı ve çalışma yemeği gerçekleştirildi. Büyükelçi Tuğ, toplantıda Kamboçya'daki yatırım olanakları ve Türk iş insanları için potansiyel arz edebilecek sektörler hakkında bilgiler verdi. Kamboçya'nın bölge itibarıyla stratejik öneme sahip olduğunu vurgulayan İlhan Tuğ, Türk iş insanlarını ülkenin sunduğu yatırım fırsatlarını değerlendirmeye davet etti. Büyükelçi, halihazırda bir Türk şirketinin Kamboçya'da 100-150 milyon dolarlık bir yatırım ile tekstil alanında üretim yaptığını belirterek, başka Türk şirketlerinin de yatırım fırsatlarından yararlanabileceğini vurguladı.

DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi (2012)

DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi'nin kuruluş anlaşması, karşı kanat kuruluşu olarak belirlenen Nepal Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FNCCI) ile 3-5 Ekim 2012 tarihlerinde Katmandu'da gerçekleşen 26. CACCI Konferansı sırasında imzalandı.

Kurucu Başkanlığını Çiğdem Penn'in yaptığı DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi 1. Ortak Toplantısı, 19 Haziran 2014 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan FNCCI Başkanı Prodeep Jung Pandey, Türkiye-Nepal diplomatik ilişkilerinin 50 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu, fakat iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin oldukça sınırlı kaldığını ifade etti. Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi adına DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi'nin önemini vurgulayan Pandey, Nepal'de yatırımcılara enerji, altyapı (karayolu, demiryolu, havayolu), turizm, madencilik ve mineraller, bilgi ve iletişim teknolojileri, tarım, sağlık ve eğitim gibi sektörlerde çeşitli olanaklar sağlandığını dile getirdi. Türkiye özelinde ise hidroelektrik, altyapı ve turizm sektörlerinin önemine dikkat çeken konuşmacı, bu sektörlerde Türkiye ve Nepal'in iş birliği fırsatlarını değerlendirmesinin gerekliliğine dikkat çekti. Toplantıda ayrıca iki ülke arasındaki yatırımların ve karşılıklı ticaretin teşviki anlamında çifte vergilendirmenin önlenmesi için hükümetler arası anlaşmanın en kısa sürede imzalanmasının gerekliliği vurgulandı.

DEİK/Türkiye-Lüksemburg İş Konseyi (2013)

Kişi başına düşen GSYH bakımından dünya genelinde üçüncü, AB ülkeleri arasında ise birinci sırada yer alan ve küresel finans merkezi olarak öne çıkan Lüksemburg'un gerek coğrafi gerekse pazar özellikleri bakımından sahip olduğu fırsatları değerlendirmek amacını güden Türkiye-Lüksemburg İş Konseyi, Lüksemburg Grand Dükü Henri'nin Türkiye'yi resmi ziyareti vesilesiyle 21 Kasım 2013 tarihinde DEİK ile Lüksemburg Ticaret Odası arasında imzalanan mutabakat anlaşması ile kuruldu. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanlığını Pınar Eczacıbaşı üstlendi. Aynı tarihte İstanbul'da düzenlenen DEİK/Türkiye-Lüksemburg İş Forumu'na dönemin Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Ekonomi Bakanı Zafer

Çağlayan, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve İTO Başkanı İbrahim Çağlar, Lüksemburg Ekonomi Bakanı Etienne Schneider ve Lüksemburg Finans Bakanı Luc Frieden katıldı.

DEİK/Türkiye-Norveç İş Konseyi (2013)

DEİK/Türkiye-Norveç İş Konseyi'nin kurulması aşamasında, Norveç Kralı V. Harald ve beraberindeki iş insanları heyetinin 5-7 Kasım 2013 tarihlerinde Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaret çerçevesinde ivme kazanan ikili ilişkiler önemli rol oynadı. Ziyaret kapsamında 7 Kasım günü İstanbul'da düzenlenen "Denizcilik Alanında Türkiye-Norveç İş Birliği Forumu"na Norveç Kralı V. Harald ve Kraliçe Sonja, dönemin Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Norveç Ticaret ve Sanayi Bakanı Monica Maeland, TOBB/DEİK adına Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar ve Innovation Norway Başkanı Gunn Ovesen katıldı.

Açılış konuşmalarının ardından Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ile Norveç Ticaret ve Sanayi Bakanı Monica Maeland himayelerinde, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ender Yorgancılar ve Innovation Norway Başkanı Gunn Ovesen tarafından DEİK/Türkiye-Norveç İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalandı. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanlığını Ahmet Şahap Ünlü yaptı.

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi (2013)

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi, dünya çapında hızla büyüme trendi gösteren müteahhitlik sektörünün özel kuruluşlar bazında koordinasyonunu sağlamak ve yüksek kalitedeki teknik müşavirlik hizmetlerinin yurt dışında tanıtımını yapmak amacıyla Eylül 2013'te kuruldu. İş Konseyi, öncelikle iç paydaşları bir araya getirerek DEİK'in uluslararası iş ağlarından faydalanmayı, akabinde de Ticaret Bakanlığı tarafından sunulan desteklerin de yardımıyla, belirlenen ülkelerde bu alanda iş potansiyelini artırmayı amaçlıyordu.

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenen Teknik Müşavirlik İş Forumu (28 Kasım 2014).

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi ev sahipliğinde, İslam Ülkeleri Müşavirler Federasyonu (FCIC) iş birliği ile gerçekleştirilen Teknik Müşavirlik İş Forumu, 28 Kasım 2014 tarihinde İstanbul'da düzenlendi. Kurucu Başkan Demir İnözü, DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi'nin 112 ülke bazlı iş konseyi ile bir matrikste buluştuğunu ve düzenlenen etkinliğin devamının diğer bölgeler için de planlandığını söyleyerek, uluslararası ve bölgesel stratejik iş birliklerinin önemine dikkat çekti. DEİK Yönetim Kurulu Üyesi ve TÜMSİAD Başkanı Hasan Sert, "Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi'nin, Çin'den sonra ikinci büyük uluslararası müteahhitlik gücü haline gelen Türk müteahhitlik şirketlerinin yarattığı katma değerin artması için çalışacağını" söyledi.

Etkinliğe katılan dönemin Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım ise, "İnşaat sektöründe ilerleme sağlanabilmesi için mühendislik sektörünün de olgunluk kazanmış olması ve rehberlik edebilecek kapasitede olması gerekir" diyerek, son yıllarda uluslararası alanda gerçekleşen yüksek bütçeli projelerin, EPC (Mühendislik-Alım-İnşaat) ve D&B (Tasarla ve İnşa Et) yöntemleriyle gerçekleştiğini vurguladı. Türk müteahhitlik sektörünün dünyada haklı bir ün kazandığını dile getiren Yıldırım, Türk müteahhitlik sektörünün 1972'den 2014 yılı sonuna dek 104 farklı ülkede, 294,9 milyar dolar değerinde 7.615 proje üstlendiğini belirtti.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi (2013)

DEİK, 2013 yılında Türkiye'nin 2023 hedefine ulaşması için gerçekleştirdiği çalışmalara Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi'ni de ekledi. Özel sektörün yurt dışı yatırım dinamiklerini kavrama, yatırım sürecinde ortaya çıkan ihtiyaçlara yanıt üretme ve kamu ile yüksek düzeyde eşgüdüm sağlama noktasında öncü bir kurumsal yapı olma vizyonuyla kurulan İş Konseyi, bu amaçla yurt dışı yatırımcı şirketler için ulusal ve uluslararası iletişim ağları oluşturarak yatırımlara ilişkin bilgiyi erişilebilir kılmayı, yatırımcı olan ve olmayı öngören şirketlerin yatırım süreçlerine ilişkin kurumsal kapasitelerini artırıcı ça-

Kadir Has Üniversitesi, DEİK ve Vale Columbia Center on Sustainable International Investment (VCC) iş birliğinde sürdürülen "Çok Uluslu Türk Şirketleri" araştırmasının üçüncüsü 2014 yılında yayımladı.

2013 yılında kurulan Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi, yurt dışı yatırımcı şirketlerin iletişim ağları kurmasını ve yayımladığı raporlarla bilgiye erişmesini kolaylaştırmayı amaçlıyordu.

lışmalar yapmayı hedefliyordu. İş Konseyi, yurt dışı yatırımlara ilişkin mevzuatın ve teşviklerin oluşturulması sürecinde özel sektör adına görüş verme ve yatırımcı şirketleri kamu kurum ve kuruluşlarıyla olan ilişkilerinde temsil etme misyonunu da üstlenmişti.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Kurucu Başkanı Mahmut Volkan Kara, Türkiye'nin küresel uluslararası doğrudan yatırımlarda sahip olduğu payı çok daha yukarılara taşıyacağına inandıklarını dile getirerek, "Özellikle son 5 yılda yakalanan ivme ile birlikte önümüzdeki dönemlerde dünya yatırımlarının yüzde 1'ine ulaşabiliriz. Türkiye son 10 yıldır uluslararası doğrudan yatırımlar açısından istikrarlı bir büyümeye imza attı. 2000 yılında 3 milyar dolar düzeyinde olan yurt dışı yatırım stokları 2012'de 10 kat artışla 30 milyar dolara ulaştı" şeklinde konuştu. Yurt dışındaki Türk yatırımlarının yüzde 80'inin konsey üyesi firmalar tarafından gerçekleştirildiğini aktaran Kara, 2023 yılına kadar hedefin 60 milyar dolar olduğunu açıkladı.

DEİK/Türkiye-Kamerun İş Konseyi (2014)

Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Topluluğu'nun (CEMAC) en büyük ülkesi olan ve sahip olduğu petrol, doğal gaz, madenler, orman ve tarım ürünleri gibi yeraltı ve yerüstü kaynaklar açısından önemli potansiyele sahip bir ülke olan Kamerun'la ikili iş ilişkilerinin artırılmasını amaçlayan DEİK/Türkiye-Kamerun İş Konseyi'nin temelleri 2013 yılında yapılan DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyi toplantısı sırasında atıldı. Toplantıya katılan Kamerun Ekonomi Bakanlığı Müşaviri Isaac Tamba, Kamerun olarak Türkiye'den öğrenmek istedikleri pek çok şey olduğunu ve Türk ekonomisini kendilerine örnek aldıklarını belirtti. Ayrıca iki ülke arasındaki ticaret hacminin istenilenin çok altında olduğunu belirten Tamba, birlikte çalışarak bu hacmi yükseltmek istediklerini sözlerine ekledi.

Türkiye ile Kamerun arasındaki ticaret ve yatırım potansiyelinin iki ülke arasında bir İş Konseyi kurulması halinde daha etkin şekilde geliştirilebileceği düşünüldüğünden, başta iş forumları, heyet ziyaretleri, toplantı ve seminerler olmak üzere bir dizi faaliyet yürütmek, iki ülke iş insanlarını daha sık bir araya getirmek ve iş birliği fırsatlarının somut ortaklıklara dönüşmesine katkıda bulunmak amacıyla 2014 yılında Adnan Kolay'ın Başkanlığında Türkiye-Kamerun İş Konseyi kuruldu. Karşı kanat kuruluşu olarak Kamerun Ticaret Tarım Sanayi Madenler ve El Sanatları Odası ile kurulan İş Konseyi'nin öncelikli hedefi, iki ülke arasındaki ticaret hacmini ve ürün çeşitliliğini artırmak, potansiyel yatırımcılara ülke ile ilgili güncel ve doğru bilgiler sunmak, ilgili devlet kurumları ve bakanlıklarla temas halinde en doğru bilgileri üyelerine sağlamak olarak belirlendi.

DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler İş Konseyi (2014)

Orta Amerika; Kosta Rika, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nikaragua ve Panama olmak üzere altı ülkeden oluşmaktadır. Karayipler ise Antigua ve Barbuda, Anguilla, Aruba, Bahamalar, Barbados, Belize, Bermuda, Cayman Adaları, Curaçao, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, Grenada, Guadeloupe, Guyana, Haiti, Jamaika, Küba, Martinik, Montserrat, Porto Riko, Saint Barthélemy, Saint Kitts ve Nevis, Saint Martin, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Surinam, Trinidad ve Tobago, Turks ve Caicos Adaları, İngiliz Virjin Adaları ve Amerikan Virjin Adaları'ndan oluşan 30 ülkeyi kapsamaktadır. Türkiye, 1998 yılından bu yana Amerikan Devletleri Örgütü'nde (OAS); 2000 yılından bu yana Karayip Devletleri Birliği'nde (ACS) ve 2013 yılından bu yana da Pasifik İttifakı'nda gözlemci üye statüsüne sahiptir.

Türkiye'nin, Orta Amerika ve Karayipler'e yönelik bölge politikasının bir uzantısı olarak ve sürdürülebilir bir ekonomik iş birliği alt yapıya sahip olma hedefi doğrultusunda 11 Mayıs 2014 tarihinde DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler İş Konseyi kurulmuştur. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanlığını Aykut Eken yapmıştır.

Guatemala ile ilişkiler: Türkiye'nin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine (SICA) üye olmasından ve 31 Ağustos 2015 tarihinde Guatemala'da büyükelçilik açmasından bu yana bu ülke ile ilişkileri hızla gelişti. İki ülke arasındaki ilişkilerin güçlenmesi, bölge siyasetine de katkı sağladı. Türkiye, Guatemala ile Belize arasındaki sınır sorunlarının çözümü noktasında yapıcı bir misyon üstlendi ve söz konusu sorunun çözümü için Amerikan Devletleri Örgütü bünyesinde kurulan komisyona maddi-manevi katkı sağladı. 18 Aralık 2015'te Ankara'da, Guatemala Dışişleri Bakan Yardımcısı Rodrigo Vielmann, Guatemala Büyükelçisi Lars Pira, DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler İş Konseyi Kurucu Başkanı Aykut Eken ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla bir toplantı düzenlendi. Guatemala'nın ekonomik ve sosyal verilerinin paylaşıldığı toplantıda, Guatemala'nın makroekonomik göstergeler açısından Orta Amerika ve Karayipler'de iş yapma hususunda ideal bir ülke olduğu vurgusu yapıldı. Guatemala ve Türkiye arasındaki iş potansiyelinin yüksek olduğu sektörlerin gıda, beyaz eşya ve tekstil olduğu belirtildi.

Nikaragua ile ilişkiler: Nikaragua ile Türkiye arasındaki ilişkiler, coğrafi uzaklık ve her iki ülkenin de ilgisinin uzun yıllar kendi bölgelerine yoğunlaşması nedeniyle

sınırlı kaldı. Ancak Türkiye'nin Latin Amerika ve Karayipler'e açılım politikası çerçevesinde bölgeye daha fazla ilgi gösterilmesi, yeni büyükelçilikler açılması, TİKA kanalıyla teknik iş birliği projeleri yürütülmesi ve bölgesel örgütlerle ilişkiler kurulması, Türkiye-Nikaragua ilişkilerini de canlandırdı. Nikaragua'nın eski Dışişleri Bakanı Samuel Santos Lopez'in 11-13 Eylül 2013 tarihlerinde Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret, Nikaragua'dan bakan düzeyinde yapılan ilk ziyaret oldu.

26 Mart 2015 tarihinde DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler İş Konseyi tarafından Nikaragua Cumhurbaşkanı Özel Bakanı Dr. Paul Oquist Kelly ile bir toplantı düzenlendi. İş Konseyi Başkanı Aykut Eken'in ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıda konuk bakan tarafından Nikaragua'nın genel ekonomik verileri ile Atlantik ve Pasifik Okyanuslarını birbirine bağlayacak olan kanal çalışması hakkında geniş çaplı bir sunum yapıldı. Söz konusu kanal projesinin yılda 9.153 gemi taşıma kapasitesi ve fiziksel özellikleriyle Panama Kanalı'ndan daha iyi bir alternatif olacağı belirtildi.

■ Mevcut iş konseylerinin faaliyetleri

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi

19 Kasım 2014 tarihinde gerçekleşen Türkiye-Cezayir İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Cezayir Başbakanı Abdelmalek Sellal, Cezayir Sanayi ve Madencilik Bakanı M. Abdesselam Bouchouareb, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı Emre Aykar'ın katılımlarıyla Cezayir'de gerçekleşti. Forumda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Çok çalışırsak ticaret hacmini 10 milyar dolara ulaştırabiliriz. İş insanlarını üretime yönelik yatırım için de Cezayir'e gelmeye teşvik ediyoruz. Cezayir'deki Türk yatırımlarının toplamı 2 milyar dolara ulaştı" dedi. İki ülke arasında 12 yıl önce 1 milyar doları bulmayan ticaret hacminin 2013 yıl sonu itibarıyla 4,5 milyar dolara çıktığını söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Ancak bu seviye de bizim için asla yeterli değil. Çok çalışırsak, gayret edersek, aradaki engelleri kaldırırsak, Türkiye-Cezayir dış ticaret hacmini çok rahat bir şekilde 10 milyar dolara ulaştırabiliriz" dedi.

Türkiye'nin Afrika'ya ilgisinin bazı ülkeler gibi yakın dönemde ortaya çıkmadığını belirten Ömer Cihad Vardan ise, Türkiye'nin sahip olduğu bilgi ve deneyimi Cezayir'e aktarmaya hazır olduğunu söyledi:

Türk şirketleri olarak Cezayir'in 2015-2019 Kalkınma Planı'nda yer alan 262 milyar dolarlık projenin hayata geçirilmesinde Cezayir'in yanında yer alacağız. Dünyanın ikinci büyük müteahhitlik gücü olarak bugüne kadar 104 ülkede 294,9 milyar dolar değerinde 7.615 proje üstlenmiş olan Türk müteahhitleri, Cezayir'in gereksinimi olan altyapı ve üstyapı projelerinde yer almaya hazırdır.

DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi, iş insanlarından oluşan bir heyetle birlikte 5-7 Nisan 2010 tarihlerinde Libya'ya bir ziyaret düzenledi. Ziyaret kapsamında 70 Türk firması ve 100 Libyalı firmanın katılımıyla Türkiye-Libya İş Konseyi 2. Ortak Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan Libya Özelleştirme ve Yatırım Kurulu Genel Sekreter Yardımcısı Recep Mohamed Khalil, yeni yatırım yasasının başarılı projeler inşa etmek üzere Türk şirketlerine yeni fırsatlar yaratacağını vurguladı. Libya'daki 160 yeni yatırım projesinde Türk firmaların şansının büyük olduğunu ifade eden Khalil, yapılan ziyaretin bu noktada çok anlamlı olduğunu kaydetti.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Cezayir'de Türkiye'nin yurt dışındaki en değerli varlığı konumundayız."

2006 yılında Cezayir'e ilk yatırımımızda yıllık 500 bin ton çelik üretecek bir kapasite için müracaat etmiştik. O yıllarda Cezayir'in yıllık toplam çelik ihtiyacı 1,5 milyon ton civarındaydı. Biz, "Ülkenin bir miktar kendi çelik üretimi var, bir miktar ithal gelir, biz de 500 bin ton üretim yaparsak pazarın dengeleri bozulmamış olur" diye düşünerek bir kapasite belirlemiştik. Müracaatımızı yaptığımızda bize 3 tane 2'şer milyon tonluk başka yatırım taleplerinin olduğunu söylediler. "Sizinki bunların içinde nasıl olacak?" diye sorduklarında, "Bizim kapasitemiz bu kadar, bize de müsaade edin" dedim. O şekilde bizim müracaatımızı aldılar. 2007-2008 yıllarına geldiğimizde Amerika'da Mortgage Krizi patladı. Arka arkaya bankalar battı, dünya karmakarışık oldu. 2010 Şubat ayında Cezayir'den yatırım için bize özel davet geldi. Meğer bizimle birlikte müracaat yapan şirketlerin hiçbiri kalmamış, Avrupa'daki firmalardan ikisi batmış, diğeri de yatırımdan vazgeçmiş. Mevcut şartlarda "Beyan ettiğimiz 500 bin tonu artıramaz mısınız?" diye sordular. Böylece biz yatırımımızı 1 milyon tona yükselttik ve rekor sayılabilecek bir sürede, 18 ayda yatırımımızı tamamladık.

Neticede bugün oradaki üretimimiz 8 milyon tona çıktı ve ülkenin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Aynı zamanda Türkiye'nin de yurt dışındaki en değerli varlığı konumunda. Zamanında böyle küçük görülüp dudak bükülerek "Müracaatınızı şuraya bırakın!" denilen yerde biz sabırla tutunduk. Allah'a çok şükür, şimdi orada beyaz eşya, otomotiv gibi ihtiyaç duydukları her çeliği üretebilir durumdayız. Hakikaten de burası bizim için sabırla, sebatla, tevazuyu koruyarak, boyumuzdan büyük bir işe girmeden geldiğimiz güzel bir nokta oldu. Hatta bir gün bir büyükelçi ile sohbet ediyorduk. Bana, "Cezayir'deki yatırımınızın büyüklüğü ne kadar?" diye sordu. Kendisine, "Bazı Avrupa ülkelerinden daha büyük bir yüzölçümüne sahip!" dedim. "5 milyon metrekarelik bir alanda, içinde caddeler, bulvarlar, otel ve sinema gibi her türlü sosyal donatıları olan, kendi kültürümüzün ve geleneklerimizin de yaşatıldığı, varlığıyla çevresine ışık saçan muazzam bir kompleksimiz var" diye anlattım. Bugün film endüstrimiz nasıl geleneklerimizi ve kültürümüzü dünyanın dört bir yanına yayıyorsa, biz de sanayici kimliğimizle bunu yapmaya çalışıyoruz.

Ancak Libya bu tarihten sonra Arap Baharı'nın etkisiyle büyük halk hareketlerine ve dış müdahalelere sahne oldu. Yaşanan olaylar nedeniyle Türk müteahhitlik sektörü, Rusya'dan sonra en çok proje üstlendiği Libya'dan çekilmek zorunda kaldı. Türk müteahhitler Libya'da 2005-2010 yılları arasında 305 proje ve yaklaşık 19 milyar dolar tutarındaki yatırımla "altın çağını" yaşamıştı. Türk firmalarının 2011 Şubat ayından sonra Libya'da yarım kalmış projelerinin toplam büyüklüğü 19 milyar dolar seviyesindeydi. Bu projeler için Türk müteahhitlik firmaları tarafından yılda 45-50 milyon dolara ulaşan teminat mektubu komisyonları uzun süre bankalara ödenmeye devam edildi.

20 Mayıs 2011'de İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Libya'daki Durum ve Türk Yatırımcıların Hukuki Menfaatlerinin Korunması" konulu çalıştayda, Libya'da 1972 yılından bu yana 26,4 milyar dolarlık proje üstelenen Türk müteahhitlerin durumu ve yaşanan son gelişmeler ele alındı. Toplantıya, DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi Başkanı Ersin Takla, Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü Müteahhitlik Hizmetleri Daire Başkanı Fuat Kasımcan ile Dışişleri Bakanlığı Genel ve İkili Ekonomik İşler Genel Müdür Yardımcısı Ali Kemal Aydın'ın yanı sıra dört üniversiteden öğretim üyeleri katıldı.

Libya'nın Türk uluslararası müteahhitlik sektörünün doğuşuna önayak olduğunu ifade eden DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi Başkanı Ersin Takla, "Libya ile başlayan uluslararası müteahhitlik sektörümüz 1970'li yıllardan bugüne kadar 187 milyar dolarlık mukavele hacmi yarattı. Bu hacim içinde yüzde 14 ile Libya, Rusya'dan sonra ikinci sırada yer alıyor. Şubat 2011 itibarıyla Libya'daki Türk şirket sayısı 200, Türk nüfus ise 25 bin civarındaydı" dedi. Krizin bitmesinin ve muhatapların belirlenmesinin beklenenden daha uzun süreceğini vurgulayan Takla, bu nedenle müteahhitlerin ayakta kalabilmeleri için gerekli maddi tedbirlerin süratle alınması gerektiğini kaydetti. Takla, "Son derece başarılı bir şekilde 25 bin vatandaşımızı Libya'dan Türkiye'ye getiren hükümetimizin şimdi de aynı olayın maddi tarafının çözümünde kararlılığını sürdürmesini bekliyoruz. Aksi halde çok ciddi kayıp ve zararlar oluşacak ve Türk ekonomisine, iş hayatına büyük darbe vuracaktır" görüşlerini dile getirdi.

Libya'da olaylar başladıktan çok kısa bir süre sonra Dış Ticaret Müsteşarlığı bünyesinde Libya İzleme Masası kurulduğunu anlatan Dış Ticaret Müsteşarlığı Anlaşmalar Genel Müdürlüğü Müteahhitlik Hizmetleri Daire Başkanı Fuat Kasımcan ise, "Bu masaya 6 Mayıs itibarıyla gelen telefon ve e-mail sayısı 1.120 adettir. Bunun 820 adedi güvenlik ve tahliye, 300 adedi ise ticari ve ekonomik konularla ilgilidir. Libya'da proje üstlenen Türk müteahhitleri ile ilgili bir durum tespiti yaptık. Firmalara gönderdiğimiz durum tespit formlarına 131 firma yanıt verdi. Bu firmaların Libya'da yürüttükleri 359 proje var. Toplam projelerin tutarı ise 18,1 milyar dolar. Toplam tahsil edilemeyen hak ediş alacakları 1,5 milyar dolar olan bu firmaların makine ekipmanlarının değeri ise 916,8 milyon dolar" açıklamasında bulundu.

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi, karşı kanat kuruluşu olan Mısırlı İşadamları Derneği (EBA) iş birliği ile Mısır Başbakanı Hişam Kandil ve Mısır Yatırım Bakanı Osama Saleh'in de katılımıyla 10 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul'da Türk-Mısır İş Konseyi Ortak Toplantısı düzenledi.

İki İş Konseyi arasındaki 14'üncü ortak toplantı olan etkinlikte Mısır Başbakanı Hişam Kandil, Mısır'da ihracatın arttığını, üretim kalitesinin yükseldiğini ve bu başarıların Türk halkının da beğenisini kazanmaya başladığını ifade etti. Demokrasi ve reform çalışmalarının da hız kaybetmeden devam ettiğini kaydeden Kandil, kardeş olarak nitelendirdiği Türk halkının Mısır halkıyla omuz omuza çalıştığını ve aradaki samimiyetin rahatlıkla hissedilebildiğini belirtti. Mısır'ın ve Süveyş Kanalı'nın coğrafi önemine dikkat çeken Kandil, kanalın iki tarafındaki projelerin 100 milyar doları bulacağını ve kısa vadede kazanç sağlayacak bu projelerle ilgili fizibilite çalışmalarının devam ettiğini kaydetti. Konuk Başbakan, lojistik merkezlerinin kurulması, Ro-Ro taşımacılığı ve deniz ulaşımı konularında da üzerlerine düşeni yapacaklarını, giden gemilerin dolu gelmesi için çaba göstereceklerini ve Türkiye ile iş birliklerini de ileri seviyeye taşımaya çalışacaklarını söyledi.

DEİK/Türkiye-Tunus İş Konseyi

Türkiye-Tunus İş Forumu ve Tunus Cumhurbaşkanı Moncef Marzouki'nin de katıldığı çalışma yemeği 28 Mayıs 2013'te Ankara'da düzenlendi. Toplantıya TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ev sahipliği yaptı.

Hisarcıklıoğlu, Tunus'ta başlayan Arap Baharı'nın birçok bölge ülkesine örnek teşkil ettiğine işaret ederek, "Tunus'un verdiği demokrasi mücadelesini, dünyanın pek çok ülkesi gibi Türkiye de yürekten desteklemiştir" diye konuştu. İş birliğinin başarıya ulaşması için ülkelerin dönüşüme açık olması ve ülkeler arasındaki bağlantıları güçlendirmesi gerektiğini vurgulayan Hisarcıklıoğlu, "Tunus'la kurumsal ilişkilerimizi de güçlendirmek ve derinleştirmek istiyoruz. Çünkü biz Türk iş dünyası olarak Tunus'un geleceğine yatırım yapmak istiyoruz" dedi. Türkiye ile Tunus arasındaki 1,1 milyar dolar düzeyindeki ticaret hacminin iki ülke arasındaki dostluğa ve gelişen ilişkilerine yakışır bir seviyede olmadığına dikkat çeken Hisarcıklıoğlu, Tunus'ta Türk firmalarının da yer alacağı Organize Sanayi Bölgesi kurulması için gerekli adımların atıldığını ve söz konusu OSB için Ostim'in, örnek alındığını söyledi. Hisarcıklıoğlu, Tunus heyeti ve OSTİM arasında geçen yıl imzalanan protokol ile Tunus'ta ilk sanayi şehrinin kurulmasının planlandığını ifade etti.

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) - American-Turkish Council (ATC) Ortak Yıllık Konferansı'nın 32.'si 2-5 Haziran 2013 tarihlerinde, Washington DC'de "Ortaklık, Ticaret ve Yatırım: Şimdi Tam Zamanı" teması çerçevesinde, yaklaşık 600 kişinin katılımı ile gerçekleşti. Konferansta her iki

ülkenin birçok ortak önceliğinin olduğunu belirten dönemin Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, bunlar arasında Suriye, Irak, Afganistan, Orta Doğu barış süreci, enerji konusu, Rusya ve Çin ile olan ilişkilerin öne çıktığını, ancak listenin daha da uzun olduğunu söyledi. Ekonomide gösterdiği başarıdan dolayı "Seçkin Lider Ödülü'nü alan Babacan, ABD ile Türkiye ilişkilerinin önemine değinerek, "İki ülke dost, ortak ve müttefiktir. Bazen aynı hedefe ulaşırken seçtiğimiz yollar ayrı olsa da, sürekli irtibat içindeyiz ve bilgi alışverişinde bulunuyoruz" diye konuştu.

Konferansın kapanış yemeğine TAİK Başkanı Haluk Dinçer, Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, ATC Başkanı Richard Armitage ve ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden ana konuşmacı olarak katıldı. Biden, Türkiye'nin ekonomisini överken, Türkiye ve Amerika'nın NATO ittifakından stratejik ve ekonomik ilişkilere kadar birçok alanda iş birliği yaptığını hatırlattı. ABD'nin Türkiye'de 5 milyar, Türkiye'nin ise ABD'de 1 milyar dolar tutarında doğrudan yatırıma sahip olduğunu söyleyen Biden, ikili ticaretin yüzde 75 artarak 20 milyar dolara yükselmesine rağmen, bu rakamın da yeterli düzeyde olmadığını ifade etti. Türkiye ve ABD'nin uzun yıllardır savunma alanında iş birliği yaptığının altını çizen Joe Biden, bu iş birliğinin teknoloji, ilaç ve enerji alanında da geliştirilebileceğini savundu. Amerika'da üniversitelerde okuyan Türk öğrenci sayısının AB ülkelerine kıyasla daha fazla olduğunu kaydeden Biden, Türkiye'nin ABD ile iş birliğini geliştirmek için daha fazla öğrenci göndermesi çağrısında bulundu.

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi toplantısı 26 Ağustos 2013'te gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, Kanada ile Türkiye'nin coğrafi, jeostratejik konum ve öne çıkan sektörler bakımından benzer ülkeler olduğundan bahsederek, toplam dış ticaret hacmi 1,4 trilyon dolar olan 2 ülke arasındaki dış ticaret hacminin 2 milyar dolar olmasının izah edilemez olduğunu söyledi. Çağlayan, iki ülke arasında ticari altyapının gelişmesi için bir Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesi (JETCO) kurulması ve iki ülke arasında Serbest Ticaret Anlaşması yapılması gerekliliğine dikkat çekerken, Kanadalı yatırımcıları da Türkiye'ye davet etti:

Türkiye, Orta Doğu, Orta Asya ve Afrika'ya girişte ve AB ile ilişkilerinde ne kadar önemli bir kapıysa, Kanada'nın da Kuzey Amerika'ya girişte ve NAFTA'yla ilişkilerinde benzer bir önemi vardır. Türkiye'ye son 10 yılda yapılan 125 milyar dolar dış yatırımın yalnızca 426 milyon doları Kanadalı yatırımcılardan geldi. Sadece son bir yılda 54 milyar dolar yatırım gerçekleştirmiş; fakat Türkiye'ye yatırım yapmamış olan Kanadalı yatırımcılar zarardadır. Kanadalı yatırımcıları Türkiye'nin teşvik sisteminden yararlanmaya davet ediyorum.

Müteahhitlik sektöründe Çin, Japonya ve Güney Kore örneklerindeki gibi Avrasya başta olmak üzere üçüncü pazarlarda müteahhitlik konularında Kanada-Türkiye ortaklıklarının olabileceğini ifade eden Zafer Çağlayan, her iki ülkede bunu teşvik etmenin önemli olacağını vurguladı.

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Ortak Yürütme Kurulu Toplantısı 8 Temmuz 2013'te gerçekleşti. Toplantıda, İş Konseyi'nin karşı kanadı olan Meksika Dış Ticaret, Yatırım ve Teknoloji İşadamları Konseyi (COMCE) ile 2013-2014 takvimi değerlendirildi. Toplantıya DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Başkanı Albert Saydam ile karşı kanat Başkanı Jorge Lopez Morton başkanlık etti. Albert Saydam, konuşmasında ekonomi, insan yapısı ve kültür gibi konularda benzeşen bu iki ülke arasındaki ekonomik iş birliğinin gelişmesi için Serbest Ticaret Anlaşması, vize, uzaklık gibi konuların engel olarak öne sürüldüğünü, ancak esas sorunun iş dünyasının düşünce yapısından kaynaklandığını vurguladı. Saydam, İş Konseyi olarak partnerlerle yakın temasta bulunduklarını, geniş yelpazede bir Yürütme Kurulu'nun faal olduğunu ifade etti. Ayda bir yapılan Yürütme Kurulu toplantılarında eylem planı üzerinden takip yapıldığını belirten Saydam, Meksika ile ilgili çıkan haberleri günlük bazda takip

ALBERT SAYDAM (DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Eski Başkanı)

"Türkiye ile Meksika'nın benzer noktaları çok."

Meksika'da yaklaşık 125 milyon insan yaşıyor. 2 milyon 100 bin kilometrekare yüzölçümüne sahip. Yani Türkiye'nin üç misli bir ülkeden bahsediyoruz. Parasal olarak baktığımızda da ekonomisi ciddi anlamda büyüyor. Meksika'nın Amerika ile Tayvan-Çin gibi farklı bir pozisyonu bulunuyor. Meksika'nın aynı zamanda Latin Amerika ile de çok fazla Serbest Ticaret Anlaşmaları var. Aslında Türkiye ile Meksika'nın benzer noktaları çok. İkisi de başkanlık sistemi ile yönetiliyor. Türkiye için Avrupa Birliği ne kadar önemliyse, Meksika için de USMCA (United States-Mexico-Canada Agreement) o kadar önemli.

İş Konseyi'ne başkan seçildiğimde ilk iş olarak otomotiv disipliniyle "Biz burada neler yapabiliriz?" dedik ve DEİK liderliğinde geniş katılımlı bir çalıştay düzenledik. Bu çalıştaydan çıkan sonuçları da şöyle değerlendirdik: İki hükümet aynı masaya oturmak zorunda, belli anlaşmaları yapmak zorunda, direkt uçuş olmak zorunda ve vize bir şekilde kalkmak zorunda. Neler yapılması gerektiği ile ilgili 18 maddelik bir strateji raporu hazırladık. Neredeyse 75 senedir hiçbir Meksika Devlet Başkanı Türkiye'yi ziyaret etmemişti. Bizden de Başbakan olarak Abdullah Gül ve Recep Tayyip Erdoğan ziyaret etmişti diye hatırlıyorum. Meksika Dışişleri Bakanı, yapılan resmi ziyarette, çantasından bizim hazırladığımız strateji dokümanını çıkardı. Fosforlu kalemlerle işaretlenmiş, üzerine notlar alınmış olan o strateji raporundaki 18 maddeden 13'ünün anlaşması imzalandı. Bu, benim hayatımda en çok gurur duyduğum konulardan biridir. Vize konusunda da Türkiye, zannedersem dünyada Meksika'nın elektronik vize uyguladığı ilk üç ülkeden biri oldu.

Meksika Devlet Başkanı Enrique Peña Nieto, DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Toplantısı'nda iki ülke arasındaki ticari bağları güçlendirmek istediklerini söyledi. (18 Aralık 2013).

ettiklerini söyledi. Toplantıda otomotiv sektörünün yanı sıra tıbbi cihaz, telekom, elektronik, havacılık, turizm, enerji ve taahhüt sektörlerinin de öncelikli olduğu konuşuldu.

DEİK tarafından 18 Aralık 2013 tarihinde düzenlenen DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Toplantısı, Meksika Devlet Başkanı Enrique Peña Nieto'nun da katılımıyla İstanbul'da gerçekleşti. Toplantıya, dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nihat Ergün, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Başkanı Albert Saydam, Meksika-Türkiye İş Konseyi Başkanı Jorge Lopez Morton ve 300'ü aşkın iş insanı katıldı. Liderler tarafından imzalanan "21. Yüzyılda Stratejik Ortaklık Deklarasyonu" ile Türkiye ve Meksika'nın iki stratejik ortak olarak küresel ve bölgesel alanlarda ortak politikalar üreteceğini belirten Hisarcıklıoğlu, bu kilit ortaklığın ülkelerin küresel düzen içindeki ağırlıklarını daha da artıracağı öngörüsünde bulundu. Hisarcıklıoğlu, Meksika Devlet Başkanı Enriquie Peña Nieto'nun Türkiye'ye Devlet Başkanı düzeyinde ilk ziyareti gerçekleştirmesiyle, ikili ilişkilerde yeni bir dönem başladığını söyledi. Derin tarihî ve kültürel birikime sahip iki ülkenin bölgelerinde stratejik konumda olduğuna dikkati çeken DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Başkanı Albert Saydam da bu ziyareti iyi değerlendirilmesi gereken bir milat olarak nitelendirdi:

Gerek ekonomik gerekse politik olarak kartların yeniden dağıtıldığı 21. yüzyılda ülkelerimiz sadece bölgesel güç değil, küresel oyuncular olmak yönünde ciddi adımlar atıyor. Arzumuz iki ülkenin, iki güçlü müttefik olarak bu adımları atarken uyumlu ve birbirini destekler olmasıdır. Türkiye ve Meksika arasındaki stratejik ittifakın başladığı gün bugündür. Zira bugün ilk defa bir Meksika Devlet Başkanını ülkemizde ağırlıyoruz. Biz Türk iş dünyası olarak bugünü milat olarak görüyoruz. Bu olumlu ortamda iki ülke arasındaki iş birliğini artırmak da biz iş insanlarına düşer.

Meksika Devlet Başkanı Enrique Peña Nieto ise Türkiye ile Meksika arasındaki bu yakınlaşmanın fırsat alanları oluşturması gerektiğini belirterek, iki ülke ekonomisinin de rekabete açık ve dönüşüm içinde olan ekonomiler olduğunu ifade etti. Nieto, ikili ilişkileri geliştirmek ve kardeşlik bağlarını güçlendirmek adına Cumhurbaşkanı düzeyinde ilk ziyareti gerçekleştiriyor olmasının bunun bir göstergesi olduğunu vurguladı. Nieto, Türkiye ile Meksika'nın iki büyüyen ülke olduğunu ve kendilerini daha rekabetçi, başarılı ve daha yüksek üretim kapasitesiyle dünyaya hazırladıklarını söyledi. Konuk Cumhurbaşkanı, Türkiye ile ilişkilerini sadece ekonomi alanında değil, kültür, eğitim, teknoloji ve turizm alanlarında da geliştirmek istediklerini belirtti:

Türk yetkililer tarafından çok büyük bir destek ve ilgi gördük. İki ülke arasında ticari bağlarımızı güçlendirmek arzusundayız. Özellikle kapasitelerimiz düşünüldüğü zaman Türkiye ile ticaret hacmimiz şu anda çok mütevazı rakamlara sahip. Dünyanın 14'üncü ve Latin Amerika'nın en büyük 2'nci ekonomisiyiz. Serbest Ticaret Anlaşmaları ile 45 ülkede 1 miyar 200 milyon tüketiciye ulaşabiliyoruz. Aynı zamanda coğrafi konumumuz nedeniyle Kuzey ve Latin Amerika ile Karayipler'e bağlayan anlaşmalar bunlar. Türkiye de coğrafyası itibarıyla Asya ve Avrupa'ya açılan bir kapı ve erişim noktasında bulunuyor.

Biz Meksika'nın Türkiye'yi daha iyi tanımasını istiyoruz. Meksika ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler 10 senede mütevazı düzeyde arttı. Türkiye ile ticaret hacmimiz toplam ticaret hacmimizin yüzde 1'ini teşkil etmiyor. Türkiye'nin yaptığı gibi çok farklı sanayilerde kendimizi güçlendiriyoruz. İttifaklarla da bunlar bütünleşiyor. Bugün burada, Türkiye'nin dünyada en büyük 5'inci otomotiv ihracatçısı olduğunu öğrendim. Meksika ise dünyada 4'üncü sırada. Dünyanın en büyük plazma televizyon üreticisiyiz. Havacılık alanında da önemli bir yere sahibiz. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne ihracat yapmasıyla Meksika'nın ABD'ye ihracat yapması aynı. AB, ihracatının yüzde 75'ini bize yapıyor. Meksika'nın ABD ile çok dinamik bir ticareti var. Şu anda Latin Amerika ile birlikte ihracatımızı çeşitlendirmek, başka pazarlara ve ufuklara açılmak istiyoruz. Asya Pasifik bölgesine entegre olmaya çalışıyoruz. Ancak gözümüzü dünyanın bu bölgesine de çevirdik. Türkiye ile çok fazla ortak noktalarımız var.

DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri

Dünya ekonomisinin yüzde 22'sini temsil eden Asya Pasifik Bölgesi'ndeki ülkelerin ticaret ve sanayi odalarının oluşturduğu Asya Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu'nun (CACCI) 25. İş Zirvesi 7-9 Mart 2011 tarihlerinde TOBB'un ev sahipliğinde İstanbul'da yapıldı.

Yaklaşık 22 ülkeden 3 milyon şirketi temsil eden CACCI üyeleri ile Türkiye'den katılan iş insanları, zirve kapsamında, Asya Pasifik ülkeleri ile Türkiye arasındaki ilişkilerin nasıl geliştirilebileceğini ele aldılar. İş Zirvesi'nin onur konuğu ise Cumhurbaşkanı

Abdullah Gül oldu. Cumhurbaşkanı, mesajında son ekonomik yavaşlamanın ardından küresel ekonominin güç dengesinin Batı'dan Doğu'ya doğru kaydığına işaret ederek, Asya Pasifik ülkeleri olmadan küresel ekonomide sürdürülebilir büyümenin sağlanamayacağını vurguladı. Gül, "Küresel ekonomi için Asya-Pasifik Bölgesi'nin büyüyen önemini dikkate alıyor, bundan herkesin kazanacağı sinerji yaratmak için çalışıyoruz. Bölgeyle karşılıklı ziyaretlerimizi bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Ancak bölge ülkeleriyle Türkiye arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler olması gereken düzeyden çok uzakta" görüşünü iletti.

TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise, toplantıya katılan 22 ülkeden 400'ü aşkın iş insanına hitaben, "Türkiye'ye yatırıma gelin, buradan da Avrupa'ya açılın ya da birlikte açılalım!" çağrısında bulundu. Hisarcıklıoğlu, CACCI Zirvesi'ne konuk olan başkanlara Türkiye ekonomisi hakkında bilgi verirken, Türkiye'nin Asya Pasifik için bir üretim ve ticaret köprüsü olabileceğini söyledi. Türkiye'nin bölgenin parlayan yıldızı olduğunu kaydeden Hisarcıklıoğlu, Türk iş insanlarının Balkanlar'da, Kafkasya'da, Orta Doğu'da ve Türk Cumhuriyetleri'nde yaptığı yatırımlara işaret ederek sözlerine şöyle devam etti:

Özel sektörümüzün sermaye ihracatı 25 milyar dolara ulaştı. Müteahhitlerimizin bu coğrafyanın neredeyse tamamında önemli yatırımları, makine parkları bulunuyor. İsterseniz, ortaklıklar kurarak bu bölgelere açılabiliriz. Veya Türkiye'de yatırım yaparak Avrupa pazarına ulaşabilirsiniz. En kaliteli ürünleri buradan temin edebilirsiniz. Büyük bir uluslararası şirketin baş yöneticisinin dediği gibi, eskiden Yönetim Kurulu, Türkiye ile iş yapmak gerektiğinde nedenlerini sorarlardı. Şimdi ise "Niye Türkiye'de yatırımımız yok?" diye soruyorlar.

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi

Türk-Japon dostluğunun başlangıcı sayılan Ertuğrul Fırkateyni'nin trajik kazasının 120. yıl dönümü olan 2010 yılı, "Uzaktaki Yakın Ülke" temasıyla Türkiye-Japonya yılı olarak kutlandı. Bu amaçla yıl boyunca çeşitli etkinlik ve törenler düzenlendi. DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi ve Keidanren iş birliğiyle 25 Kasım 2010 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye-Japonya İş Konseyi 18. Ortak Toplantısı ise bu etkinliklerin ekonomik boyutunun en önemli ayağını oluşturdu. Toplantı, hem Japon hem Türk özel sektör temsilcilerini bir araya getirdi. Ayrıca yıl boyunca çeşitli sektörel toplantılar, konferans ve seminerler gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi tarafından 2013'te Ankara'da düzenlenen Türkiye-Japonya İş Konseyi 20. Ortak Toplantısı'na, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan ve Japonya Başbakanı Shinzo Abe, Japonya İş Federasyonu (Keidanren) Başkanı Hiromasa Yonekura ve çok sayıda iş insanı katıldı. Ekonomi Bakanı Çağlayan konuşmasında, Türkiye ile Japonya arasındaki STA müzakerelerine ilişkin olarak, "Müzakerelere, bugünse bugün, en geç yarın mutlaka başlamamız gerekiyor" dedi. Japonya'nın dünyanın 3'üncü büyük ekonomisi olduğunu hatırlatan Çağlayan, "Türkiye, Asya'nın en batısında, Avrupa ve Asya'yı birbirine bağlayan dünyanın en büyük ekonomisi. Adeta dünyada son dört yıldaki ekonomik krize meydan okuyan bir ülke" şeklinde konuştu. İki ülke arasında 2012 yılında gerçekleşen 3,9 milyar dolarlık dış ticaret hacminin ülkelerin gerçek potansiyelini yansıtmadığına işaret eden Çağlayan, iki ülke arasındaki tarihi dostluğa karşın ekonomik ilişkiler açısından Türkiye aleyhine çok dengesiz bir yapı olduğunu dile getirdi. Çağlayan, 2012 yılında Türkiye'nin Japonya'ya 332 milyon dolarlık ihracat yapmasına karşın, Japonya'nın Türkiye'ye satışlarının 3,6 milyar dolara ulaştığını ifade etti.

Japonya Başbakanı Shinzo Abe, Türkiye kelimesinin Japonlar için çok güzel bir anlam ifade ettiğini belirterek, iki ülke arasında uzun yıllara dayanan dostluk ilişkileri bulunduğunu hatırlattı. "Yaklaşık 30 yıl önce Türkiye'ye gelen ilk Japonya Dışişleri Bakanı Şintaro Abe babamdı. Ben de ilk defa Türkiye'ye onunla gelmiştim" diyen Abe, DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi'nin 20'nci toplantısında bulunmaktan duyduğu mutluluğu dile getirdi. Abe konuşmasında, "Japonya olarak çok çalışan Türk insanını yakından izliyoruz. Ülkeler arasında daha fazla üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmesini arzu ediyorum. Bizim için iş birliğinin sınırı ufuk çizgisidir" ifadelerini kullandı. Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ile de görüşeceğini ifade eden Abe, "Bu görüşmeler sayesinde Türkiye ile Japonya arasındaki stratejik diyaloğun artacağını ümit ediyorum. Özellikle savunma alanında da çalışmalarda bulunacağız. İlişkiler yeni bir boyut kazanacak" dedi.

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi

2010 yılında Çin ile Türkiye arasındaki ilişkiler "Stratejik İş Birliği" seviyesine yükseltildi. Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"DEİK olarak devletimizin politikalarıyla ortak hareket etmeye çalışıyoruz."

Biz DEİK olarak daima hükümetimizle, devletimizin politikalarıyla, stratejileriyle ortak hareket etmeye çalışıyoruz. Dışişleri Bakanlığımız çok net bir tavır göstererek Asya Pasifik bölgesi için bir büyükelçi atadı. Bu da "Yeniden Asya Stratejisi"ne ne kadar ciddi baktığını gösteriyor. Uzak Ülkeler Stratejisi'nde tanımlı 18 ülke var. Bu 18 ülkenin 11 tanesi Asya Pasifik'te. Zaten DEİK'e de baktığınız zaman Asya Pasifik'e tanımlanan 17 ülke, 2 tane de bölge ile toplam 19 İş Konseyimiz var; yani kesişen noktamız çok. Biz Asya Pasifik'ten ağırlıklı olarak ithalat yapıyoruz; 2022'de vermiş olduğumuz açık 70 milyar dolar civarında. Bizim bu açığı kapatmak için 19 İş Konseyimiz ile çalışmamız lazım, yani oraya ihracat yapmamız lazım. Ben hep şunu söylüyorum, ithalat yapmaya giden iş insanlarımız hazır oraya gitmişken ürün satmaya da gitsinler, ona da baksınlar. Bugün ihracatımızın yarısından fazlasını yaptığımız Avrupa pazarını büyütmek belki o kadar kolay değil, ama Asya Pasifik'i, Amerika kıtasını büyütmek daha olası.

yaşanan sorunlara karşın, iki ülke arasındaki ilişkiler her geçen yıl güçlenerek devam etti.

2011 yılında DEİK ve TÜSİAD'ın "Stratejik İş Geliştirme" birimi TÜSİAD International, Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen Shenyang heyetiyle karşılıklı ticaret ve yatırım fırsatları hakkında görüş alışverişinde bulunmak üzere bir toplantı düzenledi. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı Hüsnü Özyeğin burada yaptığı konuşmada, dünyanın en büyük bankası konumunda olan ICBC China ve diğer Çin merkezli bankaların yurt dışında şube açtığını anımsatarak, "Bizim temennimiz büyük Çin bankalarının Türkiye'ye de gelmeleri ve temsilcilik açmalarıdır. Yabancı sermayenin akışkanlığı için bankacılık sektörü çok önemli. Çinli bankalar Türkiye'de şube açarsa iki ülke arasındaki ilişkilerin daha hızlı gelişeceğine inanıyorum" dedi. Özyeğin, "Benim şahsi kanaatim, Çin ile iş yapmayan bir sanayi grubu dünyada globalleşemez, büyümesini sürdüremez" şeklinde konuştu.

Çinli şirketlerin Türkiye'de yatırım yapmaları için pek çok fırsat bulunduğuna işaret eden Özyeğin, termik santral, rüzgâr ve güneş enerjisi, lojistik ve liman yatırımları, zengin maden yataklarının geliştirilmesi ve otomotiv gibi alanlarda yatırım fırsatları bulunduğunu anlattı. Özyeğin, Ocak 2011 itibarıyla 400'e yakın Çin firmasının Türkiye'de faaliyet gösterdiğini, bu şirketlerin sermaye yapılarına bakıldığında sermayesi 500 bin doların üzerinde olan 34 şirket bulunduğunu söyledi. Hüsnü Özyeğin, iki ülke arasındaki ilişkileri ilerletmek için önemli adımlar atıldığını, ülkelerin bir diğer beraberlik konusunun ise müteahhitlik hizmetleri olduğunu söyledi. Çin ile Türkiye'nin dünyada 40'ar milyar dolarlık inşaat hacmine sahip olduğunu belirten Özyeğin, Türkiye'nin bölgede güçlü olduğu ülkelerde, iki ülkenin iş birliği yapabileceğini anlattı.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"Siz DEİK'ten misiniz?"

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı olarak Pekin'e gitmiştim. Belli görüşmeleri yaptık, ticaret ataşelerinin de katılacağı birkaç toplantımız daha olacaktı. Şunu hemen belirteyim ki Çin'de resmi prosedürler her zaman çok serttir. Bu tür toplantılara girmeden önce size bir form verirler ve bu formun eksiksiz doldurulmasını isterler. Tabii biz de orada hızlı hareket ediyoruz, toplantıdan toplantıya koşuyoruz, adeta zamanla yarışıyoruz. Bu form doldurmalar zamanımızı çok alıyor doğal olarak. O toplantılardan birine girmek için hızlıca form doldurmaya gittiğimizde, oradaki bir görevli hemen yakamdaki DEİK rozetini fark etti ve "Siz DEİK'ten misiniz?" dedi. Sonra da bizi alıp, resmi prosedüre sokmadan VIP'ye davet etti. DEİK'in orada yaratmış olduğu farkındalık o gün beni çok mutlu etmişti.

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi, Hintli diplomatlar heyetinin ziyareti kapsamında 20 Ocak 2010'da TOBB Plaza'da bir toplantı düzenledi. Dönemin DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi J. Kamhi'nin ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya 30 kadar diplomat katıldı. Kamhi, Türkiye ithalatının neredeyse yüzde 13'ünün Asya-Pasifik bölgesinden yapıldığına dikkat çekerek, "Oysa ihracatımızın sadece yüzde 3,5'i bu bölgeye gitmekte. Türkiye'nin bu bölgeye yaptığı ihracatta istenen düzeyin yakalanamamasına yönelik olarak firmalarımız tarafından dile getirilen konular; bölge ülkelerinin özel sektörleri ile aramızdaki bilgi ve iletişim eksikliği ve bölge ülkelerinin ihraç malları ile Türkiye'nin ihracat portföyü arasındaki benzerliktir. Dolayısı ile yeni bir dış ticaret paradigmasına ihtiyacımız var" dedi.

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi tarafından 3 Şubat 2011'de düzenlenen "Türkiye-Hindistan: Öngörüler ve Engeller" başlıklı toplantı İstanbul'da düzenlendi. DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi Kamhi, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine büyük önem verildiğini belirterek, ilişkilerin artarak devamını diledi. DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Ali Kibar ise Türkiye'nin yeni özelleştirme potansiyeli sayesinde yabancı yatırımların artacağını söyledi. Türk şirketlerinin küresel yatırım akımlarında yükselen yıldızlar olduğunu vurgulayan Kibar, Türkiye-Hindistan ilişkilerinin sürdürülebilirliği açısından iki ülke arasında ithalat ile ihracat arasındaki dengesizliğin giderilmesi gerektiğini, bunun da turizm yoluyla olabileceğini belirtti. Kibar, iki ülke arasında özellikle müteahhitlik, turizm, araştırma-geliştirme ve enerji konularında ortak yatırımlar için büyük bir iş birliği potansiyeli olduğunu aktardı.

Başbakanlık Yatırım, Destek ve Tanıtım Ajansı Başkan Yardımcısı Hüseyin Aslan da yabancı şirketlerin gelmesinin Türk ekonomisine duyulan güvenin bir göstergesi olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin yabancı yatırımcılar için en cazip 15'inci ülke haline geldiğini belirtti. Hindistan'ın Ticaret ve Sanayiden Sorumlu Devlet Bakanı Jyotiraditya Scindia ise Hindistan'da toplam 1 trilyon dolar tutarında yatırım yapılacağını belirterek, "Hindistan'a yatırılacak bu paranın yüzde 50'sinin özel sektörden gelmesi gerekiyor. Bu, Türk yatırımcılar için 500 milyar dolarlık bir fırsat demek' şeklinde konuştu.

DEİK/Türkiye-Güney Kore İş Konseyi

Türkiye'nin Uzak Doğu'daki ilk Serbest Ticaret Anlaşması (STA) olan Güney Kore STA'sı 1 Ağustos 2012 tarihinde Ankara'da imzalandı; onay sürecinin tamamlanmasının ardından da 1 Mayıs 2013'te yürürlüğe girdi. Anlaşma hakkında konuşan dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, "Türkiye'nin, halihazırdaki sanayi ürünleri ihracatının yüzde 93'ü Güney Kore'ye gümrük vergisinden muaf olarak gerçekleşecek" dedi. Bakan, sözlerine şöyle devam etti:

Türkiye'nin Uzakdoğu'daki ilk STA ortağı olan Güney Kore 2011 yılında 520 milyar dolar ile (AB içi ticaret hariç tutulduğunda)

dünyanın en büyük 5'inci ithalatçısı ve 1,5 trilyon dolarlık milli geliri ile dünyanın en büyük 15'inci ekonomisidir. Kişi başına gelirin 31 bin doları aştığı Güney Kore, ihracatçılarımız için önemli bir pazardır. STA ile AB ve ABD'li üreticilerin ardından, ülkemiz de söz konusu pazara tercihli giriş imkânı kazanmıştır.

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi ev sahipliğinde düzenlenen "Kırgizistan, Tacikistan ve Özbekistan" başlıklı Türkiye-Kore Müteahhitlik Sektörü İşbirliği Forumu 27 Ağustos 2013'te düzenlendi. Toplantıya, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, Kore Kara, Ulaşım ve Altyapı Bakanı Seoung Hwan Suh, TOBB Başkan Yardımcısı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Halim Mete ve DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar katıldı. İstanbul'daki bu toplantıdan bütün dünyaya önemli bir mesaj verdiklerini ifade eden Çağlayan, ata toprakları olan Orta Asya'daki Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan gibi ülkelerin altyapı konuları başta olmak üzere yeniden yapılandırılmasında iki ülkenin müteahhitlik sektörlerinin birlikte çalışacak olmasını, birlik beraberlik ve ortak çalışma kültürü açısından örnek teşkil edecek bir fırsat olarak değerlendirdi.

Türkiye-Kore Müteahhitlik Sektörü İşbirliği Toplantısı, dünya müteahhitlik sektörünün iki süper gücünü bir araya getiriyor. Bu iki gücün çok büyük başarılara imza atacağından şüphem yok. Türk müteahhitlik sektörü dünyada saygın bir yere sahip. Müteahhitlerimiz 101 ülkede 254 milyar dolarlık iş yapıyor. Sektör, sadece geçen yıl 26,9 milyar dolarlık iş aldı.

Toplantıda konuşan Güney Kore Kara Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Seoung-Hwan Suh, ekonomik gücü yüksek olan Türkiye ile uzmanlık ve tecrübeye sahip olan Güney Kore'nin başka ülkelerde de birlikte çalışabileceğini söyledi. Suh, altyapının tüm ülkelerin ilerlemesinde önemli bir yere sahip olduğunu vurgulayarak, ekonomik gelişimin halkın refahını sağlayabilmek için en temel yöntem olduğunu dile getirdi. Yatırım ve geliştirme projelerini teşvik etmek için küresel altyapı fonu oluşturduklarını ve dünya çapındaki devlet fonlarıyla ortak yatırım için sözleşme imzalayarak faaliyet alanlarını genişlettiklerini aktaran Suh, altyapısını geliştirmesi gereken birçok ülke ile temel plan oluşturarak çeşitli programlar sürdürdüklerini ifade etti. TOBB Başkan Yardımcısı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Halim Mete ise iş birliğini mümkün kılacak yeni nesil mekanizmaları bu forum vesilesi ile kuracaklarını ve bir an önce çalışır duruma getireceklerini söyledi.

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi

14 Nisan 2011'de Ankara'da Pakistan Cumhurbaşkanı Asıf Ali Zerdari ve dönemin Devlet Bakanı Mehmet Aydın'ın konuk olduğu Türkiye-Pakistan İş Forumu'nda konuşan TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, iki ülke arasında doğrudan gemi seferleri olmaması nedeniyle bir konteynerin 45 günde ulaşabildiğini hatırlattı. "Mevcut piyasa koşulları içinde takdir edersiniz ki bu rekabet edilebilir bir durum değildir" diyen Hisarcıklıoğlu, artma eğiliminde olmakla beraber Türkiye ile Pakistan arasındaki yaklaşık 1 milyar dolarlık ticaret hacminin iki ülke arasındaki sıcak ilişkileri

Pakistan Cumhurbaşkanı Asıf Ali Zerdari'nin katılımıyla Ankara'da gerçekleştirilen Türkiye-Pakistan İş Forumu (14 Nisan 2011).

yansıtmadığını, bu rakamı iki yıl içinde iki katına çıkarmak için öncelikle ulaşım sorununu çözmek gerektiğini belirtti.

2010 Aralık ayında, Pakistan Başbakanı Yusuf Rıza Gilani'nin Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle iki ülke arasında ECO Ticaret Anlaşması'nın (ECOTA) uygulanmaya başlaması kararı alındığını hatırlatan Hisarcıklıoğlu, "Söz konusu bildirinin bir an önce hayata geçirilmesinin, ülkelerimiz arasında ticaret hacminin artmasını kolaylaştıracağına inanıyoruz" şeklinde konuştu. Hisarcıklıoğlu konuşmasına şöyle devam etti:

İki ülke arasında, başta enerji, altyapı, inşaat ve müteahhitlik olmak üzere pek çok alanda iş birliği potansiyeli mevcuttur. Örnek olarak, Sindh Eyaleti'nin güneyindeki Tatta bölgesinde Zülfikarabad adıyla kurulacak yeni şehrin inşasında, Türk müteahhitlerinin hizmet vermesini istiyoruz. Ancak, ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesinde destekleyici mekanizmaların da güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, özellikle aramızdaki bankacılık sistemini ve altyapısını güçlendirmeliyiz. Türk özel sektörü olarak, daha güçlü bir Pakistan'ın, daha güçlü bir Türkiye anlamına geldiğine inanıyoruz. Bunun içindir ki, geçen yıl meydana gelen sel felaketinde, Türk iş âlemini hareket geçirdik ve 5 milyon dolarlık bir nakdi yardım sağladık. Türkiye'yi bağımsızlık mücadelesinde, 1999 depreminde yalnız bırakmayan Pakistanlı kardeşlerimizin yanında olduk, acılarını paylaştık.

2050 yılında Pakistan'ın 2 trilyon dolarlık ekonomik büyüklük ile en büyük 20 ekonomiden birisi olmasının öngörüldüğünü ifade eden Hisarcıklıoğlu, "Türk özel sektörü olarak bizler, Pakistan'ın bu hızlı gelişme sürecine katkı sağlamak, Pakistan'ın yanında ve ortağı olmak istiyoruz" dedi.

DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi tarafından 7 Mayıs 2013'te düzenlenen toplantıya Singapur Başbakan Yardımcısı Tharman Shanmugaratman, DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı Cefi Kamhi ve 20'den fazla Türk CEO katıldı. Türkiye ile Singapur'un siyasi ilişkilerinin çok eskilere gitmediğini anlatan Başbakan Yardımcısı Shanmugaratnam, "Ancak son yıllarda iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerde yakalanan ivme ile siyasi ilişkilerimiz de kuvvetleniyor. Birlikte üçüncü ülkelerdeki iş birliği fırsatlarını değerlendirebiliriz. Biz iki ülke olarak birbirimizi tamamlayabiliriz" dedi. Başbakan yardımcısının bu sözleri üzerine, iki ülke arasında özellikle Afrika'da iş birliğine gidilebileceği konusunda görüş birliğine varıldı.

Shanmugaratnam'ın konuşmasını takiben toplantıya katılan CEO'lar kendilerini ve firmalarını tanıtarak, Singapur ile ikili ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve potansiyel arz eden sektörler hakkındaki önerilerini paylaştılar. Özellikle liman, havaalanı, savunma sanayi, finansal hizmetler ve çevre teknolojileri gibi alanlarda iş birliğine gidilebileceği, ayrıca özellikle şehir planlaması ve su idaresi konusunda uzmanlık sahibi olan Singapur'dan bu alanlarda destek alınabileceği görüşüne varıldı.

DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi

Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ikili ilişkilerin daha da güçlendirilmesi amacıyla 2010 yılında Cumhurbaşkanları düzeyinde Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) mekanizması tesis edildi. Türkiye-Azerbaycan Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) toplantısı da 2011 yılı Şubat ayında gerçekleştirildi. Azerbaycan, 2012-2013 döneminde "Türkiye Adına Öncelikli Ülkeler"den biri olarak belirlendi.

Türkiye-Azerbaycan ekonomik ve ticari ilişkileri her dönemde genişleyerek devam etti. Türk firmalarının Azerbaycan'da doğrudan yatırımları da kayda değer seviyelere ulaştı. Azerbaycan ekonomisinde aktif olarak yer alan Türk müteşebbisleri, telekomünikasyon, bankacılık ve sigortacılık, finansal kiralama, inşaat-taahhüt, basın-yayın, eğitim, sağlık, ulaştırma, otomotiv, tekstil-hazır giyim ve petrol gibi hemen her sahada faaliyet göstermeye başladı. Bu faaliyetlerin bir kısmı ferdi girişim, bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmeler şeklinde başladı. Bu şirketlerin bazıları başarılı çalışmaları neticesinde, özel sektörde Azerbaycan'ın öncü kuruluşları haline geldi. 2013'e gelindiğinde Türkiye'nin Azerbaycan'daki yatırımlarının toplamı 3,6 milyar dolara ulaşmıştı. Bu yatırımın önemli bir kısmı Türkiye Petrolleri (TPAO) tarafından gerçekleştirildi. 1991-2011 yılları arasında Azerbaycan'da, Türk vatandaşlarının sahip veya ortak olduğu değişik statülerde toplam 3.707 şirket kuruldu.

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi'nin kuruluşundan bu yana iki ülke Cumhurbaşkanı ve Başbakanlarının katılımıyla 14 toplantı düzenlendi. Bu toplantıların beş tanesine dönemin Azerbaycan Cumhurbaşkanı merhum Haydar Aliyev de katılarak iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin gelişimine verdiği desteği gösterdi. İş Konseyi, iki ülke ilişkilerini stratejik bir boyuta taşıyan Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı projesini de her türlü platformda destekledi. DEİK ve ABD merkezli Cambridge Energy Associates (CERA) tarafından düzenlenen Enerji Konferansları, BTC Boru Hattı Projesi'ne destek verilmesine ön ayak olan en önemli platformlardan birisi oldu.

Türkiye-Azerbaycan Karma Ekonomik Komisyonu VII. Dönem Toplantısı, 10 Temmuz 2014 tarihinde her iki taraftan teknik heyet üyeleri arasında görüşmelerle başladı. Dönemin Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay ve Azerbaycan Başbakan Yardımcısı Abid Şerifov eş başkanlığında gerçekleştirilen resmi açılışı müteakip teknik heyet görüşmelerine devam edilerek, imzalanması öngörülen KEK Protokolü'nün taslak metni nihai hale getirildi.

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi, 15 Mart 2013 tarihinde Gürcistan Acara Özerk Cumhuriyeti Hükümet Başkanı Archil Khabadze ve heyetini ağırladı. Yapılan toplantıya DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Başkanı Tuğrul Erkin ev sahipliği yaptı. Hükümet Başkanı Khabadze, yakın zamanda Batum'da yeni hastanelerin açılacağını belirterek, bu hastanelerin elemanlara, uzmanlara ihtiyacı olduğunu ve sağlık alanında Türkiye'nin deneyimlerinden yararlanmak istediklerini aktardı:

Sağlık bizim için önemli bir alan Türkiye'nin bu konudaki tecrübelerinden faydalanmak istiyoruz. Sağlık ve turizm sektörünü yenilemek ve daha çok geliştirmek istiyoruz. Zamanında Acara Bölgesi'nde rehabilitasyon merkezleri vardı. Bu konuda bölgemiz gerçekten çok zengin. Özellikle çamur tedavileri için uygun bölgelerimiz var. Biz hükümet olarak bütün bu imkânlarımızın çok iyi incelenmesini ve bunların sağlık sektöründe kullanılmasını arzu ediyoruz.

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Başkanı Tuğrul Erkin ise turizm konusunda iki ülkenin karşılıklı heyet çalışmaları yapması gerektiğini söyledi. Bakü-Tiflis-Kars

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Gürcistan, Türkiye'nin Orta Asya'ya açılan kapısı."

Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan; Kafkasya'daki üç ülke. Gürcistan bizim için bir komşu ama aynı zamanda akraba bir devlet. Acara bölgesinden 110 yıl önce Türkiye'ye göçen büyük bir kitle var. Gürcistan, aynı zamanda Türkiye'nin Orta Asya'ya açılan kapısı. Gürcistan çok büyük bir ekonomi değil ama Türkiye'nin vazgeçemeyeceği bir komşu, bu nedenle de her türlü desteği veriyor. Gürcistan, Azerbaycan ve Türkiye olarak üçlü bir konsorsiyum var. Bunu hem Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı'nda hem de Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu projesinde kullanıyoruz.

Demiryolu'nun hayati bir yatırım olduğunu belirten Erkin, bu projeye gerekli ilginin gösterilip bir an önce yapılmasının sağlanması gerektiğini dile getirdi. Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan'ın bölgesel iş birliği için toplantılar ve çalışmalar yaptıklarını kaydeden Erkin, bu üç ülke arasındaki ilişkilerin önemine vurgu yaptı.

DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi

2010 yılının Ekim ayında, Kazakistan Cumhuriyeti Sanayi ve Yeni Teknolojiler Bakanlığı'na bağlı Kazakistan Ulusal İhracat ve Yatırım Ajansı (KAZNEX INVEST) ile DEİK arasında iş birliğine dair bir mutabakat zaptı imzalandı. Bu çerçevede, DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi ve KAZNEX INVEST iş birliğinde, Türk özel sektör temsilcileri ile Kazakistan'ın ilgili kurumlarından yetkililerin bir araya geldiği ve yatırım projelerinin görüşüldüğü toplantılar düzenlenmeye başladı.

Kazakistan Başbakanı Karim Masimov, aynı yılın Aralık ayında Kazakistan Karma Ekonomik Komisyonu toplantıları için Türkiye'ye geldi. Konuk Başbakan, DEİK'in düzenlediği toplantıda, ekonomik ilişkilerde potansiyelin altında kalındığını ve iş birliğine hız kazandırabileceklerini söyledi. Başbakan, Kazakistan'ın Rusya ve Beyaz-Rusya ile oluşturduğu gümrük birliğinden yararlanmaları için Türk şirketlerini Kazakistan'da yatırım yapmaya davet etti.

TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise iki ülke arasındaki 1,7 milyar dolarlık ticaretin gerçek potansiyeli yansıtmadığını, Kazakistan'in Türkiye için vazgeçilmez bir ortak olduğunu vurguladı. Kazakistan Yatırım Ajansı'nın turizm, ulaştırma, inşaat, inşaat malzemeleri, tarım, tekstil, enerji, metalurji, telekomünikasyon, kimya, petrokimya ve makine yapımı gibi alanlarda 50 milyar dolar hacmindeki 66 yatırım projesini DEİK aracılığıyla Türk iş dünyasına açtığını söyleyen Hisarcıklıoğlu, 10 firmanın projelerle yakından ilgilendiğini kaydetti. Toplantıda Türk iş insanlarının Kazakistan'da 3,5 milyar doları bulan yatırımının bulunduğu ve bu projelerde 10 bin kişinin istihdam edildiği belirtildi. Ayrıca Türk müteahhitlik sektörünün Kazakistan'da 8 milyar dolarlık proje gerçekleştirdiğini vurgulayan Rifat Hisarcıklıoğlu, "Kazak meslektaşlarımızla daha fazla iş yapmak istiyoruz" dedi.

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi

Rusya Devlet Başkanı Dmitri Medvedev'in Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün davetlisi olarak 12 Mayıs 2010 tarihinde Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında, iki ülke arasında başta güvenlik, enerji, turizm olmak üzere birçok konuda anlaşmalar yapıldı. Ayrıca, Türkiye ile Rusya arasında, Mersin Akkuyu'da bir nükleer santral kurulmasına yönelik anlaşma imzalandı.

Ziyaret sırasında, Ankara'da Türkiye-Rusya İş Forumu da gerçekleştirildi. Foruma, dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Dmitri Medvedev, Devlet Bakanı Zafer Çağlayan, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ve TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi'nin yanı sıra çok sayıda iş insanı katıldı.

Rusya Devlet Başkanı Medvedev, ziyaret sırasında imza atılan belgelerin birçoğunun, uzun müzakereler sonucunda oluşturulduğunu, yapılan anlaşmalarla yıllık ticaret hacminin dışında, sadece yatırım bazında 25 milyar doların üzerine çıkılmasının beklendiğini kaydetti. "Kriz öncesi dönemdeki rakamlara ulaşabiliriz" diyen Medvedev, birkaç yıl içinde 100 milyar dolar hacme ulaşmanın hedeflendiğini hatırlatarak, "Eğer bunu yapmayı başarırsak, gerçekten Rusya ve Türkiye birer büyük dış ticaret partneri haline gelecektir" diye devam etti.

Türkiye-Rusya İş Forumu toplantısına katılan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ise konuşmasında, Türkiye ve Rusya Federasyonu arasındaki siyasi ilişkilerin sağlam olması halinde ekonomik ilişkilerin de sağlam olacağını belirterek, "Devlet adamları arasında iyi ilişkiler, karşılıklı güven ve gelecekle ilgili kararlılık varsa, iş insanları da bundan cesaret alır" dedi. İki ülke arasında enerji alanındaki iş birliğini "olağanüstü" olarak niteleyen Gül, "Büyük projeler gerçekleştirdik. Vaktiyle bazılarının 'olmaz' dediği projeler, denizin 2 bin metre altından geçen boru hatları, bütün bunlar gerçekleşti. Bugün, bunlara yeni ilavelerin yapılmasını konuşuyoruz" dedi.

Gül, Türk iş insanlarının da Rusya'da önemli yatırımları bulunduğunu, yatırım miktarının 7 milyar doları bulduğunu belirtti. Türk inşaat şirketlerinin Rusya'da önemli projelere imza attığını dile getiren Gül, Türk müteahhitlik sektörünün dünyada Çin'den sonra ikinci sırada olduğuna dikkat çekerek Medvedev'e, "Sizin Türk firmalarına gösterdiğiniz güveni boşa çıkarmayacağız ve

V. Türkmenistan Uluslararası Yatırım Forumu 5-6 Mart 2013 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

sizi mahcup etmeyeceğiz" dedi. Turizm ve ulaştırma alanlarında da iş birliğine önem verdiklerini ifade eden Cumhurbaşkanı Gül, yılda 3 milyon Rus turistin Türkiye'yi ziyaret etmesinden gurur duyduklarını söyledi. Gül, ulaştırma alanında imzalanan anlaşmalarla taşıma ve ulaştırma yollarının çeşitleneceğini ve bunun ekonomik ilişkilere olumlu yansıyacağını kaydetti.

DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi

2009 yılından başlayarak Türkmenistan'da düzenlenen ve pek çok ülke yatırımcısının ilgisini çeken Türkmenistan Uluslararası Yatırım Forumu, DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi'nin girişimleri ve dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'un himayelerinde 2013 yılında İstanbul'da düzenlendi.

Önceki beş yıl boyunca büyüme ortalaması yüzde 11 olan Türkmenistan'ın, son reformlarla birlikte 2012-2016 Kalkınma Progra-

mı kapsamında ekonominin her alanına toplamda 70 milyar dolar yatırım yapması bekleniyordu. Bu dönem boyunca Türk müteahhitlik firmaları Türkmenistan'da toplamı 30 milyar dolar olan 1.400'den fazla proje üstlendi. Türkmenistan, 2012 yılı itibarıyla proje bedelleri sıralamasında 4,9 milyar dolar ve yüzde 19 pay ile Türk müteahhitlik firmalarının dünyada en çok proje üstlendiği ülke konumuna yükseldi. Ülkedeki otoyol, elektrik santrali, doğalgaz çevrim santrali, asfalt tesisi, köprü, çimento fabrikası, havalimanı ve konut inşaatları gibi onlarca projeye Türk müteahhitleri imza attı. Pek çok ortak paydası olan Türkiye ve Türkmenistan arasındaki ilişkiler, iki ülkenin artan ekonomik faaliyetleriyle güçlenerek gelişti. Karşılıklı artan yatırımlar, iki ülke bağlarını daha da kuvvetlendirdi.

DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi

Ukrayna ve Türkiye arasında karşılıklı ticaretin 2010 yılına kadar 10 milyar dolara çıkarılması hedefi küresel ekonomik kriz ve Ukrayna pazarındaki talep daralması nedeniyle yakalanamamış olsa da karşılıklı ticaret bu tarihten itibaren yeniden artmaya başladı. Türkiye ile Ukrayna arasındaki ilişkiler, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 24-25 Ocak 2011 tarihlerinde Ukrayna'ya yaptığı resmi ziyaretle yeni bir döneme girdi.

Erdoğan'ın Ukrayna ziyareti kapsamında Türkiye-Ukrayna İş Konseyi 15. Ortak Toplantısı ve İş Forumu 25 Ocak 2011 tarihinde Kiev'de gerçekleştirildi. Toplantıya Başbakan Erdoğan'ın yanı sıra Ukrayna Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç, TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ukrayna TSO Başkanı Serguiy Skrypchenko ile Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanları katıldı. Erdoğan, toplantıda yaptığı konuşmada tarih boyunca iki ülkenin yollarının defalarca kesiştiğini ve Karadeniz'i bir barış denizine çevirmek için Ukrayna ile birlikte mücadele ettiklerini vurguladı.

Ukrayna Cumhurbaşkanı Yanukoviç de, "En yakın zamanda ikili ticaret hacmini 10 milyar dolara çıkarmayı hedefledik ama Başbakan Erdoğan hedefi 20 milyar dolar olarak koydu. Bunu gerçekleştirmek için elimizden geleni yapacağız. Bunun için yeni fikirler, yaratıcı yaklaşımlar gerekiyor. Ukrayna reform yolunda, yatırım şartlarının pekiştirilmesi için yoğun çalışmalar yürütüyor. İş yapma şartlarını geliştirmeye hazırız" şeklinde konuştu.

Ziyaret süresince iki ülke arasında 6 anlaşma protokolü imzalandı. Böylece Türkiye ve Ukrayna arasında hedeflenen stratejik ortaklığa doğru ilk somut adım da atılmış oldu. Ayrıca Yanukoviç ve Erdoğan, iki ülke arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi kurulmasına dair mutabakat zaptını imzaladı. Kiev'deki toplantının ardından Türkiye-Ukrayna İş Konseyi 16. Ortak Toplantısı ve İş Forumu 23 Aralık 2011'de İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Belçika İş Konseyi

Türkiye-Belçika Üçüncü Pazarlarda İşbirliği Fırsatları Toplantısı ve Networking Yemeği İstanbul'da 28 Mayıs 2013'te düzenlendi. Toplantıya Belçika'nın Ankara Büyükelçisi Pol de Witte, DEİK/Türkiye-Belçika İş Konseyi Başkanı Pınar Eczacıbaşı, Belçika'nın İstanbul Başkonsolosu Henri Vantieghem, Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği (UTİKAD) Başkanı Turgut Erkeskin, Türkiye-Belçika Lüksemburg Ticaret Derneği Başkanı Aykut Eken, DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı Ersin Eren, Belçika'nın Türkiye'de görev yapan Ticaret Müşavirleri ve iş insanları katıldı. Toplantıda, öncelikle Türk girişimcilerin yoğun olarak faaliyet gösterdikleri Orta Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkelerinde inşaat-altyapı, mühendislik, enerji, çevre teknolojileri ve kimya alanlarındaki iş birliği fırsatları ele alındı.

Merkezi konumu nedeniyle Türk firmaları için önemli bir pazar ve bölgesel üs olma potansiyeli taşıyan Belçika ile ikili ticaret hacmi yıllar itibarıyla artış kaydederek 2012 yılında 6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştı. İkili ticaret hacminin 2015 yılında 10 milyar dolara çıkması hedefleniyordu. Türkiye'deki Belçika sermayeli şirket sayısının 450'yi aşması, Belçikalı firmaların Türkiye ve Türkiye üzerinden üçüncü pazarlarda ortak çalışma arzusunun bir göstergesi olarak değerlendiriliyordu.

Türkiye ve Belçika arasında 18. yüzyıla uzanan ilişkilerin günümüzde güçlenerek arttığına dikkat çeken Pınar Eczacıbaşı, Belçika'da yerleşik 180 bin Türk vatandaşının olduğunu kaydetti. 2050 yılında Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ikinci, dünyanın ise yedinci büyük ekonomisi olma yolunda hızla ilerlediğini belirten Eczacıbaşı, bu yolda ilerlerken, hem iki ülke arasında hem de üçüncü pazarlarda ekonomik iş birliğini artırma hedefinde olduklarını dile getirdi. Brüksel Bölgesi Ekonomi ve Ticaret Müşaviri Sabih Akay da Belçika ve Brüksel hakkında genel bilgiler verdikten sonra, Brüksel'in hem Avrupa Konseyi ve Parlamentosu'na, hem de NATO'nun merkezine ev sahipliği yaptığını belirterek, sadece Avrupa için değil dünya için de çok önemli bir konum teşkil ettiğini belirtti. Diğer merkezi Avrupa ülkelerine göre daha ucuz ve merkezi konumda olmasından dolayı iş kurmak için daha elverişli şartların olduğuna dikkat çeken Akay, Türk iş insanlarının en az üç aylık bedelsiz ofis ve destek programından yararlanarak Brüksel'deki iş ortamını test etme olanağına sahip olduklarını aktardı.

DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi

DEİK, 19 Nisan 2011'de, Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) ve Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi iş birliği ile İstanbul'da düzenlenen "Finans Merkezi İstanbul: Perspektifler ve İtici Gücü Yaratmak" başlıklı konferans finans dünyasından Türk ve yabancı uzmanları buluşturdu. DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi Başkanı Suzan Sabancı Dinçer, finans merkezlerinin büyümesinin ve gelişmesinin zaman aldığını, İstanbul'un bu merkezlerden biri haline gelmesi için eyleme, planlamaya ve öngörüye ihtiyaç olduğunu söyledi. ABD ve Avrupa'daki finans merkezlerinin dünya ticaretinin üçte ikisini karşıladığını, Londra, Frankfurt ve New York'un finans

merkezi olarak önemli bir deneyime sahip olduğunu ifade eden Dinçer, Türkiye'nin geçen yıl yüzde 8,9 oranında büyüdüğünü ve Avrupa'nın en hızlı büyüyen ülkesi olduğunu kaydetti.

DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi tarafından düzenlenen "Grow with Turkey" (Türkiye ile büyüyün) Konferansı 26 Kasım 2013 tarihinde 300'e yakın Türk ve İngiliz iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla Londra'da gerçekleştirildi. Konferansın açılış konuşmaları Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi Eş Başkanları Suzan Sabancı Dinçer ve Sir Julian Horn-Smith tarafından yapıldı. Türkiye'nin hızlı büyüyen bir ekonomi olduğuna dikkat çeken Dinçer, şunları söyledi:

Türkiye iyimserlikle dolup taşan, fırsatlarla dolu bir ülkedir. Benim yaşadığım süre içinde bile Türkiye'de büyük bir dönüşüm gerçekleşti. Bir zamanların tarım toplumu, şimdi büyük bir ağırlıkla kentleşmiş durumda. Türkiye'deki dramatik değişimlerin bir bölümü geçen on yıllık süre içinde gerçekleşti. Duran kalkan bir ekonomiydik. Şimdi sürekli ilerleyen bir ekonomiyiz. Elbette zorluklarımız var. Bazı zorluklarımız euro bölgesindeki oynaklıktan kaynaklanıyor, diğerleri de ABD ekonomisinin toparlanmasıyla ilgili. Ancak bunlar sadece yoldaki hız kesicilerdir ve bugüne kadar çoğunun üstesinden gelmiş durumdayız. 90'ların ortalarında içe dönük bir ekonomiden, küresel piyasalarla entegre olan bir ekonomiye dönüştük. Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği, bizi dünyanın en gelişmiş üreticileriyle fiyat ve kalite bakımından rekabet edebilir duruma gelmeye zorladı.

Konferans kapsamında Accenture'nin sponsorluğunda düzenlenen "Grow with Women" (Kadınlarla Büyüyün) paneli de gerçekleşti. Panele Lady Barbara Judge, Fioana O'hara, Serpil Timuray ve Elif Şafak katıldı. Kadının hem çalışma hem iş hayatında karşılaştıkları güçlükleri ele alan, ancak anlayışlı bir eş, çok istemek ve çalışma ile zorlukların üstesinden gelinebileceğini vurgulayan konuşmacılar, kadınların hem toplumda hem de ekonomik yaşamda büyük bir itici güç olduğuna inandıklarını belirttiler. Konferansta ayrıca İstanbul Finance Center, Enerji, Yenilikçilik-ArGe ve Altyapı Projeleri başlıklı dört panel düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi tarafından 15 Haziran 2010 tarihinde İstanbul'da Türk-Fransız Ticaret Forumu düzenlendi. Yaklaşık 200 iş insanının yer aldığı forumda Fransa Başkonsolosu Hervé Magro, hedeflerinin Fransa'daki KOBİ'leri Türkiye'ye getirmek olduğunu söyledi. Fransa Ekonomi Bakanı Christine Lagarde ise "Invest in France"ın İstanbul'da bir ofis açtığını belirterek, "Bu ofis Türk yatırımcıları Fransa'nın yatırımlarda cazip olduğuna ikna etmek için çalışacak" dedi. Lagarde, konuşmasında Türkiye'nin bankacılık ve reformlar konusundaki başarısına da dikkat çekti.

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Başkanı Hasan Çolakoğlu, "İhracatının üçte ikisine yakınını, dünyanın kalite ve maliyet anlamında en rekabetçi piyasalarından olan AB ve ABD'ye yapan bir ülke olarak, yaklaşık 400 milyar euro ithalat yapan Fransa pazarında daha fazla yer almak istiyoruz" dedi. Kriz sonrası yeniden şekillenen küresel ekonomik yapı içerisinde ikili ekonomik ilişkileri yeniden istenilen seviyelere çıkaracak yeni nesil mekanizmaları kurmanın ve yeni iş imkânlarını en iyi şekilde değerlendirmenin önemine değinen Çolakoğlu, çevreye duyarlı iş modellerinin geliştirilmesinde de iş birliği önerdi:

Artan küresel ısınma ve iklim değişikliği, iş dünyası olarak bizi çevreye duyarlı iş modelleri ve teknolojileri sunmaya zorunlu kılıyor. Çevreye duyarlı sanayi, altyapı ve üstyapı yatırımlarında, bu alanda deneyim ve bilgi birikimine sahip olan Fransız firmalar ile önemli iş birliklerini hayata geçireceğimize inanıyorum.

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi tarafından, karşı kanat kuruluşu MEDEF International ile birlikte, üst düzey bir iş insanları heyetinin Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle 4 Ekim 2013'te İstanbul'da çalışma kahvaltısı düzenlendi. Kahvaltıda açılış konuşmasını gerçekleştiren DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Başkanı Sani Şener, İş Konseyi'nin son dönemde gerçekleştirdiği üst düzey temaslara değindi ve ivme kazanan ikili ilişkilerin önümüzdeki dönemde daha da güçleneceğine dair inancını dile getirdi. İcra Kurulu Başkanlığını yürütmekte olduğu TAV Havalimanları Holding'in Türkiye'deki en büyük Türk-Fransız ortaklığını gerçekleştirdiğini ifade eden Şener, Aeroports de Paris firması ile ortaklık kurulması gibi örnekleri çoğaltmanın İş Konseyi'nin başlıca hedefleri arasında olduğunu dile getirdi. Şener, söz konusu ortaklığın Türk-Fransız iş birliğiyle üçüncü pazarlarda ortaklık açısından da önemli bir örnek teşkil ettiğini vurguladı. Bu kapsamda Hırvatistan-Zagreb ve New York-La Guardia Havalimanlarını örnek olarak veren Şener, DEİK çatısı altında yer alan 112 İş Konseyinin Türkiye'de yer alan UBIFRANCE gibi yabancı yatırımı ve ikili ticari ilişkileri artırmayı hedefleyen kuruluşlar aracılığıyla Irak, Azerbaycan ve Kazakistan gibi üçüncü pazarlarda iş birliğini geliştirmeyi hedeflediğini kaydetti.

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Karşı Kanat Başkanı Jean Lemierre ise konuşmasında, Ankara ziyaretlerinin son derece verimli geçtiğini ve İstanbul temaslarında ağırlıklı olarak mega projelerin finansmanı ve özel sektör-kamu iş birlikleri hususlarında daha detaylı bilgi edinmeyi arzuladıklarını dile getirdi. BNP olarak TEB ile kurulan iş birliğinin son derece önemli olduğuna dikkat çeken Lemierre, bu vesileyle eşsiz bir büyüme modeli ortaya konduğunu, dünyada ve Türkiye'de TEB ile yeni pazarlara açılmaktan ve büyümekten gurur duyduklarını, Türkiye ile yapılan ortaklıkların iyi işlediğini ve bu gibi örneklerin çoğaltılması gerektiğini belirtti. Dünya genelinde iş yapmanın zorlaştığına ve yurt dışında kaynak aramanın gerekliliğine vurgu yapan Lemierre, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bu kapsamda TAV-ADP gibi örneklerin teşvik edilmesi ve birlikte üçüncü pazarlarda farklı iş ve değerler üretilmesi önemlidir. Türk-Fransız ilişkilerinin politik olarak gergin olduğu dönemde Türk iş insanlarına sağduyulu yaklaşımları için minnettarız. Bu vesileyle her iki ülkenin refahına katkı sağlandı."

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi

DEİK ve Hollanda Türk İşadamları Derneği (HOTİAD) tarafından düzenlenen Maastricht Ekonomi Zirvesi'nin dördüncüsü 19-20 Haziran 2010 tarihlerinde Hollanda'da gerçekleştirildi. "400 Yıllık Dostluk" sloganıyla düzenlenen toplantı, Avrupa Birliği Maastricht Anlaşması'nın imzalandığı tarihi salonda gerçekleştirildi. Zirveye; dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Hollanda Senato Başkanı Rene van der Linden, AP Türkiye Raportörü Ria Oomen Ruijten, AP Milletvekili Emine Bozkurt, Lahey Büyükelçisi Uğur Doğan ve Hıristiyan Demokratlar Birliği (CDA) Milletvekili Coşkun Çörüz'ün yanı sıra Türkiye ve Avrupa'nın değişik ülkelerinde yatırım yapan çok sayıda iş insanı katıldı.

Rifat Hisarcıklıoğlu, yaptığı konuşmada Türkiye'nin AB serüveninin yeni bir gelişme olmadığını ve Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinin yarım asır önce başladığını hatırlattı. Türk iş dünyası olarak, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini ilk günden beri desteklediklerini belirten Hisarcıklıoğlu, AB idealinin ancak Türkiye'nin tam üyeliği ile tamamen hayata geçirilebileceğine inandıklarını söyledi. "Çok iyi biliyorum ki Avrupa'daki iş insanı dostlarımız, Türkiye'nin AB üyeliğini yürekten destekliyorlar" diye konuşan Hisarcıklıoğlu, iş dünyasının Türkiye'nin AB için önemini kavramış durumda olduğunu, bunu, Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) seçimleri süresince yakından gözlemlediğini anlattı.

Dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün de, zirvenin Türklerin Hollanda'ya entegrasyonunun en önemli göstergesi olduğunu söyledi. Hollanda'da yaşayan Türklerin 6 milyar doları bulan yatırımlarıyla 60 binden fazla kişiye istihdam sağladığını belirten Bakan Ergün, "Hollandalı iş insanlarını Türkiye'ye yatırıma davet ederken, aynı zamanda Türk iş insanlarımızın da Hollanda'ya yatırıma yönelmesini arzu ediyoruz" dedi. Türkiye'nin Hollanda ile ticaret hacmine bakıldığında 2002 yılında 2,3 milyar dolar olan rakamın 2008 yılında 6,2 milyar dolar düzeyine yükseldiğini söyleyen Bakan Ergün, "2009'da ekonomik kriz dolayısıyla bu rakam 4,6 milyar dolara inmiş olsa da hedefimiz 10 milyar dolar" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi Başkan Yardımcısı Burak Baykan ev sahipliğinde Hırvatistan Split Bölgesi heyeti ile 12 Nisan 2013'te bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantı neticesinde iki ülke arasında ortak yatırım yapılabilecek alanlar "müteahhitlik, turizm, lojistik, havacılık yönetimi ve gemi yapımı" olarak belirlendi. Toplantıda konuşan Baykan, Hırvatistan'da 50'ye yakın Türk firmasının faaliyetlerine devam ettiğini bildirildi.

Split Bölgesi Ticaret Odası Başkanı Jadoranka Radovania, "Türkiye ile aramızdaki vize uygulamasını kaldırmak için çalışıyoruz. Dünyada üçüncü olan gemi üretimi ve gemi yan sanayimizden Türk iş insanları da payını almalı" şeklinde konuştu. Split Bölgesi Vali Yardımcısı Visko Paladic ise, "Hep birlikte çalışalım ve birbirimize yardımcı olalım. Ufak firmalar, büyük firmalara göre piyasaya daha zor girmektedir. Biz birçok alanda kendimizi yeniliyoruz. Bizde bazı alanlar çok gelişmiş durumda. Turizm, su ürünleri, yan sanayi ve eğitim alanları gibi gelişen alanlarda gelin beraber çalışalım" çağrısında bulundu.

DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi

İsveç Dış Ticaret Bakanı Dr. Ewa Björling'in Türkiye'ye resmi ziyareti nedeniyle DEİK tarafından 13 Nisan 2011 tarihinde İstanbul'da İsveç iş insanları heyeti ile DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi toplantısı gerçekleştirildi. TOBB/DEİK Başkanı Hisarcıklıoğlu, yaptığı açılış konuşmasında, Türkiye'nin özellikle otomotiv üretimi için bir üs olmaya ne kadar uygun olduğunu belirterek, İsveç'i bu alanda Türkiye'de yatırım yapmaya davet etti:

Bugün otomotiv sektöründe ABD'den sonra 11 ayrı markanın üretildiği ikinci ülke Türkiye'dir. İki yıl önce Japonya'da Toyota'nın CEO'su, "27 ülkede imalat yapıyoruz ama sadece Türkiye'de sıfır üretim hatası var" dedi. Geçen yıl Güney Kore'de Hyundai'nin CEO'su, "Dünyada sıfır üretim hatası olan tek ülke Türkiye" diye belirtti. Makedonya'da Renault marka araçlarda "Made in Turkey" olanlar "Made in France" olanlardan daha pahalıya satılıyor. Bizim iş insanımız çalışkan, işçisi de iyi eğitim verilirse büyük beceri sahibi. Gelin Türkiye'de yatırım yapın, Volvo'yu İsveç'ten daha iyi ve ucuza üretiriz. Volvo için Türkiye büyük bir pazar. Türkiye'yi sadece Türkiye olarak da düşünmemek lazım. Bir tarafında Asya, bir tarafından Orta Doğu, bir tarafında kuzey ülkeleri, bir tarafında AB var. Türkiye, bu merkezin ortasında. Türkiye, şu anda gelinen noktada İtalya ile Çin arasındaki en büyük sanayi devidir.

İsveç Dış Ticaret Bakanı Dr. Ewa Björling'in katılımıyla gerçekleşen DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi toplantısı (13 Nisan 2011).

Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün 10-13 Mart 2013 tarihlerinde İsveç'e yaptığı resmi ziyarete de geniş bir Türk iş insanları heyeti katıldı. Ziyaret kapsamında, Stockholm'de "Türkiye-İsveç İş Forumu" da düzenlendi. DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi Başkan Yardımcısı Yılmaz Çakır, burada yaptığı konuşmada Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde İsveç'in süregelen desteğinin altını çizdi ve iki ülke arasında bilişim teknolojileri, Ar-Ge, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, otomotiv, savunma ve havacılık sanayileri ile sağlık turizmi alanında iş birliği fırsatlarına dikkat çekti. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise, vize uygulaması, özellikle karayolu nakliyesindeki kotalar ve AB'nin taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmalarına Türkiye'nin paralel-

de taraf olmaması nedeniyle karşı karşıya kalınan haksızlıklara dikkat çekerek, yetkililerden bu sorunların çözümü konusunda çaba göstermelerini istedi.

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi

29 Mayıs 2013'te DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi tarafından İstanbul'da bir toplantı düzenlendi. Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, Türkiye'nin Almanya'dan sonra Avrupa ülkeleri içinde en yüksek ticaret hacmine İtalya ile ulaştığını belirterek, Türkiye'nin 2023 yılı hedefi doğrultusunda ilişkilerin daha da güçleneceğine inandığını vurguladı. Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği (UTİKAD) Başkanı Turgut Erkeskin de yaptığı konuşmada Türkiye'nin oldukça gelişmiş bir taşımacılık ve lojistik ağına sahip olduğunu vurguladı. Dünyadaki konumu nedeniyle sadece ürün değil, kıtalar arası enerji akışında da çok önemli bir yere sahip olan Türkiye'nin geleceğe dair çok sayıda intermodal taşımacılık projesi olduğunu anlatan Erkeskin, bu kapsamda sektörde yine güçlü bir konumda bulunan İtalyan firmalar ve sektör kuruluşları ile iş birliğine açık olduklarını ifade etti. Erkeskin, UTİKAD, DEİK/Lojistik İş Konseyi ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi'nin ortak destekleri ile iki ülke arasında sektörel çalışmalara hız verilebileceğini aktardı.

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi ve MÜSİAD tarafından 17 Aralık 2013 tarihinde İstanbul'da düzenlenen çalışma yemeğine Macaristan Başbakanı Viktor Orban, Ulusal Ekonomi Bakanı Mihaly Varga, TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, MÜSİAD Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı İsmet Güral ve 200'ü aşkın iş insanı katıldı. Macaristan Başbakanı Viktor Orban konuşmasında, karşısında gelişen ve kendine güvenen bir Türkiye gördüğünü belirtti. Orban, bütün dünyanın artık Türkiye'nin globalleşme sürecinden kazançlı çıktığını düşündüğünü belirtti:

Vizyonu olan bir Türkiye görüyorum. 13 yıl önceki haline göre çok gelişmiş olan bir Türkiye görüyorum. 13 yıl sonra ancak tanıyabildiğim bir şehir görebiliyorum. Burada çok büyük yatırımları ve gelişmeleri görüyorum. Çünkü iyi kararlar verdiğini düşünüyoruz. Avrupa Birliği'nden gelen bir kişi olarak ne istediğini bilen bir Türkiye görüyorum. AB ülkelerinin nüfusu şu anda dünya nüfusunun yüzde 8'ini oluşturuyor. Dünyadaki üretimin yüzde 25'i bu bölgede bulunuyor. Avrupa Birliği'nin kendisini yeniden düzenlemesi ve Avrupa Birliği üyesi ülkeler olarak geleceğimizi gözden geçirmemiz gerekiyor.

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi

Türkiye-Polonya İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın da katılımıyla 8 Kasım 2013 tarihinde Varşova'da gerçekleşti. Forumda konuşan TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Avrupa ekonomisinin iki dinamik yıldızı olarak bir araya geldiklerini, Avrupa'daki tüm ekonomiler krizlerle boğuşurken, Türkiye ve Polonya'nın büyüme rekorları kırmayı başardığını söyledi. Türkiye ve Polonya iş dünyasının büyük bir başarı hikâyesi yazdığını ifade eden Hisarcıklıoğlu, "Gelişmiş ülkelerdeki zengin iş insanları paralarını nerede saklayacaklarını düşünürken bizler risk aldık ve ülkelerimizin geleceğine yatırım yapmaya devam ettik. Daha çok ürettik, daha çok ihracat yaptık, daha çok istihdam sağladık" diye konuştu. Buna karşın Avrupa'nın hızlı balıkları olan Türkiye ve Polonya'daki iş insanlarının birbirini yeterince tanımadığını ve yeterince iş yapamadığını anlatan Hisarcıklıoğlu, güç birliği için tarafları "21'inci yüzyılın örnek ortaklıklarını" kurmaya davet etti:

Tarihi bağlarımız çok güçlü. Gelecek sene diplomatik ilişkilerimizin 600'üncü yılını kutlayacağız. Ama maalesef ekonomik ilişkilerimiz çok zayıf. Bakın bugün Türkiye, İtalya ile Çin arasındaki geniş bölgenin en büyük sanayi üreticisi, en büyük lojistik merkezi ve en sağlam finansal sisteme sahip ülkesi. Türkiye, tamamına yakını sanayi ürününden oluşan 160 milyar dolarlık ihracatı ile bölgesinin en önemli sanayi malı tedarikçisidir. Hem de ihracatın yarısından fazlasını da Avrupa ve Amerika gibi dünyanın en rekabetçi pazarlarına yapıyoruz. Yani kalitemizle fark yaratıyoruz. Gelin birlikte ortak projeler geliştirelim. 21'inci yüzyılın örnek ortaklıklarını kuralım. Avrupa'nın geleceğini birlikte şekillendirelim. İki tarafın da oldukça başarılı olduğu sektörler var. Yeni nesil mekanizmalar, ortaklık modelleri, uygun hukuki ve idari altyapının tesis edilmesiyle deneyimlerimizi birbirimize aktarabiliriz.

Sırbistan Başbakanı Mirko Cvetković'in Türkiye ziyareti vesilesiyle Türkiye-Sırbistan İş Forumu düzenlendi (11 Mart 2011).

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi

Türkiye ile Sırbistan arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması, 1 Haziran 2009 tarihinde İstanbul'da imzalandı. Anlaşma 1 Eylül 2010 tarihinde yürürlüğe girdi. İki ülke arasında 12 Temmuz 2010 tarihinde Belgrad'da "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Vizenin Karşılıklı Olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma" imzalandı.

Sırbistan Başbakanı Mirko Cvetković ve beraberindeki 45 iş insanının Türkiye'ye ziyareti vesilesiyle 11 Mart 2011'de Türkiye-Sırbistan İş Forumu düzenlendi. Yaklaşık 120 kişinin katıldığı forumun açılış konuşmalarını Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Eş Başkanları Aleksandar Medjedovic ve Miloš Bugarin yaptı. Aynı yıl Automechanika 2011 Fuarı kapsamında, DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi ve Sırbistan Ticaret Odası iş birliğinde, 17 Sırp otomotiv firmasının katılımıyla Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Otomotiv Toplantısı İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi tarafından Sırbistan Cumhurbaşkanı Tomislav Nikolic'in katılımıyla 5 Şubat 2013 tarihinde İstanbul'da bir çalışma toplantısı düzenlendi. Toplantıda konuşan Nikolic, Sırbistan'ın Rusya Federasyonu ile birçok alanda sağlam anlaşmalara sahip olduğunu işaret ederek, Türk iş insanlarına "Bunu kaçırmayın!" tavsiyesinde bulundu. Türk iş insanlarını ülkesine davet eden Sırbistan Cumhurbaşkanı, "Sırbistan'a gelin çalışalım, çünkü hayat dostluktur. Türkiye ile Sırbistan birbirine dosttur" ifadelerini kullandı.

TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Halim Mete de Türkiye için Balkanlar'ın ekonomik anlamda vazgeçilmez bir bölge olduğunu ve bu vizyon çerçevesinde Sırbistan'ın Türkiye için önemini vurguladı. Türk iş dünyası olarak özelleştirme programındaki şirketler ve sanayi tesisleri ile yakından ilgilendiklerini aktaran Mete, bu konuda bölgede iş yapma yeteneği olan Türk şirketlere öncelik tanınmasını ve özellikle iki ülke arasındaki ticaretin gelişmesi için elzem olan hızlı bankacılık hizmetinin sağlanmasını istedi. DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Başkanı Aleksandar Medjedovic ise tüm çabalara rağmen iki ülke arasındaki ticaretin Türk dizilerinin Sırbistan'da gösterdiği başarının yanında mütevazı kaldığını, bunu aşmak için de Türkiye'de iş konularında kapıların Sırplara her zaman açık olduğunu vurguladı.

DEİK/Türkiye-Slovakya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Slovakya İş Konseyi ev sahipliğinde düzenlenen Türkiye-Slovakya İş Forumu, 7 Haziran 2013'te İstanbul'da yapıldı. Toplantıya Slovakya Başbakanı Robert Fico, TOBB Başkan Yardımcısı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Murat Yalçıntaş, DEİK/Türkiye-Slovakya İş Konseyi Başkanı Akay Gökçe ve yaklaşık 100 iş insanı katıldı. Toplantıda konuşan Murat Yalçıntaş, sürdürülebilir politik ilişkiyi temin etme yolunun sürdürülebilir bir ekonomik ilişkiden geçtiğini dile getirdi. Türkiye ve Slovakya arasındaki ticari ilişkilerin yeterli seviyede olmadığını vurgulayan Murat Yalçıntaş, sözlerine şöyle devam etti:

Ticari ilişkilerimiz iyi ve gün geçtikçe gelişmekte ama yeterli değil. 2012'de iki ülke arasında 1,3 milyar dolarlık ticaret hacmi vardı. Bu rakam yeterli değil, geliştirmeliyiz. Üçüncü ülkelerde ortak işler yapmalıyız. Slovakya'da çok iyi bir yatırım ortamı var. Türkiye'nin yatırımları artmaya devam edecek. İki ülke arasında sağlık turizmi ve kış turizmi alanında iş birlikleri yapıp, bu alanları geliştirebiliriz.

Karşılaşılan sorunların çözümü için iki ülke arasında karayolu konusunda yeni bir anlaşmanın imzalanabileceğini vurgulayan Murat Yalçıntaş, böyle bir anlaşmanın iki ülkenin de yararına olacağını söyledi. Slovakya Başbakanı Robert Fico ise Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımı için daha önce olduğu gibi bundan sonra da desteklerini sürdüreceklerini söyledi. Başbakan Fico, Türkiye'yi çok iyi bir dost olarak gördüklerini söyledi. Fico, iş insanları tarafından kendisine iletilen vize sorunu ve Avrupa'ya giden Türk kamyonlarının Slovakya'da yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin masaya yatırılacağını ifade etti.

Yunanistan Başbakanı Antonis Samaras ve beraberindeki heyetin Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle düzenlenen Türkiye-Yunanistan İş Forumu'na dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan da katıldı (4 Mart 2013).

DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi

TOBB/DEİK organizasyonunda ve Edirne Ticaret ve Sanayi Odası'nın desteği ile düzenlenen; 100'ü Yunanistan'dan olmak üzere toplam 250 iş insanının katıldığı Türkiye-Yunanistan 1. Bölgesel İş Forumu 18 Haziran 2010'da Edirne'de gerçekleştirildi. Dönemin Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, o sırada Yunanistan'da yaşanmakta olan ciddi ekonomik darboğaz nedeniyle üzüntülerini dile getirerek, Türkiye'nin de 2001 yılında benzer bir kriz yaşadığını ve bu alanda sahip oldukları tecrübeyi Yunanlı dostları ile paylaşmaya hazır olduklarını kaydetti. Küresel sermayenin daha rahat dolaşması ve küresel ticaretin daha akıcı olması gerektiğini vurgulayan Ergün, "Öncelikle komşu ülkelerle ilişkilerimizi 'sıfır sorun' aşamasına taşıdık. Şimdi de 'maksimum iş birliği' sürecine taşımak istiyoruz" dedi.

4 Mart 2013 tarihinde İstanbul'da, DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi ve Türkiye İhracatçılar Meclisi iş birliğinde, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Yunanistan Başbakanı Antonis Samaras, bakanlar ve iki ülkeden iş insanlarının katılımıyla Türkiye-Yunanistan İş Forumu yapıldı. Toplantıda konuşan Başbakan Erdoğan, iki ülke arasındaki ticaret hacminin son 10 yılda yüzde 100'den fazla arttığına dikkat çekerek, 2015 yılında ticaret hacmini 10 milyar dolar seviyesine yükseltmeyi hedeflediklerini belirtti. Erdoğan, ülkelerin geleceklerinin geçmişteki sorun ve çekişmelerin üzerine inşa edilemeyeceğini, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ortaklıkların farklılıklardan daha fazla olduğunu ve iki komşu ülkenin çok daha sıcak ve yoğun bir iş birliği içinde olması gerektiğini söyledi.

Türkiye-Yunanistan İş Forumu'nda konuşan TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcık-

lıoğlu da, Türkiye ve Yunanistan'ın büyük bir turizm potansiyeline sahip olduğunu hatırlatarak, "İki ülkeyi turizm konusunda rakip olmaktan çıkarıp, ortak bir destinasyon haline getirmemiz gerekiyor. Dünya turizm pastasından daha fazla pay almak için iki ülke turizm sektörünün beraber hareket etmesi gerekiyor. Ortak turizm paketleri hazırlayarak, Amerika kıtasından, Uzak Doğu'dan turistleri bölgemize çekebiliriz" dedi. Ekonomik krizle mücadelede Yunanistan'a destek vermeye hazır olduklarını vurgulayan Hisarcıklıoğlu, artan ikili ticaret hacmine ek olarak karşılıklı yatırım ilişkilerinin de canlandığını belirtti. Hisarcıklıoğlu, "Yunanistan'ın Türkiye'deki yatırımları 6 milyar dolara ulaştı. Türk şirketleri de Yunanistan'da yatırımlar yapmaya başladılar. Yunanistan otoriteleri tarafından kolaylaştırılan vize rejimi ile ülkelerimiz halkları arasındaki karşılıklı ziyaretler rekor seviyelere çıktı" şeklinde konuştu.

DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri

2 Kasım 2007'de İstanbul'da akdedilen "Türk-Arap İşbirliği Forumu (TAF) Çerçeve Anlaşması" hükümleri uyarınca TAF her yıl Dışişleri Bakanları düzeyinde toplanmaktadır. TAF 3. Bakanlar Toplantısı, 9-10 Haziran 2010 tarihlerinde İstanbul'da, 22 Arap Ligi ülkesinden 16 Dışişleri Bakanının yanı sıra Arap Devletleri Ligi Genel Sekreteri Amre Moussa'nın katılımı ile gerçekleştirildi. Ayrıca, Dışişleri Bakanları Toplantısı'nın, dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve Lübnan Başbakanı Hariri'nin katıldığı Türkiye-Arap Ekonomik Forumu ile eşzamanlı olarak gerçekleştirilmesi de etkinliğe çok boyutlu bir nitelik kazandırdı. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Türk-Arap İşbirliği Forumu'nu ticaret ve yatırım zirvesi olarak gördüğünü ifade ederek, Arap şirketlerini Türkiye'de yatırım yapmaya çağırdı.

8. Türk Arap Ekonomi Forumu, DEİK iş birliğiyle 4-6 Nisan 2013 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan Rifat Hisarcıklıoğlu, son üç yıldır dünyanın hızlı bir ekonomik ve siyasi değişim içinde bulunduğunu belirterek, "Bu değişimi özellikle bizim coğrafyamız Arap Baharı ile çok daha güçlü bir biçimde hissetti. Bu dönüşüm süreci, bölgemizi istikrarlı ve müreffeh bir hale getirmek için tarihi bir fırsat sunmaktadır" diye konuştu. Hisarcıklıoğlu, Türkler ve Arapların yüzyıllar boyunca birlikte yaşadıklarını anımsatarak, son dönemde artan ilişkilere dikkat çekti:

Son 30 yılda Arap dünyası ile ekonomik ilişkilerde ciddi mesafeler kat edildi. 2002'den bugüne ticari ilişkilerimiz büyük bir ivme kazandı. 10 yılda Arap ülkelerine yaptığımız ihracat 11 kat, Arap ülkelerinden ithalatımız ise 12 kat arttı. Gelişen siyasi ilişkilerimize paralel olarak, karşılıklı ticaretimiz 2012'de yıllık 50 milyar dolar seviyesine yaklaştı. Karşılıklı sermaye hareketliliklerinde önemli gelişmeler oldu. 10 yıl önce Türkiye'yi 700 bin Arap kardeşimiz ziyaret ederken, bugün bu sayı yılda 2,5 milyona ulaştı.

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi

2011 yılında Türkiye-İran ilişkileri inişli çıkışlı bir seyir izledi. Yılın ilk aylarında iki ülke arasında samimi ilişkiler gözlemlenirken, yılın sonuna doğru füze kalkanı krizi nedeniyle ilişkiler gerilmeye başladı. İkili ilişkilerin gündemini başlangıçta yoğun bir biçimde İstanbul'da düzenlenen nükleer görüşmeler oluşturdu. İran'ın nükleer programıyla ilgili olarak İran ve Batılı ülkeler arasındaki müzakerelerin ikincisi İstanbul'da yapıldı, ancak toplantıdan olumlu bir sonuç çıkmadı. Türkiye Dışişleri Bakanlığı konuyla ilgili yaptığı açıklamada, "Tarafların, sorunlu konuların çözüme kavuşturulması için kapıyı açık bırakmalarından" memnuniyet duyduğunu bildirdi.

Dönemin Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, 26-29 Nisan 2013 tarihlerinde beraberindeki iş heyeti ile birlikte İran İslam Cumhuriyeti'ne bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında, dönemin İran Cumhurbaşkanı Yardımcısı Ali Saidlu'nun eş başkanlığında, DEİK/Türk-İran İş Konseyi ve İran Ticaret, Sanayiciler ve Madenler Odaları (ICCIM) iş birliğinde Tahran'da ve Şiraz'da Türk-İran İş Forumları düzenlendi. İran Ticaret Bakanı Mehdi Ghazanferi, 2007 yılında 1,6 milyar dolar olan iki ülke ticaret hacminin 2012 yılında petrol ve doğalgaz haricinde 5,1 milyar dolar olarak gerçekleştiğini, petrol ve doğalgaz ile birlikte bu rakamın 21 milyar doları bulduğunu ifade etti. 30 milyar dolar olarak telaffuz edilen hedeften halen uzak kalındığını vurgulayan Ghazanferi, ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasının önemine değinerek ithalat ve ihracatta uygulanan vergilerin azaltılması ve sınır ticaretinin artırılmasına vurgu yaptı. Gazanferi, ortak projeler geliştirilmesi, serbest ticaret bölgeleri kurulması ve ticarette başından beri ısrarcı oldukları Türk Lirası ve İran Riyali ile ticaretin yürütülmesi durumunda beklenen hedeflere ulaşılabileceğini belirtti.

Konuşmasında Türk ve İranlı iş insanlarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantıya gösterilen yüksek ilgiye dikkat çeken Kalkınma Bakanı Yılmaz, "'Türkiye ile İran arasındaki ilişkilerin geleceğine dair olan umudumuzu bir kez daha tazelemiş bulunmaktayız. Bu tablo tüm dünyanın örnek alması ve ders çıkarması gereken bir tablodur' diyerek memnuniyetini ifade etti. Bu çerçevede, öncelikle Türkiye ile İran arasındaki ticari ilişkilere değinen Bakan Yılmaz, "2012 yılında Türkiye'nin İran'a ihracatı 9,9 milyar dolar seviyesine ulaştı. Diğer taraftan 2012 yılında Türkiye'nin İran'dan ithalatı ise 11,9 milyar dolar olarak gerçekleşti. Böylece iki ülkenin ticaret hacmi 2012 yılında toplam 22 milyar dolar seviyesine ulaştı. Ancak her iki ülkenin toplam dış ticaret hacimleri dikkate alındığında, bu rakam gerçek potansiyeli yansıtmaktan uzak" şeklinde konuştu. Cevdet Yılmaz, 23. Dönem Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı Mutabakat Zaptı'nda da belirtildiği gibi, ikili ticaret hacminin 2015 yılında 30 milyar dolar seviyesine çıkartılmasının en önemli hedefleri olduğunu belirtti.

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi toplantısı, İstanbul'da 19 Nisan 2013 tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıya dönemin Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Kuveyt Ticaret ve Sanayi Bakanı Anas Khaled Al-Saleh, DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi Başkanı İbrahim Ekşi, TOBB Başkan Yardımcısı ve

DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Halim Mete katıldı. Toplantıda konuşan Bakan Şimşek, Avrupa'nın pek çok yerinde bankalar sorun yaşarken, Türkiye'de bankacılık sektöründe sorun yaşanmadığını söyledi. Türkiye'nin en hızlı büyüyen ülkelerden olacağını anlatan Şimşek, "Kuveytli kardeşlerimiz Türkiye'yi iyi değerlendirsinler. Türkiye'de yatırım fırsatı bulabilirler. Ortak iştirakler olabilir. Büyüyen bir ülkeden bahsediyoruz. Böyle bir ülke yatırım için en doğru adres. En canlı büyüyen piyasalardan biri" diye konuştu.

Halim Mete ise Türkiye ekonomisi ve ekonomik gelişmelere dair bilgi vererek iki ülke arasındaki ticaretin son 10 yılda 30 milyon dolar seviyesinden 500 milyon doların üzerine çıktığını, Kuveyt'in Türkiye'deki yatırım hacminin 1,1 milyar dolar seviyesine ulaştığını söyledi. Mete, sözlerine şöyle devam etti:

Özellikle dünyanın en büyük hazine varlık fonlarından birisi olan Kuveyt Yatırım Otoritesi'ni ülkemizde daha fazla yatırım yapmaya davet ediyorum. Gayrimenkul, enerji, mali piyasalar, perakende, turizm ve lojistik sektörlerine Kuveyt Yatırım Fonları ve şirketleri yatırım yapabilirler. Ayrıca ikili ekonomik ilişkilerimiz sadece ülkemiz ile sınırlı kalmamalı. Aksine geniş bir coğrafyada ekonomik iş birliği yapılabileceğine inanıyorum.

DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi

İki ülke arasında 1 Aralık 2009 tarihinde imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması, 1 Mart 2011 tarihinde yürürlüğe girdi. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, daha önce Suriye, Filistin, İsrail ve Mısır ile STA imzalandığına işaret ederek, Ürdün ile de anlaşma imzalanmasını Türkiye'nin bölgesel dış ticaretini geliştirmek adına önemli bir adım olarak nitelendirdi. "Türk ve Ürdün şirketlerinin önümüzdeki dönemde su verimliliği, su kaynaklarının kullanımı, tarımsal yatırımlar, ulaşım, turizm, inşaat, tekstil ve telekomünikasyon konularında iş birliği yapabileceğini düşünüyorum" diyen Hisarcıklıoğlu, Türk özel sektörü olarak Ürdün'de altyapı ve ulaştırma projelerinden daha fazla pay almak istediklerinin altını çizdi.

Türkiye ve Ürdün arasındaki ilişkiler, Ürdün Kralı II. Abdullah'ın 2013'te dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün davetlisi olarak Türkiye'yi ziyaret etmesiyle daha da güçlendi. Kralın ziyareti sırasında Türkiye-Ürdün Ekonomik İşbirliği Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-İsrail İş Konseyi

Komşu coğrafyalarda bir istikrar, güvenlik ve refah kuşağının yaratılmasını ve başta komşuları olmak üzere, bölgede yer alan tüm ülkelerle ilişki ve iş birliğinin geliştirilmesini hedefleyen bir politika izleyen Türkiye, bu anlayış çerçevesinde İsrail ile de karşılıklı çıkarlar temelinde ikili ilişkiler tesis etti. Türkiye ile İsrail arasında uzun yıllara dayanan ilişkilerde zaman zaman sorunlar yaşansa da, bu ülke ile diplomatik ilişkiler hiçbir zaman kesilmedi.

İsrail, Şubat 2006'da yapılan Filistin seçimlerinin ardından, Gazze'ye siyasi ve ekonomik yaptırım uygulamaya başladı. Gazze'yi havadan, karadan ve denizden ablukaya alarak insan ve ticari mal giriş çıkışını sınırlandırdı. Gazze'ye insani yardım götürmek amacıyla yola çıkan ve sadece yardım gönüllüleri ile yardım malzemesi taşıyan Mavi Marmara, Sfendoni, Challenger I, Eleftheri Mesogios, Gazze I ve Defne Y gemilerinden oluşan Gazze Özgürlük Filosu, 31 Mayıs 2010 günü İsrail askerlerinin hukuk dışı saldırı ve müdahalesiyle karşı karşıya kaldı. Bu saldırı esnasında ve devam eden süreçte 10 insani yardım gönüllüsü hayatını kaybetti, 56'sı ağır yaralandı.

Bu olayın ardından bozulan Türkiye-İsrail ilişkileri ancak 2016 yılına gelindiğinde yeniden tesis edilebildi. İsrail'in iki ülke ilişkilerinin yeniden normalleşmesi için Türkiye'nin talep ettiği koşulları karşılayacak adımları atmasıyla, 26 Haziran 2016 tarihinde ikili ilişkilerin yeniden başlatılmasına yönelik mutabakata varıldı. Bu çerçevede iki taraf arasında yapılan "Tazminata İlişkin Usul Anlaşması" 28 Haziran 2016 tarihinde imzalandı. Anlaşmaya ilişkin açıklamalarda bulunan dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, anlaşmanın iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım ilişkisine olumlu katkı sağlayacağını ümit ettiğini söyledi.

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi (DTİK)

"Diaspora diplomasisi" çerçevesinde yurt dışında yaşayan Türk kökenli ve Türkiye dostu iş insanlarını bir araya getirerek güçlü bir iletişim ağı inşa etmeyi ve etkin bir bilgi birikimi paylaşımı sunmayı amaçlayan Dünya Türk İş Konseyi (DTİK), 2007 yılında DEİK çatısı altında kuruldu. DTİK'in temel görevinin diğer İş Konseylerinden farklı olarak dış ticarete katkı yapmak değil, dünyadaki Türk asıllı girişimci ve iş insanlarını belli bir ağda toplayabilmek olduğunu belirten Murat Yalçıntaş, bu konuyu şöyle netleştiriyordu:

Türkiye'nin ihracatına kimlerin katkı yapması lazım dediğimiz zaman DEİK, TİM, odalar ve borsalar var. DTİK'in görevi ihracata katkı yapmak değil. DTİK'teki temel noktamız, yurt dışındaki Türk asıllı girişimcileri ve iş insanlarını belli bir çatı, ağ altında toplayabilmek ve kendi yaşadıkları toplumda çok daha etkin ve güçlü hale getirebilmek, hem de Türkiye'nin tüm dünyada savunulması gereken milli meseleleri ortaya çıktığı zaman tek bir güç halinde hareket etmelerini sağlamak. Bizim temel amacımız bu. Bu temel amacı geliştirirken bizim en çok kullanacağımız enstrümanlardan bir tanesi bu insanların Türkiye ile olan ilişkilerini sağlamlaştırmak olacak. Bu ilişkiler sağlamlaştığı zaman otomatik olarak dış ticaret de artacak.

DEİK/DTİK, 28 Haziran 2010 tarihinde İstanbul'da geniş katılımlı bir basın toplantısı gerçekleştirdi. Toplantıya TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yırcalı, DTİK Yüksek İstişare Kurulu Başkanı ve Coca Cola Yönetim Kurulu Başkanı Muhtar Kent, DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı Zeynel Abidin Erdem, Ziraat Bankası Genel Müdürü Can Akın Çağlar, Avrupa Parlamentosu Eski Milletvekili Vural Öger, ünlü modacı Atıl Kutoğlu, Nejdet Demiryürek, Turgut Torunoğulları, Ömer Süsli, Tunç Özkan, Zeki Pilge,

90 ülkeden 2.200 Türk girişimci ve profesyonelin katılımlarıyla gerçekleşen Dünya Türk Girişimciler Kurultayı (18-19 Kasım 2011).

Aslı Başgöz, Osman Şahbaz ve Nihat Sorgeç katıldı.

Basın toplantısında konuşan DTİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, yurt dışındaki Türk iş adamlarını "cesaret çiçekleri" olarak tanımlayarak, "Kayaların arasındaki çatlaklarda biten çiçekler gibi risk alarak zorluklara rağmen uzaklarda olmayı başardılar. Artık DTİK olarak bu girişimcilerimizi, yani cesaret çiçeklerini, yurt dışında birbirinden pay kapmaya değil, güç birliğine yönlendireceğiz" dedi. DTİK'in dünyanın dört bucağında çalışan iş adamlarını tek bir çatı altında toplayarak güçlü bir kurumsal yapı oluşturduğuna işaret eden Hisarcıklıoğlu, konseyin çalışmaları hakkında şu bilgileri verdi:

DTİK çatısı altında Afrika-Orta Doğu-Körfez, Amerika, Asya-Pasifik, Avrasya ve Avrupa olmak üzere beş bölge yapılanması gerçekleştirdik. Girişimcilerimiz, bu beş bölgede bölge komitelerini meydana getirdiler ve demokratik bir platformda, kendi başkan ve komite üyelerini belirlediler. Yurt dışında "bir araya gelmez" denilen Türk derneklerini, iş insanı örgütlerini ortak bir hedef için büyük ölçüde bir araya getirdik. "Bir Türk dünyaya bedel, iki Türk birbirini yer" anlayışını yok etmek için bir yılda çok uğraştık. Bu çerçevede DTİK olarak 2009-2010 döneminde 17 Bölge Komite Toplantısı olmak üzere 35'ten fazla etkinlik gerçekleştirdik. Sloganımız da hedefimiz de iddialıydı: Küresel güç Türkiye... Anadolu'da bir söz vardır, "Tarlada izi olmayanın harmanda sözü olmaz." Türk iş insanları, dünya ekonomisinden daha fazla pay almak, zenginleşmek istiyorsa, tarlada iz bırakmak için güçlerini birleştirmek zorunda.

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi iletişim platformu "dtik.org.tr" 2010 yılında hizmete açıldı. Platformun, konsey haberlerinin, etkinlik duyurularının, üyelerden gelen iş birliği tekliflerinin, başarı hikâyelerinin, üyelerin profillerinin (kişisel bilgiler, firma ve ürün bilgileri, iş bağlantıları, vb.) yer aldığı, çeşitli konuların tartışıldığı bir forum olması hedeflendi. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye'de bir ilk olan platformun bağlantı eşleştirme sistemi vasıtasıyla üyeler arasında yaklaşık 200 bin eşleşme sağladığını ve 75 farklı ülkeden 2 bine yakın Türk girişimci ve profesyonelin kendi iş profillerini oluşturduğunu söyledi.

Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılım sağladığı Dünya Türk Girişimciler Kurultayı, 18-19 Kasım 2011 tarihlerinde İstanbul'da, Ekonomi Bakanlığı ve DEİK'in ev sahipliğinde 90 ülkeden 2.200 Türk girişimci ve profesyonelin katılımlarıyla gerçekleşti. Çalıştayda Rona Yırcalı, "Değişen Dünyada Yükselen Türkiye" sloganı ile çıkılan yolda, Türk diasporasının artık bir güç unsuru haline geldiğini belirtti. TOBB/DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise 155 ülkede 6 milyonluk Türk diasporası için ortak bir eylem planı hazırlamanın önemine dikkat çekti:

Eskiden diaspora ve lobi kavramlarına çekinceli yaklaşılıyordu. Ancak bu birleşimle "Turbo Türkiye" olabiliriz. Hedefimiz dünyaya yön veren "10'lar Kulübü"nde yer alabilmektir. Bunu başarabilmek için 15 başarılı diaspora incelenmiş ve yol haritamız belirlenmiştir. Artık geleceği beraber planlamanın ve hızlanmanın zamanı gelmiştir. Çünkü beraber çalışmak başarının kendisidir.

Kurultayın açılışına katılan dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan da konuşmasında girişimcilerin Türk milleti-

MURAT YALÇINTAŞ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"DTİK'in sağladığı dayanışma ruhu bizim sağlam çimentolarımızdan birisi olacaktır."

Beni hayatım boyunca en çok mutlu eden hususlardan biri, DEİK'te, Dünya Türk İş Konseyi (DTİK) sorumluluğunun tarafıma tevdi edilmesiydi. DTİK, dünyadaki tüm iş insanlarımızı ortak bir amaca yönlendirmek için oluşturulan, bu insanlarımızın sıkıntılarını, tasalarını, ülkemizle temaslarını, bulundukları ülkelerdeki sorunlarını gidermeye gayret eden bir iş konseyi. Bilhassa dünyadaki insanlarımızın büyük bir çalışmayla tesis ettikleri başarıları bir ortaklığa ve sinerjiye dönüştürmeye gayretlerimiz unutulacak gibi değildi. Burada görev aldığım süre boyunca Avrupa'dan Balkanlar'a, Afrika'dan ABD'ye, Uzakdoğu'dan Avustralya'ya uzanan ve tüm dünyayı kapsayan DTİK coğrafyasında, insanlarımızın gözlerinde gördüğüm o coşku, o heyecan, hatta vatanına sadakat ışığı, hayatımdaki en anlamlı şeyler arasındadır. Bana göre DTİK, DEİK'in önemli parçalarından biridir. Özellikle bu kadar yoğun rekabetin mevcut olduğu, dış tehditlerin ülkemize zarar verebileceği bir konjonktürde, DTİK yapılanmasının sağladığı dayanışma ruhu ve ülkemize bağlılığı bizim sağlam çimentolarımızdan birisi olacaktır.

nin akıncıları olarak adlandırılabileceğini belirterek, girişimcilerin de ülke ekonomisini desteklemesi gerektiğini vurguladı. Erdoğan, girişimcilerin bulundukları ülkenin kültürüne uyum sağlarken aynı zamanda kendi öz benliklerini koruyarak faaliyetlerini sürdürmeleri gerektiğini, bu bağlamda entegrasyondan değil asimilasyondan korunulması gerektiğini sözlerine ekledi.

13 Mart 2013'te dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün İsveç'i resmi ziyareti çerçevesinde Stockholm'de, Avrupa'daki yerleşik 150 Türk girişimci ve TOBB/DEİK/DTİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun katılımıyla bir toplantı düzenlendi. Toplantıda konuşan Hisarcıklıoğlu, son yüzyılın en büyük krizinin 2008'den bu yana devam etmekte olduğunu, İsveç'in ise krizden en az etkilenen ekonomilerden biri olduğunu söyledi. "İsveç'teki 4 bin Türk girişimci ile övünüyoruz ancak İsveç'in bizden ithalatındaki payı yalnızca binde 7" diyen Hisarcıklıoğlu, bu rakamın azlığına dikkat çekti. İsveç'te yerleşik Türk girişimcilere DTİK'i tanıtan Hisarcıklıoğlu, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının organize olmasının önemini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, "Birlikte rahmet ve bereket, ayrılıkta azap vardır" derken, DTİK'in faaliyetleri sayesinde yurt dışındaki Türk vatandaşlarının birlik olmaya başladığını söyledi.

1. Bölüm notları

1 "2010'lu Yıllarda Dünyayı Sarsan 10 Olay", ***haberturk.com***

2 "2010 Yılına Ait Ekonomik Değerlendirme", ***kto.org.tr***

3 "2010 Referandumu", ***bbc.com***

4 "Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN)", ***T.C. Dışişleri Bakanlığı***

5 "Avrupa Birliği'nde Küresel Finansal Krize Karşı Alınan Önlemler ve Birliğin Rekabet Gücünün Artırılmasına Yönelik Girişimler: Euro Rekabet Paktı" ***T.C Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği*** (2011)

6 "2008 Avrupa Borç Krizinin Türkiye'nin AB ile Olan İhracat Düzeyine Etkilerinin Ekonometrik Analizi", Yüksek Lisans Tezi, ***T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*** (2016)

7 "Rona Yırcalı: Türkiye Ekonomisi İçin Çalışıyoruz", ***DEİK Küresel Dünya*** (Haziran 2012)

8 "Arap Baharı ve Nedenleri", ***tuicakademi.org***

9 "Arap Baharı'nda Avantajı Yitirebiliriz", ***Patronlar Dünyası*** (Şubat 2012)

10 Mehmet Şahin, Özge Uysal Şahin, "Arap Baharı'nın Türkiye Ekonomisine Etkileri", ***Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi***, Sayı 23 (2014)

11 "Hisarcıklıoğlu'ndan Ticaret Müşavirlerindeki Zihniyet Değişimine Övgü," ***tobb.org.tr***

12 "2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı", ***sp.gov.tr***

13 "10. Kalkınma Planı Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Kabul Edildi", ***aa.com.tr***

14 "Türkiye-Afrika Ticari ve Ekonomik İlişkileri", ***T.C. Ticaret Bakanlığı***

15 "TTIP'in Türkiye Üzerindeki Etkisi", ***cms.amchamturkey.com*** (2016)

16 "DEİK İş Konseyleri İstişare Toplantısı İstanbul'da Yapıldı", ***www.deik.org.tr***

17 "DTİK Lobi Atağına Kalkıyor," ***Dünya*** (6 Temmuz 2014)

18 "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP)", ***DataKapital Blog*** (2021); "Transatlantic Trade and Investment Partnership", ***en.wikipedia.org***; Namıka Elif Küçük ve Nurdan Aslan, "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşması'nın Tarihsel Süreci ve Türkiye'ye Etkileri", ***Beykoz Akademi Dergisi*** (2015)

19 "Hisarcıklıoğlu, Yeni DEİK'in Yönetiminden İstifa Etti", ***tobb.org.tr***

Bölüm 2

DEİK Etki Alanını Genişletiyor (2015-2017)

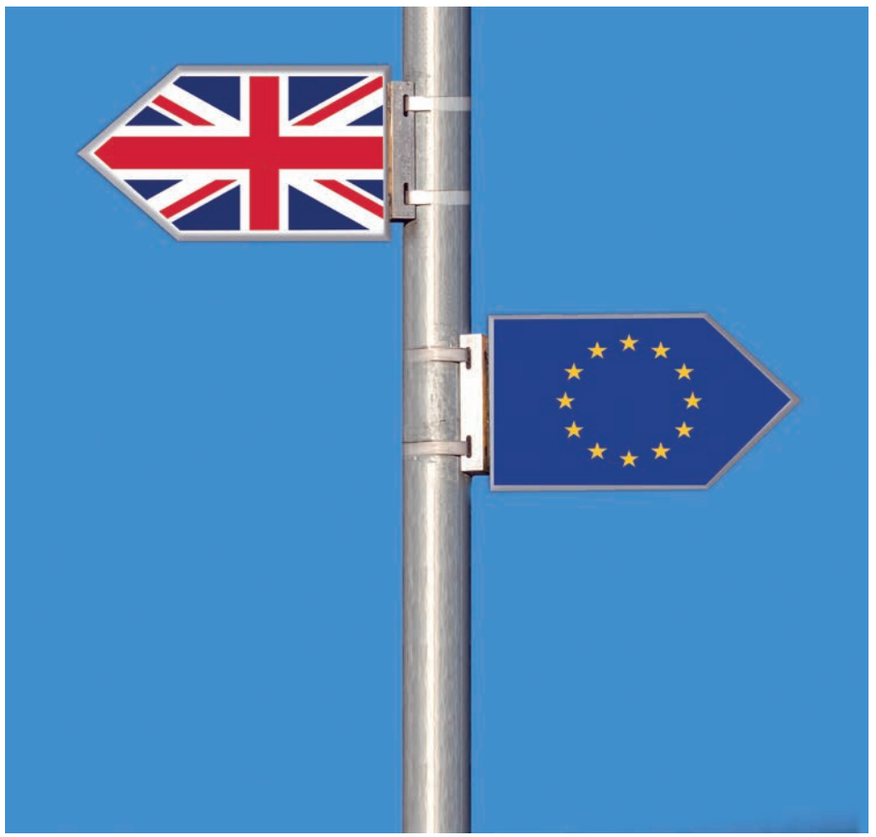
Dünyaya bakış

2015-2017 döneminde jeopolitik risklerin artması ve doğal afetler nedeniyle ortaya çıkan olumsuzluk ve belirsizlikler dünya gündemini meşgul etmeyi sürdürdü. 2015 yılında Çin ekonomisinin yavaşlaması, ABD Merkez Bankası'nın (FED) faiz artırımına ilişkin beklentilerin güçlenmesi ve buna bağlı olarak küresel likidite koşullarının sıkılaşması nedeniyle küresel ekonomi bir miktar ivme kaybetti. Çin ekonomisindeki yavaşlama eğiliminin yanı sıra gelişmekte olan diğer ülkelere yönelik artan endişeler paralelinde, 2015 yılının özellikle ikinci yarısında küresel risk algısı bozulurken, bu ülkelerin yerel para birimleri önemli ölçüde değer kaybetti.

2016 yılında küresel ekonominin gündeminde ABD Merkez Bankası başta olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankalarının para politikası uygulamaları, İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma kararı alması, ABD'deki başkanlık seçimleri, artan jeopolitik riskler, Çin ekonomisinin performansı ve petrol fiyatlarının seyri yer aldı.

2016 yılında gelişmiş ülkelerin ekonomik büyüme hızı ivme kaybetmeyi sürdürürken, gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik aktivite sınırlı da olsa toparlanma sinyalleri verdi. Yılın önemli gelişmelerinden biri, Birleşik Krallık'ta yapılan Brexit referandumunda Avrupa Birliği üyeliğinden ayrılma kararının çıkmasıydı. 23 Haziran 2016 günü yapılan, bağlayıcı nitelikte olmayan referandumda 46,5 milyon seçmenin yaklaşık yüzde 52'si ayrılma yönünde oy kullandı. Bu durum küresel ekonomiye ilişkin risklerin daha da artmasına neden oldu. ABD'deki başkanlık seçimlerini ise Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Donald Trump kazandı. Trump'ın propaganda döneminde taahhüt ettiği gibi korumacı ekonomi politikalarına yönelme olasılığı, dünya ticaretinin yavaşlaması, ticaret savaşlarının patlak vermesi ve küresel resesyonu tetiklemesi gibi riskleri nedeniyle endişe yarattı.

2017 yılına politik riskler ve jeopolitik gerilimlerin yol açtığı endişelerle başlayan dünya ekonomisi, yılın ilk üç çeyreğini güçlü bir ekonomik aktivite ile tamamladı. Siyasi alanda özellikle Avrupa'da Brexit'in ardından başka ülkelerde yaşanan gelişmeler de belirsizlik ortamını artırmaya devam etti. İspanya'da siyasi gerilim artarken, Almanya'da seçimlerin ardından uzun süre sonuçlandırılamayan koalisyon çalışmaları gündemdeki yerini korudu. Öte yandan yıl içinde Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve OPEC'in üretimi kısabileceğine yönelik beklentiler petrol fiyatlarının artmasına neden oldu. Brent petrolün varil fiyatı 2017 yılında %21 artarak 67 dolar seviyesini aştı.

Birleşik Krallık'ta 2016'da yapılan Brexit referandumu, Avrupa Birliği'ne 1973'te üye olan İngiltere ile AB arasındaki bu tarihi birlikteliğe son veren sürecin başlangıcı oldu.

Türkiye’ye bakış

Türkiye, 15 Temmuz 2016’da başarısız bir darbe girişimiyle sarsıldı. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bir grup asker tarafından gerçekleştirilen kalkışma, TRT’de yayınlanan bildiri ve İstanbul’da Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprülerinin kapatılmasıyla başladı. TBMM savaş uçakları tarafından bombalandı ve Genelkurmay Başkanı, Kuvvet Komutanları ve bazı üst düzey komutanlar rehin alındı. Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım olayları bir “kalkışma” olarak nitelendirirken, o sırada Marmaris’te bulunan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan milleti darbecilere karşı durmak üzere meydanlara çağırdı. Darbeciler, çağrının ardından sokaklara dökülen binlerce kişinin üzerine ateş açtı. 250’den fazla kişinin hayatını kaybettiği ve binlerce kişinin yaralandığı girişim, Türk halkının, ordunun ve güvenlik güçlerinin güçlü direnişi sayesinde 16 Temmuz sabahı bastırıldı.

Demokrasiyi ve milli iradeyi hedef alan kanlı darbe girişiminin sosyal, ekonomik ve siyasi bakımdan geniş etkileri oldu. Döviz kurlarındaki artış ve borsa endeksindeki sert düşüşe ek olarak enflasyon ve faiz oranları artma eğilimine girdi, istihdam verileri bozuldu ve büyüme yavaşladı. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları Standard & Poor’s, Moody’s ve Fitch’in kalkışmanın hemen ardından adeta kasıtlı bir şekilde not indirimine gitmeleri de Türkiye’yi yabancı yatırımcının gözünde daha da riskli bir ülke haline getirdi. Turizm büyük yara alırken yabancı sermaye çıkışları nedeniyle birçok sektör zarar gördü.

15 Temmuz, Türk siyasi tarihi açısından olduğu gibi, Türk dış politikası açısından da bir dönüm noktası oldu. Bazı müttefik ülkelerin darbe gecesi sessiz kalmaları veya gecikmeli olarak destek mesajı vermeleri, bazılarının ise darbe girişimi sonrasında Türkiye’ye karşı eleştirel bir tutum içine girmesi, Türkiye’nin dış ve güvenlik politikasındaki önceliklerini değiştirdi. Türkiye yeni dönemde bu gibi ülkelere karşı daha ihtiyatlı bir tutum içine girerken, dış siyasetinde proaktif bir yaklaşıma yöneldi. 15 Temmuz’dan sonra Türkiye, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “kendi göbeğimizi kendimiz keseceğiz” şeklinde ifade ettiği gibi, uluslararası ilişkilerde kendi kaynaklarına güvendiği ve “kendine yardım” önceliğiyle hareket ettiği bir anlayışı benimsedi. Türkiye, özellikle kendi ulusal güvenliğini ve çıkarlarını doğrudan ilgilendiren durumlarda harekete geçmekten çekinmeyecek ve bunu milli savunma sanayii olmak üzere kendi kaynaklarına dayalı olarak gerçekleştirecekti.

Bu yaklaşım doğrultusunda arka arkaya atılan adımlar, 15 Temmuz öncesinden başlayarak Suriye’den Doğu Akdeniz’e, Kuzey Afrika’dan Basra Körfezi’ne, Kafkasya’dan Avrupa ve ABD ile ilişkilere kadar birçok cephede Türkiye’ye karşı girişilen jeopolitik kuşatma çabalarının kırılmasında da etkili oldu. Türkiye’nin bölgesel gelişmelere doğrudan müdahil olması ve bu şekilde elde ettiği sonuçlar, özgüven, kararlılık ve caydırıcılık denklemini besledi. Örneğin Suriye’de gerçekleştirilen operasyonların yanı sıra

15 Temmuz’da halkın desteğiyle bastırılan hain darbe girişiminin Türkiye’nin sosyal, ekonomik, siyasi gelişmeler ve dış ilişkileri üzerinde belirleyici etkileri oldu.

Katar'ın izolasyonunu kırmak için verilen destek, Libya ile imzalanan mutabakat muhtıraları, Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi dışlayarak nüfuz elde etme girişimlerine karşı çıkılması ve özellikle Azerbaycan'ın Karabağ zaferinde Türkiye'nin katkısı, söz konusu denkleme olumlu katkılar yaptı. 2017 yılındaki referandumun ardından 2018'de Türkiye'de parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesi de Türkiye'nin dış ilişkileri açısından belirleyici oldu.[1]

2016 yılında global ölçekte yaşanan durgunluk, jeopolitik ve siyasi gerginlikler ile yakın coğrafyamıza hakim olan savaş, darbe girişimi ve terör olaylarının etkisi ile büyüme hızının %3,2 gibi düşük bir düzeyde kalmasının ardından Türkiye, büyümeye yeniden hız kazandırmak ve iktisadi faaliyetleri canlandırmak amacıyla bir dizi tedbir uygulamaya koydu. Kredi destekleri, vergi indirimleri, istihdam ve üretime yönelik teşviklerin etkisiyle Türkiye 2016 yılının son döneminden itibaren tekrar hızlı bir büyüme sürecine girdi. 2017 yılı boyunca kesintisiz bir şekilde devam eden bu süreç sonucunda Türkiye ekonomisi, yıl sonunda beklentilerin üzerinde %7,4'lük bir büyüme hızına ulaştı. Türkiye, G20 ülkeleri arasında ekonomisi en hızlı büyüyen ülke oldu.[2]

DEİK Başkanı Nail Olpak, 11 Ocak 2018'de yaptığı DEİK İş Konseyleri Genel Kurulları kapanış konuşmasında, Türkiye'nin 2017 yılındaki ekonomik performansını şöyle değerlendiriyordu:

2017 yılında ekonomimiz, 2016 gibi zorlu bir yıl sonrasında oldukça hızlı ve beklentileri aşan bir ayağa kalkma sürecine sahne oldu. Bu bağlamda, son dönemde uluslararası kuruluşların da Türkiye ekonomisinin GSYH gelişimine dair projeksiyonlarını birer birer ve belirgin ölçüde yukarı yönlü revize ettiğine şahit oluyoruz. 2017 yıl sonuna dair beklediğimiz %7 bandında bir büyüme oranı, G20 ülkeleri içinde ve dünyada en üst sıralarda yer alan bir performans anlamına geliyor. 2017 yılında gerek sektörlerimize sunulan teşvikler gerekse Kredi Garanti Fonu marifetiyle finansmana erişimin desteklenmesi, ekonomimiz için adeta can suyu oldu. Keza istihdam seferberliği, işgücümüzün elinden tutan önemli bir girişim oldu. Ekonomi yönetimimizden yapılan açıklamalar bizlere daha da umut verdi, emin adımlar atmamızı sağladı.

Öte yandan 2017 yılındaki güçlü tempomuzun arkasında, küresel ticaretin olumlu etkilerini gördüğümüzün de altını çizmek gerekir. Özellikle en büyük ortağımız olan Avrupa ekonomisindeki iyileşmenin sürüyor olması, bu dönemde GSYH gelişimimize belirgin katkı veren faktörlerden biri oldu. İhracatımızın yılın ilk 11 ayında %10'u aşan bir gelişim kaydetmesi, daha dengeli bir ekonomik büyüme hikâyesi yazmamıza da şüphesiz yardımcı oldu. Buna ek olarak, dış dünyayla bağlarımıza konu olan turizm sektöründe son aylarda gördüğümüz toparlanmanın da oldukça memnuniyet verici olduğunu eklemek gerekir.

Bu çerçevede, en büyük ortağımız olan AB ile ekonomik ilişkilerimize Gümrük Birliği'nin genişletilmesi doğrultusunda taze bir çaba ve nefes gelmesini umarken, dünyanın dört bir yanındaki fırsatları da değerlendirerek yeni kazan-kazan hikâyeleri yazılmasına öncülük etmeyi hedefliyoruz.

DEİK'in 11 Ocak 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen İş Konseyleri Olağan Seçimli Genel Kurulu'nda Türkiye'nin ekonomik performansı da değerlendirildi.

Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar

■ Avrasya Ekonomik Birliği kuruldu (2015)

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra gerek post-Sovyet coğrafyası, gerekse Türk dünyasında entegrasyon girişimlerinin ortaya çıkmasında Kazakistan'ın ilk Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev önemli rol oynadı. Ortak ekonomik pazar ve kolektif savunma politikası temelinde Avrasya Birliği'nin kurulması fikri de ilk defa Nazarbayev tarafından 1994 yılında dile getirildi. Başta Boris Yeltsin yönetimindeki Rusya'nın eski Sovyet Cumhuriyetleri ile bu gibi ilişkilere girme konusundaki mesafeli tutumu ve gerekse bağımsızlıklarını kazanan yeni devletlerin Moskova ile yakınlaşma konusundaki isteksiz yaklaşımlarının etkisiyle bu fikir, ilk kez ortaya atıldığı tarihten oldukça uzun bir süre sonra hayata geçirilebildi.

Avrasya Ekonomik Birliği (AEB), Rusya Federasyonu, Kazakistan ve Beyaz Rusya arasında 1 Ocak 2015 tarihinde devreye girdi. Hemen ardından Ermenistan ve Kırgızistan'ın katılımıyla üye sayısı 5'e çıktı ve üye ülkeler arasında karşılıklı ticaret kısıtlamalarını kaldıran Serbest Ticaret Bölgesi oluşturuldu. Bununla birlikte birçok ülke ve bölgesel örgüt de Avrasya Ekonomik Birliği ile ilişkilerini geliştirme isteğinde bulundu. Bu doğrultuda Vietnam, Singapur, İran ve Sırbistan ile serbest ticaret bölgeleri kurulduğu gibi, aralarında Çin'in de bulunduğu birçok ülke ile ticaret ve ekonomik iş birliği anlaşmaları imzalandı.[3]

AEB üyesi 5 ülke 20 milyon kilometrekarelik alan ile dünyanın toplam karasal alanlarının %14'üne sahip olup, 182,5 milyonluk bir nüfusu barındırmaktadır. Birlik üyeleri 2018 yılında dünyaya 548,2 milyar dolarlık ihracat yaparken bunun %10,7'sini birbirlerine ve %4,2'sini (22,9 milyar dolar) Türkiye'ye gerçekleştirmişlerdir. Aynı yıl Türkiye'nin Birlik üyelerine yaptığı ihracat ise 6,2 milyar dolar olmuştur.[4]

■ Afrika'nın dönüşüm projesi: Gündem 2063 (2015)

Gündem 2063, Afrika'yı küresel bir güce dönüştürmek için AfB'nin belirlediği bir eylem planı olarak tasarlandı. Afrikalı liderlerin ırk ayrımıyla mücadeleden kapsayıcı sosyal ve ekonomik ortak kalkınmaya, kıtasal ve bölgesel entegrasyondan iş birliğine, demokratik yönetimden barış ve güvenliğe her alanda Afrika'yı dünya sahnesinde etkin bir aktör yapma düşüncesinden doğan Gündem 2063, Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da 30-31 Ocak 2015 tarihleri arasında düzenlenen 24. Afrika Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde kabul edildi. Program, 50 yıl içinde Afrika'yı birleşik, müreffeh ve barışçıl bir kıta haline getirmeyi amaçlıyordu.

Gündem 2063, Afrika'nın tarihi ve kültürü göz önünde bulundurularak Afrika'ya uygun ve özgün bir kalkınma modeli olarak tanımlanmıştı. Programın öncelikleri

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"İrtibat içinde olduğunuz ülkenin iş dünyasıyla güçlü bir sinerji oluşturmanız lazım."

Zaman içinde ülkelerin bulunduğu pozisyonlar değişebiliyor. Biz Türkiye olarak acaba değişen dünyada yer alan vasat bir aktör mü olmak istiyoruz, yoksa bu değişimin bir parçası olarak onu değiştirenlerden mi olmak istiyoruz? Tabii ki değişimin ana aktörlerinden olmamız gerek. Bu hususta siyasetin önemi çok büyük, hatta olmazsa olmaz. Ancak iş dünyasının da bu değişimin parçası olması tüm bu değişim sürecini hızlandırıyor, anlamlandırıyor. Bir de ülkelerarası ticareti geliştirirken bunu mutlaka karşı tarafla birlikte yapmanız ve kazan-kazan prensibi içinde onların da elde edilecek kazancın bir parçası olduğunu hissettirebilmeniz lazım. Yoksa, "Ben gideyim, şu ülkeye mal satayım, oradaki bütün kaynakları kullanayım, orada inşaat vs. yapayım, gelirleri bana kalsın" gibi bir dünya yok artık. Belki zamanında sömürgeci ülkeler bilhassa Afrika'da böyle davranmışlar ama artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Artık bu işi ciddi bir strateji oluşturup, hem hükümetimizle koordinasyon içinde hem de ilgili ülkelerin hükümetleri veya iş dünyasıyla beraber, bir koordinasyon içinde yürüttüğünüz zaman başarılı olabiliyorsunuz. Bunun için de irtibat içinde olduğunuz ülkenin iş dünyasıyla güçlü bir sinerji oluşturmanız lazım, çünkü onların da yaptıkları işten memnun olmaları gerekiyor. Bu şekilde kendilerinin de kazanç sağlayacaklarına ve bunun da toplum adına faydalı bir sonuç doğuracağına inanmaları gerekiyor. Bunların hepsi DEİK'in 2014 yılındaki transformasyonundan sonra Yönetim Kurulumuzda oluşturup arkasından da İş Konseyleriyle beraber desteklediğimiz stratejik planlar içinde yer alan hedefler.

arasında yüksek hızlı tren ağı, temel ihtiyaçlara ilişkin strateji geliştirme, kıtasal serbest ticaret bölgesi oluşturma, kişilerin serbest dolaşımı, 2020 yılına kadar silah seslerini susturma, büyük İnga Barajı, hava taşımacılığı ortak pazarı, ekonomik forum kurma, çevrimiçi Pan-Afrika hizmet ağı, ortak uzay stratejisi geliştirme, sanal bir Afrika Üniversitesi kurma ve siber güvenlik gibi projeler yer alıyordu. Gündem 2063, birbirini izleyen on yıllık planlar olarak tasarlanmıştı. 2014-2023 dönemi ilk On Yıllık Uygulama Planı'nın içinde yer almıştı.[5]

■ Avrupa için "Dijital Tek Pazar" stratejisi (2015)

2010'lu yıllarda giderek hız kazanan dijitalleşme süreci, Avrupa Birliği'nde dijital pazarın nasıl düzenleneceğine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirdi. "Dijital Tek Pazar" kavramıyla birlikte AB içerisinde dijital içerik ve hizmetlerin belirli kurallar çerçevesinde serbest dolaşımı ve kullanıcıların daha kolay biçimde bu verilere ulaşması hedeflendi. Bu amaçla Avrupa için ortak veri koruma kuralları ve dijitalleşmeyle birlikte değişen kullanıcı davranışlarını göz önünde bulunduran modernleştirilmiş telif hakkı kuralları gibi düzenlemeler öngörüldü. Bu mevzuat düzenlemelerinin yanı sıra vatandaşların dijital yeteneklerinin geliştirilmesi ve inovatif start-up'ların teşvik edilmesi gibi öncelikler de vurgulandı.

Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu tarafından 6 Mayıs 2015'te "Avrupa için Dijital Tek Pazar Stratejisi" metni yayımlandı. Dijital Tek Pazar; mal, kişi, hizmet ve sermayenin serbest dolaşımının sağlandığı, uyruğu veya ikâmet yeri ne olursa olsun birey ve işletmelerin adil rekabet koşulları altında çevrim içi faaliyetlere sorunsuzca erişebildiği, tüketici ve veri güvenliğinin yüksek düzeyde korunduğu bir pazar olarak tanımlanmıştı. Dijital Tek Pazar stratejisi üç husus üzerine kurulmuştu. Birincisi, tüketici ve işletmelerin Avrupa çapında çevrimiçi mal ve hizmetlere daha iyi erişimi; ikincisi, dijital ağ ve hizmetler için doğru koşulların oluşturulması; üçüncüsü ise Avrupa dijital ekonomisinin büyüme potansiyelinin maksimize edilmesiydi.[6]

Bu stratejiye göre Dijital Tek Pazar'a ulaşmak Avrupa'nın dijital ekonomide dünya lideri konumunu korumasını sağlayacak ve Avrupalı şirketlerin küresel olarak büyümesine yardımcı olacaktı. 2017-2019 arasında AB, çevrim içi ortamda içeriğe erişimi ve içeriğin kullanımını kolaylaştırmak ve Avrupa kültürünü ve üretkenliğini desteklemek için bir dizi modernize edilmiş telif hakkı kuralını da devreye aldı.[7]

■ 7 Haziran Genel Seçimleri (2015)

Türkiye, 7 Haziran'da tarihi bir seçim süreci yaşadı. Suriye ve Irak'ta yaşanan çatışmaların ve bölgesel istikrarsızlığın yol açtığı endişeli bir ortamda gerçekleştirilen seçimlerde hiçbir parti tek başına iktidar olacak çoğunluğu sağlayamadı. Böylece dört partili bir tabloda 1999'dan sonra ilk kez koalisyon tartışmaları yeniden Türkiye'nin gündemine girmiş oldu. Seçimden birinci parti olarak çıkan AKP ile ikinci parti olan CHP arasındaki görüşmelerden bir sonuç çıkmaması ve diğer partiler arasında da bir uzlaşma sağlanamaması üzerine, Türkiye tarihinde ilk kez bir Cumhurbaşkanı seçimin yenilenmesi yetkisini kullandı. Yeni seçim için 1 Kasım tarihi belirlendi ve Türkiye'yi seçime götürecek Geçici Bakanlar Kurulu oluşturuldu. Türkiye, 7 Haziran seçiminden beş ay sonra yeniden sandık başına gitti. Çeşitli terör eylemlerinin gölgesinde gerçekleşen seçimde Adalet ve Kalkınma Partisi %49,50 ile önemli bir seçim zaferi elde etti.

■ Süleyman Demirel'in vefatı (2015)

Türkiye'nin siyasi geçmişinde çok önemli bir yeri olan devlet adamı ve 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 17 Haziran'da 91 yaşında hayata veda etti. 1965-1993 yılları arasında kurduğu 7 hükümetle en çok hükümet kuran siyasetçi ünvanına sahip olan, ayrıca toplam 10 yıl 5 aylık süreyle Türkiye'de en uzun süre başbakanlık yapmış üçüncü siyasetçi olan Sülayman Demirel'in vefatı üzerine Türkiye'de üç günlük ulusal yas ilan edildi. Demirel'in cenazesi 20 Haziran 2015'te devlet töreninin ardından memleketi olan Isparta, İslamköy'de adına inşa edilen anıt mezara defnedildi.

Süleyman Demirel'in siyasete iz bırakmış sözleri

- Dün dündür, bugün bugündür.
- GAP'ı kimseye gap diye gaptırmam.
- Demokrasilerde çareler tükenmez.
- Yollar yürümekle aşınmaz.
- Va mı bunun başka izah tarzı.
- Memlekette benzin vardı da biz mi içtik?
- Ege bir Yunan gölü değildir. Ege bir Türk gölü de değildir. Binaenaleyh, Ege bir göl de değildir.
- Dünkü güneşle bugünkü çamaşır kurutulmaz.
- Memleket meseleleri bir parkta otururak halledilseydi, çok büyük bir park yaptırır hep beraber içinde otururduk.
- Bize plan değil, pilav lazım.
- Bu fötr şapkayla 6 defa gittim, 7 kere geldim.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

"AB 'Dijital Tek Pazar' programı ile yapısal bir reform paketi hedefliyor."

Avrupa Birliği, 2015 yılında açıkladığı "Dijital Tek Pazar" programı ile yapısal bir reform paketi hedefledi. Programın, Avrupa ekonomisine yıllık 415 milyar Euro değer eklemesi öngörülüyor. Biz de DEİK olarak;

- Türkiye'deki dijital ekonomi ekosisteminin geliştirilmesine yönelik kamu ve özel finansal araçların mevcudiyeti ve etkisinin gözden geçirilmesi,
- AB'nin üçüncü ülkelere yönelik iş birliği paketlerini de inceleyerek en iyi uygulamalar temelinde öneriler,
- Türkiye'deki teknoloji odaklı girişim merkezlerimizi Avrupa'daki benzerleri ile karşılaştırarak, gelişme perspektiflerini ortaya çıkartıp buna yönelik öneri seti üzerinde çalışıyoruz.

9. CUMHURBAŞKANI

Süleyman Demirel

(1924-2015)

1924
Isparta İslamköy'de dünyaya geldi.

1949
İTÜ İnşaat Fakültesi'nden mezun oldu.

1950
Elektrik İşleri Etüd İdaresi'nde memuriyete başladı. İncelemeler yapmak için ABD'ye gitti.

1953
Yurda dönerek Seyhan Barajı'nda proje mühendisi olarak görev yaptı.

1954
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne atandı.

1962
Adalet Partisi Genel İdare Kurulu Üyeliği ile siyasi hayatına başladı.

1964
Adalet Partisi Genel Başkanlığına seçildi.

1965
10 Ekim seçimlerini Adalet Partisi tek başına kazanınca Türkiye'nin 12. Başbakanı oldu.

1969, 1970, 1975, 1977 ve 1979 yıllarında beş kez daha hükümet kurdu.

1980
12 Eylül Darbesi'nde görevden uzaklaştırıldı.

1987
Siyasi yasaklar kaldırılınca Doğru Yol Partisi Genel Başkanlığına seçildi.

1991
49. Hükümet'te Başbakan olarak yer aldı.

1993
TBMM tarafından Türkiye'nin 9. Cumhurbaşkanı seçildi.

2000
Görev süresini tamamlayarak Cumhurbaşkanlığından ayrıldı.

2015
91 yaşında vefat etti.

İran Nükleer Anlaşması (2015)

İran'ın nükleer silah geliştirmeyi amaçladığı iddiasıyla Batılı ülkelerin 2006 yılından beri İran'a uyguladığı ekonomik yaptırımlar, yaklaşık 20 ay devam eden müzakere sürecinin ardından 14 Temmuz 2015'te İran ile P5+1 ülkeleri (Çin, Fransa, Rusya, Birleşik Krallık ve ABD + Almanya) arasında imzalanan Kapsamlı Ortak Eylem Planı ile sona erdi. Anlaşmanın Ocak 2016'da yürürlüğe girmesi kararlaştırıldı.

İran'ın uranyum zenginleştirme çalışmalarının önüne geçmek için Tahran yönetimini hedef alan yaptırımların İran ekonomisine ciddi etkileri oldu. İran, sadece 2012 ile 2016 arasında 160 milyar dolarlık petrol gelirinden mahrum kaldı. Anlaşma ile İran yeniden petrol ihraç etme olanağına kavuşurken, yurt dışındaki yaklaşık 100 milyar dolar değerinde dondurulmuş varlıklarına da erişim hakkı kazandı. Tahran, ayrıca ticaret için küresel finansal sistemi kullanabilme imkânı elde etti.

Ancak ABD Başkanı Donald Trump, Mayıs 2018'de anlaşmanın zayıf kaldığını ve İran'ın balistik füze programını kapsamadığı gerekçesiyle, diğer ülkelerin itirazlarına rağmen anlaşmadan çekilme ve yaptırımları yeniden devreye alma kararı aldı. Buna karşılık İran da belirlenen sınırların üzerinden uranyum zenginleştirmeye başladı. 5 Ocak 2020'de, İranlı General Kasım Süleymani'nin ABD Başkanı Donald Trump'ın talimatıyla Irak'ın başkenti Bağdat'ta suikast sonucu öldürülmesinin ardından İran, anlaşmanın sınırlamalarına artık uymayacağını açıkladı. Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, ambargo sonrası İran'ın Türkiye'nin ihracatının artması için önemli fırsatları beraberinde getirdiğini belirtti:

Komşumuz İran ile P5+1 arasında uzun zamandır devam eden müzakerelerin sonucunda ambargolar aşamalı olarak kalkacak. Bu anlaşma ile komşumuz İran güvenlik kaygıları ile hareket eden bir bölge ülkesi olmaktan çıkarak ekonomik ve sosyal kalkınmayı ön plana çıkaracak. Böylelikle bölgede güvenlik kaygılarının yerine refah yaratma kaygıları hâkim olacak ve bu dönüşüm iradesi, bölgenin demokrasiyle yönetilen en büyük serbest piyasa ekonomisi ve üretim gücü olan Türkiye'nin ekonomik ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek. İran, sahip olduğu doğal kaynakları, genç ve eğitimli nüfusu ile Türk yatırımcısı ve ihracatçısı için birçok yeni iş imkânını beraberinde getirecek. Özellikle altyapı, hizmet ve perakende sektörlerinde yeni iş imkânları oluşacak. DEİK, Türkiye'nin küresel sistemdeki ağırlığının artması, orta ve uzun vadeli hedeflerine ulaşabilmesi için genişleyen kurucu kuruluşları, seçkin üye şirketleri, etkinliği ve verimliliği artan iş konseyleri, karşı konseyleri, deneyimli çalışanları ile Türk özel sektörünün küresel açılımının öncü gücü olmaya, yeni küresel başarı öyküleri yazmaya devam edecek.[8]

W20 Zirvesi (2015)

Kadın-20 (W20) Zirvesi, 20 ülkeden 36 temsilcinin ve Birleşmiş Milletler Kadın Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün katılımıyla 16-17 Ekim 2015 tarihlerinde İstanbul'da düzenlendi. Zirvede G20 üyesi ülkelerin yanı sıra, Türkiye'nin G20 Dönem Başkanlığı çerçevesindeki önceliklerinden biri olan "düşük gelirli gelişmekte olan ülkelerle diyaloğun güçlendirilmesi" hedefi doğrultusunda özel olarak davet edilen Vietnam, Kamboçya, Afganistan, Nijerya ve Uganda da yer aldı.

Oy birliğiyle kabul edilen W20 Zirve Sonuç Bildirisi, G20 liderlerini eğitim, istihdam ve girişimcilik arasındaki bağlantının güçlendirilmesi, iş ve özel hayat dengesinin desteklenmesi, yönetici pozisyonlarındaki kadınların sayısının artırılması, kadınların finans kaynaklarına erişiminin sağlanması, iş yerlerindeki ayrımcılığın ortadan kaldırılması, kadın ağlarının ve kadınlara ait işletmelerin desteklenmesi, yeterli sosyal koruma imkânları sağlanması ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunulması yoluyla kadınların güçlendirilmesi için çalışmaya davet etti. W20, ayrıca, kadınların ekonomiye katılımlarında kaydedilecek ilerlemenin izlenmesinde aktif rol oynamayı kararlaştırdı ve bu alandaki ilerlemenin ölçülebilmesi için G20'den bir karne hazırlamasını istedi.[9]

G20 Liderler Zirvesi Antalya'da (2015)

Türkiye'nin bir yıl boyunca dönem başkanlığını üstlendiği G20'nin Liderler Zirvesi 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlendi. Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleşen Zirve'nin hemen öncesinde Paris'te yaşanan ve 129 kişinin hayatını

kaybetmesine neden olan terör saldırısı nedeniyle G20'nin ekonomik gündemi, terörle mücadele ve mülteci krizinin gölgesinde kaldı. Ayrıca Türkiye'nin talebiyle sürdürülebilir kalkınma, yatırımlar ve kapsayıcılık dışında "Küresel Zorluklar: Terörizm ve Mülteci Krizi" başlıklı bir oturum da liderlerin görüşeceği konular arasına alındı.

Liderler, yaptıkları açıklamada, G20'nin küresel ekonomik meseleleri tartışmak için oluşturulan bir platform olduğunu, ancak tüm dünyada artış gösteren terör saldırıları nedeniyle siyasi konuların da gündeme gelmesinin kaçınılmaz hale geldiğini belirttiler. Liderler, 2015 yılında Diyarbakır'da, Ankara'da ve Paris'te yaşanan saldırıların yalnızca hedef ülkelere değil, tüm insanlığa karşı düzenlenen saldırılar olduğunu vurguladılar.[10]

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise Türkiye'nin dönem başkanlığında şu ana kadar 70 toplantının yapıldığını ifade ederek, DEİK'in G-20 çalışmalarına ciddi katkı verdiğini söyledi. Erdoğan, G-20'nin doğru önceliklere odaklandığı takdirde küresel sorunların çözümünde çok daha etkili olabileceğine inandığını belirtti:

G-20'nin uluslararası alanda çok ciddi şekilde boşluğu hissedilen bir küresel çözüm mekanizması olmaya aday olduğunu düşünüyorum. Bu yapının sahip olduğu kapsamlı ve etkin temsil gücüyle global siyasi ve sosyal sorunların çözümünde daha etkin bir rol oynaması tüm insanlığın hayrına olacaktır. Küresel ve yerel düzeyde desteklenmeyen bir kalkınmanın kimseyi mutlu etmeyeceğini, edemeyeceğini görmek zorundayız. Ekonomik büyüme ve refahtan toplumların tüm kesimlerinin hak ettikleri payı almasını sağlayamadığımız sürece hedeflenen büyüme oranlarına ulaşılabilmesi mümkün değildir. Genç ve kadın istihdamına özel önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Aynı şekilde ekonominin bel kemiği olan KOBİ'lerin güçlendirilmesi gerekiyor.

Türkiye'nin 2014-2015 arasında dönem başkanlığını üstlendiği G20'nin Liderler Zirvesi 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlendi. DEİK, Türkiye'nin dönem başkanlığı sürecinde G20 çalışmalarına önemli katkı sağladı.

■ Türkiye ile Rusya arasında uçak gerilimi (2015)

2015 yılında Türkiye, Suriye hava sahasından kendi hava sahasına giren Rusya Hava Kuvvetleri'ne ait Suhoy Su-24 tipi savaş uçağını düşürdü. Bu olay iki ülke arasında büyük bir gerilime yol açtı. Rusya misilleme olarak başta ekonomi ve dış ticaret olmak üzere birçok konuda Türkiye'ye yaptırım uygulama kararı aldı. TÜİK verilerine göre iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi yılın 6 aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %35 azaldı. Bu dönemde Türkiye'yi ziyaret eden Rus turist sayısı da %87 geriledi.

Olayın ardından Rusya ile resmi düzeyde ilk temas 14 Haziran 2016'da kuruldu. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Rusya Günü dolayısıyla Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'e, dönemin Başbakanı Binali Yıldırım da Rusya Başbakanı Dimitri Medvedev'e tebrik mesajı gönderdi. İlişkilerin normalleşmesi sürecini hızlandıran en önemli adımsa 27 Haziran'da atıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Putin'e mektup göndererek düşürülen Rus uçağı ve ölen pilotla ilgili üzüntülerini iletti. Putin ise 29 Haziran'da Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı arayarak teşekkür etti. İki lider ilişkilerin eskiye dönmesi için adım atmaya ve bir araya gelmeye karar verdi. Bu görüşmenin ardından Kremlin, Rus tur operatörlerine koyduğu Türkiye yasağını kaldırdı. Putin ayrıca 15 Temmuz darbe girişiminin hemen ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı arayarak desteğini açıkladı. Putin'den gelen bu destek Ankara'yı memnun etti.

Terör saldırıları dünyanın gündeminde

2010'lu yıllarda Avrupa ülkelerindeki terör saldırılarında büyük artış görüldü. Bu artış kıta genelinde halkın olaylara bakış açısını oldukça değiştirdi ve AB siyasetinde de etkili oldu. 13 Kasım 2015'te Paris'in 7 farklı noktasında düzenlenen silahlı ve bombalı saldırılarda 130 kişi hayatını kaybetti. Saldırıları Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD) üstlendi. Ülke bu acıyla sarsılırken 14 Temmuz 2016'da Nice'te Fransız İhtilali'nin yıl dönümünde düzenlenen Bastille Günü kutlamaları sırasında kalabalığın arasına dalan bir kamyon, 10'u çocuk 84 kişinin hayatını kaybetmesine yol açtı. 18 Aralık 2016'da Berlin'deki Noel Pazarı'na yapılan benzer kamyonlu saldırıda 12 kişi yaşamını yitirdi. İngiltere'de 2016'da parlamento binası önündeki Jo Cox saldırısı ve 2017'de gerçekleşen Manchester Arena ile Londra Köprüsü saldırıları kıta genelinde büyük yankı uyandırdı. Bu olaylar sonucunda birçok Avrupa ülkesinde mülteci ve göçmen karşıtı gösteriler düzenlenirken, aşırı sağ partiler sandıkta beklenmedik başarılar elde etti.

■ Paris İklim Anlaşması (2015)

Küresel bir tehdit olan iklim krizi ile başa çıkmak için küresel bir eylem planına duyulan ihtiyaç nedeniyle 1990'lı yılların başından itibaren BM Biyoçeşitlilik Sözleşmesi, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) ve BM Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi gibi birçok girişim başlatıldı. 1997 yılında, UNFCCC

ile bağlantılı olarak, taraflarına uluslararası bağlayıcı emisyon azaltım hedefleri yükleyen uluslararası bir anlaşma olan Kyoto Protokolü imzalandı. Bu protokol, "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" prensibiyle, atmosferdeki yüksek sera gazı seviyelerine sebebiyet veren gelişmiş ülkelere daha fazla sorumluluk atfediyor ve sera gazı salımlarını 1990 yılına göre yüzde 5 azaltma yükümlülüğü getiriyordu. 16 Şubat 2005 tarihinde yürürlüğe giren Kyoto Protokolü'ne Türkiye de 2009 yılında resmen taraf oldu.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon, Paris İklim Anlaşması'nın imzalanmasından sonra bu ilerlemeyi "insanlar ve gezegen için muazzam bir zafer" olarak nitelendirdi (2015).

Kyoto Protokolü'nün I. Taahhüt Dönemi 2012 yılında sona erdi. Ancak daha önce anlaşmaya taraf olan Avustralya, Kanada, Japonya ve Rusya'nın yeni dönemde herhangi bir yükümlülük altına girmemesi nedeniyle protokolün ikinci aşaması işlerlik kazanmadı. Bu durum, 2015 yılında Paris'te düzenlenen COP 21'de kabul edilen Paris İklim Anlaşması'nın önemini daha da artırdı.

2020 sonrası iklim değişikliği rejiminin çerçevesini oluşturan Paris Anlaşması ile küresel ölçekte bütün ülkeler ilk kez emisyon azaltımı taahhüdünde bulundular. 12 Aralık 2015 tarihinde kabul edilen Paris Anlaşması, küresel sera gazı emisyonlarının %55'ini oluşturan en az 55 tarafın anlaşmayı 2016 yılında onaylaması sonucunda, 4 Kasım 2016 itibarıyla yürürlüğe girdi. Türkiye de Paris Anlaşması'nı 22 Nisan 2016 tarihinde, New York'ta düzenlenen Yüksek Düzeyli İmza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzaladı.

Paris İklim Anlaşması, insan kaynaklı sera gazı salımlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışını uzun vadede sanayileşme öncesi döneme kıyasla 2 santigrat derecenin altında ve bu yüzyılın sonunda 1,5 derece ile sınırlamayı hedeflemektedir. Anlaşma, iklim değişikliği ile mücadele bağlamında ulusal katkılar, azaltım, uyum, kayıp/zarar, finansman, teknoloji geliştirme ve transferi, kapasite geliştirme, şeffaflık ve durum değerlendirmesi konularına ilişkin uygulama usulleri belirlenmek üzere bir çerçeve oluşturmaktadır. Anlaşma ayrıca, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine maruz kalan ülkelerin uyum ve direnç kabiliyetlerinin artırılması ile sera gazı emisyon azaltım kapasitelerinin yükseltilmesi amacıyla öncelikle gelişmiş ülkelerin, ihtiyacı olan gelişmekte olan ülkelere finansman, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme imkânları sağlamasını da öngörmektedir.

Türkiye, Paris Anlaşması'nı ilk imzalayan ülkelerden biri olmasına karşın, "Dünyayı en fazla kirleten ancak en fazla sorumluluğu almaktan geri duran ülkelerle aynı kategoride yer almak istemediği" gerekçesiyle anlaşmayı 2021 yılına kadar onaylamadı. Eylül 2021'de ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın BM Genel Kurulu'nda Türkiye'nin Paris Anlaşması'na taraf olacağını açıklamasının ardından anlaşma 6 Ekim'de TBMM'de onaylandı. Türkiye, anlaşmaya taraf olan 192'inci ülke oldu.

■ 2015 yılı AB Toplantıları

1.Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu Toplantısı

Türkiye ile AB arasında tesis edilen Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu'nun ilk toplantısı, dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız ve AB Komisyonu Enerji Birliği'nden Sorumlu Başkan Yardımcısı Maroş Şefçoviç başkanlığında 15 Mart 2015 tarihinde Ankara'da düzenlendi. Toplantıda enerji güvenliği ve kaynak çeşitliliğinin artırılması, doğal gaz, nükleer enerji, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji konularında görüş alışverişinde bulunuldu.

1.Türkiye-AB Zirvesi

29 Kasım 2015 tarihinde Brüksel'de gerçekleşen Zirve, sadece Türkiye ile 28 AB üyesi ve 3 AB kurumunun başkanları (AB Konseyi, AB Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu) katılımıyla düzenlenen bir toplantı olması açısından bir ilk teşkil etti. Zirve Ortak Sonuç Bildirisi'nde, Türkiye'nin katılım sürecinin yeniden canlandırılmasının gerekliliği hususunda mutabık kalındı ve yılda iki kez olmak üzere düzenli zirveler gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı. Bu çerçevede dış politika ve güvenlik politikası alanında bakan düzeyinde siyasi diyalog toplantıları yapılmasına ve Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Mekanizması ile Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu ikinci toplantısının 2016 yılının ilk çeyreğinde gerçekleştirilmesine karar verildi. AB Komisyonu tarafından Türkiye için geçici koruma altındaki Suriyelilere destek sağlamak amacıyla 3 milyar euro kaynak sağlanması taahhüt edildi.

■ BM 2030 Gündemi, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (2016)

2015 yılının Eylül ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegeni korumak, eşitsizlik ve adaletsizlikle mücadele etmek hedefiyle 2030 yılında tamamlanan bir yol haritası olarak Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı (SKA) kabul etti. Tüm milletlere yönelik ve kimseyi geride bırakmayacak şekilde "2030 Gündemi"nin temelinde olması gereken dünyayı açık bir şekilde tanımlayan 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı belirlendi. Farklı gelişmişlik seviyesindeki ülkelere yönelik oluşturulan SKA'lar her ne kadar hükümetler için uygulanabilir hedefler olarak kurgulanmış olsalar da, bu hedeflerden her birinin başarıya ulaşmasında sorumlu iş dünyası uygulamaları, yeni iş yapış şekilleri, yatırım, yenilikçilik, teknoloji ve iş birliği aracılığıyla iş dünyasının kilit bir rol oynadığı kabul edildi.

1 Ocak 2016 tarihinde yürürlüğe giren Küresel Amaçlar, yine BM tarafından Eylül 2000'de kabul edilmiş olan ve 2015'e kadar yerine getirilmesi planlanan sekiz ana hedeften oluşan Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin üzerine inşa edilmekle birlikte, iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik, yenilikçilik, sürdürülebilir tüketim, barış

ve adalet gibi yeni alanları da içeriyordu. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın süresi 2030'da dolacağı için, 2020-2030 yılları arası "Eylem On Yılı" olarak adlandırılmaktadır.[11]

■ Avrupa Birliği - Türkiye Mülteci Mutabakatı (2016)

2015 yılında çoğunluğu Suriye, Afganistan ve Irak'taki çatışmalardan kaçan bir milyondan fazla göçmen Avrupa'ya ulaştı. Türkiye ise 2015 yılında, başta Suriye'deki çatışmalar nedeniyle Türkiye'ye gelenler olmak üzere, ikinci kez dünya çapında en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumuna geldi. Uluslararası Göç Örgütü'ne (IOM) göre, 2015 yılında Avrupa'ya deniz yoluyla giden göçmenlerin sayısı bir önceki yılın neredeyse beş katına ulaşırken, Avrupa'ya ulaşmaya çalışan 3.771 kişi Akdeniz'de hayatını kaybetti. Avrupa Komisyonu'nun verilerine göre, bu süreçte Türkiye üzerinden Yunanistan'a 880 bin kişi geçti. Avrupa ülkelerinde "mülteci krizi" olarak adlandırılan bu gelişme ile birlikte, başlarda "Wir Schaffen Das (Bunu Başarabiliriz)" söyleminin popülerleştiği Almanya gibi "mülteci dostu" ülkeler de dâhil olmak üzere, Avrupa'da göçmenlerin ülkelere girişlerini engellemeye yönelik politika arayışları yaygınlaştı. Bu arka planın bir uzantısı olarak, AB ülkeleri "mülteci krizini" yönetebilmek ve göç dalgasını kontrol altına alabilmek için 2015'in son aylarında Türkiye ile müzakerelere başladı. 17-18 Mart 2016 tarihlerinde düzenlenen Üçüncü Türkiye-AB Zirvesi'nde Avrupa'ya yönelen düzensiz göçü engelleme konusunda bir mutabakata varıldı.

Avrupa'ya yönelik düzensiz göç dalgasını kontrol altına almak amacıyla Türkiye ile AB arasında 2016 yılında Göç Mutabakatı imzalandı.

18 Mart Mutabakatı, 20 Mart 2016 tarihinden itibaren Türkiye'den Yunan adalarına geçiş yapan tüm yeni düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmesini, Türkiye'ye iade edilen her bir Suriyeli için ise Türkiye'den bir Suriyelinin AB ülkelerine yerleştirilmesini (1'e 1 formülü) içeriyordu. Buna karşılık, Türkiye AB'ye denizden veya karadan yeni düzensiz göç güzergâhlarının oluşumunu önlemek için gerekli önlemleri alacak; AB ise garanti verilen kriterlerin karşılanması kaydıyla Türkiye'nin AB'ye katılım sürecini canlandıracak, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konusunu değerlendirecek ve Türk vatandaşlarına AB'ye vize serbestisi sağlayacaktı. Türkiye ve AB arasındaki düzensiz göç büyük ölçüde azaldığında ya da sona erdiğinde ise, AB üyesi devletlerin gönüllülük esası dahilinde katılacakları "Gönüllü İnsani Kabul Planı" uygulamaya konulacaktı. Bunlara ek olarak AB, göç sorunu esaslı çeşitli projelerin desteklenmesi amacıyla tahsis ettiği 3 milyar euro tutarındaki fonun ödenmesini hızlandırmayı ve 2018 sonuna kadar ek 3 milyar euroluk bir fonu devreye sokmayı taahhüt ediyordu.

Avrupa Komisyonu'nun Mart 2020 tarihli raporuna göre, mutabakat yürürlüğe girdiğinden beri AB'ye düzensiz girişler yüzde 94 oranında azaldı. Ancak mutabakatın diğer maddeleri üzerinde çıkan anlaşmazlıklar iki taraf arasında birçok kez gerginliğe sebep oldu. Türkiye tarafında defalarca mutabakatın askıya alınması gündeme gelirken, özellikle 2020'deki İdlib saldırısı sonrasında Türkiye'nin göçmenlerin Avrupa'ya geçişini engellememe kararı aldığını duyurmasıyla gerginlikler en üst noktaya ulaştı. Covid-19 salgını da sürecin gidişatını etkileyen belirleyici bir etken oldu.[12]

DEİK ise bu süreçte iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriyeli mültecilerin istihdam sorununu çözmeye yönelik çeşitli çalışmalara imza attı. Türkiye'de bulunan 3 milyondan fazla Suriyelinin hem istihdamını hem de emeklerinin ihracata yöneltilmesini içeren proje için dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, "Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılara başta tekstil olmak üzere emek yoğun sektörlerde iş vereceğiz. Onların ürettiği ürünleri gümrüksüz Amerika'ya satmak istiyoruz. Bu konuyu Türkiye-ABD Ekonomik ve Ticari Stratejik İşbirliği Çerçevesi (ETSİÇ) bünyesindeki iş insanları ile görüşeceğiz. Fikir kabul görürse, hükümetlere tavsiye kararı niteliğinde sunacağız" şeklinde açıkladı. Projenin henüz fikir aşamasında olduğunun altını çizen Vardan, Suriyelilerin özellikle tekstil alanında istihdam edilmeleri, hammaddenin de Amerika'dan getirilmesi şartıyla burada üretilen ürünlerin ülkeye gümrüksüz sokulmasının mümkün olup olmadığına baktıklarını anlattı.[13]

■ 2016 yılı AB Toplantıları

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu

29 Kasım 2015'teki Türkiye-AB Zirvesi'nde alınan karar doğrultusunda Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Enerji Diyaloğu'nun ikinci toplantısı 28 Ocak 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak ile Avrupa Komisyonu'nun İklim Eylemi ve Enerjiden Sorumlu Üyesi Miguel Arias Canete'nin katılımlarıyla gerçekleşen toplantıda ağırlıklı olarak Türkiye ve AB'nin enerji politika öncelikleri ile elektrik ve gaz bağlantıları, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji ve nükleer enerji alanlarındaki iş birliği konuları ele alındı.

2. Türkiye-AB Zirvesi

Türkiye-AB Zirvesi'nin ikincisi, 28+1 formatında ve 3 AB kurumunun başkanlarının (AB Konseyi, AB Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu) katılımıyla 7 Mart 2016'da Brüksel'de yapıldı. Ege'deki düzensiz göçle mücadele ve göçmenlerin barındırılması konuları toplantının ana gündemini oluşturdu.

Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı

2015 yılında düzenlenen Türkiye-AB Zirvesi'nde alınan karar gereği 1. Türkiye-AB Yüksek Düzeyli Ekonomik Diyalog Toplantısı 24-26 Nisan 2016 tarihlerinde

İstanbul ve Ankara'da düzenlendi. Dönemin Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek ve AB Komisyonu İş, Büyüme, Yatırım ve Rekabetten sorumlu Başkan Yardımcısı Jyrki Katainen'in eş başkanlıklarında düzenlenen toplantılarda, ilgili bakanlar ve AB Komiserleri arasında Türkiye-AB ilişkilerinin ekonomik boyutuna ilişkin kapsamlı görüş alışverişinde bulunuldu.

■ Türkiye 4.5G'ye geçti (2016)

Yüksek mobil internet hızı ile daha fazla data kapasitesi sunan 4,5G teknolojisi 1 Nisan 2016 itibarıyla Türkiye'de kullanılmaya başlandı. Söz konusu tarihte resmi temaslar için ABD'de bulunan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım ile 4.5G hızında bağlandığı telefon ile internet üzerinden bir görüşme yaptı. 4.5G'ye geçişle teknolojide yeni bir döneme giren Türkiye, internet hızını 10 kat artırdı.

■ Brexit (2016)

23 Haziran 2016 tarihinde İngiltere'de, Avrupa Birliği üyeliğinin devamına veya sona erdirilmesine yönelik bir referandum yapıldı. Ayrılık taraftarlarının "Britain" ve "exit" kelimelerinin birleşimiyle oluşturduğu "Brexit" referandumu, yaklaşık yüzde 52'ye yüzde 48'lik bir oy farkıyla AB'den ayrılık yönünde sonuçlandı.

İngiltere'nin AB'den çıkma isteği aslında yeni değildi. 1970'lerde İngiltere'de enflasyonun yükselmesi ve petrol krizi nedeniyle oluşan ekonomik buhran, ülke tarihindeki ilk Brexit oylamasının kapısını açmıştı. 1975 yılında üyeliğe devam edip edilmemesi konusunda yapılan ilk referandumda halkın yüzde 67'si, Avrupa Topluluğu'nun bir parçası olarak kalma yönünde oy kullandı. Ancak bu sonuç, İngiltere'de AB konusundaki soru işaretlerini ortadan kaldırmadı. İlerleyen yıllarda AB bütçesine yapılan ödemelerden ve Brüksel kurallarına uymak zorunda olmaktan rahatsız olan İngiltere, 2016'da yapılan referandumda Birlik'ten çıkma kararı aldı.

Mart 2017'de Lizbon Anlaşması'nın 50. maddesini işleterek ayrılma sürecini resmen başlatan İngiltere, 2019 Mart ve Ekim aylarında Avrupa Birliği'nden iki kez erteleme talep etti. Geçiş sürecinin tamamlanarak ülkenin 47 yıl önce katıldığı Avrupa Topluluğu'nun fiilen ayrıldığı, 31 Aralık 2020'de yerel saatle 23.00'te Big Ben çanının çalınmasıyla duyuruldu. Bu tarihten itibaren iki taraf arasındaki ticaret, seyahat, göç, hukuk ve güvenlik gibi konularda yeni düzenlemeler yürürlüğe girdi.

Brexit referandumu sonrasında İngiltere'nin AB'den çıkma kararını değerlendiren dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, İngiltere'nin Türkiye için önemli bir ticaret ortağı olduğuna işaret ederek, ayrılma kararının kısa vadede bazı şoklara neden olabileceğini, ancak orta vadede ticari ilişkilerin mutlaka normale döneceğine inandığını belirtti:

İngiltere, Türkiye'nin önemli bir ticaret ortağı. Aynı zamanda İngiltere, AB sisteminin önemli bir parçası ve Avrupa içinde dış ticaret fazlası verdiğimiz tek ülke. Almanya'nın ardından en büyük ticaret hacmine sahip olduğumuz İngiltere'nin üyelikten ayrılma kararı, elbette kısa vadede ciddi bir etki oluşturacaktır. Ancak şunu unutmamak gerekir ki İngiltere, AB sisteminin ekonomik açıdan en liberal ülkelerinden bir tanesi. Ortak para birimi ve ortak sınır birliği politikalarında kendi sistemini uyguluyordu. Dolayısıyla kısa vadede şokun ardından, orta vadede durumun normalleşmesi beklentisi içerisindeyim. Ancak bu kararın birçok dinamiği etkileyeceği de çok açık.

DEİK'te, 133 İş Konseyimiz ile küresel ekonominin tüm aktörleriyle ilişki içerisindeyiz. Riskler, sadece İngiltere ile sınırlı değil. Halen 2008 mali krizinin artçı şoklarını yaşıyoruz. Kriz, durgunluk, korumacılık ve sistem karşıtı hareketler aslında birçok ülkede görülüyor. Bu sene ABD seçimleri var; orada da ciddi riskler görüyoruz. Ayrıca seneye Fransa'da seçimler olacak ve aşırı sağcı bir yönetimin seçilme ihtimali söz konusu. Merkez Avrupa ülkelerinde de yükselen aşırı milliyetçi akımlar mevcut. Tüm bu gelişmeler, küreselleşme ve serbest ticaret karşıtı bir ortamın oluşmasına sebep oluyor. Dolayısıyla bu referandum, diğer ülkelerdeki riskleri de tetikleyebilir.

Türkiye olarak, seçim kampanyalarında ana gündem maddelerinden bir tanesiyiz ve yüzyıllardır Avrupa ile iletişim içindeyiz. Avrupa'yı etkiliyoruz ve Avrupa'dan da etkileniyoruz. Görüldüğü şekilde eğer yeni bir dünya kurulursa, Türkiye, bu yeni düzenin kurucuları arasında yerini alacaktır. Ülkemiz güçlü siyasi iradesi, güçlü yönetişim becerisiyle bu süreçte güçlü bir ekonomik performans gösterebilir; iş gücünü verimlilik düzeyinde geliştirebilir ve bölgesel güvenlik ve istikrar politikalarına katkı sağlayabilir. Bu durumda Türkiye, kıta Avrupa'sında şekillenecek yeni AB'nin eşitlik temelinde gerçek, kalıcı ve güvenilir bir ortağı olur.

■ 15 Temmuz darbe girişimi (2016)

Türkiye, 15 Temmuz 2016 günü hain bir darbe girişimi yaşadı. FETÖ terör örgütü tarafından gerçekleştirilen girişim, halkın darbeyi engellemek amacıyla meydanlara inmesiyle püskürtüldü. Yaşanan bu kalkışma, Türkiye'de halkın karşı durmasıyla engellenen ilk darbe girişimi olarak tarihe geçti. Bu sırada çok sayıda vatandaş hayatını kaybetti ya da yaralandı. Demokrasiyi sekteye uğratmak amacıyla gerçekleştirilen

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"DEİK, belirsizliklerle dolu Brexit sürecindeki istişarelerde çok önemli roller üstlendi."

Birleşik Krallık'ın 2016 yılında AB'den ayrılma kararı alması, küresel ticareti ve bu arada ülkemizi etkileyen en önemli gelişmelerden birisi oldu. Ocak 2020'de ancak tamamlanabilen belirsizliklerle dolu Brexit müzakere sürecini, bu ülkeyle kapsamlı ticari ilişkilerimiz nedeniyle biz de yakından takip ettik. O dönemde gerek Ankara gerekse Londra'daki istişarelerde DEİK çok önemli roller üstlendi.

bu darbe girişiminde halk da, siyasetçiler de bir bütün olarak darbecilere karşı durdu.

Normal bir gün olarak başlayan 15 Temmuz'un akşam saatlerinde anormal bir hareketlilik başladı. Saat 21.30 sularında Genelkurmay karargâhından silah sesleri yükseldi ve darbecilerin elindeki F-16'lar Ankara semalarında alçaktan uçmaya başladı. Çok geçmeden Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının rehin alındığı haberi geldi. Yine aynı sıralarda Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprüleri darbeciler tarafından geçişe kapatıldı. Herkes ne olduğunu anlamaya çalışırken, kalkışma hakkındaki ilk açıklamayı saat 23.00'te dönemin Başbakanı Binali Yıldırım yaptı:

Emir komuta zinciri olmadan, asker içerisindeki bazı kişilerin kanunsuz bir eylemi söz konusu. Vatandaşlarımız şunu bilsin ki, demokrasiye zarar getirecek hiçbir faaliyete izin verilmeyecek. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti, vatandaşın milletin seçtiği, milletin iradesi ile iş başındadır. Bunun iş başından gitmesi ancak milletin kararı ile olur, bu bilinmelidir. Bu kalkışmayı yapanlar, bu çılgınlığı yapanlar, en ağır şekilde bedelini ödeyecektir.

Darbecilerin hedeflerinden biri de o sırada Marmaris'te tatilde olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dı. Ancak hainler hedeflerine ulaşamadılar ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, gece yarısından sonra Atatürk Havalimanı'na doğru hareket etti. Ardından 00.24'te bir televizyon kanalına Facetime uygulamasıyla canlı bağlanarak halkı direnişe çağırdı:

Milletimizi illerimizin meydanlarına davet ediyorum. Havalimanlarına davet ediyorum. Milletçe meydanlarda, havalimanında toplanalım. Bunların o azınlık grubu, tanklarıyla, toplarıyla gelsinler, ne yapacaklarsa halka orada yapsınlar. Halkın gücünün üstünde bir güç tanımadım bugüne kadar.

15 Temmuz darbe girişiminin yıl dönümünde demokrasiye sahip çıkan büyük kalabalıklar bir kez daha yolları ve alanları doldurdu.

Bu çağrı 15 Temmuz darbe girişiminin kırılma noktası oldu ve Türkiye'nin her yerinde meydanlara inen halk demokrasi nöbetine başladı. Bununla birlikte darbeciler halkın üzerine farklı noktalarda ateş açtılar. Darbecilerin elindeki uçak ve helikopterler de Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne, Gölbaşı'ndaki Özel Harekât Başkanlığı'nı, TÜRKSAT'ı ve TBMM'yi bombaladı. Buna rağmen milletvekilleri Meclis'i terk etmeyerek, yapıldığından bu yana hiç kullanılmayan sığınağa indiler. İstanbul'a ulaşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Atatürk Havalimanı'nda kameraların karşısına geçerek yeni bir açıklama yaptı:

Eğer bu millet tarafından size verilen silahları bu millete doğrultursanız, bunun faturasını ağır ödersiniz.

Aynı dakikalarda F-16'dan Beştepe'ye iki bomba atıldı. Ancak bombalar düşerken, on binler de demokrasiye sahip çıkmak için oradaydı. Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'dan hâlâ haber alınamadığından, komuta zincirini korumak için 06:52'de Genelkurmay Başkanlığına vekâleten 1. Ordu Komutanı Orgeneral Ümit Dündar atandı. Kontrolün sağlanmasıyla çözülmeye başlayan darbeciler teslim olmaya başladılar. Ankara'da Akıncı 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda alıkonulduğu anlaşılan Orgeneral Hulusi Akar ise yapılan bir operasyonla kurtarıldı. Meydanlardaki demokrasi nöbeti ise sabaha kadar sürdü.

Halkın kararlılığı darbe girişiminin başarısız olmasında büyük rol oynamıştı. Zor geçen gecenin ardından Başbakan Binali Yıldırım, saat 12.57'de kameraların karşısına geçti:

Kalkışma bastırılmıştır. Ancak şehitlerimiz vardır.

Türkiye, o gece 251 vatan evladını şehit vermiş, ama meydanı hain darbecilere bırakmamıştı. Bir kahramanlık destanı olarak tarihe geçen 15 Temmuz darbe girişiminin ardından böyle bir olayın bir daha tekrarlanmaması ve darbenin yol açtığı sosyal, ekonomik, siyasi zararların giderilmesi için büyük bir seferberliğe girişildi. Her kesim gibi Türk iş dünyası da bu seferberlikteki yerini almakta tereddüt etmedi. Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, yaşanan kalkışma ile ilgili ilk şu açıklamayı yaptı:

Türkiye, çok partili demokratik sistemini oturtmuş bir ülkedir. Hükümetler halkın iradesi ile seçilir ve görev yaparlar. Türk iş dünyası olarak, seçili hükümetimizin arkasındayız ve demokrasiye sahip çıkıyoruz. Her türlü darbeye karşıyız. Seçimle gelmiş bir hükümet dışında hiçbir iradeyi tanımıyoruz. Ülkemizin bu kalkışmadan daha güçlenerek çıkacağına inancımız tamdır.

DEİK, darbe girişiminden iki gün sonra, 18 Temmuz'da ASKON, DTO, İSO, İSTİB, İTO, MÜSİAD, TAMPF, TİM ve İhracatçı Birlikleri, TÜMSİAD, TÜRSAB ve YASED ile birlikte ortak bir basın bildirisine imza attı. İstanbul'da düzenlenen ortak basın toplantısında, ilgili kurum başkanları milli

irade ve demokrasinin gereklerine dikkat çekti. "Karanlıktan Aydınlığa 15 Temmuz" başlıklı ortak bildiri şu şekildeydi:

Ülkemiz, 15 Temmuz Cuma gecesi önce karanlığı; ortaya konan büyük inanç ile de aydınlığı yaşadı.

Artık 15 Temmuz, öznesi millet olan demokrasinin kazandığı bir gündür. Bu gün, yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın tarihine geçecek Milli İrade günüdür. Ülkemizin büyük demokrasi yürüyüşüne yönelik 15 Temmuz saldırısında, millet ile iradesi arasındaki köprüye atılan her bomba, sıkılan her kurşun, aslında bunu yapanların karanlık planlarının aydınlığa çıkmasını sağladı.

Milletin iradesinden başka irade tanımıyoruz…
Ülkemizdeki iş dünyasının temsilcileri olarak, demokrasimizin derinleşmesi ve ekonomimizin güçlenmesinin sivil bir yönetimle mümkün olduğunun bilinci ile demokrasi dışı güçlerin müdahalelerinin en başta ekonomimize büyük zarar vereceğini, tüm birikimlerimizi heba edeceğini biliyoruz.

Seçilmiş hükümeti yıkmaya yönelik teşebbüsler demokrasimizi ve ekonomimizi katledecektir. Anti demokratik her türlü girişimin karşısında kararlılıkla duruyoruz. Darbecileri lanetliyor, hükümetimizi destekliyor ve milletimizin iradesinden başka bir irade tanımıyoruz.

Milletin istikrarı en iyi cevaptır…
Bu hain girişimin çökertilmesinin orta ve uzun vadede ülkemiz ekonomisine olumlu yansımalarının olacağı kanaatindeyiz. Çünkü iş dünyası huzur, güven ve istikrar ister.

Yaşananlar, tüm bu bileşenleri perçinlemiştir. İstikrarın sadece hükümetle olmayacağını söyleyenlere, siyasi risk olduğunu söyleyenlere, her görüşten milletin istikrarı cevap vermiştir.

Güçlü millet iradesi her türlü zorlukla baş edebileceğimizi, ülkemizin uluslararası arenada da siyasi ve ekonomik gücünün kat be kat artacağını ortaya koymuştur.

Çalışmaya ve üretmeye devam edeceğiz…
Başbakanımızın dünkü açıklamalarında söylediği gibi ekonomimizin temelleri sağlamdır ve hükümetimiz ile Merkez Bankası ve ilgili kuruluşlar da gereken tedbirleri almıştır. Türkiye, global krizlere karşı ayakta durmayı başaran, G20 üyesi ve AB adayı, serbest piyasa ekonomisini ve çok partili siyasi sistemi içselleştirmiş güçlü bir ülkedir. İlk refleks olarak olumsuz etkiler hissetsek de ülkemizin güçlü imajı, kısa sürede hem iç pazarda hem de dış pazarlarda bu olumsuzlukları bertaraf edecektir. Keza, kamuoyunun da izlediği gibi bütün piyasalar süratle normal seyrine ulaşmıştır. Bundan sonra da bizler daha çok çalışarak ve üreterek ekonomimizi büyütmeye devam edeceğiz.

Şimdi "sağduyu ve hukuk" zamanı…
Şimdi, paralel terör örgütü darbecilerinin hukukla yüzleşme ve milletin derin hafızasında mahkûm olma zamanıdır. Bu ihanet tezgâhını tasarlayan hainlerin hukuk çerçevesinde yargılanarak, en ağır ve caydırıcı cezaları almasını bekliyoruz. Artık darbe kelimesinin literatürden kalkmasını istiyoruz.

Meclis'te siyasi partiler arasında takdir edilen bir yaklaşım varken toplumda ayırımcılık yapılması teröristlerin amacına ulaşmasına sebep olur. Sağduyu içerisinde hareket etmeliyiz.

Gün birlik günü, milletimize teşekkürler…
Milli iradeyi korurken şehit düşen vatandaşlarımıza ve güvenlik görevlilerimize Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Gün birlik günüdür. Demokrasimize sahip çıkan necip milletimize, halkımıza kararlılığı ile cesaret veren Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip Erdoğan ve Sayın Başbakanımız ile hükümetimize, darbe girişimine destek vermeyen ve karşı mücadele eden Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımıza, polisimize ve güvenlik güçlerimize, darbeye kalkışanlara bir ağızdan karşı çıkan parti liderleri ile STK'larımızın sağduyulu açıklamalarına ve basınımızın darbe karşıtı tutumuna sonsuz teşekkür ediyoruz.

Üretmeye ve demokrasi nöbetine devam edeceğiz...
Bizler de iş dünyası olarak, üretmeye ve demokrasi nöbeti tutmaya devam edeceğiz.

Saygılarımızla

DEİK, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından geniş katılımlı bir istişare toplantısı düzenleyerek 11 maddelik bir acil eylem planı oluşturdu.

DEİK, 21 Temmuz'da ise Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri ile İş Konseyi Başkan ve Başkan Yardımcılarını bir araya getiren geniş katılımlı bir istişare toplantısı düzenledi. Ömer Cihad Vardan'ın başkanlığında gerçekleşen toplantıda, darbe girişimi sonrası dönemde dış ekonomik ilişkilerin kesintisiz devam etmesi bağlamında, DEİK olarak atılması gereken adımlar tartışmaya açıldı. Ortaya atılan 80'nin üzerindeki öneri kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere önceliklendirildi ve 25 Temmuz 2016 günü İcra Kurulu'na sunuldu. Bunun ardından, ilk etapta uygulanmak üzere 11 maddelik bir "Acil Eylem Planı" oluşturuldu. DEİK'in 'bu planı ile ilgili açıklamalarda bulunan DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, 15 Temmuz'da yaşananlar konusunda özellikle yurt dışında yoğun bir bilgi kirliliği ve dezenformasyon olduğuna dikkat çekerek, bu konuyla mücadelede DEİK olarak "seferberlik" ilan ettiklerini açıkladı:

Darbe girişiminin hemen ardından, 133 İş Konseyimizin tüm muhataplarına, karşı kanatlara, ilgili büyükelçi ve başkonsoloslara, tüm kurucu kuruluşlarımıza yaşanan gelişmeleri anlatan, işimizin başında olduğumuzu ve işlerin normal seyrinde devam ettiğini belirten bir yazı gönderdik. Aynı hafta içerisinde, Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerimiz, İş Konseyleri Başkanlarımız, Başkan Yardımcılarımız ve Yürütme Kurulu Üyelerimizle bir istişare toplantısı gerçekleştirdik. 120'nin üzerinde iş insanının katılımıyla gerçekleşen toplantıda, 80'in üzerinde somut öneri ortaya çıktı. Sonrasında bu önerileri konsolide ederek, DEİK İcra Kurulumuzun da görüş ve onayını alarak, ilk etapta uygulanmak üzere 11 maddelik bir acil eylem planı oluşturduk.

DEİK, İş Konseylerinin bire bir yürüttüğü çalışmaların yanı sıra, bünyesindeki Dünya Türk İş Konseyi (DTİK) kanalıyla yurt dışındaki Türk diasporasını da harekete geçirdi. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, bu kritik dönemde DTİK'in üstlendiği görevin önemini, "Yıllar önce Türk diasporasını oluşturmak için kurulan DTİK de bu bağlamda bizim en önemli araçlarımızdan biri olacak. Tüm DTİK ağını harekete geçirdik. DTİK bünyesindeki üyelerimiz, bulundukları ülke ve bölgelerde bilhassa dezenformasyonu önlemek üzere çalışmaya başladılar" sözleriyle dile getiriyordu.

DEİK Acil Eylem Planı

1. DEİK olarak, öncelikle konuyla ilgili yurt dışındaki dezenformasyonu engellemek, bilgi kirliliğini temizlemek amacıyla "SEFERBERLİK" ilan edilmiş olup, tüm çalışmalar bu minvalde yürütülecektir.
2. Yurt içi ve yurt dışı iletişim faaliyetlerine katkı sağlamak amacıyla DEİK bünyesinde bir İletişim Komitesi kurulacaktır.
3. DEİK Başkan ve Yönetim Kurulu Üyeleri, başta Ekonomi Bakanı, Dışişleri Bakanı, AB Bakanı ve Baş Müzakereci olmak üzere, ilgili bakanlar ile düzenli olarak bir araya gelerek kapsamlı istişarelerde bulunacaktır.
4. Büyükelçiler, ticaret müşavirleri ve karşı kanat kuruluşları ile olan temaslar artırılarak devam edecektir.
   a. İş Konseyi Başkanları, sorumlu oldukları ülkelerin diplomatik misyon temsilcileri ile temaslarını sıklaştıracaklardır.
   b. DEİK Başkan, Yönetim Kurulu ve ilgili İş Konsey Başkanı Almanya, Fransa, İngiltere, Belçika, İtalya, Slovakya, ABD, Çin, Japonya ve Güney Kore'nin büyükelçilerini en kısa zamanda ziyaret edeceklerdir.
   c. Türkiye'deki yabancı misyon temsilcilerinin katılımı ile Ankara ve/veya İstanbul'da bir çalışma yemeği düzenlenecektir.
5. İlan edilen seferberlik kapsamında, İş Konseyi Başkan ve Yürütme Kurulları önümüzdeki 30 gün içerisinde sorumlu oldukları ülkelere ziyaretler gerçekleştirerek; karşı kanat, ilgili muhataplar, düşünce kuruluşları, fikir önderleri, medya temsilcileri ve kendi iş ortakları ile bir araya gelecek, yüz yüze temasla ülke gerçeklerini anlatacaklardır.
6. Gerektiği hallerde yurt dışındaki muhataplar, gruplar halinde veya münferiden Türkiye'ye davet edilecek ve ülkedeki durumu gözleriyle görmeleri, yaşayarak hissetmeleri sağlanacaktır.
7. DEİK Başkan, Yönetim Kurulu Üyeleri ve ilgili İş Konseyi Başkanlarının katılımlarıyla başta AB ülkeleri (Almanya, Fransa, İngiltere, Belçika, İtalya, Slovakya) ve ABD olmak üzere, bazı ülkelere üst düzey temaslar gerçekleştirilecek; söz konusu temaslarda karşı kanat, ilgili muhataplar, düşünce kuruluşları, fikir önderleri ve medya temsilcileri ile bir araya gelinecektir.
8. Türkiye'de yerleşik yabancı yatırımcılar ile DEİK, ilgili kurum ve kuruluşların da katılımıyla gerektiği yer ve sayıda "Networking Event" düzenleyecektir.
9. İlgili kurum temsilcilerinden, G20 Çin ve B20 Çin kapsamında çeşitli temaslarda bulunulması talep edilecektir.
10. Dünya geneline yayılmış DTİK ağı kanalıyla yurt dışında yerleşik halde bulunun Türk diasporası harekete geçirilecek; ilgili temsilcilerin bölgelerindeki kamu yetkilileri, medya temsilcileri ve kanaat önderleri ile temasa girmesi talep edilecektir.
11. Yurt dışı medya dâhil ilgili tüm muhataplara doğru bilgi aktarımını sağlamak adına birkaç dilde e-bülten hazırlanıp, belirli periyotlarda gönderilecek; bu bağlamda sosyal medya da etkin bir şekilde kullanılacaktır.

Vardan, İş Konseylerinin gerçekleştirdiği ziyaretlerde tek bir mesaj üzerine odaklandıklarını söylüyordu:

"İşler olduğu gibi devam ediyor!" Biz ziyaretlerimizde bu mesajı kendimize slogan edindik. Gittiğimiz ülkelerdeki İş Konseylerimiz, Türkiye'de işlerin devam ettiğini, hayatın normal akışında sürdüğünü muhataplarımıza anlatıyor. Darbe girişimi sonrasında Türkiye'nin çok daha fazla kenetlendiğini ve hedeflerimize ulaşma konusunda daha kararlı olduğumuzu ifade ediyorlar. Bunun bir göstergesi olarak da bu ziyaretlerde, önümüzdeki dönem için kısa veya orta vadede, ya o ülkede ya da Türkiye'de iş forumu, seminer, B2B görüşmeleri gibi etkinlikleri de planlıyorlar. Aslında bu üzücü olay, hepimizi inanılmaz motive etti. Tüm arkadaşlarımız canhıraş çalışıyorlar.

Öte yandan Başkan Ömer Cihad Vardan, DEİK'te bu kapsamda kurulmuş olan İletişim Komitesi vasıtasıyla, dünya genelinde de nokta atışı çalışmaların yapıldığını açıklıyordu:

DEİK olarak bizler, kendi yaygın ağımız dâhilinde, yurt dışında yanlış ve yönlendirici haber ve bilgi kirliliği ile mücadeleyi görev edindik. Bu çerçevede, özellikle dünyada söz sahibi bazı düşünce kuruluşlarına, iş dünyası temsilcisi muhatap kuruluşlara, basın-yayın organlarına ve üniversitelere odaklanmaya karar verdik. Bu çerçevede ilk hedef olarak da Avrupa ve ABD coğrafyalarını belirledik; nokta atışı stratejisiyle buralardaki kurumlar ile yine birebir, yüz yüze iletişime geçmenin en doğru iletişim şekli olacağını düşündük. Bu çerçevede yurt dışında etkin bağlantıları bulunan TOBB, TİM, TÜSİAD, MÜSİAD, YASED ve TÜMSİAD gibi ilgili kurucu kuruluşlarımızla irtibat halinde ve koordineli bir şekilde hareket ediyor, görevleri de paylaşarak mikro heyetler ile öncelikle ve özellikle Avrupa çapında bir roadshow'a çıkmayı öngörüyoruz. Etki alanı en geniş kurumlar ve isimler, uzmanlar ile bir araya gelip Türkiye'de işlerin yolunda olduğunu anlatacağız.

Gerçekten de sonraki bir yıl içinde DEİK İş Konseyleri 100 ülkeyi ziyaret ederek "İşler olması gerektiği gibi kesintisiz devam ediyor" mesajını tüm dünyaya iletti. DEİK İletişim Komitesi ve İş Konseylerinin bu dönemde gerçekleştirdiği çalışmalar 2017 yılında Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde "15 Temmuz DEİK Seferberliği" / "July 15, DEIK's Mobilization" adıyla bir anı kitabı haline getirilerek kamuoyu ile paylaşıldı.

DEİK'in 15 Temmuz girişimi sonrasında yurt dışında gerçekleştirdiği onarıcı iletişim çalışmaları 2017 yılında Türkçe ve İngilizce olarak kitap haline getirildi.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"Türkiye'de işler eskisi gibi yürüyor, dün ile bugün arasında hiçbir fark yok!"

Hepimizin bildiği gibi 15 Temmuz 2016'da Türkiye olarak hiç de hak etmediğimiz bir durumla, hain darbe girişimiyle karşı karşıya kaldık. Biz, DEİK olarak yeni formasyonumuzda son derece hızlı bir şekilde ülkemizin dış ticaretini, yatırımlarını geliştirmeye çalışırken adeta duvara tosladık. Kendi askerinizin, kendi uçağınızın sivil halkınıza bomba atmasını, onları vurmasını, tankların insanları ezmesini düşünebiliyor musunuz? Tarifi imkânsız korkunç bir şeydi. O gece biz de ailecek hemen birçok vatansever kardeşimiz gibi Boğaz Köprüsü'ne gittik. Yaşadıklarımızın, gördüklerimizin tarifi yoktu. Bu gelişmenin ardından, 100'ü aşkın ülkeyle teması olan bir kurum hüviyetindeki DEİK'in, yaşanan olayın yurt dışındaki algısını değiştirecek bir şeyler yapması gerekiyordu. Çünkü özellikle yurt dışında tam ne olduğunu kimse anlamamıştı, olay farklı algılara yol açmıştı. Dolayısıyla Türkiye'nin imajı hiç de arzu etmediğimiz bir seviyeye gidiyordu.

Biz hemen iş dünyası temsilcilerimizi, İş Konseyleri başkanlarımızı, komite üyelerimizi bir araya getirerek bir ortak akıl toplantısı gerçekleştirdik ve orada şu karar çıktı: İlişkide olduğumuz her bir ülkeye, öncelikle durumu kısaca anlatan bir mesaj gönderelim, akabinde de ilgili konseylerdeki arkadaşlarımız kendi ülkelerine gitsinler ve ulaşabildikleri kadar çok noktaya ulaşsınlar. Bazı ülkelerde, mesela Afrika'da cumhurbaşkanı, başbakan kademelerine kadar ulaşabiliyoruz. Arkadaşlarımız kendi konseylerindeki ülkelerde ulaşabildikleri kişilere gitsinler, organizasyon yapabiliyorlarsa yapsınlar, iş dünyasıyla ortak toplantılar gerçekleştirsinler ve onlara desinler ki, "Türkiye'de işler eskisi gibi yürüyor, dün ile bugün arasında hiçbir fark yok!" İngilizce tabiriyle, "Business as usual".

Arkadaşlarımızın hepsi de bu kararı benimsedi, hemen herkes ülkelerine gitti ve gerçekleri aktardı. Daha sonra bu çalışmaları "15 Temmuz DEİK Seferberliği" adında bir kitap haline getirdik. Bu kitap hazırlandığı vakit 99 ülkeye ziyaret gerçekleştirmiştik, akabinde bunu 104 ülkeye çıkardık.

Ben tüm arkadaşlarımıza emeklerinden dolayı hakikaten çok teşekkür ediyorum, sağ olsunlar var olsunlar. Çünkü ciddi bir emek, hem zaman hem de para gerektiren bir işti. Tüm arkadaşlarımız ülke adına bu görevi seve seve yaptılar. Burada şunu da not etmekte fayda var, hiç kimse bu görevi devletin parasıyla yapmadı, herkes kendi özkaynağı ile o ülkelere gitti. Sonuçta bu 104 ülkede, 15 Temmuz yüzünden oluşan olumsuz imajı kırmaya ve işlerimizin rutininde devam ettiği yönündeki mesajımızı aktarmaya çalıştık.

Temaslardan edinilen izlenimler

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı Ekim Alptekin
ABD ziyaret tarihi: 11-17 Ağustos 2016
“Darbe girişiminin, KOBİ düzeyindeki firmaların Türkiye ile ilgili ticaret ve yatırım planlarını olumsuz etkilediğini somut verilerle üzülerek tespit ettik.”

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Selçuk Akat
Azerbaycan ziyaret tarihi: 4-6 Ağustos 2016
“Azerbaycan’da Türk halkının demokrasiye, seçilmiş hükümetine sahip çıkarak, geçmiş tarihinde olduğu gibi yine bir kahramanlık destanı yazdığı ifade ediliyor.”

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi Başkanı Muzaffer Çilek
Bosna Hersek ziyaret tarihi: 23-26 Ağustos 2016
“Türkiye’de yaşananların sadece Türkiye için değil, Bosna Hersek ve tüm İslam âlemi için çok önemli olduğunu vurguladılar.”

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Burak Vardan
İtalya ziyaret tarihi: 24 Ağustos 2016
“15 Temmuz sabahı AB aday ülkesi ve NATO üyesi olan Türkiye’nin, 16 Eylül sabahı farklı bir ülke olamayacağını vurguladılar.”

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi Başkanı Murat Özyeğin
Hollanda ziyaret tarihi: 23 Ağustos 2016
“Hollanda’da kamuoyunu ikna konusunda daha fazla çabaya ihtiyacımız var. Kamuoyunu yönlendirme konusunda en büyük katkının bizden ya da orada yerleşik vatandaşlarımızdan ziyade, Hollandalı Türkiye dostlarından geleceği düşüncesindeyiz.”

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi Başkanı Burak Baykan
Hırvatistan ziyaret tarihi: 24 Temmuz 2016
“Türkiye’de yaşananların gerçekte ne olduğunu bizlerden duymalarını sağladık.”

DEİK/Türkiye-İsrail İş Konseyi Başkanı Hasan Akçakayalıoğlu
İsrail ziyaret tarihi: 18 Temmuz-2 Ağustos 2016
“İsrail’deki tüm paydaşlar ve muhataplarımız ile sürekli irtibattayız ve onları bilgilendirmeye devam edeceğiz.”

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Polat
Macaristan ziyaret tarihi: 25-29 Temmuz 2016
“Yapılan görüşmeler sonrasında haklı mücadelemizin Macaristan nezdinde iyi bir şekilde anlaşıldığına inanıyoruz.”

DEİK/Türkiye-Malezya İş Konseyi Başkanı Süheyla Cebi Karahan
Malezya ziyaret tarihi: 16-19 Ağustos 2016
“Yabancı kanallardan edindikleri bilgiler çerçevesinde, Türkiye’de yaşananları yorumluyorlar.”

DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi Başkanı Mahmut Er
Tacikistan ziyaret tarihi: 15-17 Ağustos 2016
“1992-1997 yılları arasında iç savaş yaşayan Tacikistan, Türkiye’nin nasıl bir tehlike ve felaketin ucundan döndüğünü daha iyi anlıyor.”

DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi Başkanı Ruhsar Pekcan
Ürdün ziyaret tarihi: 8-10 Ağustos 2016
“Türk halkının göstermiş olduğu kararlılık ve dirayete hayranlığı hissettik.”

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı İhsan Şahin
Senegal ziyaret tarihi: 25 Temmuz 2016
“Senegal, Türk halkının mücadelesini büyük takdirle karşılıyor.”

Dev projeler hizmete girdi (2016)

Türkiye'de 2016 yılında, yatırım bütçesinin büyüklüğü ve teknolojisi nedeniyle merakla beklenen, Kamu-Özel Ortaklığı (PPP) modeliyle hayata geçirilen üç dev proje hizmete girdi.

İzmit Körfezi'nin iki kıyısını birbirine bağlayan, toplam 2.907 metre uzunluğundaki Osmangazi Köprüsü 30 Haziran 2016 tarihinde yapılan resmi törenle trafiğe açıldı. Böylece daha önce 1,5 saatlik araç sürüşü ile geçilen mesafe 6 dakikaya düştü. Köprü, 1.550 metre uzunluğundaki ana açıklığı ile dünyanın en uzun 4. asma köprüsüydü.

26 Ağustos'ta, Kuzey Marmara Otoyolu Projesi kapsamında İstanbul Boğazı'na inşa edilen Yavuz Sultan Selim Köprüsü hizmete girdi. Birçok özelliğiyle Türkiye ve dünya mühendislik tarihinde özel bir yere sahip olan köprü, Asya ve Avrupa'yı üçüncü kez birleştirdi. Gidiş ve geliş istikametlerinde 4'er kara yolu şeridi ile ortada 2 demiryolu şeridi olmak üzere toplam 10 ulaşım şeridine sahip olan köprü, "dünyanın en geniş köprüsü" ve "üzerinde raylı sistem bulunan dünyanın en uzun asma köprüsü" ünvanlarının sahibi oldu.

20 Aralık 2016'da ise Asya ile Avrupa'yı Boğaz'ın altından birbirine bağlayan Avrasya Tüneli açıldı. 700 mühendis ve 12 binden fazla kişinin, 14 milyon insan/saat çalışmasıyla tamamlanan tünel, kıtalar arası yolculuğu 5 dakikaya indirdi. Konumu, teknik üstünlükleri ve çok yönlü özellikleri ile dünyanın ilgisini çeken Avrasya Tüneli, birçok uluslararası kuruluştan "Dünya Çapında En İyi Tünel Projesi", "Yılın Projesi", "En İyi Altyapı Proje Finansman Anlaşması", "En Yenilikçi Ulaşım Projesi" ve "En İyi Kamu-Özel Sektör Ortaklığı" gibi ödüllere layık görüldü.

İstanbul PPP Week

Bu önemli açılışlar paralelinde, DEİK tarafından "İstanbul PPP Week" adlı organizasyonun ikincisi 2-5 Kasım 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Dönemin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Ahmet Arslan, Ekonomi Bakan Yardımcısı Fatih Metin ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımlarıyla gerçekleştirilen zirveye 30 farklı ülkeden kamu ve özel sektörde karar vericiler ile iş dünyası temsilcileri katıldı.

Türkiye'nin ulaşım altyapı çalışmalarında muazzam bir değişim sürecinden geçmekte olduğunu ve Yap-İşlet-Devret modeli ile hayata geçirilen dev projeleri bulunduğunu ifade eden Bakan Arslan, Avrasya Tüneli, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu, Kuzey Marmara Otoyolu, Üç Katlı Büyük İstanbul Tüneli Projesi, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu, Edirne-Kars Demiryolu ve Marmaray gibi dev projelerle ilgili bilgi verdi.

Ekonomi Bakan Yardımcısı Fatih Metin ise, kamu ve özel sektör iş birliği için bir ülkede olması gereken en önemli iki unsurun güçlü ve uluslararası tecrübeye sahip bir özel sektör ile onunla etkin paydaşlık yapabilecek birikime ve şeffaflığa sahip bir kamu otoritesi olduğunu belirtti. Türkiye'nin 2023 Vizyonu çerçevesinde 250 milyar dolar tutarında çeşitli altyapı projelerine yatırım yaptığını ifade eden Metin, Dünya Bankası'nın 2015 Küresel Kamu-Özel Sektör Ortaklığı Raporu'nda Türkiye'nin 111,6 milyar dolarlık küresel PPP yatırımlarından %40 pay aldığını ve bu alanda lider olduğunu vurguladı. 1972 yılından bugüne, Türk yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörünün de dünyanın 111 ülkesinde 332 milyar dolar tutarında 9 bine yakın proje üstlendiğini vurgulayan Metin, bu rakamlarla Türkiye'nin müteahhitlik sektöründe dünyada önemli güçlerinden birisi haline geldiğini söyledi:

Müteahhitlik firmalarımız, gerek ölçekleri, gerek kabiliyetleri ile dünyanın birçok yerinde her türlü modelde iş yapabilecek kapasiteye ulaşmıştır. Bu kapsamda, Türk müteahhitlik sektörü küresel ölçekte PPP modeli ile iş üstlenebilecek ve diğer ülkelerde de yatırımcı olarak kalarak ülke refahının

Türkiye'nin Kamu-Özel Ortaklığı yoluyla hayata geçirdiği dev projelerden Osmangazi Köprüsü (solda) ve Yavuz Sultan Selim Köprüsü (sağda) 2016 yılında hizmete girdi.

yükseltilmesine ve ekonomik kalkınmasına destek olabilecek bir konuma erişmiştir.

Zirvenin kapanış konuşmasında son yıllarda ulaştırma ve sağlık alanlarında önemli projelere imza atıldığına değinen DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da, Türkiye'nin bu alanda biriktirdiği tecrübeye dikkat çekti:

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, vatandaşların kamusal ihtiyaçları her geçen gün artıyor. Ülke yönetimlerinin de bu ihtiyaçları karşılamak adına proje geliştirmesi gerekiyor, hem de en etkin ve en uygun maliyetle. İşte bu noktada, kamunun özel sektörle birlikte proje geliştirme ihtiyacı ortaya çıkıyor. Kamu kesiminin, özel sektörle nasıl ve hangi büyüklükte proje geliştirebileceği, bu projeleri nasıl hayata geçirebileceği konusunda, son 10 yılda Türkiye olarak, küresel ölçekte kabul edilen önemli başarılara imza attık. Bilhassa, ulaştırma ve sağlık alanlarında önemli projeler gerçekleştirdik ve büyük bir tecrübe kazandık. İstanbul'da Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Avrasya Tüneli, İstanbul Havalimanı, Osmangazi Köprüsü ve bunların bağlantı yolları ile 20'ye yakın Şehir Hastanesi, ilk etapta aklıma gelen projelerimiz.

DEİK bünyesinde kurulan PPP Komitesi'ni daha fazla derinleştirerek, bu alandaki tecrübeyi ihtiyacı olanlarla paylaşmayı amaçladıklarını vurgulayan Başkan Vardan, İstanbul'u bu alanda bir "mükemmeliyet merkezi" haline getirmek istediklerini sözlerine ekledi:

Bu kapsamda, sadece Türkiye'de yapılanlar değil, aynı zamanda tüm ülkelerin tecrübelerini birbirleriyle paylaşabilecekleri, dileyenlerin PPP ile ilgili her türlü dokümana, yayına, firmaya, danışmana, bilgiye ve projeciye ulaşabilecekleri bir merkez, bir platform, bir ortam oluşturabilmeye çalışıyoruz.

DEİK bünyesinde iki yıldır yürütülen çalışmalar sayesinde PPP alanında 42 ülkeden ilgilileri bir araya getirdiklerini kaydeden Vardan, bu yıl gerçekleştirilen Zirve'ye Mozambik, Filipinler, Kosova, Bosna Hersek, Portekiz, Etiyopya, Bangladeş ve Suudi Arabistan gibi çok farklı coğrafyalardan üst düzey yetkili, iş dünyası temsilcisi ve uzmanın katıldığını ve önümüzdeki dönemde de benzer çalışmaların hız kesmeden devam edeceğini sözlerine ekledi.[14]

■ Türkiye'nin AB katılım müzakerelerinde duraksama (2016)

2003-2005 yılları arasında yukarıya doğru bir seyir izleyen Türkiye-AB ilişkileri 2006'dan sonra durağanlaşmaya, 2010 sonrasında ise aşağı yönlü hareket etmeye başladı. 2008 Küresel Finansal Krizi öncesinde Avrupa'da yaşanan ekonomik dalgalanmalar ve bu dalgalanmaların siyasi neticeleri, Avrupa'yı daha içe dönük ve genişleme konusunda isteksiz hale getirdi. Giderek siyasi popülizme yönelen Avrupalı siyasetçilerin Türkiye'nin üyeliği konusunu istismar etmeye başlamaları müzakere sürecini sekteye uğrattı. Türkiye'nin AB içerisindeki önemli destekçilerinden biri olan Britanya'nın Brexit ile AB'den ayrılması da bir diğer olumsuz faktör oldu.

AB üyesi ülkelerin siyasi elitlerinin Türkiye karşıtı tavır ve yaklaşımları, Avrupa'da artan ırkçılık, 15 Temmuz darbe girişiminin yarattığı türbülans ve Türkiye'nin Suriye iç savaşı sonrasında karşı karşıya kaldığı göç dalgası, Ankara-Brüksel ilişkilerini giderek çıkmaza soktu. 2016'da Fransa'da cumhurbaşkanlığına aday olan Nicholas Sarkozy ile Alain Juppe'nin bir televizyon programında sarf ettiği, "Türkiye Avrupa Birliği'ne ait değil. Türkiye'ye yerinin artık Asya olduğunu söylemenin zamanı belki de geldi" şeklindeki sözleri, üyelik müzakerelerinin 2016'da fiilen durma noktasına geldiğinin en açık göstergesiydi.

AB üyeliği konusunda aradığını bulamayan ve haksızlığa uğradığını düşünen Türkiye, bu tarihten sonra dış politikada yeni arayışlara girdi. Rusya ile yakınlaşma, Orta Doğu ülkeleri ile ilişkileri normalleştirme çabaları ve Afrika-Latin Amerika açılımları, Türkiye'nin AB üyeliği vizyonundan uzaklaşmasının birer işaretiydi.[15] Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, AB üyelik müzakerelerinin durmasına karşın her ne olursa olsun Avrupa ile ticari ilişkilerin kesintisiz bir şekilde devam etmesinin önemine şöyle dikkat çekiyordu:

Türk iş dünyası ülkemizin AB üyelik sürecinin her zaman en önemli destekçilerinden biri oldu. 1996 yılında yürürlüğe giren Gümrük Birliği sürecinde ve 2004 yılında başlayan üyelik müzakerelerinde Türk özel sektörü, ülkemizin AB üyeliğinden yana bir tavır sergiledi. Bizler de bu tavrı sürdürmeye devam ediyoruz. Geçen yıl itibarıyla, müzakere sürecinde 10 yılı geride bırakmış bulunuyoruz. Ancak teknik müzakerelerde son yıllarda arzu edilen mesafeyi kat edebilmiş değiliz. Vatandaşlarımız, iş insanlarımız henüz vizesiz seyahat hakkına kavuşamadılar ve Türkiye-AB ilişkilerinde acil çözüm bekleyen birçok mesele var. Kıbrıs sorunu, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi, Türkiye'nin TTIP sürecine dahil edilmesi, ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesi, göçmen krizi bunlardan sadece bazıları. Bu çerçevede DEİK olarak ülkemizin AB ile olan ilişkisini çok yakından takip eden bir kurumuz. AB üyesi olan ve olmayan her ülkede İş Konseyimiz var. Avrupa genelinde toplam 37 İş Konseyi. Hal böyle olunca, tabii ki ilişkileri yakından takip etmek zorundayız. Kaldı ki, ülkemizde dış ticaretin yarısından fazlası Avrupa ülkeleriyle. Dolayısıyla Avrupa, bizler için sadece bir stratejik ortak değil, aynı zamanda çok önemli bir ekonomik partner.[16]

İhracatçıya yeşil pasaport olanağı (2017)

İhracatçıların yeşil pasaport sahibi olabilmesi ile ilgili ilk adım Resmi Gazete'nin 9 Ağustos 2016 tarihli sayısında yayımlanan, "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile atıldı. Kanunun 7. maddesi ile, "Son üç yılda Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek ortalama tutarın üzerinde ihracat gerçekleştiren firmanın yetkililerine iki yıl süreyle hususi damgalı (yeşil) pasaport verilebilir" hükmü getirildi. Resmi Gazete'nin 23 Mart 2017 tarihli sayısında ise ihracatçıların yeşil pasaport sahibi olabilmelerinin şartları belirlendi. Yayımlanan kararla, son üç yıllık ihracatı ortalama 1-10 milyon dolar arasında olan firmalardan 1 yetkili, 10-25 milyon dolar arası olan firmalardan 2 yetkili, 25-50 milyon dolar arası olan firmalardan 3 yetkili, 50-100 milyon dolar arası olan firmalardan

4 yetkili, 100 milyon dolar ve üzeri olan firmalardan ise 5 yetkilinin yeşil pasaport alabilmesine olanak tanındı. Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, bu gelişmeyi ihracatın desteklenmesi adına önemli bir gelişme olarak değerlendirdi:

İhracatçıya yeşil pasaport uygulaması, uzun bir süredir iş dünyamızın gündemindeydi. Bu konunun olumlu bir şekilde nihayete erdirilmiş olmasından mutluluk duyuyorum. Yeşil pasaport uygulaması kapsamında iş dünyamız, ihracatımızın yaklaşık yarıya yakınını yaptığımız AB ülkeleri başta olmak üzere, umuma mahsus pasaporta sahip Türk vatandaşlarına vize uygulayan birçok ülkeye vize engeli olmadan girme imkânına erişecek. Bunun da ülkemizin ileriye dönük ihracat hedeflerine ulaşmasına önemli katkı sağlayacağına inanıyorum. Bu vesileyle Ekonomi Bakanımız Sayın Nihat Zeybekci başta olmak üzere, Ekonomi Bakanlığımıza, ilgili tüm bakanlıklarımıza ve hükümetimize teşekkür ediyoruz.

Hollanda ile ipler geriliyor (2017)

21 Ocak tarihinde TBMM tarafından kabul edilen ve 16 Nisan'da halkoyuna sunulacak olan Anayasa değişikliği çerçevesinde Türk Bakanların Avrupa'da yaşayan vatandaşlara yönelik mitingler düzenlemek istemeleri ve bu mitinglerin ilk olarak Almanya'da daha sonra da Hollanda'da iptal edilmesi bu ülkelerle Türkiye arasında gerginliğe neden oldu. Kriz, 11 Mart'ta dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Hollanda'da yapacağı toplantı ve uçuş izninin iptal edilmesi ve aynı gün Almanya'dan Hollanda'ya karayoluyla geçmek isteyen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan persona non grata ilan edilerek sınır dışı edilmesiyle en üst seviyesine ulaştı. Diplomatik bir krize dönüşen olaylar sonrasında iki ülke bir süre diplomatik temsilini karşılıklı olarak maslahatgüzar düzeyine indirdi.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, yaşananların kabul edilemez olduğunu belirterek, "Bir süredir bazı Avrupa ülkelerinin bakanlarımıza yönelik hukuk ve akıl dışı uygulamaları ile karşılaşıyoruz, bunu da Türk iş dünyası olarak anlayamıyoruz. Avrupa, üzerine inşa edildiği demokratik değerler ile açıkça çelişiyor. Maalesef bunun diplomatik nezaket, hukuk, evrensel değerler ve demokratik anlayışla bağdaştırılması imkânsız" dedi.

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Biz de adeta füze uzmanı olmuştuk."

S-400 konusunun gündemde olduğu zamanlarda DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) Yürütme Kurulu olarak biz de adeta füze uzmanı olmuştuk, ne alakamız varsa! S-400 ile Patriot'lar arasında ne fark var, hangisi hızlı, hangisi yavaş, öğrenmek mecburiyetinde kalmıştık. Çünkü bir toplantıya oturuyoruz, neticede ticaret konuşmaya çalışıyoruz, ama karşı kanattan sürekli bu konu ile ilgili yorumlar geliyordu. Sonra başkan değişti, "Siyasi ve askeri konular bizde ayrı" dendi. O zaman dedim, "Gelin size bir sarılayım!" Ben başkan olmadan önce American Turkish Conference (ATC) daha çok savunma sanayi ağırlıklı yapılıyordu. Biz onu biraz bu eksenden çıkartıp enerjiye, turizme yönlendirmeye çalıştık.

■ S-400 Hava Savunma Sistemi (2017)

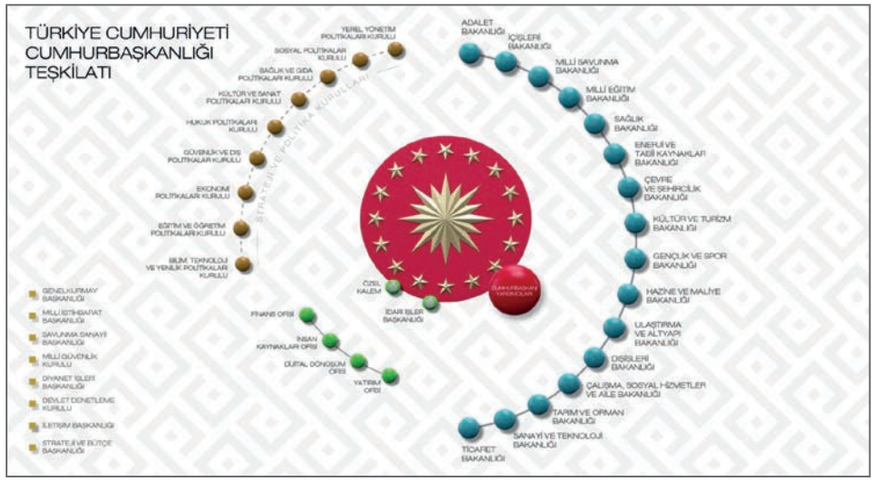
Bir NATO ülkesi olan Türkiye, Körfez Savaşı ile birlikte bölgedeki komşu ülkelerin balistik füze kapasitelerinin ön plana çıkması, özellikle de 2000'li yılların başından itibaren bölgesel istikrarsızlıkların artış göstermesi nedeniyle ulusal güvenlik ve savunma stratejilerini yeniden gözden geçirmek zorunda kaldı. Yakın coğrafyasındaki güvenlik tehditleri nedeniyle Türkiye, hava sahasını koruyabilmek için NATO'dan uzun menzilli hava savunma sistemi talebinde bulundu. Türkiye'nin bu talebi 2013-2015 yılları arasında geçici olarak karşılandıysa da, kalıcı bir çözüm için hava savunma sisteminin milli imkânlarla üretilmesi ve geliştirilmesi için çalışmalar başlatıldı. Kısa vadede ise Türkiye Rusya'nın cazip teklifine olumlu yanıt vererek, ileri teknolojiye sahip S-400 hava savunma sistemlerinin tedarikini gündemine aldı. Rusya'nın fiyat, teslimat, ortak üretim ve teknoloji transferi noktasında Türkiye'nin beklentilerini karşılaması da bu kararda etkili oldu.

Türkiye ile Rusya arasında S-400 tedarik sözleşmesi 11 Nisan 2017'de imzalandı. Ancak ABD Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'nin NATO üyesi olmayan bir ülkeden savunma sistemleri almasının ABD'yi ciddi şekilde endişelendirdiği ve bunun karşılığında çeşitli yaptırımlar uygulanabileceği açıklamasında bulundu. Sözleşme kapsamında S-400'lerin birinci grup malzemelerinin Türkiye'ye intikali 12 Temmuz 2019 tarihinden itibaren başladı. Bundan çok kısa bir süre sonra ise ABD, güvenlik endişeleri nedeniyle Türkiye'nin F-35 Müşterek Saldırı Uçağı programından çıkarıldığını açıkladı. 14 Aralık 2020 tarihinde de Senato'nun kararı ve henüz görevi devretmemiş olan ABD Başkanı Trump'ın onayı doğrultusunda CAATSA (ABD'nin Hasımlarına Yaptırımlar Yoluyla Karşılık Verme Yasası) yaptırımları yürürlüğe girdi. Bu gelişmeler, ABD ile Türkiye arasında son yıllarda oluşan çatlağı daha da derinleştirdi.

■ Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş (2017)

Türkiye'nin uzun yıllardır gündeminde olan Başkanlık Sistemi'ne geçiş 16 Nisan 2017'de yapılan referandumla tamamlandı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri yürürlükte olan parlamenter sistem "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ile değiştirildi. Bu geçişi sağlayan Anayasa değişikliğinin ana gerekçesi, yürütmeyi iki başlı olmaktan çıkarmaktı. Yeni modelin, "Cumhurbaşkanının halkoyu ile seçilmesi nedeniyle halka karşı siyasi sorumluluğunun bulunması ve geniş icrai yetkileri nedeniyle gelecekte, yürütmenin diğer tarafı olan Başbakan ve Bakanlar Kurulu ile yaşanabilecek muhtemel devlet krizini ortadan kaldıran bir değişiklik" olması öngörülmüştü. Anayasa değişikliğine göre yürütme yetkisi halkoyu ile seçilen cumhurbaşkanına ait olacaktı. Cumhurbaşkanı

2017'de yapılan referandumla Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri yürürlükte olan parlamenter sistem "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ile değiştirildi.

bu yetkisini yardımcıları ve parlamento üyesi olmayanlardan atayacağı bakanlar ile kullanacaktı. Yasama yetkisi ise münhasıran Meclis'te olup, Cumhurbaşkanının yasa teklif etme yetkisi olmayacaktı. Yeni yönetim sistemi ile kuvvetler ayrılığı ilkesine daha uygun bir hükümet sistemi öngörülmekteydi.[17]

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, halk oylamasında "Evet" çıkmasının ardından yaptığı konuşmada, "Bu anayasa değişikliği herhangi bir değişiklik değildir. Bu farklıdır ve çok çok anlamlıdır. Türkiye tarihinde ilk defa, tamamen TBMM'nin ve milletimizin iradesiyle böylesine önemli bir değişime karar verilmiştir. Geçmişte anayasalarımızın ve onunla biçimlenen yönetim sistemimizin belirlenmesi ya Kurtuluş Savaşımız ve sonrası gibi olağanüstü şartlarda veya darbe dönemlerinde olmuştur. Cumhuriyet tarihimizde ilk defa tamamen sivil siyaset eliyle yönetim sistemimizi değiştiriyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte yürütme, yasama ve yargı erkleri arasındaki ilişkiler birbirlerinden tamamen ayrılmıştır. Bu üç organ kendi alanlarında yapacakları çalışmalarla aynı ortak hedefe, yani tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet amacı doğrultusunda hizmet verecektir" dedi.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, referandum sonrası Türkiye'de başlayan dönüşüm sürecine dikkat çekerek, iş dünyasının yeni döneme hazır olması gerektiğini ifade etti:

"Yeni Türkiye" mottosuyla ülkemizin yeni bir safhaya gireceğini düşünüyoruz. Arzumuz, eskiden sıkıntısını duyduğumuz bütün alışkanlıkların, özellikle de bürokrasideki alışkanlıkların yeni sisteme ayak uydurması. Bir zihniyet değişikliğine gidilmesi gerekiyor. Herkesin Yeni Türkiye için kendini konumlandırması lazım. Katma değeri ve teknolojisi yüksek ürünler üretmek zorundayız. Aksi takdirde başkaları gelir bizim önümüzde mal satmayı sürdürür. Bunlardan kurtulmamız lazım. Ar-Ge ve inovasyonun şirketlerde bir kültür haline gelmesi lazım. Yeni sistemde yenilenmezsen yok olursun.

■ Körfez'de diplomatik kriz (2017)

Katar ile Körfez ülkeleri arasında, Katar Emiri Şeyh Hamad bin Halife el-Sani'nin 1995 yılından itibaren izlemeye başladığı dış politikalar nedeniyle başlayan ayrışma süreci, Arap Baharı ile birlikte daha da arttı. 2017 yılında Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri dâhil bazı Arap ülkeleri, Katar'ın İran ile ilişkilerini ve yasa dışı bazı silahlı örgütlere destek verdiğini iddia ederek 5 Haziran'da Doha ile diplomatik ilişkilerini sonlandırdıklarını açıkladılar. Bu ülkelerin hava sahalarını Katar'a kapatmalarının ardından Katar'ın dış dünyaya açılan tek kara kapısının da Riyad tarafından kapatılmasıyla Körfez'de tarihi bir diplomatik kriz baş gösterdi. Suudi Arabistan liderliğindeki ülkelerin Katar'dan talep ettiği 13 maddelik listede, Türkiye'nin ülkedeki üssünün kapatılması ve Türkiye ile askeri iş birliğinin sonlandırılmasını da eklemişlerdi.

Katar'a uygulanan ambargo Doha'yı stratejik ortak kabul eden Ankara'yı da harekete geçirdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, doğru bulmadığını ifade ettiği ambargoyu kaldırmak için birçok liderle telefon diplomasisi yürüttü. Öte yandan, günlük gıda tüketiminin yüzde 75'inden fazlasını karayolu ile Suudi Arabistan'dan temin eden Katar'ın yardımına Türkiye ve İran'dan kalkan kargo uçakları yetişti. Lojistik desteğin yanı sıra Katar'daki askeri varlığını artırmaya karar veren Türkiye, Doha'daki askeri üssünde bulunan asker sayısını 600'e yükseltti.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Katar'ı hedef alan abluka sonrası Körfez'de başlayan gerilime ilişkin iş dünyasına sükûnet çağrısında bulundu. Vardan, "Bölgedeki probleme odaklanarak ilerlemek mümkün değil. Krize değil, işimize bakalım" dedi. 3,5 sene süren Körfez krizi, 2021 yılında Suudi Arabistan'ın Katar ile sınırlarını açmasıyla sona erdi.

■ Feyyaz Berker'in vefatı (2017)

Tekfen Holding'in kurucu ortaklarından, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) Kurucu Başkanlığını ve DEİK'in Kurucu Başkan Yardımcılığını yapan Feyyaz Berker, 22 Ağustos 2017'de hayata veda etti. Mersin'de 7 Ekim 1925'te dünyaya gelen Feyyaz Berker, Ali Nihat Gökyiğit ve Necati Akçağlılar ile birlikte 1957 yılında Tekfen İnşaat'ı kurarak müteahhitlik sektörüne girdi. Daha sonra çeşitli sanayi yatırımları da yapan Tekfen Holding, yıllar içinde Türkiye'nin önde gelen gruplarından biri haline geldi.

Türkiye'de özel sektörün ülke sorunlarının çözümüne ve toplumun gelişmesine de katkıda bulunması gerektiğine inanan Feyyaz Berker, bu yöndeki çalışmalarına 1961 yılında Nejat Eczacıbaşı'nın önderliğinde Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferans Heyeti'nin kurulmasına destek vererek başladı. 1971 yılında TÜSİAD'ın

Feyyaz Berker, ilk yıllarında başkanlığını yaptığı Türkiye-ABD İş Konseyi'nin Washington'daki bir toplantısında konuşma yaparken (8 Nisan 1987).

kurulmasında aktif görev alan Berker, 1980 yılına kadar 9 yıl boyunca derneğin Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üstlendi. Feyyaz Berker, 1976 yılında Türk özel sektörünü temsil eden tüm grupları tek bir şemsiye altında toplamayı amaçlayan Hür Teşebbüs Konseyi'nin kurulmasına da öncülük etti. 1980 yılında TÜSİAD Başkanlığını Ali Koçman'a devreden Berker, sonraki yıllarda TÜSİAD Yüksek İstişare Kurulu Başkanlığına ve TÜSİAD Onursal Başkanlığına seçildi.

Feyyaz Berker'in kuruluşunda yoğun çaba gösterdiği özel sektör girişimlerinden bir diğeri de Türkiye'nin dünyaya açılmasında aktif rol oynayan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) oldu. DEİK'in Kurucu Başkan Yardımcılığını ve ilk Türkiye-ABD İş Konseyi'nin Başkanlığını yapan Berker, aynı zamanda uzun yıllar İcra Kurulu Başkanlığı ve Divan Başkanlığı görevlerini de yürüttü. Türkiye'nin dış ticari ilişkilerinin gelişmesinde önemli rol oynayan Berker, 1999 yılında DEİK Şeref Üyeliğine seçildi, merhum olduktan sonra 2020 yılında ise Ustalara Saygı Ödülleri Töreni kapsamında ödüle layık görüldü.

ABD ile vize krizi (2017)

ABD'nin Suriye'de YPG'ye verdiği destek, Fethullah Gülen'in iadesi, ABD'de tutuklu bulunan Rıza Sarraf'ın sanık olduğu davada eski bakan Zafer Çağlayan hakkında tutuklama kararı verilmesi ve Türkiye'de tutuklanan ABD'li rahip Andrew Brunson gibi konular nedeniyle giderek gerginleşen Türk-Amerikan ilişkileri, 2017 yılında patlak veren "vize krizi" ile daha da tırmandı. 4 Ekim 2017 tarihinde, ABD Büyükelçiliği'nde görev yapan Türk vatandaşı Metin Topuz'un FETÖ ile ilişkisi olduğu iddiasıyla tutuklanması üzerine ABD, 8 Ekim 2017 tarihinde Türkiye'deki temsilciliklerinde göçmen olmayan vize hizmetlerini süresiz olarak askıya aldığını açıkladı. Buna aynı şekilde karşılık veren Türkiye de, göçmen olmayan tüm ABD vatandaşlarının vize işlemlerinin askıya alındığını duyurdu.

Alınan bu kararların siyasi etkileri kadar ekonomik etkileri de oldu. Çıkan gerilimin etkisiyle TL'de ve BİST100'de sert düşüşler yaşanırken faizler yükseldi. Vize krizi ile birlikte %2,5 değer kaybeden TL, dolar cinsinden borcu olan şirketleri olumsuz etkiledi. Konu ile ilgili bir açıklama yapan DEİK Başkanı Nail Olpak, gerilimin ekonomik boyuta taşınmaması için diyalog yoluyla aşılmasını temenni ettiklerini belirtti:

ABD'nin Ankara Büyükelçiliği tarafından yapılan, Türkiye'den yapılan vize başvurularının süresiz olarak durdurulduğu yönündeki açıklama siyasi bir hamle olarak algılanmalıdır. Bu hamlenin ekonomik boyuta taşınmaması için ekonomik aktörler yoğun çaba göstermelidir. Bu noktada Türk iş dünyası olarak, ekonomik bir kırılganlık beklentisi oluşturmadan, Hükümetimizin izlemekte olduğu siyasi ve ekonomik politikalara güvenmemiz ve çıpa olarak alınan ekonomik kararlara uygun bir tavır izlememiz gerekmektedir. Türkiye'nin her türlü gelişmeyi diplomatik diyalog ile çözümleyeceğine inancımız tamdır. Milli önceliklerimizi değerlendiren kararlarda biz de Türk iş dünyası olarak Hükümetimizin yanındayız. ABD ile geniş bir perspektifte diyalog sürdürüldükçe endişelerin boyutu azalacaktır,

Vize krizi, 28 Aralık 2017 tarihinde iki ülkenin karşılıklı olarak tüm vize kısıtlamalarını kaldırmasıyla sona erdi.

DEİK'teki gelişmeler

■ DEİK yeni Genel Merkezinde (2015)

DEİK bünyesinde 2010-2014 yılları arasında 38 yeni İş Konseyi kuruldu. Dağılım olarak bakıldığında bu İş Konseylerinin 12 tanesinin Afrika, 8 tanesinin Güney Amerika, 7 tanesinin ise Güney ve Doğu Asya ülkesi olması, DEİK'in genişleme stratejisinin odak noktalarını açıkça gösteriyordu. Bu dönemin öne çıkan yeniliklerinden biri de farklı alanlarda kurulan Sektörel İş Konseyleri idi.

DEİK, 19 Ağustos 2015'te Genel Merkezini Levent'teki River Plaza'ya taşıdı. Merkezi bir noktada bulunan ve çalışanları önceleyen açık ofis ortamları ile baştan tasarlanan yeni Genel Merkez üç ay gibi kısa bir sürede hazırlandı. Genel Merkezin açılışı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, MÜSİAD Başkanı Nail Olpak, TOBB Başkan Vekili Halim Mete, Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) Başkanı Mithat Yenigün ile diğer davetlilerin katılımıyla gerçekleşti. Açılış vesilesiyle konuşan DEİK Başkanı Vardan, yeniden yapılandırılan DEİK'te, Anayasa Mahkemesi'nin de tanımıyla "Kamu gücüyle donatılmış, kendine özgü, atipik, özel hukuk tüzel kişiliğini haizdir" ifadesinin tam anlamıyla karşılığını bulduğunu söyledi.[18] DEİK'in bir kamu kuruluşu olmadığının altını çizen Vardan, "DEİK'in Türk özel sektörünün hemen tamamının temsil edildiği farklı ve özel bir statüsü vardır. Bizler bu yapıda, faaliyetlerimizi Ekonomi Bakanlığı ile son derece uyumlu ve koordineli olarak, iş birliği içinde ve hedef odaklı bir şekilde yürütmekteyiz. Ekonomi Bakanlığı bu alandaki hedeflerin kamu tarafındaki, DEİK ise özel sektör tarafındaki işleri yapmaktadır" dedi.

Vardan, DEİK'in yeniden yapılandırıldıktan sonra başta TOBB, TİM, MÜSİAD, TÜSİAD, TMB, TÜMSİAD, UND ve Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) olmak üzere Türk özel sektörünün önde gelen tüm temsilcilerinin bir araya geldiği bir kurum haline dönüştüğünü, bunun da DEİK'in etkinliğini önemli ölçüde artırdığını söyledi:

Bugün itibarıyla DEİK, Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız, Ekonomi ve Dışişleri Bakanlarımızın dış gezilerindeki ve yurt içi kabullerindeki iş dünyasıyla ilgili tüm organizasyonları yapacak tek resmi kurum olarak yetkilendirilmiştir. Gerektiği hallerde, organizasyonlarımızı kurucu kuruluşlarımız ve aynı zamanda kurumumuzun Başkan Yardımcılıklarını da yürütmekte olan TOBB, TİM, MÜSİAD, TÜSİAD ve TMB ile birlikte yapıyoruz. Tüm bu sistem, ancak ve ancak hep birlikte olduğumuz vakit çok daha iyi çalışıyor. Başarı hep el ele, kol kola olduğumuz zaman daha çabuk geliyor. Sonuçta bugün biz, hiçbir kurumu ayırmadan 102 kurucu kuruluş ve 127 İş Konseyimizle birlikte ülke hedeflerimiz doğrultusunda çalışmaktayız ve göreve geldiğimiz günden bu yana daha bir sene dolmadan faaliyetlerimizi bir önceki döneme nazaran 3-4 kat ve hatta bazı alanlarda 7-8 kat artırmış vaziyetteyiz. Yeni binamızda daha etkin ve verimli çalışabileceğimizi düşünüyoruz.

DEİK'in Levent'teki River Plaza'da hizmete giren yeni ofisinin açılış töreni dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin de katılımıyla 19 Ağustos 2015'te gerçekleşti.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"DEİK'in yolculuğu Şarık Tara'nın ofisinde bir odada başladı."

DEİK'in yolculuğu Türkiye-Japonya İş Konseyi Başkanı Şarık Tara'nın ofisinde bir odada başladı. Daha sonra Beyoğlu Odakule'de TOBB ofisinin bir bölümünün DEİK'e ayrılmasına karar verildi. 1987'de bu binanın 9. katında yer alan ofis fiilen hizmete geçti. Sonrasında ise, 2004'te TOBB Plaza'nın bir bölümü DEİK'e ayrıldı. 2015 yılında ise DEİK olarak Levent'teki yerimize taşındık ve yedi yıl boyunca bir plazanın iki katında çalışmalarımızı sürdürdük.

İş Konseyleri Genel Kurulu (2015)

DEİK'in yeniden yapılandırılmasının ardından yapılan ilk seçimli DEİK İş Konseyleri Genel Kurul Toplantıları 22-23 ve 26-28 Ekim 2015 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşti. Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, büyük bir katılıma sahne olan Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, geçen yaklaşık bir yıl içinde DEİK'teki tüm çalışmaları kapsayıcılık, entegrasyon ve kurumsallaşma başlıkları altında gerçekleştirmeye çalıştıklarını ve faaliyetlerin nicelik ve nitelik bakımından gelişmesiyle birlikte reel sektörde DEİK'e ilginin arttığını belirtti. Vardan, DEİK'in üye tabanının bir yıl gibi kısa bir sürede yüzde 51,2 oranında arttığını vurgulayarak, ortak hedefin "Küresel ekonomiye güçlü entegrasyon" olduğunu söyledi:

Eskiden "Ticari Diplomasi" denilen bir kavram vardı. Onun yerine, artık daha kapsayıcı bir kavram olan "İş Diplomasisi - Business Diplomacy" bağlamında faaliyetlerimize hız verdik. DEİK, mutat "networking" ve "iş geliştirme" faaliyetlerine ilaveten politika/strateji geliştirme süreçlerine katkı sağlamak amacıyla da projeler üretmeye başladı. Bu kapsamda enerji çalıştayı, uluslararası öğrenci temini çalıştayı düzenlenerek, bulgu ve sonuçları ilgili taraflarla paylaşıldı.

Konuşmasında ayrıca, Türkiye'nin cari açığını azaltacak bir rotada ilerlemesine ve Türk şirketlerinin pazar paylarının artmasına katkı sağlaması yönünde 2023 Yurt Dışı Yatırım Stratejisi Belgesi çalışmalarının tamamlandığını belirten Vardan, DEİK yönetiminin kompozisyonunun daha kapsayıcı bir yapıya büründüğünü belirterek, katılımcılığın ve kuruma aidiyetin arttığını söyledi. Vardan, İş Konseylerinin tüm yöneticilerini ülkeye hizmet etmek için canla başla çalışmaya davet etti:

Genel Kurullar akabinde göreve seçilecek olan İş Konseyi Başkanları, daha önce yaptığımız strateji çalışmalarımızla oluşan yol haritasını rehber edinerek, DEİK faaliyetlerini yürütecekler. Bu haritaya göre İş Konseylerimiz çalışmalarını networking, bilgi sağlama, strateji geliştirme ekseninde ve hep beraber belirlenen hedeflerle bunlara bağlı kriterler doğrultusunda gerçekleştirecek. Kim başkan olmaya adaysa, bütün bu kriterleri dikkate alarak çalışmak zorunda olduğunu biliyor ve ona göre göreve talip oluyor. Hiçbirimizin kaybedecek bir dakika dahi vakti yok. Hepimiz ülke hizmetinde var gücümüzle çalışmalıyız.

1. İstanbul PPP Haftası (2015)

Türkiye'de alt ve üst yapı projelerinin hayata geçirilmesinde başarıyla uygulanan Kamu-Özel Sektör Ortaklığı (Public-Private Partnership - PPP) modellerinin, Türk müteahhitlik ve teknik müşavirlik şirketlerinin hedef pazarlarına da yaygınlaştırılarak şirketlerin iş geliştirme faaliyetlerine katkı sunmak amacıyla DEİK bünyesinde PPP Çalışma Komitesi kuruldu.

Söz konusu komite, seçilen hedef ülkelerin karar alıcı bürokratlarına yönelik olarak Dünya Bankası desteği ile 2-5 Kasım 2015 tarihleri arasında 1. İstanbul PPP Haftası'nı düzenledi. DEİK organizasyonunda, Ekonomi Bakanlığı'nın desteği ve Dünya Bankası, Uluslararası Finans Kurumu (IFC), Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Hazine Müsteşarlığı ve Boğaziçi Üniversitesi iş birliğiyle hayata geçirilen etkinliğe, 32 ülkenin kamu-özel sektör ortaklığı alanında üst düzey bürokrat ve yöneticileri katıldı.

İstanbul'da ilk kez düzenlenen Zirve'de PPP projelerinin ülke kalkınmasına etkileri, Türkiye'deki başarılı PPP proje örnekleri ve PPP proje finansmanında kalkınma bankalarının rolleri çok boyutlu olarak ele alındı. IFC Türkiye Ülke Yöneticisi Aisha Williams, toplantıda IFC ve IBRD'nin kamu-özel ortaklığı süreçleri hakkında tüm dünyada bilgi birikimi ve deneyimi bulunduğunu belirterek, "Deneyimlerimizi, DEİK'in organizasyonuyla 32 ülkenin temsilcileriyle paylaşıyor olmaktan dolayı memnuniyet duyuyoruz. IFC, geçen yıl Türkiye'de sağlık alanında önemli PPP projelerine finansman desteği sağladı. Dünya Bankası, teknik analiz ve danışmanlık alanlarında çalışırken, IFC proje finansmanı ile destek sağlıyor. IFC olarak, önümüzdeki dönemde özellikle taşımacılık ve belediye altyapı alanlarındaki PPP projelerini değerlendiriyoruz" dedi.[19]

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da, kamu-özel ortaklığı projelerinin ülkede istikrar ve iyi yönetişim olduğu takdirde başarıya ulaştığını söyledi. Türkiye'nin hem özel hem de finans sektörüne verdiği güvenle bu projeleri hayata geçirdiğini belirten Vardan, Türkiye'nin PPP projelerini başlatmak için çok çaba harcadığını söyledi. Kamu-özel sektör iş birliğiyle daha fazla PPP projesinin hayata geçirilebilmesiyle, gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal ve ekonomik zenginliğin büyümeye katkı sağlamasının mümkün hale geleceğini dile getiren Vardan, İstanbul PPP Haftası'nın bu alanda deneyim paylaşımı için önemli bir platform olduğunu sözlerine ekledi.

DEİK PPP Çalışma Komitesi, daha sonra kurulmasına öncülük ettiği PPP Mükemmeliyet Merkezi ile İstanbul'un bu alanda bir merkez haline gelmesine de önemli katkı sağladı.

29. DEİK Olağan Genel Kurulu (2015)

DEİK'in yeni yönetim yapısının belirlendiği 29. DEİK Olağan Genel Kurulu, dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, Başbakan Yardımcısı Lütfi Elvan, Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık, Avrupa Birliği Bakanı Volkan Bozkır ve Ekonomi Eski Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımlarıyla 19 Aralık 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti.

Genel Kurul'un açılışında konuşan dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Türkiye ekonomisinin ihracat odaklı büyümesini çeşitlendirerek sürdüreceğini belirterek, "Türkiye ekonomisi geçen yıl 157 milyar doları aşan bir ihracat hacmine ulaşarak tarihteki en önemli rekorlarından birini ortaya koymuştur. 2002 yılında 36 milyar dolardan aldığı ihracat hacmini 2014 yılında 157,6 milyar dolara çıkaran

DEİK Yönetim Kurulu toplantı halinde (17 Ağustos 2015)

başarı, ihracatçılarımızın, iş insanlarımızın büyük çabaları, hükümetimizin destekleri ve Türkiye'deki 13 yıllık siyasi istikrarın sonucunda ortaya çıkan önemli kazanımlardır" diye konuştu. Türkiye'nin dünya ticaretinden yüzde 1'e yakın bir pay aldığını söyleyen Elitaş, 2015 yılında dünya ticaret hacminin 18,7 trilyon dolara ulaştığını ve Türkiye'nin de dünya ticaret hacminden yüzde 1,5 pay almayı hedeflediğini vurguladı.

Genel Kurul'da 2015-2019 dönemi için Ömer Cihad Vardan DEİK Yönetim Kurulu Başkanlığına seçilirken, Halim Mete, Mehmet Büyükekşi, Sedat Şükrü Ünlütürk, Nail Olpak, Mithat Yenigün Başkan Yardımcıları, Berna İlter de Sayman Üye olarak görev aldı. Yönetim Kurulu Üyeleri ise şu isimlerden oluştu: Ali Kibar, Çetin Nuhoğlu, Ebru Özdemir, Fuat Tosyalı, Rona Yırcalı, Zeynep Bodur Okyay, Ahmet Çalık, Ahmet Erdem, Ahmet Nazif Zorlu, Ali Y. Koç, Başaran Ulusoy, Cuneyd Zapsu, Ekim Alptekin, Ethem Sancak, Ferit Şahenk, Güler Sabancı, Halil Aydoğan, İbrahim Burkay, İbrahim Çağlar, M. Ali Aydınlar, Mahsum Altunkaya, Murat Kolbaşı, Murat Ülker, Orhan Cemal Kalyoncu, Orhan Sabuncu, Steven Young, Tuncay Özilhan ve Yaşar Doğan.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, dış ekonomik ilişkileri geliştirmek için ekonomik havzalara ve ülkelere yönelik "yıllık ekonomik ilişkiler eylem planlarının" kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplum katılımıyla hazırlanması, uygulanması, takibi ve raporlanması gerektiğini, DEİK'in koordinatör kurum olarak bu süreçte yer almaya ve sekreterya hizmetini üstlenmeye hazır olduğunu belirtti. Vardan, DEİK'in faaliyetlerinde Türk dış politikasının öncelikleri ile uyumlu çalışmaya gayret ettiğini, politika ve strateji geliştirme süreçlerine katkı sağlamak amacıyla projeler üretmeye başladığını ve yol haritasının hazır olduğunu belirtti. Vardan, "Öyle ki bu yol haritasında, stratejik hedefler ve performans göstergelerinin hepsi belirlenmiş durumda. Kısacası, DEİK'te yapılacakların tamamı şu an belli" diye konuştu.

■ Diplomatlarla iş insanları kol kola (2016)

DEİK, 10 Ocak 2016 tarihinde Ankara'da, dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş'ın da katılımlarıyla yurt dışında görev yapan büyükelçilere yönelik bir çalışma yemeği düzenledi. 8. Büyükelçiler Konferansı kapsamında düzenlenen organizasyona 250 büyükelçi ve iş dünyasından 250 temsilci katıldı.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, yemekte yaptığı konuşmada, dış politikayı ekonomiden, ekonomik ilişkileri de diplomasiden soyutlamanın mümkün olmadığını söyledi. Aktif ve çok boyutlu bir dış politika için güçlü bir ekonomiye ihtiyaç olduğunu söyleyen Çavuşoğlu, 2023 yılı hedeflerine ulaşabilmek için 500 milyar dolarlık ihracat hedefinin tutturulması gerektiğini, bunun da dünyanın her yerindeki Türk büyükelçi ve temsilcilerin iş insanlarına vereceği destekle mümkün olacağını belirtti.

500 milyar dolar ihracat hedefine ulaşmamız gerekiyor. Bunu başarabilir miyiz? Evet, başarırız! Ama başarabilmek için yeni pazarlar aramamız lazım. Türkiye'ye yeni yatırımcılar getirmemiz ve yurt dışında yatırım yapmak isteyen iş insanlarımızın da önünü açmamız lazım.

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"DEİK Başkanları bazen havaalanında bavul değiştirip başka bir seyahate çıkıyordu."

Bazen öyle zamanlar oldu ki DEİK Başkanlarımız, Başkan Vekillerimiz çok yoğun bir iş trafiği içerisinde kaldılar. Bu durum özellikle Başbakanlık sistemi zamanı çok yaşandı. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı olarak, Ahmet Davutoğlu da Başbakan olarak geziler yapıyordu. DEİK Başkanları da iki tarafa birden yetişmeye çalışırken bazen havaalanında bavul değiştirip eve bile uğramadan başka bir seyahate çıkıyordu.

Ben DEİK Başkanlarımıza her zaman saygı ve sevgiyle bakıyorum, çünkü neticede bu işi yaparken hem kendi işlerinden hem de sosyal hayatlarından fedakârlık yapıyorlar. Onlara her zaman "Allah yardımcıları olsun" diyorum. Çünkü yaptıkları kolay bir iş değil, sektörün yükünü bir şekilde sırtlarında taşıyorlar. Yaşanan sorunları hem karşı ülkede hem Türkiye'de yetkililere ulaştırabilmek için her zaman hummalı bir çalışma içerisindeler.

Yüksek Düzeyli İş Birliği mekanizmaları aracılığıyla birçok ülke ile ekonomik iş birliğinin önündeki engellerin kaldırılması için çaba sarf edildiğini belirten Çavuşoğlu, Ekonomi Bakanlığı ile yakın iş birliği içinde serbest ticaret anlaşması ve yatırımların karşılıklı korunması ve teşviki anlaşmalarının sayısının artırılmaya çalışıldığını söyledi.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da, Türkiye'nin yeni vizyonu çerçevesinde bütün organlar gibi dış ekonomik ilişkilerde de yeniden yapılanmaya gidildiğini söyledi. Bu sayede DEİK'in daha kapsayıcı, dünya ekonomi sistemine daha entegre ve daha kurumsal bir yapıya kavuştuğunu belirten Vardan, DEİK'in TOBB, TÜSİAD, MÜSİAD, TİM, TMB ve benzeri birçok sivil toplum örgütü ile kurucu kuruluşlar olarak birlikte çalıştığını ve temsil kabiliyetinin son derece geniş olduğunu söyledi. 2015 yılı içinde gerçekleşen faaliyetler sayesinde DEİK'in üye sayısında yüzde 51 artış olduğunu vurgulayan Vardan, İş Konseylerinin yüzde 63'ünde Başkan seviyesinde ve hemen tamamında da Yürütme Kurulu Üyelerinde değişiklikler

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Büyükelçilerimiz her zaman bizimle, her toplantıya katılıyorlar."

2000 yılından önce Dışişleri Bakanlığı'nın diplomat mensuplarına, "Arkadaşlar, bir uluslararası ihaleye bizim firmamız kaldı, lütfen siz de gelin, rakip ülkenin büyükelçisi ile hep beraber toplanıp konuşalım" desek, olumlu cevap vermezlerdi. Çünkü, "Bunun içinde para var, dedikodu olur" diye çekinirlerdi. Ama şimdi öyle değil, kritik durumlarda büyükelçilerimiz her zaman bizimle, her toplantıya katılıyorlar. Bakın, bu büyük bir güç göstergesidir, düşünsenize toplantıda yanınızda güçlü bir ülkenin diplomatı, bir Türk büyükelçisi oturuyor. Karşı tarafın da elçisi var ve tam bir denge oluyor. Bu görüntü bile, aslında sizin orada ihaleyi kazanıp kazanmamanızdan bile daha önemli.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"DEİK'in gelişim sürecinde büyükelçilik sayılarımız da muazzam arttı."

DEİK'in gelişim sürecinde büyükelçilik, başkonsolosluk, kültürel ve ticaret ataşeliği sayılarımız da muazzam derecede arttı. Dolayısıyla DEİK'te çalışan arkadaşlarımız, bu noktalardan devamlı geri besleme alabiliyorlar. Mesela geçtiğimiz hafta Pekin Büyükelçiliğine atanan Baş Ticaret Ateşimizle bir toplantı yaptık, karşılıklı olarak son durum hakkında bilgi alışverişinde bulunduk. Herkes birbiriyle kontaklarını paylaştı, bu sayede çok dinamik bir iletişim kurduk.

Büyükelçiler ve İş Konseyleri Başkanları Toplantısı (11 Kasım 2015)

olduğunu belirterek, "DEİK'te önemli bir kan değişimi yaşadık" dedi. Vardan da büyükelçilerle uyum içinde hareket etmenin önemine şöyle dikkat çekti:

Bir takımın parçaları olarak elimizden geldiği kadar çalışmaya ve birbirimizle kenetlenmeye gayret edeceğiz. Kısmet olursa Ticaret Müşavirleri ile de benzeri bir toplantıyı gerçekleştirmeyi düşünüyoruz. Biz, dış ekonomik ilişkilerde görevliysek ve ekonominin bir parçasını temsil ediyorsak, bu takımın bütün fertleri ile bir araya gelerek, elimizden geldiği kadar çalışacağız. Başta 2023 hedefleri olmak üzere nasıl birlikte hareket ederiz? Bunun çalışması içinde olacağız.

■ Türkiye'nin ilk Yurt Dışı Yatırım Endeksi (2016)

DEİK ve Deloitte Türkiye iş birliği ile hazırlanan "Yurt Dışı Yatırım Endeksi", 17 Mayıs 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlenen bir basın toplantısıyla kamuoyuna tanıtıldı. Metodolojisi DEİK uzmanları tarafından oluşturulan ve yine DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Üyeleri ile Deloitte uzmanlarının katkılarıyla son haline getirilen Yurt Dışı Yatırım Endeksi, yatırım coğrafyalarının risk ve potansiyelini Türk yatırımcılar için sektörlerden bağımsız genel bir değerlendirmeye tabi tutmayı amaçlıyordu.

Endeks, dünya ülkelerini kalkınmışlık düzeyi ve know-how potansiyeli, iç ve komşu pazar büyüklüğü, iş gücü, lojistik ve üretim maliyetleri, hammadde potansiyeli, sahip oldukları mevzuat avantajları ve dezavantajları gibi kriterlerin yanı sıra Türkiye ile olan ekonomik ve siyasi ilişkileri açısından da ele alarak düzenlenmişti. Çalışmada ülkeler, kişi başı milli gelir seviyelerine göre "orta ve düşük gelirli ülkeler"

DEİK ve Deloitte iş birliği ile Türkiye'de ilk kez hazırlanan Yurtdışı Yatırım Endeksi, Türk yatırımcılar açısından önem arz eden seçilmiş belli başlı kriterlere göre dünya ülkelerini derecelendiriyordu.

ile "yüksek gelirli ülkeler" (yıllık kişi başı milli geliri 20 bin dolardan az veya çok) olmak üzere iki grup altında toplanmış ve her gruptaki ilk 25 ülkenin sıralaması yapılmıştı.[21]

Endeks, Türk şirketlerinin 2014-2015 döneminde yurt dışında gerçekleştirdikleri birleşme ve satın alma işlemleri ile sıfırdan yatırımların da bir özetini sunuyordu. Rapora göre, Türk şirketleri 2015 yılında yurt dışında 2,4 milyar dolar tutarında 52 sıfırdan yatırım yapmıştı (2014: 2,8 milyar dolar ve 100 yatırım). Yine 2015 yılında Türk şirketleri tarafından yurt dışında 3,5 milyar dolarlık 35 birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirilmişti (2014: 6,5 milyar dolar ve 41 işlem).

2014-2015 döneminde, Türk şirketlerinin yurt dışında yaptıkları birleşme ve satın alma işlemleri genellikle üretim ve altyapı sektörlerinde gerçekleşmişti. Bunları enerji, gayrimenkul, internet, mobil hizmetler ve teknoloji sektörleri izliyordu. Sıfırdan yatırımlarda ise üretim ve perakende sektörleri açık arayla en çok tercih edilen sektörler olmuştu. Finans, lojistik, ev aletleri, yiyecek-içecek ve inşaat sektörleri de sıfırdan yatırımlar açısından hareketli sektörler arasında yer almıştı.

Yüksek gelir grubunda yer alan ülkeler hem sıfırdan yatırımlar hem de birleşme ve satın almalar için tercih edilen ilk 10 ülke arasında yer bulmuştu. 2014-2015 döneminde, birleşme ve satın alma işlemleri için tercih edilen ülkeler sırayla ABD, Almanya, Rusya, İtalya, Hırvatistan ve Hollanda; sıfırdan yatırımlarda ise Almanya, Romanya, Makedonya, ABD ve Rusya olmuştu.

Raporun tanıtımı için yapılan basın toplantısında konuşan DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, "Türkiye'nin 1980'lerde ihracatla başlayan küresel ekonomiye entegrasyon süreci, şirketlerimizin üretim kapasitesi ve kapital birikiminin oluşması ve yurt dışına yapılan yatırımlarla devam ediyor. Şirketlerimizin küresel pazarlarda yaptığı yatırımları Türkiye'nin uzun vadeli hedefleri doğrultusunda stratejik bir konu olarak görüyor ve destekliyoruz. Ülkemizin yapısal sorunları olan cari açığı azaltacak, know-how transferini mümkün kılan ve arz güvenliğine katkı sağlayacak yurt dışı yatırımlar, teşvik edilmeli ve desteklenmelidir" diyordu. Deloitte Türkiye Ortağı ve Finansal Danışmanlık Bölümü Başkanı Başak Vardar ise rapora ilişkin olarak şu bilgileri veriyordu:

Yurt dışına yatırım, bugün artık Türk şirketlerinin önemli bir ajanda maddesi. Özellikle belli bir sermaye gücüne erişmiş büyük ölçekli gruplar ile sektörlerinde önde gelen firmalar, bölgesel güç olma hedefiyle, yurt dışı yatırım alternatiflerini aktif olarak değerlendiriyorlar. Türk şirketlerin yurt dışı satın almalarının her yıl artan bir şekilde ilerleme gösterdiğini görüyoruz. Son on yıllık dönemde Türk şirketleri yurt dışı pazarlarda toplam değeri yaklaşık 25 milyar dolar olan 250 satın alma işlemi gerçekleştirdi. Bu pazarlar arasında komşu coğrafyalar, ana ticaret ortağı konumundaki ülkeler ile politik ilişkilerin güçlü olduğu ülkeler öne çıktı.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Jeopolitik gündeme ilişkin bilgi aktarımı yapılan toplantılar düzenliyoruz."

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi olarak her yıl Yurt Dışı Yatırım Endeksi'ni yayınlıyoruz. Yıl içerisinde dönemsel olarak, yurt dışı yatırımlarda jeopolitik gündeme ilişkin bilgi aktarımı yapılan toplantılar düzenliyoruz. İş insanlarının yoğun olarak yatırım yapma arzusunda olduğu bölgelere ilişkin, bilgi paylaşımının yapıldığı webinarlar düzenliyoruz. GTR'a (Global Trade Review) destek veren kurumlar arasında olduğumuzdan, her yıl etkinliklerde konuşmacı olarak yer alıyoruz.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Yurt dışı yatırımları o ülke ile diplomatik ve politik ilişkileri de geliştiriyor."

İhracat çok değerli, olmazsa olmaz. Ama her şeye rağmen ihracat çok büyük sübvansiyon gerektirir. Bizim de maalesef o sübvansiyon kaynağımız yok. Bu durumda ya ihraç ettiğiniz ürünün nev'ini değiştireceksiniz, ya fiyatı yüksek ürünleri katma değerli ürünlere dönüştüreceksiniz ya da ihraç ettiğiniz ürünleri pazarında, yerinde yatırımlarla orada ikame edeceksiniz. Nitekim bizim politikamız da bu. Örneğin, son yıllarda Afrika'da Türk sermayesinin ciddi yatırımlar yaptığını görüyoruz. Mesela geçtiğimiz günlerde bir Türk firması Fas'ta bir kâğıt fabrikası açtı. Bunların devamının gelmesi lazım; çok doğru girişimler bunlar. Cezayir'de 1.500'den fazla Türk şirketi var. Bu şirketler oraya giderken, buradaki işlerini terk etmediler ki! Türkiye'de de faaliyetleri gayet iyi devam ediyor. Yani bir Türk sanayicisi yurt dışında bir yerde yatırım yaptığı zaman, aslında Türkiye'deki üretimini, yatırımını, büyümesini de artırıyor. Yurt dışına yöneldiğinde, o pazara uygun ürünü artık orada üretiyor ve o coğrafyanın bir parçası olarak faaliyet göstermeye başlıyor. Bunları desteklemek, teşvik etmek lazım. Kaldı ki yurt dışında yaratılan ortam şüphesiz o ülke ile bütün diplomatik ve politik ilişkilerimizi de geliştiriyor. Çünkü yaratılan iş hacmi ülkemizi yöneten liderlerimizin ilişkilerini besliyor, destekliyor ve daha sonraki politik gelişmelere de büyük katkı sağlıyor.

Dönemin DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Volkan Kara da, dış yatırımların artması için en önemli konuların başında teşvik ve destek mekanizmaları geldiğine vurgu yapıyordu. Yurt dışındaki Türk yatırımcıların üretim, finans, istihdam ve yatırım kapasitelerinin artırılması ve uluslararası rekabet edebilirlik, üretkenlik, etkinlik ve kârlılık açısından geliştirilmesi için, Türkiye ile benzer süreçlerden geçen ülkelerin geliştirdiği teşvik ve destek mekanizmalarının mutlaka incelenmesi gerektiğini söyleyen Kara, bu konuda bir yol haritası hazırladıklarını ve ekonomi yönetimi ile iş birliği içinde çalıştıklarını ifade ediyordu.

■ BM Dünya İnsani Zirvesi (2016)

Birleşmiş Milletler tarafından ilk kez düzenlenen Dünya İnsani Zirvesi 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Yaklaşık 60 Devlet ve Hükümet Başkanı dâhil olmak üzere 173 ülkeden 10 binin üzerinde katılımcının iştirak ettiği Dünya İnsani Zirvesi, mevcut küresel insani sistemin karşılaştığı sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesini ve insani yardım çabalarının geleceğine ilişkin bir gündem oluşturulmasını amaçlıyordu. Zirvenin hoş geldiniz resepsiyonu, dönemin Dışişleri Bakan Yardımcısı Naci Koru ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 22 Mayıs'ta İstanbul'da gerçekleştirildi. BM Genel Sekreter Yardımcısı Jan Elliasson ve İstanbul Valisi Vasip Şahin'in de yer aldığı etkinlik kapsamında Türk iş dünyasının önde gelen isimleri, DEİK tarafından hazırlanan ve iş dünyasının insani gündeme duyarlılığını vurgulayan "İnsanlık Bizim Birinci İşimiz" başlıklı bildiriye imza attı. İnsani krizlerin engellenmesinde ve krizlere müdahale süreçlerinde iş dünyasının etkin rolüne vurgu yapan söz konusu bildiride, Türk iş dünyası temsilcileri "İnsanlık kavramını paylaşmaya" hazır olduklarını vurguladı.

Resepsiyonda konuşan dönemin Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Naci Koru, dünya genelinde gelişmelerin bu denli kritik olduğu bir gündemde, zirvenin Türkiye'de gerçekleşmesinin önemine vurgu yaptı. BM Genel Sekreter Yardımcısı Jan Elliasson ise iş dünyasının önde gelen temsilcilerinin sorunlara çözüm üretmek için bir araya gelerek imzaladıkları "İnsanlık Bizim Birinci İşimiz" sloganının anlamının büyüklüğüne dikkat çekti. Sözlerine, "Gelecek ufuktur, vizyondur evet, ancak gelecek aynı zamanda adım atmaktır" şeklinde devam eden Eliasson, adım atmanın da vizyon sahibi olmak kadar önemli olduğunu belirtti.

■ ECOWAS ile iş birliği anlaşması (2016)

DEİK ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) arasındaki İşbirliği Anlaşması, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, ECOWAS Başkanı Marcel Alain de Souza ve Ekonomi Bakanlığı yetkililerinin katılımlarıyla 24 Mayıs 2016 tarihinde İstanbul'da imzalandı. İmza töreninde konuşan Vardan, Batı Afrika'da yaklaşık 300 milyonluk bir nüfusu barındıran ülkelere ECOWAS aracılığı ile daha rahat erişim sağlanabileceğini söyledi. ECOWAS

"İnsanlık Bizim Birinci İşimiz"

Tarihin ilk Dünya İnsani Zirvesi'nde, Türk iş dünyası olarak bizler, insanlığı paylaşmaya kararlıyız. Krizlere müdahale ve iyileştirme süreçlerinde önemli bir oyuncu olmaya başlayan iş dünyası olarak:

- BM Genel Sekreteri'nin İnsanlık Gündemi belgesini takip etmeye;
- BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında, herkese erişim ve herkesi güçlendirme ilkeleri ile bütünleşmeye;
- İnsani durumlar söz konusu olduğunda, özel sektörün sahip olduğu temel değer, yetenek, kapasite, deneyim ve inovasyonu ilgili tüm ortaklara aktarmaya;
- Krizlere hazırlık ve müdahalede, hükümetler ve sivil toplum ile iş birliğini güçlendirmeye;
- Risk yönetimi, iyi yönetişim, istihdam yaratma, şeffaflık ve hesap verilebilirlik alanlarında, insanlığın geleceğine yatırım yapmaya kararlıyız.

Türk iş dünyası olarak, krizlerle karşı karşıya kalan insanlığa çözüm üretmek adına üzerimize düşen sorumluluğunun farkındayız, çünkü "İNSANLIK BİZİM BİRİNCİ İŞİMİZ!"

DEİK

ülkelerinde genel olarak enerji ve hizmet sektörlerinde açık bulunduğunu belirten Vardan, "Bu anlaşma ile hem ticaret hem de yatırım imkânlarının artacağına inanıyorum. Lübnan, Belçika gibi üçüncü ülkelerle birlikte Afrika'da altyapı ve enerji sektörlerinde projeler geliştirebiliriz. Bundan, herkesin kazanacağını düşünüyorum" dedi.

ECOWAS Başkanı Marcel Alain de Souza ise, "İş birliğinin altyapısını sağlamak için beş yıldır bekliyoruz. DEİK'in, Türkiye'nin dış ilişkilerinin temsilcisi olduğunu biliyoruz. Anlaşma ile üye ülkelerin daha da gelişmesini temenni ediyoruz. ECOWAS üyesi her ülkede 'Türkiye Günü' düzenlemek istiyoruz. Bu sayede ticari ve yatırım ilişkilerimiz hızlanmış olacak. Özellikle, enerji, altyapı ve teknoloji transferi ile istihdam sağlanmış olacak. Sosyal kalkınmada büyük önem arz eden hastaneler ve üniversitelerin yapımında destek sağlayan Türkiye'ye teşekkür etmek istiyoruz" dedi.

■ 30. DEİK Olağan Genel Kurulu (2016)

30. DEİK Olağan Genel Kurulu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımlarıyla, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 24 Aralık 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Genel Kurul'da, DEİK'in kurumsal yapısının tüm unsurları olan Yönetim Kurulu, İcra Kuru-

30. DEİK Olağan Genel Kurulu'nda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, DEİK'e çalışmalarından ötürü teşekkür ederken "daima yanınızda olacağım" mesajı verdi (2016).

lu, Denetim Kurulu, 102 Kurucu Kuruluş, 127'si ülke bazlı toplam 134 İş Konseyi ve 1.000'in üzerinde üye firma temsilcileri bir araya geldi.

Genel Kurul'un açış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, dünyada düşen ticaret hacmine dikkat çekerek, "Son iki yıldır küresel ticaret hacmi ya daralıyor ya da küçük bir artışla devam ediyor. Ekonomide son dönemde bir durgunluk olduğunu görüyoruz. Bir kısmı siyasi hesaplaşma ise bir diğer kısmı da küresel ekonomideki sıkıntıların yansımasıdır. İhracatımız düştüğü için üzüntülüyüz. Küresel düzeyde yüzde 0,89'dan, bu yıl ikinci çeyrekte yüzde 0,95'e çıkmış durumdayız" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan konuşmasına şöyle devam etti:

Balkanlar ve Kuzey Afrika bizim ürünlerimizle dolu değilse, bir yerlerde yanlış yapıyoruz demektir. Buralara, özellikle bizim sosyal, kültürel, ticari bütünleşme alanlarımız olduğundan yüklenmemiz lazım. Öncelikle kendi coğrafyamızda söz sahibi olmalıyız. Başarının formülü çalışmak, daha çok çalışmak, gecemizi gündüzümüze katarak çalışmak.

Erdoğan, DEİK'in yeni dönemde üstleneceği role ilişkin olarak da şu açıklamalarda bulundu:

30. Genel Kurul demek, 30 yıl demektir. Bugüne kadar DEİK çatısında hizmet veren, gayret gösteren herkese şükranlarımı sunuyorum. Yurt dışı seyahatlerimde birlikte olduğum DEİK'e çalışmalarında başarılar diliyorum. Daima yanınızda olmaya devam edeceğimi belirtmek isterim. Türkiye'yi 1 trilyon dolar dış ticaretle, dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri haline getirme hedefine ancak çalışarak ulaşırız. 2023 hedeflerimize en sağlam sahip çıkanların başında iş insanlarımız, özellikle DEİK geliyor. Milletimiz, ülkesine güvenen iş insanlarımızı unutmayacaktır. Bugünler çok önemlidir. Türkiye ekonomisine yönelik saldırıların boşa çıkarılması konusunda devletle sizlere de önemli görevler düşüyor. Yatırım, proje erteleyen herkes, ekonomimize saldıranlarla aynı saftadır.

DEİK, 2014-2016 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı düzeyinde 34 ülkede, Başbakanlık düzeyinde 17 ülkede, Ekonomi Bakanlığı düzeyinde ise 45 ülkede 50 heyet ziyareti ile toplam 3.000'e yakın etkinlik düzenledi. Aynı zamanda 68 ülkeden Cumhurbaşkanı, 116 ülkeden Başbakan ve Bakan düzeyinde devlet temsilcisini Türkiye'de misafir etti.

■ DEİK'in yeni logosu (2016)

30. DEİK Olağan Genel Kurulu kapsamında DEİK'in yeni logosu ve kurumsal kimliğinin tanıtımı da dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan tarafından yapıldı. Böylece DEİK, 2017 yılına girerken kurumsal kimliğini ve bu kapsamda logosunu da yenilemiş oldu. "Türk iş dünyasının güçlenmesi için alın teri döken bu kuruma, yıllara sari tecrübenin ve bilinirliğin izlerini muhafaza ederek, bugünkü hızına yakışır bir logo ve yeni bir kurumsal kimlik kazandırıyoruz" diyerek yeni logoyu tanıtan Vardan, "Dış ekonomik ilişkilerde geleceği şekillendirmeye hazırız" dedi.

■ COMESA ile iş birliği anlaşması (2017)

Türkiye, 1990'lı yıllardan itibaren başlattığı çok taraflı ve çok boyutlu dış politika arayışının bir neticesi olarak Afrika kıtası ile ilişkilerin geliştirilmesine özel bir önem verdi. Afrika ile ilişkilerin aktif olarak yürütülmeye başlandığı açılım döneminin başından itibaren hem bölgesel hem de küresel örgütlerle ilişkilerini ve bu örgütlerdeki görünürlüğünü artırmaya çalıştı. İlk olarak 1998 yılında hazırlanan "Afrika'ya Açılım Eylem Planı" ile başlayan süreçte önemli gelişmeler sağlanarak Afrika kıtasındaki pek çok ülke ile diplomatik ve siyasal ilişkiler kuruldu. 2000'li yıllardan itibaren de kıta ile ilişkiler kalıcı ve sürdürülebilir bir çerçeveye oturtulmaya çalışıldı.

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

DEİK'in eski logosu (üstte) günümüze kadar iki aşamalı olarak yenilendi. 2016 yılında kabul edilen yeni logodaki dünya ve çizgilerin rengi geçişli iken (ortada), 2018'de kullanım kolaylığı açısından tüm renkler tek ton haline getirildi (altta).

DEİK'in kurumsal karakterini yansıtan bir logo

DEİK'in iki dünyanın kesişimini temsil eden logosu, Türkiye'nin iş gücü ve potansiyelinin dünya ile kesişiminde yer aldığını betimliyor. DEİK'in 2016 yılında yenilenen logosunda yatayda yer alan 8 çizgiden 7'si kıtaları, 8'incisi de Türk iş dünyasının etkinliğini simgeliyor. Çizgilerin her iki tarafta da var olması, bu gücün tüm dünyada etkin bir şekilde büyüdüğüne atıfta bulunuyor. Çizgilerin aralarında bulunan kırılımlar ile oluşan kıvrımlı yol ise DEİK'in bu sınırsız dünyadaki manevra kabiliyetini temsil ediyor.

Antalya'da düzenlenen Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu sırasında DEİK ile COMESA arasında iş birliği anlaşması imzalandı (2017).

Bu bağlamda, kıta ülkelerinin aralarında ticareti geliştirmek ve ekonomik entegrasyonu sağlamak amacıyla kurdukları Afrika Birliği (AU), Afrika Kalkınma Bankası (AfDB) Grubu, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC), Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), Doğu Afrika Topluluğu (EAC), Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECCAS), Arap Mağrip Birliği (UMA), Sahel-Sahra Devletleri Topluluğu (CEN-SAD), Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA) gibi kuruluşlarla ilişkiye geçildi. Afrika stratejisi aynı zamanda Türkiye'nin Afrika ülkeleri ile ekonomik, siyasi, kültürel ve insani alanda ilişkilerini geliştirmeyi de amaçladığından, Türkiye, özellikle 2005'ten itibaren uyguladığı ekonomik, kültürel ve insani boyutlu politika ile Afrika'daki etkinliğini günden güne artırdı.[22]

27-28 Nisan 2017 tarihlerinde T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Afrika Birliği Komisyonu (AfBK) organizasyonunda; T.C. Ekonomi Bakanlığı, DEİK, TİM, MÜSİAD, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği ve THY iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu'nun ikinci gününde, DEİK ile COMESA arasında iş birliği anlaşması imzalandı. Dönemin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik himayesinde, DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın ve COMESA Genel Sekreter Yardımcısı Büyükelçi Kipyego Cheluget arasında gerçekleştirilen imza töreni ile DEİK ve COMESA iş birliği kurumsal hale getirildi.

Türkiye'nin 2012 yılında COMESA'ya ihracatı 7,83 milyar dolar iken, bu rakam 2017 yılında 5,97 milyar dolar seviyesine kadar düşmüştü. İş birliği anlaşmasından sonra 2019 yılında COMESA'ya yapılan ihracat 8,39 milyar dolara yükselse de, 2020 yılında salgın nedeniyle yeniden 7,71 milyar dolar seviyesine geriledi. Türkiye'nin COMESA'ya ihracatı 2022 yılında 11,9 milyar dolara çıktı. 12 yıllık periyotta Türkiye ihracatını yaklaşık yüzde 50 artırdı.

2012-2022 verilerine göre, COMESA ülkeleri arasında Türkiye'den en çok ithalat yapan ülke oransal olarak yüzde 42 payla Mısır oldu; onu yüzde 24 ile Libya izledi. COMESA'dan Türkiye'ye en çok ihracat yapan ülkeler arasında ise ortalama yüzde 63 ile Mısır öne çıktı.

■ Yurt Dışı Yatırım Endeksi (2017)

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi ve Bain & Company tarafından, yatırım coğrafyalarının risk ve potansiyelini Türk yatırımcılar açısından değerlendirmek üzere hazırlanan 2017 Yurt Dışı Yatırım Endeksi, 17 Mayıs 2017 tarihinde düzenlenen bir basın lansmanı ile açıklandı. Metodolojisi DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi ve Bain&Company Türkiye danışmanlarının katkılarıyla hazırlanan endeks, dünya ülkelerini "iş yapma ortamı ve kalkınmışlık", "know-how potansiyeli", "iç ve komşu pazar büyüklükleri", "mevzuat altyapısı", "üretim ve hammadde maliyeti", "Türkiye ile ilişkiler" gibi başlıklar altında belirlenen kriterler çerçevesinde değerlendiriyordu. Dönemsel olarak hazırlanan endeks, yatırım yapılacak ülkenin iç dinamiklerinin yatırım önceliklerini etkilediği gerçeğinden hareketle, ülkeleri yüksek, orta ve düşük gelirli olmak üzere üç grupta ele alıyordu.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, 2017 Yurt Dışı Yatırım Endeksi'ne ilişkin yaptığı açıklamada, birçok uluslararası kuruluş, danışmanlık şirketi ve bankanın hazırladığı yatırım endeksi çalışmalarının Türk şirketlerinin öncelik, motivasyon ve kaygılarını yansıtmaktan uzak olduğunu belirterek, Yurt Dışı Yatırım Endeksi'nin alanında Türkiye'de yapılan ilk ve tek çalışma olduğunu vurguladı. Türk şirketlerinin yurt dışında gerçekleştirdiği birleşme ve satın alma veya sıfırdan yatırımlarıyla küresel bir oyuncu olmak adına kendi kategorilerinde parlayan birer yıldız olduğunu söyleyen Vardan, yurt dışı yatırımların son 15 yılda 10 kat arttığını ve artış trendinin de yükselerek sürdürdüğünü söyledi. Vardan, DEİK'in bu konudaki rolüne ilişkin olarak da şu saptamalarda bulundu:

Çalışmalarımızın belkemiğini oluşturan İş Konseyi sayımız artmış durumda. Bugün 128'i ülke bazında olmak üzere, 135 İş

Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA)

Afrika ülkeleri arasındaki ticareti kolaylaştırmak ve bölgesel ekonomik entegrasyonu teşvik etmek amacıyla 1994 yılında kurulan COMESA, 21 üye devleti, 640 milyonu aşan nüfusu, 1,0 trilyon dolar tutarındaki gayri safi yurtiçi hasıla ve 383 milyar dolar değerindeki küresel ihracat/ithalat ticareti ile Afrika'nın en önemli ekonomik topluluklarından biridir. Burundi, Komorlar, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Cibuti, Mısır, Eritre, Eswatini, Etiyopya, Kenya, Libya, Madagaskar, Malavi, Moritus, Ruanda, Seyşeller, Somali, Sudan, Tunus, Uganda, Zambiya ve Zimbabve'den oluşan COMESA, coğrafi olarak 12 milyon km² alanıyla Afrika kıtasının neredeyse üçte ikisini oluşturmaktadır. Türkiye, hem iç hem de dış ticaret için önemli bir pazar yeri oluşturan COMESA'ya büyükelçilik kanalıyla akredite durumdadır.

Konseyimizle faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Tabiri caizse, dünyanın ayak basılmadık, temasa geçilmedik ülkesi kalsın istemiyoruz. Ayrıca bu ülkelerde sadece ürün alıp satmak yerine, nasıl ve hangi yatırımlarla iş insanlarımızın gelişmesini sağlarız diye devamlı düşünüyoruz. Yani bir yandan yeni ve ileri teknolojilerde yabancı firmaları ülkemize çekmeye çalışırken, diğer yandan da firmalarımızın yatırım yapmalarının çok uygun ve kârlı olduğunu düşündüğümüz ülkelere gitmeleri yönünde öneriler geliştirmeye çalışıyoruz.

Dönemin DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Volkan Kara da, 2017 Yurt Dışı Yatırım Endeksi'ne ilişkin görüş ve öngörülerini şöyle paylaştı:

Cılız küresel ekonomik ve ticari büyüme altında küresel yatırım akışları 2016 yılında %13 düşerek yaklaşık 1,52 trilyon dolara ulaştı. Küresel birleşme ve satın almalar %13'lük bir artış ile 831 milyar dolara ulaşarak, 2007 krizinden sonraki en yüksek düzeyine çıktı. Ne var ki yeni yatırımlar sınırlı sayıda ülkede gerçekleştirilen büyük altyapı projelerinin tetiklemesi ile bir önceki yıla göre ancak %5 artış göstererek 810 milyar dolara ulaştı.

Gelişmekte olan küresel bir oyuncu olarak Türkiye'nin, sadece son beş yılda Amerika'dan Afrika'ya, Avrupa'dan Asya'ya uzanan geniş bir coğrafyada satın aldığı markalar ve ilgili ülkelerde sıfırdan yaptığı yatırımların büyüklüğü 30 milyar dolara yaklaşmıştır. Toplam yatırım birikiminin ise 60 milyar doları aştığını görüyoruz. Endekste son dönem Türk yatırımcılarının davranışlarına paralel olarak, yatırım adreslerinin seçiminde başta Balkan ülkeleri ve komşu coğrafyalar olmak üzere, organik ticari bağı olan ülkeler ve politik ilişkilerin hareketlendiği ülkeler öne çıktı. Üretim, turizm, altyapı, enerji, gıda ve perakende ise en fazla yatırım yapılan sektörler oldu. Önümüzdeki dönemde, Türk şirketlerinin yurt dışında yatırım yapma eğilimlerinin devam edeceğini ve yurt dışı pazarlardaki etkinliklerinin artacağını öngörüyoruz.

■ DEİK Business Tennis Cup (2017)

Türkiye'nin ilk ve tek şirketler arası tenis turnuvası olarak 6. kez düzenlenen Business Tennis Cup, 2017 yılında DEİK desteğiyle 22-30 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. 20 şirketten 240 sporcunun mücadele ettiği DEİK Business Tennis Cup Turnuvası'nın şampiyonları ödüllerini düzenlenen törenle aldı. Yedi gün süren turnuvanın master kategorisinde Türkiye İş Bankası sporcuları şampiyon oldu. Aynı kategoride ikincilik ödülünü Turkcell, üçüncülük ödülünü QNB Finansbank kazandı. Turnuvanın genel klasman sıralamasında ise Akbank birinci, Brisa ikinci, Amerikan Hastanesi de üçüncü oldu.

■ DEİK yönetiminde bayrak değişimi (2017)

Ekonomi Bakanlığı tarafından 23 Eylül 2017 tarihinde yapılan açıklamayla, DEİK'in 2014 yılındaki dönüşüm sürecinde görev alan ve Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üç yıldır yürüten Ömer

Cihad Vardan'ın şahsi nedenlerle görevinden ayrılma kararı aldığı ve DEİK Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine, DEİK'in üç yıldır Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığını ve İcra Kurulu Üyeliğini üstlenen Nail Olpak'ın getirildiği duyuruldu.

Konuyla ilgili bir değerlendirme yapan dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerini özel sektör-kamu iş birliği ve tüm paydaşların katkılarıyla eş güdümlü yönetmek üzere tasarlanan DEİK'te 2014 yılından bu yana yeniden yapılanma sürecinin devam ettiğini vurguladı. Bakan Zeybekci, DEİK Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üç yıl sürdüren Vardan'a şahsı ve Bakanlığı adına teşekkür ederek, bundan sonra üstleneceği görevlerde başarı diledi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın destekleri ile güçlenen DEİK'in tüm kurucu kuruluşlar için önemli bir platform olduğunu belirten Zeybekci, birçok sivil toplum örgütü ve kuruluşta önemli görevleri son derece başarılı bir şekilde yerine getiren Nail Olpak'ın DEİK'te de önemli hizmetler yapacağına inandığını kaydetti.

İş Konseylerinin çalışmaları

Yeni kurulan İş Konseyleri

DEİK bünyesinde 2015-2017 yılları arasında 21 yeni İş Konseyi kuruldu. Bu İş Konseylerinin 20 tanesi Afrika, 1 tanesi ise Amerika'daydı. 2015 öncesinde Afrika'da kurulu İş Konseyi sayısı 20 iken (Cezayir, Ekvator Ginesi, Etiyopya, Fas, Fildişi Sahili, Gambiya, Gana, Güney Afrika, Kamerun, Kenya, Libya, Mauritius, Mısır, Moritanya, Nijerya, Ruanda, Sudan, Tanzanya, Tunus, Uganda), 2015-2017 arasında yeni kurulan İş Konseyleri ile bu sayı iki katına ulaştı.

Afrika kıtasına verilen önemi gösteren bu önceliklendirmenin ipuçlarını, 2-3 Kasım 2016 tarihinde yapılan Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu toplantısında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açılış konuşmasında bulmak mümkündü. Sınır ve mesafelerin anlamını yitirip dünyanın büyük bir köye dönüştüğü bir süreçten geçildiğine ve bu sürecin bir girdap gibi tüm ülkeleri içine aldığına işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afrika'nın önceliklerini, toplumsal hassasiyetlerini, yüzlerce yıllık kültür ve geleneklerini dikkate almayan bu küreselleşme anlayışını "yeni bir sömürgecilik modeli ve modern bir kölelik düzeni" olarak nitelendirendiriyordu. "Bu yeni kolonyalizm modelinde, 2-3 asır önce ellere ve ayaklara vurulan prangalar, şimdi ülke ekonomimize, sanayimize, siyasal sistemimize ve zihinlerimize vurulmak isteniyor" diyen Erdoğan, Türkiye'nin Afrika kıtasının önceliklerini kendi öncelikleri olarak kabul ettiğini ve Afrika açılımını başlattıkları 2005 yılından beri kıtaya bu şekilde baktıklarını, Afrikalıları "kader ortağı" olarak gördüklerini belirtiyordu. Kısa değil uzun vadeli dostluklar kurmanın, kazan-kazan temelinde anlık değil sürekli iş birlikleri tesis etmenin gayretinde olduklarını vurgulayan Cumhurbaşkanı, "Afrika'nın derin irfanından, deneyimlerinden, zorluklara direnme azminden öğrenecek çok şeyimiz var" diyordu.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da konuşmasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 11 yıl önce Türkiye'nin Afrika açılımını başlattığını ve kıtalar arası birleşmeye işaret ettiğini anımsatarak, bu sayede Afrika ile ilişkilerde bambaşka bir noktaya gelindiğini dile getiriyordu. "Afrikalı dostlarımız bizleri, bizler de onları daha iyi tanımaya başladık. Birbirimizi, ülkelerimizi, ihtiyaçlarımızı ve bunları nasıl karşılayacağımızı keşfetmeye başladık" diyen Vardan, Erdoğan'ın gösterdiği istikamette ilişkileri geliştirmeye gayret ettiklerini not ediyordu.

DEİK/Türkiye-Benin İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Benin İş Konseyi, 7 Eylül 2015 tarihinde, DEİK ile Benin Ticaret ve

2015-2017 yılları arasında kurulan İş Konseyleri

2015
DEİK/Türkiye-Benin İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Cibuti İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Kongo Cumhuriyeti İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Nijer İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Somali İş Konseyi

2016
DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Kongo Demokratik Cumhuriyeti İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi

2017
DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Gabon İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Malavi İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Seyşeller İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Yeşil Burun İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Zimbabve İş Konseyi

Sanayi Odası (CCIB) arasında imzalanan anlaşmayla kuruldu. Kurucu Başkanlığını Adnan Bostan'ın yaptığı İş Konseyinin karşı kanat kuruluşu Benin Ticaret ve Sanayi Odası'ydı. 8-10 Ekim 2017 tarihleri arasında İş Konseyi'nin gerçekleştirdiği ziyaret sırasında CCIB'nin ev sahipliğinde bir iş forumu gerçekleştirilerek birçok kurum ve kuruluşla görüşmeler yapıldı.

DEİK/Türkiye-Cibuti İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Cibuti İş Konseyi, 24 Ocak 2015 tarihinde, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Cibuti Cumhurbaşkanı Ismail Omar Guelleh ile dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımları ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 24 Ocak 2015 tarihinde Cibuti'de gerçekleşen Cibuti-Türkiye İş Forumu sırasında kuruldu. Kurucu Başkanlığını Volkan Kazova'nın yaptığı İş Konseyi'nin karşı taraf kuruluşu Cibuti Ticaret Odası'ydı.

Türkiye-Cibuti İş Forumu (24 Ocak 2015).

Yaklaşık 200 iş insanının katıldığı forumda Erdoğan, bunun Cibuti'ye Cumhurbaşkanı düzeyinde yapılan ilk ziyaret olduğunu hatırlatarak, "Türkiye için Afrika ile kucaklaşmanın, ticari ve ekonomik boyutunun ötesinde bir manası var. Bu, kardeşlik ve dostluk bağımızın güçlenmesidir. Binlerce yıllık gönül birlikteliğimiz, yüzlerce yıllık fiili beraberliğimiz olan bu coğrafyayla yeniden buluşuyor, adeta hasret gideriyoruz" dedi.

Küresel ticaretin stratejik geçiş havzası haline gelen Afrika Boynuzu'nda istikrarlı bir ülke olarak öne çıkan Cibuti'nin Türkiye için stratejik öneme sahip olduğunu vurgulayan dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise görüşlerini şöyle dile getirdi:

Bizim için Cibuti, 400 milyon nüfus, 160 milyar dolar ticaret hacmine sahip 19 ülkeli COMESA pazarına açılan kapıdır. Cibuti'nin son dönemlerde kararlı stratejik atılımlarını yakından takip ediyoruz. Cibuti'nin Doğu Afrika'nın ticari üssü olma arzusunu destekliyoruz. Modern liman ve ticari hizmetleri ile güçlendirilmiş bir Cibuti, bizlerin de Afrika'daki ekonomik faaliyetlerini ve açılımlarını kolaylaştıracaktır.

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi 2015 yılında, Türkiye'nin Çad ve Afrika kıtasıyla ekonomik ilişkilerinin artmasına yönelik olarak başta iş forumları, heyet ziyaretleri, toplantı ve seminerler olmak üzere bir dizi faaliyet yürütmek amacıyla kuruldu. Konseyin karşı kanat kuruluşları, Çad Ulusal

DEİK ev sahipliğinde "Türkiye için Afrika'da Yatırım Fırsatları ve İş Birliği İmkânları" başlığıyla Ankara'da gerçekleştirilen Afrika Günü Sempozyumu (25 Mayıs 2015).

İşverenler Konseyi ile Çad Ticaret, Sanayi, Tarım, Madenler ve El Sanatları Odası'ydı. Konseyin Kurucu Başkanlığını Can Hakan Karaca üstlendi.

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi'nin temelleri, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 18 Aralık 2014 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye-Çad İş Forumu sırasında atıldı. Türkiye ve Çad'dan yaklaşık 100 iş insanının katıldığı forumda, Çad Cumhuriyeti Başbakanı Kalzeubet Pahimi Deubet ülkesindeki iş ve yatırım imkânları hakkında katılımcılara bilgi verirken, Çad'da gıda, maden endüstrileri, petrol dönüşüm ürünleri, ulaşım ve yenilenebilir enerji gibi birçok alanda yatırım fırsatları mevcut olduğunu ifade etti. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da DEİK'i kapsamlı bir şekilde tanıttıktan sonra, İş Konseylerinin önemine değindi ve Çad ile ekonomik ve ticari ilişkilerin daha da ileriye götürülmesi için en kısa zamanda Çad ile de bir İş Konseyi kurulması gerektiğini vurguladı.

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi'nin kurulmasından sonra, 26 Aralık 2017 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde Sudan, Çad ve Tunus'a gerçekleştirilen üçlü resmi ziyaret kapsamında, başkent Encemine'de Çad-Türkiye İş Forumu düzenlendi. Türkiye ve Çad'dan 400'e yakın iş insanının katıldığı forumda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Çad ve Türkiye arasında imzalanan yedi anlaşmaya büyük önem verdiklerini belirterek, "Karşılıklı saygı ve eşitliğe dayalı ve kazan-kazan esasına yönelik bir ilişki geliştirmek istiyoruz" dedi. Çad Cumhurbaşkanı İdris Deby Itno ise, iki ülke arasında gerçekleşen ilk resmi ziyaretten büyük memnuniyet duyduklarını belirterek, o güne kadar imzalanan çok sayıdaki anlaşmanın iki ülke arasındaki dostluk ve iş birliğini daha da güçlendiğini söyledi.

DEİK/Türkiye-Kongo Cumhuriyeti İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Kongo Cumhuriyeti İş Konseyi, 2015 yılında Türkiye ile Kongo Cumhuriyeti arasındaki ikili iş ilişkilerinin geliştirilmesi hedefiyle kuruldu. Konseyin karşı kanat kuruluşu Brazzaville Ticaret ve Sanayi Tarım ve Meslek Odası, Konseyin Kurucu Başkanı ise İzzet Ekmekçibaşı'ydı.

DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi 4 Şubat 2015 tarihinde, dönemin Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ve Mali Cumhurbaşkanı İbrahim Boubacar Keita'nın katılımlarıyla, DEİK Başkan Yardımcısı ve MÜSİAD Başkanı Nail Olpak'ın ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Mali İş Forumu sırasında kuruldu.

Mali Cumhurbaşkanı Keita, konuşmasının başında Türkiye ile olan dostluk ilişkilerine vurgu yaparak, iş insanlarının kalkınmanın bel kemiği olduğunu belirtti. Cumhurbaşkanı, Malili iş insanlarına, "Şirketlerinizin başında, sanayinin kaptanları olun. Türkiye'de olağanüstü gelişmeler yaşanıyor. Malili iş insanları olarak onlardan ilham almalısınız" şeklinde hitap etti. Keita, bir gün önce Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmesinde de iki ülke arasında ticari ilişkilerin zayıf olduğu ve bunun geliştirilmesi üzerinde durduklarını, ticaretin 40 milyon dolardan 500 milyon dolara yükseltilmesini hedeflediklerini belirtti.

Dönemin Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ise bir Mali Cumhurbaşkanının Türkiye'ye ilk kez resmi bir ziyaret gerçekleştirdiğini dile getirerek, bu ziyaretin ikili ilişkiler açısından tarihi bir öneme sahip olduğunu vurguladı. Gelişmekte olan Mali'nin altyapıya ihtiyaç duyduğunu, dolayısıyla altyapı talebinin Türk müteaahitlik firmalarına fırsatlar sunabileceğini söyleyen Yılmaz, Mali ile serbest ticaret yapılmasını istediklerini vurgulayarak, "Yatırımlarda hukuki altyapıyı güçlendirmemiz gerekiyor. Yatırımların karşılıklı korunması ve teşviki anlaşması bu konuda kritik öneme sahip. Önümüzdeki dönemde hızlı şekilde bu anlaşmanın sonuçlandırılmasını arzu ediyoruz" şeklinde konuştu.

Forumun ardından DEİK Başkan Yardımcısı ve MÜSİAD Başkanı Nail Olpak ile Mali Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mamadou Tiény Konate arasında Türkiye-Mali İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalandı. Konseyin Kurucu Başkanlığını Deniz Türkkan üstlendi.

Dönemin DEİK Başkan Yardımcısı ve MÜSİAD Başkanı Nail Olpak'ın ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Mali İş Forumu (4 Şubat 2015).

DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi 2015 yılında, karşı kanat kuruluşu Mozambik Ekonomi Dernekleri Konfederasyonu (CTA) ortaklığında kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Erhan Barutoğlu'dur.

12 Mayıs 2016 tarihinde DEİK'in ev sahipliğinde, DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi Ortak Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda DEİK'in yapısı ve işleyişi hakkında katılımcıları bilgilendiren Erhan Barutoğlu, Türkiye'nin "Afrika Açılım Stratejisi"ne değinerek, Mozambik'in Türkiye için önemini ve bu strateji çerçevesinde CTA ile iş birliği içinde olmaktan duydukları memnuniyeti dile getirdi. T.C. Maputo Büyükelçisi Aylin Taşhan da Türk katılımcılara Mozambik hakkında bilgi verdi. Taşhan, 2.700 km'lik düz bir sahil şeridi, stratejik öneme sahip 3 ana limanı, 5 uluslararası havalimanı ile 26 milyon nüfusa sahip olan Mozambik'in önemli bir pazar olduğunu ifade etti.

DEİK/Türkiye-Nijer İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Nijer İş Konseyi, 11 Haziran 2015 tarihinde DEİK ile karşı kanat kuruluşu Nijer Ticaret, Sanayi ve El Sanatları Odası (CCIAN) arasında imzalandı. Konseyin Kurucu Başkanı Murat Efendi Ataer'dir.

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi, 2015 yılında Türkiye ile Senegal arasında ikili iş ilişkilerinin artırılması hedefiyle kuruldu.

Konseyin karşı kanat kuruluşu Senegal Ticaret Sanayi ve Tarım Odaları Birliği oldu. Konseyin Kurucu Başkanı İhsan Şahin'dir.

DEİK/Türkiye-Somali İş Konseyi (2015)

DEİK/Türkiye-Somali İş Konseyi, 18 Eylül 2015 tarihinde, DEİK ile karşı kanat kuruluşu Somali Ticaret ve Sanayi Odası (SCCI) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Ahmet Sami İşler'dir.

DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi (2016)

DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi, 4 Mart 2016 tarihinde, DEİK ile Gine İşverenler ve Girişimciler Konfederasyonu (CPEG) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Karşı kanat kuruluşları, Gine İşverenler ve Girişimciler Konfederasyonu (CPEG) ile Gine Özel Sektör Yatırımlarının Teşviki Ajansı'dır (APIP). Konseyin Türkiye tarafındaki Akredite Başkanı Fatih Volkan Kazova'dır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Mozambik Devlet Başkanı Filipe Nyusi'nin katılımlarıyla gerçekleşen Mozambik-Türkiye İş Forumu (24 Ocak 2017).

DEİK/Türkiye-Kongo Demokratik Cumhuriyeti İş Konseyi (2016)

DEİK/Türkiye-Kongo Demokratik Cumhuriyeti (KDC) İş Konseyi, 6 Haziran 2016 tarihinde DEİK ile karşı kanat kuruluşu Kongo İşletmeler Federasyonu (FEC) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı M. Hilmi Kağnıcı'dır.

DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi (2016)

Türkiye'nin Latin Amerika ülkeleri ve bölgesel örgütlerle stratejik ilişkiler kurma politikasına verdiği önemin bir göstergesi olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 10-13 Şubat 2015 tarihleri arasında Kolombiya, Küba ve Meksika'ya resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. 1995'ten bu yana bölgeye Cumhurbaşkanı seviyesinde gerçekleştirilen bu ilk ziyarette Erdoğan'a dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun yanı sıra Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve çok sayıda iş insanı eşlik etti. Kolombiya'dan sonra ziyaretin ikinci ayağı olan Küba'da, heyetler düzeyinde Türkiye ile Küba arasındaki ikili ilişkiler değerlendirildi. Türkiye-Küba İş Forumu'nun da düzenlendiği ziyaret sırasında, iki ülke arasında turizm, kültür ve ekonomik iş birliği alanlarında 4 mutabakat zaptı imzalandı.

DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi, 2016 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu Küba Ticaret Odası (CCC) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Anlaşmanın imzaları, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ile Küba Ticaret Odası (CCC) Başkanı Orlando Hernán tarafından atıldı. Konseyin Kurucu Başkanı Mehmet Kutman'dır.

DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi (2016)

DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi, 15 Nisan 2016 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Madagaskar Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FCCIM) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Yalçın Kıroğlu'dur.

4 Ekim 2017'de, Madagaskar Cumhurbaşkanlığı Projelerinden Sorumlu Devlet Bakanı Ramarcel Benjamina Ramanantsoa ve DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi'nin katılımı ile gerçekleştirilen çalışma yemeğinde, halihazırda var olan projeler masaya yatırıldı. Madagaskar'da yatırımı olan firmaların yaşadıkları sorunların değerlendirildiği toplantıda Bakan Ramanantsoa, Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan'ın Ocak 2017'de gerçekleştirdiği Madagaskar seyahati sonrasında iki ülke arasındaki ticarette bir hareketlenme olduğunu, fakat henüz arzu edilen rakamlara ulaşılamadığını vurguladı.

Madagaskar'ın bir tarım ülkesi olduğuna değinen Ramanantsoa, sanayileşme aşamasına geçiş sürecinde yeni oluşturulacak altyapı sisteminde Türk iş insanları için birçok yatırım fırsatı doğabileceğine dikkat çekti. Türk Hava Yolları'nın Madagaskar'a başlattığı direkt uçuşlar sayesinde artık mesafenin kısıtlayıcı bir etken olmaktan çıktığını vurgulayan Ramanantsoa, bu durumun Türk yatırımcılar için önemli bir avantaj olduğunu ifade etti.

DEİK/Türkiye-Gabon İş Konseyi (2016)

Türkiye ile Gabon arasındaki iş birliği potansiyelinin değerlendirilmesi, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla kurulan DEİK/Türkiye-Gabon İş Konseyi'nin mutabakat zaptı 2-3 Kasım 2016 tarihlerinde İstanbul'da organize edilen Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu kapsamında DEİK ve Gabon İşverenler Konfederasyonu (CPG) arasında imzalandı. Konseyin Kurucu Başkanlığını Ersel Topaloğlu yaptı.

DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi (2017)

DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi, iki ülke arasındaki mevcut iş birliği potansiyelinin değerlendirilmesi, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir platform oluşturmak amacıyla Türkiye-Afrika Tarım Bakanları 1. Toplantısı ve Tarım İş Forumu kapsamında 27 Nisan 2017 tarihinde kuruldu. 25 ülkeden 30 bakan, 44 delege ve 9 uluslararası kurum temsilcisinin katıldığı Forum kapsamında, Türk ve Afrikalı iş insanlarının bir araya geldiği ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi. Ayrıca Türk girişimcileri tarafından Afrika'da tarım alanında halihazırda yürütülen projeler ve bu alanda planlanan yatırımların tartışıldığı sekiz paralel oturum düzenlendi.

İş Forumu'nun ikinci gününde, dönemin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik'in himayesinde gerçekleştirilen imza töreninde, DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın ve Burundi Federal Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Audace Ndayizeye arasında, DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalandı. Kurucu Başkanlığını Abdurrahman Uzun'un üstlendiği DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi ile DEİK'in Afrika'daki İş Konseyi sayısı 40'a yükselmiş oldu.

Gabon Cumhurbaşkanı Ali Bongo Ondimna'nın konuk olduğu toplantı, dönemin DEİK Başkan Yardımcısı Mehmet Büyükekşi'nin ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşti (13 Mayıs 2015).

DEİK/Türkiye-Malavi İş Konseyi (2017)

DEİK/Türkiye-Malavi İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Malavi Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu (MCCCI) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Müjde Ferahlı'dır.

DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi (2017)

DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Namibya Yatırım Merkezi (NIPDB) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Günnur Diker'dir.

DEİK/Türkiye-Seyşeller İş Konseyi (2017)

DEİK/Türkiye-Seyşeller İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Seyşeller Ticaret ve Sanayi Odası (SCCI) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Süleyman Boşça'dır.

DEİK/Türkiye-Yeşil Burun İş Konseyi (2017)

DEİK/Türkiye-Yeşil Burun İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Sotavento Ticaret, Sanayi ve Hizmetler Odası (CCIS) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Aybars Ünal'dır.

DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi (2017)

Türkiye'nin 2011 yılında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzaladığı, ancak ticaret hacminin çok sınırlı kaldığı Zambiya ile ikili ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Zambiya Kalkınma Ajansı (ZDA) tarafından kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Esra Cevahir'dir.

DEİK/Türkiye-Zimbabve İş Konseyi (2017)

Sahraaltı Afrika'nın önemli ülkelerinden biri olan ve Afrika'da eğitim düzeyinin yüksekliğiyle dikkat çeken Zimbabwe'nin gerçek potansiyelini harekete geçirmeyi amaçlayan DEİK/Türkiye-Zimbabve İş Konseyi, 2017 yılında DEİK ile karşı kanat kuruluşu olan Zimbabwe Sanayileri Konfederasyonu (CZI) arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Hıfsı Soydemir'dir.

■ Mevcut iş konseylerinin faaliyetleri

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri

T.C. Ekonomi Bakanlığı'nın ev sahipliği ve Afrika Birliği'nin iş birliği, DEİK'in organizasyonu ve TİM'in katkılarıyla düzenlenen Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu 2-3 Kasım 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Afrika Birliği'nin Dönem Başkanlığını yapan Çad Cumhurbaşkanı İdris Deby Itno'nun katılımıyla gerçekleşen foruma, Türkiye ve 50'yi aşkın Afrika ülkesinden 2.500'ün üzerinde üst düzey devlet adamı, özel sektör kuruluşlarının ve Afrika bölgesel ekonomik topluluklarının temsilcileri, Afrika Kalkınma Bankası'nın yöneticileri, iş insanları ve girişimciler katıldı.

Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu'nun açılış oturumunda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu geniş kapsamlı etkinliği Türkiye ile Afrika kıtası ve Afrika Birliği ile yürütülen yakın iş birliğinin bir meyvesi olarak değerlendirdi. Dünyanın içinden geçtiği küreselleşme sürecinin bir girdap gibi tüm ülkeleri içine aldığına işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Küreselleşme adına, tek bir reçetenin, tek bir gelişme-kalkınma modelinin, tek bir yönetim sisteminin diğer ülkelere dayatıldığını

DEİK'in organizasyonunda İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu, 42 Afrika ülkesinden 2.365 üst düzey yetkili, iş insanı ve girişimciyi bir araya getirdi (2-3 Kasım 2016).

görüyoruz. Bu dayatmadan sadece Türkiye gibi yükselen güçler değil, Afrikalı, Güney Amerikalı ve Asyalı dostlarımız da payını alıyor" şeklinde konuştu. Türkiye'nin Afrika kıtasının önceliklerini kendi öncelikleri olarak gördüğünü ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afrika açılımını başlattıkları 2005 yılından beri kıta ülkeleriyle ilişkilere bu bakış açısıyla yaklaştıklarını söyledi.

Afrika Birliği Dönem Başkanı ve Çad Cumhurbaşkanı İdris Deby Itno ise, Türkiye ve Afrika arasındaki ticaret hacminin son 10 yılda 3'e katlandığını belirterek, "Bu forumdaki eğilim bize, söz konusu bu ticaret hacminin önümüzdeki yıllarda daha da katlanarak güçleneceğini göstermektedir" diye konuştu. Dünya ekonomisi bir kriz ve gerileme içindeyken Forumun en önemli amacının, Türkiye ve Afrika arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, her iki tarafa da bir fayda kazandırılması ve ilişkilerin daha önemli boyutlara çıkartılması olduğunu vurgulayan Itno, "Afrika, kaynakları çerçevesinde önemli bir zenginlik sunmaktadır. Ayrıca Afrika genç nüfusuyla da önemli bir fırsat sunmaktadır. Birçok Afrika ülkesi daha fazla yabancı yatırım çekebilmek ve ekonomilerini güçlendirebilmek için birçok önemli reformlar gerçekleştirmiştir" dedi.

Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci de Afrika'da en çok noktaya uçan havayolunun THY olduğunu hatırlatarak, "Bugün THY, Afrikalı kardeşlerimizin dışa açılan kapısı, hatta Afrika'yı doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine bağlayan havayolu haline geldi" dedi. Bunların sonucunda Türkiye'nin Afrika ile olan toplam ticaretinin 10 yılda 4 kat artarak 20 milyar dolara çıktığını söyleyen Zeybekci, Türkiye'nin Afrika politikasının kesinlikle almak için değil, öncelikle vermek için olduğunun altını çizdi. Zeybekci, Afrika'nın hemen hemen her yerinde demiryolu, yol, hastane, stadyum, otel yatırımları, kongre merkezleri ve daha birçok özel ve kamu yatırımlarında Türkiye'nin olduğunu da

Antalya'da gerçekleşen Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu'na 54 ülkeden üst düzey katılım oldu (27-28 Nisan 2017).

belirtti. 2017'nin Afrika ile "ticaret serbestliği yılı" ilan edilmesi çağrısında bulunan Bakan Zeybekci, "Biz Afrika'ya inanıyoruz. Büyümede yolun sonuna gelen, yaklaşık 10 yıldan bu yana resesyon içindeki dünya ekonomisinin önümüzdeki 10 yıllarda büyüme dinamosu, büyüme motoru doğru politikalarla Afrika olacaktır" dedi.

Afrika ile Türk iş dünyalarını bir araya getiren ikinci büyük Afrika Zirvesi, T.C. Başbakanlığı himayesinde, Afrika Birliği, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği ve DEİK iş birliğinde 27-28 Nisan 2017 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi. 54 ülkeden 2 cumhurbaşkanı, 48 bakan, 14 bakan yardımcısı, 46 uluslararası kurum temsilcisi, 184 bürokrat ve 1.000'in üzerinde iş insanını buluşturan zirvede, tarım finansman modelleri, sulama teknolojileri, mevsimsel esneklik, tarım ticareti ve yatırımlar, tarım endüstrisi, kırsal kalkınma ve genç istihdamı, gıda ve beslenme temalı paneller de gerçekleştirildi.

Zirvenin açış konuşmasını gerçekleştiren dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, Türkiye ile Afrika ülkeleri arasında 10 yılı aşkın süredir devam eden samimi iş birliğinin dünyaya örnek olması gerektiğini ifade ederek, Türkiye'nin çok sayıda Afrika ülkesine üst düzey ziyaret gerçekleştirdiğini hatırlattı. "Bizim Afrika ülkeleri ile olan ilişkimiz tek taraflı değil, karşılıklıdır" diyen Yıldırım, Türkiye'nin Afrika'ya ilk adımı ulaşım imkânlarını artırmakla başladığını, ikinci adım olarak da birçok yeni büyükelçilik açtığını söyledi.

Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik ise, Afrika'nın küresel ekonomideki payının sadece 3 olduğunu hatırlatırken, kıtanın dünya nüfusunun yüzde 15'ine ev sahipliği yaptığını ve dünyadaki tarıma elverişli toprakların yüzde 25'ine sahip olduğunu söyledi. Afrika'nın tarım alanında büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen henüz bu potansiyelin doğru değerlendirilmediğine dikkat çeken Bakan Çelik, Türkiye'nin bu noktada Afrika'nın yanında bir ortak ülke olduğunu söyledi.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise, Türkiye'nin Afrika Açılım Programı sayesinde Afrika'daki ülkelerle ilişkilerde Türkiye'nin bambaşka bir noktaya geldiğini vurguladı. Türkiye ile Afrika ülkeleri arasındaki ilişkilerin sadece diplomatik, kültürel ve insani yardım çerçevesinde değil, ticaret ve yatırımlar noktasında da önemli bir gelişme kaydettiğini, derinleştiğini ve çeşitlendiğini belirten Vardan, "İş Konseylerimiz, son 2,5 yılda geniş katılımlı heyetlerle Afrika'da 50'den fazla ülkeyi ziyaret etti. Afrika'da ayak basmadık toprak bırakmamak için canhıraş çalışıyoruz. Ayak bastığımız her yerde alnımız ak, başımız dik" şeklinde konuştu.

Zirve kapsamında DEİK ve Afrika Birliği arasında imzalanan İyi Niyet Anlaşması ile iki kurum arasındaki ilişki tam kurumsal hale getirilirken, Türkiye-Burundi İş Konseyi Kuruluş Anlaşması ile DEİK ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (COMESA) arasında İş Birliği Anlaşması imzalandı.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Biz sadece 'avı al kaç!' yapmıyoruz, gittiğimiz yerlerde köklü ilişkiler kuruyoruz."

Bugün bütün dünyanın gözü Afrika'da, çünkü nüfusu yoğun ve kişi başı tüketim hâlâ çok az. Tarım, madencilik, balıkçılık ve gıda tarafında çok büyük potansiyelin olduğu bir kıtadan bahsediyoruz. Burada Türkiye'nin önündeki en büyük avantaj, biz iş insanlarının yatırım yaptığımız coğrafyalarda bölgenin sosyal ihtiyaçlarını da gözetiyor olmamız. Yapımız, yetiştirilme tarzımız, geleneklerimiz gereği biz sadece iş yapıp bırakmıyoruz, yani tabiri caizse "avı al kaç!" yapmıyoruz. Gittiğimiz yerlere yerleşik yaşama geçme hedefiyle gidiyoruz, onları anlamaya çalışıyoruz ve köklü ilişkiler kuruyoruz. Afrika, bizim için zor bir yer ama aynı zamanda da bize büyük fırsatlar sunuyor. Mesela Afrika'ya yatırım yapmak isteyen daha uzak coğrafyalardaki iş insanları, kendilerine orayı bilen rehber ortaklar arıyorlar. Burada da en önemli aktörler bizim Türk iş insanlarımız oluyor. Gerek inşaat, gerek tarım, gerek madencilik, gerekse balıkçılık gibi alanlardaki deneyimleri ve ortaklığa yatkın kültürleri, bizim önümüzdeki dönemde en büyük avantajımız olacak.

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

"Afrika'nın tamamının Türkiye'ye karşı çok ciddi bir sempatisi var."

Afrika ülkelerinin çoğunda nüfus orta gelir düzeyinin altındaki yaşam standartları ile yaşıyor. Aslında bu ülkeler de daha fazla sanayileşmeye ehemmiyet veriyor, ama tabii bu sadece istemekle olmuyor. Birçok ülkede şu anda elektrik bile yok. Batı Sahra'da veya Orta Afrika'da şu an belki de evlerin yüzde 70'inde elektrik yok. Ama bunların hepsi aslında bizim için birer avantaj; bizim de bunu görmemiz ve buna göre kendimize stratejik planlar geliştirmemiz gerekiyor. Afrika'nın tamamının Türkiye'ye karşı çok ciddi bir sempatisi var, çünkü onlara gerçekten ilk defa insan muamelesi yapan bir ülke görüyorlar karşılarında. Yardım eden, yol gösteren, rehberlik yapan bir ülke profilimiz var. Bizim de bunu çok daha artırarak devam ettirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

“Artık önemi katlanarak artan bir hizmet sektörü var.”

Dış ticarette ihracat da önemli, ithalat da önemli, hizmet sektörü de önemli. Artık karşımızda önemi katlanarak artan bir hizmet sektörü var. Bu sektörün 20-30 sene öncesine baktığınız zaman durumu böyle değildi. Bugün geldiğimiz noktada ise gerçekten devasa boyuta ulaştığını görürsünüz. Geçen yılki ihracatımız 254 milyar dolar, hizmetiyle beraber bu rakam 320 milyar dolarlar civarına geldi. DEİK burada sadece ölçülebilen rakamlar kısmında yer almıyor. Bir de karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi, kültürler arası alışveriş, karşılıklı istihdam yaratma gibi iki ülke arasındaki organik bağları da geliştiren bir konumu var.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

“Bizim insanımız inanılmaz cevval!”

Siz, bir tüccarsınız, bir iş insanısınız veya bir müteahhitsiniz, gidip bir ülkede bir iş yapmak istediğinizde bir referans noktasına ihtiyacınız var. Devlet burada üst düzey ilişkileri oluşturuyor, geliştiriyor ve DEİK de iki ülke açısından yapılacakları, güvenilir insanlar vasıtasıyla bu platformda yapmaya gayret ediyor.

Burada ikili ilişkiler dediğimiz zaman işin sadece ticari boyutunu düşünmemek lazım. Mesela bizim gezilerimizde iş insanlarımıza bakıyorsunuz ki oranın kendi insanlarıyla hemhâl olmuş. Niye? Çünkü sadece mal alıp satmıyorsunuz, orada bir fabrika, bir yatırım yapma imkânınız da oluyor. Orada kimi çalıştıracaksınız; o ülke insanlarını çalıştıracaksınız. O zaman da onların tabiatını, huyunu suyunu, kültürel gereksinimlerini öğreniyorsunuz. Bu arada siz de kendi kültürünüzden onlara katkı sağlıyorsunuz, adeta içlerinden biri oluyorsunuz, bu sayede de kültürel bir paylaşım ve gelişme yaşanıyor. Siz orada ticaret yaparken bir bakıyorsunuz, yol yapılacak, otel yapılacak, köprü yapılacak... Eğer sizin bu işleri yapma kabiliyetiniz de varsa, yardımcı oluyorsunuz.

Ben sevinerek görüyorum ki bizim insanımız inanılmaz cevval, nerelere gitmişiz, neler yapmışız, nasıl ilişkiler kurmuşuz, yani hakikaten takdire şayan. Sonuç itibarıyla bunların hepsine baktığınızda, DEİK iki ülke arasında bir “soft power” haline gelmiş oluyor. Bazen bu kanal siyasi bir sorunun çözülmesine ya da sorunun oluşmamasına da vesile oluyor.

DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi

Türkiye-Angola İş Forumu, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) organizasyonunda ve dönemin Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım başkanlığında 29 Nisan 2015 tarihinde Angola’nın başkenti Luanda’da gerçekleşti. Foruma, Türkiye ve Angola iş dünyasından temsilciler ile basın mensuplarından oluşan yaklaşık 250 kişi katıldı. İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin durumu ve geleceği üzerine düzenlenen forumda, DEİK ve Angola Sanayiciler Derneği (AIA) arasında Türkiye-Angola İş Konseyi mutabakat zaptı imzalandı.

Dönemin DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden ve en hızlı değişen ülkelerinden birisi olan Angola’nın 104 milyar dolarlık GSMH ile sahra-altı Afrika’nın en büyük üçüncü ekonomisine sahip olduğuna dikkat çekerek, ihracatının yüzde 97’sini petrolden sağlayan ülkenin fırsatlarla zorlukları bir arada sunduğunu dile getirdi. Dönemin Ekonomi Bakan Yardımcısı Adnan Yıldırım da Angola’da toplamda 300 milyon dolarlık Türk yatırımlarının olduğunu hatırlatarak, havasıyla, kordonuyla ve kahvaltıda sofraya gelen zeytinyağıyla İzmir’i andıran Luanda’da Türk firmalarını dostça bir ortamın beklediğini ifade etti.

DEİK/Türkiye-Etiyopya İş Konseyi

Etiyopya-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci’nin katılımlarıyla, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan’ın ev sahipliğinde 22 Ocak 2015 tarihinde Etiyopya’da gerçekleşti. Etiyopya Başbakanı Ato Hailemariam Dessalegn ile birlikte İş Forumu’na katılan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin, Afrika’nın sorunlarının ve aynı zamanda potansiyelinin farkında olarak her platformda yanında yer aldığını kaydetti. “İlişkilerimizdeki bir asırlık boşluğu süratle telafi edebilmek için bundan 10 yıl önce Afrika’ya açılım politikası başlatmıştık. Bu açılımı başarılı bir şekilde tamamladık. Bundan sonra ise, her geçen gün daha derinleşen bir ortaklık politikası anlayışıyla ilişkilerimizi güçlendirmek istiyoruz” dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci’nin katılımlarıyla Addis Ababa’da düzenlenen Etiyopya-Türkiye İş Forumu (22 Ocak 2015).

Etiyopya ile ilişkileri her alanda daha ileriye taşımak istediklerini belirten Erdoğan, Afrika kıtasına, Afrika ülkeleri ve halklarıyla olan ilişkilere özel önem verdiklerini söyleyerek, sözlerine söyle devam etti:

Sahip olduğu potansiyel ve insan kaynağıyla öne çıkan Etiyopya, Afrika Birliği Örgütü’ne

ev sahipliği yapıyor olması ile kıtanın merkezi konumunda bulunuyor. Uluslararası ilişkilerinde de önemli ağırlığı olan Etiyopya, örnek uygulamaları ve kalkınma hedefleri ile birçok Kıta ülkesine emsal teşkil ediyor. Biz, Etiyopya ile sahip olduğumuz tarihi ve kültürel bağları bir ayrıcalık olarak görüyoruz. Sadece bir tarafın kazandığı bir ilişkinin, hem ahlaki hem sağlıklı hem de sürekli olmadığına inanıyoruz. Türkiye olarak, varlık gösterdiğimiz her ülkede, her bölgede birlikte kazanma esasına göre hareket ediyoruz. Onun için, ekonomik iş birliğimizi sadece ticarete değil, yatırımlara da dayandırmak istiyoruz. Yatırım teknoloji transferidir, istihdamdır, ihracattır. 3 milyar dolara ulaşan Türk yatırımları ile Etiyopya, ülkemizin Afrika'da en fazla yatırım yaptığı ülkelerin başında yer alıyor. Şimdiye kadar Etiyopya'da yaklaşık 2,5 milyar dolar değerindeki 14 proje, Türk müteahhitlik firmaları tarafından üstlenildi. Bu projelerden en önemlisi Avas-Veldia Demiryolu Projesi tamamlandığında, Türk müteahhitlik sektörünün önemli bir başarısı olarak hatırlanacak.[23]

DEİK/Türkiye-Mauritius Konseyi

DEİK/Türkiye-Mauritius İş Konseyi, 14-19 Şubat 2015 tarihleri arasında St. Louis kentindeki karşı kanat iş konseyini ziyaret etti. İş Konseyi Başkanı Ömer Hakan Baki moderasyonunda gerçekleşen ziyarete Yürütme Kurulu Üyeleri de katıldı. DEİK olarak Türkiye'nin ticari ve finansal çevrelerinin dünya ekonomisine entegrasyonu için çalıştıklarını söyleyen Baki, iki ülke arasındaki 50 milyon dolarlık dış ticaret hacminin yetersiz olduğunu belirtti. Türkiye ile Mauritius arasında THY'nin doğrudan tarifeli sefer koyması için gerekli girişimlerde bulunacağını anlatan Baki, Türkiye özel sektörünü tekstil ve giyim, know-how transferi, otomotiv, turizm, tarım, lojistik ve inşaat sektörlerinde fırsatlar beklediğini kaydetti.

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi Başkanı Mesut Toprak'ın başkanlığındaki Türk iş dünyası heyeti, uzun bir aranın ardından 12 Mart 2017 tarihinde Mısır'ın başkenti Kahire'yi ziyaret etti. 15'nci Türkiye-Mısır İş Konseyi Ortak Toplantısı, DEİK'in karşı kanat kuruluşu olan Mısırlı İşadamları Derneği'nde (EBA) gerçekleştirildi. Buluşmada açıklamalar yapan İş Konseyi Başkanı Mesut Toprak, DEİK'in Afrika'da 39 İş Konseyi ile çalışmalarına hız kesmeden devam ettiğini belirtti. "Bulunduğumuz ortak coğrafyada, Türkiye ve Mısır'ın iş birliği, her iki ülke açısından da stratejik önem taşıyor" diyen Toprak, Türkiye'nin Mısır'a ihracatının 2015 ve 2016 yıllarında bir miktar düşmesine rağmen Türkiye'nin Afrika Kıtası'nda en fazla ihracat yaptığı ülkenin Mısır olduğunu söyledi (2015: 3,1 milyar dolar; 2016: 2,7 milyar dolar).

Türk doğrudan yatırımlarının 2 milyar dolardan fazla olduğu Mısır'da, 40'ı büyük ölçekli olmak üzere yaklaşık 200 Türk firmasının faaliyet gösterdiğini söyleyen Mesut Toprak, Türk fabrikalarında 75 bini aşkın Mısırlı çalışanın istihdam edildiğini belirtti. Tekstilin yanı sıra otomotiv, bankacılık, cam sanayi, soda külü, inşaat, enerji, işlenmiş yiyecek ve ev aletleri gibi diğer sektörlerde de Türk yatırımlarının bulunduğunu söyleyen Toprak, "Türk müteahhitlik firmaları Mısır'da bugüne kadar 1 milyar dolar değerinde 26 projeye imza attı" dedi.

DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi ev sahipliğinde 9 Ocak 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye-Nijerya İş Forumu'na, Nijerya Federal Cumhuriyeti Kano Eyaleti Ticaret Bakanı Faruk Jibril Umar'ın yanı sıra 100'e yakın Türk ve Nijeryalı iş insanı katıldı. Toplantıda öncelikle DEİK'in yeni yapısından bahseden ve Nijerya'daki iş ve yatırım imkânları hakkında katılımcılara bilgi veren Hakan Özel, Afrika'nın en büyük ham petrol üreticisi olan ve zengin doğalgaz rezervleri bulunan Nijerya'nın inşaat sektörü başta olmak üzere tekstil, ağaç, deri, metal, gıda ve plastik gibi alanlarda yatırımlara ihtiyaç duyulduğunu dile getirdi.

Nijerya Ticaret Bakanı Faruk Jibril Umar ise Kano Eyaleti'ndeki iş ve yatırım fırsatlarından bahsederek, Nijerya'nın ikinci büyük sanayi merkezi olan eyaletin tekstil, kozmetik, plastik, seramik, mobilya ve turizm gibi sektörlerde ciddi potansiyel taşıdığını katılımcılarla paylaştı.

DEİK/Türkiye-Sudan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde, Ekonomi Bakanlığı'nın koordinasyonunda ve DEİK'in organizasyonu ile 24-27 Aralık 2017 tarihleri arasında Sudan, Çad ve Tunus'a gerçekleştirilen yılın ikinci büyük Afrika resmi ziyaretine 150'den fazla Türk iş insanı katıldı. 25 Aralık'ta Sudan'ın başkenti Hartum'da düzenlenen Sudan-Türkiye İş Forumu'nda, Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği'nin tesisi kapsamında toplam 22 anlaşma imzalandı.

İki ülke arasında toplam 500 milyon dolar düzeyindeki dış ticaret hacminin

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Afrika ziyareti sırasında gerçekleştirilen Sudan-Türkiye İş Forumu (25 Aralık 2017).

yetersizliğine dikket çeken Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kısa vadede 1-2 milyar dolar seviyesine ulaşmayı hedeflediklerini, ancak uzun vadeli hedeflerinin 10 milyar dolar olması gerektiğini vurguladı. Erdoğan ayrıca, Türk müteahhitlik şirketlerinin Sudan'ın altyapısına katkı sağlaması gerektiğini belirtti. Dönemin Sudan Cumhurbaşkanı Ömer El-Beşir ise yıllık ticaret hacminin arttırılması konusunda Türkiye'deki özel sektöre önemli görevler düştüğünü, Türk özel sektörünün Sudan'daki çalışmalarında karşılaşabilecek tüm sıkıntıları çözmek noktasında Sudan hükümetinin yardımcı olmaya hazır olduğunu belirtti. El-Beşir ayrıca Türk bankalarını Sudan'da şube açmaya davet etti ve bir Türk bankasının Sudan'da açılmasının para transferi ve ekonomik ilişkiler konusunda yatırımcılara güçlü destek sağlayacağını ifade etti.

DEİK/Türkiye-Tunus İş Konseyi

Tunus ile ikili ekonomik ilişkilerin masaya yatırıldığı Türkiye-Tunus Ortaklık Konseyi Üçüncü Dönem Toplantısı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci başkanlığında 19-21 Temmuz 2017 tarihlerinde Tunus'ta gerçekleştirildi. Tunus-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı'na TİM Başkanı ve DEİK Başkan Yardımcısı Mehmet Büyükekşi ile DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Rona Yırcalı'nın yanı sıra enerji, gemi inşaatı, turizm, lojistik ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösteren Türk ve Tunuslu özel sektör temsilcileri katıldı. Toplantıda iki ülke arasında yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşması'nın kapsamının genişletilmesi konusu ele alındı. İki ülkenin ticaret ve yatırım ilişkilerinin geliştirilmesi için karşılıklı sorunlar ve çözüm önerilerinin dile getirildiği toplantıda ayrıca Tunus ve Türkiye'nin üçüncü ülkelerde olası iş birlikleri, "Karşılıklı Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın müzakere edilmesi ve her iki ülkenin ihracat ürünlerinin ortak bir çalışmayla iki ülke pazarı ve üçüncü pazarlara sunulması konularında mutabık kalındı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde 24-27 Aralık 2017 tarihleri arasında Sudan, Çad ve Tunus'a gerçekleştirilen resmi ziyaret kapsamında Tunus ile askeri-mali iş birliği, nakdi yardım uygulama, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ve çevre alanında iş birliği anlaşmaları imzalandı. Tunus-Türkiye İş Forumu'nda iş dünyası temsilcilerine seslenen Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, "Biz Tunus'a gelirken siz iş dünyası temsilcilerine balık tutmayı öğretmeye gelmedik, birlikte balık tutalım istedik" şeklinde konuştu. DEİK/Türkiye-Tunus İş Konseyi Başkanı Uğur Doğan da Türkiye ile Tunus arasındaki ticari ilişkilerin seyri hakkında şu bilgileri verdi:

Afrika'nın en istikrarlı ekonomileri arasında yer alan Tunus, Türkiye'nin en fazla ticari faaliyet gösterdiği Afrika ülkeleri arasında 5'inci sıradadır. İki ülke arasında 2005 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması ile 412 milyon dolar olan ticaret hacmi 1,1 milyar dolara ulaşmıştır. Şimdiye kadar Türk firmaları tarafından Tunus'ta yaklaşık 2 bin kişiye istihdam sağlayan, toplamda 1 milyar dolar değerinde yatırım gerçekleştirilmiş bulunuyor. On sene içerisinde Türkiye, Tunus'un ithalat yaptığı ülkeler içerisinde 10'uncu sıradan 5'inci sıraya yükseldi. 1 Ocak 2018 itibarıyla Tunus tarafından uygulamaya konulacak olan yüksek gümrük vergi oranlarının, ikili ticaretimizin hızını kesmemesini ümit ederim. Tunus'un 2020 hedefleri arasında yer alan ve kalkınmada öncelikli otomotiv, havacılık, tekstil ve giyim, ilaç sanayi sektörlerinde Türk iş dünyasının tecrübesi ile iş birliği imkânları mevcuttur.[24]

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) 30. Yıl Sempozyumu, dönemin ABD Ankara Büyükelçisi John Bass'in katılımları ile DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi

TAİK'in 30. yılı nedeniyle düzenlenen Gala Yemeği (4 Haziran 2015)

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

Fakirlikte değil zenginlikte buluşmak!

Bir ülke ile dış ticareti eğer karşılıklı olarak geliştirmezseniz bu uzun soluklu bir ilişkiye dönmüyor, kısa vadede belki bir şeyler oluyor ama bununla kalıyor. Yani STA imzalamakla iş bitmiyor. Biz bunu birçok ülkede gözlemledik. Özellikle Afrika ülkeleri ile olan ticarette dış ticaret dengesi genelde bizim lehimize bozuluyor, çünkü bizim ihracatımız o ülkelerde çok daha yüksek seviyelere çıkıyor. Onların bize ihracatı ise maalesef istenildiği gibi olmuyor. Bu kez o ülkelerdeki üreticiler rahatsız oluyor ve belli bir süre sonra kazan kaldırmaya başlıyor. Burada bir dengenin sağlanması gerekiyor. DEİK, işte bu dengenin sağlanmasında çok önemli bir oyuncu.

Örnek vermem gerekirse, biz bu olayı Tunus'ta ve Fas'ta yaşadık. O zamanki Ekonomi Bakanımız Nihat Zeybekci ile Tunus'a gittik, o dönem ben de TİM Başkanıyım. Başbakan ve bakanlarla toplantıya giriyoruz, diyorlar ki, "Siz bize çok ihracat yapıyorsunuz (yaklaşık 2 milyar dolara yakın bir ihracatımız vardı), biz ise size 700 milyon dolar ihracat yapıyoruz. Onun için biz bu Serbest Ticaret Anlaşması'na itiraz edeceğiz, size tekrar ilave gümrük vergileri getireceğiz." Ne yaptıysak anlatamadık. En sonunda Bakanımız çok güzel bir şey söyledi. "Biz az ihracat yapıyoruz, siz çok yapıyorsunuz, o zaman sizinkini de azaltalım, yani fakirlikte buluşalım diyorsunuz. Aslında siz bize ne satabilirsiniz onu çalışalım, yani zenginlikte buluşalım" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ABD resmi ziyareti münasebetiyle TAİK tarafından Washington DC'de düzenlenen gala yemeği (30 Mart 2016).

Başkanı Şerif Egeli'nin ev sahipliğinde 4 Haziran 2015'te İstanbul'da gerçekleşti. Sempozyumda konuşan Büyükelçi John Bass, iki ülke arasındaki bağların Türkiye ve ABD İş Konseylerinin öncülüğünde artacağını ve ticaret alanında yaşanan sorunların iki ülke özel sektörünün sesini İş Konseyleri yoluyla duyurmaları sayesinde çözüleceğine inandığını söyledi. Türkiye'de 500'ü aşkın Amerika menşeli firmanın faaliyet gösterdiğini hatırlatan Bass, bu şirketlerin yaptığı yatırımların 5 milyar dolara ulaştığını vurguladı. İki ülke arasındaki ticaret hacminin ABD Başkanı Barack Obama'nın 2009'daki ziyaretinden itibaren sürekli arttığını ifade eden Bass, bu artışı hızlandıracak üç önemli unsur olarak ticaretin önündeki engellerin kaldırılması, hukuk ve ticaret alanındaki şeffaflığın artırılması ve iletişimin güçlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Bass, Türk yatırımcıları da daha aktif olmaya davet etti.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise iki ülke arasındaki ilişkilerin siyasi ve ekonomik iki kanatta stratejik bir ortaklığa dayandığını belirterek, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için her iki ülkenin siyasi liderlerinin ekonomik sorunlara öncelik vermesi gerektiğini söyledi. Türk dış ticaret hacminde ABD'nin payının giderek azalmakta olduğuna dikkat çeken Vardan, iki ülke hükümetlerinin daha önce ekonomik ilişkilerin önündeki engelleri kaldırmak için Türkiye-ABD Stratejik Ekonomik ve Ticari İşbirliği'ni (FSECC) başlattığını hatırlattı. ABD ve AB arasında müzakereleri devam eden Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması'nın (TTIP) Türkiye için önemini vurgulayan Vardan, Türk-Amerikan stratejik ve ekonomik ortaklığının çeşitlendirilmesi için Türkiye'nin de bu anlaşmanın içerisinde olması gerektiğini kaydetti. Vardan, Türkiye'nin geçmişe göre tamamen farklı bir yapıda olduğunu dile getirerek, Türkiye ve ABD arasındaki ticaretin kamu ve özel sektörlerinin aktif katılımı ile başarılı bir şekilde artacağını sözlerine ekledi.

TAİK ve Citibank iş birliğinde düzenlenen 8. Türkiye Yatırım Konferansı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, TAİK Başkanı Ekim Alptekin ve Citibank Türkiye Genel Müdürü Serra Akçaoğlu'nun katılımlarıyla 21 Eylül 2016 tarihinde New York'ta gerçekleştirildi. Türkiye ile AB arasında ekonomik anlamda yüksek düzeyde bir entegrasyon olduğunu vurgulayan Zeybekci, bir kez daha ABD ile AB arasında müzakere edilen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması'nın (TTIP) Türkiye açısından önemine dikkat çekti:

AB ile 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği, AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı serbest ticaret anlaşmalarında Türkiye'ye otomatik olarak kapılarını açabilir. Yani Avrupa Birliği, ABD ile TTIP anlaşması sonucu olarak ekonomik iş birliğine giderse, Amerikan şirketleri, Avrupa'dan elde ettiği tüm hakları otomatik olarak Türkiye'den de elde ediyor olacak, ancak Türkiye tarafına baktığınız zaman Türk ürünleri aynı

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"'Haydi ihracat yapalım!' demekle bu işler yürümüyor!"

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) Başkanı olarak Amerika ile Türkiye arasındaki iş diplomasisini yönettiğim sürece baktığım zaman, bu sürecin hakikaten meşakkatli ama bir o kadar da önemli olduğunu görüyorum. DEİK olarak burada karşı kanat kuruluşları ile kurduğumuz ilişkileri çok önemsiyorum. Çünkü eğer güçlü bir iş ilişkisi, güçlü bir ticari ilişki geliştirmek istiyorsanız, bir araya gelmek, birbirinize dokunmak, hissetmek zorundasınız. Aksi halde öyle haberleşerek, telefonlaşarak, yazarak, çizerek olmuyor. DEİK'in birçok ülkeye giderek iş diplomasisini başlatması, o ülkelerin yerel yönetimleriyle iş insanlarını bir araya getirmesi, Cumhurbaşkanımızın ve ilgili bakanlarımızın her ziyarette DEİK'le yaptığı toplantılar, düzenlenen konferanslar, geliştirilen raporlar çok önemli kilometre taşları. Bunları yaparken de birçok detayın ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekiyor: hangi sektörler öne çıkmalı, ne kadarlık bir hacim söz konusu, kapasiteler bunu karşılar mı, mevzuatlar buna uygun mu, nasıl yapılacak, kimlerle çalışılacak gibi farklı farklı parametrelerin belirlenmesi lazım. Yoksa, "Haydi ihracat yapalım!" demekle bu işler yürümüyor.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın resmi ziyareti kapsamında, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Xi Jinping'in de katılımıyla Pekin'de Türkiye-Çin İş Forumu düzenlendi (30 Temmuz 2015).

haklara sahip olmayacak. Bu kabul edilebilir değil. TTIP anlaşması kabul edildiği takdirde, Türkiye elini kolunu bağlayıp, "Bunun sonuçlarına katlanırız" diyemez. Kendini korumaya alır.[25]

DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi

Şanghay-İstanbul İpek Yolu Ticaret ve Ekonomi Forumu, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Şanghay Belediye Başkanı Yang Xiong, DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkan Yardımcısı Necati Abacıoğlu ve Şanghay Belediyesi Ticaret Komisyonu Başkanı Shang Yuying'un katılımlarıyla 8 Mayıs 2015'te İstanbul'da gerçekleşti. Forum, China Homelife Turkey Fuarları ve DEİK ev sahipliğinde gerçekleşti.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Avrupa'nın son 20 yılda dünyanın en büyük tek pazarı haline geldiğini belirterek, küresel üretim ekseninin de Batı'dan Doğu'ya, Asya-Pasifik Bölgesi'ne kaymakta olduğunu söyledi. Asya ve Avrupa arasında yeni taşımacılık koridorlarına ihtiyacın ortaya çıktığını belirten Vardan, tarihi İpek Yolu'nun yeniden canlandırılması ve bu güzergâh üzerinde bulunan ülkelerin küresel ekonomik sisteme entegrasyonunun gerekliliği üzerinde durdu. Vardan, "İpek Yolu'nun bir ucunda küresel ekonominin büyüme motoru Çin, diğer ucunda da dünyanın en büyük pazarı Avrupa Birliği varken, güzergâh üzerinde de G20 ekonomisi Türkiye var. Bölgesinin en büyük sanayi gücü olan Türkiye, Çin'den İtalya'ya uzanan geniş coğrafyada en büyük serbest piyasa ekonomisidir" dedi. Vardan, İpek Yolu güzergâhının üzerinde bulunan ülkelerin küresel ekonomik sisteme entegrasyonunun güçleneceğini ve bu koridorun yeniden refah ve istikrar yaratmaya başlayacağını söyledi.

Şanghay'ın her zaman Türk iş insanlarının önemli bir durağı olduğunu anlatan Şanghay Belediye Başkanı Yang Xiong ise, Çin ve Türkiye arasındaki ticaretin her yıl beşte birinden fazlasının Şanghay'dan gerçekleştiğini söyledi. Geçen iki ayda iki ülkenin ticari hacminin yüzde 13,6 artarak 1 milyar doları geçtiğini ifade eden Xiong, karşılıklı yatırım ve iş birliğinde büyük gelişme gösterildiğini vurguladı.

Bugüne kadar Türk şirketlerinin Şanghay'daki yatırım projeleri 100'ü aşmıştır. Türkiye'deki Şanghay firmalarının yürüttüğü proje sayısı ise 68'dir. Yapılan sözleşmelerin değeri 1 milyar 400 milyon dolardır. Özellikle Şanghay elektrik firmasının Hunutlu Entegre Termik Santrali projesi, bugüne kadar Şanghay, hatta tüm Çinli şirketlerinin projeleri içinde en büyük yatırımlardan biridir. "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı - One Belt, One Road" inşasının gelişmesiyle, Şanghay-İstanbul ve Çin-Türkiye ekonomik ilişkileri daha sıkı hale gelecektir. Proje, finansal pazarı genişlettiği gibi Şanghay ve Türkiye arasında kültürel bir köprü kurulmasını da sağlayacaktır.

Türkiye-Çin İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Çin Ticaret Bakanı Gao Hucheng ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımlarıyla 30 Temmuz 2015'te Çin'in başkenti Pekin'de gerçekleşti. İş Forumu'nda konuşan Erdoğan, Türkiye ve Çin'in ilişkileri geliştirme konusunda oldukça kararlı olduğunu ve iki devletin de iş insanlarına bu konuda her türlü desteği vereceğini söyledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ikili ilişkilerde son yıllarda karşılıklı güven temelinde önemli mesafeler kat edildiğini

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Amacımız, Çin ile daha dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmek."

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi olarak, Çin'deki ekonomik ve sosyal gelişmeleri yakından takip ediyoruz. DEİK olarak, Çin ile ekonomik ilişkilerimizi geliştirebilmek ve ihracatımızı artırmak için çalışmalar gerçekleştiriyoruz. Amacımız, Çin ile daha dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmek ve ülkemize katkı sağlamak. DEİK bünyesinde 1992 yılından beri faaliyet gösteren DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi olarak, ülkelerimiz arasında ticaret ve yatırım ilişkilerinin geliştirilmesi, iş insanlarımızın Çin'deki fırsatlar konusunda bilgilendirilmesinin yanı sıra dijitalleşme, inovasyon, teknoloji, katma değeri yüksek üretim ve e-ticaret konularına da büyük önem veriyoruz. Ülkeler arasında karşılıklı fayda prensibi kapsamında ekonomik iş birliğinin artmasını, ekonomik ilişkilerin daha dengeli ve Türkiye için daha fazla katma değer yaratan bir hale gelmesini sağlayan faaliyetleri destekliyoruz.

belirterek, bu gelişmelerde 2010 yılında kurulan stratejik iş birliğinin büyük katkısının olduğunu söyledi. Çin'in, Türkiye'nin uzak Asya'daki en büyük, dünyada ise Almanya ve Rusya'dan sonra üçüncü büyük ticaret ortağı olduğunu ifade eden Erdoğan, 2002 yılında 2 milyar dolara yaklaşan ticaret hacminin 2014 yılında 28 milyar dolara ulaştığını dile getirdi. Ticarette kazan-kazan ilkesinin sağlıklı ve güvenli ekonomik ilişkinin önemli bir paydası olduğunu vurgulayan Erdoğan, sözlerine şöyle devam etti:

Çin ile ticaretimizde 2000 yılında 1,24 milyar dolar olan dış ticaret açığı bugün yaklaşık 22 milyar dolara çıkmış durumda. Bu rakamın dengeli ve sürdürülebilir bir hale kavuşturulması için beraberce çaba göstermemiz gerekiyor. Bunu da aramızda değerlendirdik. İnanıyorum ki Çin'in Türkiye'de yapacağı yatırımlar, bu açığı kapatmak açısından büyük önem arz ediyor. Biz bu konuda kolaylaştırıcı her türlü adımı atmaya hazırız.

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ise uzay, finans ve yatırım olmak üzere üç yeni iş birliği alanının iki ülke arasında aktif bir şekilde ileriye götürülmesi gerektiğini söyledi. Çin halkının 200 yıllık hedefini gerçekleştirmek için çaba gösterdiğini ve Türkiye'nin de 2023 hedefleri olduğunu belirten Jinping, Türkiye ve Çin'in hedeflerini gerçekleştirmeleri için uluslararası iş birliğinin önemine dikkat çekti. İki ülke arasında yapılan anlaşmanın Çin ile Orta Doğu ülkeleri arasındaki en büyük anlaşma olduğunu söyleyen Jinping, anlaşmanın tarafların birbirine verdiği önemi gösterdiğini vurguladı. İki ülke arasındaki iş birliği mekanizmasının ekonomi, ticaret, güvenlik ve kültür gibi diğer alanlara da yönlendirileceğini ve iş birliklerinde lokomotif görevi yapacağını belirten Jinping, Çin ve Türkiye arasında öncelikli olarak hızlı tren ve yeni enerji alanlarında adımların atılacağını kaydetti. Türkiye ile her alanda iş birliğinin derinleştirilmesini istediğini belirten Çin Devlet Başkanı, dünyanın dış yatırımda en büyük üçüncü ülkesi olan Çin'in Türkiye'deki yatırımlarında teşvikin artırılması için Çinli firmalara destek sağlanacağını da söyledi.

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde düzenlenen Hindistan-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Hindistan Başbakanı Narendra Modi, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Hindistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FICCI) Başkanı Pankaj Patel ve Hindistan Sanayi Konfederasyonu (CII) Başkanı Shoban Kamineni'nin katılımları ile 1 Mayıs 2017 tarihinde Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de gerçekleştirildi.

Forumda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hindistan ile Türkiye arasındaki ekonomik iş birliğinin derinleştirilip çeşitlendirilmesine ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Bu çerçevede Hindistan ile Kapsamlı Ekonomik Ortaklık müzakerelerinin bir an önce başlaması gerektiğini ifade eden Erdoğan, en son 2014 yılında toplanan Türkiye-Hindistan Karma Ekonomik Komisyonu toplantılarının sürdürülmesi, yanı sıra Hindistan ile Türkiye arasında Serbest Ticaret Anlaşması'nın müzakerelerine başlanması gerektiğini ifade etti. İki ülke arasındaki mevcut ikili ekonomik ilişkilerdeki dengesizliğe işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ile Hindistan'ın iş birliği potansiyelinin bu rakamların çok üzerinde olduğunu söyledi. Hintli yatırımcılara Türkiye'de, Türk yatırımcılara da Hindistan'da yatırım yapmaları için çağrıda bulunan Erdoğan, "Ticaretimiz üzerindeki kur baskısını azaltmalıyız. Kendi milli paralarımızla karşılıklı ithalat-ihracat yapabiliriz" dedi.

Hindistan Başbakanı Shri Narendra Modi ise, iki ülkenin ekonomik vizyonundaki benzerliklere dikkat çekerek, dünyanın en güçlü 20 ekonomisi arasında yer alan Türkiye ve Hindistan'ın daha fazla iş birliği yapması gerektiğini ifade etti. Türk müteahhitlik sektörünün küresel başarılara imza attığını ifade eden Hindistan Başbakanı Modi, ülkenin bağımsızlığının 150'nci yılına denk gelen 2022 yılında 50 milyon konut inşa etmek istediklerini, bu çerçevede Türk müteahhitlik sektörü ile daha fazla çalışabileceklerini söyledi.

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi ev sahipliğinde düzenlenen Güney Kore Ülke Raporu Tanıtım Toplantısı, 17 Kasım 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Son iki yılda hazırlanan İran, Hindistan, Çin, Sahra Altı Afrika, Vietnam ve Yurt Dışı Yatırım Endeksi raporlarına eklenen "Türkiye ve Güney Kore Kan Kardeşliğini Daha Güçlü Bir Ekonomik Ortaklığa Dönüştürmek İçin Öneriler" başlıklı rapor, ortak bir geçmişe dayanan kültürel bağların sürdürülebilir ekonomik değerlere dönüşümü için bir yol haritası çiziyordu. Raporun tanıtım etkinliğine DEİK Başkanı Nail Olpak, Güney Kore Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Youngcheol Cha, DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi Başkanı Tamer Saka, Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Uzmanı Dr. Altay Atlı ve Korea Business Association Başkanı Do Kil Oh da katıldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin katılımıyla Yeni Delhi'de gerçekleştirilen Hindistan-Türkiye İş Forumu (1 Mayıs 2017).

Güney Kore'nin dünyanın en büyük 12'nci ekonomisi ve dünyanın en fazla ihracat yapan 8'inci ülkesi olduğunun hatırlatıldığı raporda 2016 yılı itibarıyla Türkiye-Güney Kore ticaret hacminin 6,9 milyar dolar, Türkiye'deki Güney Kore menşeli doğrudan yatırımların 566 milyon dolar, Türkiye'de Güney Kore sermayeli firma sayısının 326, Türk iş insanlarının Güney Kore'deki doğrudan yatırımlarının ise 40 milyon dolara ulaştığının altı çizildi.

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi

Japonya CEO Yuvarlak Masa Toplantısı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve

Japonya İş Federasyonu (KEIDANREN) Japonya-Türkiye Ekonomik Komite Başkanı Kenichiro Yamanishi'nin katılımları ile 8 Ekim 2015 tarihinde Japonya'nın başkenti Tokyo'da gerçekleşti. Toplantıya yaklaşık 100 üst düzey Türk ve Japon iş insanı katıldı.

Cumhurbaşkanının 7-9 Ekim 2015 tarihleri arasında Japonya'nın başkenti Tokyo'da gerçekleştirdiği resmi temaslar kapsamında düzenlenen üst düzey Yuvarlak Masa Toplantısının açılış konuşmasında Erdoğan, Türkiye'nin Japonya ile küresel iş birliğine büyük önem verdiğini söyledi. Kasım ayında Türkiye'de düzenlenecek olan G-20 zirvesinde Japonya Başbakanı Şinzo Abe'yi Türkiye'de ağırlamaktan memnuniyet duyacaklarını belirten Erdoğan, 2014 yılındaki ziyaretinin ardından Ekonomik Ortaklık Anlaşması sürecinin başladığını vurguladı. Eylül ayında anlaşma müzakerelerinin üçüncü turunun gerçekleştiğini ifade eden Erdoğan, ekonomik iş birliği anlaşmasının iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin en önemli yapı taşı olduğunu belirterek, aynı zamanda Asya Pasifik Bölgesi Trans-Pasifik müzakerelerinin gelecekteki yol haritalarını şekillendirecek en önemli unsurların başında geldiğini kaydetti.

Türkiye ile Japonya arasındaki ticaret hacminin arzulanan seviyenin altında olduğuna dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, ticaret dengesinin Türkiye'nin aleyhinde olduğunu belirterek, ticaret dengesinin dengelenmesi gerektiğini söyledi. Dünyanın önde gelen tarım ülkelerinden biri olan Türkiye'nin Japonya'ya tarım alanında yaptığı ihracatın artırılması gerektiğini belirten Erdoğan, dünyanın en büyük tarım ürünü ithalatçısı olan Japonya'nın Türk tarım ürünlerine yönelmesi ile iki ülke arasındaki ticaret hacminin artacağını dile getirdi. Japonya'nın yurt dışında yaptığı yatırımlarda Türkiye'nin de en az yüzde 1 pay alması gerektiğine değinen Erdoğan, Türkiye'nin özellikle altyapı alanında büyük fırsatlar sunduğunu aktardı. Erdoğan, Türkiye ile Japonya arasındaki ekonomik ilişkilerin özellikle Sinop Nükleer Santrali ve hızlı tren projelerinin hayata geçirilmesi ile çok daha iyi bir seviyeye geleceğini vurguladı.

Son yıllarda artan karşılıklı ziyaretler ve hayata geçirilen mega projelerle Türkiye ve Japonya arasındaki ekonomik ilişkilerde önemli gelişmeler olduğunu ifade eden Ömer Cihad Vardan da, iyi yolda olan ilişkilerin daha da geliştirilmesi için Serbest Ticaret Anlaşması'nın önemine dikkat çekti:

Yatırım ilişkilerimiz canlandı. Son 3 yılda Türkiye'ye gelen Japon sermayesi 866 milyon dolar seviyesine çıktı. Bu anlamda Japon şirketlerinin Türkiye'de yapmış oldukları sanayi yatırımları bizler için özel önem taşımaktadır. Japonya-Avrupa Birliği Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerine paralel olarak Türkiye-Japonya Serbest Ticaret Anlaşması'nın da ivedilikle tamamlanmasının iki tarafın da ortak menfaatine olacağını belirtmek istiyorum. Türk-Japon dostluğunun Serbest Ticaret Anlaşması ile taçlanmasını temenni ediyorum.

DEİK/Türkiye-Endonezya İş Konseyi

Endonezya-Türkiye İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Enerji Bakanı Taner Yıldız, Endonezya Cumhuriyeti Ekonomi Koordinasyon Bakanı Sofyan A. Djalil, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve Endonezya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Suryo Bambang Sulisto'nun katılımları ile 1 Ağustos 2015'te Endonezya'nın başkenti Cakarta'da gerçekleşti. Foruma 400'ü aşkın iş insanı katıldı.

Endonezya'nın 2050 yılına kadar dünyanın ilk beş ekonomisi arasına girme hedefinin olduğunu ve Türkiye ile benzer ekonomik dinamikler sergilediğini ifade eden Zeybekci, ülke sınırlarının ekonomik güçler ile çizildiğini, günümüz iş dünyasında G20 üyesi olan Türkiye ve Endonezya'nın katma değeri yüksek mal ticareti yaparak, iki ülke arasındaki ticari dengelerin iyileştirilmesi gerektiğini vurguladı. Türkiye'nin Endonezya'nın Avrupa'ya açılmasında kilit bir rol oynadığını anlatan Zeybekci, Güneydoğu Asya Uluslararası Birliği'nin (ASEAN) oluşumuyla yeniden yapılanan Endonezya'nın ve AB ile Gümrük Birliği anlaşmasına sahip olan Türkiye'nin birbirini tamamlayan iki ülke olduğunu söyledi.

Endonezya Cumhuriyeti Ekonomi Koordinasyon Bakanı Sofyan Djalil ise 250 milyon nüfusu ile Güney Asya'nın en büyük ekonomik aktörü olan Endonezya'nın Türk iş insanları için keşfedilmeyi bekleyen bir pazar olduğunu söyledi. Hızla gelişmekte olan Endonezya'da enerji ve altyapı projelerinde yatırıma ihtiyaç duyulduğunu belirten Djalil, ülkenin mevcut elektrik tüketimini karşılamak için her sene 10 milyon MW yatırım yapması gerektiğini kaydetti. Endonezya'nın coğrafi konumu göz önüne alındığında, jeotermal enerji sektöründe geri dönüşlerin hızlı ve kârlılık oranının yüksek olabileceğini vurgulayan Djalil, iki ülke arasında yatırımları teşvik etmek amacıyla "Bölgesel Ortak Komisyonlar"ın oluşturulabileceğini dile getirdi.

Pakistan-Türkiye Yatırım Yuvarlak Masa Toplantısı, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Pakistan Başbakanı Navaz Şerif'in katılımlarıyla İslamabad'da gerçekleştirildi (17 Kasım 2016).

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi

Pakistan-Türkiye İş Forumu, dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu, Pakistan Başbakanı Navaz Şerif, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Pakistan Ticaret Bakanı Khurram Dastgir Khan, Pakistan Devlet Bakanı ve Yatırım Konseyi Başkanı Miftah İsmail ve Maliye Bakanı İshak Dar'ın katılımları ile DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 17 Şubat 2015 tarihinde Pakistan'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi

DEİK koordinasyonunda 21 Ağustos 2017 tarihinde dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Sin-

gapur Ticaret ve Sanayi Bakanı S. Iswaran, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Başkanı İ. Süha Güçsav ve Türkiye-Singapur İş Konseyi Eş Başkanı David Yang'ın katılımlarıyla düzenlenen İş Forumu'na, 200'e yakın Türk ve Singapurlu iş insanı katıldı.

Forumda, iki ülke arasında yeni yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'nın karşılıklı potansiyel kazançları ele alındı. Başbakan Yıldırım, "Singapur güçlü finans kaynaklarına sahip. Türkiye'de ise özellikle de müteahhitlik alanında önemli bir tecrübe birikimi var. Tecrübenin finansal imkânlarla bir araya gelmesi ile çok güzel ve çok büyük işler yapabiliriz" dedi. Forumun açılışında konuşan Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise, Singapur ile Türkiye arasında 2015 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'nın, Türkiye tarihinin en geniş kapsamlı ve sektörler itibarıyla en kapsayıcı STA olduğunu hatırlattı. 2018 yılı sonu itibarıyla Türkiye ile Singapur arasında 2 milyar dolarlık bir ticaret hacmine ulaşmayı hedeflediklerini ifade eden Zeybekci, anlaşmanın özellikle üçüncü ülkelerde ortak iş yapma konusunda büyük avantaj sağlayacağını söyledi.

İki ülke arasında 1 Ekim 2017 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren "yeni nesil" Serbest Ticaret Anlaşması pek çok açıdan stratejik önem taşıyor. Güney Asya bölgesinde yapılacak başka STA'lara esas teşkil etmesi amaçlanan Serbest Ticaret Anlaşması ile Türkiye'nin ihracatının sektörel ve bölgesel temelde çeşitlendirilmesi ve Asya pazarındaki rekabet gücünün artırılarak Singapur'dan Türkiye'ye gelecek yabancı yatırımların teşvik edilmesi hedefleniyor. Ayrıca söz konusu STA ile iki ülke iş insanları arasında yeni iş birliği ve yatırım imkânlarının oluşturulması destekleniyor.

DEİK/Türkiye-Vietnam İş Konseyi

Türk ve Vietnam iş dünyası temsilcilerinin büyük ilgi gösterdiği Vietnam-Türkiye İş Forumu, 24 Ağustos 2017 tarihinde Vietnam'ın başkenti Hanoi'de gerçekleştirildi. Forumda katılımcılara hitap eden dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, Türkiye ve Vietnam'ı "benzer hedefleri olan iki ülke" olarak tanımladı ve 2017 yılı itibarıyla Türk yatırımcıların Vietnam'da 700 milyon dolar yatırımı bulunduğunu hatırlattı. Yıldırım, Türkiye ile Vietnam arasında Serbest Ticaret Anlaşması müzakerelerinin bir an önce başlamasını beklediklerini ifade etti.

Vietnam Başbakan Yardımcısı Vuong Dinh Hue, 2020 yılı itibarıyla Türkiye ile Vietnam arasında 4 milyar dolar ikili ticaret hacmi hedefi olduğunu hatırlatarak, Türk yatırımcıları özellikle yüksek katma değer yaratan sektörlere yatırım yapmaya davet etti. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise konuşmasında Vietnam ve Türkiye'yi "iki cesur ülke" olarak tanımladı. Zeybekci, milyar nüfuslu bir coğrafyanın tam ortasında bulunan Vietnam'ın Türkiye için büyük bir potansiyeli barındırdığını söyledi. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise her iki ülkenin birbirini tanıyarak ve barındırdıkları potansiyeli doğru ve etkili şekilde kullanarak, Asya-Pasifik Bölgesi'nde bir marka oluşturmayı arzu ettiklerini söyledi.

DEİK/Türkiye-Yeni Zelanda İş Konseyi

Türkiye-Yeni Zelanda İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Yeni Zelanda Ticaret Bakanı Tim Groser'in katılımı ile, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 29 Ocak 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti.

Ekonomi Bakanı Zeybekci, açılışta yaptığı konuşmada Türkiye ile Yeni Zelanda'yı birbirinden çok uzak coğrafyalarda bulunan ama birbirini tamamlayıcı nitelikte iki ülke olarak tanımladı. Yeni Zelanda denildiğinde akıllara üst düzey teknoloji ile yapılan tarımın geldiğini ifade eden Zeybekci, "Biz tarımı koruyan bir ülkeyiz. Et ve sütte tam anlamıyla koruma sağlıyoruz. Bu koruma sürdürülebilir bir şey değil. Asıl Türkiye'nin tarımını dünya ile rekabet edilebilir hale getirirsek, tarıma en büyük iyiliği yapmış oluruz. Türk tarımı Yeni Zelanda ve Avrupa ile rekabet edebilir hale gelirse, biz kendimizi başarılı görürüz" şeklinde konuştu.

Türkiye'nin Avrupa ile imzaladığı Gümrük Birliği'nde tarımın ve hizmetlerin dışarıda kaldığını hatırlatan Zeybekçi, Avrupa Birliği ile bu yönde görüşmelere başlanacağını bildirdi. Zeybekci, "Yeni Zelanda yatırımcılarıyla ve tarım endüstrisi ile Türkiye'deki tarım ve benzer alandaki girişimcilerin bir araya gelmesi, ortak projelere imza atması, üçüncü ülkelerde ortaklıklara gitmesi Türkiye için son derece önemli" diye konuştu. Zeybekci, Türkiye ile Yeni Zelanda'nın başlatmış olduğu Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında tarım ürünlerinin de görüşülmeye başlandığını belirtti.

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi

Kolombiya-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos Calderon'ın katılımı ile, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 10 Şubat 2015 tarihinde Kolombiya'da gerçekleşti. Konuşmasında Kolombiya'nın, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en önemli ticaret ortaklarından biri olduğunu belirten Erdoğan, "Büyük bir dinamizm ve potansiyeli bünyesinde barındıran Türkiye ve Kolombiya'nın, büyüme hızlarını ve yükselen uluslararası profillerini ikili ilişkilere yansıtacak güce de sahip olduğunu düşünüyorum. İki ülke arasında yaklaşık 1,4 milyar doları bulan ticaret hacmi yeterli değildir. Bu rakamı 2023'e kadar 5 milyar dolara çıkarma kararı aldık" dedi.

Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos Calderon ise Kolombiya'nın ekonomisini geliştirmek ve güçlendirmek için çok çaba harcadıklarını kaydetti. Başarılı reformlar gerçekleştirdiklerini söyleyen Calderon, bu sayede özerk ve güvene dayalı büyüyen bir ekonomiye sahip olduklarını ifade etti. Hükümetler olarak iş insanlarının önünü açmak durumunda olduklarını belirten Calderon, Kolombiya'nın Latin Amerika'da en hızlı büyüyen ve çok düşük enflasyon oranına sahip ülke olduğunu söyleyerek, sözlerine şöyle devam etti:

Kolombiya güçlü bir haldedir ve kamu finansmanı bağlamında başarılar elde ettiğimizi düşünüyoruz. Ekonomide denge oluş-

tu. Cari açık kapandı. Ekonomi büyümeye devam ediyor. Türkiye de son yıllarda büyük başarılar elde eden, olağanüstü büyüme gerçekleştirmiş bir ülkedir. Bazı sektörlerde İtalya ve Fransa'yı çoktan geçmiştir. Türkiye, turizm açısından lider ülkelerden birisidir. Türkiye'ye giden turist sayısı çok fazla, bu potansiyeli de kullanmak gerekir. Bu fırsatları değerlendirilerek, iki ülke arasındaki sinerjiyi kuvvetlendirmeliyiz.

İş Forumu'nun ardından, DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi tarafından, 4-7 Mayıs 2016 tarihlerinde, THY'nin Bogota'ya ilk direkt uçuşu vesilesiyle bir Kolombiya ziyareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında, Invest in Bogota, Kolombiya Ulaştırma Bakanlığı, Bogota Belediyesi ve Kolombiya Kamu Yatırım Ajansı (FDN) temsilcileri ile toplantılar gerçekleştirildi. 5-12 Mart 2017 tarihleri arasında ise Türkiye-Kolombiya İş Konseyi, ticari bir heyet ile Kolombiya ve Panama'ya bir ülke ziyareti düzenledi.

DEİK/Türkiye-Peru İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 2-3 Şubat 2016 tarihlerinde Peru'ya resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret, Türkiye'den Peru'ya Cumhurbaşkanı seviyesinde gerçekleştirilen ilk ziyaretti.

DEİK/Türkiye-Şili İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Latin Amerika ülkelerini kapsayan ziyareti çerçevesinde 31 Ocak-2 Şubat 2016 tarihlerinde Şili'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret kapsamında dönemin Şili Devlet Başkanı Michelle Bachelet ile ikili ve heyetler arası görüşmeler gerçekleştirildi. Görüşmelerin ardından iki ülke arasında Hava Ulaştırma İşbirliği Zaptı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ile Şilili muadili AGCID arasında mutabakat muhtırası, DEİK ile Şili Endüstri Federasyonu (SOFOFA) arasında ise İş Konseyi Karşı Kanat Kuruluş Anlaşması imzalandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, aynı gün DEİK ve SOFOFA tarafından düzenlenen Şili-Türkiye İş Forumu'na da katıldı.

Erdoğan, Latin Amerika'da genç Türkiye Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk ülke olan Şili'ye yaptığı ziyarette, "Ziyaret, Şili ile münasebetlerimiz açısından tarihi bir döneme, diplomatik ilişkilerimizin tesisinin 90. yıl dönümüne tekabül ediyor. Şili'ye ülkemizden Cumhurbaşkanı düzeyinde 21 yıl sonra yapılan ilk ziyareti de böylece gerçekleştirmiş olacağız" şeklinde konuştu. Türkiye bursları ile bölge ülkelerinden 250 civarında öğrenciye çeşitli üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora imkânı sunulduğunu hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ile bölge ülkeleri arasında artmakta olan ilişkilere yönelik olarak da şunları söyledi:

Bölgede ülkemize yönelik ilginin giderek arttığına şahit oluyoruz. İlk kez Şili'de gösterime giren Türk dizilerinin hem bu ülkede, hem de diğer bazı bölge ülkelerinde son derece popüler olduğunu görüyoruz. Müteahhitlik firmalarımız ile savunma sanayi şirketlerimiz açısından da bölgede önemli açılımlar olduğuna şahit oluyoruz. Amacımız, bölgedeki köklü ortaklarımızla iş birliğimizi daha da geliştirirken, ilişkilerimizin güçlü potansiyele sahip olduğu tüm devletlerle temaslarımızı artırmaktır. Bu bağlamda Latin Amerika ve Karayipler Bölgesiyle ziyaretlerimiz önümüzdeki dönemde de devam edecektir.

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi

Meksika-Türkiye İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Meksika Ekonomi Bakanı Ildefonso Guajardo Villarreal'in katılımıyla, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Başkanı Albert Saydam ev sahipliğinde 12 Şubat 2015 tarihinde Meksika'da gerçekleştirildi.

Latin Amerika'da güçlü bir ticaret ortağı

Kolombiya, Latin Amerika ve Karayipler (LAK) bölgesinde Türkiye'nin ticari ilişkileri açısından merkezi bir konuma sahip. Dünyanın üçüncü büyük kömür üreticisi olan Kolombiya, aynı zamanda kıtanın dördüncü büyük petrol üreticisi konumunda. Tarımda ise ülke, dünya genelinde kahve üretiminde üçüncü, kesme çiçekte ise ikinci sırada yer alıyor.

Türkiye ile Kolombiya arasındaki ticari ilişkilerin temelini oluşturan Ticaret İşbirliği Anlaşması 17 Mayıs 2006 tarihinde imzalandı. İki ülke arasındaki ticari ilişkiler, coğrafi uzaklığa rağmen oldukça güçlü ve hızla artma potansiyeline sahip. 2007 yılında 285 milyon dolar olan toplam ticaret hacmi, 2017 yılında toplamda 1,87 milyar dolara yükseldi. Kolombiya, Güney Amerika kıtasında Brezilya'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük ticari ortağı konumunda.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"Bilmeden bakan görünümlü bir kişi olduk!"

Okadar çok ülkede bulunduk ki, bu kadar seyahat içerisinde bir hadise olmaması mümkün değil. Biz iş insanları olarak, genelde resmi heyetten farklı bir uçakla gidiyoruz, onlardan önce ilgili ülkeye varmak istiyoruz. Zira onlar gelmeden önce hazırlıklarımızı tamamlamamız, bunun için de hızlıca gümrüklerden, kapılardan geçip yerimize yerleşmememiz gerekiyor. Özellikle birbiri ardına birkaç ülkeye gidiyorsanız, bu daha da önemli. Çünkü birbirini takip eden yoğun bir program oluyor.

Bu seyahatlerden birinde Peru'ya gidiyorduk. Uçakta bir telaş. Sebebi de Perulu yetkililerin vizesiz hızlı geçişe izin vermemeleri. Yani herkes teker teker pasaport kontrolünden geçmek durumunda. Uçakta bulunan 200'e yakın iş insanının her birinin pasaport kontrolünü yapmaya kalksalar, epey gecikeceğimiz ortada. Halbuki bu tür seyahatlerde normalde pasaportları görevlilere verip direk otelimize geçeriz, valizlerimiz ve pasaportlarımız arkadan gelir. Biz ne yapacağımızı düşünürken bir arkadaşımız yanıma geldi ve dedi ki, "Başkanım, biz uçakta bakan var, onun için heyetin hızlı geçmesi lazım diye söyledik, siz çaktırmayın, bir şey de söylemeyin!" Böylece biz, bilmeden orada bakan görünümlü bir kişi olduk. Tüm heyet hızlı bir şekilde geçiş yaptı, bizi her yerde çiçeklerle karşıladılar. Böyle ufak tefek tatlı anılarımız da oldu.

Vardan, Türkiye ve Meksika'nın tarihsel geçmişleri ve coğrafi konumlarıyla gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında stratejik öneme sahip olduğunu söyledi. Türkiye ve Meksika'nın G-20 üyesi olduğunu hatırlatan Vardan, iki ülkenin de yeni küresel güç mimarisinin dinamik iki aktörü olarak bölgelerinde yıldız gibi parladığını söyledi. Türkiye ve Meksika'nın aralarında tesis edecekleri ortaklık ile küresel düzen içindeki ağırlıklarının artacağını vurgulayan Vardan, sözlerine şöyle devam etti:

1,6 trilyon dolar ekonomik büyüklüğü ve 700 milyar doları aşan dış ticaret hacmi ile Latin Amerika'nın ikinci büyük ekonomisi olan Meksika bizler için vazgeçilmez bir pazardır. İki ülke olarak küresel eğilimleri iyi okuyup, fırsatları daha iyi değerlendirmeliyiz. İki ülke arasındaki ilişkilerin sürdürülebilir olması için ekonomik ilişkileri sadece karşılıklı ticaretle sınırlamayıp, karşılıklı yatırım ilişkilerini canlandırmalı, sermaye ve insan hareketliliğini daha üst seviyelere çıkarmalıyız.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Şili'yi ziyareti çerçevesinde düzenlenen Şili-Türkiye İş Forumu (1 Şubat 2016).

DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi

Venezuela Devlet Başkanı Nicolás Maduro'nun 6 Ekim 2017 tarihinde Ankara'ya yaptığı ziyaret, Türkiye-Venezuela ilişkilerinde son yıllarda yaşanan yakınlaşmaya yeni bir ivme kazandırdı. Maduro'nun ziyareti sırasında Türkiye ile Venezuela arasında güvenlik, ekonomi, tarım, turizm ve enerji alanlarında beş yeni anlaşma imzalandı. Aynı zamanda DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi tarafından Maduro'nun katılımıyla aynı gün Türkiye-Venezuela İş Forumu gerçekleştirildi.

Devlet Başkanı Nicolás Maduro, Türkiye'nin Afrika, Asya ve Orta Doğu'ya açılan kapı olduğunu, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile de iki ülke arasındaki ilişkinin derinleştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve ticaretin canlandırılması üzerine görüştüklerini aktardı. Venezuela'nın yaklaşık bir asırdır geçimini petrolle sağladığını vurgulayan Maduro, ülkenin bir dönüşümden geçtiğini, petrole bağımlı dönemin sona erdiğini ve ekonominin canlanması konusunda yeni reformlar yapıldığını ifade etti. Türk iş dünyasına her türlü desteği vermeye hazır olduklarını söyleyen Maduro, Venezuela'daki ekonomik dönüşümün tüm sektörlerde bir parçası olmak üzere, Türk yatırımcıları ülkesine davet etti.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise DEİK eliyle yakında Venezuela'ya düzenlenecek ziyaretin şirket şirket eşleştirme yapılarak iki ülke iş dünyasını iş yapar hale getireceğini, iki ülke arasında mesafelerin çok uzun olduğunu, ancak bu uzaklığı "okyanus dolusu fırsatlar" şeklinde değerlendirmek gerektiğini söyledi. Zeybekci, "İki ülke arasındaki ticaretin önündeki tüm engellerin kaldırılması ve ticaretin serbest hale gelmesi ile ilgili adımları çok hızlı atıyoruz. Ayrıca, ticaret, finansman, bankacılık alanlarında da çok önemli kolaylıkların getirileceği altyapıları hazırlıyoruz" şeklinde konuştu.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu da Venezuela'da yaşanan bazı sıkıntılar nedeniyle son beş yılda ikili ticaret hacminin 83 milyon dolara kadar düştüğünü, ancak Türk şirketlerinin Venezuela'nın tarım, gıda, ilaç ve temizlik malzemeleri konusundaki acil ihtiyaçlarını en iyi kalitede ve en rekabetçi fiyatlarla karşılayabileceğini ifade etti. Hisarcıklıoğlu, ayrıca Venezuela'da kullanılmayan büyük tarım arazilerinin değerlendirilmesi, ülkenin acil sosyal konut ihtiyacının giderilmesi ve Venezuela limanlarının modernize edilmesi gibi alanlarda iş birliği imkânlarına dikkat çekti.

DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Afganistan İş Konseyi

Türkiye-Afganistan Yatırım Toplantısı, Afganistan Cumhurbaşkanı Eşref Gani ve dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş'ın katılımlarıyla, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-Afganistan İş Konseyi Başkanı Sadi Yalçın'ın ev sahipliğinde 23 Aralık 2015'te gerçekleşti.

Toplantıda konuşan DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, "Afganistan'ı bin yıllık kültür coğrafyamızın, medeniyetimizin bir parçası ve kardeş ülke olarak görüyoruz" dedi.

Türkiye'nin Afganistan'ın ülke bütünlüğünü önemsediğini belirten Vardan, savaş sonrasında Afganistan'ın imarı ve modernleşmesi için idari, askeri, kültürel, eğitim ve sağlık alanlarında tüm katkıların sağlanmaya devam edileceğini söyledi. Türk müteaahhitlik firmalarının Afganistan'da birçok başarılı projeye imza attığını ifade eden Vardan, yaşanan bazı sıkıntılara rağmen bu firmaların yılmadan altyapı projelerini tamamladığını hatırlattı. Vardan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2014 yılında Afganistan'a yaptığı ziyaretle iki ülkenin ikili ilişkilerinde yeni bir sayfa açıldığını ve Türkiye'nin en büyük dileğinin Afganistan'ın kaynaklarının ekonomiye kazandırılarak ekonomik ve sosyal kalkınmasının sağlanması olduğunu söyledi. Yatırım alanında da destek olmaya hazır olduklarını belirten Vardan, tarım, enerji ve madencilik alanlarında ciddi ekonomik iş birliği potansiyeli olduğunu vurguladı.

Venezuela Devlet Başkanı Nicolás Maduro'nun katılımıyla Ankara'da düzenlenen Türkiye-Venezuela İş Forumu (6 Ekim 2017).

Afganistan Bölgesel Ekonomik İşbirliği Konferansları (RECCA) çerçevesindeki ilk

Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan 5. İş Forumu'nda üç ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler ile bölgesel iş birliğini artırmaya yönelik konular ele alındı (17 Şubat 2017).

İş Forumu da, 1 Mart 2017 tarihinde DEİK ve RECCA Sekreteryası ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlendi. Türkiye-Afganistan Dostluk Anlaşması'nın 96'ncı yılı vesilesiyle düzenlenen Forum'da, Afganistan'ın yeniden inşası kapsamında iş dünyaları olarak atılması gereken adımlar, sektörler bazında ele alındı. Ayrıca Türk ve Afgan iş dünyası temsilcilerinin geniş katılımı ile bölgesel bağlantılar, enerji ve doğal kaynaklar ile Avrasya'da kamu-özel sektör iş birliğinin konu alındığı oturumlar gerçekleştirildi.

Afganistan Ticaret ve Sanayi Bakanı Humayoon Rasaw, Afganistan'ın önemli bir ekonomik reform sürecini geride bıraktığını belirterek, ticaret, altyapı, konnektivite, madencilik, tarım, ulaştırma, özel ekonomik bölgeler gibi alanlarda kamu-özel sektör ortaklıkları için fırsatlar olduğuna ve Türkiye'nin iş birliğine büyük önem atfettiklerini vurguladı. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan da Türk iş dünyası temsilcilerinin, daha güçlü bölgesel iş birliği ve Afganistan'ın yeniden inşa sürecinde kilit rol oynayacağını söyledi.

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi

3 Aralık 2015 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ev sahipliğinde, dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu ile bir Sohbet Toplantısı düzenlendi. Toplantıya Başbakan Yardımcıları Mehmet Şimşek ve Yalçın Akdoğan ile Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Enerji Bakanı Berat Albayrak, Kültür ve Turizm Bakanı Mahir Ünal, SOCAR Türkiye Enerji A.Ş. Başkanı Rövnag Abdullayev ve 90'a yakın Türk iş insanı katıldı.

Toplantıda konuşan DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, yaşanan son jeostratejik gelişmelerin Azerbaycan ile kardeşlik ilişkilerinin yaşamsal boyutunu bir kez daha gösterdiğini belirterek, Azerbaycan'ın Türkiye için Avrasya'ya açılan bir ticaret koridoru olduğunu söyledi. Son krizde Türk tırlarına kapılarını açan Azerbaycan'ın aynı zamanda önemli bir enerji tedarikçisi olduğunu hatırlatan Vardan, "Çeşitlendirilmiş ekonomisi, yüksek küresel rekabet gücü, sahip olduğu zenginlikler ile Kafkaslarda bir istikrar havzası olan güçlü bir Azerbaycan hepimizin ortak amacı, arzusu ve hedefidir" dedi. TANAP projesinin iki ülkeyi birbirine daha da bağlayacağını belirten Vardan, Bakü-Tiflis-Kars (BTK) Demiryolu Hattı projesi ile de Azerbaycan'ın Türkiye üzerinden Avrupa'ya, Türkiye'nin de Azerbaycan üzerinden Orta Asya ve Çin'e kadar uzanan geniş bir coğrafyaya doğrudan bağlanma imkânı bulacağını belirtti. Vardan, iş dünyası olarak kardeşlik bağlarını perçinleyecek olan bu projelerin ivedilikle bitmesini beklediklerini söyledi.

DEİK/Türkiye-Belarus İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Belarus İş Konseyi, Belarus Ulusal Yatırım ve Özelleştirme Ajansı ve Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği iş birliğinde 12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul'da Türkiye-Belarus Yatırım Forumu düzenlendi. Forumun ilk gününde Türk ve Belarus şirket ve kurumları arasında iş birliği anlaşmalarına yönelik imza töreni düzenlendi. Törende 20'den fazla anlaşmaya imza atılırken, DEİK ile Belarus Ulusal Yatırımlar ve Özelleştirme Ajansı arasında "İş Birliği Mutabakat Zaptı"; yine DEİK ile Belarus Ticaret ve Sanayi Odası arasında da "DEİK/Türkiye-Belarus İş Konseyi Kuruluş Protokolünün Yenilenmesine İlişkin Anlaşma" imzalandı.

Toplantının açılış oturumunda konuşan Belarus Başbakanı Andrei Kobyakov, "Gelecek dönemde yeni pazarlara girmeye gayret ediyoruz. Türkiye bizim için önemli bir atlama tahtası olacak, bunun farkındayız" dedi. Kobyakov, uluslararası yatırımcılar açısından giderek cazibesi artan İstanbul'un bölgesel finans merkezi olma yönünde hızlı bir gelişme gösterdiğini ve dünya ekonomisine yön veren diğer şehirlerle rekabet edebilecek seviyeye geldiğini ifade ederek, Türkiye'nin başarılı ekonomi politikalarının ve Türk özel sektörünün özverili çalışmalarının bu süreçte belirleyici olduğunu vurguladı. Konuk Başbakan, Türkiye ile Belarus arasındaki ticari ilişkileri de şöyle değerlendirdi:

Son yıllarda Türkiye ile Belarus arasında karşılıklı yatırımlar alanında iş birliği giderek gelişmektedir. Müteahhitlik hizmetleri de dâhil edilirse, tekstil, turizm, iletişim vb. sektörlerde hayata geçirilen ortak projelerin tutarı 1 milyar doları aşmaktadır. Son 5 yıllık dönemde karşılıklı ticaretimiz yaklaşık 2,5 kat artarken, bu alanda büyük potansiyel mevcuttur. Son yıllarda Belarus yeni dış ticaret stratejisi uygulamakta, bu çerçevede ihracat pazarlarının çeşitlendirilmesine büyük önem vermektedir. Orta dönemde ülkemiz ihracatının yaklaşık üçte birinin yeni pazarlara yönlendirilmesi öngörülmektedir. Bu anlamda Türkiye, üçüncü ülke pazarlarına daha kolay ulaşım imkânı vermektedir.

Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise Türkiye ile Belarus arasında 600 milyon dolara ulaşan karşılıklı ticaret hacminin iki ülkenin gerçek potansiyelini yansıtmadığını ve birbirini tamamlayan ekonomilere sahip Türkiye ve Belarus'un daha yakın

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Belarus Devlet Başkanı Lukashenko'nun katılımlarıyla Minsk'te düzenlenen Türkiye-Belarus İş Forumu (11 Kasım 2016).

iş birliği yapmaları gerektiğini ifade etti. Zeybekci, Türkiye'ye komşu olan bütün bölgelerde ciddi jeopolitik ve ekonomik sorunlar yaşanmasına rağmen Türkiye'nin uluslararası yatırımcılar için güvenilir bir ülke olmaya devam ettiğini söyledi:

2014 yılında Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımların hacmi yüzde 4 oranında arttı, halbuki, aynı yıl dünya genelinde bu alanda yüzde 16 gerileme yaşandı. 2015 yılının ilk 9 aylık döneminde dünyada doğrudan yabancı yatırım akışındaki düşüş yüzde 20'yi bulurken, Türkiye'ye giriş yapan yabancı yatırım miktarı yüzde 33 oranında artış gösterdi. Bu rakamlar, uluslararası yatırımcıların ülkemize duyduğu güvenin azalmadığını, hatta daha da arttığını ortaya koymaktadır.[27]

DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi

Kazakistan-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ülkeye yaptığı resmi ziyaret çerçevesinde, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev, Kazakistan Yatırımlar ve Kalkınma Bakanı Aset İsekeşev, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımı ile 16 Nisan 2015 tarihinde Astana'da gerçekleşti. DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi ve Kazakistan Ulusal İhracat ve Yatırım Ajansı (KAZNEX INVEST) iş birliğinde gerçekleşen Forum'a her iki ülkeden bakanlar ve diğer üst düzey devlet yetkililerinin yanı sıra özel sektörü temsil eden 400'den fazla iş insanı katıldı.

Kazakistan'da gerçekleşen Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Kurulu'nun yaptığı toplantı ile ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunacağını belirten Erdoğan, Türk müteahhitlik firmalarının Kazakistan'da yaklaşık 20 milyar dolar değerinde 400'den fazla esere imza attığını söyledi. Tarihi İpek Yolu'nu canlandıracak Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu'nun yapımında artık sona gelindiğini vurgulayan Erdoğan, daha büyük hedefler için iki ülke iş insanlarını güç birliği içinde çalışmaya davet etti:

Siyasi, ekonomik, savunma ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizi çeşitlendirmek ve derinleştirmek için çabalarımızı sürdürüyoruz. 2014 yılında karşılıklı ticaret hacmimiz 3,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. 10 milyar dolar hedefine siz değerli iş insanlarımızın çalışmaları ve katkılarıyla en kısa zamanda ulaşacağımıza inanıyorum. Özel sektörün gücünden ve dinamizminden azami düzeyde faydalanmanın gayreti içerisinde olduk. Gerek kendi girişimcilerimize gerekse uluslararası girişimcilere her türlü desteği sağlıyoruz. Kazak dostlarımızı ve kardeşlerimizi de Türkiye'deki projelere ilgi göstermeye davet ediyorum. İlgili kurumlarımız, Kazak iş insanlarına her türlü yardım ve yönlendirmeyi sağlamaya daima hazırdır.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev de son 10 yıllık dönemde Kazakistan'daki Türk yatırımlarının toplam tutarının 1,8 milyar dolara ulaştığını ve ülkede 1.500'den fazla Türk sermayeli şirketin faaliyet gösterdiğini söyledi. Türkiye'nin Kazakistan'da kurulu şirket sayısı açısından Rusya'dan sonra ikinci sırada yer aldığını belirten Nazarbayev, ülkede yaklaşık 15 bin Türk vatandaşının yaşadığını açıkladı. İki ülke arasında toplam hacmi 3,5 milyar dolara ulaşan 35 yatırım projesinin hayata geçirilmekte olduğunu belirten Nazarbayev, Kazakistan ve Türkiye'nin İpek Yolu'nun üzerinde olduğunu ve yapılacak yeni ulaşım projesi ile iki ülkenin Doğu ve Batı'yı birbirine bağlayacağını hatırlattı. Kazakistan Cumhurbaşkanı, Türk iş insanlarına da şöyle seslendi:

Bu yeni yol projesine Türk iş insanlarını çağırıyorum. Bunun için yatırım ve ortak yatırım fonu kurmak için anlaşmıştık. Bu projeler gerçekleştiği zaman Türkiye'nin Kazakistan üzerinden Çin'e ve Doğu Asya'ya açılma imkânı, bizim için de Avrupa'ya ve Orta Doğu'ya açılma imkânı doğacaktır. Avrasya Ekonomik Birliği'ne Türk iş insanlarını davet ediyoruz.[28]

DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde Moğolistan İnşaat ve Kalkınma Bakanı Damdin Tsogbaatar ile 21 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen toplantıya dönemin Moğolistan Ankara Büyükelçisi Batkhishig Badamdorj, DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi Başkanı Demir İnözü, Türkiye Müteahhitler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Çiğdem Çınar ve DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi Başkanı Kemal Koloğlu katıldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kazakistan'a yaptığı resmi ziyaret kapsamında iki ülke cumhurbaşkanlarının katılımlarıyla özel sektör heyet programı ve Kazakistan-Türkiye İş Forumu düzenlendi (16 Nisan 2015).

Konuk Bakan Damdin Tsogbaatar, ülkesinde ciddi bir kentsel dönüşüm ve nitelikli toplu konut üretimi için seferberlik başladığını belirterek, Türk müteahhitlerini Moğolistan'da iş yapmaya çağırdı. Tsogbaatar, Moğolistan'da inşaat sektörünün hızla büyüdüğünü ve canlı bir konut pazarının olduğunu söyledi:

Ülkemizde 5.600 inşaat şirketi mevcut. 2010-2014 aralığında sektör 4,6 kat büyüdü. Başkent nüfusunun yüzde 40'ı apartmanlarda yaşıyor ve başkentin geri kalanın-

İstanbul Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen Uluslararası Türkmenistan Yatırım Forumu (4-5 Mart 2015).

da da bu yönde barınma gereksinimi var. Hükümet olarak 2021'e kadar vatandaşlarımızın yüzde 67'sini nitelikli konutlara yerleştirmek istiyoruz. Ülkemizde dinamik ve kârlı bir konut pazarı var.

Bu çağrıyı memnuniyetle karşıladıklarını söyleyen DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi Başkanı Kemal Koloğlu, Türk müteahhitlerinin Moğolistan'da iş yapmasının önünde herhangi bir sıkıntı olmadığını söyledi. Koloğlu, bu firmaların Türk Eximbank kredilerini kullanabilmesi için iki ülke yetkilileri arasında süren görüşmelerin bir an önce sonuçlandırılmasını istedi. Türkiye Müteahhitler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Çiğdem Çınar da Türk müteahhitlik firmalarının bugüne kadar 104 ülkede toplam 304 milyar dolar tutarında 7.800 proje gerçekleştirdiğini hatırlattı. Çiğdem, Türk firmalarının o güne kadar Moğolistan'da sadece 6 proje üstlendiğini ve daha fazlası için yeni projelere hazır olduklarını ifade etti.

DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi

Uluslararası Türkmenistan Yatırım Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Türkmenistan Sanayici ve Girişimciler Birliği Başkanı Aleksandr Dadayev'in katılımıyla, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi Başkanı Sefa Gömdeniz'in ev sahipliğinde 4-5 Mart 2015 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşti.

Forumun ilk gününde Türk, Türkmen ve foruma katılan 50'ye yakın ülkeden gelen iş insanları ile kamu görevlileri arasında 2 bine yakın ikili iş görüşmesi gerçekleştiğini söyleyen DEİK Başkanı Vardan, Türkmenistan'ın kalkınma stratejilerini yakından takip ettiklerini anlattı. Vardan, sözlerine şöyle devam etti:

Türkiye ile Türkmenistan ilişkilerinin gelişmesinde anahtar rol oynamış olan Türk şirketleri ve Türkmenistan'a yatırım yapmak isteyen diğer ülkelerin şirketleri bugün buradaki forumdalar. Şirketler arasında Türkmenistan makamlarının artan desteği ile iki ülke şirketleri arasındaki iş birlikleri ile kardeşlik bağları daha da güçlenecek. Türkmenistan'ın kalkınma stratejilerini yakından takip ediyoruz. Bu yıl 20. yılını kutladıkları ve kararlılıkla yürüttükleri "aktif tarafsızlık" politikasını, bölgesel barış ve refaha yaptığı katkıları yürekten destekliyoruz. Türkmenistan sadece bizler için değil, 50'ye yakın ülkeden katılımcı için de oldukça önemli bir ülke. Sadece inşaat sektöründe bugüne kadar toplam yatırımların tutarı 50 milyar dolara yaklaştı. Bunun daha da artmasını umuyoruz.

DEİK/Türkiye-Moldova İş Forumu

DEİK ev sahipliğinde, dönemin Moldova Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı Octavian Calmic, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi Başkanı İrina Vlah ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımları ile Türkiye-Moldova İş Forumu 16 Aralık 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti.

Konuk Bakan Octavian Calmic, Moldova'nın yeni hükümetinin iş çevrelerini ve ülkeler arası dostane ilişkileri desteklediğini söyledi. Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın da imzalanacağını belirten Calmic, iki ülke arasındaki ticaret hacminin yeterli olmadığını belirterek, Türkiye'de Ticaret Temsilciliği açılmasının önemine vurgu yaptı. Ekonomi Bakanı Zeybekci ise Moldova'nın İstanbul'da Ticaret Ofisi açma isteğinin hemen yerine getirileceğini söyledi. Türkiye'nin 1991 yılında Moldova'nın bağımsızlığını ilk tanıyan ülkelerden biri olduğunu hatırlatan Zeybekci, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 400 milyon dolar seviyesinden 1 milyar dolara çıkarılmasının hedeflendiğini ve STA'nın işlerlik kazanmasıyla Türk yatırımcıların önünde bu hedef için bir engel kalmadığını belirtti.

DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde 27 Şubat 2017'de İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye-Özbekistan İş Forumu'na dönemin Özbekistan Başbakan Yardımcısı Rustam Azimov, Özbekistan Dış Ekonomik İlişkiler, Yatırımlar ve Ticaret Bakanı Elyor Ganiyev, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, DEİK Başkan Yardımcısı ve TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi, DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi Başkanı Hayri Kartopu ve çok sayıda iş insanı katıldı.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, yaptığı konuşmada Türkiye ve Özbekistan'ın birbirini tamamlayıcı nitelikte, toplam 110 milyonluk bir nüfus oluşturduğunu söyledi. İki ülke arasındaki karşılıklı ticaret hacminin 1,2 milyar dolar olması sebebiyle karşılıklı ihracat seferberliği başlatmayı kararlaştırdıklarını açıklayan Zeybekci, tarım, tekstil-konfeksiyon, turizm ve lojistik alanlarında iş birliği çağrısı yaptı. 1995 yılında imzalanan Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması'nın da güncelleneceğini belirten Bakan Zeybekci, "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması'nı da çalışıp imzalayacağız. Ulaştırma alanında imzalanmış ancak henüz hayata geçmemiş bir

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Özbekistan İş Forumu'nda 10 farklı alanda iş birliği anlaşması imzalandı (27 Şubat 2017).

anlaşmamız var, bunu da en yakın zamanda hayata geçireceğiz" şeklinde konuştu. Özbekistan'da Türk şirketlerinin yürüttüğü projelerin toplam bedelinin 2 milyar doların üzerinde olduğunu ve halen 110'a yakın Türk şirketinin Özbekistan'da faaliyet gösterdiğini hatırlatan Zeybekci, bu hacmin yeterli olmadığını sözlerine ekledi.

Özbekistan Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Rustam Azimov ise konuşmasında, Türkiye'nin Özbekistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olduğunu hatırlattı ve bunu hiçbir zaman unutmayacaklarını söyledi. Başbakan Yardımcısı Azimov, Özbekistan'ın Türk iş dünyası ile iş birliğine her zaman açık olduğunu belirtti.

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi 18. Ortak Toplantısı, DEİK ev sahipliğinde, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Aleksandr Novak, DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan, Rusya-Türkiye İş Konseyi Başkanı Ahmet Palankoyev ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımları ile 12 Ekim 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Rus ekonomisinin resesyona girmesi nedeniyle iki ülke arasındaki ticaret hacminin gerilediği, yaklaşık bir yıl önce ise Suriye sınırında Türk hava sahasını ihlal eden bir Rus savaş uçağının düşürülmesi nedeniyle ilişkilerin gerginleştiği ve Türkiye'ye yönelik yaptırımların gündeme geldiği bir dönemin ardından gerçekleşen bu toplantı, ikili ilişkilerin yeniden normalleşmesi adına büyük önem taşıyordu.

Türkiye ile Rusya arasındaki ticari ilişkilerin, enerji hammaddesi ve ara malı ithalatı bazında genişletilmesi gerektiğine vurgu yapan Bakan Zeybekci, "Türkiye'nin Rusya'daki yatırımları 2 milyar dolar civarında. Türk müteahhitlik sektörü ülkede 65 milyar dolar tutarında proje gerçekleştirdi. Aradaki sıkıntıların giderilmesi için TürkAkım Projesi ve Akkuyu Nükleer Santrali önemli bir fırsattır" dedi. Zeybekci, iki ülke arasında Serbest Ticaret Anlaşması'nın da yakın zamanda hayata geçirileceğini söyledi:

Ticaretin önündeki engellerin kaldırılması için de yaş sebze ve meyve anlaşmasının bir bölümünü aştık. Rusya ile Serbest Ticaret Anlaşması için görüşmelerde önemli noktalara geldik. Ticaretin önündeki engellerin kaldırılması konusunda, 2017'nin ortasında STA'nın imzalanmasını öngörüyoruz.

Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Aleksandr Novak ise iki ülke arasındaki ticaret hacminin yakın zamana kadar arttığını vurgulayarak, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Putin'in Türkiye'ye gelmesini ticari ve ekonomik ilişkilerin gelişmesine verdikleri önemin bir kanıtı olduğunu söyledi. Yıllık ticaret hacminin 4 kat artırılarak 100 milyar dolara çıkarılmasının hedeflendiğini belirten Bakan Novak, Ekonomi Bakanı Zeybekci ile Ekonomik İş Birliği Anlaşması'nın imzalandığını belirtti. Ulaştırma, enerji, metalürji ve TürkAkım Projesi özelinde imzalanan anlaşmalara vurgu yapan Novak, iki ülke arasındaki ilişkilerin tekrar eski haline geleceğine emin olduğunu belirtti.

Novak, ikili görüşmelerde ruble ile ticaretin gelişmesi, feribot hat seferlerinin artırılması, araç sürücülerine özel vize uygulamaları, uçak seferlerinin artırılması gibi konuların gündeme geldiğini ifade etti. Konuk Bakan, son teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi başta olmak üzere petrol, doğalgaz, eğitim, turizm, petrokimya ve inşaat gibi alanlarda yatırım ve ticari iş birliği fırsatlarının bulunduğunu, Rusya'da yapılacak yatırım projelerinin görüşüldüğünü ve Rusya'nın doğrudan yatırım fonunun Türkiye'de faaliyet göstermesinin masada olduğunu söyledi. Novak, "Siyaset ve ekonomi alanında istikrar çok önemlidir. İş Konseylerinin yapıcı diyaloğun oluşturulmasında rolleri büyük. Türk ve Rus şirketlerin bugünkü çalışmalarının iki halka da faydalı olacağını düşünüyorum" diyerek DEİK'in çalışmalarının önemine dikkat çekti.

18 Ağustos 2017 tarihinde İzmir'de Türkiye-Rusya İş Forumu'nda bir araya gelen Türk ve Rus iş çevreleri, uzun bir aradan sonra yeniden iş birliklerine açık olduklarının mesajını verdiler. Ardından, Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 15'inci Dönem Toplantısı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Aleksandr Novak'ın

Türkiye-Rusya ve Rusya-Türkiye İş Konseyleri 18. Ortak Toplantısı (12 Ekim 2016).

eş başkanlığında 21 Ekim 2017 tarihinde Kazan'da gerçekleşti. İki ülke Bakanları, yapılan müzakerelerin ardından, KEK protokolü metnini nihai hale getirdiler ve varılan anlaşmalara ilişkin açıklamalarda bulundular.

Görüşmeler kapsamında, Türkiye'den Rusya'ya bazı tarım ürünlerinin ihracatına yönelik kısıtlamaların 30 Ekim 2017 itibarıyla kaldırılması, Akkuyu Nükleer Santrali inşaat işlerinde ikinci aşamaya geçilmesi, öncelikle TIR şoförlerine vize alımında kolaylaştırılmış prosedür uygulanması, ardından yeşil ve hizmet pasaportlarına uygulanan vizelerin kaldırılması, GüneyAkım ve TürkAkım Doğalgaz Boru Hatları projelerinde yeni aşamaya geçilmesi konularında mutabakat sağlandı. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, anti-damping tedbirleri kapsamında Rusya ile Türkiye arasında Tercihli Ticaret Anlaşması çalışmalarının başlatılmasını teklif etti. Zeybekci, "Yasakları ortadan kaldırarak ikili ticaretimizi Kasım 2015 öncesine hızla getirmeliyiz. Türkiye ile Rusya ilişkilerindeki potansiyeli yansıtacak, üçüncü ülkelerde büyük projeler gerçekleştirerek önümüzdeki 100 milyar dolar hedefine ulaşmalıyız" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi

Tacikistan-Türkiye İş Forumu, DEİK ev sahipliğinde dönemin Başbakan Yardımcısı Tuğrul Türkeş, Tacikistan Ekonomik Kalkınma Bakanı Nematullo Hikmatullozoda, DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi Başkanı Mahmut Er ve Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şarif Said'in katılımları ile 16 Şubat 2017 tarihinde Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'de gerçekleştirildi. Başbakan Yardımcısı Türkeş'in Tacikistan ziyareti çerçevesinde düzenlenen Tacikistan-Türkiye İş Forumu'na 400'den fazla Türk ve Tacik iş dünyası temsilcisi katıldı.

Tacikistan Ekonomik Kalkınma Bakanı Nematullo Hikmatullozoda, Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) çerçevesinde birçok alanda iş birliği anlaşmalarına varıldığını ve bu anlaşmaların Türkiye ile Tacikistan arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin itici gücü olacağını söyledi. Ülkedeki büyük ve orta hacimli Türk yatırımlarının önemini vurgulayan Hikmatullozoda, serbest bölgeler alanında tecrübelerin paylaşımının önemli olduğunu ve özellikle tekstil, tarım, hidroelektrik ve ulaştırma sektörlerinde yeni iş birliği projelerinin arzu edildiğini söyledi. Tacikistan Hükümeti tarafından açık ve şeffaf bir ekonomik sistem kurulması için ciddi adımlar atıldığını vurgulayan Hikmatullozoda, Türk firmalarının bu fırsatlardan yararlanmasını istediklerini kaydetti.

DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi Başkanı Mahmut Er, Forum kapsamında yaptığı konuşmada Türkiye'nin diğer Orta Asya ülkeleri gibi Tacikistan'ı da öncelikli ortak olarak gördüğünü söyledi. Türkiye ile Tacikistan arasındaki iş birliğinin geliştirilmesinin Türk özel sektörünün öncelikli hedefleri arasında yer aldığını belirten Er, Tacikistan'ın ihracatında ilk sırada Türkiye'nin yer aldığını söyledi. İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi için yeterli potansiyelin ve altyapının bulunduğuna dikkat çeken Er, 1 milyar dolarlık ikili ticaret hacmine ulaşmanın öncelikli hedef olduğunu ve ticari taşımacılığın önündeki engellerin kaldırılması gerektiğini söyledi. Türk firmalarının Tacikistan'da gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların 11,5 milyon dolar seviyesinde olduğu vurgulayan Er, Türk müteahhitlik firmalarının Tacikistan'da 450 milyon dolarlık 30 kadar proje üstlendiğini ve Tacikistan'da faaliyet gösteren yaklaşık 35 Türk sermayeli firmanın ağırlıklı olarak müteahhitlik, inşaat malzemeleri, halıcılık, mobilya üretimi ile gıda ve ticaret sektörlerinde çalıştığını söyledi.

DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde düzenlenen Türkiye-Ukrayna İş Forumu 15 Mart 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Ukrayna Başbakanı Volodymyr Groysman, Forum'un açılışında yaptığı konuşmada Türkiye ile Ukrayna arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinde 25 yılın geride kaldığını hatırlattı. Başbakan Groysman, "Ukrayna ve Türkiye arasındaki ilişki son derece iyi durumda. İmzalanan anlaşma ile iki ülke vatandaşlarının kimlik kartı ile ülkelerimize karşılıklı giriş kararı alındı. Çalışabileceğimiz alanlar, uzay teknolojilerinden madene kadar çok geniş bir yelpazede dağılıyor" dedi. Ukrayna'dan Türkiye'ye gelen turist sayısında büyük artış olduğuna değinen Groysman, turizm gelirlerinin 3 milyar dolara kadar çıkabileceğini ifade etti. Konuk Başbakan, Türkiye ile karşılıklı ekonomik gelişime ve ortak başarılara inandığını belirterek, "Anlaşmalar en kısa zamanda imzalanacak. Türkiye yenilikçi ve çok büyük imkânlara sahip bir ülke. Yatırımlar açısından iddialı, cesur olun!" dedi.

Dönemin Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek ise, "Türkiye olarak Ukrayna ile ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz. Serbest Ticaret Anlaşması, Yatırımların Karşılıklı Korunması, Vergi Anlaşmaları ile ilişkilerin gelişeceğine inanıyoruz. Ukrayna'yı öncelikli ülke olarak görüyoruz. 2008 yılında karşılıklı ticaretimizde 8 milyar doları gördük. Ancak iki ülke arasında belirlediğimiz karşılıklı ticaret hedefi 20 milyar dolar" dedi. Türkiye'nin zor bir dönemi geride bıraktığına vurgu yapan Şimşek, "Ticaret hacmini geliştirebilmemiz, karşılıklı daha çok yatırım, daha çok ticaret demek. Ziyaretlerin yalnızca kimlikle olması bile ticareti ve yatırımı artıracaktır. Firmalarımız ihaleler ile de ilgileniyorlar. Ukrayna'dan gelecek yatırımlara açığız" mesajını verdi.

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Arnavutluk İş Konseyi

Arnavutluk-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Arnavutluk Cumhurbaşkanı Buyar Nişani, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-Arnavutluk İş Konseyi Başkanı Haşmet Bedii Kürüm'ün katılımları ile DEİK organizasyonu ve Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda 13 Mayıs 2015'te Tiran'da gerçekleşti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İş Forumu'nda yaptığı konuşmada Türkiye'de tesis edilen güven ve istikrar ortamı sayesinde milli

27 Ocak 2017 tarihinde DEİK merkezinde gerçekleştirilen Arnavutluk Yatırım Semineri.

gelirin 800 milyar dolara çıktığını söyledi. Bir ülkede güvenin olmaması halinde istikrarın da bulunmadığını belirten Erdoğan, Türkiye'ye güvenen hiçbir yatırımcının pişman olmadığını kaydetti. Türk yatırımcıların Arnavutluk'taki yatırımlarının değerinin 2,7 milyar doları aştığını anlatan Erdoğan, iş insanlarının önündeki engellerin kaldırılmasının bürokratların görevi olduğunu bildirdi.

Türkiye ve Arnavutluk arasındaki ilişkilerin sağlam temeller üzerinde olması için stratejik ortaklık ve yüksek düzeyli iş birliği konseyi kurulmasına ilişkin anlaşmanın imzalanması gerektiğini vurgulayan Erdoğan, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 400 milyon dolardan en az 1 milyar dolara çıkması gerektiğini vurguladı. Bunun için DEİK ve Tiran Sanayi ve Ticaret Odası'na önemli görevler düştüğünü dile getiren Erdoğan, iş insanlarının ve yatırımcıların atılacak yeni adımlarla bu hedefe ulaşacaklarına inandığını söyledi. Erdoğan ayrıca Trans Anadolu Doğalgaz Boru Hattı Projesi'ne Arnavutluk'un da dâhil edilmesi için çaba gösterileceğini sözlerine ekledi.

Arnavutluk Cumhurbaşkanı Buyar Nişani de iki ülkenin ekonomik ilişkilerindeki ivmenin umut verdiğini söyledi. Önemli stratejik hedefler olduğunu belirten Nişani, son 25 yılda Arnavutluk ekonomisine katkı sağlayan Türk yatırımcılarını iş forumunda görmekten memnun olduğunu kaydetti. Türkiye'nin turizm, enerji, sanayi tecrübesini örnek aldıklarını aktaran Arnavutluk Cumhurbaşkanı, Türkiye için her platformda lobi yapacaklarını vurguladı.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi

DEİK ve Austrian Business Agency (ABA) iş birliğiyle 6 Ekim 2015 tarihinde İstanbul'da "Neden Avusturya - Avusturya Yatırım Semineri" düzenlendi. Seminere dönemin DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi Başkanı Şadi Gücüm, Başkan Yardımcıları Tevfik Bilgen ve Nurlu Esemenli, ABA'dan Peter Löschl, Yapı Kredi'den Wolfgang Schilk, CMS Reich-Rohrwig'den Döne Yalçın, Avusturya Ticari Konsolosu Konstantin Bekos, İstanbul Ticaret Müşaviri Marco Garcia ve Yardımcı Ticari Konsolos Gabriele Haselsberger katıldı.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi Başkanı Gücüm, Avusturya ekonomisi hakkında bilgiler vererek Avrupa Birliği pazarı için Avusturya'nın önemli bir giriş noktası olduğunu söyledi. Peter Löschl de diğer AB ülkeleri ile karşılaştırmalı olarak Avusturya ekonomisi ve yatırım ortamı hakkında bilgiler aktardı. Döne Yalçın ise Avusturya'da yatırım gerçekleştirmek isteyen veya firma kurmak isteyenler için ülkenin hukuk ve vergi düzenlemeleri ile sunduğu teşvikler hakkında bilgi verdi.

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Bosna Hersek temasları kapsamında dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK üyesi iş insanlarının katıldığı heyet ziyaretleri 20 Mayıs 2015'te Saraybosna'ta gerçekleşti. Program kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan, Bosna Hersek Cumhurbaşkanlığı Konseyi Dönemsel Başkanı Mladan Ivanic, Konsey Üyeleri Dragan Covic, Bakır İzetbegovic, Bosna Hersek Başbakanı Denis Zvizdic ve Bosna Hersek Federasyon Başbakanı Fadıl Hovatic'in de katılımıyla iş insanlarına yönelik bir öğle yemeği organize edildi.

"Türk Özel Sektörüne Bosna Hersek'teki Yatırım Projeleri" başlıklı bir sunumun gerçekleştirildiği yemekte Cumhurbaşkanı Erdoğan, beraberindeki iş insanlarını tanıtarak Türk özel sektörünü, başta özelleştirmeler olmak üzere Bosna Hersek'te yatırım yapmaya davet etti. Program kapsamında, Bosna Hersek'te küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek üzere Türkiye tarafından tahsis edilen 50 milyon avroluk ikinci kredi hattının tanıtımı ve ilk 50 projenin imza töreni de yapıldı.

DEİK/Türkiye-Çekya İş Konseyi

Türkiye-Çek İş Forumu, Çek Cumhuriyeti Meclis Başkanı Jan Hamacek ve beraberindeki iş insanlarının katılımıyla, dönemin DEİK Yönetim Kurulu Üyesi ve Tüm Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜMSİAD) Başkanı Hasan Sert ve DEİK/Türkiye-Çek Cumhuriyeti İş Konseyi Başkanı Nazmi Akıman'ın ev sahipliğinde 14 Ocak 2015 günü Ankara'da gerçekleşti. Toplantıya Çek Cumhuriyeti'nin önemli lojistik, enerji, finans ve yatırım, mühendislik ve teknoloji firmalarının yanı sıra Çek Eximbank ve Türkiye'den 50'nin üzerinde firma temsilcisi katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Finlandiya İş Konseyi

Türkiye-Finlandiya İş Forumu 4 Şubat 2015 tarihinde Ankara'da gerçekleşti. Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde düzenlenen Forum'a çok sayıda iş insanının yanı sıra Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Finlandiya Avrupa ve Dış Ticaret Bakanı Lanita Toivakka da katıldı.

Türkiye ve Finlandiya'nın birbirini tamamlayıcı iki ülke olduğu konusunda fikir birliğine vardıklarını dile getiren Zeybekci, Finlandiya'nın, AB'ye üyelik sürecinde Türkiye'nin en büyük destekçilerinden biri olduğunu ifade etti. Türkiye'nin gelecek 10 yılda ulaştırma, haberleşme, teknoloji gibi alanlarda en az 300 milyar dolarlık yatırım yapması gerektiğinin altını çizen Zeybekci, basın toplantısının ardından imzalanan Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi (JETCO) anlaşması kapsamında iki ülke iş insanlarından altı ayda bir DEİK organizasyonunda bir araya gelmelerini istedi.

Konuk Bakan Lanita Toivakka da JETCO anlaşmasını iki ülke arasındaki iş birliğinin gelişmesi ve derinleşmesi anlamında önemli bir adım olarak nitelendirdi. DEİK Başka-

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović'in katılımlarıyla Zagreb'de gerçekleşen Hırvatistan-Türkiye İş Forumu (27 Nisan 2016).

nı Ömer Cihad Vardan ise konuşmasında, "Avrupa'nın iki uç ülkesi olarak, düşük büyüme ile baş etmeye çalışan Avrupa ekonomisi içinde yeni bir büyüme hikâyesini birlikte yazabileceğimizi düşünüyorum" dedi.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi

DEİK tarafından düzenlenen Hırvatistan-Türkiye İş Forumu, 27 Nisan 2016'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović, dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş ve Hırvatistan Ekonomi Bakanı Tomislav Panenić'in katılımlarıyla Zagreb'de gerçekleşti. Toplantının ev sahipliğini dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ile Hırvatistan Ticaret Odası Başkanı Luka Burilović birlikte üstlendi.

Forumda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 10 yıl aradan sonra Hırvatistan'da 600 iş insanının buluşmasına aracılık eden forumun, iki ülke arasındaki iş birliğinde kararlılığa işaret ettiğini söyledi. 10 yıl içerisinde NATO ve AB üyeliği gerçekleşen Hırvatistan'ın bu süre zarfında büyük gelişme gösterdiğini ve kabuğuna sığmayan bir ülkeye dönüştüğünü belirten Erdoğan, doğal güzellikleriyle de dünyanın önemli cazibe merkezlerinden biri olan Hırvatistan'ın Türkiye ile ilişkilerinin karşılıklı dayanışma yoluyla devam edeceğine inandığını söyledi. İki ülkenin paylaştığı ortak tarih ve kültüre ek olarak siyasi ve askeri ortaklığının da bulunduğuna dikkat çeken Erdoğan, buna rağmen ticari ve ekonomik ilişkilerin istenilen düzeyde olmadığını ve ticaret hacminin 1 milyar dolara çıkmasının önünde herhangi bir engel bulunmadığını vurguladı.

Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović, iki ülke arasındaki yükselmekte olan ticaret hacminin bu ziyaret ile daha da artmasını beklediğini söyledi. Hırvatistan Cumhurbaşkanı, iki ülke arasında turizm, tarım, enerji, bankacılık, yeni teknolojiler gibi alanlarda yapılacak iş birliklerine ek olarak, Türkiye'den Hırvatistan'a gelecek yatırımlara destek verdiklerini vurguladı.

Dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise konuşmasında, toplantıya katılan özel sektör heyetinin o güne kadar Türkiye'den Hırvatistan'a gelmiş en kapsamlı heyet olduğunu söyledi. O güne kadar Türkiye'den Hırvatistan'a 200 milyon dolar tutarında yatırım yapıldığını ifade eden Vardan, DEİK olarak tarihi, kültürel ve sosyal ilişkilerin çok derin olduğu Hırvatistan ile ticaret ve yatırım ilişkilerini her bakımdan geliştirmek arzusu içerisinde olduklarını vurguladı.

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi

Son 10 yılda Türkiye'nin en çok yatırım aldığı ve yatırım yaptığı ülke olan Hollanda ile iş birliğini 3. ülkelere taşıma imkânlarını değerlendirmek üzere 6 Nisan 2016'da Lahey'de DEİK/Hollanda-Türkiye İş Forumu düzenlendi. Forumda iki ülke arasındaki yatırımları ve ticareti artırma yollarının yanı sıra müteahhitlik sektöründe, Afrika ve farklı coğrafyalarda ortak çalışma imkânları masaya yatırıldı. Toplantıya dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Hollanda Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği Bakanı Lilianne Ploumen, DEİK Başkan Yardımcısı Nail Olpak, Hollanda Orta ve Küçük İşletmeler Birliği (MKB) Başkanı Michaël Van Straalen ve Hollanda İşverenler Derneği (HOTIAD) Başkanı Hikmet Gürcüoğlu gibi üst düzey isimler katıldı.

Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, "Hollanda ile 400 yıldan uzun bir süredir ortak değerler ve çıkarlar üzerine kurulu bir ortaklığımız var. Yeni iş birliği alanları da geliştirmek durumundayız. İnovasyon iki ülke iş birlikleri için önemli bir yere sahip. TÜBİTAK ve Hollanda Dış Ticaret Bakanlığı arasında iyi niyet anlaşmasının imzalanmasından çok memnunuz" diye konuştu.

Hollanda Kraliyeti Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği Bakanı Lilianne Ploumen ise, "Türkiye ve AB arasında iş birliğinin başarısı için elimizden geleni yapmalıyız" dedi. "Türkiye, Hollanda'nın 16'ncı ticaret ortağı. Gümrük Birliği'nin revizyonu ve Türk vatandaşlarına yönelik vize zorunluluğunun ortadan kaldırılması için çaba gösteriyoruz. Türkiye'deki KOBİ'ler kendilerini kanıtladılar. Hollanda'daki Türk KOBİ'ler de fırsatları değerlendiriyorlar" diyen Ploumen, Hollanda'nın su sektöründe çok ileride olduğunu, Türkiye'nin de lojistik açıdan önemli bir konuma sahip olduğunu ve iki ülke arasında pek çok iş birliği imkânının bulunduğunu söyledi.

DEİK/Türkiye-İrlanda İş Konseyi

İrlandalı şirketlerin dünya pazarındaki gelişme ve büyümelerine yönelik çalışmalar yürütmekte olan Enterprise Ireland ile DEİK arasında 23 Mayıs 2016 tarihinde İstanbul'da bir mutabakat anlaşması imzalandı. Söz konusu anlaşma, Türkiye ve İrlanda arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesini ve ticaret hacminin yükseltilmesini hedefliyordu. İrlanda'nın Diaspora ve Ülke Dışı Kalkınma Yardımlarından Sorumlu Devlet Bakanı Joe McHugh T.D., imza

töreninde iş birliği anlaşmasının iki ülke ilişkileri açısından bir dönüm noktası olabileceğini şöyle dile getiriyordu:

İrlanda ve Türkiye, köklü ticari ilişkilere sahip iki ülke. Bugün itibarıyla ülkelerimiz arasındaki karşılıklı ticaret hacmi yaklaşık 1,3 milyar avro seviyesinde. Türkiye'de pek çok sayıda İrlandalı firmanın faaliyet göstermesinden ve istihdam yaratmasından ötürü mutluluk duyuyoruz. Enterprise Ireland ile DEİK arasında imzalanan mutabakat anlaşmasını ticari iş birliğimizin çok önemli bir aşaması olarak değerlendiriyor ve bu anlaşmanın gelecek yıllarda her iki ülke için de son derece olumlu getirileri olacağına inanıyorum.

Dönemin DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Rona Yırcalı ise, "Her ne kadar Türkiye ve İrlanda coğrafi olarak birbirinden uzak olsa da, iki ülke her zaman yakın temas içerisinde oldu. Karşılıklı ilişkilerimiz 1990'lı yıllarda ivme kazandı. İnsanlarımızın refahı için yatırım ilişkilerini, sermaye akımını, turizmi, hizmet ve know-how paylaşımını artırmalıyız. Ekonomik ilişkilerimizin daha sürdürülebilir ve çeşitlendirilmiş olması için pek çok sektörde daha büyük potansiyel mevcut. Türkiye'deki özel sektör, Türkiye ile İrlanda arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da iyiye gitmesi için son derece istekli" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi

Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın 16-17 Şubat 2017 tarihlerinde AB Dönem Başkanı Malta'ya gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında, DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi ve Malta Ticaret Sanayi ve Girişimcilik Odası iş birliğinde Malta-Türkiye İş Forumu düzenlendi. 17 Şubat'ta Malta'nın başkenti Valletta'da gerçekleştirilen Forum'da konuşan Binali Yıldırım, Türkiye ile Malta arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 50'nci yılı vesilesiyle gerçekleştirilen ziyaretin, Başbakan düzeyinde Türkiye'den Malta'ya yapılan ilk ziyaret olduğunu vurguladı. Küresel ekonomik çalkantılara rağmen Malta'nın ekonomik büyümesine hız kesmeden devam ettiğini vurgulayan Yıldırım, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğini, böylece bugüne kadar kaybedilmiş fırsatların telafi edilebileceğini söyledi.

Türk ve Maltalı iş dünyası temsilcilerine iş birliği çağrısında bulunan Başbakan Yıldırım, mevcut sektörlerin ötesinde yeni alanların da keşfedilmesi gerektiğini belirtti. Türkiye'nin son 15 yılda önemli bir ekonomik dönüşüm geçirdiğini ifade eden Yıldırım, küresel ekonomik kriz devam ederken, Türkiye'nin dev projeleri hayata geçirmeye devam ettiğini, bu alanda Türkiye'nin Malta ile tecrübe ve deneyim paylaşmaya her zaman hazır olduğunu ifade etti. İki ülke arasında turizm alanındaki ilişkilerin çok daha hızlı gelişebileceğini ifade eden Başbakan, Malta'ya Türkiye'nin AB üyeliği konusunda ve Gümrük Birliği'nin revizyonu sürecinde göstermiş olduğu kararlı duruştan ötürü teşekkür etti.

Malta Başbakanı Joseph Muscat ise yaptığı konuşmada finansal hizmetler, e-ticaret ve denizcilik sektörlerinde Türkiye ile Malta arasında önemli bir gelecek gördüklerini ifade etti. Türkiye'nin AB üyelik sürecini desteklemeye devam edeceklerini ifade eden Başbakan Muscat, Gümrük Birliği'nin revizyonu müzakerelerini Malta'nın AB Dönem Başkanlığı sürecinde açmak istediklerini ifade etti. Malta Ekonomi, Yatırım ve Küçük İşletmeler Bakanı Dr. Christian Cardona da rekabet gücünün giderek arttığı küresel ekonomi düzeninde, başta denizcilik, trans-denizcilik, lojistik ve eğitim başta olmak üzere, birçok sektörde iki ülke arasında iş birliğine hız verilmesi gerektiğini vurguladı.

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi

Türkiye ve Macaristan arasındaki ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla düzenlenen Türkiye-Macaristan İş Forumu, her iki ülkenin Başbakanları ve Bakanlarının katılımıyla 30 Haziran 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, Macaristan Başbakanı Viktor Orban, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Péter Szijjártó'nun katılımları ve DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Polat'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen Foruma, Türk ve Macar 300'ün üzerinde iş dünyası temsilcisi katıldı. Forum kapsamında, iki ülke arasında 2,1 milyar dolar olan dış ticaret hacminin 5 milyar dolara yükseltilmesi için çözüm önerileri de görüşüldü. Macaristan Başbakanı Viktor Orban ise konuşmasında, Macaristan'ın AB sürecinde Türkiye'ye yönelik desteğini hatırlattı. Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ülkelerinden biri olduğunu belirten Orban, 80 milyon nüfusuyla Türkiye'nin Macaristan'dan hem nüfus hem de alan olarak sekiz kat büyük bir ülke olduğunun altını çizdi. Orban, "Türkiye'nin karşısında olan AB ülkelerinden açıklamalar yapıldığında Macaristan bunlara asla katılmayacak. Macaristan, Türk halkının yanında olacak" dedi.

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi

Türkiye-Polonya İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Polonya Dışişleri Bakanı Grzegorz Schetyna, Tarım Bakanı Marek Sawicki'nin katılımı ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde 26 Mart 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Türkiye ve Polonya arasındaki ilişkilerin 600 yıllık bir geçmişe sahip olduğunu hatırlatan Zeybekci, bu ilişkileri daha da güçlendirmek için iki ülke iş insanlarının bir araya gelmesi gerektiğini söyledi:

Türkiye, dünya yeniden yapılanırken yerimizi alırız demiyor, yeniden kuranlardan biri oluruz diyor. Neden Türk firmaları Polonya'da yatırım yapmıyor? Neden Polonyalı firmalar Türkiye'de yatırım yapmıyor? Bunu araştırıp bulmamız lazım. Bizden ne istiyorsunuz? Gerekirse biz Ekonomi Bakanlığı olarak, kişiye özel ceket dikip yolunuzu açabiliriz. Birlikten kuvvet doğar, gelin güçlerimizi birleştirelim.

Forumda bulunmalarının Türkiye ve Polonya arasındaki iş birliğinin ne kadar önemli olduğunu gösterdiğini anlatan Polonya Dışişleri Bakanı Grzegorz Schetyna ise, küresel fırsatlardan en iyi yararlanan ülkelerden biri olduklarını dile getirerek, Türkiye ile deneyimleri paylaşma noktasında kazan-kazan ilişkisi kurmaya hazır olduklarını belirtti:

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Polonya'yı resmi ziyareti kapsamında, Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda'nın da katılımıyla Varşova'da gerçekleşen Polonya-Türkiye İş Forumu (17 Ekim 2017).

Polonyalı yetkili kuruluşlar ve şirketler özel uzmanlıklarını Türkiye'deki muhataplarıyla paylaşmaya hazır. Aramızda Polonya'nın önemli şehirlerinin ve bölgelerinin liderleri bulunuyor. Bu ziyaret bizim taahhüdümüzü gösterir nitelikte. Akıllı şehirler, enerji, çevre, eğitim, turizm ve kültür alanlarındaki iş birliğini artırmamız çok önemli. Bu bağlamda Polonya'nın güçlü yönlerinden faydalanmanız konusunda sizleri teşvik etmek isterim. Bizim de Türkiye'den öğrenecek çok şeyimiz var.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 17 Ekim 2017'de Polonya'nın başkenti Varşova'ya yaptığı resmi ziyaret sırasında da Polonya-Türkiye İş Forumu düzenlendi. Ziyaret sırasında Polonya Cumhurbaşkanı Duda ile ortak basın toplantısı düzenleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye-Polonya ilişkileri hakkında, "İkili ticaret hacmimizi artıracak bir nüfusumuz var. Türkiye ile Polonya arasındaki ticaret hacmine baktığımız zaman, 6 milyar dolar gibi bir seviyedeyiz. Ama iki güçlü ülke için bu çok düşük bir rakam. Bunu önümüzdeki 5 yıl içerisinde 10 milyar dolara çıkarmalıyız" şeklinde konuştu. Ziyaretinde 200'e yakın Türk iş insanının kendisine refakat ettiğini hatırlatan Erdoğan, "Onlara farklı bir heyecan vermemiz lazım. O vereceğimiz heyecanla inanıyorum ki iş insanlarımız Polonya'daki yatırımlarını belki kendi başlarına veyahut da ortaklaşa, hatta üçüncü ülkelerde birlikte yatırım yapma yoluyla artıracaklardır" dedi.

Polonya-Türkiye İş Forumu'na Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda'nın yanı sıra dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Polonya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı Bakan Yardımcısı Witold Słowik, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi Başkanı Kemal Güleryüz ve kalabalık bir iş insanları topluluğu katıldı.

DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi

30 Mart 2015'te düzenlenen Türkiye-Slovenya İş Forumu'nda Cumhurbaşkanı Erdoğan, Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Slovenya Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanı Zdravko Pociivalsek, Slovenya Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Samo Hribar Milic ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan yer aldı. İş Forumu'nda konuşan Erdoğan, Türk ve Sloven girişimcilere, Slovenya'daki özelleştirmeleri yakından takip etmeleri gerektiğini söyledi. İki ülke arasında yeni iş birliği alanları bulmak için çalışılması gerektiğini ifade eden Erdoğan, "Sadece ticarette değil, müteahhitlik ve üçüncü ülkelerdeki ortak yatırım alanlarında da yeni fırsatlar aramalıyız" diye konuştu. Erdoğan, özel sektörün önündeki engellerin kaldırılmasının hükümetlerin görevi olduğunu söyledi.

Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor ise, Slovenya'nın ekonomik krizi yavaş yavaş ancak sağlam adımlarla atlattığını ve önümüzdeki dönemde böyle bir kriz beklenmediğini, bunun da Türk firmaları için güvenli bir ortam sunduğunu belirtti. Cumhurbaşkanı, şu ana kadar ülkenin sadece üç tane stratejik ortaklık anlaşması imzaladığını ve bunlardan birinin Türkiye ile olduğunu, bunun da Türkiye'ye ne kadar çok önem verdiklerinin bir göstergesi olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtti. Slovenya'nın Türkiye için Avrupa'ya geçiş noktası olabileceğini, Türkiye'nin de Müslüman ülkelere açılmalarını sağlamak için aradıkları müttefik olduğunu ifade eden Pahor, birbirine güvenen iki ülke olarak siyasi ve ekonomik alanda iş birliklerinin artırılmasının hedeflendiğini dile getirdi.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, iki ülke arasındaki ticaret hacminin ivme kazanarak 2014 yılında 1 milyar 50 milyon dolara ulaştığını ifade etti. Slovenya'nın Avrupa'nın lojistik merkezi olması ve ulaşım altyapısında yaptığı yatırımlarla cazip bir ülke olduğunu dile getiren Zeybekci, Türkiye'de yatırım yapan 34 Sloven şirketinin bulunduğunu, Slovenya'da ise 10 Türk şirketinin yatırımının mevcut olduğunu söyledi. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise, Türk ihraç mallarının Avrupa pazarına ulaştırılmasında transit ülke konumunda olan Slovenya'nın Türkiye için stratejik önemini vurguladı:

Türk iş dünyası olarak Slovenya'nın son 10 yıldaki hızlı ekonomik büyümesini, küresel piyasaya ve Avrupa Atlantik kurumlarına entegrasyonunu yakından takip ediyoruz.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Slovenya ziyareti kapsamında düzenlenen Türkiye-Slovenya İş Forumu'nun ardından Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor'un ev sahipliğinde Türk heyeti onuruna bir akşam yemeği verildi (30 Mart 2015).

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić'in katılımıyla Belgrad'da gerçekleşen Sırbistan-Türkiye İş Forumu, iki ülke arasında son yıllarda gerçekleşen en kapsamlı etkinlik olarak öne çıktı (10 Ekim 2017).

2014 yılında 1 milyar dolar seviyesinin üzerine çıkan ikili ticaret hacmimizden cesaret alarak Güney Avrupa'nın model ülkesi Slovenya ile tüm alanlarda güçlü ve çeşitlendirilmiş ekonomik ilişkiler tesis etmek istiyoruz.

DEİK/Türkiye-Slovakya İş Konseyi

31 Mart 2015'te düzenlenen Türkiye-Slovakya İş Forumu'na Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile birlikte Slovakya Cumhurbaşkanı Andrej Kiska, Slovakya Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Miroslav Lajčák, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan katıldı.

İş Forumu'nda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, siyasetten ekonomiye, savunmadan enerjiye, bilimden teknolojiye pek çok alanda çalışmaların yürütüleceğini söyledi. İki ülke arasındaki 1,4 milyar dolarlık ticaret hacminin yeterli olmadığını vurgulayan Erdoğan, Slovakya'nın otomotiv sektörü başta olmak üzere küresel yatırımlar için bir çekim merkezi olduğunu belirterek, "Türk şirketlerini Slovakya'ya daha fazla yatırım yapmaya davet ediyorum" dedi.

"Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden olan Slovakya ile yakın siyasi ilişkilerimizi güçlü ekonomik ilişkiler ile taçlandırmak istiyoruz" diye konuşan DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise, Türkiye ve Slovakya arasındaki ticaret hacminin son 14 yılda 70 milyon dolar seviyesinden 1,3 milyar dolar seviyesine çıktığını belirterek, "Türk özel sektörü olarak, Doğu Avrupa'nın yükselen yıldızı Slovakya ile daha fazla ticaret yapmak, ekonomik ilişkilerimizi derinleştirmek arzusu içindeyiz" diye konuştu. İki ülke arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'nın yenilenerek yürürlüğe girmesi ile yatırım ilişkilerinin ivme kazandığını belirten Vardan, sözlerine şöyle devam etti:

Slovak şirketleri ile öncelikli olarak müteahhitlik hizmetleri, enerji üretimi, nakli ve ticareti, otomotiv ve yedek parça imalatı, savunma ekipmanları, elektrik ürünleri ve telekomünikasyon gibi alanlarda ortak projeler gerçekleştirerek ekonomik ilişkilerimizi çeşitlendirebileceğimize inanıyoruz. Yatırımcı dostu politikaları, AB üyeliği ile birlikte son yıllarda önemli bir yatırım üssü haline gelen Slovakya'ya önümüzdeki dönemde Türk yatırımları da artarak devam edecektir.

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vuçiç'in davetlisi olarak 10-11 Ekim 2017 tarihlerinde Sırbistan'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Erdoğan, Başbakan sıfatıyla 2010 yılında ziyaret ettiği Sırbistan'da, yedi yıl aradan sonra 700 Türk ve Sırp iş insanının katılımı ile düzenlenen Sırbistan-Türkiye İş Forumu'na da katıldı. Ziyaret kapsamında "Türkiye-Sırbistan Yüksek Düzeyli İş Birliği Konseyinin Tesis Edilmesine İlişkin Ortak Bildiri" ve toplam 12 anlaşma imzalandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İş Forumu'nda yaptığı konuşmada Sırbistan'ın Balkanlar'da istikrarın kilit ülkesi olduğunu söyledi. Sırbistan ile Türkiye arasındaki ilişkilerin her alanda geliştirilmesi konusunda iradenin mevcut olduğunu vurgulayan Erdoğan, "Bu ziyaret ilişkilerimize verdiğim önemin ispatı. Şu anda İş Forumu'nda yaklaşık 700 iş insanı bulunuyor. Bu tablo ilişkilerimizi daha ileri taşıma arzumuzun ifadesidir" dedi. Türkiye'nin istikrarlı bir şekilde büyüyerek yoluna devam ettiğini belirten Erdoğan, Türkiye'nin Balkanlar ile bütünleşmek istediğini ve "kazan-kazan" prensibiyle birikimlerin paylaşılacağını ifade etti. Sırbistan'ın gerçekleştirdiği önemli ekonomik reformlara dikkat çeken Cumhurbaşkanı, iki ülke hükümetlerinin üzerine düşeni yapmasıyla iş dünyası temsilcilerinin de daha fazla ticarete ve yatırıma yöneleceğini ifade etti:

Kaliteli iş gücü ve sağlanan kolaylıklar sayesinde bu ilgi kısa sürede somut kazançlara dönüşecek. Karşılıklı ekonomik ilişkileri geliştirmek için hukuki altyapıyı kurduk. İkili ticaret hacminin istikrarlı bir şekilde arttığını görüyoruz. Ticaret hacmi 2017 yılı sonuna kadar 1,2 milyar dolara ulaşabilir. İki ülke olarak bu hacmi 3 milyar dolara çıkartalım.

Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić de Sırbistan'ın daha fazla yatırımcı çekmeyi amaçladığını ifade ederek, "Balkanlar bölgesinde kim size daha iyi şart verirse siz gelin, biz size daha iyisini vereceğiz" dedi. Sırbistan ve Türkiye'nin üçüncü ülkelerde ortak yatırım imkânı bulacağına da inandığını söyleyen Vučić, "İlk defa Sırbistan'ın bütçesinde açık yok. Kamu borcumuzu azaltıyoruz. İşsizlik yüzde 11,8'e indi. Refah seviyesini Türk iş dünyası temsilcileri sayesinde artırdık. Türkler kendilerini adayarak çalışıyor" sözleriyle duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi

1 Nisan 2015 tarihinde Romanya'da gerçekleştirilen Romanya-Türkiye İş Forumu'nda Cumhurbaşkanı Erdoğan, Romanya Başbakanı Victor Ponta, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Romanya Ekonomi, Ticaret ve Turizm Bakanı Mihai Tudose, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mihai Tudose ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan iş insanlarıyla bir araya geldi.

İş Forumu'nda konuşan Erdoğan, Türkiye ve Romanya arasındaki ticaret hacmini 10 milyar dolar seviyesine çıkarmak istediklerini söyledi. İki ülkenin uluslararası ve bölgesel ortamda iş birliği içinde olduğunu belirten Erdoğan, "Türkiye tüm ilişkilerinde barışa, huzura ve istikrara önem veren bir ülkedir. AB ile ilişkilerimizde de bu prensipleri değerlendiriyoruz. Biz barışın

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Romanya Başbakanı Victor Ponta'nın katılımlarıyla gerçekleşen Romanya-Türkiye İş Forumu'nun ardından DEİK ve Romanya Ticaret ve Sanayi Odası (CCIR) arasında Mutabakat Zaptı imzalandı (1 Nisan 2015).

özlemi içinde olan bir ülkeyiz" dedi. Erdoğan, Türkiye'nin uğradığı tüm haksızlıklara ve siyasi engellere rağmen AB'ye üyelik konusunda ısrarlı olduğunu vurgulayarak, "Türkiye, AB'ye yük olmaya değil, AB'den yük almaya geliyor" dedi.

Romanya Başbakanı Viktor Ponta ise Türkiye'nin Romanya'nın AB dışındaki birinci ortağı olduğunu vurgulayarak, Türk firmalarının Romanya'da yaratmış olduğu istihdamdan çok memnun olduklarını söyledi. İki ülkenin hükümetleri, ticaret ve sanayi odaları arasında çok iyi bir diyalog olduğunu ve iki ülkenin refahı için çalıştıklarını belirten Ponta, Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu ekonomik altyapı reformunu Romanya için de model aldıklarını söyledi. Kapanış konuşmalarının ardından, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve Romanya Ticaret ve Sanayi Odası (CCIR) Başkanı Mihai Daraban arasında Mutabakat Zaptı imzalandı.

DEİK/Türkiye-Portekiz İş Konseyi

Dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu'nun 3-4 Mart 2015 tarihlerinde Portekiz'e gerçekleştirdiği resmi ziyarete, DEİK organizasyonunda bir özel sektör heyeti de refakat etti. Söz konusu ziyaret kapsamında Başbakan Davutoğlu'nun iş insanlarıyla sohbet toplantısı da Başbakan Yardımcısı Ali Babacan, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, AB Bakanı ve Başmüzakereci Volkan Bozkır, Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz ve Lizbon Büyükelçisi Ebru Barutçu Gökdenizler'in katılımları ile DEİK Başkan Yardımcısı Nail Olpak'ın moderatörlüğünde 3 Mart 2015 Salı günü Lizbon'da gerçekleşti.

Portekiz ve Türkiye'nin müşterek hedeflere sahip iki ülke olduğunu, iki ülkenin de kriz deneyimleri olduğunu kaydeden Portekiz Başbakan Yardımcısı Paulo Portas, iki ülkenin de problem çözme yönündeki deneyim ve kabiliyetlerine dikkat çekti. 2014 yılında Portekiz'in ihracat ve turizm gelirlerinde en iyi yılı geçirdiğini belirten Portas, NATO üyesi ve gelişen bir ülke olan Türkiye'ye ayrı bir önem atfettiklerini söyledi. Ziyaret kapsamında gerçekleşen Türkiye-Portekiz Hükümetler Arası Birinci Zirvesi Ortak Bildiri Toplantısı'nda, DEİK ile Portekiz Dış Ticaret ve Yatırım Ajansı (AICEP) arasında Mutabakat Zaptı imzalandı.

DEİK/Türkiye-İngiltere İş Konseyi

İngiltere Ticaret ve Yatırım Bakanı Lord Livingston ve beraberindeki önde gelen İngiliz iş dünyası temsilcilerinin Türkiye ziyaretleri kapsamında DEİK ve UKTI (Birleşik Krallık Ticaret ve Yatırım Ofisi) iş birliğiyle, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-İngiltere İş Konseyi Başkanı Remzi Gür'ün ev sahipliğinde, 23 Şubat 2015 tarihinde İstanbul'da Türkiye-İngiltere İş Forumu düzenlendi. Organizasyona Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ile İngiliz Ticaret Odası Başkan Chris Gaunt da katıldı.

Ekonomi Bakanı Zeybekci, Türkiye'nin ve İngiltere'nin birbirini tamamlayıcı özelliklere sahip olduğunu vurgulayarak, iki ülkenin iş insanlarının bir araya getirilmesi gerektiğini belirtti. Zeybekci, "Bir artı bir iki yapar, ama İngiltere ve Türkiye birbirini tamamladığı zaman üç, dört, beş olur" diye konuştu. İngiltere Ticaret ve Yatırım Bakanı Lord Livingston da Türkiye ve İngiltere'nin ilişkisini "eşsiz" olarak nitelendirdi. İki ülkenin siyasi ilişkilerinin çok eskilere dayandığını kaydeden Livingston, "İngiltere, Türkiye'nin AB'ye üye olması için destek olmaya devam edecektir. Türkiye'de faaliyet gösteren 2.500'e yakın İngiliz asıllı firma bizi memnun etmektedir. Türkiye, aldığı cesur altyapı kararlarıyla bizi haklı çıkarıyor" dedi.

Afrika, Orta Doğu ve Asya ülkelerinde birlikte çalışılabileceğini dile getiren Livingston, İngiltere'nin Türkiye'de 1,3 milyar dolarlık yatırımı olduğunu vurguladı. Ticaretin önündeki her türlü engelin kaldırılması gerektiğini belirten Livingston, özellikle sağlık, bilim ve inovasyon gibi alanlarda iş birliği yapılabileceğini söyledi. Küçük ve orta ölçekli şirketleri desteklediklerini belirten konuk Bakan, Türkiye'deki ve İngiltere'deki ticaret odalarının bir araya gelmelerinin önemini vurguladı ve Türkiye'yi stratejik bir ortak olarak kabul ettiklerini söyledi.

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi

İtalyan Kültür Derneği, Roma merkezli bir araştırma vakfı olan Fondazione Ugo Spirito e Renzo De Felice ve Eurosis danışmanlık firması tarafından, DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi'nin katkılarıyla gerçekleştirilen "Yeni İpek Yolu - Akdeniz'den Orta Asya'ya İş ve Kültürel İş Birlikleri Kurmak" konulu konferans, 19 Ocak 2015'te İstanbul'da gerçekleşti. Konferansa İtalya'nın Ankara Büyükelçisi Gianpaolo Scarante, DEİK Yönetim Kurulu Üyesi ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, Fondazione Ugo Spirito e Renzo De Felice Başkanı Giuseppe Parlato, ICE Direktörü Ferdinando Pastore, Türk Girişim ve İş

Dünyası Konfederasyonu (TURKONFED) Genel Sekreteri Arda Batu ve yaklaşık 30 temsilci katıldı.

Konferansın açış konuşmasını yapan İtalya'nın Ankara Büyükelçisi Gianpaolo Scarante, Türkiye ve İtalya'nın geçmişten bugüne köklü politik ve kültürel bağlarıyla ilişkilerini sorunsuz bir şekilde devam ettiren ülkeler olduğunu belirterek, önümüzdeki dönemde gerek ekonomik gerek kültürel anlamda daha sıkı iş birliklerine imza atılacağına inandığını söyledi.

Zeynep Bodur Okyay da, İtalya'da yatırımı olan bir sanayici olarak, Türkiye gibi dinamik ülkelerden gelen yatırımcılara çok pozitif yaklaşılması gerektiğini belirtti. Okyay, ortak çıkarları maksimize edebilmek adına yatırımcıların önündeki her türlü bürokratik engelin kaldırılması gerektiğini aktardı. Yüksek büyüme temposunu sürdürmek isteyen bir Türkiye ile ekonomik krizden çıkarak güçlü sanayi üretimine yeniden ivme kazandırmak isteyen İtalya'nın birlikte çok güçlü ortaklıklara adım atabileceğini belirten Okyay, bu girişimler için Orta Asya ve Orta Doğu gibi bölgelerdeki üçüncü ülkelerin oluşturduğu fırsatlara dikkat çekti. UNCTAD 2014 Dünya Yatırım Raporu'na göre, bir kısmı İpek Yolu etrafında kümelenmiş gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşabilmek için gelecek 15 yıl içinde her yıl ortalama 3,3-4,5 trilyon dolarlık yatırıma ihtiyaçları olduğu bilgisini aktaran Zeynep Bodur Okyay, İpek Yolu bölgesinin, 2030 yılına kadar dünya ekonomisini sürükleme potansiyeli yüksek coğrafyaların başını çektiğini vurguladı.[29]

İtalya-Türkiye İş Forumu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, İtalya Ekonomik Kalkınma Bakan Yardımcısı Carlo Calenda, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Confindustria Genel Müdür Yardımcısı Daniel Kraus ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay'ın katılımlarıyla 14 Eylül 2015 tarihinde İtalya'da gerçekleşti.

Expo Milano 2015 Türkiye Milli Günü kapsamında DEİK tarafından düzenlenen forumun açılışında Ekonomi Bakanı Zeybekci, Türkiye'nin dördüncü büyük partnerinin İtalya olduğunu ve iki ülke arasında 20 milyar dolarlık ticaret hacmi olduğunu söyledi. Ticaretin önündeki sınırların kaldırılması gerektiğini belirten Zeybekci, "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması (TTIP) ve Trans Pasifik Ortaklığı (TTP) gibi anlaşmalar ile dünyada çeşitli bloklar oluşuyor. Türkiye'nin hedefi AB ile tam entegrasyondur" dedi. İki ülke arasındaki ithalat ve ihracatın son derece dengeli olduğunu belirten İtalya Ekonomik Kalkınma Bakan Yardımcısı Carlo Calenda ise enerji, savunma, altyapı ve finans gibi sektörlerde başarılı iş birliklerinin mevcut olduğunu, daha fazla iş birliği için ise DEİK'in yaptığı çalışmaların büyük önem taşıdığını söyledi.

22 Şubat 2017 tarihindeki Türkiye-İtalya İş Forumu ise İstanbul'da, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, İtalya Ekonomik Kalkınma Bakanı Carlo Calenda, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Burak Vardan'ın katılımlarıyle İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda başta altyapı, enerji ve

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-İtalya İş Forumu'nda Türk-İtalyan ekonomik ve ticari ortaklığının geliştirilebileceği alanlar ele alındı (22 Şubat 2017).

sağlık sektörleri olmak üzere, Türk-İtalyan ekonomik ve ticari ortaklığının geliştirilebileceği alanlar, 100'ün üzerinde Türk ve İtalyan iş dünyası temsilcisinin katılımıyla masaya yatırıldı. Türk ve İtalyan Eximbankları arasında imzalanan anlaşmanın önemine vurgu yapan Ekonomi Bakanı Zeybekci, Türkiye ve İtalya arasındaki ikili ticaretinin geliştirilmesi için yeni hedeflerin belirlenmesi ve iki ülke arasındaki 18 milyar dolar hacmindeki dış ticaretin 30 milyar dolar seviyesine çıkması gerektiğini aktardı.

İtalya Ekonomik Kalkınma Bakanı Carlo Calenda ise yaptığı açıklamada Türkiye'nin her zaman AB konusunda İtalya'ya güvenebileceğini, özellikle de Gümrük Birliği'nin güncellenmesi kapsamında İtalya'nın sürecin takipçisi olacağını söyledi. İki ülke Eximbankları arasında varılan anlaşma ile yatırımlara hız kazandırılacağını belirten Bakan Calenda, yatırımcıların doğru bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi için gerekli çalışmaların yapılacağını ifade etti. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise, son iki yılda ülkeler arası ticaretin düşüş eğiliminde olduğunu vurgulayarak, İtalya'nın 2017 ve 2018 yılları için Türkiye'yi "Hedef Ülke" olarak belirlemiş olmasını çok önemli bulduklarını ifade etti.

İtalya-Türkiye İş Dünyası Yuvarlak Masa Toplantısı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin Roma ziyareti kapsamında, Türk ve İtalyan iş dünyasının önde gelen temsilcilerinin katılımlarıyla 2 Kasım 2017 tarihinde İtalya'nın başkenti Roma'da gerçekleştirildi. Türkiye'nin İtalya için sadece iş imkânları açısından değil, aynı zamanda uluslararası iş birlikleri açısından da önemli bir partner olduğunu belirten İtalya Ekonomik Kalkınma Bakanı Carlo Calenda, iki ülke arasında DEİK ve Confindustria tarafından bir çalışma gru-

İki ülke Ekonomi Bakanlarının katılımıyla Roma'da gerçekleşen İtalya-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı Türk ve İtalyan iş çevrelerini bir araya getirdi (2 Kasım 2017).

bunun oluşturulması ve bu çalışma grubunun JETCO Toplantısı için de bir destek çalışması yapmasının önemine değindi. İtalya'nın 35 binin üzerinde Türk vatandaşına ev sahipliği yaptığını hatırlatan DEİK Başkanı Nail Olpak ise, birçok şirketin Afrika, Orta Doğu ve Orta Asya'daki yatırım ve operasyonlarını Türkiye üzerinden yönettiğini ve Türkiye'nin bu coğrafyalarda iş yapma konusunda önemli bir bilgi ve deneyime sahip olduğunu belirterek, Türkiye ve İtalya arasındaki iş birliğinin de iki ülke ve Avrupa bazında sınırlı kalmaması gerektiğini aktardı.

DEİK/Türkiye-Lüksemburg İş Konseyi

Türkiye-Lüksemburg İş Forumu, 20 Mart 2017 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Lüksemburg Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı Etienne Schneider ile dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımlarıyla gerçekleştirilen Türkiye-Lüksemburg Üçüncü Dönem JETCO Toplantısı kapsamında düzenlenen İş Forumu'na, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, DEİK/Türkiye-Lüksemburg İş Konseyi Başkanı Pınar Eczacıbaşı ile Türk ve Lüksemburg iş dünyası temsilcileri katıldı.

İş Forumu'nda konuşan Başbakan Yardımcısı Etienne Schneider, ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin derinleştirilmesi için olumlu ve yapıcı ilişkinin önemine vurgu yaparak, her iki ülkenin finans sektöründe iş birliğini geliştirmesi gerektiğini söyledi. GSYİH'sının yüzde 25'ini finans sektörü oluştursa da, Lüksemburg'un bilgi teknolojileri, çelik sanayi, yenilenebilir enerji ve otomotiv sektörlerinde de gelişiminin dikkate değer olduğunu vurgulayan Başbakan Yardımcısı, güven ve istikrarın yatırım açısından önemini vurguladı. Schneider, Türkiye ile bazı AB üye ülkeleri arasında son dönemde yaşanan gerilimin, en yakın zamanda son bulacağını umduklarını ifade ederken, tüm ortaklar ve paydaşlar arasında iletişim kanallarının açık tutulması gerektiğini hatırlattı.

Forumda konuşan Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise, iki ülke arasındaki 200 milyon dolarlık ticaret hacmine 15 yılda ulaşılabildiğini, ancak 1 milyar dolarlık hedefe ulaşmanın çok daha kısa sürede mümkün olduğunu söyledi. Ülkede bulunan toplam konut miktarının yüzde 40'ını yenilemek konusunda istekli, enerjide 200 milyar dolar hacminde potansiyele sahip başka bir ülke olmadığını belirten Zeybekci, Lüksemburg'un Türkiye'deki en büyük beşinci doğrudan yatırımcı ülke olduğunu hatırlattı. Bakan Zeybekci, 15 Temmuz'daki net tavrı için de Lüksemburg Hükümeti'ne teşekkür etti.

DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi

Bahreyn ile Türkiye'nin yıllardır süren yakınlaşmasında yeni sektörel iş birliklerinin gündeme geldiği DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Ortak Toplantısı, DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Başkanı Muhammet Uğurcan Barman ve Bahreyn-Türkiye İş Konseyi Başkanı Ahmed Bin Hindi'nin katılımları ile 1 Mart 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Başkanı Muhammet Uğurcan Barman, yaptığı konuşmada Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yakın zamanda Bahreyn'i ziyaret ettiğini hatırlatarak, "Ziyaretler sonrasında Bahreyn delegasyonunun Türkiye'ye gelmesi bizim için çok kıymetli. Biz de Nisan ayının ilk haftalarında Bahreyn'e gitmeyi planlıyoruz. Böylece iki ülke arasındaki sıcak ilişkileri artırarak, ticareti artırmasına vesile olmasını umuyoruz" dedi. Barman, ABD ile Bahreyn'in Serbest Ticaret Anlaşması bulunduğunu ve Türk firmalarının Bahreyn'i bir ihracat üssü olarak kullanabileceklerini söyledi.

Bahreyn-Türkiye İş Konseyi Başkanı Ahmed bin Hindi ise konuşmasında, Bahreyn'in Körfez'in tam ortasında olmasının yabancı yatırımcılar için çok önemli fırsatlar yarattığını ve Bahreyn'in diğer Körfez ülkelerine giriş için bir kapı olduğunu söyledi. İki ülke arasındaki ilişkilerin çok iyi olduğunu belirten Ahmed bin Hindi, "Türkiye ile ticaretimiz artıyor ama hâlâ yeterli seviyede değil. Türk şirketlerinin Bahreyn'i merkez olarak kullanmaları açısından önemli fırsatlar var" dedi. Bahreyn'in Türk yatırımcılar için çekici olduğunu belirten Hindi, "Size tavsiyemiz treni kaçırmayın. Bahreyn'e gelen ilk Türk şirketlerinden olun" çağrısında bulundu.

Toplantıda ayrıca, Bahreyn'in Körfez Bölgesi'nin finans merkezi konumunda olduğu ve iki ülke arasında taşımacılık, gıda, turizm, alüminyum, tekstil ve bilişim teknolojileri sektörlerinde iş birliği yapılabileceği dile getirildi. Bahreyn Yatırım Ajansı'nın 1 Ocak 2017 itibarıyla Türkiye'de ofis açmasının önemli bir gelişme olduğunun belirtildiği toplantıda, Bahreyn'in aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 41 ülke ile Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve 34 ülke ile Yatırım Teşvik ve Destek Anlaşması bulunduğu, aynı zamanda Körfez ülkeleri arasında ABD ile Serbest Ticaret Anlaşması olan tek ülke olduğu aktarıldı.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi

DEİK'in düzenlediği Türkiye-Suudi Arabistan İş Fırsatları Forumu, 14 Nisan 2016'da İstanbul'da dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Suudi Arabistan Sanayi ve Ticaret Bakanı Taufiq Bin Fawzan Al Rabiah, DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Yusuf Cevahir ve DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Eş Başkanı Mazan Rajab'ın katılımları ile dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde gerçekleşti.

Suudi Arabistan'ın Vizyon 2030 Planı

25 Nisan 2016 tarihinde Veliaht Prens Muhammed bin Selman, Suudi Arabistan'ın 2030 Vizyonu'nu açıkladı. Vizyon 2030, Suudi Arabistan'ın petrole bağımlılığını azaltma, ekonomisini çeşitlendirme ve sağlık, eğitim, altyapı, rekreasyon ve turizm gibi kamu hizmet sektörlerini geliştirme planlarını içeriyordu. Vizyon 2030'un en önemli amaçlarından biri, özel sektör büyümesini teşvik ederek imalatta, özellikle de savunma teçhizatı ve temel malzemelerde, yerel katma değerin artırılmasını sağlamaktı. Ayrıca ülkenin sermaye piyasalarını geliştirmek, daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekmek, bilgi ve iletişim teknolojileri sektörünü genişletmek, madencilik sektörünü daha da geliştirmek, toplu taşıma ve demiryolu ağının gelişimini hızlandırmak, ülkeyi küresel bir lojistik merkezi haline getirmek ve etkili bir iç turizm altyapısı inşa etmek de Vizyon 2030 kapsamında belirlenen diğer hedefler arasındaydı. Suudi Arabistan'ın finans sektörünün kamu ve özel sektörü daha fazla desteklemesi ve mikro, küçük, orta ölçekli işletmelere daha fazla fon sağlaması öngörülüyordu.

Yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir büyüme, Vizyon 2030'un odak noktalarından biriydi. Vizyon 2030 projesi ile yenilenebilir enerjinin ülkede yüzde 50'lik paya sahip olması ve bu alanda önemli yatırımlar yapılması hedefleniyordu. Halihazırda çok geniş yelpazede kimyasal üretim gerçekleştirilen ülkede, bu alandaki üretim kapasitesinin 2030 yılına kadar iki katına çıkarılması amaçlanıyordu. Ayrıca, dünyanın savunma sektörüne en fazla harcama yapan ülkelerinden biri olarak, 2030 yılına kadar savunma ve güvenlik sektörünün yüzde 50'sini yerel kaynaklardan sağlama hedefi de bulunuyordu.[30]

Dönemin Ekonomi Bakanı Elitaş, "2015'te Suudi Arabistan'a ihracatımız 3,5 milyar dolar olarak gerçekleşti, ithalatımız ise 3 milyar dolar. Ticaret hacmimiz, sahip olduğumuz potansiyelin çok gerisinde. Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkeleri ile olan ikili ticaret hacmimiz son 10 yıl içinde üç katından daha yükseğe ulaştı. İkili ticaret hacmimiz 2005 yılında 5,2 milyar dolarken, 2015'te 15,8 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ancak bu değerler bizim için hedef olmaktan uzak" değerlendirmesinde bulunduktan sonra, ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmenin yolunun Türkiye ile KİK arasında imzalanacak bir Serbest Ticaret Anlaşması'ndan geçtiğini söyledi.

Türkiye'nin müzakere masasına oturmaya hazır olduğunu söyleyen Elitaş, Suudi Arabistan'da yakın zamanda yapılacak altyapı ve üstyapı projelerinde Türk müteahhitlerinin rol alması konusunda destek istedi. Elitaş, 2014 yılında Suudi Arabistan'dan Türkiye'ye gelen 342 bin turist sayısının 2015'te 451 bine yükseldiğini, turizm alanında iş birliğinin artırılması için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiğini belirtti.

Suudi Arabistan Sanayi ve Ticaret Bakanı Taufiq Bin Fawzan Al Rabiah ise iki ülke arasında gayrimenkul sektöründe de karşılıklı yatırımların artmakta olduğunu vurguladı. Forumda MÜSİAD ile Mekke Ticaret Odası arasında iş birliği anlaşmasının yanı sıra 20 firma arasında inşaat, enerji, tıbbi malzeme, ilaç, gayrimenkul, sermaye piyasası girişimleri alanlarında karşılıklı yatırım ve iş birliği anlaşmaları imzalandı. Ayrıca, iki ülke arasında ticareti

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi tarafından Suudi Arabistanlı iş insanlarının katılımlarıyla Türkiye-Suudi Arabistan İş ve Yatırım Forumu İstanbul'da düzenlendi (22 Kasım 2017).

engelleyecek her türlü engelin kaldırılmasına yönelik bir çalışma heyeti oluşturulmasına karar verildi.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Ortak Toplantısı da 30 Kasım 2016 tarihinde DEİK'in ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Suudi Arabistan Ticaret ve Yatırım Bakanı Majid Abdullah Alkasabi, DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Yusuf Cevahir ve Suudi Arabistan-Türkiye İş Konseyi Başkanı Mazen Rajab'ın katılımları ile gerçekleşen toplantıda konuşan Zeybekci, "Türkiye ile Suudi Arabistan arasında yatırım ve ticaret için hiçbir engel ve kısıtın olmadığı bir ortam oluşturmak istiyoruz. Bunun için her türlü iş birliğine hazırız" dedi. Türk ve Suud iş dünyası temsilcilerine seslenen Zeybekci, Türk yatırımcıların Suudi Arabistan'a gidip yatırım yapmasına teknik olarak destek verileceğini açıkladı. Proje bazlı yatırım teşvik sisteminin hayata geçirildiğini vurgulayan Ekonomi Bakanı, yatırım alanı tahsisinden vergi indirimine, kamu-özel sektör ortaklığından teknolojik desteğe kadar hemen her alanda teşvik sisteminin işlerlik kazandığını hatırlatarak, yenilenebilir enerji teknolojileri, sağlık teknolojileri ve ilaç sanayi teknolojileri gibi ileri teknoloji içeren sektörlere bu kapsamda destek verileceğini açıkladı.

Suudi Arabistan Ticaret ve Yatırım Bakanı Majid Abdullah Alkasabi de Suudi Arabistan'ın Türkiye'nin stratejik ortağı olduğunu ve bütün zorluklara rağmen iki ülke iş birliği ile çözümlerin bulunarak tüm sıkıntıların birlikte üstesinden gelineceğini söyledi. İki konsey arasında iki yıllık bir plan ve strateji belirlenmesini istediklerini belirten Bakan Alkasabi, tüm imkânları seferber edeceklerini söyledi.

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Filistin İş ve Yatırım Forumu'nda DEİK ile Filistin İşadamları Federasyonu arasında karşı kanat anlaşması da imzalandı (8 Kasım 2016).

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Yusuf Cevahir ise Türk iş insanlarına Suudi Arabistan vizesinde kolaylık sağlanacağını belirtti. Cevahir, "Karşılıklı ilişkiler an itibarıyla sadece alışverişin ötesinde olup, birlik ve beraberlik içerisinde uzun vadeli iş birlikleri ile yol almalı ve güçlenmeliyiz. Bizler iş adamı olarak somut adımlar ile konuşmalıyız" dedi. Forumun kapanış oturumunda müteahhitlik, bankacılık, tarım, enerji, gıda ve savunma sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar arasında 8 karşılıklı iş birliği anlaşması imzalandı.

DEİK/Türkiye-Filistin iş Konseyi

DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi tarafından, DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi Başkanı Kenan Malatyalı, Filistin Devleti Ankara Büyükelçisi, Filistin Ticaret Merkezi (PAL TRADE) Temsilcisi, Filistin Yatırım Teşvik Kurumu Genel Müdürü ve Filistin Turizm Derneği ve Filistin İş Kadınları Yönetim Kurulu Başkanı'nın katılımları ile "Filistin'de Yeni İş ve Yatırım İmkânları Toplantısı" 3 Ağustos 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Türk firmalarının Filistin'de yatırım yapmaları için Türk ve Filistinli özel sektör ile iş birliğinin hedeflendiğini belirten Malatyalı, yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşması'nın yatırımlar için son derece olumlu bir zemin oluşturduğunu söyledi. Malatyalı, refah seviyesi yükselmiş bir Filistin'in bölgenin istikrarı için büyük önem taşıdığını söyledi.

Filistin Büyükelçisi Faed Mustafa ise Filistin halkının her defasında Türk halkının desteğini gördüğünü ifade ederek, Türk firmalarını büyük fırsatları değerlendirmek üzere Filistin'e davet ettiklerini ve kendilerinin yardım değil yatırım istediklerini dile getirdi. Büyükelçi, Türk iş dünyasının karşılaştığı zorlukları bertaraf etmek ve özel sektörün geniş imkânlardan yararlanabileceği bir ortam yaratmak amacıyla her türlü yardımı yapmaya hazır olduklarının altını çizdi.

DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi'nin organizasyonuyla, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın ev sahipliğinde, 10 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da "Irak'ta Yatırım Olanakları Konferansı" düzenlendi. Toplantıya, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Irak Sanayi ve Madenler Bakanı Naseer Kadhim Obaid Al-Esaw, Irak Belediyeler ve Altyapı Bakanı Abdel Karim Younis Al Ansari ve Irak İletişim Bakanı Hassan Kadhim Al-Rashed'in yanı sıra bürokrat ve iş insanlarından oluşan bir heyet katıldı.

Konferans çerçevesinde bankacılık, sanayi, belediye ve altyapı, iletişim ve imar ve iskan sektörlerinde ülkedeki iş birliği ve yatırım imkânlarına ilişkin paneller ve birebir görüşmeler gerçekleştirildi. Ayrıca, konferans esnasında Aktif Bank ve Trade Bank of Iraq (TBI) arasında, birlikte ortak proje finansmanı faaliyetlerine yönelik stratejik bir iş birliği için anlaşma imzalandı.

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi

İran-Türkiye İş Forumu, dönemin Gümrük ve Ticaret Bakanı Nurettin Canikli, İran İletişim ve Enformasyon Bakanı Mahmud Vaizi, Türkiye'nin Tahran Büyükelçisi Rıza Hakan Tekin, DEİK Başkan Yardımcısı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi Başkanı Rıza Eser ve İran-Türkiye İş Konseyi Başkanı Rıza Kami'nin katılımlarıyla, 3 Şubat 2015 tarihinde İran'ın başkenti Tahran'da gerçekleştirildi. DEİK ve İran Ticaret Odası iş birliğinde düzenlenen forumun açılış konuşmasını gerçekleştiren Nurettin Canikli, iki ülke ilişkilerinin son zamanlarda "inanılmaz bir ivme" kazanmasından duyduğu mutluluğu dile getirirken, Tercihli Ticaret Anlaşması'nın yürürlüğe girmesinin hem İran'a hem de Türkiye'ye sağlayacağı katkıların yakında görüleceğini belirtti.

Türkiye-İran Turizm Paneli, Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TÜRSAB) Genel Sekreteri Çetin Gürcün, DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi Başkanı Rıza Eser, İranlı Sanayici ve İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mehdi Culazade ve İran-Türkiye İş Konseyi Başkanı Reza Kami'nin katılımlarıyla 29 Mayıs 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. İran ile Türkiye arasında karşılıklı turizmin gelişmesi için yapılması gereken çalışmalar olduğunu belirten Rıza Eser, iki ülke halklarının birbirini, kültürünü, geleneklerini bilmesinin ticari ilişkilerin gelişmesi açısından da önemli olduğunu vurguladı. İranlı Sanayici ve İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Mehdi Culazade ise, dost ve kardeş ülke Türkiye'nin her zaman olduğu gibi İran'ın sıkıntılı olduğu dönemde yanında yer aldığını açıkladı. İki ülke arasındaki turizm ve ticaretin daha da zenginleştirilmesi gerektiğini ifade eden Culazade, Tebriz-Trabzon ve Tahran-İzmir kardeş şehirlerinin arasındaki seferlerin artmasını bir zorunluluk olduğunu açıkladı. Culazade ayrıca, iki ülkenin valilik ve belediyelerinin sınır bölgesine yakın bulunan şehirlerde ticaret, turizm, yatırım, akademik ve kültürel ilişkilerin artırılması yönündeki çalışmalarını da son derece sevindirici olarak nitelendirdi.

İran-Türkiye İş Forumu, dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu'nun İran'a gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında, DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi tarafından 5 Mart 2016 tarihinde Tahran'da düzenlendi. İran'a yönelik uluslararası yaptırımların kaldırılmasından kısa bir süre sonra gerçekleştirilen Forum'a Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş, Enerji Bakanı Berat Albayrak, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, İran Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı İshak Cihangiri, Ulaştırma Bakanı Mahmut Vaizi, Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı Muhammed Nimetzade, üst düzey yetkililer ve Türkiye'den 160 iş insanı katıldı.

İran Ticaret, Sanayiler, Madenler ve Tarım Odaları'nın (ICCIMA) İstanbul'a gerçekleştirdiği ziyaret vesilesiyle düzenlenen Türkiye-İran İş Konseyi Toplantısı (27 Kasım 2015).

İş Forumu'nda, Türkiye ile İran arasındaki karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi konuları ele alındı. 40 firma temsilcilerinin katılımı ile bir değerlendirme toplantısı düzenledi. Moderatörlüğünü DEİK Yönetim Kurulu Üyesi, DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve aynı zamanda DEİK/Türkiye-Lübnan İş Konseyi Başkanı Rona Yırcalı'nın yaptığı değerlendirme toplantısında, Türk firmalarının yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıklar halinde masaya yatırıldı.

İran'a uygulanan ambargo zamanında, Türkiye'nin her zaman İran'ın yanında olduğunu vurgulayan İran Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı İshak Cihangiri, ambargo sonrası dönemde ülkesinin Türkiye'nin bu desteğini asla unutmayacaklarını ifade etti. Cihangiri, İran'ın kardeş ve dost ülke Türkiye ile birlikte büyümek istediğini ve Türkiye-İran ilişkilerindeki olumlu gelişmelerin bölgeye de yansıyacağını ifade etti. Cihangiri, son yıllarda yaptırımlar nedeniyle ticaret hacminin son derece gerilediğini ifade ederek, belirlenen 30 milyar dolarlık hedefe ulaşmak için büyük adımlar atılması gerektiğini belirtti. 2015 yılında devreye giren Tercihli Ticaret Anlaşması'nın uygulanmasında hiçbir aksama olmaması konusunda Cihangiri ile prensip anlaşmasına vardıklarını açıklayan Başbakan Davutoğlu da, bir sonraki adımda Serbest Ticaret Anlaşması'na geçecek şekilde gümrük duvarlarını tümüyle indirecek bir yaklaşımı benimsemeyi düşündüklerini dile getirdi.

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi

Türkiye-Kuveyt Çalışma Kahvaltısı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuveyt Maliye Bakanı Anas Khalid Al-Saleh, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan'ın katılımı ile 28 Nisan 2015 tarihinde Kuveyt'te gerçekleşti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kuveyt'i Körfez bölgesinde en önemli ticaret ve yatırım ortaklarından biri olarak gördüklerini söyledi. 2014 yılında 569 milyon dolar olarak gerçekleşen ikili ticaret hacmini 1 milyar dolar seviyesine çıkarmayı hedeflediklerini belirten Erdoğan, ticari hedeflere ulaşma konusunda iş insanlarına büyük görev ve sorumluluklar düştüğünü vurguladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kuveytli iş insanlarını Türkiye'de yatırım yapmaya davet etti:

Kuveytli kardeşlerimizin Türkiye'deki doğrudan yatırımlarının toplam miktarı şu an 2 milyar doların altında. Bu rakam bizim hedeflediğimiz, arzu ettiğimiz seviyelerin çok çok uzağında. Türkiye, büyük yatırım imkânları sunan bir ülke. Şu ana kadar hiçbir uluslararası yatırımcı Türkiye'de yaptığı yatırımlardan, girişimlerinden pişman olmadı, nedamet duymadı.

Kuveyt'in Türkiye'nin potansiyelini ilk keşfeden ülke olduğunu ve 1980'li yılların başında Türkiye'ye bankacılık yatırımı yaparak diğer Arap ülkelerine öncülük ettiğini dile getiren DEİK Başkanı Vardan, yakın zamanda Türkiye'de banka yatırımı yapan Kuveytli bir yatırımcının, milyar dolarla ifade edilen bir kârlılık seviyesine ulaştığını aktardı. Vardan, "Kuveytli yatırım fonları ülkemizde gıdadan enerjiye, tarımdan lojistiğe, gayrimenkulden sanayiye birçok alanda yatırım yapabilir" diye konuştu.

DEİK/Sektörel İş Konseyleri

DEİK/Enerji İş Konseyi

Enerji Çalıştayı, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Enerji İş Konseyi Başkanı Süreyya Yücel Özden ev sahipliğinde, Türkiye'de enerji sektörünün önde gelen oyuncularının yer aldığı toplam 142 kişinin katılımıyla 26 Ocak 2015 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Çalıştay'da, küresel enerji sektöründeki fırsatlar ve Türk enerji sektörünün bu fırsatlarla örtüşen güçlü yanları değerlendirildi.

Çalıştay'ın açılış oturumunda Türkiye'nin sadece enerji kaynakları ve pazarı arasında bir geçiş bölgesi ve doğal bir hub değil, aynı zamanda gelişen bir ekonomi olarak da enerji üretimi artan stratejik bir oyuncu olduğunun altı çizildi. 2023 yılına kadar yaklaşık 120 milyar dolarlık enerji yatırımının özel sektör eliyle yapılması için devlet desteğinin süreceği belirtilirken, 2035 yılında dünyanın bu alanda 48 trilyon dolar enerji yatırımına ihtiyacı olacağına işaret edildi. Halihazırda Afrika'da 620 milyon insanın elektriğe erişiminin bulunmadığı vurgulanarak, ilk hedefin Türk enerji şirketleri tarafından 2023 yılına kadar ilgili bölgelerde yaklaşık 25 milyar dolar enerji yatırımı yapılması olduğu belirtildi.

Türkiye enerji sektörünün önde gelen oyuncularının katılımıyla DEİK tarafından düzenlenen Enerji Çalıştayı'nın açılışı dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan tarafından yapıldı (26 Ocak 2015).

Sudan Enerji Heyeti Toplantısı (21 Ağustos 2017)

İkinci oturumda Sahra Altı Afrika'da enerji arz güvenliği temelinde kaynak çeşitlendirmesinin sağlanması, Orta Doğu'da kamu ve özel sektör iş birliği ile riskin paylaşılarak yeni pazarlara girilmesi, Orta Asya'da da enerji sektöründe görünürlüğün artırılması gibi konular ele alınarak, Afrika'daki riskler ve çözüm önerileri sıralandı. Çalıştayın üçüncü oturumunda ise enerji sektörünün liberalleşmesi hususunda önemli gelişmelerin kaydedildiği, ancak şeffaf, liberal, likit, derinleşmiş bir piyasa ve siyasi iradenin tam olarak gerçekleşmesinin gerekliliğinin altı çizildi.

Çalıştay'da öne çıkan somut öneriler arasında Enerji Fonu / Yatırım Fonu kurulması, yurt dışına yatırım yapmak isteyen şirketlere yön gösterici olmak üzere Uluslararası Yatırım Koordinasyon Ajansı adıyla bir yapı kurulması, finansman fonlaması için de kamu bankaları ve ilgili finansal kurumların bu çatı yapıyla hareket etmesini sağlayacak girişimlerde bulunulması yer aldı.[31]

DEİK/Enerji İş Konseyi, Süreyya Yücel Özden başkanlığında 30 Nisan 2015'te dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'yi Ankara'da ziyaret etti. Toplantıda, yenilenebilir enerji alanında Türk firmalarının yurt dışında yatırımcılık, mühendislik, satın alma ve müteahhitlik açısından yeterli kabiliyet ve kapasiteye ulaştığı belirtildi. Ayrıca, Türkiye'nin yenilenebilir enerji alanında aktif rol oynayabilecek durumda olduğu, jeotermal alanındaki yatırımların artırılmasının planlandığı, ancak yenilenebilir enerji yatırımlarında yeterli vergi teşvik desteği sağlanmadığı, rüzgâr enerjisi başta olmak üzere yenilenebilir enerji projelerinde kredi almakta zorluklar yaşandığı konuşuldu.

Eximbank kredilerinin 1-1,5 yıllık bir süreçte zor şartlar altında alındığı, özel bankaların da kendilerine has farklı süreçleri olduğu belirtilen toplantıda, Yücel Özden, Türk enerji şirketlerinin faaliyetlerini desteklemek ve yurt dışı yatırımları teşvik etmek için iki ana hedef üzerinde çalıştıklarını söyledi.

21 Ağustos 2017'de Sudan Heyeti ile bir toplantı düzenlendi. Sudan Heyet Başkanı Sulama ve Elektrik Bakanlığı Müsteşarı Musa Ebu Elgasim, DEİK'in Sudan analizlerini genel olarak teyit ederken özellikle doğalgaz çevrim santrallerine yönelik projelerinin bulunduğunu belirtti. Gaz santralleri haricinde Sudan'ın güneş ve rüzgâr potansiyelinin de yüksekliğine işaret eden Musa Ebu Elgasim, birçok HES'in fizibilite çalışmalarının tamamlandığını ve projelerin ilgilenen yatırımcılara açık olduğunu vurguladı.

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi, dönemin YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın katılımıyla, uluslararası öğrenci temini ve yükseköğretimde uluslararasılaşma konularının tartışıldığı istişare toplantısını 24 Nisan 2015 tarihinde İstanbul'da düzenledi. DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ve DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Mustafa Aydın'ın ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya, 45 üniversitenin Mütevelli Heyet Başkanları katıldı.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin Türkiye'de sunulan eğitim hizmetlerinin uluslararası tanınırlığı yolunda önemli adımlar attığını vurgulayarak, özellikle yakın coğrafyadaki sorunlar göz önüne alındığında, Türkiye'nin coğrafi konum ve kültürel benzerlik avantajı sebebiyle bölgede yurt dışında okumak isteyen öğrenciler için bir cazibe merkezi olabileceğini belirtti. DEİK'in İş Konseyleri ile ilgili yasal yapısı sebebiyle devlet üniversitelerinin Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'ne üye olamadığına değinen Vardan, bunun yolunun açılması gerektiğini kaydetti.

YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç ise, 2008 yılında yapılan mevzuat değişikliği sayesinde yükseköğretim kurumlarının uluslararasına açılmakla ilgili yaşadıkları bazı sorunların giderildiğini ve bu sayede önlerinin açıldığını ifade etti. Yabancı öğrencilerin en fazla tercih ettiği ülkeler incelendiğinde, buralardaki devlet kurumlarının yabancı öğrenciyi ülkeye çekmek için ellerinden gelen yardımı yaptıklarını söyleyen Saraç, uluslararası açılım için hedef alınan bölge ve ülkeleri ön planda tutmanın işi kolaylaştıracağını belirtti. Saraç, bu anlamda DEİK'in tanıtım faaliyetleri ve strateji oluşturmaya katkısının önemli olduğunu vurguladı.

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi (DTİK)

12 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul'da DTİK Avrasya-Balkanlar Bölge Çalıştayı, 14 Mayıs 2017 tarihinde Köln'de DTİK Avrupa Bölge Çalıştayı, 21 Mayıs 2017 tarihinde Washington'da DTİK Amerika Bölge Çalıştayı ve 25 Mayıs 2017 tarihinde Hong-Kong'da DTİK Asya-Pasifik Bölge Çalıştayı gerçekleştirildi. Söz konusu bölgesel çalıştaylara farklı ülkelerden toplamda 120 Türk girişimci katılım sağladı. 6-7 Temmuz 2017 tarihinde de dönemin Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Hüsnü Dilemre'nin katılımıyla İstanbul'da geniş katılımlı, Strateji Projesi Bütünleştirme Konferansı düzenlendi. Konferans'ta bölge masaları oluşturularak katılımcıların fikir ve yapılanma önerileri alındı. Arama konferansına, 30 farklı ülkeden gelen katılımcı gruplar, kamu kurumları temsilcilerinin de içinde olduğu 100'ü aşkın iş insanı katılım sağladı.

Dünya Türk Girişimciler Kurultayı, Ekonomi Bakanlığı ve DEİK ev sahipliğinde, Dünya Türk İş Konseyi çatısı altında 26-27 Mart 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve dönemin Başbakanı Ahmet Davutoğlu'nun da katılım sağladığı Kurultay, 6 kıtadan 2.000'e yakın Türk girişimcisi, profesyonel, akademisyen, dernek, vakıf

26-27 Mart 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Dünya Türk Girişimciler Kurultayı 6 kıtadan 2.000'e yakın Türk girişimcisini bir araya getirdi.

ve benzeri iş dünyası örgütü temsilcilerini bir araya getirdi. Kurultay'ın ilk gününde DTİK Başkanı Nail Olpak, dönemin DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, sırasıyla açış konuşmalarını gerçekleştirdiler.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yurt dışındaki iş insanlarının Türkiye açısından öneminin büyük olduğunu vurgulayarak, TİKA çalışanları için "Çağdaş alperenler" ifadesini kullandığını anımsattı. Erdoğan, "Aynı sıfatı sizlerin de hak ettiğine inanıyorum. Bugün yerkürenin dört bir yanında işinin, kazancının, ekmeğinin peşinde olan iş insanlarımızın, profesyonel meslek erbabı kardeşlerimizin her biri birer çağdaş alperendir" dedi. Son 13 yılda yurt dışındaki Türk müteşebbislerinin sayısının önemli oranda arttığına dikkat çeken Cumhurbaşkanı, 19'u yoğun olmak üzere Türklerin dünyanın 167 ülkesinde var olduğunu belirtti.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan ise Türk diasporasının siyasi sebeplerle değil, çalışmak için Türkiye'den ayrılan vatandaşlarımızdan oluştuğuna dikkat çekerek, Türk diasporasının daha önce sadece Avrupa'da varlık gösterirken, bugün Amerika'dan Asya'ya, Afrika'dan Pasifik ülkelerine kadar dünyanın her yerinde olduğunu vurguladı. Dünyanın 6 kıtasından 2.000'e yakın Türk girişimcisini bir araya getiren Kurultay'da katılımcıların dörtte birinin 35 yaş altı genç girişimcilerden oluştuğunu belirten Vardan, Türk diasporasının dünyanın en etkin ve en güçlü üç diasporasından biri olmasını hedeflediklerini sözlerine ekledi.

DEİK/Lojistik İş Konseyi

14-15 Mayıs 2017 tarihlerinde Çin'in başkenti Pekin'de 65 ülkenin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşecek olan ve Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından temsil edileceği İpek Yolu Zirvesi öncesinde, 28 Nisan 2017 tarihinde Koç Üniversitesi Denizcilik Forumu (KÜDENFOR), DEİK/Lojistik İş Konseyi, Koç Üniversitesi Asya Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KUASYA) ve Huaqiao Üniversitesi iş birliği ile Uluslararası Türkiye ve Deniz İpek Yolu Çalıştayı düzenlendi. Türkiye'nin Deniz İpek Yolu güzergâhı üzerinde etkin yer almasına ve Türkiye-Çin ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik durum tespitinin yapıldığı Çalıştay'da izlenecek yol haritaları konunun uzmanları tarafından tartışıldı.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi

Yurt Dışı Yatırım Forumu, dönemin Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkan Yardımcısı Ender Arslan ve Dünya Bankası Uluslararası Finans Kurumu (IFC) Türkiye Müdürü Aisha Williams'ın katılımları ile 21 Ocak 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi koordinasyonunda Allen&Overy ve IFC ortaklığında gerçekleştirilen forumda, Türk şirketleri için potansiyel arz eden yeni pazarlara dönük hukuki vakalar, finansman enstrümanları ve dış yatırımlara ilişkin yeni sermaye ihracı mevzuatı masaya yatırıldı.

IFC Türkiye Müdürü Aisha Williams, yaptığı konuşmada Türkiye'nin her zaman öncelikli bir piyasa olarak kabul edildiğini söyledi. IFC'nin 2015 yılı içinde 18 milyar dolarlık yatırımının olduğunu belirten Williams, 4,3 milyar dolarlık portföyünün Türkiye'de olduğunu söyledi. Türkiye'nin IFC için çok önemli bir partner olduğunu ve kurumun uluslararası alanda beraber çalıştığı üçüncü ülke olduğunu belirten Williams, Türkiye'nin enerji alanında halihazırda 1,8 milyar dolarlık rekor yatırım projesinin olduğunu vurguladı.

DEİK ve Deloitte Türkiye iş birliği ile hazırlanan "Yurt Dışı Yatırım Endeksi 2016 Raporu" 17 Mayıs 2016 tarihinde; DEİK ve Bain&Company iş birliği ile hazırlanan "Yurt Dışı Yatırım Endeksi 2017 Raporu" ise 17 Mayıs 2017'de düzenlenen basın toplantıları ile kamuoyuna açıklandı.

2017 yılında ikincisi düzenlenen DEİK/Yurt dışı Yatırım Forumu, 23 Şubat 2017 tarihinde DEİK Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi ev sahipliğinde 250 kişilik bir organizasyonla İstanbul'da gerçekleştirildi. Açılışını dönemin Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, EBRD Türkiye Direktörü Jean Marquet ve İş Konseyi Başkanı Volkan Kara'nın yaptığı etkinlikte Türk yatırımcılara dönük yatırımların mevzuat ve finansmanı konuları ele alındı.

2. Bölüm notları

1 "15 Temmuz'un Türk Dış Politikasına Etkisi", ***www.setav.org***

2 TOBB, ***Ekonomik Rapor 2017***

3 "5. Yılında Avrasya Ekonomik Birliği: Siyasî Birlik Mümkün mü?", ***TASAV***

4 TİM, ***Avrasya Ekonomik Birliği ve Türkiye Raporu***

5 Moussa Hissein Moussa, "Afrika'nın Dönüşüm Projesi: Gündem 2063" ***AKEM Afrika Bülteni*** (2022)

6 "Avrupa Dijital Tek Pazar Stratejisi", ***T.C. Ticaret Bakanlığı***

7 Yenal Göksun, AB Dijital Tek Pazar Telif Hakları Direktifi ve Türkiye'deki Durum", ***SETA Perspektif*** (Haziran 2022)

8 "Tüm Olumsuz Koşullara Rağmen Türkiye Ekonomisi Dimdik Ayakta", ***DEİK Basın Bülteni***

9 ***g20.org.tr***

10 "İKV'den Analiz: G20 Liderler Zirvesi'nin Gündemi", ***İktisadi Kalkınma Vakfı***

11 ***Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları***, globalcompactturkiye.org

12 Göç Araştırmaları Derneği, ***5. Yılında Avrupa Birliği-Türkiye Mutabakatı*** (Nisan 2021)

13 "DEİK'ten Mülteci İstihdamını Çözecek Proje", ***haber7.com*** (19.05.2016)

14 DEİK 2. İstanbul PPP Week'16 Kapanış Zirvesi Konuşma Metni

15 Talha Köse, ***Nasıl Bir Ortaklık? Türkiye-AB İlişkilerini Yeniden İşler Kılmak***, SETA (2023)

16 ***DEİK Küresel Dünya*** (Ekim 2016)

17 ***Halk Oylamasına Doğru Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi*** (2016)

18 Anayasa Mahkemesi'nin 14.05.2015 tarihli ve 2015/49 sayılı kararında DEİK, kamu yararı amacına yönelik olarak faaliyet göstermesi ve kâr amacı gütmemesi, Ekonomi Bakanlığı'nın gözetimi ve denetimi altında kurulması, kendisini oluşturan özel sektör kuruluşlarının Bakanlık tarafından belirlenmesi, görev ve yetkileri, teşkilatlanma ve işleyişi, organları, bütçeleri, yönetim ve denetimleri ile üyeliğe ilişkin usul ve esasların Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenmesi, gelirlerinin kanunda sayılması, bütçesinin Bakanlıkça denetlenmesi ve ayrıca Ekonomi Bakanlığı'nın bütçesinden yardım alması gibi özellikleri itibarıyla "alelade özel hukuk tüzel kişilerinden farklı olarak kamu gücüyle donatılan özel hukuk tüzel kişisi niteliğinde bir kurum" olarak tanımlanmaktadır. Kararda, "DEİK, kimi kamusal hizmetler ifa eden ve belli ölçüde kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılan atipik bir özel hukuk tüzel kişisidir. Bu itibarla, DEİK dernek statüsünde bulunmadığı gibi meslek kuruluşu niteliğinde de değildir" ifadesine yer verilmektedir.

Kaynak: https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2015/49

19 IFC, Türkiye'de sağlık alanında önemli reformlardan birisi olacak ve ülkeye çok sayıda modern hastane kazandıracak PPP projeleri kapsamında Adana, Ankara ve Kayseri'de kurulan entegre sağlık tesisleri için toplam 145 milyon euro yatırım gerçekleştirdi ve diğer finansal kuruluşlardan 215 milyon euro sendikasyon sağlanmasına öncülük etti. Kaynak: "Dünya Bankası, kamu-özel ortaklığında tecrübesini aktardı", ***TRT Haber*** (04.11.2015)

20 "Türk Özel Sektörünün Yurt Dışındaki Yüzü DEİK'tir", ***Küresel Dünya*** (Aralık 2015)

21 https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/about-deloitte/articles/turkiyenin-ilk-yurtdisi-yatirim-endeksi.html

22 Ali Oruç, ***Türkiye'nin Afrika Stratejisinin Dış Ekonomik İlişkiler Bağlamında Değerlendirilmesi ve Öneriler***, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2022); Mohammed Ishag Adam Ahmed, ***Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve Türkiye Ekonomik İlişkileri*** (2023); Soner Karagül ve İbrahim Arslan, "Türkiye'nin Afrika Açılım Politikası: Tarihsel Arka Plan, Stratejik Ortaklık ve Geleceği", ***Uluslararası Hukuk ve Politika***, Cilt 9, Sayı 35 (2013).

23 "Afrika ile Her Geçen Gün Derinleşen Bir Ortaklık Politikası Anlayışıyla İlişkilerimizi Güçlendiriyoruz", ***Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı*** (22.01.2015)

24 "Tunus'la Ticaret 2.5 Kat Arttı", ***Küresel Dünya*** (Ocak 2018)

25 "8. Türkiye Yatırım Konferansı New York'ta Gerçekleştirildi", ***Küresel Dünya*** (Ekim 2016)

26 "Azerbaycan, Avrasya'ya Erişimde Bir Ticaret Koridorudur," ***Küresel Dünya*** (Aralık 2015)

27 ***Türkiye-Belarus Yatırım Forumu Sonuç Raporu***, DEİK (2015)

28 ***Türkiye-Kazakistan İş Forumu Sonuç Raporu***, DEİK (2015)

29 "Türkiye ve İtalya'nın Gözü İpek Yolu'nda", ***Dünya Küresel*** (Ocak 2015)

30 Dr. S. Armağan Vurdu, "Suudi Arabistan ve Vizyon 2030 Planı", ***ekonomim.com.***

31 ***DEİK Enerji Çalıştayı Sonuç Raporu*** (2015)

Bölüm 3

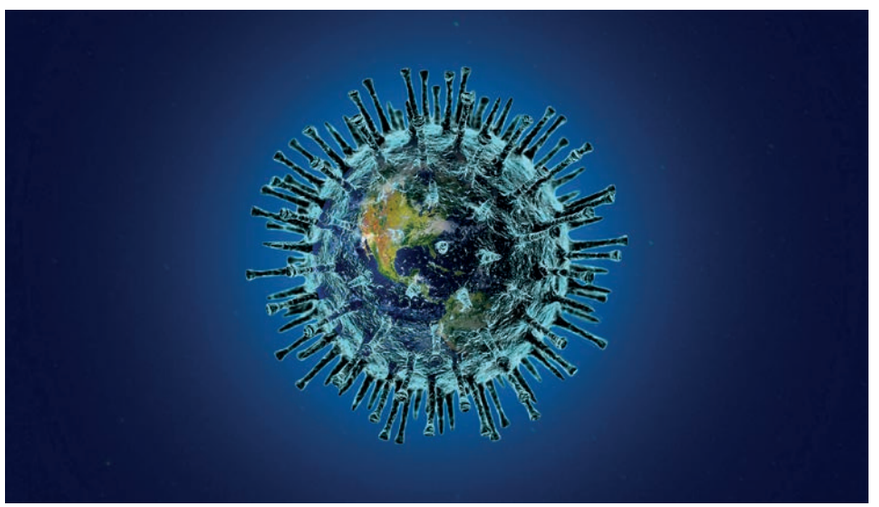
Dünyayı Durduran Salgın (2018-2020)

Dünyaya bakış

2018 yılında genel olarak küresel ekonomik büyüme güçlü bir seyir izlemekle birlikte, ticari korumacılık yönündeki adımlar küresel risk algısının artmasına neden oldu. ABD Başkanı Trump'ın, "Çin'in adaletsiz ticaret uygulamalarını" gerekçe göstererek yaklaşık 50 milyar dolar tutarındaki bazı teknolojik ürünlere gümrük vergisi getirmesiyle ticaret savaşları alev aldı. Çin ve ABD arasında ticarete yönelik korumacı engeller konusunda karşılıklı misilleme hamleleriyle büyüyen gerilim piyasalarda risk iştahının azalmasına ve büyüme beklentilerine yönelik belirsizliğin artmasına sebep oldu. ABD'nin korumacı yaklaşımı gelişmiş ülkeler arasında da fikir ayrılıklarına yol açtı. Kanada'da yapılan G7 Grubu'nun Liderler Zirvesi'nde ABD'nin bu tutumunun eleştirilmesi üzerine ABD Başkanı Donald Trump G-7 Liderler Zirvesi'nin Sonuç Bildirgesi'ni imzalamadı, AB ise Bildirge'nin bütünüyle arkasında durduğunu açıkladı.[1] Öte yandan, Orta Doğu merkezli jeopolitik riskler devam ederken, ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlarını yeniden devreye alması bu risklerin daha da yükselmesine yol açtı.

2018'de ilk işaretlerini vermeye başlayan küresel ekonomik aktivitedeki ivme kaybı 2019 yılında da devam etti. Ticareti sınırlayan teşebbüsler ve jeopolitik belirsizlikler, gelişmekte olan ülkelerin dinamiklerinde makroekonomik göstergelerin bozulmasına ve büyüme tahminlerinin aşağı yönlü revize edilmesine yol açtı. Para politikalarındaki değişimler ve jeopolitik riskler nedeniyle küresel sermaye akımları da yıl boyunca dalgalı bir seyir izledi. Yılın en iyi haberi ise, iki seneye yakın bir süredir devam eden ABD-Çin ticaret görüşmelerinde olumlu gelişmeler yaşanmasıydı. İki ülke arasında devam eden görüşmeler sonucunda birinci faz ticaret anlaşması 2020 yılı başında imzalandı. Çin, ekonomiyi desteklemek için gümrük vergilerinde indirim yapma kararı alırken, stratejik sektörleri de özel sektöre açtığını açıkladı. Dünya ekonomisinin lokomotifi pozisyonundaki Çin'in attığı bu adımlara rağmen 2019 yılında küresel büyüme yüzde 2,8 ile sınırlı kaldı.

2020 yılında küresel ekonomi gündeminin merkezinde, Çin'de başlayıp kısa sürede dünyaya yayılan Covid-19 salgını yer aldı. Dünya Sağlık Örgütü tarafından Mart ayında "küresel pandemi" ilan edilen salgın, azalan küresel talep ve zorunlu üretim kısıtlamaları nedeniyle dünya ticaret hacminde keskin düşüşlere yol açtı. Salgınla mücadele etmek amacıyla küresel çapta alınan sert önlem ve kapanmalar, istihdam ve geçim olanakları üzerinde yıkıcı etki yarattı. Salgından çok sayıda sektör olumsuz etkilenirken, hizmet sektörü bu sıralamada en önde yer aldı. Ülkeler, salgının ekonomik çöküntüye yol açmaması için tarihte benzeri görülmemiş mali teşvikler ve parasal genişleme politikaları uygulamaya başladılar. ABD Merkez Bankası (Fed), Avrupa Merkez Bankası (ECB), İngiltere Merkez Bankası (BoE) ve Japonya Merkez Bankası'ndan (BOJ) oluşan G4 merkez bankaları varlık alım programları başlatarak bilançolarını 2020 yıl sonu itibarıyla toplam 8,5 trilyon dolar büyüttü. Parasal önlemlere ek olarak salgının yol açtığı zararı hafifletmek için sene içinde alınan mali önlemler küresel GSYH'nin yüzde 14,3'üne ulaştı. Alınan tüm önlemlere karşın salgın makroekonomik göstergelerin bozulmasına, ülkelerin ekonomik olarak daralmasına ve salgının en yoğun olduğu 2020 yılında küresel büyümenin negatif seyretmesine neden oldu.

Çin'de başlayıp hızla yayılan Covid-19 salgını sadece halk sağlığını tehdit etmekle kalmadı, aynı zamanda tüm dünyayı eşi görülmemiş bir ekonomik krizle karşı karşıya bıraktı.

Türkiye'ye bakış

Türkiye'de ise 2018 yılında enflasyonla mücadele amacıyla ekonomi politikalarında atılan sıkılaştırma adımları iktisadi faaliyetin sınırlanmasına ve büyümedeki ivme kaybının belirginleşmesine neden oldu. Yılın ilk çeyreğinde yüzde 7,2, ikinci çeyreğinde yüzde 5,3 büyüyen Türkiye ekonomisi, Ağustos ayında TL'de yaşanan sert değer kaybıyla birlikte üçüncü çeyrekten itibaren hız kaybetti ve dördüncü çeyrekte yüzde 3 daraldı. Yıl genelinde ekonomi yüzde 2,6 büyürken, yüzde 5,5'lik büyüme hedefinin gerisinde kaldı.

Buna rağmen 2018 yılı, "ihracatta rekorlar yılı" olarak kayıtlara geçti. Yıl sonu itibarıyla Cumhuriyet tarihinin en yüksek ihracat rakamı olan 168,1 milyar dolara ulaşıldı. İhracatta otomotiv endüstrisi, hazır giyim ve konfeksiyon, kimyevi maddeler ve mamulleri, çelik, elektrik ve elektronik sektörleri başı çekti.[2] Ayrıca cari açığı azaltacak yatırımlara öncelik verecek şekilde Proje Bazlı Teşvik Sistemi hayata geçirildi ve savunma sanayi başta olmak üzere milli ve yerli üretim için seferberlik başlatıldı.

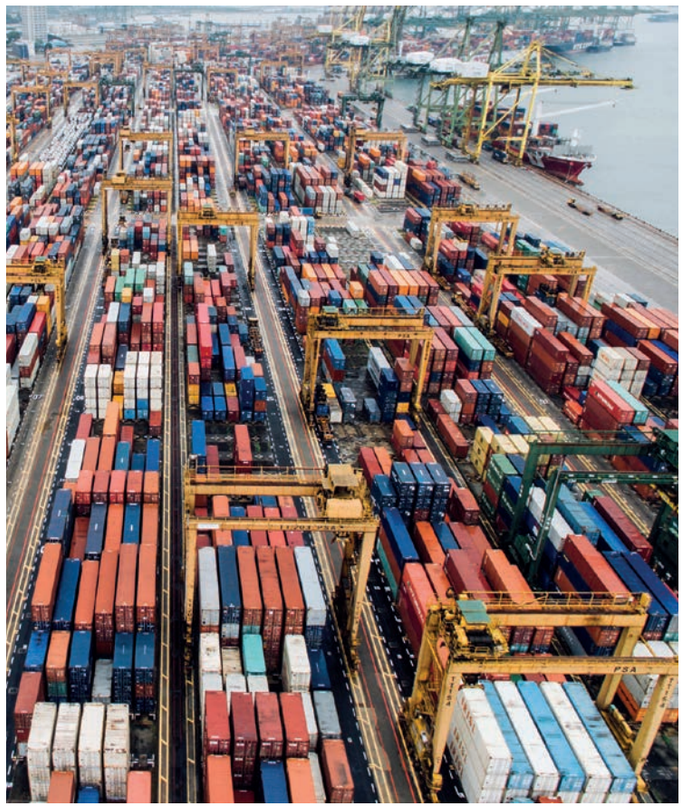
2018 yılının önemli gelişmelerinden biri olarak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi kapsamında bakanlıkların sayısı azaltılarak ekonomide tek elden yönetime geçildi. Hazine Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığı birleştirilerek Hazine ve Maliye Bakanlığı oluşturuldu. Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile Türkiye ekonomisinin 2019-2021 dönemi için yol haritası oluşturuldu. Ayrıca ilgili bakanlıklar ve iş dünyasının katılımıyla ve "Enflasyonla Topyekûn Mücadele Programı" hayata geçirildi.

2018'in ikinci yarısından itibaren spekülatif kur ataklarının etkisiyle ivme kaybeden Türkiye ekonomisi, 2019'da ılımlı bir toparlanmaya sahne oldu. Güçlü seyreden ihracat ve turizm gelirleri de dengelenme sürecini destekledi. 2018 yılının son çeyreğinde başlayan daralma 2019'un ilk çeyreğinde yüzde 2,3 ve yılın ikinci çeyreğinde de yüzde 1,6 ile devam etti, ancak yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0,9 ile yeniden büyüme patikasına girdi. Son çeyrekte yüzde 6 büyüyerek piyasa beklentilerinin üzerine çıkan Türkiye ekonomisi, 2019 yılını yüzde 0,9 büyümeyle kapattı. 2019 yılında, yerel seçimlerin, ekonomiyi destekleyici yönde alınan kararların ve ekonomideki yavaşlamanın etkisiyle bütçe açığında hızlı bir artış kaydedildi. Bütçe açığı önceki yıla göre yüzde 69,9 genişleyerek 123,7 milyar TL'ye ulaştı. Enflasyon ise güçlü parasal sıkılaştırmanın ve zayıf iç talep koşullarının etkisiyle gerileme eğilimi sergiledi.

Genel olarak Covid-19 salgınının yıkıcı etkisiyle geçen 2020'de ise Türkiye ekonomisi yüzde 1,8 büyüyerek, dünyada yılı büyümeyle tamamlayan nadir ülkelerden biri oldu. Bu başarıya rağmen açıklanan büyüme rakamı yüzde 2,3'lük beklentilerin altında kaldı. Yıl içinde finansman maliyetlerinin düşmesiyle yatırımlar tarafındaki artış dikkat çekti. Yılın son çeyreğinde finansal koşulların sıkılaşması ve salgının seyrindeki hızlanmaya rağmen büyümenin öncü göstergeleri güçlü kalmayı sürdürdü. 2020 yılının ikinci çeyreğinde ekonomik aktivite dip seviyeyi gördükten sonra yılın üçüncü çeyreğinde beklentilerin üzerinde bir toparlanma kaydetti.

Salgın nedeniyle dünyanın önemli pazarlarında yaşanan kısıtlama ve yasaklar Türkiye'nin dış ticaret dengesine olumsuz yansıdı. İhracat bir önceki yıla göre yüzde 6,3 düşüşle 169,5 milyar dolar olarak gerçekleşti; ithalat ise aynı dönemde yüzde 4,3 artışla 219,4 milyar dolara yükseldi. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 86'dan yüzde 77,2'ye geriledi ve dış ticaret açığı 49,9 milyar dolara ulaştı.[3] 2020 yılında Türkiye'nini toplam dış ticaret hacmi 388,9 milyar dolar olarak gerçekleşti. Tüm olumsuzluklara rağmen Türkiye'nin küresel mal ticaretindeki payı tarihinde ilk kez yüzde 1'i aştı.[4]

"İhracatta rekorlar yılı" olarak kayıtlara geçen 2018'in ardından Türkiye, salgının olumsuz etkilerine rağmen 2020 yılında küresel mal ticaretindeki payını ilk kez yüzde 1'in üzerine çıkarmayı başardı.

Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar

■ Ticaret Savaşları dünyanın gündeminde (2018)

ABD'nin 45'nci Başkanı Donald Trump, 2017 yılındaki seçimler öncesinde ticarette korumacı bir politika izleyeceğini, halihazırda devam etmekte olan serbest ticaret anlaşması görüşmelerini de terk edeceğini vaat ettiği bir seçim kampanyası yürüttü. Gerçekten de onun başkanlığı döneminde ABD, ithalata karşı aşırı korumacı bir tavır sergilemeye başladı. Bu yaklaşımda, 2018 yılı Mart ayında, ABD'de Çin'e karşı yürütülen soruşturmanın sonuçları özellikle etkili oldu. Soruşturma sonuçlarına göre Çin'de yabancı sermayeye kısıtlamalar getirildiği, bu ülkede yatırım yapan ABD'li firmalara teknoloji transferi konusunda baskı uygulandığı ve pazar serbestliğinin yabancı firmalar aleyhine bozulduğu belirtiliyordu. Ayrıca Çin hükümetinin yüksek teknoloji firmalarının satın alınması konusunda stratejik bir yol izlediği ve ABD bilgisayar ağlarından teknik bilgileri çaldığı iddia ediliyordu.

Trump bu rapora dayanarak, ulusal güvenlik açısından da son derece önemli bulduğu ve ABD'nin Çin'e karşı en fazla ticaret açığı verdiği çelik ve alüminyum endüstrilerine yönelik olarak, 23 Mart 2018 tarihinden itibaren 60 milyar dolar değerinde gümrük tarifesi uygulanacağını açıkladı. Böylece, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkelerden demir-çelik ithalatında yüzde 25, alüminyum ithalatında ise yüzde 10 oranında ek gümrük vergileri yürürlüğe konuldu. Bu uygulama piyasalarda "ticaret savaşları" korkusuna neden olurken, New York borsalarında sert düşüşlere yol açtı.

ABD tarafından kendi çıkarları doğrultusunda alınan bu korumacı tedbirlere karşı Çin, Kanada, Meksika, Hindistan ve Türkiye başta olmak üzere birçok ülke de karşı tedbirler almaya başladı. Çin, misilleme olarak 3 milyar dolar değerindeki 128 farklı ürünü kapsayan ABD malına tarife uygulayacağını açıkladı. Bu şekilde başlayan tarifeler ve misillemeler dönemi, yaklaşık 21 ay boyunca karşılıklı olarak devam etti. Ancak, Donald Trump'ın Çin'e karşı ticaret açığını azaltmak amacıyla başlattığı ticaret savaşı, ABD'nin Çin ile ticaret açığını düşürmek yerine daha da artırdı. ABD'nin Çin'e karşı verdiği ticaret açığı 2017 yılında 375 milyar dolardan 2018 yılında 420 milyar dolara yükseldi.[5]

ABD-Çin İş Konseyi'nin (USCBC) Oxford Exonomics ile birlikte hazırladığı "ABD-Çin Ekonomik İlişkileri: Kritik dönemeçte önemli bir ortaklık" başlıklı rapora göre de ticaret savaşları ABD ekonomisine fayda sağlamak yerine büyümeyi ve istihdamı azalttı.[6]

Türkiye de ABD'nin çelik ve alüminyuma koyduğu ek gümrük vergilerinden olumsuz etkilenen ülkeler arasında yer aldı. Türkiye, bu karar karşısında sessiz kalmadı ve 22 Mayıs 2018 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne, çelik ve alüminyum ithalatına yönelik ABD tarafından uygulanan önlemlere karşı önlemler uygulayacağına ilişkin bir bildiri gönderdi. Buna karşın ABD ilerleyen süreçte bazı ülkelere çeşitli muafiyetler tanırken Türkiye'ye yönelik herhangi bir adım atmadı. Tam tersine demir-çelik sektöründe ithalatın beklendiği kadar düşmemesini ve yerli kapasite kullanımının

ABD ve Çin arasında başlayan ticaret savaşları Türkiye'nin özellikle demir-çelik sektörü üzerinde olumsuz etkilere yol açtı.

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Amerika'da mutlaka bir lobi faaliyetinizin olması gerekli"

Her ülkenin karakteri farklı, Amerika'da mutlaka bir lobi faaliyetinizin olması gerekli. Çünkü sizin karşınızda da lobiler var. Onları nötralize etmek için bunu kullanmak durumundasınız. Yani, "Benim usulümde böyle bir şey yok" deme lüksünüz bulunmuyor.

hedeflenen seviyeye yükselmemesini gerekçe göstererek 13 Ağustos 2018'den itibaren Türkiye'den gerçekleştirdiği demir-çelik ithalatında uygulanacak ek vergi oranını yüzde 25'ten yüzde 50'ye çıkardığını açıkladı; ancak bu kararından 16 Mayıs 2019'da vazgeçti. Ticaret savaşlarından en çok etkilenen ülkelerden biri olarak öne çıkan Türkiye'nin ek vergiler sonrası Amerikan pazarındaki kaybının 348 milyon dolar düzeyinde olduğu hesaplandı.[7]

Dünyanın iki büyük ekonomisi arasında başlayan ve üçüncü ülkeleri de etkileyen ticaret savaşları küresel ticaretin daralmasına yol açarken, ekonomik büyümeyi de olumsuz etkiledi. ABD tarafından alınan korumacı tedbirler Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurallarıyla örtüşmediği gerekçesiyle birçok ülke tarafından eleştirildi. Gün geçtikçe dünya ticaretine daha fazla zarar veren bu gerilim, yaklaşık bir buçuk yıl süren müzakerelerin ardından, Çin'in ABD'den 200 milyar dolarlık ilave ithalat yapma sözü vermesiyle, 15 Ocak 2020'de imzalanan "Birinci Faz Ticaret Anlaşması" ile geçici olarak sona erdi.

■ 24 Haziran Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Seçimleri (2018)

2017'de halk oylaması ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin kabul edilmesinin ardından, değişen Anayasa'ya göre Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimi'nin 3 Kasım 2019'da birlikte yapılması öngörülüyordu. Ancak MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin 17 Nisan 2018 tarihinde TBMM'deki grup toplantısında erken seçim çağrısında bulunması ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bu çağrıya olumlu yaklaşması ile seçim tarihi erkene alındı.

Seçimler, 24 Haziran 2018'de Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri olarak eşzamanlı gerçekleştirildi. Bu seçimle birlikte "Cumhurbaşkanlığı Sistemi"ne geçiş de tamamlanmış oldu. Seçimlerin sonuçlanmasıyla Cumhurbaşkanına "Devlet Başkanı" sıfatıyla yürütme yetkisi verildi. 24 Haziran Seçimlerini önceki seçimlerden farklılaştıran bir başka unsur da "İttifak Yasası" olarak bilinen kanun değişikliğinin ilk kez uygulanmasıydı. Bu düzenleme ile seçimde ittifak kuran partiler, yüzde 10'luk seçim barajından da muaf oldular.

59 milyon kayıtlı seçmenin 42,5 milyonunun oy kullandığı seçimlere katılım yüzde 86,2 oldu. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan adayın Cumhurbaşkanı seçileceği seçimlerde Recep Tayyip Erdoğan, ilk turda toplam oyların yüzde 52,6'sını alarak yeni hükümet sisteminin ilk Cumhurbaşkanı seçildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, o güne kadar gerek başbakan gerekse cumhurbaşkanı adayı olarak girdiği seçimler arasında en yüksek oy miktarı ve oranına ulaştı. Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi arasında kurulan Cumhur İttifakı da seçimler sonucunda TBMM'de çoğunluğu elde etti.

■ Türkiye-AB Müzakereleri (2018)

Türkiye'nin AB Üyeliği katılım müzakereleri, AB'nin Türkiye'yi insan hakları ihlalleri ve hukukun üstünlüğü konusundaki eksikliklerle suçlaması nedeniyle 2016'dan itibaren kesintiye uğradı. 2017'de AB yetkilileri, Türk politikalarının AB üyeliği için Kopenhag kriterlerini ihlal ettiğini ifade ettiler. 26 Haziran 2018'de ise AB Genel İşler Konseyi, "Türkiye, Avrupa Birliği'nden giderek uzaklaşıyor. Bu nedenle başka fasılların açılması veya kapanması düşünülemez. AB-Türkiye Gümrük Birliği'nin modernizasyonu için daha fazla çalışma öngörülmemektedir" açıklamasını yaptı.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"DEİK, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konusunda aktif bir lobi çalışması yürütmeli."

DEİK'in güncel politika alanlarında iş dünyamıza sunacağı en değerli katkılardan biri de AB ile aramızdaki Gümrük Birliği'nin güncellenmesi için yapacağı çalışmalardır. Konunun önemini ve esasen tüm taraflar için kazan-kazan niteliğinde olduğunu Brüksel'deki muhataplarımız gayet iyi biliyor. Hal böyleyken, bazı üye devletlerdeki siyasi direncin aşılabilmesi için Avrupa iş dünyasının kendi başkentlerinde gerekli baskıyı kurması gerekiyor. DEİK ülke konseylerinin birinci önceliği, Avrupa'daki karşı kanat kuruluşlarla iş birliği içerisinde bu konuda aktif bir lobi çalışması yürütmek olmalıdır.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

"Gümrük Birliği'nin gereksinimlere uyum sağlaması için güncellenmesi gerekiyor."

Türkiye-AB yıllık ticaret hacmi 200 milyar doları bulmasına rağmen, yalnız sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsayan Gümrük Birliği'nin günümüz ticaretindeki gereksinimlere uyum sağlaması için hızla güncellenmesi gerekiyor. Bu çerçevede AB ülkeleri ile gerçekleştirdiğimiz toplantılarda Türk iş dünyası adına bu yönde mesajlarımızı vermeye devam ediyoruz. DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseylerimiz, 37 İş Konseyi ile birlikte ticari diplomasi faaliyetlerini sürdürüyor.

Günün sonunda farklı sektörlerin Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecinde yer alması, dış ticaret işlemlerinin basitleştirilmesi ve anlaşmazlıkların halli mekanizmaları; dış ticarete yeterli kaynak ve personel ayıramayan Avrupalı KOBİ'leri, Türk üreticileri daha fazla tercih etme noktasında cesaretlendirecek. Zira Avrupa Komisyonu'nun raporlarına göre Avrupa ekonomisinin bel kemiği KOBİ'ler. AB'deki işletmelerin yüzde 99'u KOBİ. Avrupa ekonomisinde yaratılan hasılanın neredeyse yarısını ifade ediyorlar. Mümkün olan en geniş perspektifte, AB'nin önem verdiği başlıklarla birlikte taleplerimizin karşılanması, her iki taraf açısından da çok geniş bir anlamda pazar açılımı sağlayacak. Mevcut şartlarda bile salgın nedeniyle tedarik zincirlerinde yaşanan problemlerin, halihazırda Avrupalı tedarikçileri Türkiye'ye yönlendirdiği de açık bir şekilde görülüyor.

Türkiye, 18 Mart 2016 tarihindeki Türkiye-AB Zirvesi'nde mutabık kalındığı gibi, kitlesel göç dalgasının durdurulması için üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirerek Avrupa'ya düzensiz geçişi büyük oranda engelledi. Zirvede vize serbestisi için belirlenen 72 kriterden 65'inin tam olarak karşılandığı AB tarafından teyit edilse de, Türkiye'nin kalan kriterleri yerine getirmediği gerekçesiyle 2018'de devreye girmesi öngörülen vize serbestisi uygulamaya konulmadı.

26 Mart 2018'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile AB Konseyi Başkanı Donald Tusk ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker arasında, AB dönem başkanlığını yürüten Bulgaristan'ın Varna kentinde gerçekleşen AB-Türkiye Zirvesi, giderek tıkanma noktasına gelen Türkiye-AB ilişkileri açısından kritik öneme sahipti. Buluşma öncesinde, daha evvel de Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde yeri olmadığını ve müzakerelerinin derhal durdurulması gerektiğini dile getiren Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz'un bir kez daha bu yöndeki açıklamaları gündeme geldi. Buna rağmen samimi bir havada gerçekleşen zirvede, AB-Türkiye ilişkilerinde gerilime yol açan konular başta olmak üzere, tarafların karşılıklı beklentileri masaya yatırıldı. Türkiye, tam üyelik perspektifi, terörle mücadele, vize serbestisi, gönüllü insani kabul, sığınmacı mali imkânı, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve Kıbrıs sorununa ilişkin beklentilerini ortaya koyarak AB'den 18 Mart Mutabakatı kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmesini talep etti. Türkiye'nin Avrupa'nın geleceği için iddiasını ortaya koyan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin AB genişlemesinden dışlanmasının vahim bir hata olacağını belirtti ve güçlü, müreffeh ve istikrarlı bir Avrupa inşasında ortak hareket edebilmek için AB'nin hakkaniyet içinde davranması gerektiğini hatırlattı.

Zirveyi Türkiye ile AB arasındaki diyaloğun yeniden başlaması adına önemli bir fırsat olarak gören dönemin DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, AB'nin koyduğu her haksız bariyerin Türkiye'yi mental olarak Avrupa Birliği'nden uzaklaştırdığını ve bunun her iki taraf için de büyük bir kayıp anlamına geldiğini şu sözlerle dile getiriyordu:

Türkiye-AB ilişkileri uzun süredir buzdolabında duruyor. Bu durumdan kazanan bir taraf var mı? Tabii ki hayır! Aslında ilişkilerin gerginlik içerisinde devam edemeyeceğinin, ilişkilerin bozulmasının kimsenin yararına olmayacağının herkes farkında. Doğrusu Türkiye'den daha açık kartla oynayan olmadığı gibi, en az problemli taraf da Türkiye. İlişkileri, bir dürüstlük düzlemine getirmek lazım. Bu da ancak iyi niyet içinde karşılıklı atılacak adımlarla gerçekleşebilir. Bu adımlardan ilkinin, geçtiğimiz 26 Mart'ta Varna'da düzenlenen liderler zirvesinde gerçekleştiğini gördük. Türkiye ile AB arasındaki sorunlar yeniden masaya yatırıldı. Ancak zirvenin diğerlerinden en büyük farkı, tarafların karşılıklı olarak beklentilerini ve önceliklerini açıkça ortaya koyması oldu. Bir ilişkinin ilerlemesi ancak karşılıklı konuşarak mümkün olacağı için bu zirveyi her açıdan bir başlangıç; Türkiye ve AB'nin birbirlerini daha iyi anlamaları ve ilişkilerin onarılmasında önemli bir adım olarak görebiliriz. Varna'da da dile getirildiği gibi vize serbestisi, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi, geri kabul anlaşması, genişleme süreci yönündeki taleplerimiz yerine getirilmeli. Çünkü bu bariyerler Türkiye'yi mental olarak Avrupa Birliği'nden uzaklaştırıyor. Türkiye ve AB karşılıklı olarak başta ekonomik açıdan olmak üzere pek çok alanda birbirine ihtiyaç duyuyor ve bu durum ilişkilerin ileriye götürülmesini zorunlu kılıyor. Bundan sonra adım adım diyaloğun ilerlemesi, ilişkilerin doğru bir düzlemde yeniden inşa edilmesi çok önemli. Bu anlamda DEİK'in yoğunlaşan heyet ziyaretlerini ve üstlendiği yapıcı misyonu çok önemsiyorum.

Karşılıklı diyalog çağrılarına rağmen 15 Temmuz 2019'da AB Dışişleri Bakanlarının katılımıyla gerçekleşen Dış İlişkiler Konseyi (DİK) toplantısında Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki faaliyetleri gerekçe gösterilerek, Ortaklık Konseyi de dâhil olmak üzere yüksek düzeyli diyalog toplantılarının durdurulması kararı alındı. Böylece iş birliği ve istişare mekanizmaları askıya alınarak, taraflar arasındaki kurumsal mekanizma işlemez hale geldi.[8]

İstanbul Havalimanı açıldı (2018)

Dünyanın sıfırdan yapılan en büyük havaalanı projesi olan İstanbul Havalimanı'na ilk inişi 21 Haziran 2018'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı taşıyan TC-ANK uçağı yaptı. Küresel ölçekte önemi günden güne artmakta olan İstanbul'a yeni bir havalimanı kazandırma misyonuyla 7 Ekim 2013 tarihinde Cengiz - MAPA - Limak

29 Ekim 2018 tarihinde açıldıktan sonra en önemli küresel aktarma merkezlerinden biri haline gelen İstanbul Havalimanı, tüm etapları tamamlandığında dünyanın en büyük havalimanı olacak.

SANİ ŞENER (DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Eski Başkanı)

“Havalimanları ülkelerin ‘showroom’larıdır.”

Bir yabancı, bir ülkeye geldiği zaman ilk intibasını edindiği yer, giderken de son intibasını aldığı yer havaalanlarıdır. Ondan dolayı havalimanları ülkelerin “showroom”larıdır.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

“Yeni İstanbul Havalimanı Türkiye’nin bu bölgede ciddi bir ‘HUB’ olmasını sağladı.”

THY’nin, Türkiye’nin yurt dışı açılım hamlelerindeki rolü hiç şüphesiz çok büyük. Eskiden 200 küsur ülkeye direkt uçabiliyorduk, şimdi o rakam çok daha gelişti. Şu an tahmin ediyorum 400 civarında uçağımız var ama bir o kadar daha alınması öngörülüyor. Yeni İstanbul Havalimanı’nın yapılmış olması da Türkiye’nin bu bölgede ciddi bir “HUB” olmasını sağladı. Bu sayede artık birçok ülkeye direkt olarak gidebiliyoruz. THY’nin buradaki katkısı yadsınamaz. Eskiden özellikle Afrika’daki ülkelere Fransa, Almanya, İtalya aktarmalı uçaklarla gidilebilirken, şimdi İstanbul’dan uçağımıza binip doğruca bu ülkelere uçabiliyoruz. Bu, ticaret için inanılmaz bir avantaj. 1984 yılında master için Amerika’ya giderken Türkiye’den ABD’ye direk uçuş yoktu. İllaki Avrupa ülkelerinden birinden aktarma yapmak durumundaydınız. Bugün baktığınızda hamdolsun Amerika’nın birçok şehrine direkt uçuşumuz var.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

“THY’nin sefer düzenlediği her ülkeyle hemen bir ilişki başlıyor.”

Türk Hava Yolları’nın sefer düzenlediği her noktada mutlaka bir ilişki başlıyor ya da ilişki yoğunlaşıyor. THY bir ülkeye gittiği zaman, ya hemen öncesinde ya da hemen sonrasında o ülkede büyükelçilik açılıyor, bir büyükelçi ve ticaret ataşesi atanıyor. Yani o ülkeyle hemen bir ilişki başlıyor. Konulan uçuşlar da sadece yolcu taşımıyor, o noktalara kargo da götürüyor. Bu açıdan THY’nin önemini her zaman çok yönlü değerlendirmek lazım. Bizim komisyonlarımızın bazılarında THY’den de arkadaşlarımız yer alıyor, onlarla gayet yakın ve sıkı bir şekilde çalışıyoruz.

- Kolin - Kalyon Ortak Girişim Grubu tarafından inşasına başlanan ve Türkiye’nin en büyük altyapı projesi olan İGA İstanbul Havalimanı, 42 aylık rekor bir inşaat süresinin ardından başarıyla hizmete girdi. İhalesi 13 Mayıs 2013 tarihinde yapılan havalimanı, Yap-İşlet-Devret modeli ile 25 yıllığına 26,142 milyar euro bedel karşılığında kiralama usulüyle inşa edildi.

Tek çatı altında 1 milyon 400 bin metrekarelik ana terminal binasıyla yolcularına hizmet veren ve jeopolitik konumu gereği uluslararası bir bağlantı merkezi olan İGA İstanbul Havalimanı, ana terminal binası, üç bağımsız pist, hava kontrol kulesi ve destek tesislerinden oluşuyor. Yıllık 90 milyon yolcu ağırlama kapasitesine sahip olan havalimanı, geçen beş yıllık süreçte 285 milyondan fazla yolcu ağırladı. Dünyanın 315 farklı noktasına uçuş yapılabilen ve 101 adet havayolu şirketinin hizmet aldığı havalimanından bugüne kadar 2 milyona yakın uçuş gerçekleştirildi. Bölgesinin en önemli küresel aktarma merkezi olan İGA İstanbul Havalimanı, aynı zamanda küresel ticarette hacmi hızla büyüyen kargo taşımacılığı için de önemli bir merkez haline geldi. Açıldığında yılda 4 milyon ton kargo kapasitesine sahip olan havalimanından 1,5 milyon tona yakın kargo aktarımı yapıldı.

Bugüne kadar uluslararası birçok sertifikanın sahibi olan ve 60’ın üzerinde ödüle layık görülen İGA İstanbul Havalimanı, tüm bu başarıların yanı sıra önemli havacılık kuruluşlarından Skytrax’in değerlendirmesi ile “5 Yıldızlı Havalimanı” ödülüne layık görüldü. Covid-19 salgınına karşı aldığı önlemler sayesinde dünyada “5 Yıldızlı Covid-19 Önlemli Havalimanı” ödülüne sahip iki havalimanından biri oldu. Ayrıca, Condé Nast Traveller’ın her yıl gerçekleştirdiği ankette de “Dünyanın En İyi Havalimanları” listesinde liderliği devraldı.

■ Hazine ve Maliye Bakanlığı kuruldu (2018)

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne uyum kapsamında, 10 Temmuz 2018 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile daha önce Başbakanlık’a bağlı olan Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı ile birleştirilerek Hazine ve Maliye Bakanlığı adıyla yeniden teşkilatlandırıldı. Kararnamede Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın teşkilat yapısı ile görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeler de yer aldı. Buna göre Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın asli görevi, maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve bu politikaları uygulamak olarak belirlendi. Hazine ve Maliye Bakanlığına 10 Temmuz 2018’de Berat Albayrak getirildi.

İGA İstanbul Havalimanı depremin lojistik merkezi oldu

İstanbul Havalimanı, “Asrın Felaketi” olarak da nitelenen Kahramanmaraş Depremleri sonrasında dünyanın dört bir yanından ulaştırılan yardımlar için küresel bir lojistik merkezi oldu. Havalimanı, dünyanın dört bir yanından gelen kurtarma ekipleri, gönderilen ekipmanlar ve yardımlar için aktarma merkezi görevi üstlenerek, ülkemiz için adeta bir yaşam koridoru oluşturdu.

■ Rahip Brunson krizi (2018)

ABD uyruklu evanjelik din adamı Andrew Craig Brunson'un milli güvenliği tehdit eden faaliyetlerde bulunduğu iddiasıyla eşiyle birlikte gözaltına alınarak hapis cezasına çarptırılması, Türkiye ile ABD arasında tarihteki en büyük gerginliklerden birinin yaşanmasına yol açtı. Tarihe Brunson Davası olarak geçen süreç, İzmir Diriliş Kilisesi Rahibi ABD vatandaşı Andrew Craig Brunson'un 2016 yılında "milli güvenliği tehdit eden faaliyetlerde bulunduğu" iddiasıyla, eşi Norine Lyn Brunson ile birlikte sınır dışı edilme kararıyla başladı. Sınır dışı işlemlerinin devam ettiği sırada Rahip Brunson, kendisinin Fetullahçı Terör Örgütü ile ilişkisinin olduğu, PKK terör örgütü ve yandaşlarıyla iş birliği yaptığı, ABD adına casusluk faaliyetlerinde bulunduğu gibi suçlamalarla tutuklandı ve 35 yıl hapsi istendi.

2018 yılında başlayan mahkeme süreci boyunca Washington yönetimi Rahip Brunson'un serbest bırakılıp sınır dışı edilmesi için Türkiye üzerinde yoğun bir baskı kurdu. Konu, F-35'lerin teslimatı ve Türkiye'ye uluslararası finans kurumlarınca kredi verilmesine engel olunması dâhil birçok yaptırımla ilişkilendirildi. Mahkeme, 18 Temmuz 2018'de görülen duruşmada Rahip Brunson'ın tutukluluk sürecinin devamına karar verdi, ancak avukatının itirazları sonucunda 6 gün sonra tutukluluğu ev hapsine çevrildi. Bu kararın ardından ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence ve Başkan Trump'tan peş peşe yaptırım açıklamaları geldi. Pence, "Pastor Andrew Brunson'u hemen serbest bırakın ya da sonuçlarına katlanmaya hazır olun" ifadelerini kullanırken, ABD'nin Türkiye'ye karşı bazı ekonomik yaptırımlar uygulayacağını duyurdu.

İki ülke arasında yaşanan siyasi gerilim, ekonomik yaptırım kararları ve karşılıklı restleşme ile birlikte Türk Lirası, euro ve dolar karşısında yüzde 40'a yakın değer kaybı yaşadı. ABD, Brunson'ın serbest bırakılmamasında payları bulunduğu gerekçesiyle dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e yönelik yaptırım kararı aldı. Rahip Brunson, 12 Ekim 2018 tarihindeki duruşmada 3 yıl, 1 ay ve 15 gün ile cezalandırıldı, ancak hapiste kaldığı süre göz önünde bulundurularak sanığın ev hapsi ve yurt dışı yasağı kaldırıldı. Brunson'ın ülkesine dönmesiyle kriz sonlandı.

ABD'nin Rahip Brunson davası nedeniyle ağır yaptırım kararları almasına ilişkin olarak DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ yazılı bir açıklama yaptı. Yalçındağ, mesajında Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerin bu gibi krizlerden çok daha derin olduğuna dikkat çekerek, "Dost ve müttefik iki ülke arasındaki sorunları çözmenin yolu yaptırımlar olmamalı. Her iki liderin de akıl ve vicdanlarını dinleyerek sonuç almaya odaklanacaklarına, hızla sonuca gidebileceklerine inanıyorum. Türk-Amerikan ilişkilerinde her zaman problemler oldu. Zaman zaman bu problemler krize dönüştü ama şunu da unutmayalım: İki ülke arasında karşılıklı stratejik ve ekonomik çıkarlar o kadar büyük, güçlü ve derin ki, en krizli durumlardan sonra bile ikili ilişkiler düzlüğe çıktı" dedi.

■ 2018 ekonomik krizi

2017 yılından itibaren genişletici maliye politikası uygulamaları ile ekonomik büyümeye öncelik veren Türkiye, bu süreçte birikimli yüksek cari açık, özel sektörde oluşan yüksek borçluluk ve kısa pozisyonlar, geç reaksiyon veren para politikası, iç pazar büyümesi üzerine kurulu ekonomi politikası, bankacılık sektöründe aşırı risk alma ve kötü kredi eğilimi gibi nedenlerle kırılgan bir görünüm kazandı. Bu etkilere, 2018 yılında gelişmiş ülke merkez bankalarının izlediği para politikalarının ve uluslararası ticarete ilişkin korumacılık eğilimlerinin yol açtığı olumsuz etkiler de eklendi.

Risklerin arttığı bu ortamda Rahip Brunson davası nedeniyle ABD ile yaşanan gerilim ve ABD'nin Türkiye'ye ekonomik yaptırımlar uygulayacağını açıklaması, 2018 yılı Ağustos ayında Türkiye finansal piyasalarında büyük ölçekli dalgalanma yaşanmasına yol açtı. Haziran 2018'de 4,58 TL olan dolar kuru, 14 Ağustos 2018'de 6,89 TL'ye yükselirken, yılın başı ile krizin tepe noktası arasında TL yüzde 77 değer kaybına uğradı. Bu durum, uzun bir süredir unutulmaya yüz tutmuş kur endişelerinin yeniden yoğun bir şekilde gündeme gelmesine neden oldu. Yabancı yatırımcının TL'ye çevirdiği yabancı parayı geri alamama korkusu, döviz açığı olan firmaların bu açığı kapatma çabası ve tasarruf sahiplerinin bankadaki dövizini geri alamama korkusu, yaşanan kur korkusunu daha da körükledi.

TL'deki sert değer kaybı, takip eden dönemde uzun süren bir durgunluk, artan borç, kredi temerrütleri, borçlanmada güçlük, artan işsizlik ve hızla yükselen enflasyonla kendini göstermeye devam etti. Krizin ardından gelen yüklü faiz artırımıyla Türkiye ekonomisi 2018'de büyüme ivmesini kaybetti. Yüksek faiz ve enflasyon nedeniyle iç talepte kayda değer bir gerileme yaşanırken, başta sanayi kesimi olmak üzere

bütün alanlarda üretimde gerilemeler ortaya çıktı. Şirketlerin ödeme yükümlülüklerini yerine getirememesi nedeniyle iflas ve konkordato süreçleri başladı. Bu durum bankaların ciddi bir sorunlu kredi bakiyesi ile baş başa kalmasına neden oldu. Sanayi, bankacılık ve ticaret sektörleri önemli darbe alırken, işsizlik son yılların en yüksek seviyesine çıktı. 2018, 2019, 2020 yıllarında Türkiye sırasıyla yüzde 2,8, yüzde 0,9 ve yüzde 1,8 oranında, düşük bir büyüme sergiledi.[9]

■ Yeni Ekonomi Programı (YEP) açıklandı (2018)

Dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 21 Eylül 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde düzenlediği basın toplantısıyla, 2019-2021 yıllarını kapsayan Yeni Ekonomi Programı'nı (YEP) açıkladı. Tüm küresel ve bölgesel ekonomik zorluklara karşın Türkiye'nin tüm hedeflerine güçlü bir şekilde yürümesini sağlayacak bir ekonomik program hazırladıklarını vurgulayan Albayrak, bu amaçla iş dünyasından sermaye piyasalarına, reel sektörden akademik camiaya kadar birçok paydaşın bir araya geldiğini ve ilk defa bu kapsamda bir program açıklandığını söyledi.

"Dengelenme, Değişim ve Disiplin" sloganıyla duyurulan YEP'in bu üç temel prensibe dayalı bir program olduğunu ifade eden Albayrak, 2017'de yüzde 7,3'lük büyüme yakalayan ekonominin 2021'e kadar kademeli olarak hız kesmesinin öngörüldüğünü ve bu yavaşlamanın yeniden dengelenme stratejisinin bir parçası olduğunu ifade etti. 2021'den itibaren ekonominin yeniden sürdürülebilir ve güçlü bir büyüme trendine gireceğini belirten Albayrak, yine ekonomik dengelenme kapsamında enflasyonun da düşüşe geçeceğini ve 2018'de yüzde 20'yi aşması beklenen yıllık enflasyonun 2021'de yüzde 6'ya indirilmesinin hedeflendiğini söyledi. Albayrak, yatırımlarda öncelik verilecek alanların cari açığı düşürücü sektörler olacağını ve bankaların kredi durumları ile mali yapılarının yakından takip edileceğini açıkladı. Berat Albayrak'ın açıkladığı Yeni Ekonomi Programı hedefleri, yerli ve yabancı yatırımcılar için genel olarak "güvenilir ve gerçekçi" bulundu.[10]

SANİ ŞENER (DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Eski Başkanı)

"Birçok krizde DEİK çıkış yolunda hepimize önderlik etti."

Yaşadığımız birçok krizde DEİK iş dünyasına gerçekten çok yardım etti, hiç pes etmedi, tam tersine çıkış yolunda hepimize önderlik etti. Gerek yurt içi gerekse yurt dışı sıkıntılarımızda bize ellerinden geldiği kadar destek oldu. Aslında bu şekilde müthiş bir yardımlaşma ekosistemi de geliştirdi. DEİK'in önemli özelliklerinden biri, bünyesinde hem çok büyük firmaları hem de KOBİ ölçeğinde daha küçük firmaları birlikte barındırmasıdır. Ondan dolayı DEİK, Türkiye'de çok büyük bir yapıyı temsil ediyor.

■ Suudi Arabistan ile gerginlik (2018)

Suudi asıllı gazeteci ve köşe yazarı Cemal Kaşıkçı, 2 Ekim 2018'de bir suikast sonucunda öldürüldü. Bu cinayet, Türkiye ile Suudi Arabistan arasında tırmanan gerginliğin ilk adımı oldu. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yürütülen soruşturma dosyası, Suudi Arabistan makamlarının 13 Ocak 2022 tarihli talebi üzerine Suudi Arabistan'a devredildi. Bu olay, Arap Baharı döneminde iki ülke arasında zaten hassas olan ilişkilerin daha da gerilmesine yol açtı. Suudi Arabistan, Kaşıkçı cinayeti soruşturması sırasında resmen olmasa da Türk ürünlerine boykot uyguladı. Suudi Arabistan'da çalışan Türk müteahhitler ile ülkeye satış yapan ihracatçılar da bu dönemde çeşitli zorluklar ve örtülü ambargo uygulamalarıyla karşılaştılar. İki ülke arasındaki ilişkiler, 2021'den itibaren normalleşme yoluna girdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 28-29 Nisan 2022 tarihlerinde Suudi Arabistan lideri Kral Selman bin Abdülaziz'in daveti üzerine Suudi Arabistan'ı ziyaret etmesiyle de iki ülke ilişkilerinde yeni bir sayfa açıldı.

■ Enflasyonla Topyekûn Mücadele Programı (2018)

Dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 9 Ekim 2018 tarihinde bir basın toplantısı düzenleyerek enflasyonla mücadele kapsamında yapılacak projeleri aktardı. Yeni Ekonomi Programı'nda temel politikaların kurgulandığı alanların başında enflasyonla mücadelenin geldiğini hatırlatan Albayrak, özellikle son dönemde kurda meydana gelen spekülatif artışların yol açtığı fiyat artışlarının yüksek enflasyona neden olduğuna işaret etti. Gelinen durumun sadece kamu kurumları ya da bakanlıkların mücadelesinin ötesinde "enflasyonla topyekûn mücadele" ihtiyacını doğurduğunu vurgulayan Albayrak, kamu öncülüğünde başlatılan programın özel sektörün gönüllülük esasına dayalı desteğiyle daha da güçleneceğini söyledi. Albayrak, Enflasyonla Topyekûn Mücadele Programı'na katkı sağlamak isteyen tüm firmaları yıl sonuna kadar en az yüzde 10 indirim taahhüdü vermeye davet etti. Bu çağrıya olumlu yanıt veren birçok şirket, program için özel oluşturulan web sitesinden ilan edildi.

■ 31 Mart Yerel Seçimleri (2019)

Türkiye genelinde beş yıl boyunca görev yapacak yerel yöneticileri seçmek için 31 Mart 2019 tarihinde gerçekleştirilen yerel seçimlerde 48 milyon 339 bin seçmen oy kullandı. Katılım oranının %84,67 olduğu seçimlerde AKP %44,33, CHP %30,12, İYİ Parti %7,45, MHP %7,32, HDP %4,24, diğer patiler ise %6,55 oy aldılar. CHP ve İYİ Parti'den oluşan Millet İttifakı, Ankara ve İstanbul dâhil olmak üzere belediye başkanlığı sayısını artırdı. Yüksek Seçim Kurulu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde AK Parti'nin olağanüstü itirazını oy çokluğuyla kabul etti. 23 Haziran'da yenilenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde sonuç değişmedi.

■ Yeni Ekonomi Programı (2019)

Dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 10 Nisan 2019 tarihinde "Yeni Ekonomi Programı Yapısal Dönü-

şüm Adımları 2019"u açıkladı. Albayrak, Türkiye'nin gündeminin ekonomide reform olduğuna işaret ederek, "Büyük ve güçlü Türkiye idealine kavuşmak için ekonomide gerekli yapısal dönüşümleri hayata geçirmeliyiz. Bugün başlatacağımız süreç, yalnızca bir paketin hayata geçirilmesinden ibaret olmayacak. Değişim ve reform süreci önümüzdeki 4,5 yıl boyunca, yılmadan kararlılıkla devam edecektir" diye konuştu.

Reform alanlarının başında finansal sektörün geldiğini söyleyen Albayrak, bunun için öncelikle kamu bankalarının sermayelerinin güçlendirileceğini ve finansal sektörün daha sağlıklı işleyişini sağlamak için reel sektör alanında bazı adımların atılacağını söyledi. Albayrak, yeni vergi mimarisinde istisna ve muafiyetlerin azaltılacağını, daha adaletli bir vergi sistemi içinde gelire göre artan oranlarda vergilendirmenin sağlanarak verginin daha da fazla tabana yayılmasının sağlanacağını belirtti. Yeni yasal çerçevede yeniden yapılandırma ve alacak tahsil süreçlerinin hızlandırılacağını ifade eden Bakan Albayrak, gıda enflasyonu ile mücadele için de radikal önlemler alınacağını, verilen desteklerle hayvancılığın geliştirileceğini, Türkiye'yi uluslararası ticarette bölgesel bir lojistik üs haline getirmek için Lojistik Master Planı hazırlanacağını ve Turizm Master Planı ile de 4 yıl içerisinde 70 milyon turist ve 70 milyar dolar turizm hedefine ulaşılacağını sözlerine ekledi.

■ 11. Kalkınma Planı (2019)

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ilk kalkınma planı olan ve 2019-2023 dönemini kapsayan 11. Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın onayının ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunuldu. 18 Temmuz 2019 tarihinde TBMM'de onaylanarak yürürlüğe giren plan, katılımcı bir anlayışla tüm bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, kamu meslek teşekkülleri ile sivil toplum örgütlerinin katılımıyla hazırlandı. Ayrıca internet üzerinden gerçekleştirilen "vatandaş anketi" yoluyla 19 bin kişiyi aşkın katılımcıdan planın önceliklerine dair fikir ve öneriler alındı.

15 yıllık bir perspektifle her alanda topyekûn bir değişim ve dönüşüm öngören 11. Kalkınma Planı'nın vizyonu "Daha fazla değer üreten, daha adil paylaşan, daha güçlü ve müreffeh Türkiye" olarak açıklanmıştı. Planın 2023 hedefleri GSYH'nın 1 trilyon 80 milyar dolara, kişi başına gelirin 12 bin 484 dolara yükseltilmesi, ihracatın 226,6 milyar dolara çıkarılması, işsizlik oranının yüzde 9,9'a düşürülmesi, enflasyon oranlarının da kalıcı bir biçimde yüzde 5'e indirilmesi olarak belirlenmişti. Ayrıca uygulamaya konulacak politika ve önlemlerle ihracatın 226,6 milyar dolara, ithalatın ise 293,5 milyar dolara ulaşması ve turizmde hedeflenen gelir artışıyla cari işlemler açığının milli gelire oranının yüzde 0,9'a kadar indirilmesi hedeflenmişti.

Planda hukukun üstünlüğü, güçlü demokrasi ve sürekli geliştirilen temel hak ve hürriyetler, kalkınmanın üç temel sütunu olarak tanımlanmıştı. Plan, "rekabetçi üretim ve verimlilik", "istikrarlı ve güçlü ekonomi", "nitelikli insan ve güçlü toplum", "yaşanabilir şehirler ve sürdürülebilir çevre" ile "hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetişim" ana eksenlerinden oluşuyordu. Ekonomide istikrar ve sürdürülebilirlik, beşeri, sosyal ve mekânsal gelişme alanlarında refah artışı ve adil paylaşımla süreklilik arz eden bir gelişmişlik yönelimi, planın öncelikli amaçları olarak öne çıkıyordu. Ayrıca plan dönemi boyunca kamu mali disiplininin korunması ve maliye politikalarının, enflasyon oluşturmayacak şekilde ekonominin kaliteli büyüme patikasına girmesini desteklemesi öngörülüyordu.

■ İhracat Ana Planı açıklandı (2019)

Türkiye'nin gelecek dönemde ihracattaki hedeflerinin yer aldığı "İhracat Ana Planı" 29 Ağustos 2019 tarihinde dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan tarafından açıklandı. Planda ABD, Brezilya, Çin, Etiyopya, Fas, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, Irak, İngiltere, Japonya, Kenya, Malezya, Meksika, Özbekistan, Rusya ve Şili'nin aralarında bulunduğu 17 hedef ülke belirlendi. Ayrıca, makine, otomotiv, elektrik-elektronik, kimya ve gıda endüstrisi olmak üzere 5 hedef sektör seçildi. Kalkınma Planı hedefleri doğrultusunda 226,6 milyar dolarlık ihracat hedeflendiğini söyleyen Bakan Pekcan, asıl hedefin dünyadaki ticaret savaşları ve teknolojik dönüşümleri de yakinen takip ederek bu hedefin de üzerine çıkabilmek olduğuna işaret etti. Pekcan, İhtisas Serbest Bölgeleri yoluyla, Türkiye ihracatındaki payı yüzde 3,5 olan yüksek teknolojili ürün ihracatını yüzde 5'lere çıkarmayı hedeflediklerini belirtti.

"21. yüzyılda, hızını ve boyutlarını kavramada zorlandığımız büyük bir dönüşümün başlangıcındayız. Ana plan çalışmamızın bu dönüşüme dair bir strateji teşkil etmesini umut ediyoruz. Bu kapsamda, İhracat Ana Planı küresel eğilimleri dikkate alarak, hedef ürün, hedef ülke, yeni ve yenilikçi ihracatçı yaklaşımı ve küresel tedarik zinciri bakış açısıyla hazırlanmıştır" diye konuşan Pekcan, aynı şekilde, İhracat Ana Planı'nın başta bilişim ve yapay zekâ alanındaki küresel dönüşüm olmak üzere küresel ekonomideki büyük dönüşümü, eğitimli ve küresel becerilerle donanmış bir dış ticaret ailesini, kısacası çağımızın "başarı anahtarlarını" yakalamak ve Türkiye'ye sunmak üzere hazırlanmış bir plan olduğunu aktardı.

■ Yeniden Asya Girişimi (2019)

Son 20 yılda Asya-Pasifik bölgesinde yaşanan önemli değişimler dünya genelinde jeopolitik dengeleri yeniden şekillendirdi ve Asya'nın yükselişi 21. yüzyılın belirleyici temalarından biri haline geldi. Bu yükseliş sadece ekonomik kapsamda değil, aynı zamanda siyasi, askeri ve kültürel alanlarda da etkili oldu. Başlangıçta eksen kayması olgusu daha çok Çin üzerinden okunsa da Asya-Pasifik coğrafyasının tamamında bir kalkınma hamlesi gözlemlendi ve bu bölgedeki ülkeler geleceğin önemli aktörleri olarak kabul edilmeye başladı. Dünya nüfusunun yüzde 60'ını ve dünya ekonomisinin neredeyse yüzde 40'ını oluşturan Asya kıtasının hemen her alanda güçlü bir aktör olarak küresel ölçekte bir etki yaratacağına artık kesin gözüyle bakılıyor.

Türkiye, bölgenin giderek artan siyasi ve ekonomik önemine bağlı olarak, önceden uygulamaya koyduğu "Asya-Pasifik Bölgesi

Açılım Politikası"nı 2019 Ağustos ayında açıkladığı "Yeniden Asya Girişimi" ile bir üst seviyeye çıkardı. Türkiye'nin Asya-Pasifik ülkeleri ile ilişkilerini bütüncül ve kapsamlı bir strateji temelinde geliştirmeyi içeren bu yeni yaklaşım, ihracat pazarlarının çeşitlendirilmesinin yanı sıra doğrudan yabancı yatırımlar ve siyasi ilişkiler açısından da Güneydoğu Asya ülkeleri ve Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ile ilişkilerin daha planlı ve odaklı bir şekilde geliştirilmesini amaçlıyordu.

Yeniden Asya Girişimi

Türkiye'nin sahada ve masada güçlü, bağımsız ve milli dış politika anlayışının bir parçası olan Yeniden Asya Girişiminin amacı, vizyon hedefleri doğrultusunda şöyle tarif edilmektedir:

Türkiye'nin etkileşiminin kaçınılmaz olduğu bu coğrafya ile karşılıklı ulusal menfaatlerin yanı sıra bölgesel ve küresel barış, güvenlik, istikrar ve refaha katkıda bulunacak daha güçlü bağlar geliştirilmesi suretiyle, ülkenin bölgesel ve küresel ağırlığının artırılması Yeniden Asya Girişimi'nin geniş ölçekli hedefidir. Ekonomik yükselişi karşısında ülkemizin Asya ile bağlarının daha ileri götürülmesi de ana hedeflerimiz arasındadır. Bu çerçevede, öncelikle, Asya ülkeleriyle ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesi ve çeşitlendirilmesi, siyasi diyaloğun ilerletilmesi ve ilişkilerin halkları birbirine bağlayacak eğitim, bilim ve kültür projeleriyle pekiştirilmesi öngörülmektedir. Girişim, ağırlığı giderek artan bölgesel kuruluş ve forumlarla daha dinamik angajman hedefini de içermektedir. Türkiye'nin Asya'daki dönüşüme kendi tecrübe ve dinamizmini katarak bölgesel istikrar ve ortak refaha katkıda bulunması; Türkiye'nin bölgede güvenilir bir ekonomik ortak olduğunu göstermesi; ayrıca Türkiye'nin Asya'daki bölgesel ve uluslararası teşkilatlarla ilişkilerini güçlendirerek ülkemizin yükselen bölgesel güç konumunun pekiştirilmesi de hedeflenmektedir.

Batı Asya, Doğu Asya, Okyanusya, Güney Doğu Asya, Güney Asya, Orta Asya ve Kafkasya'daki 30 ülkeyi kapsayan Yeniden Asya Girişimi'nin amacı, "Türkiye'nin Asya'da güçlü siyasi ve ekonomik ilişkileri olan bir ülke konumuna gelmesi" olarak tanımlanmıştı. Türkiye'nin Asya ülkeleriyle uzun geçmişe dayalı ilişkilerinin yeniden ve geleceğe dönük bir bakış açısıyla gözden geçirilmesine yönelik olan girişimin, kıtanın gerçeklerine uygun ve gelişmelere göre uyarlanabilen kısa, orta ve uzun vadeli plan ve projeler vasıtasıyla, Asya ülkeleriyle ortak hedefler ve karşılıklı yarar temelinde hayata geçirilmesi öngörülmüştü. Dışişleri Bakanlığı bünyesinde görevlendirilen bir Yeniden Asya Koordinatörü tarafından koordine edilen çalışmaların, çeşitli kurum ve kuruluşların, özel sektörün, akademik çevrelerin ve sivil toplumun dâhil olduğu çok paydaşlı bir danışma ve eşgüdüm süreci temelinde yürütülmesi planlanmıştı.

Yeniden Asya Girişimi'nin açıklanmasından sonra, bölge ülkeleriyle diplomatik ilişkilerde belirgin bir artış yaşandı. Devlet, Hükümet Başkanı ve Dışişleri Bakanı düzeyinde çok sayıda karşılıklı üst düzey ziyaret gerçekleştirildi. Türkiye, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere G-20, İslam İşbirliği Teşkilatı, Pasifik Adaları Forumu, Güneydoğu Asya Uluslar Birliği ve MIKTA (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) gibi uluslararası platformlarda bölge ülkeleriyle yakın iş birliği içinde çalıştı.

Bölgenin sergilediği ekonomik öneme paralel olarak, Türkiye ile Asya-Pasifik ülkeleri arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler son on yılda kayda değer bir gelişme gösterdi. Bu çerçevede, Türkiye'nin bölge ülkeleriyle 2004 yılında 17 milyar dolar olan toplam ticaret hacmi 2021 yılında 75 milyar doları aştı. 2002-2011 döneminde bölge ülkelerinden gelen doğrudan kümülatif yatırım miktarı 2,1 milyar dolar seviyesinde iken 2017 yıl sonu itibarıyla bu rakam 7,6 milyar dolara ulaştı. Öte yandan, ekonomik ve ticari iş birliğinin dengeli bir seviyeye kavuşturulması ve çeşitlendirilmesi bağlamında Güney Kore, Singapur ve Malezya ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) imzalandı. Türkiye 2010 yılında, bölgedeki en önemli uluslararası kuruluşlardan biri olan ve dünyanın sekizinci büyük ekonomisini oluşturan Güneydoğu Asya Uluslar Birliği'nin Dostluk ve İşbirliği Anlaşması'na (ASEAN/TAC) taraf oldu. 2017 yılında ise Türkiye ile ASEAN arasında Sektörel Diyalog Ortaklığı ilişkisi tesis edildi.[11]

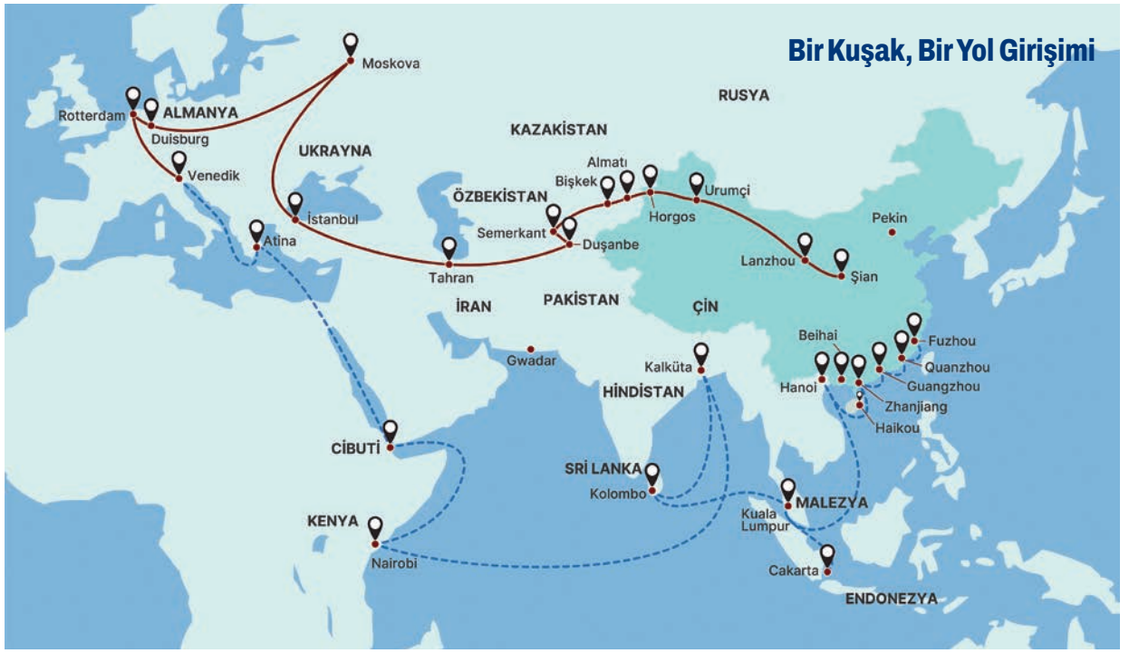
■ İlk Çin yük treni İstanbul'dan geçti (2019)

Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, ilk olarak 7 Eylül 2013'te Kazakistan'ın Nazarbayev Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada, kadim İpek Yolu'nun geçtiği ülkeler arasında bir "İpek Yolu Ekonomi Kuşağı" oluşturulmasından bahsetti. Yine aynı yıl Endonezya Parlamentosu'nda yaptığı konuşmasında, ASEAN ülkeleriyle iş birliğini güçlendirmek ve "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu"nu ortaklaşa inşa etmek için hazır olduklarını söyledi. Cinping projeyi, ulaşım ağları, enerji ağları ve telekomünikasyon yoluyla uluslararası bir entegrasyon girişimi olarak tanımlıyordu.

MIKTA (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya)

Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya arasındaki gayriresmi bir istişare ve eşgüdüm platformu olan MIKTA'nın temelleri 2013 yılında New York'ta beş ülkenin Dışişleri Bakanlarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda atıldı. Dışişleri Bakanları düzeyinde yılda üç kez toplanan MIKTA'nın sekretaryası bulunmamakta olup, toplantılarının koordinasyonu her yıl rotasyon uygulamasıyla seçilen dönem başkanı ülke tarafından sağlanmaktadır. MIKTA ülkelerinin yedi temel önceliği enerji, terörizmle mücadele ve güvenlik, ticari ve ekonomik iş birliği, iyi yönetişim ve demokrasi, sürdürülebilir kalkınma, cinsiyet eşitliği ve barışı koruma operasyonları olarak belirlenmiştir.

Bu iki girişim, Çin tarafından "Bir Kuşak Bir Yol" olarak adlandırıldı. Burada "Kuşak" İpek Yolu ekonomik kuşağını; "Yol" ise 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu'nu ifade ediyordu. Şi Cinping'in imza projesi haline gelen ve 2017'de parti tüzüğüne de giren "Bir Kuşak Bir Yol", Asya ile Avrupa arasındaki gelişmişlik farklarını dengelemeyi ve ekonomik etkileşimi artırmayı hedefleyen bir kalkınma projesi olarak tasarlanmıştı. Girişim, üye ülkelerde hayata geçirilecek demiryolu, karayolu ve iletişim bağlantıları, köprüler, petrol ve doğal gaz boru hatları, lojistik üsler, enerji santralleri, hava alanları ve liman projeleriyle yeni bir küresel ağ oluşturmayı amaçlıyordu. Çin'in küresel etkisini artırmaya yönelik bir hamle olan girişim, "Çin'in Marshall Planı" olarak da nitelendiriliyordu.[12]

Kalkınmanın yeni yol haritası

Modern İpek Yolu olarak da anılan Bir Kuşak, Bir Yol girişiminin kara ayağını oluşturan "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" Çin, Kazakistan ve Moğolistan'dan başlayarak Rusya ve İran üzerinden Avrupa'ya ulaşacak şekilde demiryolu bağlantıları oluşturulmasını ve bölge ülkeleri ile ticareti artırıcı ve kolaylaştırıcı önlemlerin hayata geçirilmesini hedefliyor. Kara güzergâhında altı koridor yer alıyor:

1. Çin - Hindiçini Yarımadası Ekonomik Koridoru (CICPEC)
2. Çin - Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC)
3. Çin - Orta Asya - Batı Asya Ekonomik Koridoru (CCWAEC)
4. Bangladeş - Çin - Hindistan - Myanmar Ekonomik Koridoru (BCIMEC)
5. Çin - Moğolistan - Rusya Ekonomik Koridoru (CMREC)
6. Yeni Avrasya Kara Köprüsü Ekonomik Koridoru (NELBEC)

Projenin "Deniz İpek Yolu" kısmı ise Çin'in güney kıyılarından başlayarak Hanoi (Vietnam), Cakarta (Endonezya), Singapur, Kuala Lumpur'a (Malezya), Malakka Boğazı'ndan geçerek Colombo (Sri Lanka) ve Male'ye (Maldivler), Hint Okyanusu'nu katedip Afrika kıyılarında Mombasa (Kenya) ve Cibuti'ye, Kızıl Deniz ve Suveyş kanalından geçerek Akdeniz'e açılan bir deniz yolu güzergâhından oluşuyor.

Girişim kapsamında 2017 yılına kadar iş birliği imzalayan ülke ve uluslararası kuruluşların sayısı 69'a ulaştı. Kıtalar ve bölgeler arası konumu nedeniyle bölgesel ulaştırma koridorlarının geliştirilmesine yönelik birçok girişime destek veren Türkiye de, İpek Yolu'nun yeniden canlandırılmasını öngören "Orta Koridor Girişimi" ile sinerji yaratacak olan girişimi kazan-kazan ilkesi çerçevesinde desteklediğini açıkladı. Türkiye ile Çin arasında "Bir Kuşak, Bir Yol" ile "Orta Koridor Girişimi"nin uyumlaştırılmasına yönelik mutabakat muhtırası, G20 Liderler Zirvesi vesilesiyle 14 Kasım 2015 tarihinde Antalya'da imzalandı.

Çin'in Şian kentinden yola çıkarak Avrupa'ya kesintisiz giden ilk yük treni China Railway Express, Orta Koridor üzerinden Azerbaycan ve Gürcistan'ın ardından 28 Ekim 2019'da Türkiye'ye ulaştı. Elektronik eşya taşıyan 42 konteyner yüklü, 820 metre uzunluğundaki tren Kars'tan giriş yaptıktan sonra 6 Kasım'da Ankara'da törenle karşılandı. Ardından İstanbul'a ulaşan tren, Marmara'dan geçerek son durağı olan Çekya'nın Prag kentine doğru yoluna devam etti. Böylece tarihte ilk kez bir yük treni 2 kıta, 10 ülke ve 2 denizi aşıp, 11.483 kilometrelik yolu 18 günde katederek kesintisiz şekilde Çin'den Avrupa'ya ulaştı.

Yaklaşık aynı günlerde DEİK, PwC Türkiye iş birliğiyle hazırladığı "Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'nde Konumlandırılması" başlıklı raporu kamuoyu ile paylaştı. 17 Ekim 2019 günü bir basın toplantısı ile duyurulan rapor, DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi ve DEİK/Lojistik İş Konseyi'nin koordinasyonunda hazırlandı. Raporda, Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'ndeki konumuna ilişkin potansiyel ticaret stratejileri, politika senaryoları, doğrudan yabancı yatırım, lojistik ve küresel ölçekli fırsatlar tüm boyutlarıyla ele alındı.

Raporun tanıtım toplantısında konuşan dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Amacımız, Çin ile daha dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmek."

Kuşak ve Yol Girişimi üzerinde önemli bir ülke olan Türkiye, Çin ile altyapı inşaatı, ulaştırma, yüksek teknoloji, enerji ve finans alanlarında birçok iş birliği yürütüyor. Bu iş birlikleriyle iki ülke de karşılıklı kazanımlar elde ediyor. Ancak sağlıklı bir projeksiyonla geleceğe bakarsak, dijitalleşme fırsatlarından da faydalanmayı düşünmemiz gerekiyor. Çin'in küresel ticaretteki ağırlığının, tedarik zincirinde teknoloji ve Ar-Ge altyapısına dayanan politikaları ve 100'ün üzerinde ülke ekonomisini etkileyen "Kuşak ve Yol Girişimi" ile artması bekleniyor. 14. Beş Yıllık Planı'nın ana bileşenlerinden biri olan, dijital akıllı Çin vizyonu ve dijital teknolojilerin sanayi ile bütünleştirilmesi fikrini anlamanın ve ülkemizle bu alanda kurulabilecek iş birliği ve know-how transferinin önemli olduğu kanaatindeyim.

Tuna Turagay, dünya ticaret hacminin 19,7 trilyon dolar, Çin'in toplam ihracatının 2,5 trilyon dolar ve ithalatının ise 2,1 trilyon dolar olduğunu hatırlatarak, dünyanın en büyük ihracatçısı ve ikinci büyük ithalatçısı olan Çin ekonomisiyle entegrasyon açısından projenin önemine dikkat çekti. Türkiye'nin lojistik, jeostratejik ve jeopolitik konumu itibarıyla dünyanın merkezinde bir ülke olduğunu dile getiren Turagay, "Bu proje 60'ı aşkın ülkede, dünya nüfusunun yüzde 62'sini oluşturan ve gayri safi yurt içi hasıla olarak baktığımızda 23 trilyon dolarlık önemli bir güç. Bizim bu sistem içerisinde yer alabilmemiz için daha fazla yatırım çekebilmemiz lazım. Bütün amacımız ve gayretimiz bunun için olacak. Türkiye çok büyük potansiyele sahip bir ülke. Bu açıdan da bu rapor, ülkemiz ve ilgili kurumlar açısından çok büyük farkındalık yaratan bir rapor. İyi bir strateji hazırlamalıyız. Kuşak ve Yol projesi kapsamında toplam yatırım 1 trilyon dolarlara ulaşıyor. Bu yatırım portföyünden biz de azami ölçüde yararlanmalıyız" şeklinde konuştu.

DEİK Başkanı Nail Olpak da "Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'nde Konumlandırılması" raporuyla ilgili olarak, "Kuşak ve Yol Projesi'ne entegre olmanın Türkiye'nin uluslararası yatırım çekme ve dış ticaret performansına etkisini yer çekimi modeli ve 8 senaryo kullanarak inceledik" dedi. Kuşak ve Yol Girişimi'nin hem hitap ettiği coğrafyanın genişliği bakımından hem de bir kalkınma projesi olması sebebiyle başka projelerden ayrıldığını ifade eden Olpak, girişimin Türkiye açısından birçok fırsat barındırdığını söyledi:

Üç karayolu ve bir denizyolu hattı üzerinde tasarlanan bu projenin her hattında, birbirinden farklı yatırım nedeni ve finansman olanakları bulunuyor. Kuşak ve Yol, aynı zamanda ticaretten lojistiğe kadar bir eş zamanlı dijitalleşme projesi. Kuzey aksı, Avrupa'ya entegrasyon kadar rota üzerindeki 56 ülkenin ekonomik kalkınmasını da hedefliyor. Enerji koridoru olarak adlandırılabilecek orta koridor, hem Avrupa-Asya arasında sağlıklı enerji akışını temin etmeyi hem de bölge ülkeleri arasındaki politik gerginlikleri azaltmayı amaçlıyor. Güney koridorda ise özellikle Afrika'da sadece altyapı yatırımları değil, yeni ekonomik bölgeler oluşturuluyor ve bu kanalla bölgedeki firmaların iş yapış şekilleri ile bölge ülkelerinin iş yapma kolaylığı geliştiriliyor. Bu nedenle Afrika pazarında Çin'in baskınlığı yakın zamanda daha da artacak ve bu pazara erişim için Çin'le iş birlikleri kolaylaştırıcı bir unsur olacak.

Ar-Ge, üretim ve lojistik alanlarında yapılacak aktif çalışmalarla, Kuşak ve Yol Girişimi ile Türkiye'nin genel ihracatında yüzde 15 artış elde edilebileceğine dikkat çeken Olpak, DEİK'in öncülüğünde Türk özel sektörünün Doğu ile Batı arasında bir köprü kurmak adına önemli roller üstlenebileceğini dile getirdi:

Türk ve Çin iş dünyası olarak birlikte hareket ederek, Çin üretim teknolojilerini daha yukarılara çıkarmak üzere beraber Ar-Ge çalışmaları yapmak için neyi bekliyoruz? Avantajlı konumumuz ve kabiliyetlerimizle bir lojistik merkezi olmamız için nasıl çalışmalar yapabiliriz? Bu konuların üzerine daha fazla eğilmemiz gerekiyor. Almanya'nın doğusundan Çin'e kadar olan coğrafyada Türkiye gibi gelişmiş, kapsamlı bir üretim ağı olan ikinci bir ülke yok. Bu doğrultuda Çin ve Türkiye uluslararası arenada, kazan-kazan ilişkisine dayalı, sağlam ilişkiler kurarak birlikte hareket edebilir. Yine DEİK olarak üçüncü ülkelerle yürüttüğümüz iş birliği çalışmaları bu süreçte büyük önem taşıyor. Türk özel sektörümüzün, Afrika başta olmak üzere, Orta Doğu, Körfez ve Avrasya coğrafyasındaki saha deneyimini, Avrupa ve Uzak Doğulu ortaklıklarla güçlendirecek çalışmalar yapıyoruz. Bu kapsamda Almanya, Fransa, Japonya ve Macaristan ile yürüttüğümüz ortak çalışmaları örnek verebiliriz. Dolayısıyla Türk iş dünyası olarak topyekûn bir farkındalıkla, Kuşak ve Yol Girişimi'ndeki tüm fırsatları değerlendirmeliyiz.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Küresel belirsizlikte ulusal sanayimizin korunmasına DEİK önemli katkılar sundu."

Batı'nın savunuculuğunu yaptığı küreselleşmeden herhalde en çok faydalanan ülke Çin oldu. Son 40 yılda ortalama yüzde 10'luk hızla büyüyen Çin, yüz milyonlarca vatandaşını yoksulluktan kurtardı. "Kuşak ve Yol Projesi" kapsamındaki altyapı yatırımlarıyla küresel etki sahasını genişleten Çin, "Made in China 2025" gibi programlarıyla ileri üretim teknolojilerindeki rekabetçiliğini de güçlendirdi. Avustralya Stratejik Politika Enstitüsü'nün güncel raporuna göre; Çin, kritik ve yeni gelişen 64 teknolojinin 57'sinde Batı dünyasının önünde yer alıyor.

Çin'in alternatif küresel güç olma iddiasından özellikle ABD'nin çok rahatsız olduğu açık... Obama döneminde dış politika ağırlığını Hint-Pasifik'e kaydırma niyetini belli eden Washington, Trump'ın ilk başkanlık döneminde Pekin'e karşı ticaret savaşlarını başlattı. Özellikle girdi ve navlun maliyetleri üzerinden küresel ticaret menfi etkilendi. AB'nin de benzer önlemler uygulamasıyla domino misali tetiklenen sorunları hatırlıyoruz. Biden döneminde Çin'in çip teknolojisine getirilen yaptırımlar ise o güne kadarki en sert stratejik tedbirlerdi. Küresel ticarette baş gösteren bu belirsizlik döneminde ulusal sanayimizin menfaatlerinin korunması için yürütülen girişimlere DEİK önemli katkılar sundu.

Ancak türbülans artarak sürüyor; Trump'ın yeniden başkan seçilmesiyle bildiğimiz küresel siyasi ve ekonomik düzenin esasları temelinden sarsılıyor. Ekonomiden savunmaya, yapay zekâdan kritik ham maddelere kadar çok boyutlu bir küresel rekabet içindeyiz ve uluslararası ticari ilişkiler bundan doğrudan etkileniyor. Böylesine bir dönemde iş dünyamız açısından daha da etkin bir DEİK'e olan ihtiyaç açıktır.

Orta Koridor Girişimi

"Bir Kuşak, Bir Yol" projesiyle entegre olan Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor (Orta Koridor), tarihi İpek Yolu'nun canlandırılması projesinin en önemli bileşenlerinden birini oluşturuyor. Türkiye'den başlayarak, demiryolu ve karayolu bağlantılarıyla sırasıyla Gürcistan, Azerbaycan ve Hazar Denizi'ne, oradan da Hazar geçişini kullanarak Türkmenistan, Özbekistan, Kırgızistan veya Kazakistan güzergâhı üzerinden Çin'e uzanan Orta Koridor, başta denize çıkışı olmayan ülkeler olmak üzere, bölge ülkelerini uluslararası ticaret ağının bir parçası haline getiriyor.

Bir yıl içinde Çin'den Avrupa'ya giden 10 milyon konteynerin yüzde 96'sı denizyoluyla, ancak yüzde 4'ü Kuzey Koridoru olarak adlandırılan Trans-Sibirya Demiryolu hattı üzerinden sevk ediliyor. Kuzey Koridoru'na oranla daha hızlı ve daha ekonomik olan Orta Koridor ise 2.000 km daha kısa ve iklim koşulları bakımından daha elverişli olup, deniz yoluna kıyasla ulaşım süresini 1/3 nispetinde (15 gün) kısaltıyor. Orta Koridor ayrıca, Türkiye'nin liman bağlantıları sayesinde Asya'daki yük trafiğinin Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Akdeniz bölgelerine ulaştırılmasını da kolaylaştırıyor. Orta Koridor rotası etkin kullanıldığı takdirde, halen yıllık 600 milyar dolar tutarında olan Avrupa-Çin ticaret trafiğinden Orta Asya ülkelerinin de önemli yararlar elde edeceği öngörülüyor.[13]

Orta Koridor'un geliştirilmesine yönelik çalışmalarda Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) da aktif rol alıyor. Bu kapsamda 2013 yılında TDT üye ülkeleri arasında ulaştırma alanında Ortak İşbirliği Protokolü imzalandı. Ayrıca ülkeler arasında çıkabilecek sorunlara pratik çözümler getirilebilmesi için bakan yardımcıları düzeyinde bir Koordinasyon Kurulu oluşturuldu. İlaveten, Bakü, Aktau ve Samsun Limanları arasında "Kardeş Liman" ilişkisi tesis eden bir mutabakat muhtırası imzalandı.

Hazar geçişli ulaştırma seçeneklerinin etkin hale getirilmesi için Kazakistan, Azerbaycan ve Gürcistan arasında 7 Kasım 2013 tarihinde "Trans-Hazar Uluslararası Ulaştırma Hattının Geliştirilmesi için Koordinasyon Komitesi Kurulması" için bir anlaşma imzalandı. Daha sonra Çin'in de taraf olduğu anlaşma çerçevesinde, Orta Koridor üzerindeki ilk deneme sürüşü 28 Temmuz 2015 tarihinde gerçekleştirildi ve Batı Çin'den hareket eden bir konteyner treni 6 gün sonra Aktau Limanı üzerinden Bakü'ye ulaştı. Bakü-Tiflis-Kars (BTK) Demiryolu'nun 30 Ekim 2017'de resmen açılmasıyla Orta Koridor'un önemli bir ayağı daha tamamlanmış oldu.

Orta Koridor'un geçişlerinden birini oluşturan Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan-Türkmenistan-Afganistan transit taşımacılık koridoru da (Lapis Lazuli) hem

denize çıkışı olmayan Afganistan için hem de bölgesel entegrasyonun geliştirilmesi için büyük önem taşıyor. Lapis Lazuli koridoruna ilişkin anlaşma, 15 Kasım 2017'de Aşkabat'ta düzenlenen "Afganistan için Bölgesel Ekonomik İş Birliği Konferansı" (RECCA) Bakanlar Toplantısı sırasında imzalandı.

Türkiye bugüne kadar tarihi İpek Yolu'nun yeniden canlandırılmasını destekleyecek birçok projeyi hayata geçirdi. Orta Koridor rotasında gümrükler arası iş birliğine yönelik "Kervansaray Projesi", Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan Marmaray, 2016 yılında açılışı yapılan Yavuz Sultan Selim Köprüsü, yine aynı yıl hizmete giren Avrasya Tüp Geçidi, 2018 yılında açılışı yapılan İstanbul Havalimanı ve 2022 yılında hizmete giren 1915 Çanakkale Köprüsü bunlar arasında yer alıyor. İstanbul Boğazı'ndan geçecek 3 Katlı Tüp Geçit Projesi, Filyos (Zonguldak), Çandarlı (İzmir), Mersin Limanları ve yine Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayacak olan Edirne-Kars Hızlı Tren projesi de hizmete girdikten sonra Orta Koridor'un etkinliğinin artmasında önemli roller üstlenecek.

ZEKİ SARIBEKİR (DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi Başkanı)

"Avrupa'nın hemen yanı başında yer aldığımızdan en şanslı biziz aslında."

Herkes zengin Avrupa'ya ulaşmaya çalışıyor. Çin, ürünlerini zengin Avrupa'ya nasıl ulaştırabilirim diye Kuşak ve Yol Projesi'ni ortaya koyuyor. Diğer taraftan Hindistan da aynı şekilde Avrupa'ya ürünlerini ulaştırmak için yeni yollar deniyor, yani herkes bir şekilde bu bölgeye ulaşmaya çalışıyor. Türkiye ise onlardan farklı olarak Avrupa'nın hemen yanı başında yer alıyor. Burada en şanslı biziz aslında, böylesine özel bir konumumuz var. Bunu iyi görmemiz ve Avrupa'ya ihracatımızı mutlaka artırmamız lazım. Demiryolu ulaşımına daha fazla önem vermeliyiz, çünkü belli bir süre ve belli bir hacimden sonra, yeni gümrük kapıları da açsak karayolu ulaşımını sürdürülebilir kılamayacağız. Bu anlayışla, son dönemde Avrupa'ya tren seferlerinin her geçen gün arttığını görüyoruz. TIR dorseleri ve konteynerler, trenlerle Avrupa ülkelerine hızla taşınıyor. Avusturya'nın denize sınırı yok ama en büyük deniz ticareti yapan ülkelerden biri. Slovenya ve Hırvatistan limanlarından konteynerlerini hızla Avusturya'ya çekip dağıtımını oradan yapıyorlar. Biz de bunu yapabiliriz. Avrupa'da bir lojistik merkezi oluşturup, tüm konteynerlerimizi ya da tır dorselerimizi oraya indirip, kuracağımız Türk lojistik şirketleriyle Avrupa'nın içine dağıtabiliriz.

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Ben senin malların Hamburg Limanı'na daha çabuk gelsin diye uğraşamam!"

Lapis Lazuli Koridoru, lojistik sektöründeki arkadaşlarımızın büyük hayalidir. UND'nin ortaya koyduğu ve Ulaştırma Bakanlığımız ile Ticaret Bakanlığımızın ilgilendiği bir projedir. Bu proje tarihi İpek Yolu'na alternatif bir proje gibi düşünülse de aslında kendi içinde bir çözümdür. Kuşak ve Yol Projesi'nden farklı bir rotası vardır ki orada olası sıkıntı olursa bu rota by-pass için kullanılabilir. Kuşak ve Yol Projesi'nin kritik bir tarafı var. Çin, ürettiği malı Hamburg Limanı'na deniz yolu ile 60 günde getiriyor ama bu yolu kullanır ise 17 günde getirmiş olacak. Bakü'de bir toplantı esnasında Çin Büyükelçisi'ne espriyle karışık, "Ben senin malların Hamburg Limanı'na daha çabuk gelsin diye uğraşamam!" dedim. O da bana, "Ama sen de bana aynı yoldan mal satacaksın" diye cevap verdi. Bunun üzerine, söylediği şekilde olursa önümüzdeki 10 yılda biz ne satabiliriz diye bir çalışma yaptım. Sonuçta gördüm ki onların Avrupa'ya yapacağı satış yüzde 200 daha fazla olacak, ama sattıkları Avrupa esas olarak benim pazarım. Tabii bu benim şahsi görüşüm. Cumhurbaşkanımız bu konuya çok büyük destek veriyor, dolayısıyla bu proje yapılıyor, yapılmalıdır da. Benim buradaki kaygım, bizim acil aksiyon alarak hızlı hareket etmemiz, buna hazır olmamız ve strateji geliştirmemiz gerektiğidir.

■ Avrupa Yeşil Mutabakatı (2019)

11 Aralık 2019 tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von Der Leyen, çevre ve sürdürülebilirlik konularında somut ve ilgili tüm taraflar açısından bağlayıcı bir rota izleyeceğini duyurarak, söz konusu yaklaşımın açık taahhüdü niteliğinde bir inisiyatifler paketi olan Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı (AYM) kamuoyuna açıkladı. AB'nin yeni sanayi politikasının ve ekonomik büyüme stratejisinin çerçevesini çizen AYM, Avrupa kıtasında 2050 yılına kadar net sera gazı emisyonlarını sıfırlamayı amaçlayan yeni bir ekonomik büyüme (kalkınma) stratejisiydi.

İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, ozon tabakasının incelmesi, su kirliliği, kentsel stres ve atık üretimi gibi çevresel sorunlardan yola çıkılarak hazırlanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, temiz ve döngüsel bir ekonomiye geçerek, iklim değişikliğini durdurarak, biyolojik çeşitlilik kaybını geri döndürerek ve kirliliği azaltarak kaynakların daha verimli kullanılmasını amaçlıyordu.

AB'yi kaynak-verimli, rekabetçi ve modern bir ekonomik yapıya kavuşturmayı öngören AYM, üretimden ticarete, enerjiden ulaştırmaya, tarımdan vergilendirmeye kadar pek çok alanı kapsayan köklü bir dönüşüm planıydı. Bu amaçla oluşturulan yol haritası, ihtiyaç duyulan yatırımları ve mevcut finansman araçlarını özetlemekte ve adil, kapsayıcı bir geçişin nasıl sağlanacağını açıklamaktaydı. AYM uyarınca, AB ekonomisindeki tüm sektörlerin AB'nin iklim-nötr olma hedefine katkıda bulunacak şekilde yeniden yapılandırılması öngörülüyordu. AYM'nin hedeflerine ulaşılabilmesi için 10 yıllık dönemde yaklaşık 1 trilyon euro tutarında sürdürülebilir yatırımın hayata geçirilmesi planlanmıştı. Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden biriydi.[14]

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi, dünyada ilk kez uygulamaya konulacak olan Sınırda Karbon Düzenlemesi'ydi. 1 Ekim 2023 itibarıyla yürürlüğe giren düzenlemeye ilk etapta şu 5 enerji yoğun sektör dâhil edilmişti: Demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik. Uygulama kapsamında, 1 Ocak 2026 tarihine kadar olan geçiş döneminde, AB'ye ithal edilen söz konusu ürünlerin üretimi aşamasında salınan karbon emisyonları ile üretim süreçlerinde kullanılan elektriğin üretiminden kaynaklı (dolaylı) emisyonların raporlaması yapılacaktı. 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren başlayacak asıl uygulama döneminde ise ithal ürünlere gömülü emisyonlar için, AB'de

AB'nin Paris İklim Anlaşması'nın gerektirdiği yeşil dönüşüm sürecine yönelik yol haritasını oluşturan Avrupa Yeşil Mutabakatı, 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarını sıfırlayarak Avrupa'yı dünyanın ilk iklim-nötr kıtası haline getirmeyi hedefliyor.

yetkilendirilmiş ithalatçılar tarafından AB Emisyon Ticaret Sistemi'ndeki (ETS) haftalık karbon fiyatları dikkate alınarak karbon ücreti ödenmeye başlanacaktı. Bu sistem, emisyon azaltımını rekabet için bir avantaj ve şirkete yapılan bir yatırım haline getiriyordu.[15]

Avrupa Yeşil Mutabakatı yalnızca üye ülkeler için değil, aynı zamanda AB ile ticari ilişkiler içerisinde olan tüm üçüncü taraf ülkeler için de bağlayıcı olduğundan, en büyük ihracatını Avrupa'ya yapan Türkiye de Sınırda Karbon Düzenlemesi'nden en fazla etkilenecek ülkeler arasında yer alıyordu. Karbon vergisinin ton başına 60 eurodan fazla olduğunu hatırlatan İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı ve DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Şekib Avdagiç, "AB, belirlediği sınır değerlerini aşan ürünler için ton başına bugün 60 euro civarında olan ve sürekli güncellenen bir gümrük vergisi uygulayacak. Türkiye olarak tam zamanında bu yeni düzene uygun bir sanayi tesis etmezsek, iş dünyası olarak ton başına 60 eurodan yıllık 2 milyar euroyu aşkın bir karbon vergisi yükü ile karşılaşacağız. Başka bir deyişle, sanayicimiz, yeşil dönüşüm için harcamaktan kaçındığı her euroyu AB'ye vergi olarak verip, 'Biz harcamıyoruz, buyurun siz harcayın!' demiş olacak" açıklamasını yapıyordu. Bu paranın sadece ihracatçının değil, Türkiye'nin cebinden çıkan bir kayıp olacağını belirten Avdagiç, "AB'ye karbon vergisi ödemek yerine yurt dışına gidecek bu finansmanı karbon salımını azaltacak yatırımlar için kullanma" çağrısında bulunuyordu.[16]

DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Bodur Okyay da konuyla ilgili olarak, "Yeşil Mutabakat her ne kadar bir AB projesi olsa da, yeni küresel konjonktürün en detaylı projesi olarak öne çıkıyor. İhracatımızda yaklaşık yüzde 50'lik paya sahip AB ile ticaretimizde Karbon Vergisi ya da Sınırda Karbon Düzenlemesi gibi kararların alınabilecek olması, Türk iş dünyasını endişelendiren konuların başında gelmekte. Bunlara ek olarak başta enerji ve kaynak yoğun sektörlerin uyum süreci adına yol haritasının çizilmesi elzem görünüyor. Ancak ben ümitsizliğe kapılmak yerine, yeşil dönüşümün bizleri zorlamasının aslında rekabet gücümüzü ve sürdürülebilirliğimizi daha etkin bir şekilde kullanmamızı sağlayacağına inanıyorum. Döngüsel ekonominin Yeşil Mutabakat'ın kalbinde olduğunu da görerek, aslında ödevini iyi yapan Türk iş dünyasının, yeri gün geçtikçe daha da önemli hale gelen küresel tedarik zincirinde Türkiye'nin Avrupa için vazgeçilmez olmasını sağlayabilir diye düşünüyorum" değerlendirmesinde bulunuyordu.[17]

AB'ye ihraç edilen ürünlerin karbon emisyonlarına göre vergilendirilmesini öngören Sınırda Karbon Düzenlemesi, Türkiye'nin AB ile ticari ilişkileri açısından önemli bir dönüm noktası olacak.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Avrupa Birliği 'gelecek nesil' ticaretin kurallarını yeniden yazmaya başlıyor."

Aslında bir anlamda, Avrupa Birliği "gelecek nesil" ticaretin kurallarını yeniden yazmaya başlıyor. Artık ticarette sadece maddi unsurlar değil; sosyal, çevresel, hatta temel insan hakları ile ilgili konular da belirleyici olacak. Bu konulardan artık sadece devletlerin değil, şirket yönetim kurullarının da sorumlu olması, taşın altına elini koyması gerekecek. AB'nin şirketler hukuku alanında gerçekleştirmeyi planladığı reformla, bir hükümet nasıl ülkesindeki sosyal adaleti sağlamak, çevreyi korumak, temel insan hakları değerlerini yerleştirmek zorunda ise, bunun küçük ölçeklisini de şirketlerin yönetim kurulları kendi iş yerlerinde uygulamaktan sorumlu olacak.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Yeşil Mutabakat ihracat rekabetçiliğimiz açısından kritik."

Günümüze damga vuran en önemli gelişmelerden birisi de bilhassa son 10 yıl içinde iklim krizi farkındalığının küresel çapta hızla artmasıdır. 2012 yılında Kyoto Protokolü ile somutlaşan bu dinamik, 2020 yılından sonrasını takvime bağlayan Paris İklim Anlaşması'yla küresel bir ivme kazandı; uluslararası ticaret ve küresel tedarik zincirinin dekarbonizasyonu ve izlenebilirliği ön plana çıktı. Bu sürecin bizi doğrudan ilgilendiren boyutu, en önemli ticaret ortağımız AB tarafından Aralık 2019'da ilan edilen Yeşil Mutabakat... Üretim yönteminden ürün özelliklerine, yatırım kararlarından tüketici davranışlarına kadar kapsamlı etkileri olan bu konu, ihracat rekabetçiliğimiz açısından kritik.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

“Yeşil Mutabakat düzenlemesi riskler kadar fırsatları da beraberinde getirebilir.”

AB tarafından 2019 yılında açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, yalnızca üye ülkeleri değil, ülkemiz gibi AB ile yoğun ekonomik ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkileyecektir. Bu kapsamda iklim değişikliği, sınırda karbon düzenlemesi ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında somut ve kararlı adımlar atılması konusunda sorumluluk yalnızca devletlerde değil, özel sektör kuruluşlarında da olacak. Bu bilinçle, DEİK olarak “Sanayide Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi” projesini hayata geçirdik. Toplam ihracatımızın yaklaşık yüzde 50’sini gerçekleştirdiğimiz AB ile ticari ilişkilerimizin, Yeşil Mutabakat düzenlemeleriyle birlikte sürdürülebilir üretim modelleri çerçevesinde ve karbon nötr hedefiyle devam etmesi, ülkemiz sanayisi için önemli riskleri olduğu kadar, eğer değerlendirilebilirse fırsatları da beraberinde getirebilir.

MAHMUT ASMALI (DEİK Başkan Yardımcısı)

“Ceza aldığımız bir duruma düşmemek için şimdiden tedbirleri almamız lazım.”

Biz hem DEİK hem MÜSİAD olarak yaklaşmakta olan büyük tehlikeye dikkat çekiyoruz. Önümüzdeki günlerde Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde çeşitli yaptırımlar söz konusu olacak. İhracatımızın neredeyse yüzde 50’sinden fazlasını yaptığımız Avrupa Birliği, Yeşil Mutabakat çerçevesinde istediği normları tespit etmiş durumda. Dolayısıyla bugün sorunsuz olarak ürünlerimizi gönderdiğimiz birçok ülkede, gelecekte Yeşil Mutabakat çerçevesinde tırlarımızın durdurulduğu, ceza aldığımız bir duruma düşmemek için şimdiden tedbirleri almamız lazım.

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

“Bu konu olmazsa olmaza doğru ilerliyor.”

Yeşil Mutabakat’a göre 2030 yılına kadar karbon emisyonlarını yüzde 55 azaltmayı hedeflemiş vaziyetteyiz. Bu oran 2050’de nötr seviyesine gelecek. Hedef bu olduğu zaman, ciddi bir şekilde bununla ilgili efor sarf edilmesi gerekiyor. Bu sadece ülkelerin kendilerinin değil, kurumlarının da uyması için ciddi bir emek sarf etmeleri anlamına geliyor. Biz DEİK olarak bu konuda şirketlerin hepsine ciddi yardım sağlıyoruz, çünkü artık bu konu olmazsa olmaza doğru ilerliyor. Yarın öbür gün eğer herhangi bir sertifika programına uymazsanız, onunla ilgili bir sürü cezalar ödemek zorunda kalabilirsiniz. Bu da firmaların rekabet avantajlarını kaybetmesine neden olacak.

■ Türkiye Lojistik Master Planı (2019)

25 Aralık 2019 tarihinde, dönemin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Cahit Turhan tarafından Lojistik Master Planı’nın tanıtımı yapıldı. 2023 yılı ihracat hedefinin 228 milyar dolar, 2053 yılı için ise 1 trilyon dolar olarak açıklandığı plan, Çin’den Avrupa’ya, Doğu-Batı arasındaki tüm yük talebinin Türkiye üzerinden geçmesini temel alıyordu. Plan, Çin liderliğindeki “Kuşak-Yol Girişimi” ve bu proje kapsamında, halen Rusya üzerinden geçen ve yıllık 7 milyon ton yük kapasitesine ulaşan Çin-Avrupa Kuzey Koridoru’na alternatif olarak Türkiye’den geçen Orta Koridor’un geliştirilmesine, bu amaçla yoğun demiryolu ve karayolu yatırımları, liman ve lojistik merkezler kurulması ve iyileştirilmesine yönelik hedefleri içeriyordu.

Lojistik Master Planı ile Türkiye’nin bölgesel lojistik üssü olma hedefine ulaşmayı hızlandıracak yol haritasının belirlendiğini söyleyen Bakan Cahit Turhan, dünyada ticaretin rotalarının bugün yeniden çizildiğine dikkat çekerek Türkiye’nin bu değişen tabloda yerini alması gerektiğini şöyle aktardı:

İhracat odaklı lojistik altyapısını, uzun vadede yaklaşık 1 trilyon dolar ihracatı destekleyecek altyapıyı kurmamız gerekiyor. Özellikle İpek Yolu olmak üzere tüm koridorlardaki yük talebinin Türkiye üzerinden geçmesini amaçlıyoruz. Transit koridorların ülkemiz üzerinden geçmesi sayesinde, üreticilerimizin ihracatı artırıcı avantajlar elde etmesini sağlayacağız. Ulaşımda kayıpların azaltılması, lojistik altyapı sayesinde üretim ve tüketimde lojistik maliyetlerinin minimize edilmesini sağlayacağız, rekabet gücümüzü artıracağız.

Türkiye’nin Uzak Doğu ile ticaretinin 2034 yılında 100 milyar dolara ulaşmasının hedeflendiğini belirten Turhan, Rusya, Ukrayna ve Afrika arasında bir ağ oluşturulacağını, 2034 itibarıyla Türkiye’nin Afrika ülkeleriyle ticaretinin 60 milyar dolar, Rusya ve Ukrayna ile ise 80 milyar dolar seviyelerinde ticaret oluşacağını, Rusya’nın Afrika arasındaki ticaretin de 5 yıl içinde 40 milyar dolara ulaşmasının beklendiğini kaydetti. Lojistik Master Planı’nda ihracat hedeflerinin gerçekleştirilmesi için uzun vadede 110 milyar dolarlık altyapı yatırımına ihtiyaç olduğu belirtildi.

■ İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi kuruldu (2020)

1990 yılından bu yana faaliyet gösteren İstanbul Atatürk Havalimanı Serbest Bölgesi, 20 Şubat 2020 tarihinde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile ileri teknoloji, bilişim, yazılım ve diğer döviz kazandırıcı faaliyetlerin geliştirilmesi ve kümelenmesine yönelik olarak “İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi” olarak ilan edildi. Yeni nesil ihtisas serbest bölgelerinin Türkiye’deki ilk örneği olan İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi’nin amaçlarından biri de ihracatçılara cazip imkânlar sunmak kadar katma değeri yüksek sektörlerde faaliyet gösteren yabancı sermayeyi ülkeye çekmekti. Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi ve onu takip edecek benzerleri sayesinde Türkiye’nin yazılım ve bilişim hizmetleri

ihracatında hızlı bir artış beklediklerini söylüyordu:

Türkiye olarak, yazılım ve yazılım hizmetlerinde 3 milyar doları aşkın ihracat rakamını yakalamış bulunmaktayız. Yazılım ve bilişim alanında ihtisaslaşan İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi sayesinde bu rakamın önümüzdeki dönemlerde hızla çok daha yüksek noktalara çıkacağını ümit ediyorum. Ülkemizde yüksek teknoloji ihracat oranı yüzde 3,4; serbest bölgelerde ise yüzde 9 düzeyindedir. İhtisas serbest bölgeleri ile bu oranları daha yukarı seviyelere çıkarmayı hedefliyoruz.

Yeni Nesil İhtisas Serbest Bölgeleri

Üretimi teşvik etmek, teknoloji aktarımı sağlamak ve ticareti geliştirmek amacıyla kurulan özel ekonomi bölgeleri olan serbest bölgeler, dünyada genel yatırım ve ticaret eğilimlerine göre dört temel aşamadan geçti: İlk aşamada serbest liman, serbest gümrük bölgesi ve vergisiz serbest bölge olarak tasarlanan bölgeler gündemdeyken, ikinci aşamada ihracat amaçlı serbest bölgeler önem kazanmaya başladı. Hizmet ihracatının ön plana çıkmasıyla üçüncü aşamada bilişim, yazılım ve donanım ihtisas serbest bölgeleri kuruldu. Son dönemde ise yüksek teknolojili ürün ve hizmet üreten ve bunları ihraç etmeyi amaçlayan "yeni nesil serbest bölgeler" oluşmaya başladı. Jebel Ali Serbest Bölgesi (BAE), Sozhou Serbest Bölgesi (Çin), Ramunajan IT City (Hindistan), Incheon Serbest Bölgesi (Güney Kore) ve Jurong Serbest Bölgesi (Singapur) bu alandaki en başarılı örnekler olarak gösterilebilir.

Türkiye'de de yakın dönemde kurulmaya başlanan Yeni Nesil İhtisas Serbest Bölgelerinin yüksek teknolojili sektörleri kapsayacak biçimde genişletilmesi ve sayılarının çoğaltılmasıyla, Türkiye için kritik öneme sahip teknoloji yoğun üretim kapasitesinin artırılması ve bu ürünlerin ihracat içindeki payını OECD ortalaması olan yüzde 14 seviyesine yükseltilmesi amaçlanıyor. Söz konusu yaklaşım oldukça yeni olduğu için, devlet tarafından verilen teşvik ve destekler de bu yeni yaklaşıma uygun olarak yeniden tasarlanıyor.[17]

■ Covid-19 Salgını (2020)

Yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) ilk olarak Kasım 2019'da Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıktı. Solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) görülen hastalarda yapılan araştırmalar sonucunda virüs 13 Ocak 2020'de tanımlandı. Hastalık insandan insana bulaşarak hızla Çin'in diğer şehirlerine ve oradan da dünyanın diğer ülkelerine yayıldı. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) koronavirüsü 11 Mart 2020 tarihinde pandemi ilan etti. Aynı gün Türkiye'de de ilk vaka Sağlık Bakanlığı tarafından açıklandı. Türkiye'deki virüs kaynaklı ilk ölüm ise 17 Mart 2020'de gerçekleşti.

Türkiye, başından itibaren salgın sürecini başarıyla yöneten ülkeler arasında ilk sıralarda yer aldı. Sağlık Bakanlığı tarafından 10 Ocakta salgın sürecinin yönetilmesi amacıyla Koronavirüs Bilim Kurulu oluşturuldu. Dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de virüsün yayılmasını önleyebilmek için uçuşlar durduruldu, sokağa çıkma kısıtlamaları uygulandı, uzaktan eğitime geçildi, kafe ve restoran gibi yerler geçici süreyle kapatıldı ve kamuya açık etkinlikler iptal edildi.

Mayıs ayına gelindiğinde "kontrollü sosyal hayat" olarak adlandırılan yeni dönem başladı. Haziran'dan itibaren de salgın ile mücadele amacıyla getirilen yasaklar kademeli olarak kaldırılmaya başladı. 2021 yılında aşıların devreye girmesiyle hastalık büyük ölçüde kontrol altına alındı. 2 Mart 2022'de açık havada maske takma zorunluluğu kaldırıldı. Türkiye'de iki yıl içinde yaklaşık 14 milyon vaka görülürken 94 bin kişi yaşamını yitirdi. 18 yaş ve üstü nüfusa 146 milyon dozdan fazla aşı yapıldı.[18]

Covid-19 salgını, dünya genelinde insanların sağlığını tehdit etmekle kalmadı, küresel ekonomiyi de önemli ölçüde etkiledi. Salgın nedeniyle uygulanan kısıtlama ve önlemler, ekonomik büyüme, istihdam, uluslararası ticaret, turizm ve enerji piyasaları gibi çeşitli alanlarda ciddi sonuçlara yol açtı. Dünya Bankası verilerine göre, salgının en şiddetli seyrettiği 2020 yılında küresel ekonomi yüzde 3,1 küçüldü. Böyle bir sonuçla, dünya tarihindeki en büyük ekonomik kriz olan 1929'daki Büyük Buhran'dan beri karşılaşılmamıştı. Salgın, dünya genelinde iş gücü piyasasını da önemli ölçüde etkiledi. İşletmeler kapanmak zorunda kaldığı veya faaliyetlerini azalttığı için milyonlarca insan işsiz kaldı. Birleşmiş Milletler verilerine göre 2020 yılında dünya genelinde işsizlik oranı bir önceki yıla göre yüzde 1,36 artarak yüzde 6,9'a ulaştı. Dünyadaki işsiz sayısı 33 milyon artışla 220 milyonu gördü.

Küresel ticaret de salgından büyük yara aldı. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre, küresel mal ve ürün ticareti 2020 yılında daha önce hiç örneği olmayan bir şekilde yüzde 9 azaldı. 2019'da 19 trilyon dolar seviyesinde olan küresel mal ihracatı 2020'de 17,6 trilyon dolara indi. Salgından kaynaklanan tedarik zorlukları nedeniyle bazı ürünlere erişim zorlaşırken, artan fiyatlar enflasyonu

körükledi. Tedarik zorluklarının yanı sıra dünyada navlun fiyatları zirve yaptı. Salgının etkileri, küresel tedarik zincirlerinin yeniden yapılandırılması ve yerelleştirilmesi eğilimlerini hızlandırdı. Salgın, enerji piyasalarını ve petrol fiyatlarını da etkiledi. Düşen enerji talebi nedeniyle petrol fiyatlarında tarihi düşüşler yaşanırken, birçok enerji yatırımı ertelendi. Bu kritik sektörde yaşanan ani değişimler, birçok ülkeyi enerji politikalarını ve enerji güvenliği stratejilerini gözden geçirmeye yöneltti.

Salgının etkilerinin azalmaya başlamasıyla birlikte, 2021 yılında küresel ekonomi yeniden büyüme eğilimine girse de bu toparlanma eşitsiz ve belirsiz bir seyir izledi. Gelişmiş ülkeler, salgının başlarında daha hızlı bir ekonomik daralma yaşadı, gelişmekte olan ülkeler ise salgının etkilerini daha uzun süreli ve daha derin bir şekilde hissetti.[19]

Koronavirüs, Türkiye ekonomisini de özellikle ilk zamanlarında oldukça olumsuz etkiledi. Ülkenin en önemli ihracat pazarı olan Avrupa'da yaşanan talep daralması nedeniyle Nisan 2020'de ihracat, salgın öncesi döneme göre neredeyse yarı yarıya azalarak yaklaşık 9 milyar dolara geriledi. Ancak kısa sürede toparlanan Türkiye, Çin'in tam kapanmasıyla Avrupa'nın tedarik merkezine dönüştü.

2020 Ekim ayına gelindiğinde ihracat 20,8 milyar dolara yükseldi.[20] TÜİK verilerine göre yıl genelinde ihracat bir önceki yıla göre yüzde 6,2 küçülerek 169,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. Şartların büyük ölçüde normalleştiği 2021 yılında ise ihracat önemli bir sıçrama yaptı ve yüzde 32,8 büyümeyle 225,3 milyar dolara ulaştı. Aynı dönemde ithalat genel olarak artış eğilimi gösterdi (2020: %4,4; 2021: %23,6).

MAHMUT ASMALI (DEİK Başkan Yardımcısı)

"Sinerji ile böylesine zorlu bir süreci artıya çevirmeyi başardık."

Türk müteşebbisleri salgında yaşanan tedarik zinciri krizini iyi bir fırsata çevirdi. Türkiye'nin esnek üretim kapasitesi, ürün çeşitliliği ve hemen hemen her ürüne hızlı cevap verme yeteneği bu noktada dünyadaki birçok ülkeden pozitif olarak ayrışmasına sebep oldu. Özellikle Çin'den kaynaklanan üretim boşluğunu 2020 ve 2021 yıllarında hakikaten çok iyi değerlendirdiler. Bu sayede Türkiye 2022 yılında 250 milyar dolar barajını aşmış oldu.

Şunu iftiharla söyleyebiliriz ki hem DEİK hem de MÜSİAD'ın bu dönemde gerçekleştirdiği ikili ilişkiler, ülkeler arası ticareti geliştirmek için yaptığı ziyaretler, fuarlar, iş konseyi toplantıları ve ürünlerimizi yurt dışına tanıtma noktasındaki hamleleri ihracatımızın bu şekilde artırılmasına çok ciddi bir katkı sağladı. MÜSİAD olarak iş insanlarımızı üst çatı kuruluşumuz olan DEİK'in tüm organizasyonlarına yönlendirdik. İki kurum arasında tam bir iş birliği içinde çalışmalarımızı sürdürdük. Bu ortamın yarattığı büyük sinerji ile de böylesine zorlu bir süreci artıya çevirmeyi başardık.

DEİK: "İŞLERİMİZİ ASKIYA ALMIYORUZ!"

Uluslararası niteliği nedeniyle DEİK, salgının etkilerini ilk hisseden kurumlardan biri oldu. Bu nedenle Türkiye'de ilk vaka ortaya çıkmadan bile önce konuyu İcra Kurulu seviyesinde değerlendirerek bazı önlemleri hayata geçirdi. Öncelikle kalabalık ortam oluşturacak toplantı ve faaliyetler ile yurt dışı gezileri bir süreliğine ertelendi. Çalışma alanlarında hijyen önlemleri alındı ve iş akışını bozmayacak şekilde dönüşümlü bir çalışma modeline geçildi. Genel merkez ve İş Konseylerinin çalışmalarının devamlılığını sağlamak amacıyla çevrim içi video konferans sistemi devreye alındı.

İlerleyen dönemde şartların daha da ağırlaşmasına ve seyahatler başta olmak üzere birçok kısıtlamalar getirilmesine rağmen DEİK, ekonomik faaliyetlerin optimal düzeyde sürdürülmesi ve insan sağlığının yanında işlerin sağlığının da korunması

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"Salgında yaşanan gelişmeler ticarete yeni bir bakış açısı getirdi."

Salgın ile birlikte ülkeler arasında gidip gelme konusunda sıkıntı başladı, birçok ülke sınırlarını kapattı, uçuşlar durma noktasına geldi. Çünkü bırakın ülkeler arasını, şehirler arası seyahatlere bile kısıtlamalar geldi. İş toplantıları artık çevrim içi yapılmaya başladı. Bu gelişmeler, yaşananlardan son derece olumsuz etkilenen ticarete yeni bir bakış açısı getirdi. O güne kadar globalleşme rüzgârı ile tüm ülkeler, hangi kasları kuvvetliyse onu üretip diğerlerini yurt dışından ithal etme yoluna gidiyordu. Ama o ülkeler salgın ile birlikte her şeyi belli bir noktadan tedarik etmenin ne kadar riskli olduğunu yaşayarak öğrendi. Sadece maliyet odaklı bakmamayı, özellikle de acil ihtiyaç ürünlerinin kritik bir öneme sahip olduğunu anladı. Bunun bir örneğini de salgın sırasında Türkiye verdi. Türkiye hemen hiç maske üretmeyen bir ülke iken, çok kısa bir sürede önce kendi ihtiyacını sonra da yardım amacıyla diğer ülkelerin maske ihtiyacını karşılayabilecek üretimi gerçekleştirdi. Yine o zamanlar en büyük sorun olan solunum cihazlarını çok kısa bir sürede üretir hale geldi. Gelişmiş ülkeler aşı konusunda yol alırken biz de Türkovac ile kendi aşımızı yaptık.

Türkiye iş piyasası daha çok kobilerden oluştuğu için, bu şirketlerimizin esnekliği ve kıvraklığı sayesinde çok hızlı hareket edebilen bir yapıya sahibiz. Örnek vermek gerekirse, Türkiye özellikle sağlık sektöründe hızlı bir şekilde diğer ülkelerin ihtiyacına da cevap verebilecek bir noktaya geldi. Yine aynı şekilde, havacılık sektöründe dünyadaki beş ülkeden biri haline geldik. Bunları yapmak kolay işler değil, bunlar büyük aksiyonlar. Biz de DEİK olarak bu şirketlere rehberlik edebilmek, o rehberliği yaparken de onları doğru ülkelere yönlendirmek, diğer şirketlerle iş birliği yapabilecek şekilde yapılanmalarını sağlamak gibi birçok konuda önemli bir görev üstleniyoruz.

gerektiği inancıyla; "Tedbirlere uyuyoruz", "Sağlığımızı koruyoruz" ve "İşlerimizi askıya almıyoruz" prensibini benimsedi. O günlerde DEİK Başkanı Nail Olpak, üyelere gönderdiği duyuruda, mevcut zorlukların umutsuzluğa kapılmadan ve elbirliğiyle aşılabilmesi için herkesi maksimum çabayı göstermeye şöyle davet etti:

Evet, dünya zor bir dönemden geçiyor ve hepimiz bundan etkileniyoruz. Elbette önceliğimiz sağlığımız. Devamında da, firmalarımızın, kurumlarımızın sağlıklı bir şekilde hayatlarını devam ettirmelerini sağlamak. Daha önce defalarca yaptığımız gibi, birlikte bu zor günleri de atlatacağımıza inanıyorum.

Bu süreçte, hükümetimizin ilgili kurumlarıyla temas halindeyiz. Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Berat Albayrak'ın açıklamasında belirttiği üzere, kendilerine, DEİK olarak bu süreçte alınmasının uygun olacağını düşündüğümüz ekonomik tedbirleri, değerlendirme ve taleplerimizi ilettik… Devamla, iş dünyamız için alınacak önlemleri, beklentilerimizi ve önerilerimizi, STK temsilcilerimizle birlikte Ticaret Bakanımız Sayın Ruhsar Pekcan'la, İstişare Toplantımızda paylaştık, detaylı şekilde değerlendirdik. Ek olarak, Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay ve Strateji ve Bütçe Başkanımız Sayın Naci Ağbal'ın ekipleriyle de yakın temas halinde olduğumuzu, görüş, talep ve önerilerimizi kendileriyle de paylaştığımızı, bundan sonra da bu tür temaslarımıza sürekli olarak devam edeceğimizi belirtmek isterim.

Önemli bir husus olarak, devletimizin aldığı önlemler ve taleplerimiz yanında, iş dünyası olarak bizlerin de önemli sorumluluklarımız olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu zorlu süreçte, işletmelerimizi ayakta tutmak ayrıca önem kazanıyor. Bunu sağlarken; hemen istihdam azaltmak, işletmelerimizi küçültme yoluna gitmek, asla ilk akla gelen çözüm yolu olmamalı. İşletmelerimizin ve çalışanlarımızın ayakta kalması için maksimum gayret sarf etmemiz gerektiğini unutmayalım.

Nail Olpak, Mayıs 2020'de yaptığı açıklama ile de salgın sürecinde yapılan çalışmaları üyelerle şöyle paylaştı:

Bu sıra dışı koşullar altında bile, çalışma koşullarındaki mecburi değişime hızla uyum sağlamalıyız. Biz de DEİK olarak, tüm İş Konseylerimiz ile birlikte devletimizin "Evde Kal" çağrısına uyuyor, ancak aynı zamanda da "İşlerimizi askıya almıyoruz" parolasıyla evden çalışma sistemiyle faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Her gün İş Konseylerimizle video konferans sistemiyle onlarca toplantı yapıyor, toplantılarımızda ilgili ülkedeki büyükelçilerimiz ve ticaret müşavirlerimizi ya da ilgili paydaşlarımızı ağırlayarak dinamik, interaktif ve efektif bir süreç yönetiyoruz. Yönetim Kurulumuz ile diğer ülkelerin koronavirüs sürecini nasıl yönettiklerini, bu süreci ekonomik açıdan en az hasarla atlatmanın yollarını tüm dinamikleriyle ele alıyor, fikirlerimizi ortaya koyarak alternatif çıkış yollarını da yine birlikte üretiyoruz.

Bunların yanı sıra, moderatör olarak katıldığım genele hitap eden programlar ile 30 Mart'ta düzenlediğimiz webinar semineri kapsamında Pekin, Seul ve Roma Büyükelçilerimiz ile koronavirüs sürecini konuştuk, tecrübelerimizi paylaştık. Devamında, 1 Nisan'da Harvard Genetik ve Metabolizma Hastalıkları Bölüm Başkanı Gökhan Hotamışlıgil ve MIT İktisat Profesörü Daron Acemoğlu ile DTİK Çevrim İçi Seminerimizi gerçekleştirerek, koronavirüs ile yaşadığımız süreci değerlendirdik. Ayrıca 3 Nisan'da New York Times yazarı Thomas Friedman ile koronavirüs öncesi ve sonrası küresel ekonomi temalı, online seminerimizi gerçekleştirdik.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Salgında 'İşlerimizi askıya almıyoruz" mottosuyla faaliyetlerimize devam ettik."

Türkiye'nin salgın döneminde önem verdiği en önemli husus tedarik zincirlerinde aksamaya izin vermeden üretime devam etmek oldu. DEİK'in de desteklediği "İşlerimizi askıya almıyoruz" mottosuyla salgının en yoğun yaşandığı ve en sert tedbirlerin alındığı dönemde bile üretimde ve lojistikte aksamaya izin vermeden ticari faaliyetlerimize devam ettik ki 2020 yılında birçok ekonomi daralma gösterirken biz sınırlı da olsa büyüyerek pozitif ayrıştık. Sonraki yılda da ihracatımızı yüzde 33 oranında artırmayı başarabildik.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Covid-19 salgını üretimi ve uluslararası ticareti durma noktasına getirdi."

Kuşkusuz, bugüne nasıl geldiğimizi anlatırken, iki yılı aşkın bir süre hayatlarımızı altüst eden Covid-19 salgınına değinmemek olmaz. Eşi benzerini bizim nesillerin görmediği bu büyük felaket, sebep olduğu insani dramların yanı sıra, üretimi ve uluslararası ticareti durma noktasına getirdi. Küresel tedarik kanalları darboğaza girdi ve kritik hammaddelere erişim adeta imkânsızlaştı. Salgın, Batı'nın tedarik zincirlerini yeniden inşa ve farklılaştırma yönündeki stratejileri için hem güçlü bir motivasyon hem de hızlandırıcı bir unsur oldu.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Salgında bütün imkânlarımızı iş yaptığımız bölgelerin emrine sunduk."

Salgında biz bütün imkânlarımızı iş yaptığımız bölgelerin emrine sunduk. Ülkelerin milyonlarca maske ve test ünitesi ihtiyacını karşılamaya çalıştık, işletmelerimizde üretilen bütün oksijen gazını hastanelere bilabedel dağıttık. Bunlar benim için çok önemli, çok değerliydi ve bizde unutulmaz izler bıraktı.

Koronavirüsün en yoğun hissedildiği ülkelere yeni pencereler açtık ve bu süreçte bilgi paylaşımının, dayanışmanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha deneyimlemiş olduk.

Covid-19 salgınının başlangıcında, DEİK bünyesinde Türk iş dünyası için alınacak önlemleri, beklentilerini ve önerilerini ilgili mercilere iletmek üzere, 7/24 iletişime açık "Koronavirüs Talep ve Öneri Koordinasyon Grubu"nu kurduk. Cumhurbaşkanımızın başlattığı Milli Dayanışma Kampanyası'na da 10 milyon TL bağışla katkıda bulunulduk.

■ NAFTA'nın yerini USMCA aldı (2020)

Dönemin ABD Başkanı Donald Trump'ın seçim vaatlerinin bir sonucu olarak ABD, Kanada ve Meksika arasındaki Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nın (NAFTA) yenilenmesi için 2017 yılında başlayan yoğun müzakereler 2018'de sona erdi ve tarafların onayı ile NAFTA'nın yerini alacak olan ABD Meksika Kanada Anlaşması (USMCA) 1 Temmuz 2020'de yürürlüğe girdi. Özellikle otomotiv üretimi, iş kanunu, hayvansal gıda üretimi, dijital dönüşüm ve çevre gibi alanlardaki düzenlemelerle farklılaşan USMCA, yaklaşık 500 milyon nüfusa sahip ve 21,5 milyon kilometrekare büyüklüğündeki üç devlet arasındaki yaklaşık 28 trilyon dolarlık GSYİH ve 1,4 trilyon dolarlık bir ticaret büyüklüğünü ifade ediyor.

■ Mesut Yılmaz vefat etti (2020)

Siyasete girdiği 1983'ten sonra çeşitli Bakanlıklar, Başbakan Yardımcılığı ve üç koalisyon hükümetinde Başbakanlık görevinde bulunan eski Anavatan Partisi Genel Başkanı Mesut Yılmaz, 30 Ekim 2020 tarihinde 73 yaşında vefat etti.

1947'de İstanbul'da doğan Mesut Yılmaz, 1971 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Daha sonra Almanya'nın Köln Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde yüksek lisans yaptı. Siyasete girdiği 1983 yılına kadar özel sektörde yöneticilik görevi yapan Yılmaz, 1980 askeri darbesi sonrasında Turgut Özal'ın davetiyle siyasete girerek ANAP'ın kurucuları arasında yer aldı. Siyasette "Alman ekolü" olarak anılan Yılmaz, TBMM 17, 18, 19, 20 ve 21. Dönemlerde Rize milletvekili; 45. Hükümet'te Devlet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı; 46 ve 47. Hükümetlerde Dışişleri Bakanlığı; 48, 53 ve 55. Hükümetlerde Başbakanlık; 57. Hükümet'te Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı görevlerinde bulunan Yılmaz, 1991 ile 2002 yılları arasında Anavatan Partisi Genel Başkanlığı yaptı.

■ Dünyanın en büyük ekonomi ve ticaret bloku RCEP (2020)

Asya-Pasifik bölgesinde ASEAN üyesi olan Brunei, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam ile ASEAN üyesi olmayan Avustralya, Çin, Japonya, Yeni Zelanda ve Güney Kore arasında 2012'den beri devam etmekte olan müzakerelerin ardından Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (Regional Comprehensive Economic Partnership - RCEP) Anlaşması, 15 Kasım 2020'de sanal ortamda düzenlenen ASEAN Liderler Zirvesi'nde imzalandı. Hindistan hariç Asya Pasifik bölgesinin en büyük ekonomilerini bir araya getiren anlaşma, dünyanın en büyük ticaret blokunu ortaya çıkardı.

RCEP, mal ticareti, ticaret yardımı, hizmet ticareti, yatırım, e-ticaret ve devlet alımı gibi 20'den fazla konuyu kapsıyor. Çin'in imzaladığı ilk çok taraflı STA olması bakımından da büyük önem taşıyan RCEP, imzacı ülkeler arasındaki ithalat işlemlerinde 20 yıl içinde gümrük vergilerinin yaklaşık yüzde 90'ının kaldırılmasını öngörüyor. BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yayınlanan RCEP'in olası etkilerine yönelik analizlere göre anlaşmanın üye ülkeler arasındaki

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"Dünya ticaretindeki büyüme grafiğini iyi analiz etmek lazım."

Dünya ticaretinde büyümenin ağırlıklı olarak Asya'dan geldiğini görüyoruz. Bu grafiği iyi analiz etmek, iyi takip etmek lazım. Bunun kaynağına indiğinizde şunu görüyorsunuz; ortada bir ASEAN var, 10 tane ülkesiyle yaklaşık 750 milyonluk bir nüfusa hitap ediyor. ASEAN'dan sonra 1 Ocak 2022'de devreye giren 15 ülkenin imzaladığı RCEP anlaşması var ki onlar da yaklaşık 2,5 milyarlık bir nüfusa sahipler. Yani siz eğer bu 15 ülke içerisinde bir ürünün yüzde 40'ını üretip, menşeini oradan alıyorsanız, otomatikman serbest dolaşımı almış oluyorsunuz. Bu da şunu getiriyor; bir yandan ekonomisi gelişen ve büyüyen bir Asya, diğer tarafta da kendi iç dinamiklerini devreye sokan bir topluluktan bahsediyoruz. Biz de burada dünya ticaretine entegre olmak isteyen Türkiye olarak, öncelikle bu kanalda ikili ilişkilerimizin bulunduğu, serbest ticaret anlaşmamız olan Malezya, Singapur ve Güney Kore gibi ülkelerle iş birliği yaparak, orada kendimize yer açmak için çalışmalar yapıyoruz.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Asya ile güçlü olmakla beraber çok dengesiz bir ilişkimiz var."

Asya, ticari ilişkilerimizde önem verdiğimiz bir diğer alan. Ticari ilişkilerimiz güçlü olmakla beraber çok dengesiz bir ticaret ilişkimiz var. İthalatımızın yaklaşık yüzde 10'unu tek başına Çin'den yapıyoruz. Dış ticaret açığımızın da önemli bir kısmı bu bölge kaynaklı. Buradaki ilişkilerimizi her iki tarafın da çıkarına olacak şekilde dengeli bir şekilde geliştirmek istiyoruz. Dışişleri Bakanlığımızın başlattığı "Yeniden Asya" açılımına biz de DEİK olarak ticari anlamda destek olduk. DEİK bünyesinde kurulan ASEAN Çalışma Grubumuzu RCEP sonrası yeni koşulları kapsayacak şekilde yeniden yapılandırdık ve bölge ile daha sıkı iletişim içinde olmaya başladık.

ticarete yaklaşık 42 milyar dolar katkı sağlaması bekleniyor. Bu katkının 17 milyar dolarlık kısmının anlaşmaya taraf ülkelerin kendi aralarındaki ticaret artışından, 25 milyar dolarlık kısmının ise anlaşma dışında kalan ülkelerin bölgeye yönelik dış ticaret paylarını taraf ülkelerin almasından kaynaklanacağı öngörülüyor.[21]

■ 2020'yi bitirirken

2020'nin son günlerinde DEİK Başkanı Nail Olpak, her bakımdan sıradışı gelişmelere sahne olan bu özel yıl için şu değerlendirmelerde bulunuyordu:

Türkiye ekonomisi 2020 yılına iyi bir başlangıç yaptı ve yılın ilk çeyreğinde yüzde 4,5'lik bir büyüme kaydetti. Bu pozitif görünümün devam etmesi beklenirken, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını Türkiye'yi de elbette olumsuz etkiledi. Ekonomik aktivitenin durma noktasına geldiği, insan hayatının küresel ölçekte tehlikeye düştüğü, sınırların kapatıldığı ve hayatımızdaki tüm günlük yaşam disiplinlerinin bir anda değiştiği sarsıcı bir dönemin ilk şokunu yaşadık. İş dünyası olarak, ilk başlarda gördüğümüz, endişe, belirsizlik ve ümitsizliğin oluşturduğu bir tabloydu. Ancak sürece çok hızlı adapte olduk. Kötümserlik kısa sürede ortadan kalktı ve yeni şartlarda işimize odaklandık. Devletimizin ve ekonomi yönetimimizin verdiği destekler, süreci en az hasarla atlatmamızda kilit rol oynadı. İş dünyamızın tümüne destek sağlayan ve aynı zamanda hane halkını da koruyan Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi, işe devam kredisi, düşük faizli konut ve tüketici kredileri, esnaf kredileri, kısa çalışma ödeneği gibi pek çok enstrüman aynı dönemde hayata geçirildi. Ve yılın üçüncü çeyreğinde gördük ki kısıtlamaların azalmasıyla birlikte ekonomik aktivite canlılığını yeniden yakalamayı başardı.[22]

DEİK'teki gelişmeler

■ İş Konseyi seçimleri ve ülke bazlı sisteme geçiş (2018)

DEİK İş Konseyleri Olağan Seçimli Genel Kurulu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımıyla 11 Ocak 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. İki yılda bir düzenlenen DEİK İş Konseyleri Olağan Seçimli Genel Kurulu'na 1.120 temsilci katıldı ve 142 İş Konseyinin 66'sına yeni başkan seçildi. DEİK'in faaliyetlerini daha etkin ve odaklanmış şekilde sürdürebilmesi için üyelerin de desteği ile planlanan, bölgesel üyelikten ülke bazlı yapılanmaya dönüşüm de bu Genel Kurul ile hayata geçirildi. Yeni sistem ile her üyeye dilediği kadar İş Konseyi'ne üye olma hakkı sağlandı. Düzenlemeye göre bir temsilci, en fazla üç İş Konseyinin Yürütme Kurulu'nda yer alabilecek ve en fazla bir İş Konseyi'nin başkanlığına seçilebilecekti.

Yeni düzenlemeye göre her İş Konseyi ilerleyen dönemde aidatlarını ve bütçesini kendi belirleyebilecek ve kendi bütçesini kendi amaçları doğrultusunda kullanabilecekti. Yeterli üyeye sahip olmayan İş Konseylerinin ise ortak gruplara alınması ve faaliyetlerini kendi içlerinden seçilecek İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı altında yürütmesi kararlaştırıldı. Gruplamalarda altışar aylık değerlendirme yapılması ve gruba giriş çıkışların da aynı aralıklarla revize edilmesi prensibi kabul edildi.

Yeni sistem ile İş Konseylerinde ülke özelinde üye sayısının artırılması hedeflendi. DEİK Başkanı Nail Olpak, bu düzenlemelerle bölge bazlı üyelikten ülke bazlı üyeliğe geçişin tamamlandığını ve DEİK üye sayısının öncelikle 3 bin ve sonrasında 5 bine çıkarılmasının hedeflendiğini vurguladı. Gelecek dönemde İş Konseyleri için ölçülebilir performans değerlendirmesi sistemine geçileceğini de hatırlatan Olpak, "Amacımız, İş Konseyleri Yürütme Kurullarının, o konseyle rasyonel iş ilişkisi olan kişilerden oluşmasıdır. Bunun için, tercihini tamamen sizlere bırakarak, ülke bazlı yapılanmayı başlattık. Artan gönüllülük ve sinerji bizleri daha güçlü kılacak. İnanıyorum ki uygulamaya başladığımız bu strateji, ülke bazlı yapılanma ve İş Konseylerimizde yaşanan değişim ve yenilenme, sistemimize ciddi anlamda daha fazla dinamizm getirecektir ki, bu da faaliyetlerimize olumlu katkı yapacaktır" diye konuştu.

DEİK'in 11 Ocak'ta gerçekleştirilen İş Konseyleri Genel Kurulu kapsamında 14 kadın İş Konseyi Başkanı seçildi. DEİK'in 35 kişilik Yönetim Kurulu'nda 4 kadın, 13 kişilik İcra Kurulu'nda 3 kadın, 5 kişilik Denetim Kurulu'nda ise 1 kadın aktif rol aldı. DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye ekonomisinde ve uluslararası platformlarda kadının temsilinin önemine vurgu yaparak, "Bizim için de ne mutlu ki 32 yıllık DEİK tarihinde ilk kez, 142 İş Konseyi Başkanı içindeki kadın üye sayısı 14'e yükseldi. Bu sayının bir kota sonucunda değil, serbest seçimlerle oluşması, bizler için son derece dikkate değer bir husustur. Kadınlarımızın iş dünyasındaki temsilinin tıpkı DEİK'te olduğu gibi her geçen gün artacağına şüphe yok" mesajını verdi.

■ 3. İstanbul PPP Haftası

Üçüncü İstanbul PPP Haftası kapsamında 8 Kasım 2018 günü, T.C. Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda ve DEİK PPP Komitesi (Kamu-Özel Sektör Ortaklığı Komitesi) ile İstanbul PPP Mükemmellik Merkezi iş birliğinde "Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yatırım Ortamı" paneli düzenlendi. Türkiye yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik planlanan strateji ve çalışmaların iş dünyasıyla paylaşıldığı panele Cumhurbaşkanı Hukuk Baş Danışmanı Mehmet Uçum, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Başkanı Arda Ermut, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK PPP Komite Başkanı Dr. Eyüp Vural Aydın ve 25 ülkeden 40'ı aşkın bürokrat ile Türk iş dünyası temsilcileri katıldı.

Panelde, Türkiye'nin son 10 yılda gerek altyapı yatırımlarında gerekse "Sağlıkta Dönüşüm" programı ile sağlık yatırımlarında

DEİK İş Konseyleri Olağan Seçimli Genel Kurulu, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımıyla İstanbul'da gerçekleşti (11 Ocak 2018).

ADNAN POLAT
(DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı)

"Ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi misyonunu bir milli görev addediyorum."

DEİK üst yönetimi tarafından Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanlığı görevini üstlenmem yönünde bir talepte bulunuldu. Ülkeler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi misyonunu bir milli görev addederek bu görevi kabul ettim. Müteakiben, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Macaristan Başbakanı Sayın Viktor Orbán ile gerçekleştirilen bir görüşmede, Türk-Macar ilişkilerinin her alanında aktif rol almam hususunda bizzat ricada bulundular. Bu talebi de memnuniyetle kabul ettim ve on yıldır bu alanda özveriyle çalışmalarımı sürdürmekteyim.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Büyük bir sorun bile ortak akıl ile değerlendirildiğinde çözümlenebiliyor."

Son seçimlerde koyduğumuz kriterlere göre seçilen başkanlarımızın o ülkede mutlaka iş sahibi olması gerekiyor. Yani bizim başkanlarımız oradaki ekonomik faaliyetlere tam anlamı ile hâkim arkadaşlar. Tabii bizim bu kadar donanımlı başkanlardan oluşan bir ekibi yönetme, yönlendirme gibi bir durumumuz söz konusu olamaz. Bizim yaptığımız, düzenlediğimiz toplantılarla bu ülkelerde yaşanan, karşılaşılan ortak sorunları ortaya koymak ve bu ortak sorunları gerek Ticaret Bakanlığımız gerekse Dışişleri Bakanlığımızla paylaşmak suretiyle gidermeye çalışmak. Hatta bazen bu ortak zeminde sorunları konuşurken bile çözümlerini bulabiliyoruz. Anlıyoruz ki aslında çözülmez gibi görünen büyük bir sorun bile ortak akıl ile değerlendirildiğinde çözümlenebiliyor.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

“DEİK’te bir değişim ihtiyacı olduğunu görüyordum.”

DEİK de her organizasyon gibi bir organik yapı. Organik yapılar da, adı üstünde sürekli değişime uğrayan yapılardır baktığınızda. Aynen bir vücut gibi, dışarıdan baktığınızda bir bütünlük içerisinde durur ama her an hücrelerinde değişimler yaşanır, yenilenmeler olur. Organizasyonlarda da mevcut dönemin ihtiyaçlarına göre hareket edip, tıkanma noktalarını analiz ederek onu tekrar adapte edebilmek gerekir. Ama bunu yaparken de belli prensiplere sadık kalıp vücudun bütünlüğünü bozmamak lazım. Bunu yaptığı ölçüde organizasyonlar başarılı olur.

DEİK ailesi içerisindeki süreçte de, kuruluş döneminin şartları ile sonraki dönemin şartları, fiziken bakıldığında bile tamamen farklıydı. 1985 yılında DEİK kurulduğunda sermaye sahiplerinin hepsini topladığınızda bile, belki Batı ülkelerindeki büyük bir şirketin büyüklüğüne bile ulaşamayan bir yapı vardı. Dolayısıyla o zamanki toplantı mekânları dahi o dönemin şartlarını yansıtıyordu. Ben 2017 Eylül ayında DEİK Başkanlığı görevini devraldığımda, ciddi bir STK tecrübesine sahiptim. MÜSİAD başkanlığının yanı sıra Rifat Hisarcıklıoğlu Bey’in başkanlığı döneminde Yönetim Kurulu Üyeliği yapmıştım; 3 küsur yıl da DEİK Başkan Yardımcılığımın yanı sıra Dünya Türk İş Konseyi Başkanı olarak Ömer Cihad Bey ile birlikte çalışmıştım.

DEİK’te bir değişim ihtiyacı olduğunu görüyordum. Ama bunu doğal olarak tek başıma yapamazdım ve yapmamak gerekirdi. Yapacağınız iş doğru bile olsa, bunu topluma, yönetiminize ve çalışma arkadaşlarınıza benimseterek ve hep birlikte yapmalısınız. Yönetim değil, yönetişim modeli... İşin başındaki kişi elbette liderlik yapacak, sürükleyici olacak, riski alacak, bu doğru. Ama bir kişinin, ne kadar iyi vasıflara sahip olursa olsun, özellikle radikal değişimleri bu benimsetmeyi yapmadan gerçekleştirmesi doğru sonuçlar doğurmayabilir. Bu nedenle, zaten Başkan Yardımcısı olduğum ve sistemine önemli ölçüde hâkim olduğum DEİK’te Başkan olduktan sonra, tüm Yönetim Kurulu Üyelerimizden randevu alıp ziyaretlerine gittim. O zaman 35 kişiye ulaşmıştı Yönetim Kurulumuz.

Randevu alırken de, “Lütfen bana bir çay süresi ayırmayın. Hangi gün, hangi saat olduğu önemli değil; ama en azından 3 saatinizi istiyorum” dedim. Merak ettiler tabii, nedir diye. Oturup onlarla uzun uzun süreci konuştum. Nereden nereye geldik, bugün itibarıyla burayı daha ileriye götürmek için ne yapmak lazım, bunları konuştuk.

Ben genç bir mühendisken, çalıştığım şirketin genel müdürlüğünü yapıyordum. Grubun en iyi para kazanan şirketiydi, ben de işime çok hâkimdim. Yönetim Kurulu başkanımla da hiçbir problem yaşamıyordum; çünkü diğer şirketlerde böyle bir kârlılık yoktu. Sabah sohbetlerimiz olurdu kendisiyle. Bir gün dedi ki, “Ben senden bir şey rica ediyorum. İşine çok hâkimsin, gerçekten de şirketi çok iyi yönetiyorsun, çok para kazanıyorsun. Ama başka bir şey istiyorum senden. Şimdi git, odana otur. Şöyle arkana yaslan, kendine bir kahve söyle. Sonra de ki, ‘Buraya kadar güzel gitti de, ben burayı daha ileriye götürmek için ne yapmalıyım? Dar noktalar neler? Burayı nasıl daha ileri taşıyabilirim?’ Günlük işlerle uğraştıkça, vidayla, pulla, çerçeveyle, camla, detaylarla uğraştıkça boğulursun sen.”

Düşünün ki bir patronunuz var ve size, “Bırak günlük işleri, yaslan arkana, iç kahveni, şöyle rahat rahat geleceğe bak!” diyor. Gerçekten de olayın kaçırılan taraflarından bir tanesi bu bence. Çünkü bu değerlendirmeyi yapmadığınız zaman yıllar çok hızlı geçiveriyor. Bir de dönüp bakıyorsunuz ki, “Eyvah! Ben ilerlemişim ama bir başkası çok daha fazla ilerlemiş. Onun ilerlemesi beni katbekat geride bırakmış.” İşte DEİK’te ben de, ekibim ve yönetimimle bu değerlendirmeyi yapmaya çalıştım. Görüştüğüm kişilerin hepsi de çok önemli görevlerdeki insanlardı; hakikaten Türkiye’nin en bilinen isimleriydi.

Bu görüşmelerde Yönetim Kurulu’ndaki 35 kişinin tümünü dinledim. Tabii bu görüşmelerin hepsinin de mahremiyet içinde gerçekleşmesi önemliydi; çünkü mevcut yapıya ilişkin eleştiriler de olacaktı ve onları dinlemek istiyordum. Herkesle eldivensiz ve rahat konuştuk. O gün konuştuklarımızı da bugüne kadar hiç kimseyle paylaşmadım. Onlardan bir yol haritası çıkartmaya çalıştım. Sonrasında beraber çalıştığımız profesyonel kadromuzla da bire bir görüşmeler yaptım. Aralarında çok deneyimli arkadaşlarımız vardı. Onlarla mevcut sistemin bir fotoğrafını çekmeye çalıştım. Bu da günler, haftalar sürdü. Kendimize göre kurumun ihtiyaçlar listesini çıkartmaya gayret ettik.

Baktığımızda burası 2014 yılına kadarki süreçte, Odalar Birliği’nin kuruculuğunu ve hamiliğini yaptığı bir yapı olarak devam etmiş. Birçok ihtiyacını Odalar Birliği’nin kendi birimlerinden karşılamış, bu nedenle de kendi içinde gerekli bazı yapıları oluşturma ihtiyacı duymamış. Bu durum, o dönem için normal olabilirdi. Mesela, adımızın Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu olmasına rağmen, ekonomik araştırmalarla ilgili herhangi bir birimimiz yoktu o dönemde. Oysa burada yeni bir yapılandırmaya gidilip yönetim olarak Odalar Birliği’nden ayrıldıktan sonra bu bir ihtiyaç haline gelmişti. Bünyemizdeki arkadaşlar operasyonel olarak her şeye hâkimdiler, bölgeleri biliyorlardı; ama bu tek başına yeterli değildi. Aynı şekilde, bir İnsan Kaynakları bölümümüz yoktu. Ekonomik olarak bağımsız olabilmek için kaynak geliştirmeye ihtiyacımız vardı, üye ilişkilerimizi de yeni bir bakış açısına göre düzenlememiz gerekiyordu.

Üye ilişkileri bu tür sosyal organizasyonların kalitesini belirleyen en önemli alanlardan bir tanesidir. Üyelik konusunu sadece aidat toplama boyutunda değerlendirirseniz doğru bir sonuç alamazsınız. Ben yine başkan olmadan önceki süreçte, benzer organizasyonların tüzüğünden organizasyon yapısına kadar hepsini zaman ayırıp incelemiştim. Meseleye üye ilişkileri olarak baktığınızda, buranın omurgası İş Konseyleridir. İş Konseylerinin üyeleri de iyi niyetle, cebinden parasını vererek, zamanını harcaya-

rak emeğini koyan kişilerdir. Başkan olduktan sonra, yaklaşık 3-4 ay boyunca bu yapıyı nasıl daha iyi hale getirebileceğimiz konusunda çalıştık. Cumartesi, pazar demeden bu konulara baktık.

Gördüğümüz temel meselelerden bir tanesi "bölge üyeliği" yapısıydı. Ömer Cihad Başkan'dan görevi devraldığımda DEİK yanlış hatırlamıyorsam 800 civarında üyesi olan bir yapıydı. O da 500'lerle devralmıştı üye sayısını. Hamdolsun bugün 4-5 bin bandında bir üye sayısına ulaştık. Baktığınızda, böyle bir kurum için birkaç yüz kişilik üye, kulüpten bir tık büyük bir yapı demek. Eskiden üye sayısı çok sınırlıyken tüm organizasyon "bölgesel üyelik" şeklinde tasarlanmış. Örnek olarak, en büyük ticari ortağımız olan Avrupa'da bugün 37 tane İş Konseyimiz var. Eskiden, isteyen herkes tek bir aidat ödeyerek Türkiye-Avrupa İş Konseyleri'ne üye olabiliyordu. Bir üye, diyelim ki sadece Çekya ile iş yaptığı halde, İş Konseylerinin seçim sürecinde Avrupa'nın kalan 36 ülkesiyle ilgili olarak da el kaldırıyordu. Bu arada o dönem seçimleri usülen yapılır, birkaç kişi yeni dönem başkanlarını adeta belirler ve el kaldırarak oylama ve seçim süreçleri tamamlanırdı. Her bölgenin tek bir bütçesi vardı. Örnek olarak Türkiye-Avrupa İş Konseyleri'nin tek bir bütçesi olurdu. Rakam olarak da hatırladığım kadarıyla 2 bin dolar aidat ödenirdi Avrupa İş Konseylerinin tümü için. Bugün neredeyse o 2 bin dolar rakamına karşılık gelen bir DEİK aidatı alıyoruz, sadece DEİK genel giderleri için, ilave olarak da her bir İş Konseyi'ne ait ayrıca aidat alıyoruz. Bir noktada üyelik daha pahalı hale geldi ama üye sayımız da 800'lü rakamlardan 4-5 bin seviyelerine geldi. Bunu iyi analiz etmek lazım. Üye memnun olmasa, niye artan sayıda bir yere gelinsin. Tüm üyelerime ve çalışma arkadaşlarımız teşekkür ediyorum.

Sadece bir bölgeye üye olarak, o bölgedeki tüm İş Konseylerinin üyesi haline gelmek birkaç tane kısıt getiriyordu. Birincisi, işin yürütebilmesi açısından böyle bir aidatla sizin 37 tane ülkenin faaliyetini çevirme imkânınız yok. İkincisi, örneğin

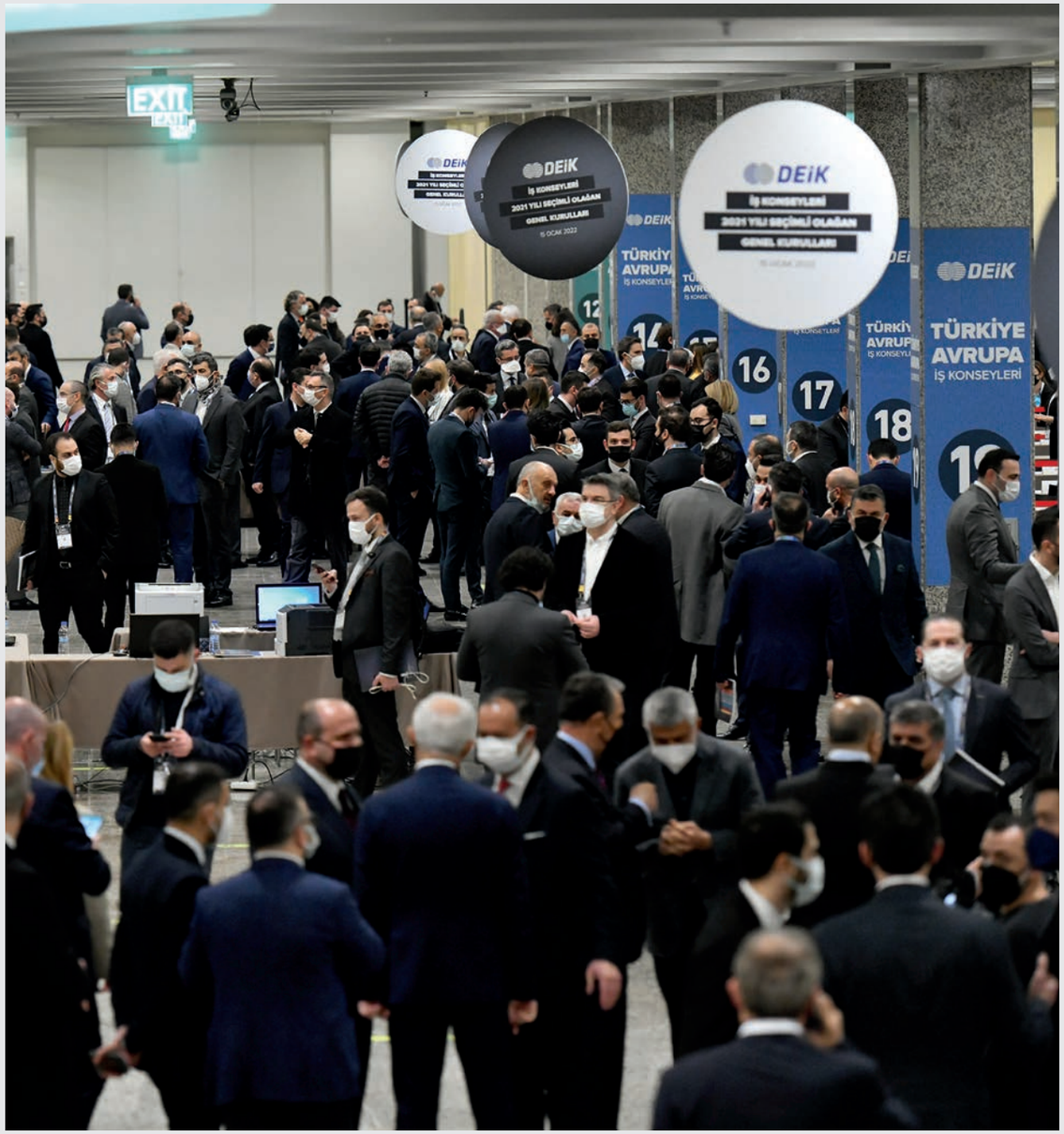
Çekya'da yapılacak faaliyetlerin kapsamı Almanya'daki ile aynı olmaz ve olmamalı. Oysa hepsi aynı bütçeden karşılandığı için hakkaniyetli bir yapı yoktu.

Tabii organizasyonun zamanında bu şekilde kurgulanması dönemin şartlarıyla ilgili bir konuydu, o dönem için doğru olabilirdi, bu bir geçmiş eleştirisi değil, ama artık bu sistem yürümüyordu. Ne yapmamız gerekir diye düşündük. Sonucunda, bölgesel üyelik yapısından ülke bazında üyeliğe geçmeye karar verdik. Orada da şöyle bir kriter getirdik. Sizin şirketiniz, mevcut olan 153 İş Konseyi'nin hepsine birden üye olabilir. Hepsinin aidatını ayrı ayrı ödeme kaydıyla burada herhangi bir sınırlama yok. Ama eğer o İş Konseylerinin yönetiminde yer almak istiyorsanız, bir kişi en fazla 3 İş Konseyi'nin yönetiminde yer alabilir; çünkü bir kişi aynı anda daha fazla İş Konseyi'nde verimli olamaz. Sizin şirketiniz 3'ten fazla İş Konseyi'nin yönetiminde yer almak istiyorsa, 3 kriterine göre daha fazla kişi temsilciniz olarak belirlenmeli, dedik. Eğer başkan olacaksa da, tek bir İş Konseyi'nde olabilir ve üst üste en fazla 3 dönem görev yapabilir. Bu 3 dönem kriteri benden önce getirilmişti ve bence doğru bir uygulamaydı.

Asıl üzerinde çok konuşulan değişimlerden bir tanesi de serbest seçimlerin yapılması oldu. Bu en radikal kararlardan bir tanesiydi. Üyelerin bir kısmından ciddi eleştiriler aldım bu konuda. Çünkü mevcutta alışılmış, ciddi geçmişi olan bir yapı vardı ve ağır abilerin söz sahibi olduğu seçim sistemi söz konusuydu. "Demokrasi tamam ama DEİK'te böyle bir seçim sistemi kurarsanız burası dağılır" şeklinde uyarılar da geldi. Bu konuyu yönetimde, Başkanlık Divanı'nda defalarca konuştuk. "Ehliyet ve liyakat konusunda kriterleri objektif koyarsak, seçimin şartlarını yeterince önceden ilan edersek ve ilan ettiğimiz sistemi de herkesin tatmin olacağı şekilde şeffaf bir şekilde uygularsak, sıkıntı olmaz, elbette doğal olarak çıkarsa da minimum sıkıntı çıkar" dedik.

Şirketler hangi İş Konseylerine üye olacakları konusunda tamamen serbestler. Ama bir de o İş Konseyi'nin yönetilmesi konusu var. Başkan olacak kişinin liderlik özelliğinin olması lazım. Benim Başkan olduğum anda İş Konseyi başkanlarının o ülkeyle iş ilişkisi içinde olma şartı bile yoktu. Hatta temsil ettikleri ülkeyi ziyaret dahi etmemiş başkanlar vardı. Bu konuda da net kriterler koyduk. Mesela, bir İş Konseyi başkanlığına aday olabilmek için, o İş Konseyi'ne belli bir zamandır üye olma kriterini getirdik. İş Konseyi başkanlarının, o ülkeyle iş yapıyor olma kriterini benimsedik. Tabii bu gibi kriterlerin nasıl uygulanacağı konusunda da zaman içinde kendimizi geliştirdik. Mesela ilk başta başkan adaylarından, aday olduğu ülkeyle iş yaptığına dair yazılı bir beyan istedik. Ancak bunun çok geçerli bir yöntem olmadığını görünce, adaylarımızın o ülkelerdeki iş durumuna dair hangi belgeleri sunmaları gerektiğini de ilan ettik. Ayrıca aidat borcu olan kişilerin seçimlere girmesine de engel getirdik.

İş Konseyi'nin başkanlık makamı bir temsil makamıdır. Bu pozisyonun hiçbir şekilde siyasetle bir bağı olmaması gerekir. Bu nedenle, bir İş Konseyi başkanının siyasetle ilgili herhangi bir kurumda temsil makamına aday olması halinde, DEİK'teki temsil görevi biter. DEİK Yönetim Kurulu üyeliği de aynı şekilde bir temsil makamıdır. Buradaki

arkadaşlarımız da bir siyasi partinin il/ilçe başkanlığı, belediye başkanlığı veya milletvekilliği için aday adayı oldukları anda buradaki görevleri otomatik olarak sona erer. Kendisi seçilemese bile dönem sonuna kadar bizdeki görevine geri dönemez; ancak bir sonraki dönem yeniden seçilebilir. Bu durum kişiden kişiye değişmez, herkese eşit şekilde uygulanır. Bu eşitlik ilkesi de bence son derece önemli bir karardı ve yine DEİK ailesini ayakta tutan önemli unsurlardan biridir.

Burada, kendisi seçilme durumunda olmayan 3 Yönetim Kurulu Üyemizden, Hukuk Müşaviri ve Genel Sekreterimizden oluşan bir Seçim Kurulumuz var. DEİK yönetiminin Seçim Kurulu üzerinde hiçbir etki ve yetkisi yok; Kurul'un kararları kesin hükmünde. Artık kurumsallaşmış bir seçim mekanizmamız var. Bazı İş Konseylerimizde 3 ayrı listenin seçime girdiğini biliyorum. Başkan olarak beni çok mutlu eden şeyler bunlar. Arkadaşlarımız şayet kriterleri sağlıyorsa, "Ben bu işi daha iyi yaparım" diye rekabete girişiyorsa, bundan daha güzel ne olabilir?

153 tane İş Konseyi için, her başkan adayının bir listesi var. Seçim günü, seçim mekânında sandıklar kuruluyor, insanlar gizli oy bölmelerinde oylarını kullanıyor. Çok geniş bir hukuk kadrosu gözlemci olarak geliyor. Dijital ekranlardan anlık olarak seçim takip edilebiliyor. O ana kadar kaç oy kullanıldığı, her şey şeffaf bir şekilde paylaşılıyor. Seçimin sıhhati konusunda bugüne kadar elle tutulur hiç şikâyet almadık, varsa da Seçim Kurulu gerekeni yapar.

Bence DEİK'in en önemli kırılma noktalarından bir tanesi, İş Konseylerinin yapısının ve seçim sisteminin yenilenmesi olmuştur. Bu radikal değişiklikle birlikte şuna da karar verdik: Madem ki her İş Konseyi'ne ayrı ayrı üye olunacak, o zaman her İş Konseyi kendi bütçesini kendisi belirlesin, kendi istediği yere de harcamasını yapsın. Artık her İş Konseyi kendi bütçesini belirliyor, Genel Sekretaryamız da o İş Konseyi adına parayı üyelerden topluyor ve İş Konseyi'nin belirlediği yerlere harcıyor. Böylece İş Konseyleri kendi yapıları içinde daha rahat ve kendi işlerinin sahibi olarak hareket ediyorlar, kararlarını otonom bir şekilde verebiliyorlar. Bu sistem, iş insanlarını da görev almaya motive ediyor.

İş Konseylerine özgürlük tanıyan bu yapıyla birlikte, aynen şirketlerde olduğu gibi bir performans değerlendirme sistemi ihtiyacı ortaya çıktı. Bir Performans Kriterleri Komitesi oluşturduk. Onlarla beraber İş Konseylerini ülkelerin ticari ve ekonomik büyüklüklerine göre gruplara ayırdık. Her dönemin başında hedefler konuluyor. Yıl içinde faaliyetler takip ediliyor ve yılın sonunda da sonuçlar duyuruluyor. Yani üyelerimiz kendi şirketlerinde ne uyguluyorlarsa, burada da benzer şeyler uygulanıyor. Tabii başarının da ödüllendirilmesi gerek, hayatı tatlı hale getiren bir unsur olarak. Biz de yeni uygulamalarımızdan birisi olarak, her yılın sonunda, İş Konseylerimizi belli alanlardaki performanslarına göre ödüllendiriyoruz; ismi de "Ticari Diplomasi Ödülleri". Ben kurumsallığa inanan bir insanım. Seçimlerle birlikte tüm bu uygulamaların DEİK'in kurumsallığına önemli katkı yaptığını düşünüyorum. 2019 yılında yayın hayatına başlattığımız periyodik yayınımız "Business Diplomacy" dergimizle kurumsal hafızamıza katkı sağladığımız gibi.

PPP modelini kullanarak yapmış olduğu atılımlar öne çıktı. PPP Haftası kapsamında düzenlenen dört günlük eğitim seminerleri yoluyla da özellikle kalkınmakta olan ve ciddi altyapı ihtiyacı bulunan ülkelerin karar verici bürokratlarına Türkiye'nin bu projeleri gerçekleştirirken attığı adımlar ve edindiği tecrübeler aktarıldı. Ayrıca söz konusu ülkelerin hayata geçirmek istedikleri projeleri Türk özel sektörüne aktarmaları sağlanarak inşaat, teknik müşavirlik, bilişim, hukuk gibi alanlarda Türkiye'nin sahip olduğu PPP deneyimlerinin ihracı için bir platform yaratıldı.

■ DEİK'ten diplomasi atağı (2018)

Ticari diplomasi misyonuyla hareket eden DEİK, 2 Kasım 2018'de 145 İş Konseyi Başkanıyla "İş Konseyleri Ticari Diplomasi Buluşması"nı gerçekleştirdi. Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın da katılımıyla gerçekleşen toplantıda DEİK, 2019 yılı için ticari diplomasi atağı başlatma kararı aldı. Bu kapsamda, 145 İş Konseyi ile bir yılda bir milyon iş insanına ulaşma hedefi benimsendi.

DEİK Başkanı Nail Olpak, yaptığı konuşmada DEİK'in Türk iş dünyasının tüm renklerini içinde barındıran bir iş platformu olduğunun altını çizdi. Olpak, DEİK'in Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda, hep daha iyisini hedefleyerek azim ve kararlılıkla çalıştığını belirtti ve "DEİK olarak işimiz, gücümüzü dünyaya taşımak. Bu çerçevede yıl boyu önemli faaliyetler düzenliyoruz. Bu faaliyetlerimizle dünyayı Türkiye'ye taşıyor, Türkiye'yi dünyaya açıyoruz. Bu yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz ve geleneksel hale getirmeyi hedeflediğimiz "İş Konseyleri Ticari Diplomasi Buluşması"nda 145 İş Konseyimizle yeni bir ticari diplomasi atağı başlatma kararı aldık. Bu çerçevede, 2019 yılında düzenleyeceğimiz faaliyetlerle bir milyon iş insanına ulaşacak ve dış ticaretimizin gelişmesi için çalışacağız. Bizler, gönüllü birer elçi olarak, ticari, sosyal ve kültürel köprüler kurmak için daha çok çaba sarf edeceğiz" dedi. Ticaret Bakanlığı'nın belirlediği hedef ülkeler olan Çin, Rusya, Hindistan ve Meksika'ya yoğunlaşacaklarını kaydeden Olpak, bu dört ülkeyle ticaretin gelişmesi için özel çalışma yürüteceklerini kaydetti.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Zamanla daha farklı katmanlar ticari diplomasi faaliyetlerimize eklendi."

DEİK ilk kurulduğu zaman geleneksel mal ihracatı daha ön plandaydı. Ancak geldiğimiz noktada mal ihracatına ilave olarak hizmet ihracatı, yüksek katma değerli teknoloji ihracatı, yurt dışı firmalarla ortak yatırım projeleri, alt yapı projeleri gibi çok daha farklı katmanlar ticari diplomasi faaliyetlerimize eklendi. DEİK olarak yabancı muhataplarımızla görüşmelerimizde bu alanlarla ilgili iş birliği imkânlarını gündeme getiriyor ve bunları iş dünyamızın istifadesine sunuyoruz. Bu sayede özellikle yurt dışı müteahhitlik sektörümüz önemli ölçüde proje üstlenmiş ve küresel bir marka haline gelmiştir.

DEİK'in Olağan Genel Kurulu (23 Aralık 2018)

■ DEİK ve Anadolu'da gündem buluşmaları (2018)

15 Kasım 2018 tarihinde Balıkesir Sanayi Odası ve DEİK iş birliğinde "DEİK Gündem Buluşmaları" gerçekleştirildi. Anadolu'daki sanayici ve ihracatçılara DEİK'in çalışmaları hakkında bilgi vermeyi amaçlayan etkinlikte, Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmelerle ilgili bir sunum da gerçekleştirildi. Toplantıya dönemin Balıkesir Valisi Ersin Yazıcı, Sanayi Odası Başkanı Hasan Ali Eğinlioğlu, DEİK Yönetim ve İcra Kurulu Üyesi Rona Yırcalı ve çeşitli sektörlerden çok sayıda sanayici katıldı. Toplantıda konuşan DEİK Yönetim ve İcra Kurulu Üyesi Rona Yırcalı, dış ülkelerle ihracat yapmak isteyenlere her zaman yol göstermeye hazır olduklarını söyleyerek, DEİK'i büyük şehirler dışındaki ekonomik hayatın temsilcilerine de anlatmak için başlatılan projenin ilk ayağının Balıkesir'de gerçekleştiğini, bu çalışmaların başka şehirlerde de devam edeceğini aktardı.

■ DEİK'in Olağan Genel Kurulu (2018)

DEİK'in Olağan Genel Kurulu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla 23 Aralık 2018'de İstanbul'da gerçekleşti. Genel Kurul'un açılışında konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Kuruluşundan bu yana DEİK'in faaliyetlerine katkıda bulunan tüm arkadaşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Kurucu 96 kuruluşu, 137 ikili iş konseyi, 5 sektörel iş konseyi ve 2 özel amaçlı iş konseyiyle DEİK çok önemli hizmetlere imza atıyor. Biz de yurt dışında gittiğimiz her yerde iş insanlarımızın DEİK çatısı altında gerçekleştirdikleri tüm faaliyetlere destek oluyoruz. Türk iş insanlarına hiçbirini birbirinden ayırmadan, tarihin en büyük desteğini veriyoruz. İş dünyamızla iç içe hareket ettiğimiz son 15 yılda muazzam bir ivme yakaladık ve şirketlerimizin

Cumhurbaşkanı Erdoğan, DEİK'in Olağan Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada "DEİK'i çok önemli bir yol arkadaşı olarak görüyoruz" dedi (23 Aralık 2018).

değerini, iş hacmini onlarca kat artırmış olduk. Girişimcilerimiz ve yatırımcılarımız için dün ulaşılmaz olarak görülen hedefler bugün sadece zaman ve planlama meselesi haline geldi. Bu özgüvenin neticesi olarak ülke ihracatımız 36 milyar dolardan 160 milyar dolara çıktı. Ancak bizim hedeflerimiz çok daha büyük. Türkiye'yi dış ticarette 1 trilyon dolara, milli gelir düzeyini de 2 trilyon dolara çıkarma hedefimiz bulunuyor" dedi. Türkiye'nin tarih boyunca tüm coğrafyaların cazibe merkezi olduğunu belirten Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

Farklı ülke ve ekonomileri birleştiren bir ülkeyiz. Sadece Avrupa ile Asya kıtalarını değil, farklı kültür ve ekonomileri buluşturuyoruz. Türkiye merkezli bir ticari girişim, 30 trilyon dolar milli gelire sahip 1,6 milyar insana ulaşma imkânını elde edebiliyor. Sadece 2006 yılından 2017 yılı sonuna kadar Türkiye'ye 180 milyar dolarlık doğrudan yatırım geldi. Kendi kaynaklarımızı kullanarak yatırımlarımızı daha çok artırmamız gerekiyor. Geçen hafta açıkladığımız yatırım bedeli 135 milyar dolar olan Proje Bazlı Teşvik Sistemi'ni devreye alarak ihracatımızı 6,3 milyar dolar artıracak, ithalatımızı ise 12,3 milyar dolar azaltacağız. Bu yatırımlar sayesinde 34 bini doğrudan, 134 bin dolaylı istihdam artışı sağlayacağız. 2023 hedeflerimiz doğrultusunda ülkemizin mevcut büyüklüğünü iki kat daha artırmamız gerekiyor. Türkiye'nin bu hedefine ulaşabilmesi için teknoloji ve sermaye konusunda yeni yaklaşımlar getirmek zorundayız. Yüksek teknoloji yatırımları bunun en başında geliyor. Bu paketle birlikte yüksek teknoloji yatırımları artacak ve cari açığımız azalacaktır. Bugün yurt dışında 233 milyar dolar varlığımız bulunuyor. Küresel düzeyde iş yapan ve bunun için dünyanın dört bir yanında yatırım yapan her şirketimizi bayrak taşıyıcı olarak görüyoruz.

■ 2018 Yurt Dışı Yatırım Endeksi yayımlandı (2018)

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi ve Bain & Company iş birliğinde geliştirilen ve her sene değişen yatırımsal, ekonomik ve jeopolitik şartlara göre güncellenen "Yurt Dışı Yatırım Endeksi"nin üçüncüsü Aralık 2018'de iş dünyası ile paylaşıldı. Ülkelerin yüksek, orta ve düşük gelirli olmak üzere üç grupta incelendiği Yurt Dışı Yatırım Endeksi 2018 verilerine göre yüksek gelirli ülkeler sınıfında Birleşik Krallık bu yıl liderliği ABD'den devraldı. Orta gelirli ülkeler sınıfında Çin liderliğini korurken, düşük gelirli ülkeler sınıfında ise Endonezya ilk sırada yer aldı.

Bölgesel bağlamda Amerika'nın biraz ikinci planda kaldığı dönemde, Doğu Avrupa ülkeleri yatırım adresi olarak son yıllardaki çıkışlarını sürdürdü. Polonya, Macaristan, Romanya ve Sırbistan, gerek Türkiye'den gerek dünyadan özellikle imalat operasyonlarına dönük önemli miktarda yatırım çekti. Afrika ülkeleri de özellikle fırsat odaklı yaklaşan Türk şirketleri için düşük gelirli ülkeler grubunda önemli yer edindi. Kuzey Afrika ülkeleri yatırımlar açısından öne çıksa da Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'daki siyasi ve ekonomik atılımları da zaman içerisinde yatırıma dönüşmeye başladı.

Dönemin Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Volkan Kara, "Önceki yıla kıyasla küresel yatırım akışlarında hafif bir dalgalanma yaşandığı görülse de yurt dışına giden Türk yatırımlarında son yıllarda yakalanan hızın fazla altına inilmedi. Geçtiğimiz iki yılın birincisi ABD bu sene liderliği Birleşik Krallık'a devretti. Özellikle yatırımlarını küreselleştirmeye çalışan pek çok Türk şirketi, kurdukları aracı şirket veya doğrudan yatırımları ile Birleşik Krallık'ı bir üs olarak belirledi. Birleşik Krallık, özellikle Türkiye'ye yakınlığı, uluslararası hukuk, finans ve yatırım danışmanlarına erişim kolaylığı ile cazip bir yatırım adresi oldu. Ülke, diğer gelişmiş Batı ülkelerine kıyasla vergi avantajı, şirket kurma süreçlerindeki esneklik ve para biriminin kullanım kolaylığı ile ön plana çıkıyor. Türk şirketlerinin 2017 yılında tespit edilen yurt dışı yatırım ve şirket satın almalarının işlem bazında yüzde 18'i Birleşik Krallık'ta gerçekleşti" dedi.

Endekse göre bölgesel ve küresel coğrafyada öne çıkmak isteyen Türk şirketleri, 2017 yılında yurt dışında 2 milyar dolar tutarında 72 sıfırdan yatırıma imza attı. 2017 yılında Türk şirketleri tarafından yurt dışında yarım milyar dolarlık 17 birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirildi. Böylece 2017 ile birlikte son 15 yılda Türk şirketleri, yurt dışında toplamda 30 milyar doların üzerinde 300 adet birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirmiş oldu.

Endekse yönelik olarak DEİK Başkanı Nail Olpak, küresel yurt dışı yatırım tutarının 1990-2000 yılları arasında 4 trilyon dolar civarında iken 2000-2017 arasında yaklaşık 5 kat artışla 20 trilyon doların üzerine yükseldiğini, aynı dönemde Türkiye'nin yurt dışına yaptığı yatırımların yaklaşık 20 kat artışla 40 milyar dolara çıktığını açıkladı. Türk iş insanlarının artık dünyanın dört bir yanında çeşitli sektörlerde önemli yatırımlara imza attığını vurgulayan Olpak,

"Yurt Dışı Yatırım Endeksi"nin üçüncüsü Aralık 2018'de iş dünyası ile paylaşıldı.

"Bizler de DEİK olarak, yatırımcılarımızın önünü açmak ve onlara yol göstermek için dünyada 138 ülke ve bölgede faaliyet gösteren 145 iş konseyimizle ticari diplomasi faaliyetleri yürütüyor, yatırım fırsatlarını araştırıyor ve üyelerimizi bu bağlamda teşvik ediyoruz" dedi.

■ DEİK Brüksel Temsilciliği açıldı (2018)

DEİK'in kamu kurumları ve diplomatik misyonlar nezdindeki ilişkilerinin daha hızlı koordine edilmesi ve daha yakın mesai yürütülmesi amacıyla DEİK Brüksel Temsilciliği 2018 yılında kuruldu.

■ DEİK Anadolu Yakası OSB İrtibat Ofisi açıldı (2019)

DEİK ile İstanbul Anadolu Yakası Organize Sanayi Bölgesi arasında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında hayata geçirilen DEİK İrtibat Ofisi 30 Ekim 2019 tarihinde açıldı. Törende konuşan DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK'in 146 İş Konseyi ile dünya genelindeki faaliyetlerini sürdürürken, Organize Sanayi Bölgesi üyelerinin de katılımlarını beklediklerini ifade etti. Olpak, "DEİK olarak ayda ortalama 100-150 toplantı ve iş forumu, üçüncü ülkelerde ortak proje çalışmaları, DTİK vasıtasıyla diaspora çalışmaları ve dış ekonomik ilişkilerimizi kapsayan faaliyetlerimizle ticari diplomasi çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Elbette kurumsal üyelerimiz gibi iş dünyasının her katmanından aramıza katılan yeni üyelerimizden de güç alıyoruz. Bu bağlamda İstanbul Anadolu Yakası Organize Sanayi Bölgesi üyelerini de aramızda daha fazla görmek istiyoruz. Bu amaçla, bugün açılışı gerçekleştirdiğimiz DEİK İrtibat Ofisi'mizin de DEİK ve OSB üyeleri arasında bir köprü olmasını hedefliyoruz" dedi.

İstanbul Anadolu Yakası OSB Yönetim Kurulu Başkanı Murat Çökmez de küresel ekonomide ticari entegrasyonların önem kazanmaya başladığını vurgulayarak, küresel ekonomi ve ticarette 2019 yılında görülen yavaşlamaya rağmen Ticaret Bakanlığı'nın önderliğinde DEİK'in sağladığı ve sağlayacağı katma değerle Türkiye'nin mevcut pazarlardaki payını genişleteceğinden ve yeni pazarlara erişim konusunda her yıl artış göstereceğinden emin olduğunu söyledi.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Bizim Brüksel'de, Ankara'da temsilciliğimiz var, çünkü kararlar oradan çıkıyor."

Brüksel'de bir temsilciliğimiz var. Brüksel, yani Avrupa Birliği'nin siyasi merkezi. Bizim buralarda olmamız lazım. Ankara'da da temsilciliğimiz var, çünkü kararlar oradan çıkıyor. İş insanlarının genellikle gözden kaçırdığı bir nokta var. Kanunlar önce bakanlıklarda, komisyonlarda oluşturulur, Meclise sonra gelir, çıktıktan sonra düzeltmek de zordur. Bizim o çalışmalar esnasında orada bulunmamız lazım ki bir katkımız olsun.

■ 2019 Yurt Dışı Yatırım Endeksi yayımlandı (2019)

DEİK ve Bain&Company iş birliği ile hazırlanan "Yurt Dışı Yatırım Endeksi 2019" raporu açıklandı. Rapor, yatırım coğrafyalarının risk ve potansiyelini, Türk yatırımcılar için sektörlerden bağımsız genel bir değerlendirme ile mercek altına aldı. Türk iş dünyasının önde gelen 500 şirketinin bakış açısıyla değerlendirmeye tabi tutulan endeksin raporu, Türk şirketlerinin yurt dışı yatırımlara artan ilgisini çarpıcı sonuçlarla ortaya koydu. Bir önceki yıl olduğu gibi yüksek gelirli ülkeler kategorisinde Türk iş dünyası için yurt dışındaki yatırımlarda en cazip ülke İngiltere olurken, orta gelirli ülkeler arasında Rusya, düşük gelirli ülkeler kategorisinde ise Azerbaycan ilk sırayı aldı.

Son 20 yılda Türkiye'nin dış yatırım miktarının 10 katına yükseldiğini belirten DEİK Başkanı Nail Olpak, Yurt Dışı Yatırım Endeksi'nin başka yabancı yatırım endekslerinden farklı olarak Türk şirketlerinin önceliklerini, motivasyonlarını ve kaygılarını yansıttığını söyledi. Dünya ticaretinin yavaşladığı ve küresel ticaret savaşlarının yaşandığı bir dönemde Türk şirketlerinin uluslararası yatırımlarının da daralmasının son derece normal olduğunu belirten Olpak, buna rağmen, 2018 yılında Türk yatırımcıların yurt dışındaki yatırımlarının toplam büyüklüğünün 6 milyar dolar seviyesine yaklaştığını açıkladı. Olpak, "Eskiden sermaye kaçışı olarak görülen yurt dışı yatırımlar, artık küresel ölçekte ve oyun kurucu şirketlere sahip olma yolunda ilerleyen ülkemiz açısından hayati bir önem taşıyor. Şirketlerimizin küresel pazarlarda yaptığı yatırımları Türkiye'nin uzun vadeli hedefleri doğrultusunda stratejik bir konu olarak görüyor ve destekliyoruz. Ülkemizin yapısal sorunu olan cari açığın azaltılması, know-how transferi ve arz güvenliğine katkı sağlayacak yurt dışı yatırımların teşvik edilmesi ve desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz" şeklinde konuştu.

Dönemin Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Volkan Kara da, endeks verilerinden yola çıkarak Türk şirketlerinin yurt dışı yatırımlarına yönelik bulguları değerlendirdi. Avrupa'nın Türkiye açısından gerek yatırım kaynağı gerekse yatırım adresi olmayı sürdürdüğüne değinen Kara, Asya-Pasifik ve Afrika'nın da potansiyel açısından dikkat çektiğini açıkladı:

Endekste öne çıkan yatırım ülkelerinin 18 tanesi Avrupa'da yer alıyor. Doğu Avrupa ülkelerinin yatırım adresi olarak son yıllardaki pozisyonunu koruması da dikkat çekici bir diğer bulgu. Bölgenin, 2018 yılında gerçekleşen Türk yatırımlarının işlem bazında yüzde 32'sini kendine çektiğini görüyoruz. İngiltere ve Sırbistan, Türk şirketlerinin 2018 yılında tespit edilen dış yatırımlarının işlem bazında yüzde 24'ünü aldı. Elde ettiğimiz verilere göre 2018 yılında Türk dış yatırımlarının yüzde 40'ı Rusya ve Portekiz'de gerçekleşti. Asya-Pasifik Bölgesi de her geçen sene ağırlığını artırıyor. Bölge, 2017 yılında toplam 4 ülke ile endekste yer bulurken 2018 yılında 8, bu yıl ise 10 ülkeyle ön plana çıkıyor. Hükümetimizin yıl içinde açıkladığı "Yeniden Asya" stratejisinin yeni dönemde iş dünyamızda da belirginleşeceği görülüyor. Afrika ülkeleri de, özellikle fırsat odak-

lı yaklaşımları olan Türk şirketleri için her zaman değerlendirilen bir bölge. Yatırımcı algısı anketimizde, Çin merkezli geliştirilen Kuşak ve Yol girişiminin etkilerini de değerlendirmeye çalıştık. Katılımcıların yüzde 50'sinden fazlası, Kuşak ve Yol projesinin henüz somut bir etkisinin olmadığı, ancak uzun vadede görünümü olumlu yönde etkilediği konusunda hemfikir oldular.

■ Invest Up ve Startup Expo Etkinliği (2019)

DEİK tarafından organize edilen, Türkiye-Suudi Arabistan Teknoloji Hızlandırma Programı'nın Final Etkinliği "Invest Up" ve "Start-Up Expo", 10 Nisan 2019 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi desteğiyle gerçekleştirildi. Start-Up'lar için hazırlanan 8 haftalık hızlandırma programından sonra 40'tan fazla start-up girişiminin yatırımcılarla bir araya geldiği etkinlikte, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Bahreyn'den gelen yatırımcılarla Türkiye'deki girişimcilik ekosistemi buluştu. DEİK Başkanı Nail Olpak, kurum tarihinde ilk kez gerçekleştirilen etkinliğin program altyapısının büyük bir çalışma ve emekle oluşturulduğunu söyledi. Olpak, yüksek katma değerli ürünler geliştirebilmek için özgür beyinlere ve gençlerin yaratıcılığına ihtiyaç olduğuna dikkat çekti:

Son 50 yılda orta gelir tuzağını aşan ülkelerin serüvenine baktığımızda, iş ortamının iyileştirilmesi, beşerî ve fiziki sermayeye yatırım yapılması gibi kalkınma reçetelerinin yanı sıra yüksek katma değerli ihracatı odak alan çözümlerin önemli olduğunu görüyoruz. Orta gelir tuzağından kurtulup yüksek katma değerli ürünler üretebilmemiz için farklı çözümlerin yanı sıra özgür beyinlere, gençlerimize öncelik tanımamız gerekiyor. Türkiye'nin ekonomik olarak kalkınması ve rekabetçiliğinin artması için de gençlere imkân verip özgür bırakmanın, inisiyatif tanımanın, yaratıcılığın fikri ve ekonomik altyapısını oluşturmanın önemi çok büyük.

■ 4. İstanbul PPP Haftası (2019)

4. İstanbul PPP Haftası kapsamında, 1 Kasım 2019 tarihinde Ticaret Bakanlığı koordinasyonu ve DEİK Kamu Özel Sektör İşbirliği (PPP) Komitesi ile İstanbul Kamu Özel İş Birliği Mükemmeliyet Merkezi (PPPCoE) iş birliğinde 4. İstanbul PPP Zirvesi gerçekleştirildi. 32 ülkenin kamu ve özel sektör temsilcilerini bir araya getiren zirve kapsamında, PPP Modeli ile Altyapı Yatırımlarının Geliştirilmesi amacıyla PPP projelerinin uluslararası yatırım alanındaki cazibesi, proje aşamaları ve PPP iş modelinin küresel ekosistemini ele alan paneller gerçekleştirildi.

DEİK PPP Komitesi Başkanı Eyüp Vural Aydın, zirve ile ilgili olarak, "Etkinliğimize ev sahipliği için İstanbul'u seçmemizin de özel bir sebebi var. Bugün, PPP modeli ile yapılmış pek çok örnek projeyi içinde barındıran özel bir şehir olan İstanbul'dayız. PPP Zirvesi ile aynı zamanda, son 15 yıl içinde 100 milyar dolar tutarında, 100 PPP projesi bitirme başarısı gösteren Türkiye'nin ülkemizin PPP alanındaki tecrübelerini, bu tecrübenin ana aktörlerinden olan potansiyel pazarlarla buluşturmak adına, müteahhitlik, teknik müşavirlik, hukuk ve proje yönetim danışmanlığı sektörlerinin firmalarını söz konusu ülke temsilcileriyle buluşturuyoruz. Önümüzdeki dönemde bu doğrultudaki çalışmalarımızı hız kesmeden sürdüreceğiz" değerlendirmesinde bulundu.

Toplantıda konuşan DEİK Başkanı Nail Olpak ise, "Son 10 yılda ülkemiz adına kamu alanında çok ciddi bir birikim oluştu. Artık bugüne baktığımızda dünyada Türk PPP modeli ile ilgili ciddi bir farkındalık var. PPP projelerinde sözleşme safhasından operasyon ayağına kadar her adıma ilişkin tecrübelerimiz çok değerli. Artık bu tecrübelerimizin yurt dışına ihracını, pazarlanmasını konuşuyoruz" ifadelerini kullandı.

■ KOSGEB İle DEİK Arasında İş Birliği Protokolü (2019)

DEİK ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı arasında (KOSGEB), KOBİ'lerin yurt dışı pazarlarına açılması, ihracata yönelmesi, dış ülkelerde ortak yatırımlar oluşturması ve teknoloji transferi sağlayabilmesine yönelik olarak 6 Aralık 2019'da bir iş birliği anlaşması imzalandı. Protokol kapsamında, DEİK tarafından yurt içi ve yurt dışında organize edilen ülke İş Konseyi etkinliklerine KOBİ'lerin de katılması, dış pazarlara dair bilgi/tecrübe paylaşımının yapılması ve DEİK tarafından yurt dışına düzenlenen iş heyeti ziyaretleri programlarına katılım için KOBİ'lerin "Yurt Dışı Pazar Destek Programı"ndan destek alması gibi pek çok konuda anlaşmaya varıldı.

DEİK ve KOSGEB arasında imzalanan iş birliği anlaşması (6 Aralık 2019)

Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, DEİK Başkanı Nail Olpak ve KOSGEB Başkanı Prof. Dr. Cevahir Uzkurt'un katılımlarıyla gerçekleşen imza töreninde konuşan KOSGEB Başkanı Uzkurt, KOBİ'lerin dış ilişkiler, dış ticaret ve yatırımlarla ilgili konularda bilgi birikimlerinin artırılması ve desteklenmesi için DEİK ile yapılan iş birliğinin önemine vurgu yaptı.

DEİK Başkanı Nail Olpak da, DEİK üyeleri arasında büyük firmaların yanı sıra KOBİ'lerin de bulunduğunu anımsatarak, "Bu çerçevede KOSGEB'in bizimle yaptığı protokolde vermiş olduğu destek son derece önemli. KOBİ'lerimiz değişen piyasa koşullarına hızlı uyum yetenekleri, esnek üretim yapıları, bölgeler arasındaki dengeli büyümeye katkılarıyla işsizliğin azaltılmasında ve yeni iş alanlarının açılmasında ülke kalkınmasına en fazla katkıda bulunan işletmelerin başında geliyor" şeklinde konuştu.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

“DEİK olarak tüm görüşlere de eşit mesafede durmaya özen gösteriyoruz.”

Kurumsal yapıyı kurmanın önemli bir boyutu da iletişimdir. Bunun; kurum içi iletişim, üyelerle iletişim ve paydaşlarla iletişim boyutları var. Paydaşlar deyince, olayın PR ve medya tarafı da işin içine giriyor. Ayrıca ilişki içinde olduğumuz bakanlıklar, kamu kuruluşları, karşı kanat kuruluşları, büyükelçilikler, konsolosluklar var. İş Konseylerinin önünü bu alanda da açmanın kurumun geleceği açısından önemli olduğunu düşündük. Bu nedenle İş Konseyi başkanlarımıza basınla ilişkilerinde, “Rahat olun ve konuşun” dedik. Hatta, “Konuşmanızda fayda buluruz” diyerek onları teşvik ettik. Basınla ilişkilerinde onlardan iki tane isteğimiz var. Bir, lütfen basın açıklamaları ve programlarınızdan önce bizimle diyalogda olun, belki sizden bir saat önce veya sonra ben de DEİK Başkanı olarak aynı konuda görüşme yapmış veya yapacak olabilirim. Tutarlılık açısından birbirimizden haberdar olalım yeter. İkincisi de lütfen sadece kendi alanınızla, İş Konseyinizle ilgili konuşun. Genele yönelik bir şeyler konuşulacaksa orada bırakın, onu kurumu temsil eden kişi konuşsun.

Basınla ilişkilerde rutin basın açıklamalarının yanı sıra yılda iki defa uzun basın sohbetleri gerçekleştiriyorum. Bu sohbetlerde herhangi bir soru kısıtlamamız olmaz,açık uçludur ve basın mensuplarımızla iyi bir diyaloğumuz olmuştur hep. Ben röportajlar ve canlı yayınlarda da önden soruları istemem ve almam, sadece konuşulacak konu ne onu sorarım; AB tamam, Körfez tamam gibi. Genellikle riskli bulunsa da canlı yayınları daha fazla tercih ediyorum, çünkü mesajınızı başka bir yoruma gerek kalmadan direk kendi ağzınızdan verebiliyorsunuz. Bu şekilde katıldığım canlı yayınlar ve basın açıklamalarında riski yönetmek için elimde iki tane güzel aracım var. Birincisi, bilmediğim bir konuda “Bilmiyorum” diyebilmek; ikincisi de yanlış bir şey söyleyince “Özür dilerim, yanlış söyledim” diyebilmek. Basının tüm yelpazesiyle görüşen bir insanım. Bunun da güven ve inandırıcılık anlamında faydalı ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Önemli bir gelişme olduğunda, henüz konunun ayrıntılarını bilmeden sıcağı sıcağına açıklama yapmak genelde çok riskli olabiliyor. Bünyemizde “Yazı Atölyesi” adını verdiğimiz bir yapı var. Bu atölyede metin yazarı arkadaşımız, kurumsal iletişimcimiz, genel sekreter yardımcımız, genel sekreterimiz, hatta özel kalemim ve ekonomik araştırmalardan sorumlu arkadaşlarımız var. Her türlü iletişimimiz bu atölyeden geçer, herkes görüşünü belirtir. Bu da bize bir bütünlük kazandırır. Sıcak gelişmelerde bile konuyu süzgeçten geçirmek bizi olası iletişim kazalarından korur.

Önem atfettiğimiz alanlardan bir diğeri de ekonomik araştırmalar. Ekonomik Araştırmalar Bölümü’nün, adı “Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu” olan bir yapının içerisinde çok önemli bir role sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle başkan olmamdan sonra, önce kendilerinden daha önce de adeta fiili hizmet aldığımız akademisyenlerden oluşan multidisipliner bir Danışma Kurulu grubu kurduk. Devamında da Ekonomik Araştırmalar Bölümümüzü oluşturduk. Her iki yapımızla da birlikte çok güzel bir diyalog içinde çalışıyoruz. Belirli aralıklarla bir araya gelip eldivensiz konuşuyoruz. Buradan ben şahsen çok besleniyorum. Bu konuda hocalarımıza da gerçek bir teşekkür borçluyuz. Toplantılarımızı daha evvel fiziki olarak yapıyorduk, salgında çevrim içine geçtik. Şimdi de fiziki veya çevrim içi olarak iki ayda bir, 2-2,5 saat süren toplantılarımız oluyor.

Toplantıların uzun olmaması, başlangıç ve bitiş saatlerine uyulması ve detaylı gündemlerinin yeterli zaman öncesinde katılımcılara gönderilmesi, en çok önem verdiğim şeylerden biri. Bu, DEİK’in Yönetim Kurulu toplantıları için de geçerli. 35 kişilik bir Yönetim Kurulumuz var ve bu insanların hepsi de Türkiye’nin önde gelen isimleri. Bu toplantıları süre olarak sınırlamazsanız ve bir sisteme bağlamazsanız, oradan verim alamazsınız. İcra Kurulumuz da 13 kişiden oluşuyor. Yönetim Kurulu ve İcra Kurulu dönüşümlü olarak her ayın ikinci pazartesi günü saat 16:00’da toplanıyor. Toplantı standart olarak 2,5 saat sürüyor. Cuma günü öğlene kadar arkadaşlarımız toplantı gündemini e-mail yoluyla üyelerimize iletiyorlar ve bu da bir kuraldır. Gündem maddelerinin önünde bir özet sayfa, arkasında da 50-80 sayfa ekleri bulunuyor. Gündemimizi 2 saatte bitirecek şekilde planlıyoruz. Son yarım saati ise serbest gündem olarak bırakıyoruz, belki gündemi gönderdikten sonra oluşan yeni gelişmeler vardır diye. Toplantının süresine azami dikkat ederim. Yönetim Kurulu üyelerimiz bilirler ki 18:30’da bu salondan çıkacaklar. Bunun, katılımı sağlayan çok önemli bir unsur olduğuna inanıyorum.

Toplantıda rutin konuları olabildiğince kısa tutuyoruz. Mesela DEİK’in mali durumu bunlardan biri. DEİK zaten bir bağımsız denetim kuruluşundan destek alan, kendi içinde de Denetim Kurulu olan bir yapı. Mali yapısı sürekli kontrol altında tutuluyor. Böyle bir yapıda siz her ay finansal konulara bir saat ayırmaya kalkarsanız o toplantı bitmez, gerek de yok. Biz bütün detayları, raporları, finansalları zaten paylaşıyoruz. Arzu eden Yönetim Kurulu üyelerimiz şeffaf bir şekilde inceleyebiliyorlar. Bu konuda sorusu olan, bilgi almak isteyen varsa konuşuyoruz, yoksa devam... Üye giriş çıkışları yine aynı şekilde. Bu ay şu kadar yeni üyemiz olmuş, şu kadar üye de ayrılmak istemiş. Bu bilgi yeterli. Zaten bir Üye Kabul Komitemiz var, orada üyelikle ilgili tüm değerlendirmeler yapılıyor. Yeni başvurular için en az iki yıldır üyemiz olan iki üyemizin yazılı referansını istiyoruz. Ayrıca adayın yüz kızartıcı bir durumu olup olmadığını titizlikle sorguluyoruz. Ek olarak, başvurusunu görüş almak üzere üye olmak istediği İş Konseyi’nin yönetimine gönderiyoruz. Olumsuz bir görüş yoksa, Yönetim Kurulu’ndan onay alıp üyelik işlemlerini tamamlıyoruz. Üye seçiminde de hiçbir politik kritere yer vermiyoruz.

DEİK olarak bu ülkeyi sevip onun için çalışan tüm görüşlere eşit mesafede durmaya özen gösteriyoruz. Burada pek çok farklı görüşe sahip insan bir arada çalışıyor. DEİK’in bir önemli artısının da bu olduğuna inanıyorum. Devlet yönetimimiz de bu konuya en az bizim kadar özen gösteriyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın bugüne kadar bizden hiçbir siyasi talebi olmamıştır, bunu bütün üyelerimiz de bilirler. Bence bu çok doğru bir karardır. Çünkü DEİK bir iş insanları örgütü ve yapması gereken katma değer oluşturma görevine odaklanmak zorunda. Biz siyasi bir söylemle konuşmak durumunda değiliz ve siyasetçilerimiz de bizden bunu istemiyorlar. Ben bu durumdan çok mutluyum.

■ DEİK İş Konseyleri Seçimli Genel Kurulu (2020)

DEİK İş Konseyleri Seçimli Genel Kurulu 11 Ocak 2020 günü İstanbul'da yapıldı. İki yılda bir düzenlenen organizasyon kapsamında, İş Konseylerinin yeni Başkan ve Yürütme Kurulu Üyelerinin seçimi için 2.530 üye oy kullandı. Toplam 145 İş Konseyinin 121 tanesi mutabık kalınan tek liste ile seçime girerken, 24 İş Konseyinde seçim yarışı yaşandı. İş Konseylerinin yeni Başkan ve Yürütme Kurulları iki yıllık çalışma dönemi için göreve geldi. DEİK Başkanı Nail Olpak, geçen dönem 15 kadın İş Konseyi Başkanı varken son seçimlerle bu sayının 19'a yükseldiğini açıkladı.

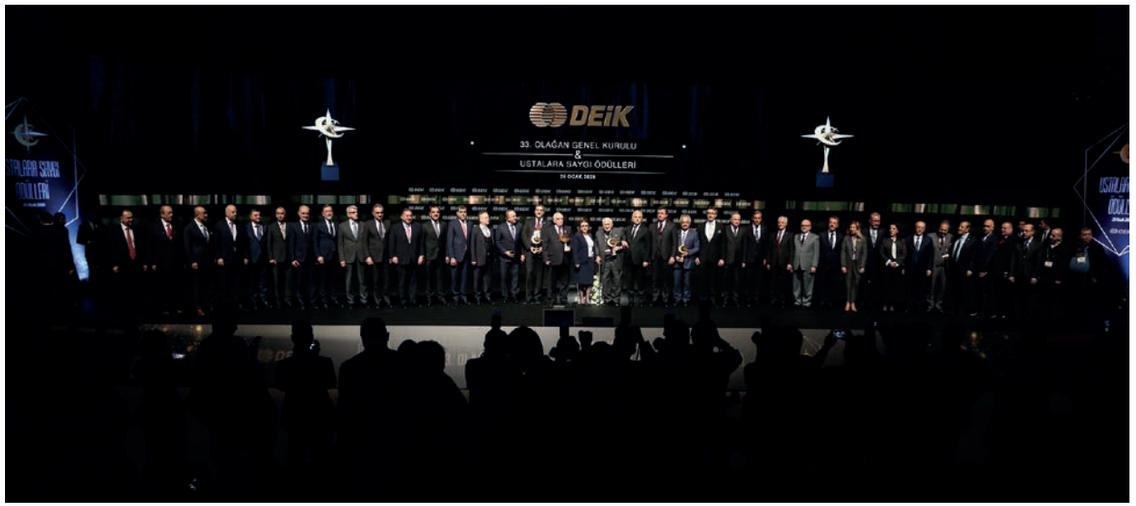
■ Ticari Diplomasi Ödülleri (2020)

DEİK tarafından İş Konseyleri Performans Değerlendirme Sistemi kapsamında ilk defa düzenlenen Ticari Diplomasi Ödülleri Töreni, 11 Ocak 2020 günü İstanbul'da gerçekleştirildi. Geleneksel hale gelmesi hedeflenen DEİK Ticari Diplomasi Ödülleri kapsamında "Sponsorluk ve Bütçe Yönetimi", "Üye İlişkileri ve Kazanımı", "Medya Görünürlüğü", "Paydaşlarla İlişkiler", "Yürütme Kurulu Süreç Yönetimi", "Hedef Gerçekleştirme" ve "Üstün Performans" olmak üzere 7 kategoride 14 ödül ve Ticari Diplomasi Onur Ödülü ile toplam 15 ödül sahibini buldu.

Ödül töreninde konuşan DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK'in büyük bir ağaca benzediğini belirterek, "35 yıldır, iş insanlarımızla ülkemizin ticari diplomasisini yürütme görevini birlikte başarıyoruz. DEİK ağacımızın dalları olan İş Konseylerimizin azmine ve ufkuna güveniyor ve gurur duyuyoruz. Tüm dünyaya yayılmış 146 İş Konseyimizle, Türkiye'nin ticari diplomasisini yürüten öncü bir kurumuz" dedi. Ölçülemeyen bir başarıdan ya da başarısızlıktan bahsedilemeyeceğine dikkat çeken Olpak, "Başarısızlığı analiz ederek düzeltmeyi amaçlarken başarıyı da ödüllendirmenin gereğine inanıyoruz. Bu yaklaşımdan hareketle Performans Değerlendirme Sistemimizi 2019'un başı itibarıyla hayata geçirdik. Bu değerlendirme sisteminin sonuçları çerçevesinde, Ticari Diplomasi Ödül Törenimizi düzenledik. DEİK tarihinde bir ilki gerçekleştirmekten dolayı son derece mutlu ve heyecanlıyız" diye konuştu.

■ 33. DEİK Olağan Genel Kurulu ve Ustalara Saygı Ödülleri (2020)

33. DEİK Olağan Genel Kurulu, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın katılımıyla, DEİK Başkanı Nail Olpak'ın ev sahipliğinde 25 Ocak 2020 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Yapılan seçimlerde, 4 yıllık yeni dönemde görev yapacak 35 Yönetim Kurulu Üyesi ile 5 Denetim Kurulu Üyesi belirlendi. Dört ana Kurucu Kuruluşun Başkanlarının daimi Başkan Yardımcıları olarak görev yaptığı DEİK Yönetim Kurulu'nun diğer üyelerini, kurucu kuruluş ve kurumsal üyeleri temsilen 9 üye, İş Konseyi başkanlarından 11 üye ve DEİK üyesi 10 üye oluşturdu. Toplamda 35 asil üyeden oluşan Yönetim Kurulu'nun Başkanlığına yeniden Nail Olpak seçilirken, M. Rifat Hisarcıklıoğlu, İsmail Gülle, Abdurrahman Kaan, Mithat Yenigün Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları oldu. Nail

33. DEİK Olağan Genel Kurulu kapsamında ilki gerçekleştirilen Ustalara Saygı Ödülleri töreninde, DEİK'in temellerini atan "Ticari Diplomasi"nin ustaları ödüllendirildi (25 Ocak 2020).

Olpak, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, yeni dönemde dört ana hedefe odaklanacaklarını açıkladı:

Ülkemizin menfaatleri doğrultusunda "etkin lobicilik" faaliyetleri yürüteceğiz. Bu noktada önceliğimiz ABD ve AB ülkeleri olacak. "Ticari Diplomasi" hedeflerimize ulaşmak için maddi ve manevi bütün enstrümanlarımızı, tüm gücümüzle sonuna kadar kullanacağız. Liderlerimizin belirlediği ticaret hedeflerimizi yakalamak ikinci önceliğimiz olacak. Nasıl ABD ile 100 milyar dolar, yüzde 50-50 dengeli ikili ticaret hedefimiz varsa ve bunun iş dünyası adına gereğini yapmak bize düşüyorsa, benzer şekilde Rusya ile de 100 milyar dolar hedefimiz var. ABD ile hedefimiz için sektörler bazında çalışarak hazırlıklarımızı yaptık, liderlerimizin atacakları adımları bekliyoruz. Üçüncü hedefimiz ise, ticari diplomasiyi anlatmak için Anadolu'yu karış karış dolaşacağız. Kurucu Kuruluşlarımızın da desteğini alarak hedefimiz, daha fazla firmamızı yurt dışına açmak ve ticari diplomasi çalışmalarımızın içine katmak. Ayrıca, diasporamızın geleceği ve ülkemizin menfaatleri için çalışmalarımıza hız vereceğiz. Bu da yeni dönemdeki dördüncü hedefimiz olacak.

33. DEİK Olağan Genel Kurulu'nun ardından gerçekleştirilen Ustalara Saygı Ödülleri töreninde, DEİK'in temellerini atan "Ticari Diplomasi"nin ustaları ödüllendirildi. Türkiye-ABD İş Konseyi'nin Kurucu Başkanı merhum Mehmet Ersin Faralyalı'nın ödülü oğlu Serdar Faralyalı'ya eski Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen ve DEİK Başkanı Nail Olpak tarafından; Türkiye-ABD İş Konseyi'nin ilk Başkanı merhum Feyyaz Berker'in ödülü de Tekfen Holding Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Ercan Kumcu'ya eski Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve DEİK Başkanı Nail Olpak tarafından ve-

rildi. DEİK'in Şeref Üyesi ve aynı zamanda yaşayan en kıdemli üyesi olan Ali Nihat Gökyiğit, ödülünü dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve DEİK Başkanı Nail Olpak'ın elinden aldı. İlk DEİK Başkanı ve eski Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun'un ödülünü ise dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ve DEİK Başkanı Nail Olpak takdim etti.

DEİK Başkanı Nail Olpak, Ustalara Saygı Ödülleri nedeniyle yaptığı konuşmada, "Bir usta, tecrübesiyle etrafına güç verirken beslediği umutla güven verir. Konuşmasıyla zihin kapılarımızda ufuklar açılır. Düştüğümüzde elimizden tutar ve kaldırır. Süreci en etkili ve doğru şekilde yönetir, zorluklara rağmen yaptığı işin üstesinden gelir. Üstesinden gelebildiği için ustadır. Bugün, Genel Kurulumuz ve ustalarımızın ortaya koyduğu eser olan DEİK'imizin küresel yolculuğunda ilk imzaları atanları, DEİK'in altyapısını oluşturan, çalışmalarıyla kurumumuza değer katan ustalarımızı onurlandırmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Ustalarımız bizim için bir değer. Bu yıl ilkini düzenlediğimiz Ustalara Saygı Ödüllerimiz geleneksel olarak devam edecek ve her yıl Ticari Diplomasinin ustalarını onurlandıracağız" dedi.

■ "DEİK ile Ticari Diplomasi Yolculuğu" buluşmaları (2020)

DEİK, küçük ve orta ölçekli işletmeler de dâhil olmak üzere Türkiye'nin dört bir köşesinden DEİK'e katılacak yeni üyeleriyle hem ülke hem de dünya çapındaki etki sahalarını daha da genişletmek amacıyla "DEİK ile Ticari Diplomasi Yolculuğu" etkinliklerine 18 Şubat 2020 tarihinde Bursa'dan başladı. DEİK Başkanı Nail Olpak toplantıda, "DEİK Yönetim Kurulu olarak iyi olduğunu düşündüğümüz faaliyetler içindeyiz ama bu faaliyetleri duyurma konusunda ne ölçüde aktifiz diye kendimize sorduk. Firmalar DEİK'ten nasıl faydalanabilir kısmını anlatmak için bu etkinliğin başlangıcını buradan yaptık. Ülkelerin bugün geldiği nokta çerçevesinde ticaret ve diplomasinin beraber gitmesi gerekiyor. Elbette siyasetçilerin, ülkeyi yönetenlerin yaptığı görüşmeler birinci planda ama sivil kanadın da sesinin yükseldiği çerçevede bunun etkilerini görüyoruz" diye konuştu. Ticari diplomasi, dış ticaret, ihracat ve ekonomi konularının ele alındığı panele, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Saim Kılavuz ve iş dünyasından temsilciler katıldı.

İş Konseylerinin çalışmaları

■ Yeni kurulan İş Konseyleri

DEİK bünyesinde 2018-2020 yılları arasında Afrika Kıtası'nda 4 yeni İş Konseyi kuruldu: DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi (2018), DEİK/Türkiye-Sierra Leone İş Konseyi (2018), DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi (2018) ve DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi (2019).

DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi (2018)

DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi, iki ülke arasındaki mevcut iş birliği potansiyelinin değerlendirilmesi, ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir platform oluşturmak amacıyla Türkiye - ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu kapsamında 22 Şubat 2018 tarihinde kuruldu. İş Konseyi'nin karşı kanat kuruluşları olarak Burkina Faso Ticaret ve Sanayi Odası (CCI-BF) ve Burkina Faso Yatırım Ajansı (ABI) yer aldı. İş Konseyinin Kurucu Başkanı Ahmet Dal oldu.

DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi, kuruluşun ardından 30 Nisan-5 Mayıs 2018 tarihlerinde Burkina Faso'da temaslarda bulundu. İş Konseyi organizasyonu kapsamında, 5 Şubat 2019 tarihinde Burkina Faso Ulusal Meclis Başkanı Alassane Bala Sakande ile bir çalışma yemeği organize edildi. İstanbul'da gerçekleşen çalışma yemeğinde Meclis Başkanı Sakande, Ayka Tekstil'in gerçekleştireceği ve 12 bin kişiye istihdam sağlaması planlanan yatırımın Türk yatırımcılar için örnek teşkil etmesini

Türkiye-Burkina Faso İş Forumu'da iki ülkenin önde gelen iş insanları katıldı (10 Nisan 2019).

umduğunu belirtti. 10 Şubat'ta ise Türkiye-Burkina Faso İş Forumu gerçekleştirildi.

10 Nisan 2019'da DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi ev sahipliğinde iki ülkenin önde gelen iş insanlarının katılımlarıyla İstanbul'da bir İş Forumu gerçekleştirildi. Burkina Faso Devlet Başkanı Roch Marc Christian Kabore, Burkina Faso Ticaret, Sanayi ve Zanaat Bakanı Harouna Kabore, DEİK Başkanı Nail Olpak, Burkina Faso Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Mahamadi Savadogo ve Dönemin Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi Başkanı Ahmet Dal'ın konuşmalarıyla yer aldığı İş Forumu'nda iki ülke arasındaki yatırım fırsatları ve ticaretin geleceği konuşuldu.

DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyinin katılımı ile 19 Eylül 2019 tarihinde, Türkiye-Burkina Faso Karma Ekonomik Komisyon (KEK) 2. Dönem Toplantısı'nın hazırlığı için bir araya gelindi. Önemli anlaşmaların imzalandığı hazırlık toplantısı Ankara'da gerçekleştirildi. 2-5 Ekim 2019 tarihleri arasında ise iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin artırılması amacıyla DEİK/Türkiye-Burkina Faso İş Konseyi tarafından Burkina Faso'ya bir heyet ziyareti gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Sierra Leone İş Konseyi (2018)

DEİK/Türkiye-Sierra Leone İş Konseyi, 1 Şubat 2018 tarihinde Freetown Büyükelçiliği'nin faaliyete geçmesiyle, Türkiye-Afrika II. İş ve Ekonomi Forumu kapsamında 11 Ekim 2018 tarihinde kuruldu. Konseyin karşı kanat kuruluşu Sierra Leone Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (SLCCIA) oldu. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanı Mehmet Akyol'dur.

2018 yılında Türk Hava Yolları'nın direkt uçuş ağına Sierra Leone'yi de dâhil etmesi ve Türk enerji gemisi Karadeniz Powership Doğan Bey'in Sierra Leone için enerji üretmeye başlayacak olması, iki ülke arasında güçlenen ilişkilerin diğer somut göstergeleri oldu. Türkiye'nin acil yardım, insani yardım, eğitim ve kalkınma alanlarına yönelik yardım ve projeleri, iki ülke ve halklar arasındaki bağların güçlenmesine büyük katkı sağladı.

DEİK/Türkiye-Sierra Leone İş Konseyi organizasyonu kapsamında 15 Ağustos 2018 tarihinde, yeni kurulan İş Konseyinin gelecek dönem faaliyetlerini ve iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri değerlendirme amacıyla Sierra Leone Dışişleri Bakanı Nabeela Tunis ile çalışma yemeği gerçekleştirildi. Dışişleri Bakanı Tunis, ikili ilişkilere verdikleri önem gereği Ankara'da en kısa zamanda büyükelçilik açmak istediklerini, Türk yatırımcılar için Sierra Leone'nin özellikle madencilik, inşaat, turizm, tarım, balıkçılık ve enerji sektörlerinde birçok fırsat barındırdığını dile getirdi.

DEİK/Türkiye-Sierra Leone İş Konseyi katılımıyla 26-29 Mart 2019 tarihleri arasında Sierra Leone Cumhuriyeti Akra Büyükelçiliği tarafından Yatırımcı Semineri gerçekleştirildi. Seminer sonrası karşı kanat kuruluşu Sierra Leone Ticaret ve Sanayi Odası temsilcileri ile İş Konseyi Ortak Toplantısı düzenlendi. Toplantıda Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı Fatih Volkan Kazova da hazır bulundu. Türkiye ile Sierra Leone arasındaki ticaret hacmi 2019 yılında 53,4 milyon dolar olarak gerçekleşti.

DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi (2018)

DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi, Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu kapsamında 22 Şubat 2018 tarihinde kuruldu. İş Konseyinin karşı kanat kuruluşu Togo Ticaret ve Sanayi Odası (CCI-TOGO) oldu. DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi'nin organizasyonunda 22-26 Eylül 2018 tarihleri arasında Togo ile ikili ilişkileri geliştirmek amacıyla çeşitli kurum ve kuruluş ziyaretleri gerçekleştirildi. İş Konseyinin Kurucu Başkanı Berna Akyıldız'ın katılımıyla gerçekleştirilen ziyaretler kapsamında, iki ülke arasında var olan ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin artırılmasına yönelik temaslarda bulunuldu.

DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi organizasyonu ve MÜSİAD iş birliği kapsamında 31 Mart-3 Nisan 2019 tarihleri arasında Benin-Togo Heyet Programı gerçekleştirildi. Program kapsamında Benin'in Cotonou ve Togo'nun başkenti Lomé'de iş forumu ve çeşitli kurum ziyaretleri gerçekleştirildi. İlgili iş forumlarına 23 Türk firma yetkilisi ve her iki ülkeden yaklaşık 170 iş insanı katılım gösterdi.

DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi (2019)

DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi, 2019 yılının Mart ayında, DEİK ve karşı kanat kuruluşu Güney Sudan Yatırım Otoritesi tarafından kuruldu. İş Konseyinin Kurucu Başkanı Zafer Topaloğlu'dur. DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi, Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştiren Güney Sudan Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Awut Deng Acuil'in katılımıyla 8 Ocak 2020 tarihinde bir çalışma yemeği düzenledi.

■ Mevcut İş Konseylerinin faaliyetleri

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri

Ekonomi Bakanlığı ev sahipliğinde DEİK organizasyonu ile Türkiye ile Batı Afrika Ülkeleri Ekonomi Topluluğu (ECOWAS) resmi ve ticari heyetleri 22-23 Şubat 2018 tarihlerinde İstanbul'da birincisi gerçekleştirilen Türkiye-ECOWAS Ekonomi ve İş Forumu'nda bir araya geldi. Forum, binden fazla Türk ve Afrikalı iş insanını buluşturdu. Forumun açılışında konuşan dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, "Afrika ile dış ticaret hacmimiz, THY'nin uçuşlarına paralel olarak arttı. Afrika'nın tamamıyla

Türkiye'nin dış ticaret hacmi 25 milyar dolar seviyelerine geldi" dedi. Türkiye'nin 15 yıldır süren çabalarının Afrika kıtası ile ticarette çok önemli gelişmeler yarattığını vurgulayan Zeybekci, "10 yılda 200 milyon dolarlık bir dış ticaret hacminden, bugün yaklaşık 2 milyar doların üzerine çıkarak 10 kat artış yakaladık. Kısa vadede hedefimiz dış ticaret hacmimizi 5 milyar dolar seviyesine çıkarmak, orta vadede ise 10 milyar seviyesine ulaşmak" dedi.

Afrika ile ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi stratejisi kapsamında Ticaret Bakanlığı ev sahipliğinde, Afrika Birliği (AU) iş birliğiyle düzenlenen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'nun ikincisi, 10-11 Ekim 2018 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Afrika'daki siyasi liderler ve üst düzey karar vericiler ile önemli portföy yöneticileri ve iş insanlarını bir araya getiren Türkiye-Afrika II. Ekonomi ve İş Forumu'nun açılışı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Etiyopya Cumhurbaşkanı Dr. Mulatu Teshome, Ruanda Cumhuriyeti Başbakanı Edouard Ngirente, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Afrika Birliği Komisyonu Ekonomik İşler Komiseri Victor Harison, DEİK Başkanı Nail Olpak ve Pan-Afrika Ticaret Odaları Başkan Yardımcısı Melaku Ezezew'in katılımlarıyla yapıldı.

Etkinliğin açılışında konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Kazan-kazan ve eşit ortaklık temelinde, karşılıklı saygıya dayalı ilişkilerimizi her alanda ilerletmeyi arzu ediyoruz. Bu anlayışla göreve geldiğimiz günden beri, hiçbir ayrım yapmadan Afrika kıtasının tamamıyla iş birliğimizi güçlendirmenin gayreti içindeyiz" dedi. Türkiye'nin Afrika kıtası ile iş birliğine büyük önem verdiğini belirten Erdoğan, "Başbakanlığım döneminde, 2005 yılını 'Afrika Yılı' olarak ilan etmiştik. O günden bugüne tempo artarak devam etti. Göreve geldiğimizde Afrika'da 12 büyükelçiliğimiz varken, bugün 41 büyükelçiliğimiz var. Bu sayı artarak devam edecek" dedi.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Ülkemizin gelecekteki en büyük ticari partnerinin Afrika olacağını düşünüyorum."

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri olarak, biz Afrika'yı her zaman çok canlı tutmak durumundayız. Ülkemizin gelecekteki en büyük ticari partnerinin Afrika olacağını düşünüyorum. Tabii ki Avrupası, Orta Doğusu, Amerikası, Asyası hepsi birbirinden değerli pazarlar; ama Afrika'yı da hiç ihmal etmeden, Afrika'daki her bir iş konseyimizi canlı tutarak oradaki ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz. Şu an dünya yine bir ekonomik türbülanstan geçiyor, talebi kısıp enflasyonu dizginleme adına bütün dünyada adımlar atılıyor. Herkes gibi Türk iş insanları da zor bir dönemden geçiyor. Emin olun, bu zor dönemi atlatabileceğimiz en değerli coğrafyalardan bir tanesi de Afrika coğrafyasıdır. Bizim olabildiğince sahaya çıkıp, bire bir pazara dokunup, hem kendimize hem de ülkemize fayda yaratmamız gerekiyor.

Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'nun ikincisi geniş bir katılımla İstanbul'da gerçekleştirildi (10-11 Ekim 2018).

DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi organizasyonu ile 10-14 Mart 2019 tarihleri arasında Angola Heyet Programı kapsamında Angola'nın başkenti Luanda'da karşı kanat kuruluşuna bir ziyaret gerçekleştirildi. İş Konseyi Başkanı Abdullah Eriş ve İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Ali Çiftçioğlu'nun katılım sağladığı ziyaret kapsamında, 13 Mart 2019 tarihinde Angola Tarım Bakanı Marcos Alexandre Nhunga ile iki ülke arasında gerçekleştirilebilecek projeler üzerinde değerlendirmelerde bulunulan bir toplantı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi, 1-4 Eylül 2019 tarihleri arasında da Angolalı bakanlar ve Türk diplomatik temsilcilikleri ile bire bir temas kurulması hedefiyle İş Konseyi Başkanı Abdullah Eriş'in başkanlığında temaslar gerçekleştirdi. Luanda'da gerçekleştirilen ziyaret kapsamında, DEİK üyeleri tarafından tedarik edilebilecek ürün ve hizmetler ile iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine dair konular ele alındı.

DEİK/Türkiye-Benin İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Benin İş Konseyi, DEİK/Türkiye-Togo İş Konseyi ve MÜSİAD iş birliği ile 31 Mart-3 Nisan 2019 tarihleri arasında Benin-Togo Heyet Programı gerçekleştirildi. 23 Türk firma yetkilisinin ve her iki ülkeden yaklaşık 170 iş insanının katılımı ile Benin'in Cotonou ve Togo'nun Lomé kentlerinde gerçekleştirilen heyet programında iş forumları da düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi

7 Mart 2020 tarihinde Burundi Dışişleri Bakanı Ezéchiel Nibigira, Burundi Ankara

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşen Cezayir-Türkiye İş Forumu (27 Şubat 2018).

Büyükelçisi Gérard Bikebako ve beraberindeki heyetin katılımlarıyla, dönemin DEİK/Türkiye-Burundi İş Konseyi Başkanı Sedat Kaymak ev sahipliğinde, İş Konseyi üyeleriyle beraber bir çalışma yemeği düzenlendi.

Yemekte konuşan Dışişleri Bakanı Nibigira, "Burundi'nin ekonomik açıdan büyümek için yatırımına ihtiyaç duyduğu sektörlerin hepsi Türkiye'de mevcut ve güçlü. Ekonomik anlamda gelişebilmemiz FDI aracılığıyla gerçekleşecektir. Sizleri Burundi'ye yatırım yapmaya davet ediyorum. Burundi'nin başkentinin değişme durumu söz konusu, bunun için yeni politik merkezde altyapı ve inşaat ihtiyacı var. Bu merkezi diğer bölgelere bağlayacak yol inşası ihtiyaçları var. Tanzanya ile bağlantı kuracak bir demiryolu projemiz var. Enerji sektöründe de yenilenme ve büyüme ihtiyacı bulunuyor. Türk firmalarına bu fırsatları değerlendirmelerini öneriyorum" dedi.

DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde Cezayir, Moritanya ve Senegal'e gerçekleştirilen 2018 yılının ilk Afrika resmi ziyareti, Ekonomi Bakanlığı koordinasyonunda ve DEİK'in organizasyonu ile 27 Şubat 2018-2 Mart 2018 tarihleri arasında gerçekleştirdi. Ziyaretler kapsamında 3 ülke ile Türkiye arasında 18 anlaşma imzalandı. Organizasyon kapsamında 27 Şubat 2018 tarihinde Cezayir'de gerçekleştirilen Cezayir-Türkiye İş Forumu'na 200 Türk ve 600 Cezayirli iş insanı katıldı.

Yapılan ikili görüşmelerde iki ülke arasındaki yatırım ve iş birliği fırsatları değerlendirildi. Cezayir-Türkiye İş Forumuna katılan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye için 500 yıldır kardeşlik duygularıyla bağlı olunan Cezayir'in özel bir yeri olduğuna dikkat çekerken, DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı Fuat Tosyalı da Afrika Kıtası'nın en güçlü ekonomisi olan Cezayir'in Türkiye'nin Afrika'daki en büyük ticaret ortağı konumunda olduğunu hatırlattı. Tosyalı, güçlü petrol ve doğalgaz rezervleri bulunan Cezayir'in doğrudan yabancı yatırımları teşvik etmeyi bir hükümet politikası olarak benimsediğini söyledi.

DEİK/Türkiye-Cibuti İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Cibuti İş Konseyi, 5-7 Aralık 2018 tarihleri arasında Cibuti'ye gerçekleştirilecek olan iş heyeti ziyareti öncesinde görüş ve önerilerini almak amacıyla Cibuti Büyükelçisi Salim Levent Şahinkaya ile İstanbul'da bir tanışma toplantısı düzenledi. 24 Aralık 2019 tarihinde İş Konseyi'nin katılımı ile Ankara'da Cibuti Özel Ekonomik Bölgesi-ÖEB Toplantısı gerçekleştirildi. Türkiye-Cibuti Karma Ekonomik Komisyonu 4. Dönem Toplantısı ise 18-19 Şubat 2020 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi, 27 Şubat 2019 tarihinde Çad Cumhurbaşkanı Idriss Déby'nin Türkiye'yi resmi ziyareti kapsamında kendisine eşlik eden karşı kanat kuruluş başkanları ile Ankara'da bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıya Çad Ticaret Odası Başkanı Amir Adoudou, Çad Ulusal İşverenler Konseyi Başkanı Bichara Doudoua, DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi Başkanı Can Hakan Karaca, T.C. N'Djamena Büyükelçisi Erdal Sabri Ergen ve Çad Ankara Ticaret ve Ekonomi Müsteşarı Adanao Saleh Moussa katılım sağladı.

12 Aralık 2019 tarihinde de DEİK/Türkiye-Çad İş Konseyi organizasyonu ile Çad'ın Madenler ve Jeoloji Ulusal Şirketi'nin (SONAMIG) Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle Türkiye-Çad İş Konseyi ile Enerji İş Konseyi'nin ortak toplantısı gerçekleştirildi. DEİK'in İstanbul ofisinde özel sektör temsilcileri ile gerçekleştirilen toplantıda SONAMIG'i Genel Direktörü Abderahman Hamdane Outhman ile İletişim Sorumlusu Ahmat Baba Habib temsil etti. Hamdane Outhman, Sonamig'in 13 adet maden ruhsatı olduğunu hatırlatarak, kıymetli madenlerin satın alımında ve satılmasında uluslararası ortaklar ile hareket etmeyi arzu ettiklerini belirtti. Katılımcıların, güvenlik başta olmak üzere kıymetli madenlerin ülkenin dışına sevk edilmesi ve işlenmesi konularında sorularını cevaplayan Hamdane Outhman, her türlü iş birliğine açık olduklarını söyledi.

DEİK/Türkiye-Ekvator Ginesi İş Konseyi

1 Ağustos 2019 tarihinde Ekvator Ginesi Büyükelçisi Moises Mba Nchama ile DEİK/Türkiye-Ekvator Ginesi İş Konseyi Başkanı Ali Baru Alsırt arasında Ankara'da bir görüşme gerçekleştirildi. İş Konseyi, 22 Ekim 2019 tarihinde de Ekvator Ginesi Ankara Büyükelçisi ve ilgili üyelerin katılımıyla bir bilgilendirme toplantısı düzenledi.

DEİK/Türkiye-Etiyopya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Etiyopya İş Konseyi organizasyonu ile 30 Nisan 2018 tarihinde Türkiye-Etiyopya Ekonomik İlişkileri Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirildi. Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti'nin

Ankara Büyükelçisi Ayalew Gobezie Workneh ve İstanbul Başkonsolosu Wondimu Gezahegn'in katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda İş Konseyi Başkanı Emre Aykar ve İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri, Etiyopya'da iş sorunları ve ülkenin ekonomik durumu hakkında görüş alışverişinde bulundu.

DEİK/Türkiye-Etiyopya İş Konseyi'nin organizasyonu kapsamında 14 Mayıs 2018 tarihinde Etiyopya İnşaat Bakanlığı Devlet Bakanı Gebremeskel Chala ve beraberindeki heyeti ile çalışma toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya DEİK Başkanı Nail Olpak, Etiyopya İstanbul Başkonsolosu Wondimu Gezahegn, Türkiye-Etiyopya İş Konseyi Başkanı Emre Aykar ve ülkede ticari faaliyet gösteren 10 firma temsilcisi katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi

9-12 Ekim 2019 tarihleri arasında DEİK/Dünya Türk İş Konseyinin (DTİK) Fas'a yapacağı ziyaret vesilesiyle, Fas'ta yerleşik Türk firmaları temsilcileri ile DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi ortak toplantısı yapıldı. Toplantıda İş Konseyi Başkanı Osman Kocaman, doğru yerel ortak bulmanın başarının en önemli etkeni olduğunu dile getirdi.

DEİK/Türkiye-Fildişi İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Fildişi Sahili İş Konseyi organizasyonu ile 10 Aralık 2018 tarihinde İş Konseyi üyeleri ile yeni atanan Abidjan Büyükelçisi Yonca Özçeri arasında bir tanışma toplantısı gerçekleştirildi. Ayrıca 29 Mayıs 2019 tarihinde İş Konseyi ile Fildişi Sahili Ankara Büyükelçisi Yacouba Atta arasında bir toplantı gerçekleştirildi. 26 Haziran 2019 tarihinde ise iki ülkenin bankacılarını bir araya getiren bir toplantı düzenlendi. Toplantıda, Türk ve Afrikalı bankaların aracı banka olmaksızın doğrudan çalışması gerekliliğine vurgu yapıldı.

DEİK/Türkiye-Gabon İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Gabon İş Konseyi organizasyonuyla 15-20 Aralık 2019 tarihlerinde Gabon kurum kuruluş ziyaretleri gerçekleştirildi. Libreville'de gerçekleştirilen program kapsamında iki ülke arasındaki ticari ilişkiler ve yatırım fırsatları değerlendirildi. 27 Nisan 2020 tarihinde ise karşı kanat kuruluşu CPG ile İstanbul'da bir toplantı düzenlendi. Bu etkinliği 6 Mayıs'ta Gabon Sektörel İşbirliği Toplantısı, 2 Haziran'da Gabon İşbirliği ve Yatırım Fırsatları Semineri ve 16 Haziran'da Gabon 2. Sektörel İşbirliği Toplantısı izledi.

DEİK/Türkiye-Gambiya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Gambiya İş Konseyi organizasyonu ile 12 Şubat 2018 tarihinde, Gambiya Cumhurbaşkanı Adama Barrow'un Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret kapsamında bir çalışma toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda, Gambiya'da özellikle havacılık, turizm, tarım ve sağlık sektörlerinde yatırım gerçekleştirmek için büyük fırsatlar olduğu vurgulandı.

19 Nisan 2019'da Gambiya Dışişleri Uluslararası İş Birliği Bakanı Mamadou Tangara ile bir çalışma yemeği düzenlendi. Aynı yılın Ekim ayında Gambiya'ya Özel Sektör Heyet Ziyareti; 26-27 Kasım 2019 tarihlerinde ise Türk Hava Yolları'nın Banjul hat açılışı vesilesiyle Gambiya'ya bir ziyaret gerçekleştirildi. 25-28 Ocak 2020 tarihlerinde ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Cezayir, Gambiya ve Senegal ziyaretleri vesilesiyle Özel Sektör Heyet Programları düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Gana İş Konseyi

8 Eylül 2018 tarihinde DEİK/Türkiye-Gana İş Konseyi ve MÜSİAD Uluslararası İlişkiler ve Dış Ticaret Komisyonu iş birliğinde Türkiye-Gana İş Forumu ve Networking Toplantısı gerçekleştirildi. 18 Haziran 2019 tarihinde düzenlenen Türkiye-Gana İş Forumu ile 10 Ekim 2019'da düzenlenen İkili İş Görüşmeleri'nde karşılıklı ekonomik ve ticari ilişkiler değerlendirildi ve inşaat, mobilya, gıda, enerji, ilaç, kozmetik ve tekstil sektörlerinde Türkiye ile Gana arasında geliştirilebilecek proje ve yatırımlar istişare edildi. 13 Ocak 2020'de Gana Yatırım ve İhracatı Teşvik Yuvarlak Masa Toplantısı, 22 Temmuz 2020'de ise çevrim içi "Türkiye-Ghana Interconnected Business" etkinliği gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi organizasyonu kapsamında, 8 Nisan 2019 tarihinde Türkiye ve Gine arasındaki ekonomik iş birliğini güçlendirmek amacıyla başkent Konakri'de Gine Cumhurbaşkanı Alpha Condé ile bir görüşme gerçekleştirildi. Ardından heyet üyeleri 23-24 Nisan tarihlerinde de Gine'nin Türk iş insanlarına

sunabileceği iş imkânlarını değerlendirmek amacıyla Gine Kamu Hizmeti Bakanı Moustapha Naite ve Gine Spor ve Kültür Bakanı Mbaye Deme ile bir araya geldi. 3 Mayıs 2019 tarihinde Gine Cumhurbaşkanının Türkiye ziyareti kapsamında, DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Güney Afrika İş Konseyi

Türkiye-Güney Afrika İş Forumu, 100 kadar Güney Afrikalı ve Türk iş insanının katılımı ile 24 Nisan 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika (BRICS) Liderler Zirvesi vesilesiyle, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 25-29 Temmuz 2018 tarihleri arasında gerçekleştirdiği Güney Afrika Cumhuriyeti ve Zambiya ziyaretleri kapsamında da, Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda ve DEİK Başkanı Nail Olpak'ın özel sektör heyet başkanlığında, anılan ülkelerde ziyaret ve çalışma

Güney Afrika'nın başkenti Johannesburg'da Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen Türkiye-Güney Afrika Networking Akşam Yemeği (27 Temmuz 2018).

yemekleri düzenlendi. 27 Temmuz 2018 tarihinde ise Güney Afrika'nın başkenti Johannesburg'ta DEİK ve MÜSİAD iş birliğinde, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen Türkiye-Güney Afrika Networking Akşam Yemeği programına yaklaşık 200 Güney Afrikalı ve Türk iş insanı iştirak etti.

2019 yılında 25 Nisan günü Güney Afrika-Türkiye Ticaret Semineri ve İkili İş Görüşmeleri, 3 Ağustos'ta Güney Afrikalı Heyet ile Çalışma Yemeği ve sonrasında çeşitli tarihlerde DEİK/Türkiye-Güney Afrika İş Konseyi toplantıları gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi organizasyonu kapsamında 22 Mart 2018 tarihinde Dünya Bankası'nın Afrika'da öncelik verdiği sektörler ve projelerin tanıtıldığı bir toplantı gerçekleştirildi. Dünya Bankası Afrika Projeler Lideri Gökhan Akıncı ve İş Konseyi üyelerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda, Dünya Bankası'nın hükümetlere ve özel sektöre verdiği proje destekleri hakkında bilgi verildi. 8 Mayıs 2018 tarihinde İş Konseyi Başkanı Kemal Koloğlu ve Kenya Milli Sanayi ve Ticaret Odası (KNCCI) Başkan Yardımcısı James Mureu'nun katılımları ile DEİK/Türkiye-Kenya İş Forumu gerçekleştirildi. 10 Mayıs tarihinde de Kenya 2030 Vizyonu Uygulama sekretaryasından Kenya Planlama Bakanlığı Müsteşarı Julius Monzi Muia başkanlığındaki heyetin Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle bir toplantı düzenlendi. Toplantıya, İş Konseyi Yürütme Kurulu üyelerinin yanı sıra sağlık turizmi, danışmanlık, inşaat ve dış ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren DEİK üyesi firma temsilcileri katılım sağladı.

16 Eylül 2019 tarihinde, DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi üyeleri ve turizm ile ilgilenen firmaların bir araya getirilmesi amacıyla Kenya Turizm ve Doğal Yaşam Bakanı Najib Balala ile bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda, TÜRSAB tarafından Türkiye turizmine ilişkin sunum gerçekleştirildi ve iki ülke arasında turizm sektöründeki olası iş birlikleri değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Kongo Cumhuriyeti İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kongo İş Konseyi Karşı Kanat Başkanı George Mamapouya, Türkiye ziyareti çerçevesinde 4 Kasım 2019 tarihinde DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve DEİK/Türkiye-Kongo Cumhuriyeti İş Konseyi Başkanı Tamer Taşkın ile bir araya geldi.

DEİK/Türkiye-Kongo Demokratik Cumhuriyeti İş Konseyi

2-5 Aralık 2018 tarihlerinde DEİK/Türkiye-Kongo Demokratik Cumhuriyeti İş Konseyi tarafından düzenlenen ziyaret kapsamında, karşı kanat kuruluşu Kongo İşletmeler Federasyonu (FEC) ile ortak toplantı düzenlenerek gelecek dönem faaliyetlerine ilişkin istişarede bulunuldu. Ayrıca, program kapsamında KDC Ankara Büyükelçisi Marcel Mulumba'nın da katılımıyla KDC Kalkınma Ajansı (ANAPI), Ziraat Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı ile resmi temaslar kuruldu ve KDC Başbakan Yardımcısı Leonard She Okitundu makamında ziyaret edildi. Ziyaret kapsamında T.C. Kinşasa Büyükelçisi Bekir Uysal'ın heyet onuruna verdiği akşam yemeğinde, kurum ve kuruluş temsilcileriyle iki ülke arasındaki ticaret ve yatırımların artırılmasına yönelik görüş alışverişinde bulunuldu.

DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi

Libya, Türkiye'nin dış ticaret fazlası verdiği ülkelerden biridir ve bu ivme düzenli olarak artmaktadır. DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi organizasyonu ile 10 Ağustos 2018 tarihinde Libya'daki ticari faaliyetler ve yatırımlara ilişkin bilgi paylaşımında bulunmak amacıyla T.C. Trablus Büyükelçisi Ahmet Aydın Doğan ile bir çalışma yemeği gerçekleştirildi. Toplantıya katılım gösteren firma temsilcileri, Büyükelçi Ahmet Aydın Doğan'a Libya'daki ticari faaliyetler ve yatırımlarının yanı sıra yaşadıkları problemlere dair bilgi verdi.

21 Eylül 2018 tarihinde Libya'da güncel siyasi ve ekonomik durumu değerlendirmek amacıyla Libya Maliye Bakan Yardımcısı Moraja G.S. Buhlaiga ile bir toplantı gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyelerinin yanı sıra Libya Eski Elektrik Bakanı Awad İbrahim'in de katılım gösterdiği toplantıda, firma temsilcileri Libya'daki ticari faaliyetler ve yatırımlarına ilişkin bilgilendirmede bulundu.

DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Madagaskar İş Konseyi, 6-8 Kasım 2019 tarihlerinde 11. Afrika Özel Sektör Forumu kapsamında heyet ziyareti gerçekleştirdi. "Afrikalı Kadın ve Genç Girişimciler Eğitim Programı" sonrasında Antananarivo'da gerçekleştirilen forumda DEİK konuşmacı ve stand ile katılım sağlandı.

DEİK/Türkiye-Malavi İş Konseyi

26 Haziran 2019 tarihinde, Türkiye'ye akredite olan Malavi Berlin Büyükelçisi Michael B. Kamphambe Nkhoma ile Berlin'de bir toplantı yapıldı. Toplantıda, Türkiye-Malavi İş Konseyi'nin yapısı, kıtaya yönelik faaliyetler ve Türkiye'nin Afrika'daki varlığına ilişkin bilgiler verildi. Malavi Büyükelçisi, Türkiye'den bir heyeti ağırlamaktan duyduğu memnuniyeti dile getirerek, İş Konseyi mekanizması ile iki ülke özel sektörü arasında karşılıklı ilişkilerin başlatılmış olmasından dolayı müteşekkir olduğunu ifade etti. Ülkesinde özellikle enerji konusunda üretim ve dağıtım tesislerine ihtiyaç olduğunu söyleyen Büyükelçi, bu alanda Türkiye'nin deneyimlerinden faydalanmak istediklerini belirtti.

DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 26 Şubat-2 Mart 2018 tarihleri arasında Cezayir, Moritanya ve Senegal ile birlikte Mali'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret sırasında kendisine dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Berat Albayrak, Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba, Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenk-

ci ve Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş eşlik etti. Söz konusu ziyaret kapsamında DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi Başkanı Fatih Altunbaş da Mali'nin başkenti Bamako'da bulundu.

23 Ekim 2018 tarihinde İş Konseyi Başkanı Fatih Altunbaş ve T.C. Bamako Büyükelçisi Murat Mustafa Onart başkanlığında gerçekleştirilen etkinliğe İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyelerine ek olarak Mali ile halihazırda ticari ilişkileri olan ya da gelecekte iş yapmayı planlayan toplam 10 farklı firma katıldı. Toplantıda, Mali Ankara Büyükelçiliği Ticaret Müşaviri Aliou Dioncounda Dembele de yer aldı. 16-19 Nisan 2019 tarihleri arasında ise DEİK/Türkiye-Mali İş Konseyi organizasyonunda, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari faaliyetlerin artırılması amacıyla Mali Heyet Programı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Mauritius İş Konseyi

"Covid-19 Sonrası Mauritius-Afrika Stratejisi" başlıklı webinar 9 Temmuz 2020 günü çevrim içi olarak yapıldı. Toplantıda özellikle kritik sektörlerde yerel üretimin ve lojistik altyapısının ne kadar önemli olduğunun anlaşılmasından hareketle, Mauritius'taki yatırım imkânları ele alındı.

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Mısır İş Konseyi, 30 Ekim 2019 tarihinde yeni atanan Mısır Arap Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Tarek Khalil ile bir tanışma toplantısı; 9-10 Kasım 2019 tarihlerinde de vize konusunda yetkili makamlarla görüşmeler gerçekleştirdi. Mısır ziyareti esnasında karşı kanat kuruluşu Mısır İşverenler Derneği (EBA) ile düzenlenen toplantıda T.C. Kahire Maslahatgüzarı Kemalettin Eruygur, Türkiye ile Mısır arasındaki siyasi ilişkilerin son durumu ve Mısır'daki yabancı yatırım profili hakkında bilgilendirmelerde bulundu.

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

"Bütün dünyanın gözü Afrika'nın üzerinde."

Bizim DEİK olarak en önemli görevimiz, dünyanın her tarafına bakıp her pazarla ilgileniyor olmak. Çünkü nerelerde daha avantajlıyız, nerelere odaklanmamız bize daha fazla fayda getirir, bunu bilip ona göre davranmamız gerekiyor. DEİK olarak bu konuda oldukça başarı kaydettiğimizi düşünüyorum. Özellikle Afrika'nın birçok ülkesiyle ilişkilerimiz var ve oralardaki ticaret hacmimiz son yıllarda ciddi şekilde arttı. Afrika bakir bir pazar, dolayısıyla bütün dünyanın gözü zaten Afrika'nın üzerinde. Şu anda bütün devletler Afrika'da bir yer açabilmek, bir yer kapatmak için yoğun çaba sarf ediyor. Tabii buralar bir Batı ülkesi kadar kolay iş yapılabilir yerler değil, zor ülkeler. İş yapış yöntemleri, bürokrasinin çokluğu, vs. önemli problemler aslında. O nedenle doğru SWOT analizi yapmak, hangi ülkelerde daha faydalı olabiliriz sorusunu cevaplamak, bize fayda sağlamayacak bir yerde de baştan doğru kararı vermek, kısacası kaynakların doğru kullanılması çok önemli.

DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde 26 Şubat-1 Mart 2018 tarihleri arasında Cezayir, Moritanya ve Senegal'e gerçekleştirilen resmi ziyaret kapsamında dönemin Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci, Moritanya Ticaret, Sanayi ve Turizm Bakanı Naha Mint Hamdi Ould Mouknass, dönemin TİM Başkanı ve DEİK Başkan Yardımcısı Mehmet Büyükekşi, DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi Başkanı Zeynel Abidin Kaymak ve Moritanya-Türkiye İş Konseyi ve Moritanya Ulusal İşverenler Birliği (UNPM) Başkanı Zine El Abidine Sheikh Ahmed'in katılımları ile 28 Şubat 2018 tarihinde Moritanya'nın başkenti Nuakşot'ta Moritanya-Türkiye İş Forumu gerçekleştirildi.

350'den fazla Türk ve Moritanyalı iş insanının katıldığı Forum'da, DEİK ile UNPM arasında Türkiye-Moritanya İş Konseyi Anlaşması İmza Töreni gerçekleştirildi. Ayrıca iki ülke arasında, balıkçılık ve deniz ekonomisi, tarım, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması, turizm, madencilik, diaspora ve eğitim alanlarında 7 anlaşma imzalandı. DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi Başkanı Zeynel Abidin Kaymak, yapılan anlaşmalarla ilgili olarak, "Cumhurbaşkanımızın Moritanya'yı ziyareti yerel halk nezdinde ve burada bulunan

yatırımcılarımız arasında oldukça heyecan yarattı. Bu imzaların akabinde Moritanya kamuoyunda çok ciddi bir sinerji oluştu. Bu da gösteriyor ki ziyaretin çok kısa sürede sahada somut neticeleri olacak" değerlendirmesini yaptı.

DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi organizasyonu ile 25 Nisan 2019 tarihinde dönemin Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Reha Denemeç ile Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) ülkeleri ile İş Konseyleri değerlendirme toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya DEİK Başkanı Nail Olpak, dönemin Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkın, DEİK/Türkiye-Kenya İş Konseyi Başkanı Kemal Koloğlu, DEİK/Türkiye-Finlandiya İş Konseyi Başkanı Halil Kulluk, DEİK/Türkiye-Sri Lanka İş Konseyi Başkanı Beşir Uğur, DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi Başkanı'nı temsilen İş Konseyi Başkan Yardımcısı Ömer Faruk Doğan ve Ticaret Bakanlığı Daire Başkanı Sinan Gültekin katılım gösterdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Moritanya Cumhurbaşkanı Muhammed Veled Abdülaziz'in katılımlarıyla gerçekleşen Moritanya-Türkiye İş Forumu'nda çok sayıda anlaşma imzalandı (28 Şubat 2018).

DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi Ortak Toplantısı (31 Temmuz-3 Ağustos 2018).

DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi

Gelişmiş ülkelerle Afrika'da iş birliği kapsamında Japonya ile düzenlenen toplantılarda öne çıkan iş birliği imkânlarını değerlendirmek amacıyla, bu ülkenin Afrika'da faaliyet gösteren firmaları ile DEİK üyesi firmaları bir araya getiren çalışma yemeği, DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi ev sahipliğinde ve Türkiye Maputo Büyükelçiliği ve Ticaret Müşavirliği'nin destekleriyle 8 Ekim 2019 tarihinde Mozambik'in başkenti Maputo'da gerçekleştirildi. Etkinliğin devamında, 9 Ekim 2019 günü İş Konseyi, Mozambik Ekonomi Dernekleri Konfederasyonu'na (CTA) bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret sırasında CTA Başkanı Agostinho Vuma ile inşaat ve enerji alanında iş birliklerine ilişkin görüş alışverişinde bulunuldu.

DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi Başkanı Erhan Barutoğlu, 20 Kasım 2019 tarihinde Mozambik Ulaştırma ve Haberleşme Bakanı Mesquita ve Sağlık Bakanı Nazira Vali Abdula'yı ziyaret etti. 28 Nisan 2020 tarihinde ise DEİK/Türkiye-Mozambik İş Konseyi ile karşı kanat kuruluşu olan CTA arasında bir toplantı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi organizasyonu ve Türk Hava Yolları iş birliği kapsamında 31 Mayıs-3 Haziran 2018 tarihinde Namibya Ticaret Heyeti Programı gerçekleştirildi. Dönemin DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı Yalçın Kıroğlu ve DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi Başkanı Günnur Diker'in başkanlığında gerçekleştirilen ziyarette farklı sektörlerde faaliyet gösteren 10 firma temsilcisi yer aldı.

DEİK/Türkiye-Namibya İş Konseyi, 31 Temmuz-1 Ağustos 2019 tarihlerinde Namibya'nın başkenti Windhoek'te düzenlenen Namibya Ekonomik Büyüme Zirvesi'ne katıldı. 22 Mayıs 2020 tarihinde ise "Covid-19'un Namibya Turizmine Potansiyel Etkileri" konusunda bir webinar düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi

31 Temmuz-3 Ağustos 2018 tarihlerinde DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi Ortak Toplantısı gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi ile karşı kanat kuruluşu Nijerya Ticaret Odası, Sanayi, Maden ve Tarım Odaları Birliği (NACCIMA) tarafından organize edilen ziyaretlere İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri katılım sağladı. Ziyaret kapsamında, aralarında NACCIMA, AFREXIMBANK, ECOWAS ve Abuja Ticaret ve Sanayi Odası'nın da yer aldığı, Nijerya özel sektörünü temsil eden kurum ve kuruluşlar ile toplantılar düzenlendi.

Dönemin Türkiye-Nijerya İş Konseyi Başkan Yardımcısı Hakan Özel'in katılımıyla 18 Nisan 2019 tarihinde Nijerya/Lagos Vali Danışmanı Panagiotis P. Makris ile bir toplantı düzenlendi. Toplantıda, Nijerya'da yerleşik Slavabogu firmasının Direktörü Zekeriya Ersin tarafından mevcut projelerin tanıtımına yönelik ve Nijerya'da iş yapmak üzerine bir sunum gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Nijerya İş Konseyi organizasyonunda, 30-31 Temmuz 2019 tarihlerinde, Nijerya'nın gelecek dönemde PPP modeli ile gerçekleştireceği altyapı projeleri için Türk firmalarla tanışıklık sağlanması amacıyla Nijerya heyeti ile bir toplantı gerçekleştirildi. Nijerya ve Türkiye arasındaki ticari ilişkilere ilişkin bilgilerin paylaşıldığı toplantıda, T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından Türkiye'nin PPP deneyimine ilişkin, Nijerya tarafından ise "PPP: Investment Opportunities Under Project Mine" adlı birer sunum gerçekleştirildi.

İş Konseyi tarafından, pazar potansiyelinin ve projelerin tespit edilmesi, ticari ilişkilerin çeşitlendirilmesi, yeni iş ve yatırım imkânlarının oluşturulması amacıyla 2-5 Ekim 2019 tarihleri arasında Nijerya-Lagos'a yönelik bir ziyaret düzenlendi. Toplantılarda Nijerya'daki iş ve yatırım

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"Sadece balık vermek değil, balık tutmaya yönelik bir şeyler verebilmek de önemli."

Cumhurbaşkanımızın henüz Başbakan olduğu dönemde beraber dört ülkeyi kapsayan bir seyahate çıktık. Seyahatlerin bir tanesi de Nijer'eydi. Biz tabii ihracatçılar olarak mal satmaya gitmiştik. Biz Nijer'i gezdik gördük; ülkenin gayrisafi yurt içi hasılası kişi başı 400 dolardı. Yollara bakıyoruz, tamamı toprak, sadece ana yollar asfalt. Evler deseniz çoğu tenekeden yapılmış. Orada Cumhurbaşkanımız, "Herkes bir destek yapsın" dedi. Biz de ihracatçılar olarak ülkeye 20 konteyner hibe un gönderdik. Özellikle Afrika'da bu durumda olan ülkeler var. Bu ülkelere sadece balık vermek değil, balık tutmaya yönelik bir şeyler verebilmek de önemli. Oraya yapılan yatırımlar, onları balık tutmaya yöneltiyor.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall'ın katılımlarıyla Dakar'da gerçekleşen Senegal-Türkiye İş Forumu (28 Ocak 2020).

imkânları hakkında katılımcılara bilgi verilirken, Nijerya Federal Cumhuriyeti Eyalet Valisi Babajide Sanwo-Olu, Lagos'un trafik yoğunluğu ve nüfus gelişimi nedeni ile altyapı konusunun devletin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri olduğunu ifade etti.

DEİK/Türkiye-Nijer İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Nijer İş Konseyi'nin katılımıyla 30 Mayıs 2019 tarihinde Ticaret Bakanlığı Tarım Projesi Çalıştayı gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Halil Avşar Ata başkanlığında gerçekleştirilen çalıştaya Ticaret Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, kamu kuruluşları ve özel sektör temsilcileri katılım sağladı. İş Konseyi, güncel pazar potansiyelinin ve projelerin tespiti, ticari ilişkilerin geliştirilmesi, yeni iş ve yatırım imkânlarının oluşturulması amacıyla 17-21 Haziran 2019 tarihleri arasında da Nijer'in başkenti Niamey'e yönelik bir özel sektör programı düzenledi.

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bazı Afrika ülkelerine yaptığı resmi ziyaret kapsamında, 1 Mart 2018 tarihinde Senegal'in başkenti Dakar'da gerçekleştirilen Senegal-Türkiye İş Forumu'na Türk ve Senegalli yaklaşık 1.000 iş insanı katıldı. Forumun kapanış konuşmasını yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye nezdinde Afrika ile ilişkilerin gelişiminde uzun vadeli planlama yapıldığını ve Afrika'nın kaynaklarını tüketmek amacı taşınmadığını vurguladı. Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall ise o güne kadar iki ülke arasında 28 anlaşma yapıldığını hatırlatarak, iş insanlarını bu anlaşmaları hayata geçirmeye davet etti. DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı İhsan Şahin de Batı Afrika'nın en gelişmiş ekonomilerinden biri olan Senegal'in özellikle Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) ve Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA) üyesi olması nedeniyle Türk yatırımcılar için hem Batı Afrika hem de Kuzey Afrika'ya gerçekleştirilecek ticaret ve yatırımlar için merkez rolü üstlenebileceğini hatırlattı.

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi organizasyonunda 11 Kasım 2019 tarihinde Senegal Özel Sektör Heyet Programı gerçekleştirildi. Görüşmelerde mevcut yatırımlar, yeni iş birlikleri, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler ile potansiyel yatırım fırsatları, Senegal'deki gelişmiş sektörler ve bu sektörlerdeki potansiyel değerlendirildi.

Senegal-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Senegal Devlet Başkanı Macky Sall, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı İhsan Şahin, Dakar Sanayi, Tarım ve Ticaret Odası (CCIAD) Başkanı Abdoulaye Sow, Türk ve Senegalli iş insanlarının katılımlarıyla 28 Ocak 2020 tarihinde Senegal'in başkenti Dakar'da gerçekleştirildi. Foruma inşaat, enerji, tekstil, tarım ve demir-çelik sektörleri başta olmak üzere farklı sektörlerden 85 Türk ile 172 Senegalli iş insanı katıldı. Senegal Cumhurbaşkanı Sall ile ikili ticaret hacmini yükseltmeye yönelik bazı hedefler tayin ettiklerini aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İlk olarak 250 milyon dolar hedefini belirledik ve bunu gerçekleştirdik. 2018 yılı Mart ayındaki ziyaretim sırasında 400 milyon doları hedefledik. Hamdolsun aynı yıl bu hedefe ulaşmayı başardık. Türkiye ile Senegal arasındaki ticaret hacmini 2007 yılındaki 66 milyon dolar seviyesinden 2018 yılında 401 milyon dolar seviyesine taşıdık. Hedefimiz, ticaret hacmimizi orta vadede 1 milyar dolara çıkarmaktır" ifadelerini kullandı.

DEİK/Türkiye-Seyşeller İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Seyşeller İş Konseyi, Seyşeller'e akredite olan T.C. Nairobi Büyükelçisi Ahmet Cemil Miroğlu'nun güven mektubunu sunmak üzere 6-10 Mayıs 2018 tarihlerinde Seyşeller'e gerçekleştirdiği ziyaret vesilesiyle karşı kanat kuruluşu Seyşeller Ticaret ve Sanayi Odası (SCCI) ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşmeler gerçekleştirdi. Toplantılarda Seyşeller'in liberal ekonomisi, güvenli ortamı, istikrarı ve huzuru ile yatırımcılar için büyük fırsatlar barındırdığını belirten yetkililer, özellikle turizm yatırımları, inşaat, balıkçılık, deniz ürünleri, petrol arama, tekstil

Seyşeller Özel Sektör Heyet Ziyareti (10-13 Nisan 2019)

Türkiye-Somali İş Forumu (10 Nisan 2019).

ve tarımsal ürün işleme gibi konulardaki yatırım fırsatlarına dikkat çekti. Afrika'ya açılan bir kapı ve sıçrama tahtası olarak değerlendirilebilecek olan Seyşeller'in, uluslararası yatırım ve offshore avantajı ile de iş çevrelerine destek verdiği ifade edildi.

10-13 Nisan 2019 tarihleri arasında İş Konseyi tarafından, pazar potansiyelinin ve projelerin tespiti, ticari ilişkilerin çeşitlendirilmesi, yeni iş ve yatırım imkânlarının oluşturulması amacıyla Seyşeller'e heyet ziyareti düzenlendi. Yapılan toplantıda Seyşeller Devlet Başkanı Danny Faure, "Seyşeller ve Türkiye çok aktif ve dinamik bir iş birliği gündemini paylaşıyor. Türkiye, insan kaynağımızın güçlendirilmesi ve bazı önemli projelerin finansmanı dâhil olmak üzere sosyo-ekonomik ilerlememize katkıda bulunmakta. Bugün heyetinizde çeşitli sektörlerden firma temsilcilerini görmekten mutluyum" dedi. Seyşeller ile dış ticaret hacmi 2019 yılında 25,4 milyon dolar oldu.

DEİK/Türkiye-Somali İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Somali İş Konseyi'nin organizasyonunda, 22 Mart 2018 tarihinde Dünya Bankası Afrika Projeler Lideri Gökhan Akıncı'nın katılımıyla Kenya, Etiyopya ve Somali özelinde proje ve öncelikli sektörlerin tanıtıldığı bir toplantı gerçekleştirildi. Takiben 3 Mayıs 2018 tarihinde Türkiye-Somali İş Forumu gerçekleştirildi.

17 Ekim 2019 tarihinde Türkiye-Somali Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) II. Dönem hazırlık toplantısında "Türkiye-Somali Eylem Planı" değerlendirildi. Eylem Planı çerçevesinde, İş Konseyi tarafından İstanbul'da "Türkiye-Somali II. İş Forumu" ve forum çerçevesinde "Somali'de İş ve Yatırım Fırsatları" konulu bir panel düzenlenmesi önerisi kabul edildi ve KEK protokolüne dâhil edildi. 30 Ekim tarihinde eş başkanlığını Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar ve Somali Planlama, Yatırım ve Ekonomik Kalkınma Bakanı Gamal Mohamed Hassan'ın yaptığı Türkiye-Somali KEK II. Dönem Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Sudan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Sudan İş Konseyi 13 Mart 2018'de Sudan Maliye ve Ekonomik Kalkınma Bakanı ve beraberindeki heyet ile bir çalışma yemeği gerçekleştirdi.

İş Konseyi'nin organizasyonunda 8-11 Eylül 2018 tarihleri arasında dönemin Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli ile Ticaret Bakan Yardımcısı Fatih Metin'in başkanlığında Sudan Ticaret Heyeti Programı gerçekleştirildi. Sudan'da ticaret ve yatırım yapan 40 firma temsilcisinin katıldığı programın ilk aşamasında tarım ve hayvancılık alanındaki yatırım fırsatları ele alındı. Program kapsamında Zadna firmasına saha ziyareti gerçekleştirildi. Saha ziyareti sonrasında, karşı kanat kuruluşu Sudan İşverenler Derneği (SBEF) ev sahipliğinde Sudan Ekonomi Forumu düzenlendi. 200 civarında özel sektörü temsil eden firmanın katılımıyla gerçekleştirilen forumda, Sudan'ın zengin kaynakları ve Türk özel sektörünün tecrübe ile bilgi birikimi sayesinde, iki ülkenin de fayda sağlayabileceği yatırım ve ticaret ortamının oluşacağına dikkat çekildi. Toplantıda, Sudan ve Türkiye arasında tarım alanında imzalanan anlaşmaların ekonomik ilişkileri daha da iyiye götüreceği konuşuldu.

13 Şubat 2019'da Sudan Federal Hükümeti Konsey Bakanı Hamid Mohamed Elnour Ahmed ve beraberindeki heyet ile İstanbul'da bir çalışma yemeği düzenlendi. 6 Mart 2020'de ise İstanbul'da Sudan Yatırım Olanakları Semineri yapıldı.

DEİK/Türkiye-Tanzanya İş Konseyi

Türkiye-Tanzanya İş Konseyi, Karşı Kanat Kuruluşu TPSF ve Tanzanya Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası ile Ortak Toplantısını, 8 Temmuz 2020 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirdi. Toplantıda, gelecek dönemde gerçekleştirilmesi planlanan etkinlikler ele alındı.

DEİK/Türkiye-Uganda İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Uganda İş Konseyi, pazar potansiyelinin ve projelerin tespiti, ticari ilişkilerin çeşitlendirilmesi, yeni iş ve yatırım imkânlarının oluşturulması amacıyla 15-19 Haziran 2019 tarihleri arasında Uganda'ya yönelik bir özel sektör programı düzenledi. Program kapsamında başkent Kampala'da düzenlenen Uganda-Türkiye İş Forumu'nun yanı sıra DEİK/Türkiye-Uganda İş Konseyi Ortak Toplantısı, ikili iş görüşmeleri ve kurum ziyaretleri gerçekleştirildi.

30 Temmuz 2019 tarihinde de İş Konseyi'nin ev sahipliğinde Türkiye-Uganda İş Forumu ve ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi. İstanbul'da düzenlenen iş forumuna Uganda Ankara Büyükelçisi Stephen Mubiru ile Uganda Parlamentosu Dış İlişkiler Kurulu Başkanı Hon Katutamu Hood katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Yeşil Burun İş Konseyi

Yeşil Burun (Cape Verde) ile diplomatik ilişkiler 1979 yılında tesis edildi; iki ülke

arasında bugüne dek yüksek düzeyde resmi ziyaret gerçekleşmedi. Yeşil Burun ile ilişkilerin geliştirilmesini teminen, diğer kurum ve kuruluşların da görüşleri doğrultusunda siyaset, güvenlik, ekonomi, kültür, eğitim, bilim ve sosyal kalkınma hususlarında iş birliği faaliyetlerini kapsayan bir eylem planı hazırlanarak Yeşil Burun'a iletildi. 2008 yılında gerçekleştirilen BM Genel Kurulu vesilesiyle dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Yeşil Burun Cumhurbaşkanı Pedro Verona Pires ile bir görüşme gerçekleştirdi. 16 Aralık 2011 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Afrika Ortaklığı Bakanlar Düzeyinde Gözden Geçirme Konferansı'na Yeşil Burun, Dışişleri Bakan Yardımcısı Jose Luis Rocha başkanlığında bir heyetle katıldı.

30-31 Ocak 2014 tarihlerinde düzenlenen 22. Afrika Birliği (AfB) Zirvesi kapsamında ise dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Addis Ababa'da Yeşil Burun Dış İlişkiler Bakan Yardımcısı Jose Luis Rocha ile görüştü.

11-14 Kasım 2019 tarihlerinde Senegal'e düzenlenen heyet programı kapsamında Yeşil Burun Dakar Büyükelçisi Inacio Felino Rosa de Carvalho ile bir görüşme gerçekleştirilerek, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmek ve ülkenin turizm potansiyelini tanıtmak üzere yapılması gereken aktiviteler üzerine istişarede bulunuldu.

DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi

2020 verileriyle yaklaşık 18 milyon nüfusa sahip Zambiya ile Çin arasında yakın ticari ilişkiler bulunuyor. Çin'in Kenya'dan sonra en çok ikili ticaret yaptığı ülke olan Zambiya ile ticaret hacmi 2018 itibarıyla 5 milyar dolara ulaşmış durumda. Zambiya Çin'e bakır satarken, ülkedeki havalimanı, otoyol, baraj gibi dev altyapı projeleri de Çinli müteahhitler tarafından yapılıyor. Çin'in tarihi İpek Yolu'nu canlandırma iddiasıyla 2013'te duyurduğu "Bir Kuşak Bir Yol" projesinde de, bu denize sınırı olmayan Afrika ülkesine önemli yer ayrılmış durumda.

DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi tarafından, 16-23 Haziran 2018 tarihlerinde karşı kanat kuruluşu ile toplantı düzenlemek amacıyla Zambiya Ticari Heyet Ziyareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında Zambiyalı Bakanlarla yapılan görüşmelerin yanı sıra Türk şirketleri ile 400 Zambiyalı firma arasında ikili iş görüşmeleri yapıldı. Zambiya Tarım Bakanı Micheal Katambo ile yapılan görüşmede, Zambiya'daki tarım sektörünün büyük fırsatlar barındırdığı ve iki ülke arasında agro-endüstri, et işleme tesisleri, meyve suyu fabrikası ve soğuk hava depolama alanlarında ortaklıklar yapılabileceği paylaşıldı. Ayrıca ziyaretin son gününde Zambiya Maden ve Mineral Madenciliği Bakanlığı Müsteşarı Paul Chanda ile de bir görüşme gerçekleştirildi. Toplantıda, Zambiya enerji sektörünün büyük potansiyel ve cazip yatırım fırsatları sunduğu belirtildi.

DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 27-30 Temmuz 2018 tarihinde Güney Afrika ve Zambiya ziyaretleri kapsamında Zambiya-Türkiye İş Forumunu gerçekleştirdi. İş Forumuna, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Bakanlar, DEİK Başkanı Nail Olpak, MÜSİAD Başkanı Abdurrahman Kaan,

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Zambiya ziyareti kapsamında Zambiya-Türkiye İş Forumu gerçekleştirildi (28 Temmuz 2018).

TİM Başkanı İsmail Gülle, DEİK/Türkiye-Güney Afrika Cumhuriyeti İş Konseyi Başkanı Fatih Kemal Ebiçlioğlu, DEİK/Türkiye-Zambiya İş Konseyi Başkanı Esra Cevahir ve DEİK/Türkiye-Gine İş Konseyi Başkanı Fatih Volkan Kazova katıldı.

14-18 Aralık 2018 tarihlerinde ise Türk Hava Yolları'nın Zambiya'ya hat açması nedeniyle bir etkinlik gerçekleştirildi. Lusaka'da gerçekleştirilen hat açılışı vesilesiyle, karşı kanat kuruluşu Zambiya Kalkınma Ajansı (ZDA) ve Zambiya Yatırım Teşvik Ajansı (ZIPA) ile toplantı organize edildi.

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK)

Dönemin Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ, 12-16 Mart 2018 tarihleri arasında Washington'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında çeşitli düşünce kuruluşları, kamu görevlileri, Cumhuriyetçi ve Demokrat liderlerle görüşen Yalçındağ, iki ülke arasındaki güncel gelişmeler üzerine temaslar gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) tarafından, ABD'nin en önemli yatırım teşvik programı Select USA'in üyelere tanıtılmasını teminen, 18 Nisan 2018 tarihinde bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirildi. Ayrıca TAİK tarafından hazırlanan Eylem Planı çerçevesinde, 17 Mayıs 2018'de Ankara'da, Ekonomi Bakanlığı ile koordinasyon toplantısı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi'nin karşı kanat kuruluşu American Turkish Council (ATC) tarafından, ABD Başkonsolosu Jennifer Davis ev sahipliğinde, 24 Temmuz 2018 tarihinde bir resepsiyon düzenlendi. "ABD Pazarına Erişim" başlıklı resepsiyona katılan misafirler, ABD yetkilileri ve konularında uzman diğer iş insanları ile fikir alışverişinde bulunma fırsatına sahip oldu.

TAİK Üyesi Norton Rose Fulbright Avukatlık Ortaklığı tarafından 1 Ağustos 2018 tarihinde İstanbul'da, Rahip Brunson krizi nedeniyle ABD'nin yürürlüğe koyduğu yaptırımları açıklamaya yönelik bir toplantı düzenlendi. Kısıtlı katılımla düzenlenen toplantıda, ABD'nin uyguladığı yaptırımların yapısı ve kapsamı katılımcılara aktarıldı. Krizin aşılması ve ABD'nin dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Adalet Bakanı Abdülhamit Gül'e yaptırım kararını kaldırmasının ardından TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ şu açıklamayı yaptı:

TAİK olarak, bugüne kadar ABD ile yaşadığımız tüm olumsuzluklara rağmen ittifakımızın sağlam ve dayanıklı olduğuna inancımızı her fırsatta dile getirdik ve bu süreçte olumsuzlukları en aza indirgemek üzere çalışmalarımızı itinayla yürüttük. Son dönemde iki dost ülke arasında yaşanan sıkıntıların geride kalması ve ekonomik ilişkilerde yeni bir dönemin başlaması adına önemli bir misyon üstlendik. Geldiğimiz noktada; ABD Hazine Bakanlığı'nın, İçişleri Bakanımız Süleyman Soylu ve Adalet Bakanımız Abdülhamit Gül'e yönelik yaptırımları kaldırmasını memnuniyetle karşıladık. Ayrıca, henüz resmi açıklaması yapılmamakla birlikte Türkiye'nin İran ambargosundan muaf tutulacağı yolunda güçlü bir beklenti içindeyiz. Bugünkü açıklamaların önümüzdeki günlerde başka güzel gelişmeler için de işaret niteliğinde olduğunu düşünüyoruz. Birçok konuda beraber çalışmış ve köklü bir askeri iş birliği tarihine sahip Türkiye ve ABD, uzun süreli stratejik ortak olmaya devam edecektir.

TAİK tarafından 9. Türkiye Yatırım Konferansı 26 Eylül 2018'de, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi koordinasyonunda, New York Gotham Hall'da düzenlendi. Türkiye ve Amerika'dan liderleri ve iş dünyası temsilcilerini bir araya getiren konferansta, Türkiye'deki yatırım fırsatları ve Türkiye-ABD arasındaki ticari ilişkiler değerlendirildi. Konferansın kapanış konuşmasını gerçekleştiren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Tarih bize açıkça savaşın ve özellikle ticaret savaşlarının kazananı olmadığını gösteriyor. Bu hem ticari hem de politik açıdan sadece karşılıklı kayıplara yol açıyor. Bizim uzun süredir devam eden stratejik dostluğumuz, bu çalkantılı dönemin de üstesinden gelecektir. ABD ile yakın dostluğumuzun bu süreci de bir fırsata dönüştüreceğine yürekten inanıyorum" şeklinde konuştu.

Amerikan Türk Konseyi (ATC) Başkanı General James Jones başkanlığında, 4-8 Şubat 2019 tarihleri arasında Ankara, İstanbul ve Eskişehir'i kapsayacak şekilde iki farklı heyet ziyareti gerçekleştirildi. İki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik fikir alışverişinde bulunmak üzere Ankara'da resmi temaslarda bulunan heyet, 7 Şubat'ta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından da Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul edildi. Görüşmede TAİK ile ATC ortaklığını farklı bir seviyeye taşımak istediğini söyleyen ATC Başkanı Jones, iki kurumun Türk-Amerikan ekonomik ilişkileri konusunda iki Devlet Başkanına öneriler geliştiren bir platform olarak hareket etme arzusunda olduğunu ifade etti.

TAİK ile ATC tarafından 14-16 Nisan 2019 tarihlerinde 37'ncisi düzenlenen Ortak Yıllık Konferans'ın ana teması "İşe Dönüş"

TAİK'in organizasyonu ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşen 10. Türkiye Yatırım Konferansı'nda 100 milyar dolarlık ticaret hedefinin yol haritası sunuldu (25 Eylül 2019).

olarak belirlendi. Her yıl ABD'nin önde gelen şirket CEO'ları ile Türkiye ve ABD yönetiminin en üst düzey temsilcilerini bir araya getiren, Washington'ın gündemini üç gün boyunca Türkiye'ye çeviren TAİK-ATC Ortak Yıllık Konferansı'na, bu yıl Türkiye adına dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Alparslan Bayraktar katıldı. ABD tarafında ise Ticaret Bakanı Wilbur Ross, Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton, ABD Genelkurmay Başkanı General Joseph Dunford ve Enerji Bakan Yardımcısı Dan Brouillette konferansta yer aldı.

ABD ile 75 milyar dolarlık ticaret hedefi kapsamında 23 Mayıs 2019 tarihinde Ticaret Bakanlığı ile toplantı yapıldı. Aynı hedef doğrultusunda 9 Temmuz'da ise II. Yönlendirme Komite Toplantısı gerçekleştirildi.

ABD Ticaret Bakanı Wilbur Ross, 7 Eylül 2019 tarihinde TAİK Yürütme Kurulu Toplantısı'na katıldı. Toplantıda Bakan Ross'la TAİK'in Haziran ayında Boston Consulting Group (BCG) ile başlattığı, iki ülke arasındaki ticaret hedefinin 100 milyar dolara çıkarılmasını hedefleyen çalışma üzerinden öneri ve olası iş birliği fırsatları paylaşıldı. DEİK Başkanı Nail Olpak toplantıda yaptığı konuşmada, ikili ilişkilerde son dönemde gündemde yer bulan konulara rağmen ticaret hacminde düşüş yerine artış yaşandığını dile getirdi. Olpak, mevcut olan 21 milyar dolarlık ticaret hacminin 75 milyar dolara çıkarılmasının ardından, bunu da yeterli bulmayan iki liderin, 100 milyar dolarlık bir hedef belirlediğini ifade etti.

TAİK tarafından düzenlenen Türkiye Yatırım Konferansı'nın 10'uncusu, Cumhurbaşkanı Erdoğan, dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak ve Ticaret Bakanı

Ruhsar Pekcan'ın katılımlarıyla 25 Eylül 2019'da New York'ta gerçekleştirildi. Etkinlikte, TAİK tarafından 100 milyar dolarlık ticaretin yol haritası sunuldu. TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ, gerçekleştirilen konferansın hem Türkiye hem de ABD için ayrı bir önem taşıdığına değinerek, "İki ülke arasında son olarak belirlenen 100 milyar dolarlık bir ticaret hedefi bulunuyor. 100 milyar dolar rakamı, ABD Başkanı Donald Trump ve Cumhurbaşkanımız Erdoğan'ın görüşmesinde hedef gösterilmişti. TAİK olarak görevi aldık ve bir yol haritası çıkardık. Türkiye'nin ABD'ye 50 milyar dolar ihracat hedefi, KOBİ'lere de önemli bir büyüme alanı açacak" diye konuştu.

TAİK, 35. kuruluş yıl dönümünde TAİK Transatlantic Talks serisinin ikincisini, 4 Mayıs 2020 tarihinde Dr. Mark Mobius ile gerçekleştirdi. Moderatörlüğünü TAİK ATC Komite Başkanı Çağlan Mursaloğlu'nun yaptığı "TAİK Transatlantic Talks: Winning Strategies for Türkiye in the Post-Corona World" başlıklı online seminere 250'den fazla iş dünyası temsilcisi katıldı. TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ, yaptığı açış konuşmasında dijitalleşmenin insanları birbirine yakınlaştırdığı bu dönemde Türkiye ve ABD arasındaki ikili ilişkilerin önemine değindi. Türkiye'nin savunma ve havacılık alanları öne çıkmak üzere uluslararası tedarik

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Çok kaliteli bir rapor hazırlamışsınız!"

Erdoğan ve Trump, iki başkan olarak 100 milyar dolarlık bir ticaret hacmi hedefi koydular. Bu açıklamanın ardından ne iş dünyasından, ne gazetelerden, ne de STK'lardan tek bir ses bile çıkmadı. DEİK'in bir toplantısında ben bunu dile getirdim, "Arkadaşlar iki başkan bir hedef koyuyor, hadi bunu birlikte yapalım diyor, ama kimse bunu sahiplenmiyor" dedim. Ardından, DEİK'in de verdiği destekle, TAİK olarak biz buna sahip çıkmaya karar verdik. Kendimize bir yol haritası belirledik ve iki Başkana da koydukları bu hedefi benimsediğimizi ve sorumluluk almak istediğimizi bildiren birer mektup yazdık. O zaman iki ülke arasındaki dış ticaretimiz 20 milyar dolar, bizim hedefimiz ise 100 milyar dolar olunca önce, "Ne alıyoruz, ne satıyoruz, neleri öne çıkartabiliriz, hangi bölgeler öncelikli olabilir?" gibi noktaları analiz etmek için Boston Consulting Group ile bir anlaşma yaptık. Çalışma yapacağımız grubun özellikle yerel olmasına dikkat ettik. Sonuçta ortaya çok detaylı bir çalışma çıktı. Bu çalışmayı Başkan Trump'a da gönderdik. Aradan üç gün geçti, DEİK'ten bir telefon aldık, "Amerikan Ticaret Bakanı sizi aramak istiyor" dediler. Wilbur Ross ile görüştüğümüzde, 'Türkiye ile ABD arasındaki ticari ilişkiler bizim için çok önem taşıyor. Çok kaliteli bir rapor hazırlamışsınız. Başkan bu konu ile ilgilenmemi istedi" dedi. Aradan iki-üç hafta geçti, Bakandan bir haber geldi, bizi Washington'a davet ettiler. Başkanımız Nail Olpak Bey ile birlikte oraya gittik ve böylece aramızda sıkı bir ilişki başlamış oldu.

zincirindeki önemine vurgu yapan Yalçındağ, Çin'in Afrika kıtasında giderek artan ekonomik etkisine karşın yeni düzen içerisinde Türkiye'nin ABD ile birlikte çalışarak iş birliğini artırabileceğini dile getirdi.

TAİK, 35. kuruluş yıl dönümünde TAİK Transatlantic Talks serisini de yine sanal ortamda ABD Senatörü Lindsey Graham ile sürdürdü. Moderatörlüğünü eski ABD Senatörü David Vitter'ın yaptığı "A Time for Allies to Invest in Allies: Turkish American Global Supply Chain" başlıklı seminere 100 iş dünyası temsilcisi katıldı.

DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi, Arjantin Ankara Büyükelçisi Julian Luis Tettamanti ile 14 Mart 2018 tarihinde İstanbul'da bir tanışma toplantısı düzenledi. Ardından Arjantinli medya mensuplarından oluşan 18 kişilik bir heyet 23-25 Mart 2018 tarihlerinde İstanbul'u ziyaret etti. Güney Amerika'nın en önemli ülkelerinden Arjantin ile ilişkilerin geliştirilmesine yönelik adımlar kapsamında Türkiye'ye gelen heyete, İş Konseyi Başkan Yardımcısı Alpay Güler tarafından Türkiye ekonomisi ve yatırım imkânları hakkında kapsamlı bilgilendirme yapıldı.

Arjantin dönem başkanlığında 4-5 Ekim 2018 tarihlerinde Buenos Aires'te gerçekleştirilen ve G20 oluşumunun iş dünyası kanadını oluşturan B20 zirvesine katılım sağlanarak Arjantinli iş insanları ile çeşitli temaslar kuruldu. 18 Kasım 2019'da Arjantin'in sürdürülebilir ekonomi ve çevre konularında önde gelen sivil toplum kuruluşlarından olan Taller de Economia Sustenable Ambiental (TESA) Vakfı heyeti ile İstanbul'da bir araya gelindi. Latin Amerika ülkelerinin büyükelçileri, başkonsolosları ve ilgili temsilcilerinin katılımı ile düzenlenen Latin Amerika Buluşması ise 13 Aralık 2019'da İstanbul'da gerçekleşti.

DEİK/Türkiye-Brezilya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Brezilya İş Konseyi'nin organizasyonunda, 6 Eylül 2018 tarihinde Brezilya Tarım Bakan Yardımcısı ile Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi. İstanbul'da düzenlenen toplantıda tarım alanına ilişkin görüşmeler yapıldı. 10 Mayıs 2019'da İstanbul'da gerçekleştirilen "Brezilya'da İş ve Yatırım Fırsatları" başlıklı seminer kapsamında da Türk iş insanlarına Brezilya'daki iş fırsatları hakkında bilgi verildi.

İş Konseyi tarafından 22 Ağustos 2019 tarihinde İstanbul'da, Türkiye'nin PPP deneyimini Brezilya yatırım ajansına aktarmak ve gelecekte gündeme gelecek olan olası Brezilya PPP yatırımlarında Türk şirketlerinin iş üstlenmesine katkı sağlamak amacıyla Brezilya PPP Sunumu; 11 Aralık 2019 tarihinde de İstanbul'da "Empowering Women: Success Stories in Diplomacy and Business" organizasyonu gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Ekvador İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Ekvador İş Konseyi organizasyonu kapsamında, 13 Temmuz 2018 Ekvador Ankara Büyükelçisi Roberto Betancourt ve Ticaret Müşaviri Juan Navas'ın katılımlarıyla bir öğle yemeği

gerçekleştirildi. İstanbul'da düzenlenen yemekte, Türkiye-Ekvador ticari ve ekonomik ilişkileri çerçevesinde iki ülke arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması'nın önünde engel olan muz ihracatı konusu ve Ekvador'un AB ile imzaladığı STA ele alındı. İş Konseyi tarafından düzenlenen yatırım semineri de 17 Temmuz 2019 tarihinde gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi

25 Ocak 2018'de Kanada Newfoundland ve Labrador Eyalet Meclis Başkanı ile; 16 Mart ve 18 Nisan'da da Toronto Belediye Meclisi Üyeleri ile İstanbul'da öğle yemekleri organize edildi. Kanada Türkiye Altyapı ve Enerji Forumu, iki ülkenin iş insanlarının iştirakiyle 16 Ekim 2018'de İstanbul'da düzenlendi. 13-14 Aralık 2018 tarihlerinde gerçekleştirilen DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi 15. Ortak Yıllık Konferansı'nda da iki ülke arasındaki ekonomik ve sektörel bazda iş birliği fırsatları değerlendirildi.

2019 yılı boyunca Ontario Ticaret Odası Başkanı ve Başkan Yardımcısı, Kuzey Amerika İşçi Sendikası Başkanı, Kanada Senato Sözcüsü, Norton Rose Fulbright Yönetim Kurulu Başkanı, Ontario Ticaret Odası Başkan Yardımcısı ve Kanada Dış İşleri Bakanlığı Türkiye'den Sorumlu Direktör Yardımcısı ile toplantılar gerçekleştirildi. Türk ve Kanadalı iş insanlarını ve çeşitli sektörlerin önde gelen firmalarını bir araya getirerek onlara network imkânı sağlamayı amaçlayan DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi 16. Ortak Yıllık Konferansı da 14 Kasım 2019'da İstanbul'da düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi tarafından, "DEİK Talks Business and Investment Opportunities Agriculture and Livestock - Türkiye and Canada" webinarı 26 Haziran 2020'de düzenlendi. İş Konseyi Başkanı Nurdan Erbuğ moderatörlüğünde gerçekleştirilen etkinliğe Kanada Ankara Büyükelçisi Jamal Khokhar, TİGEM Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı Ayşe Ayşin Işıkgece ve Kanada Tarım ve Gıda Bakanlığı (AAFC) Genel Müdürü Kathleen Donohue konuk oldu. Webinarın açış konuşmasını yapan Nurdan Erbuğ, Covid-19 salgını sonrası dönemde iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri sürdürülebilir kılmak için sadece karşılıklı ticaretin yeterli olmayacağını, karşılıklı yatırım ilişkilerinin de canlandırılması gerektiğini belirtti. Erbuğ, etkili iletişim ağlarının yeni iş birliği alanları açmanın yanı sıra zorlukların üstesinden gelmekte de önemli bir rol oynadığını ifade etti.

DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi, 2018 yılında Kolombiya Ticaret Müşaviri ve Kolombiya Risalda Bölgesi Resmi Heyeti ziyaretlerinin ardından 17 Ekim 2018'de Kolombiya İş ve Yatırım Fırsatları Forumu'na ev sahipliği yaptı. 12 Şubat 2019 tarihinde ise Kolombiya Armenia Kenti Belediye Başkanı ve Meclis Üyeleri ile İstanbul'da bir araya geldi.

DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi

DEİK/Sağlık İş Konseyi, 2018 yılında dönemin Ekonomi Bakan Yardımcısı Fatih Metin beraberinde Küba ziyaretine katılım sağladı. Küba sağlık sektörü inceleme raporu hazırlandı ve iş birliği eylem önerileri ilgili Bakanlıklara iletildi. 2019 yılında da dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur beraberinde 15 kişilik sağlık heyeti ile Küba'ya ziyaret düzenlendi. Küba'da 8 farklı sağlık kurumu ile görüşmeler yapıldı; 4 farklı araştırma kurumu ile Türkiye'den katılan 2 sağlık şirketi, 1 kamu kurumu ve 1 meslek örgütü Havana'da iyi niyet bildirgesi imzaladı. 11 Eylül 2019'da ise Ankara'da Küba Sağlık Heyeti ile İlaç Sektörü İş Birliği Toplantısı düzenlendi.

4 Haziran 2018 tarihinde Küba Dış Ticaret ve Yatırımlar Bakan Yardımcısı ve beraberindeki iş insanları heyeti ile İstanbul'da bir akşam yemeği düzenlendi. Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur'un Küba ziyareti vesilesiyle organize edilen DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi Toplantısı, 26-27 Şubat 2019 tarihlerinde Havana'da gerçekleştirildi. Toplantıda, Türk iş dünyası için uygun olabilecek iş birlikleri ve yeni yatırım alanları incelendi. Küba Turizm Bakanlığı Yatırım ve Kalkınma Genel Müdürü Jose Reinaldo Daniel ve beraberindeki heyetin katılımları ile 6 Aralık 2019 tarihinde ise İstanbul'da Türkiye-Küba Ortak Çalışma Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi

Meksika ile Yatırım ve İş Fırsatları Bilgilendirme Seminerleri 21 Şubat 2018'de İstanbul'da, 3 Mayıs'ta da Bursa'da düzenlendi. Meksika pazarına ilgi duyan Türk iş insanlarını Meksika Konsolosluk temsilcileri ile bir araya getirerek, Türkiye ve Meksika arasındaki potansiyel iş fırsatlarını ve ikili ticaretin önündeki engelleri değerlendirmeyi amaçlayan Türkiye-Meksika Yuvarlak Masa Toplantısı da 18 Temmuz 2019'da İstanbul'da gerçekleşti.

Türk Hava Yolları'nın Meksika'ya ilk direkt uçuşu vesilesiyle 22 Ağustos 2019 tarihinde ülkeye bir iş dünyası heyet ziyareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında Türkiye ve Mek-

ALBERT SAYDAM (DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Eski Başkanı)

"Sokaklarda koşa koşa toplantıya yetişmeyi başardık."

Meksiko, malum trafiği ile meşhur bir şehir. DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi olarak Cumhurbaşkanımızın da olacağı çok önemli bir toplantıya katılacağız. Gideceğimiz yer aslında fazla uzak değil, tahmini 2 km'lik bir mesafe. Taksi ile gitmeye kalktık ama trafik milim ilerlemiyor. Yanımda da o zamanki Türkiye-Amerika İş Konseyleri Koordinatörü olan bir kadın arkadaşımız vardı. Biz birbirimize baktık ve galiba yetişemeyeceğiz derken o birden taksiyi durdurdu, parasını ödedi ve "Haydi inelim!" dedi. Ayağında topuklu bir ayakkabı var, hemen ayakkabılarını çıkardı, eline aldı ve koşmaya başladı. O önde ben arkada sokaklarda koşa koşa toplantıya yetişmeyi başardık. Hiçbir mazeretin arkasına sığınmadan, birbirimizi harekete geçirerek böyle bir durumun üstesinden gelmek çok keyifliydi.

sika arasında ikili ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmek ve iş dünyasındaki yatırım ortamı ile fırsatlar konusunda iki ülkenin iş insanlarını bilgilendirmek amacıyla bir toplantı da düzenlendi. DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi'nin ev sahipliğinde, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Meksika Dış Ticaret, Yatırım ve Teknoloji İşadamları Konseyi (COMCE) ve BBVA Bancomer Bankası iş birliğiyle düzenlenen Meksika-Türkiye Ticaret ve Yatırım Semineri, 23 Ağustos 2019 tarihinde gerçekleştirildi.

Türk ve Meksikalı iş insanlarını bir araya getirmek ve Meksika'nın ülkemiz bazında tanınırlığını artırmak amacıyla düzenlenen "Mexico Roadshow Event" etkinliği 7 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Peru İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Peru İş Konseyi, PromPeru iş birliğiyle Türk iş insanlarını Peru'daki yatırım projeleri ve sektörel fırsatlar hakkında bilgilendirmek üzere Peru İş ve Yatırım Fırsatları Bilgilendirme Toplantısı'nı 30 Mayıs 2018'de İstanbul'da gerçekleştirdi. Toplantıda Peru'nun ekonomisi değerlendirilerek ülkedeki yeni yatırım alanları istişare edildi.

DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi

Venezuela Cumhurbaşkanı Nicolás Maduro, Türkiye'ye ilk resmi seyahatini 6 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında ayrıca Dışişleri Bakanları eş başkanlıklarında Ortak İşbirliği Komisyonu II. Toplantısı ve DEİK ile eşgüdüm halinde Türkiye-Venezuela İş Forumu düzenlendi. İki ülke arasında teknik müzakereleri 9 Şubat 2018 tarihinde tamamlanan "Ticareti Geliştirme Anlaşması", 17 Mayıs 2018 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Venezuela Devlet Başkanı Maduro'nun gerçekleştirdikleri video konferans görüşmesi sırasında, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ile Venezuela Ekonomi ve Finans Bakanı Simon Zerpa tarafından imzalandı. Cumhurbaşkanı Maduro, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 9 Temmuz 2018 tarihinde düzenlenen göreve başlama törenine geniş bir heyetle beraber katıldı; törenin ardından da DEİK

3 Aralık 2018'de Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Venezuela Devlet Başkanı Maduro'nun katılımlarıyla gerçekleşen Venezuela-Türkiye İş Forumu'nda DEİK ile BANCOEX arasında İş Konseyi kurulmasına dair anlaşma da imzalandı (karşı sayfada).

tarafından İstanbul'da düzenlenen İş Forumuna iştirak etti.

Venezuela-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Venezuela Devlet Başkanı Nicolás Maduro, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Dış Ticaret ve Uluslararası Yatırım Bakanı Yomana Koteich, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, DEİK Başkanı Nail Olpak ve 300'e yakın iş insanının katılımıyla 3 Aralık 2018'de Venezuela'nın başkenti Karakas'ta gerçekleşti. Venezuela ile iş yapan ve yapmak isteyen Türk girişimcilerle Venezuelalı yöneticileri bir araya getiren forumda çok sayıda anlaşmaya imza atılırken, DEİK ile Dış Ticaret ve Uluslararası Yatırımlar Bakanlığı'na bağlı BANCOEX arasında "Ortak İş Konseyi Kurulmasına Dair Anlaşma" da imzalandı.

Venezuela Devlet Başkan Yardımcısı Tareck Zaidan El Aissami Maddah, 14 Ocak 2019'da Türkiye'yi ziyaret etti. Çorum'da bulunan altın rafinerisini de ziyaret eden Maddah, dünyanın en büyük altın üreticisi olan Venezuela'nın Türkiye ile bu alanda iş birliği yapabileceğini belirtti.

DEİK/Türkiye Venezuela İş Konseyi, 1 Haziran 2020'de "Koronavirüs Sonrası Dünyada İş ve Yatırım Fırsatları - Venezuela" başlıklı bir webinar düzenledi. İş Konseyi Başkanı Ahmet Altuğ Oğuz'un moderatörlüğünü yaptığı webinara DEİK Başkanı Nail Olpak, Karakas Büyükelçisi Şevki Mütevellioğlu, Venezuela Turizm ve Dış Ticaret Bakanı Félix Plasencia da katıldı.

DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi

11 Ağustos 2020 tarihinde DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi tarafından düzenlenen "Covid-19 Krizi Sonrasında Türkiye-Avustralya Ortaklığını Güçlendirmek"

başlıklı webinara181 iş insanı katıldı. Webinarda ticaret ve yatırım alanlarındaki iş birliği fırsatları, ikili ticaretteki potansiyel sektörler ve ülkenin makroekonomik görünümü değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Bangladeş İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Bangladeş İş Konseyi, 12-16 Şubat 2018 tarihleri arasında Bangladeş'in başkenti Dakka'ya hayet ziyaretleri gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında, T.C. Dakka Büyükelçisi, Bangladeş Finans Bakanlığı Ekonomik İlişkiler Bölümü Yetkilileri, Dakka Ticaret Odası Başkanı, Bangladeş Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu Başkanı, Bangladeş Metropolitan Ticaret ve Sanayi Odası Yetkilileri ve Bangledeş'in önde gelen iş insanları ile toplantılar gerçekleştirildi.

STEVEN YOUNG
(DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı)

"Avustralya dünyada iş yapmanın en rahat olduğu ülkelerden birisi."

Avustralya, ülke ekonomisine önemli katkı sağlayan mineraller, kömür, doğal gaz ve verimli topraklar gibi bol miktarda doğal kaynağa sahip bir ülke. Yabancı yatırımları çeken ve ekonomik büyümeyi hızlandıran güçlü bir yasal sisteme ve istikrarlı bir demokrasiye sahip. Avustralya'nın dünya çapında tanınan üniversiteleri ve ülkenin beşeri sermayesini artıran yüksek okuryazarlık oranı ile birinci sınıf bir eğitim sistemi bulunuyor. Ülke, madencilik, tarım, turizm ve hizmetler gibi sektörlerin önemli katkılarıyla ekonomik şokların etkisini azaltmayı başardı. Avustralya'nın birçok ülke ile işletmelerin yeni pazarlara açılması için fırsatlar sağlayan ticaret anlaşmaları bulunuyor.

Avustralya, aynı zamanda ağırlama ve turizm sektörlerindeki işletmeler için fırsatlar yaratabilecek, çok çeşitli cazibe merkezlerine sahip güçlü bir turizm ülkesi. Yeni iş fırsatları yaratabilen yenilenebilir enerji ve biyoteknoloji gibi gelişmekte olan teknolojilere yatırım yapıyor. Güçlü hukuk sistemi ve mevzuat ortamı ile kurumlarının etkin ve üretken yapısı sayesinde dünyada iş yapmanın en rahat olduğu ülkelerden birisi konumunda. Dünya Bankası verilerine göre Avustralya bu alanda dünyada 14. sırada; Almanya, Japonya ve Kanada gibi ülkelerin üzerinde yer alıyor. Avustralya'nın şehirlerinde dünya metropollerine göre maliyetler daha düşük. Bununla birlikte yüksek kaliteli yaşam ve çalışma imkânları sunuluyor.

Avustralya, coğrafi anlamda Asya-Pasifik bölgesinin merkezinde yer aldığı gibi, ülkenin ekonomisi de Asya pazarları ile tam anlamıyla entegre durumda. Ülkenin mal ve hizmet ticaretinin üçte ikisi Asya-Pasifik bölgesi içerisinde yapılıyor. Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (RCEP) gibi Avustralya'nın taraf olduğu bölgesel anlaşmalar, ülkenin Asya pazarlarına erişimi anlamında güçlü konumunu daha da pekiştiriyor.

Bangladeş Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu (FBCCI) tarafından gelen iş insanları heyetinin katılımıyla 22 Kasım 2018 tarihinde Türkiye-Bangladeş İş Konseyi 1. Ortak Toplantısı düzenlendi. 10 Temmuz 2018'de Bangladeş'te "İş ve Yatırım Fırsatları Semineri"; 24 Ocak 2019'da ise "Türkiye ve Bangladeş Arasında Ticaret ve Yatırım İlişkileri: Gelecekteki Beklentiler Semineri" düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi, 26 Eylül 2018'de Belt and Road Danışmanlık, Senstone Capital ve DEİK iş birliği ile "2. Uluslararası Ekonomi Gelişme Zirvesi: Türkiye-Çin İşbirliği Konferansı" düzenlendi. İstanbul'da gerçekleştirilen konferansta, Türkiye ve Çin arasındaki iş birliği fırsatları "sağlık turizmi", "hizmet sektörü" ve "film ve dizi ortak çalışmaları" konu başlıkları altında değerlendirildi. Çin ile iş birliği ve yatırım fırsatlarının değerlendirildiği bir başka etkinlik de All-China Federation of Industry and Commerce İş Heyeti ile DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Yürütme Kurulu arasında 12 Ekim 2018 tarihinde DEİK Merkezi'nde yapılan toplantıydı.

DEİK ve PwC Türkiye iş birliğiyle hazırlanan "Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'nde Konumlandırılması" başlıklı raporun başlangıç toplantısı, 23 Ekim 2018'de gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi ve DEİK/Lojistik İş Konseyi'nin koordinasyonunda hazırlanan rapor 17 Ekim 2019 tarihinde bir basın toplantısı yapılarak kamuoyu ile paylaşıldı. Raporda, çok geniş bir coğrafyada ticaret ve üretim kapasitesi ve şeklini değiştirmesi beklenen girişimle ilgili Türkiye açısından olası senaryolar tüm boyutlarıyla ele alındı. Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Şanghay ziyareti vesilesiyle gerçekleştirilen CEO Yuvarlak Masa Toplantısı da 6 Kasım 2018'de düzenlendi.

2018'de olduğu gibi 2019 yılında da DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi tarafından çok sayıda etkinlik gerçekleştirildi. 3 Mayıs 2019'da İş Konseyi Başkanı ev sahipliğinde düzenlenen çalışma yemeği, 23 Mayıs'ta "Hedef Ülke Çin: Türkiye-Çin İş İnsanları Buluşması", 6 Eylül'de İzmir Enternasyonal Fuarı Kapsamında Türkiye-Çin İş Forumu, 17 Eylül'de Türkiye-Çin Elektronik Ticaret ve Bilişim Toplantısı, 7 Ekim'de Çin Siber Uzay Dairesi temsilcileri ve teknoloji ile e-ticaret firmalarıyla gerçekleştirilen toplantı ve 10 Ekim'de Bank of China ile tanışma toplantısı bunlardan bazılarıydı.

COVID-19 salgını sonrasında ise DEİK Yönetim ve İcra Kurulu Üyesi, DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Murat Kolbaşı'nın moderatörlüğünde, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı Korhan Kurdoğlu, Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu Ticaret Ataşesi Huang Songfeng ve akademisyen Dr. Altay Atlı'nın katılımlarıyla 22 Nisan 2020 tarihinde gerçekleştirilen "Çin'in Covid-19 Tecrübesi: İş Dünyası Açısından Son Durum ve Güncel Gelişmeler" başlıklı online seminer öne çıktı. Semineri 358 kayıtlı katılımcı izledi.

DEİK/Türkiye-Endonezya İş Konseyi

Endonezya Dışişleri Bakanlığı Asya Pasifik ve Afrika Bölgeleri için Siyasi Analiz ve Kalkınma Merkezi Başkanı Arifi Saiman başkanlığındaki bir heyet, 9 Mayıs 2018'de DEİK'i ziyaret etti. 5 Ekim 2018'de Cakarta'da Endonezya karşı kanat kuruluşu Endonezya Sanayi ve Ticaret Odası (KADIN) Başkanı ile bir görüşme gerçekleştirildi. KADIN Daimi Ortaklık Komitesi Kadın Destekleme Bölümü Başkan Yardımcısı Ms. Nana önderliğindeki iş heyeti ile İstanbul'da 24-25 Kasım 2018'de çalışma yemeği ve toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda savunma sanayi, enerji, tarım, altyapı-inşaat gibi sektörlerdeki ikili iş birliklerinin önemi vurgulandı.

DEİK/Türkiye-Endonezya İş Konseyi, 19-23 Ocak 2019'da Cakarta'da heyet ziyareti kapsamında toplantılar gerçekleştirdi. İş dünyası temsilcileri, Türkiye-Endonezya arasındaki karşılıklı ticaretin ve yatırımların artırılması konusunda görüş alışverişinde bulundu. 11 Temmuz 2019'da Endonezya Ticaret Bakanı Enggartiasto Lukita ve beraberindeki iş dünyası heyetinin Türkiye ziyareti vesilesiyle Endonezya İş Forumu düzenlendi. İstanbul'da gerçekleştirilen etkinliğe birçok önemli isim katıldı. Toplantıda söz alan konuşmacılar, Türkiye-Endonezya arasındaki ticaretin artırılması konusunda görüş bildirdiler. Toplantıda konuşan Ticaret Bakanı Lukita, Endonezya Devlet Başkanı'nın çizdiği perspektif doğrultusunda iki ülke arasındaki ticaret hacminin çok daha genişleyeceğini belirtti. Endonezya'nın dünya ekonomisine daha fazla entegre olarak yatırım ve ihracat tabanını daha da güçlendirmeye odaklandığını belirten Bakan, "Türkiye ile ilişkilerimizi geliştirmek, kesinlikle en baştaki önceliklerimizden biri" şeklinde konuştu. Lukita, yatırım açısından da Endonezya'nın Asya-Pasifik'teki en uygun ülkelerden biri olduğunu söyledi:

Ekonomimiz son 20 yılda ortalama yüzde 5,2 civarında bir büyüme gösterdi. 2025 yılı itibarıyla, Endonezya nüfusu 300 milyona ulaşacak ve kişi başına düşen gelir 15 bin dolara çıkacak. Endonezya nüfusunun yarısı da verimli çalışma yaşlarında olacak. Diğer bir sebep ise bizim jeostratejik önemimiz. Türkiye, Orta Doğu'ya, Avrupa'ya ve Avrupa pazarlarına ulaşmak için önemli bir merkez. Endonezya ise tek başına önemli bir pazar olmasının yanı sıra 600 milyonluk Asya pazarına ulaşmak için de önemli bir bölgesel merkez.

DEİK Başkanı Nail Olpak ise Türkiye'nin Endonezya ile bir önceki yıl itibarıyla 270 milyon dolar ihracat ve 1,3 milyar dolar ithalat yaptığını söyleyerek, karşılıklı ticaretin dengeli bir şekilde daha yukarılara taşınması gerektiğini, bu kapsamda karşı kanat kuruluşu ile birlikte ikili ticaret ve yatırım ilişkilerini geliştirmek üzere tüm hızlarıyla çalışacaklarını dile getirdi.

DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi

Türkiye-Filipinler Yuvarlak Masa Toplantısı, Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakanı Ramon Lopez, Filipinler Ankara Büyükelçisi Maria Rowena Mendoza Sanchez'in katılımları ile DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi Başkanı İlkem Şahin'in ev sahipliğinde

Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakanı Ramon Lopez'in de katılımıyla Türkiye-Filipinler Yuvarlak Masa Toplantısı DEİK'in ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşti (7 Şubat 2018).

7 Şubat 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Bakan Ramon Lopez, iki ülke arasındaki ekonomik ve siyasi benzerliklere dikkat çekerek, "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Filipinler Devlet Başkanı Rodrigo Duterte ülkeleri adına iki güçlü lider. Bu sayede her iki ülke ekonomik büyüme anlamında büyük reformlara imza attılar. Filipinler, Asya bölgesinin en yüksek ekonomik büyüme gösteren ülkelerinden biri. Genç nüfusları ve bölgelerindeki jeopolitik konumları itibarıyla Türkiye ve Filipinler'in birbirini tamamlayan pek çok benzer yönü bulunuyor. Dolayısıyla iki ülke arasında ekonomi ve ticaret alanındaki iş birliklerini çok önemsiyoruz" şeklinde konuştu. İş Konseyi Başkanı İlkem Şahin de Filipinler'in büyük ASEAN pazarı için stratejik ve doğal konuma sahip olduğunu belirterek, Türkiye ve Filipinler'in bulundukları bölgeye açılan koridorun anahtarı konumunda olduğunu söyledi. İki ülke arasındaki ticaret hacminin 2017 itibarıyla 279 milyon dolar olduğunu hatırlatan Şahin, Filipinler'in inşaat, altyapı, gemicilik, hizmet sektörü, teknoloji, taşımacılık, finans ve gayrimenkul gibi sektörlerde Türk iş dünyası için önemli fırsatlar barındırdığını söyledi.

DEİK/Türkiye-Filipinler İş Konseyi tarafından 17-20 Haziran 2019 tarihlerinde başkent Manila'ya bir heyet ziyareti düzenlendi. Gerçekleştirilen ziyaret kapsamında, ülkenin önde gelen kamu/özel kurum temsilcileri ve iş insanları ile görüşmeler gerçekleştirildi.

18 Ağustos 2020 tarihinde de İş Konseyi Başkanı İlkem Şahin moderatörlüğünde, DEİK Başkanı Nail Olpak, dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur, Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakan Yardımcısı Ceferino S. Rodolfo, T.C. Manila Büyükelçisi Artemiz Sümer ve Filipinler Ankara Büyükelçisi & ASEAN Ankara Komitesi Başkanı Raul Hernandez'in katılımlarıyla "Türkiye ile Güneydoğu Asya

Arasında İş Birliğinin Canlandırılması: Türkiye-Filipinler Arasında İş Birliği Fırsatları" başlıklı çevrimiçi bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıda Türkiye ile Filipinler arasında ticaret ve yatırım ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik potansiyel sektörler değerlendirilerek, ASEAN ülkeleri nezdinde fırsatlara değinildi. Etkinliğe 149 iş insanı katıldı.

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi, Confederation of Indian Industries (CII) ile 5 Mart 2018'de bir çalışma toplantısı düzenledi. İstanbul'da düzenlenen buluşmaya, dönemin İş Konseyi Başkanı Elif Neşe Çelik, İş Konseyi Başkan Yardımcısı Erdem Çenesiz ile Hindistan İstanbul Başkonsolosluğu Konsolos Vekili ve CII Güney-Orta Asya Sorumlusu Manish Mohan da katılım sağladı. Hindistan'ın Türk inşaat ve müteahhitlik firmalarına büyük fırsatlar sunduğuna değinilen toplantıda, DEİK ile CII arasında İyi Niyet Anlaşması imzalandı.

Hindistan-Türkiye İş Forumu, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Hindistan ziyareti kapsamında DEİK ve FICCI (Federation of Indian Chambers of Commerce & Industry) iş birliğinde gerçekleştirildi. 18 Aralık 2018'de Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de yapılan toplantıya Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanı Suresh Prabhu, DEİK Başkanı Nail Olpak, FICCI Başkanı Sandip Somany ve 150'ye yakın iş insanı katıldı.

DEİK/Türkiye-Hindistan İş Konseyi ile NBD Emirates Bankası arasında 24 Temmuz 2020'de iyi niyet anlaşması imzalandı. İş Konseyi Başkanı Tevfik Dönmez ile NBD Emirates Hindistan CEO'su Sharad Agarwal'ın katılımlarıyla video konferans aracılığıyla düzenlenen toplantıda, iyi niyet anlaşmasının imzaları da dijital olarak atıldı. Türkiye'de 15 yerli kamu ve özel bankasıyla ilişkileri bulunan ve Hindistan'da 2017 yılından beri ticari bankacılık faaliyetleri yürüten NBD Emirates Bankası ile iş birliğinin güçlendirilmesini amaçlayan anlaşma kapsamında, iki ülke arasında ticareti kolaylaştıracak öneriler yer aldı.

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Ortak Toplantısı, karşı kanat kuruluşu KEIDANREN iş birliğinde 19 Eylül 2018 tarihinde İstanbul'da düzenlendi. Japonya'dan Türkiye'ye gelmesi hedeflenen yeni yatırımlar ve üçüncü ülkelerdeki iş birliği olanaklarının değerlendirildiği toplantıya dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, DEİK Başkanı Nail Olpak ve Toyota, Mitsubishi ve Daikin gibi dev Japon firmalarının üst düzey yöneticilerinin de aralarında olduğu 500'e yakın Türk ve Japon iş insanı katıldı. Toplantıda konuşan Bakan Varank, "Japon firmaları uzun bir süredir ülkemizde faaliyet gösteriyor. Üretime, ihracata ve istihdama katkı sağlıyor. Bu süreçte Japonya 2,7 milyar dolar ile Türkiye'ye sermaye ihraç eden ülkeler arasında 15'inci sırada yer alıyor. Ben bu rakamın mevcut potansiyeli yansıtmadığını düşünüyorum" dedi.

Nail Olpak yaptığı konuşmada, iki ülke arasında1890'lı yıllarda başlayan ilişkilerin

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Ortak Toplantısı (19 Eylül 2018).

özellikle son yıllardaki yoğun diplomasi ve iş temaslarının etkisiyle çok yol kat ettiğini kaydederek, "Türkiye'de otomotiv ve yan sanayi, çelik endüstrisi, imalat sanayi, gıda ve altyapı sektörlerinde faaliyet gösteren Japonya sermayeli firma sayısı 200'ü aştı" diye konuştu. Olpak, iki ülke arasındaki ticaretin daha dengeli olmasına yönelik beklentilerini de şöyle dile getirdi:

Türkiye, Japonya için 1,6 milyarlık bir pazara ulaşılabilen iyi bir köprü. Dış ticaret hacmi 4,7 milyar dolar olan ülkelerimiz arasında, Türkiye yaklaşık 3,8 milyar dolarlık bir açık veriyor. Bunun önümüzdeki yıl ülkelerimiz arasında imzalanmasını beklediğimiz STA ile biraz daha dengeleneceğine inanıyoruz. Bu perspektifle, karayolu taşıtları için aksam, otomobil yan sanayi ve aksesuarları, balık, makarna, çinko, sebze gibi alanlarda Türkiye için ek ihracat fırsatları oluşacağını öngörüyoruz.

Türkiye-Japonya Afrika'da İşbirliği Paneli ve İkili İş Görüşmeleri, 18 Haziran 2019 tarihinde DEİK ev sahipliğinde, Japonya İstanbul Başkonsolosu Hisao Nishimaki, DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Başkanı Şerif Tosyalı, DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı Volkan Kazova ve Japonya Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Orta Doğu ve Afrika Bölge Sorumlusu Masayuki Tanimoto'nun katılımlarıyla İstanbul'da gerçekleşti. Türkiye ve Japonya'nın tarih boyunca hep dost olduğuna ve daima yaralarını birlikte saran iki ülke olduğuna değinen Şerif Tosyalı, "Türkiye ve Japonya'nın şu anda Afrika'da önemli yatırımları bulunuyor. Türkiye'nin Afrika'daki toplam yatırım miktarı yaklaşık 6,5 milyar dolar iken, Japonya'nın da 10 milyar dolarlık yatırımı bulunuyor. Önümüzdeki dönemde Afrika'da ortak yatırımlara ve yeni iş birliklerine imza atacağımıza inanıyoruz" şeklinde konuştu.

JBIC Orta Doğu ve Afrika Bölge Sorumlusu Tanimoto ise iki ülke arasında Afrika'daki stratejik iş birliğinin yaklaşık iki yıl öncesine dayandığını, ekonomik ve ticari açıdan karşılıklı kazanımlar getirecek bu vizyonu çok önemsediklerini belirtti. Japonya'nın Avrupa ülkeleri ile de benzer iş birlikleri bulunduğunu hatırlatan Tanimoto, özellikle Afrika'daki altyapı projelerinde Türk inşaat firmaları ile birlikte önemli fırsatlar yaratılabileceğini belirtti.

Afrika'da ortak hareket etmek

Afrika kıtası ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi misyonuyla faaliyetlerini yürüten DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri, etkinliklerini dört ana hedef doğrultusunda gerçekleştiriyor:

- Afrika ülkelerine yatırım ve ticaret yapan Türk şirketlerinin sayısını artırmak,
- Üyelerin iş geliştirme faaliyetlerine destek olmak,
- Aktif ticari ilişkisi olan firmaların kazanılmasıyla İş Konseyleri yapılarını güçlendirmek,
- Afrika'da altyapı projelerinden daha fazla pay alabilmek için önemli bir bölgesel altyapı ve proje portföyü bulunan ekonomik kuruluşlarla ilişki kurmak.

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri ayrıca, üçüncü ülkelerle Afrika'da iş birliği çerçevesinde, Afrika ülkeleriyle ticaret, müteahhitlik ve yatırım ilişkisi olan ülkelerin özel sektör ve ilgili kuruluş temsilcileriyle bir araya gelerek, özellikle Sahra Altı Afrika'da iş birliği fırsatlarını istişare ediyor. Bu kapsamda hedef sektörler ve bu sektörlerde iki ülkenin birbirini tamamlayan ürün ve hizmetlerinin belirlenmesi ve mevcut projelerin değerlendirilmesi amacıyla Macaristan, Fransa, Almanya ve Japonya gibi ülkelerle ortak etkinlikler gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Güney Kore Cumhurbaşkanı Moon Jae-in'in davetiyle 2-3 Mayıs 2018 tarihlerinde Güney Kore'ye yaptığı resmi ziyaret sırasında, Seul'de heyet programı ve Türkiye-Kore İş Forumu gerçekleştirildi.

Dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur başkanlığında, 11 Eylül 2019 tarihinde İstanbul'da, Türkiye'de yerleşik Güney Kore yatırımları temsilcilerinin katılımlarıyla Türkiye-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması Değerlendirme Toplantısı düzenlendi. Toplantıda, iki ülke arasındaki STA kapsamına girmeyen 129 ürün olduğu, bu ürünlerde vergilerin 2023 yılında sıfırlanacağı ifade edildi.

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi organizasyonunda 22 Eylül 2020 tarihinde düzenlenen Türkiye-Kore İş ve Yatırım Toplantısı, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Kore Cumhuriyeti Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanı Sung Yun-mo, DEİK Başkanı Nail Olpak, KCCI Başkanı Park Yongmaan, DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar ve Kore-Türkiye İş Konseyi Başkanı, Hyundai Motors Başkanı Kong Young-woon'un katılımlarıyla gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kore İş Konseyi Başkanı Ali Kibar, Türk ve Koreli şirketlerin konsorsiyum ile birçok mega projeye imza attığını ve üçüncü ülkeleri kapsayacak şekilde bu konsorsiyumların sayısını artırmayı hedeflediklerini söyledi. Salgın döneminde Türkiye'nin üretimini askıya almamasının önemine değinen Kibar, Türkiye'nin lojistik konumundan dolayı Koreli şirketlere büyük avantaj sağladığını kaydetti. Kibar, Türkiye'deki iş çevrelerinin, STA'nın yararlarını daha sürdürülebilir ve avantajlı bir şekilde hayata geçirmeye hazır olduğunu da vurguladı.

Toplantının açış bölümünün ardından, iki ülke iş dünyasının katılımlarıyla "Türkiye'de İş ve Yatırım Fırsatları" ve "Gelecek için Türkiye-Kore İş Birliği" panelleri gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Malezya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Malezya İş Konseyi, 14-18 Ocak 2019 tarihleri arasında Kuala Lumpur'a bir heyet ziyareti düzenledi. Ziyaret kapsamında, Malezya Uluslararası Ticaret ve Yatırım Bakanlığı ve Malezya Ulaştırma Bakanlığı, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası ve Ticaret Odası temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirildi.

30 Mayıs 2019'da ise Malezya Başbakanı Dr. Mahathir Mohamad ve Türk iş dünyasının önde gelen 50'den fazla firma yetkilisinin katılımıyla bir CEO Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi. Toplantıya, Malezya Dışişleri Bakanı, Malezya Uluslararası Ticaret Bakanı, Malezya Savunma Bakanı ve ülkenin yatırım ajanslarının temsilcileri ile iki ülkeden yaklaşık 90 kişi katıldı.

DEİK/Türkiye-Nepal İş Konseyi

DEİK/Türkiye Nepal İş Konseyi, 21-22 Mayıs 2018 tarihlerinde Katmandu'ya bir ziyaret gerçekleştirdi. İş Konseyi, 28 Temmuz 2019'da Katmandu'da yapılan Hindistan-Nepal Lojistik Zirvesi'ne katılım sağladı. Ayrıca 7 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da Nepal Enerji ve Su Kaynakları Bakanı Barshaman Pun Ananta ile Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Güney Kore Cumhurbaşkanı Moon Jae-in'in katılımlarıyla Seul'de Türkiye-Kore İş Forumu gerçekleştirildi (2 Mayıs 2018).

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi tarafından Pakistan'ın İslamabad ve Lahor şehirlerine 13-15 Şubat 2018 tarihleri arasında bir heyet ziyareti düzenlendi. Bu kapsamda 13 Şubat'ta Pakistan Yatırım Kurulu (BOI), Maliye Bakanlığı Sekreteri Arif Ahmad Khan ve T.C. İslamabad Büyükelçisi İhsan Mustafa Yurdakul ile toplantılar gerçekleştirildi. 14 Şubat'ta ise İş Konseyi Başkanı Atilla D. Yerlikaya, Pencap Eyaleti Başbakanı Şahbaz Şerif'i ziyaret etti. Pakistan'da 1 milyar doları aşan Türk yatırımı olmasından memnuniyet duyduğunu belirten Şerif, kapsamlı bir Serbest Ticaret

Pakistan Cumhurbaşkanı Dr. Arif Alvi ile İstanbul'da gerçekleştirilen toplantıda Türk firmaların Pakistan'da yaptıkları yatırımlar ve yaşadıkları sorunlar hakkında bilgi verildi (10 Nisan 2019).

Anlaşması'nı desteklediğini dile getirdi. Ayrıca Pencap Yatırım ve Ticaret Kurulu (PBIT) ev sahipliğinde yaklaşık 60 Türk ve Pakistanlı iş insanının katılımıyla bir Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi, Pakistan Cumhurbaşkanı Memnun Hüseyin'i makamında ziyaret etti. Toplantıya T.C. İslamabad Büyükelçisi İ. Mustafa Yurdakul, DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi Başkanı Atilla D. Yerlikaya ve İş Konseyi Üyeleri katılım sağladı. Cumhurbaşkanı Hüseyin, kardeş ülke Türkiye'den gelen heyeti karşılamaktan çok memnun olduğunu belirterek iki ülke arasındaki iş ortaklığının artırılmasının öneminin altını çizdi. Memnun Hüseyin'den sonra göreve gelen Pakistan Cumhurbaşkanı Dr. Arif Alvi ile de 30 Ekim 2018'de İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirildi. İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri, Cumhurbaşkanı Alvi'ye Pakistan'da yapılan yatırımlar ve iş yaparken yaşanan sıkıntılar konusunda bilgi verdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin Altıncı Toplantısı vesilesiyle 13-14 Şubat 2020 tarihlerinde Pakistan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. 14 Şubat'ta ilk olarak Pakistan Milli Meclisi ve Senatosu'nun ortak oturumuna katılarak bir konuşma yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, daha sonra Pakistan-Türkiye İş ve Yatırım Forumu'na katılarak iş insanlarına hitap etti.

DEİK/Türkiye-Sri Lanka İş Konseyi

18 Kasım 2020 tarihinde, DEİK/Türkiye-Sri Lanka İş Konseyi tarafından, İş Konseyi Başkanı Beşir Uğur moderatörlüğünde; DEİK Başkanı Nail Olpak, T.C. Kolombo Büyükelçisi Demet Şekercioğlu, Sri Lanka Ankara Büyükelçisi Rizvi Hassen, Sri Lanka İhracat Kalkınma Kurulu Başkanı Prabhash Subasinghe, Sri Lanka Dış Ticaret Geliştirme Kurulu Direktörü Anoma Premathilake, Sri Lanka Yatırım Kurulu Direktörü Prasanjith Wijayahilake, Sri Lanka Turizm Ajans Direktörü Dushan Wickramasuriya ve Ticaret Bakanlığı Güney Asya Ülkeleri Daire Başkanı Çağatay Özden'in katılımlarıyla Türkiye-Sri Lanka/Interconnected Business etkinliği düzenlendi. Etkinlikte, Sri Lanka ve Türkiye'deki iş ve yatırım fırsatlarının yanı sıra salgın sonrası oluşması muhtemel iş birliği alanları değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Tayvan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Tayvan İş Konseyi Başkanı Oğuz Karayeğen'in karşı kanat kuruluşu CIECA'yı ziyareti vesilesiyle yapılan toplantı, 24 Mayıs 2018 tarihinde Taipei Türk Ticaret Ofisi'nde gerçekleştirildi. 12 Eylül 2018'de ise DEİK/Türkiye-Tayvan İş Konseyi ile Tayvan Dış Ticaret Geliştirme Konseyi (TAITRA) arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Söz konusu toplantıda Türkiye ve Tayvan'ın karşılıklı iş ve yatırım fırsatları değerlendirilerek 8'inci Türkiye-Tayvan İş Konseyi Ortak Toplantısı'na ilişkin bilgilendirme yapıldı, ayrıca İş Konseyi ile TAITRA arasında yapılabilecek iş birlikleri ele alındı.

New Taipei City Industrial Association ve TAITRA tarafından düzenlenen protokol yemeği, 20 Haziran 2019 tarihinde Tayvan heyeti ve ilgili Türk iş insanlarının katılımı ile gerçekleşti. Networking fırsatlarının sunulduğu yemekte, Tayvan ile Türkiye arasındaki iş ilişkilerinin daha da geliştirilmesi ve gelecekteki iş birliklerin artması adına Türkiye-Tayvan İş Konseyi ve New Taipei City Industrial Association arasında Mutabakat Anlaşması imzalandı.

DEİK/Türkiye-Vietnam İş Konseyi

Vietnam Meclisi Dış İlişkiler Komitesi ile 18 Eylül 2018 tarihinde İstanbul'da toplantı yapıldı. DEİK tarafından organize edilen Türkiye-Vietnam İş ve Yatırım Forumu, 8 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Vietnam'daki iş imkânlarının yanı sıra Türkiye'deki yatırım ortamının da değerlendirildiği iş forumunda, firmalar arası iş birliği anlaşmaları imzalandı. Vietnam Ulusal Meclis Başkanı Nguyen Thi Kim Ngan, Türkiye ve Vietnam'ın ikili ilişkiler açısından güçlü bir büyüme gerçekleştirdiğini ifade ederek, Türkiye'nin Asya, Avrupa ve Amerika arasında bir köprü görevi gördüğünü dile getirdi.

Vietnam'ın orta gelirli bir ülke olma yolunda ilerlediğini belirten Ngan, "Vietnam, Asya pazarında önemli bir rol oynamakta. Son dönemde stratejik bir üretim üssü olmaya başladı. Harika bir siyasi istikrar ortamına sahibiz. Dış dünyaya entegrasyon süreci de iyi bir şekilde ilerlemekte. Ülkemiz, uluslararası yatırımcılar için daha da cazip hale gelecek" dedi. Türkiye'nin, Vietnam'a yatırım yapan ülkeler arasında 26'ncı sırada yer aldığını vurgulayan Ngan, "Bizim mottomuz, 'Sizin başarınız, bizim başarımızdır.' Vietnam'ın kapısı Türk şirketlerine her zaman sonuna kadar açık" dedi.

Nehri tek kürekle geçmek

DEİK/Türkiye-Sri Lanka İş Konseyi tarafından 18 Kasım 2020 tarihinde düzenlenen Türkiye-Sri Lanka/Interconnected Business etkinliği kapsamında DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye ile Sri Lanka arasındaki 185 milyon dolarlık ticaret hacminin artırılması için inanmak ve çalışmak kadar, iş dünyasının önünü açacak desteklere de ihtiyaç olduğunu şu anekdotla dile getiriyordu:

Yıllar önce Amerika'da yaşlı bir kayıkçı Mississippi Nehri'nin bir yakasından öteki yakasına yolcu taşıyarak geçimini sağlıyordu. Yaşlı kayıkçı kayığındaki küreklerden birinin üstüne "inanmak", diğerine ise "çalışmak" yazmıştı. Bunun ne anlama geldiğini soranlara, kayıkçı şöyle yanıt veriyordu: "Nehri karşıdan karşıya geçmek için her iki küreğe de ihtiyaç vardır. Çalışmaksızın inanmak veya inanmadan çalışmak, sizi olduğunuz yerde döndürür durur. Yaşam yoluna da tek kürekle çıkmak, nehri tek kürekle geçmekten farksızdır. Yerimizde döner durur, hiçbir yere gidemeyiz. Ancak, çalışmak ve inanmak bazen yeterli değil, iş dünyasının önünü açacak desteklere de ihtiyacımız var.

4 Eylül 2019'da Vietnam Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Heyeti ile bir toplantı yapıldı. Kasım ayı boyunca da yerel Ticaret Odaları ve DEİK iş birliğiyle Gaziantep, Adana, Mersin ve Bursa'da Vietnam Ülke Günleri düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri

15 Mayıs 2020 tarihinde DEİK Başkanı Nail Olpak moderatörlüğünde, DEİK/Türkiye-Avrasya, Yurt Dışı Yatırımlar ve Sektörel İş Konseyleri Başkanlarının dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ile bir araya geldiği bir toplantı düzenlendi. Toplam 188 kişinin katıldığı toplantıda COVID-19 sürecinde ve sonrasında Avrasya ülkeleri ile ticari ve ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi olanakları ele alındı. Toplantıda salgından doğrudan etkilenen lojistik, sağlık, eğitim hizmetleri ve uluslararası teknik müşavirlik sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların sorunları ve bunların çözümüne yönelik atılması gereken adımlarla yurt dışı yatırımlar konusunda yaşanan gelişmeler ve fırsatlar masaya yatırıldı.

DEİK/Türkiye-Afganistan İş Konseyi

Türkiye-Afganistan Hükümetler arası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) II. Dönem Toplantısı çerçevesinde, 10 Mayıs 2018'de Türkiye ve Afganistan'dan ilgili bakanlık, devlet, kamu kurum ve kuruluşları temsilcilerinden oluşan teknik heyet üyeleri bir araya gelerek protokol metni çalışmalarını başlattı. 11 Mayıs 2018'de, dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Afganistan Ticaret ve Sanayi Bakanı Humayoon Rasaw'ın eş başkanlığında, Ekonomi Bakanlığı'nda "Türkiye-Afganistan 2. Dönem Karma Ekonomi Toplantısı İmza Töreni" düzenlendi.

23 Ekim 2018 tarihinde DEİK/Türkiye-Afganistan İş Konseyi Başkanı Süleyman Ciliv ile Afganistan Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Afganistan Hava Meydanları Ekonomik Kalkınma Komisyonu Başkanı Mohammad Daoud Sultanzoy'un katılımlarıyla Afganistan Hava Meydanları Ekonomik Kalkınma Komisyonu Heyeti toplandı. İş Konseyi Başkanı Ciliv, Afganistan'daki askeri havaalanlarının serbest bölgelere dönüştürülmesinin Türkiye'den gelecek potansiyel yatırımcılar için önemli fırsatlar yaratacağına dikkat çekti. Sultanzoy ise ABD ve BM'ye ait olup Kabul ve Kandahar gibi stratejik açıdan önemli noktalarda bulunan hava meydanlarının tahliye edileceğini belirtti. Söz konusu bölgelerde madencilik alanında ciddi potansiyel olduğuna dikkat çeken Sultanzoy, Afganistan'ın tarım ve madencilik alanlarında uluslararası yatırımcılara büyük fırsatlar sunduğunu dile getirdi.

Afganistan İslam Cumhuriyeti Finans Bakanı Mohammad Qayoumi'nin resmi ziyareti çerçevesinde, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Afganistan İş Konseyi Başkanı Süleyman Ciliv'in yanı sıra 50 Türk iş dünyası temsilcisinin katılımlarıyla 5 Aralık 2019'da İstanbul'da Afganistan İş ve Yatırım Fırsatları toplantısı gerçekleştirildi. Bu toplantının ardından 8 Aralık'ta Afganistan İslam Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Eşref Gani Ahmedzai ve beraberindeki heyet ile İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. DEİK Başkanı Nail Olpak'ın

Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantısı kapsamında "DEİK ile AZPROMO Arasında İş Birliğine Dair 2020-2021 Yıllarını Kapsayan Eylem Planı" da imzalandı (25 Şubat 2020).

başkanlık ettiği toplantıya İş Konseyi Başkanı Süleyman Ciliv ve iş insanları katılım sağladı. Olpak, Türk iş dünyası temsilcilerinin Afganistan'ın kalkınmasında önemli rol oynayacağını belirterek özellikle inşaat, altyapı, enerji, ulaştırma ve tarım gibi sektörlerde pay sahibi olmak istediklerini aktardı.

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi

20 Temmuz 2018'de Türkiye'de faaliyet gösteren Azerbaycanlı iş insanları ile VII. Çalışma Yemeği gerçekleştirildi. Organizasyona, aralarında Türkiye-Azerbaycan İş Adamları ve Sanayicileri İçtimai Birliği (TÜİB), Azerbaycan Türkiye İşadamları Birliği (ATİB) ve DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyelerinin de bulunduğu toplam 120 kişi katılım sağladı.

24 Ekim 2018'de ise Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti Üretici Firmalar Heyeti ile toplantı yapıldı. Toplantının açış konuşmasını yapan DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Selçuk Akat, iki ülke arasındaki dış ticaret hacminin 2,6 milyar dolar olduğunun altını çizdi. Doğrudan yatırımların ise çok daha büyük olduğuna dikkat çeken Akat, Türkiye'nin Azerbaycan'daki yatırımlarının 11 milyar dolara, Azerbaycan'ın Türkiye'deki yatırımlarının ise 13 milyar dolara ulaştığının bilgisini verdi.

Dönemin Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli'nin Azerbaycan ziyareti kapsamında, DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi organizasyonunda 9-11 Aralık 2018 tarihleri arasında Bakü'ye heyet ziyareti gerçekleştirildi. 10 Aralık 2018 günü Azerbaycan Diplomasi Akademisi (ADA) Üniversitesi'nde yaklaşık 35 farklı ülke temsilcisinin katılımlarıyla gerçekleştirilen International AgTech and Green Energy Forumu açılış törenine onur konuğu olarak katılan Pakdemirli'ye Türkiye'den yaklaşık 75 iş dünyası temsil-

cisi eşlik etti. Pakdemirli, tarımın insanlık tarihinde önemli ama her zaman popüler olmayan yere sahip olduğunu söyleyerek medeniyet, bilim ve toplumu teşkil eden tarım sektörünün, önümüzdeki yıllarda giderek önem kazanacağını belirtti. Ziyaret kapsamında Bekir Pakdemirli, Azerbaycan Tarım Bakanı İnam Kerimov ve Azerbaycan Ekonomi Bakanı Şahin Mustafayev'in katılımıyla Türkiye-Azerbaycan Tarım Forumu da düzenlendi. 26 Aralık 2019 tarihinde ise dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Azerbaycan ziyaretinde kısıtlı katılımlı Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Belarus İş Konseyi

Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve beraberindeki iş heyeti, 2018 Şubat ayında Belarus'a gerçekleştirilen ziyarette ikili ticarette 10 yıllık dönemi değerlendirme fırsatı buldu. Ziyaret kapsamında yatırımların korunması, çifte vergilendirmenin önlenmesi, standardizasyon, kombine taşımacılık, bilimsel ve teknik iş birliğinin artırılması gibi alanlarda 6 anlaşma imzalandı. Belarus'un başkenti Minsk'te gerçekleştirilen İş Forumu'nda konuşan Başbakan Yıldırım, "İki ülkenin ticaret hacmi yaklaşık 1 milyar dolara ulaştı. Eğer Türkiye ve Belarus'un imkân ve potansiyelini hesaba katarsak bu rakamı elbette daha da yükseltebilirdik. Önümüzdeki 8-10 yıl içinde iki ülke ticaret hacmini 8 milyar dolara çıkarmayı başarabiliriz" dedi. Belarus'ta yaklaşık 300 civarında Türk firması ve yatırımcısı bulunduğunu aktaran Yıldırım, ağırlıklı olarak Türk yatırımcılarının konut ve otel inşaatı gerçekleştirdiğini dile getirdi.

Forumda konuşan DEİK Başkanı Nail Olpak da 1991 yılından bu yana Türk müteahhitlerin Belarus'ta üstlendiği 46 projenin değerinin 1 milyar dolara yaklaşmakta olduğunu aktardı. Olpak, "Belarus'un kuzeyinde ve doğusunda yer alan ülkeler ile Türkiye arasındaki bağlantıyı kuracak Kuzey-Güney Ulaşım Koridoru'nun hayata geçirilmesi oldukça önemli. Projeyle, 300 bin konteynerlik taşıma kapasitesine ulaşılmasının yanı sıra, nehir taşımacılığıyla ilave 1 milyon tonluk nakliye kapasitesi oluşması bekleniyor" ifadelerini kullandı.

Belarus Cumhurbaşkanı Aleksandr Lukaşenko'nun Türkiye resmi ziyareti kapsamında düzenlenen Türkiye-Belarus İş Forumu, DEİK/Türkiye-Belarus İş Konseyi ev sahipliğinde, iki ülkenin önde gelen iş insanlarının katılımlarıyla 16 Nisan 2019 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi

Gürcistan'ın en büyük yatırım ajansı Enterprise Georgia yetkilileri ile Gürcistan'da yatırım yapan Türk firma temsilcilerinin katılımıyla 27 Eylül 2018'de Gürcistan Hafif Sanayi Sektörü Hakkında Bilgilendirme Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıda Enterprise Georgia Müdür Yardımcısı Tornike Sulaberidze, Gürcistan'ın yabancı yatırımcılar için sunduğu fırsatlara yönelik bir sunum gerçekleştirdi. Sulaberidze, başta imalat sektörü olmak üzere emlak, lojistik ve enerji alanlarında Gürcistan hükümetinin son dönemde uyguladığı reformları aktardı. Türkiye ve Gürcistan arasındaki ikili ticaret hacmine ilişkin verilere değinen DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Başkanı Cemal Yangın ise 2014 yılında 1,6 milyar dolarla ikili ticarette rekor düzeye ulaşıldığını, daha sonraki yıllarda ise ticaret hacminin ortalama 1,4 milyar dolara oturduğunu belirtti. İki ülke arasındaki uzun süreli siyasi yakınlığa değinen Yangın, Gürcistan'ın Türkiye için Bağımsız Devletler Topluluğu'na açılan bir kapı olması nedeniyle, bu ticaret hacminin artırılması potansiyeline değindi.

Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı George Kobulia ve Türkiye mobilya sektörü önde gelen firma temsilcilerinin katılımlarıyla 30 Ekim 2018'de bir toplantı düzenlendi. Bakan Kobulia, Gürcistan'da yatırım yapan Türkiyeli firmaların başarı öykülerinin çok değerli olduğunu, ancak ticari ve ekonomik ilişkilerimizin gerçek potansiyeli halen yansıtmadığını söyledi. Gürcistan'ın, Türkiye mobilya sektörü temsilcileri için Serbest Ticaret Anlaşması sayesinde Avrupa ve Asya'ya açılan bir kapı olduğuna ve milyarlarca nüfusluk bir pazar anlamına geldiğini vurgulayan Bakan Kobulia, Gürcistan'a ihracattan ziyade Gürcistan'da üretip dışarıya ihracat yapacak yatırımcılar arayışında olduklarını belirtti.

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Başkanı Cemal Yangın'ın başkanlığında, 17 iş insanının katılımıyla 12-15 Kasım 2018 tarihleri arasında Batum ve Tiflis'e bir çalışma ziyareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı Giorgi Kobulia, Tarım Bakan Yardımcısı Giorgi Khanişvili, Acara Özerk Cumhuriyeti Hükümet Başkanı Tornike Rizhvadze, Tiflis Belediye Başkan Yardımcısı Irakli Khmaladze, Batum Belediye Başkanı Laşa Komakhidze, Acara Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Tamaz Şavadze ve Devlet Ortaklık (Yatırım) Fonu Yatırım Departmanı Başkan Yardımcısı Nino Şolokaşvili ile görüşmeler gerçekleştirildi. 20-21 Ağustos 2019 tarihleri arasında da Tiflis'e bir heyet zi-

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Dışişleri Bakanlığımız, büyükelçilerimiz, Ekonomi Bakanlığı gibi çalışıyorlar."

İş Forumu toplantılarına DEİK olarak çok önem veriyoruz. Geçen sene Azerbaycan'da yapmıştık, bu sene sıra Türkiye'de. Bu toplantılarda, koyduğumuz ticari hedefleri yapıp yapamadığımızı ve yapamadıysak nedenlerini sorguluyoruz. Önemli konu başlıklarını, örneğin tır geçiş problemlerini, yatırım konularını konuşuyoruz. Toplantılara Dışişleri ve Ekonomi Bakanları da katılım sağlıyor. Zaten bizim Dışişleri Bakanlığımız, büyükelçilerimiz, sağ olsunlar Ekonomi Bakanlığı gibi çalışıyorlar. Hatta şöyle diyorlar; bir büyükelçi atandığı ülkeye gittiğinde hemen ticari rakamları sorar, çünkü nerede teslim aldı, bugün nereye geldi diye kendisine sorarlar. Yani koyduğumuz hedefler hepimizin hedefi.

yareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında Nisan ayında göreve başlayan Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı Natela Turnava ile yakın zamanda Karşı Kanat Kuruluş Başkanı seçilen Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Giorgi Pertaia ile görüşüldü.

DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi

15-18 Mayıs 2018 tarihlerinde DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi tarafından, T.C. Astana Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği ve Türk-Kazak İşadamları Birliği (TÜKİB) iş birliğinde Almatı ve Astana şehirlerine bir çalışma ziyareti düzenlendi. T.C. Astana Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği ve Türk-Kazak İşadamları Birliği (TÜKİB) iş birliğinde gerçekleştirilen ziyaret programına İş Konseyi Başkanı Mert Sarı, Yürütme Kurulu Üyeleri Kerem Mağdenli ve Abdurrahman Zeki Arifioğlu katıldı.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in Türkiye ziyareti öncesinde, 12 Eylül 2018 tarihinde Ankara'da Kazakistan Başbakan Birinci Yardımcısı Askar Mamin ve dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in katılımları ile Türkiye-Kazakistan Yatırım Forumu

CEMAL YANGIN (DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı)

"Gürcistan önemli avantajları olan bir ülke."

Eğer siz eski Sovyetler Birliği ile ticaret yapacaksanız, Gürcistan'ın burada çok büyük önemi var. Ürünü Türkiye'den yarı mamul halde alıp bunu Gürcistan'da nihai ürün haline getirirseniz, bu şekilde bütün Sovyetler Birliği'ne gümrüksüz girebilirsiniz. Türkiye'den direkt ihracat yaptığınızda malınıza uygulanacak en düşük gümrük yüzde 15 iken, bu şekilde hiç gümrük vergisi ödemeden malınızı göndermiş olursunuz. Bu çok büyük bir orandır ve sizin rekabette önünüzü açar. Bugün eski Sovyetler Birliği, 300 milyon nüfusuyla dünyadaki en yüksek alım gücüne sahip ülkelerden biri. Avrupa bizim için her zaman çok önemli bir pazardır ama Kafkasya ve eski Sovyetler Birliği de büyük bir potansiyel taşımaktadır.

Biz Gürcistan'a da Azerbaycan'a da doğrudan yatırım konusunda destek veriyoruz. Bu ülkelere iş insanlarını davet ediyoruz, teşvik bölgelerini gezdiriyoruz, "Ortaklıklar kurun, buralardan dünyaya açılın" diyoruz. Gürcistan'ın eski Sovyetler Birliği içerisinde kendi gümrük anlaşması var, Avrupa ile kısmen ticaret anlaşması var, Türkiye ve Çin'le serbest ticaret anlaşmaları var. Dolayısı önemli avantajları olan bir ülke. Biz bu ülke ile ticaretimizde fazla veriyoruz, ama ticarette biliyorsunuz hep tek taraflı iş yaparsanız eninde sonunda pazarı kaybedersiniz. Bir toplantıda Gürcistan Ekonomi Bakanı'na, "Siz Türkiye ile büyük oranda dış ticaret açığı veriyorsunuz. Bu sürdürülebilir bir durum değil" dediğimde kendisi beni ayakta alkışladı. Yani ihracat yapan bir ülke, "Pazarındaki sürdürülebilirliğini koruyabilmek için beni uyarıyor" diye teşekkür etti.

Türkiye-Kazakistan Yatırım Forumu'na çok sayıda Türk ve Kazakistanlı iş insanı katıldı (12 Eylül 2018).

düzenlendi. 250 kadar Türk ve Kazakistanlı iş insanının katılımıyla gerçekleşen forumda Kazakistan Yatırımlar ve Kalkınma Bakanı Jenis Kasımbek, Kazakistan Enerji Bakanı Kanat Bozumbayev, Kazakistan Savunma ve Havacılık Endüstrisi Bakanı Beybut Atamkulov, dönemin DEİK Başkan Yardımcısı Mithat Yenigün ve dönemin DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi Başkanı Mert Sarı da hazır bulundu. Forumun açılışında konuşan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dönmez, Türkiye ve Kazakistan arasında 1,7 milyar dolar değerinde, 18'i ticari olmak üzere 22 anlaşmanın imzalandığını belirterek, "Rusya ve Çin'den sonra Türkiye, Kazakistan'da en fazla yabancı hisseli şirkete sahip üçüncü ülkedir. Cumhurbaşkanı Nazarbayev'in liderliğinde Kazakistan büyük hedeflere yürüyor. İlan edilen Kazakistan 2050 stratejisi, Kazak ekonomisinin gelecekteki büyüklüğünü ve gücünü göstermesi açısından izlenecek yolun ne denli kapsamlı ve çok boyutlu olduğunu ortaya koyuyor. Bizler de Kazakistan'ın yüksek ideallerinin ve güçlü geleceğinin bir parçası olmaktan büyük mutluluk duyacağız" şeklinde konuştu.

Kazakistan petrol ve doğalgaz sektöründeki büyük oyuncuların ürün ve hizmet taleplerinin karşılanması sürecinde Türk firmalarının daha fazla yer alması ve ilgili kalemlerde ihracat potansiyelimizin artırılması amacıyla DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi tarafından 23 Ekim 2018 tarihinde "Kazakistan Petrol ve Doğalgaz Sektörü Tedarik, Satınalma ve Taahhüt Süreci Bilgilendirme Toplantısı" düzenlendi.

10 Kasım 2019 tarihinde ise DEİK/Türkiye-Kazakistan İş Konseyi ve Kazakh Invest ev sahipliğinde, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın katılımıyla Kazakistan'da faal Türk iş insanları ile Yuvarlak Masa Toplantısı ve İş Forumu gerçekleştirildi. Toplantıya Kazakistan Başbakanı Askar Mamin, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, dönemin Sa-

Türkiye ve Kırgızistan Cumhurbaşkanlarının katılımıyla gerçekleşen Türkiye-Kırgızistan İş Forumu (2 Eylül 2018).

nayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, dönemin Sağlık Bakanı Fahrettin Koca ve dönemin Ulaştırma Bakanı Mehmet Cahit Turhan da katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Kırgızistan'a resmi ziyareti kapsamında, 2 Eylül 2018 tarihinde DEİK/Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi ve Kırgızistan Yatırımları Teşvik ve Koruma Ajansı iş birliğinde Türkiye-Kırgızistan İş Forumu düzenlendi. Türkiye ve Kırgızistan Cumhurbaşkanlarının da katılımıyla gerçekleşen toplantıda her iki ülkeden bakanlar ve üst düzey devlet yetkililerinin yanı sıra özel sektörü temsilen 250'den fazla iş insanı hazır bulundu. Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov, İş Forumu'nun açılış konuşmasında Kırgızistan'ın Türkiye'ye ihracatını artırmak istediğini ve ekolojik tarım ürünleri ihraç etmeyi planladıklarını söyledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ise Kırgızistan'da çeşitli sektörlerde 300 civarında Türk sermayeli şirketin faaliyet gösterdiğini ve bu firmaların 5 bini aşkın Kırgız vatandaşına istihdam sağladığını vurgulayarak, Türk müteahhitlerin Kırgızistan'da bugüne kadar yatırım bedeli 700 milyon dolara ulaşan 67 proje üstlendiklerini belirtti. Erdoğan, ülkeye yapılacak yatırımların sadece Kırgızistan pazarına değil, Avrasya Gümrük Birliği sebebiyle Kazakistan, Rusya ve Belarus pazarlarına da hitap edeceğini hatırlattı.

Kırgızistan Ekonomi Bakanı Oleg Pankratov'un katılımıyla Kırgızistan Cumhuriyeti Tanıtım Toplantısı, DEİK/Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi ev sahipliğinde 31 Ocak 2019 tarihinde gerçekleşti. Kırgızistan ekonomisine ilişkin bilgiler veren Bakan Pankratov, ülkenin stratejik konumu ve Avrasya Gümrük Birliği'ne üye olması sebebiyle ekonomik iş birlikleri açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu aktardı.

DEİK, TOBB ve TİM iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Kırgızistan İş Forumu, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Kırgızistan Başbakan Yardımcısı Kubatbek Boronov ve iki ülke iş insanlarının katılımları ile 21 Kasım 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti.

DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi

Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın 6-8 Nisan 2018 tarihleri arasında Moğolistan'da yaptığı resmi temaslar kapsamında Ulanbator'da Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya farklı sektörlerde faaliyet gösteren iş dünyası temsilcileri de iştirak etti. Heyetler arası görüşmelerde bulunan Yıldırım, "Bir Kuşak-Bir Yol projesini destekliyoruz, Kars-Tiflis ve Bakü demiryolu da bunun bir parçası" dedi. Yıldırım, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 30 milyon dolar seviyesinden kademeli olarak 100, 300 ve 500 milyon dolar seviyelerine çıkarılması gerektiğini ifade etti. Dönemin Türkiye-Moğolistan İş Konseyi Başkanı Cengiz Gül, yapılan ziyaretle ilgili olarak, "DEİK ve Moğolistan Ulusal Sanayi ve Ticaret Odası arasında İş Birliği Anlaşması imzalandı. Türkiye ile Moğolistan arasındaki ticaret hacmini geliştirmek için özel sektör heyeti ile Moğolistan'ı tekrar ziyaret edeceğiz. Ayrıca Türkiye'de Moğolistan'ın iş ve yatırım fırsatları hakkında toplantılar düzenleyerek farklı sektörlerden Türk iş dünyası temsilcilerini bilgilendirmeyi hedefliyoruz" açıklamasında bulundu.

Moğolistan Çevre ve Turizm Bakanı Tserenbat Namsrai'ın Türkiye ziyareti çerçevesinde DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi ve Moğolistan Ankara Büyükelçiliği organizasyonunda Moğolistan Turizm Sektörü Tanıtım Toplantısı, 6 Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Moldova İş Konseyi

Moldova Cumhuriyeti'ne bağlı Gagavuzya Özerk Bölgesi Yatırım Toplantısı, 20 Aralık 2018 tarihinde DEİK/Türkiye-Moldova İş Konseyi Başkan Yardımcısı Müge Yılmaz Tahtacı ve Gagavuzya Özerk Bölgesi Başkanı Dış Ekonomik İlişkiler Danışmanı Dmitry Kroitor'un katılımlarıyla yapıldı. Dmitry Kroitor, yaptığı sunumda Moldova Cumhuriyeti'nin Aralık 2018 tarihi itibarıyla 43 Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığını ve bunların tamamının Gagavuzya Özerk Bölgesi'ni de kapsadığını belirtti. Kroitor, AB ile imzalanan Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Anlaşması'nın Gagavuzya'daki yabancı yatırımcılar için 550 milyon tüketiciye erişme imkânı yarattığının altını çizdi.

Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın katılımıyla Ulanbator'da gerçekleştirilen yuvarlak masa toplantısı (6 Nisan 2018).

Türkiye ve Özbekistan Cumhurbaşkanları ile her iki ülkeden üst düzey devlet yetkilileri ve iş insanlarının katılımıyla gerçekleşen Türkiye-Özbekistan İş Forumu (30 Nisan 2018).

DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi'nin öncelikli hedeflerinden biri, daha önce iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerde yaşanan bazı sorunları çözüme kavuşturmak ve üst düzey iş birliği mekanizmalarının yeniden işlerlik kazanmasının ardından büyük ivme kazanan karşılıklı ticari ve ekonomik ilişkileri çeşitlendirerek yeni bir seviyeye çıkarmak oldu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Özbekistan'a yaptığı resmi ziyaret kapsamında 30 Nisan 2018 günü Taşkent'te, DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi ve Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Yatırımlar Komitesi iş birliğinde Türkiye-Özbekistan İş Forumu düzenlendi. Türkiye ve Özbekistan Cumhurbaşkanlarının katılımlarıyla gerçekleşen Foruma her iki ülkeden bakanlar ve üst düzey devlet yetkililerinin yanı sıra özel sektörü temsilen 500'den fazla iş insanı katıldı. Ziyaret çerçevesinde, Özbekistan ile Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) kurulması hususuna yer veren bir Ortak Açıklama da dâhil olmak üzere, çeşitli alanlarda 25 belge imzalandı.

DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi Başkanı İzzet Ekmekçibaşı başkanlığında 51 iş insanı tarafından, 15-16 Nisan 2019 tarihleri arasında Taşkent'e heyet ziyareti gerçekleştirildi. Ziyaret kapsamında Özbekistan Sağlık Bakanlığı, Bilişim Teknolojileri ve İletişim Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Turizm Geliştirme Komitesi ve Özbekistan Tekstil Üreticileri Derneği (Uztekstilprom) ziyaret edildi. Gezi kapsamında, 15 Nisan günü toplam 150 iş insanı ve kurum/kuruluş temsilcisinin katılımıyla Türkiye-Özbekistan İş Forumu gerçekleştirildi.

Bir sonraki Türkiye-Özbekistan İş Forumu ise 23 Temmuz 2019 tarihinde, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Özbekistan Başbakan Yardımcısı Elyor Ganiyev'in katılımıyla Ankara'da düzenlendi. İki ülkeden yaklaşık 500 iş insanının hazır bulunduğu etkinliğin açılış konuşmasını yapan İş Konseyi Başkanı İzzet Ekmekçibaşı, iki ülke arasındaki ticaret hacminin son beş yılda yüzde 26,8 artarak 2018 yılında 1,7 milyar dolara çıktığını ve bugün Türkiye'de iş insanlarının en çok ilgi gösterdiği ülkelerin başında Özbekistan'ın geldiğini söyledi.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Türkiye-Özbekistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 1. Toplantısı'na birlikte başkanlık etmek ve Millet Kütüphanesi'nin açılış törenine onur konuğu olarak katılmak üzere 19-20 Şubat 2020 tarihlerinde Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi

Rusya Federasyonu'na bağlı Tataristan Özerk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rustam Minnihanov'un Türkiye ziyareti kapsamında, 27 Nisan 2018 tarihinde İstanbul'da Türkiye-Tataristan İş Forumu düzenlendi. Dönemin Türkiye-Rusya İş Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan, yaptığı açılış konuşmasında Rusya'nın ekonomik açıdan en gelişmiş bölgelerinden birisi olan Tataristan'ın sanayi üretiminde 5'inci, tarımsal üretimde ise 3'üncü sırada bulunduğunu ve yeni iş olanakları anlamında büyük bir potansiyel vadettiğini belirterek, Türkiye-Tataristan ticari ve ekonomik iş birliğinin Türkiye-Rusya ilişkilerini de olumlu etkilediğini dile getirdi. Tataristan'da faaliyet gösteren yabancı sermayeli şirketler arasında Türk firmalarının ilk sırada olduğunu ve bölgedeki yabancı yatırımların yaklaşık dörtte birinin Türkiye'nin payına düştüğünü vurgulayan Özilhan, yeni dönemde de enerji, imalat sanayisi ve turizm hizmetleri alanında yeni projelerin hayata geçirilmesinin planlandığını kaydetti. Tataristan Cumhurbaşkanı Rustam Minnihanov'un bir sonraki ziyareti çerçevesinde de 16 Mayıs 2019 tarihinde İstanbul'da Türkiye-Tataristan İş Forumu düzenlendi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başta Üst Düzey İşbirliği Konseyi (ÜDİK) toplantısı olmak üzere bir dizi resmi temaslarda bulunmak üzere 8 Nisan 2019

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Bir talebinizi iki liderin olduğu bir toplantıda dile getirebilmeniz paha biçilmez bir şey."

Salgın öncesiydi, "Cumhurbaşkanımız Rusya'ya günübirlik bir ziyaret yapacak, DEİK olarak da 25 kişilik bir iş insanları heyetinin katılmasını arzu ediyoruz" şeklinde bir talep geldi. Biz zaten bu tür toplantılar için her zaman hazırlıklıyız, hemen 25 kişilik ekibi oluşturduk. Sorularımızı, sorunlarımızı bir liste olarak belirledik. Program şöyle bildirildi; bize ayrılan yuvarlak masada 20 dakikalık bir görüşme süresi olacak, bu görüşmede 25 kişi bizden 25 kişi muhatap kuruluştan, 8 bakan bizden 8 bakan onlardan, 2 de lider bulunacak. Kremlin'de ikili görüşmenin bitmesini beklerken, herkes birbirine bu iş nasıl olacak diye bakıyordu. Arkadaşlardan, listelerini tek bir maddeye indirmelerini istedim. Toplantıya başladığımızda, elimdeki tek sayfalık metinde tüm firmalar yer alıyordu. Cumhurbaşkanımız başlayalım dediğinde, tek soru olarak tüm firmalarımıza söz verdim. Putin her bir soruya ilgiyle yaklaştı ve takipçi olacağını bildirdi. O gün soru-cevap şeklindeki bu toplantı tam 2 saat 45 dakika sürdü. Bunu şunun için anlatıyorum, bazı şeylerin maddi bir tanımı yoktur. Sizin bir talebinizi böylesine önemli iki liderin olduğu toplantıda dile getirebilmeniz, bir iş insanı için paha biçilmez bir şey.

tarihinde Moskova'ya yaptığı ziyaret çerçevesinde, DEİK organizasyonunda Türkiye'den önde gelen iş insanları heyetine yönelik bir program gerçekleştirildi. Program çerçevesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in başkanlığında Kremlin Sarayı'nda Rusya-Türkiye Kısıtlı Katılımlı İş Dünyası Buluşması düzenlendi. Söz konusu buluşmada her iki ülkeden bakanlar, üst düzeyli bürokratlar ve iki ülkenin önde gelen kuruluş ve şirket yöneticileri hazır bulundu.

Rusya Federasyonu Adıgey Cumhuriyeti Başkanı Murat Kumpilov'un Türkiye ziyareti çerçevesinde DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi tarafından düzenlenen Türkiye-Adıgey İş Forumu, 26 Nisan 2019'da yapıldı. İş Forumu sonrasında Rusya Federasyonu Ticaret Mümessili Aydar Gaşıgullin, Adıgey Cumhuriyeti Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Anzaur Kuanov ve Başbakan Yardımcısı Viyaçeslav Sapiyev bölge ekonomisi, yatırım fırsatları ve turizm potansiyeli hakkında birer sunum gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Forumu

DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi, 15-18 Aralık 2018 tarihleri arasında 9. Türk İhraç Ürünleri Fuarı açılışı vesilesiyle dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Türkmenistan'a yaptığı ziyarete eşlik etti. Açılışı dönemin Ticaret Bakanı Pekcan ve Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Orazmurat Gurbannazarov tarafından yapılan fuara Türkiye'den 56 firma katılım sağladı. Ziyaret programı çerçevesinde, T.C. Aşkabat Büyükelçiliği tarafından çini ve seramik sergileri gibi kültürel faaliyetler de icra edildi. DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi adına programa İş Konseyi Başkanı Halil Avcı ve Yürütme Kurulu Üyelerinden Kazım Gündoğan ve Sefa Gömdeniz katılım sağladı.

Bir çalışma ziyareti için İstanbul'da bulunan Ukrayna heyeti ile düzenlenen Türkiye-Ukrayna İş Forumu (26 Eylül 2018).

DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi

Türkiye-Ukrayna Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu (TEİK) Ukrayna Tarafı Eşbaşkanı, Ukrayna Başbakan Yardımcısı ve Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Stepan Kubiv ile TEİK Türk Tarafı Eşbaşkanı ve dönemin Milli Savunma Bakanı Nurettin Canikli'nin katılımları ile Türkiye-Ukrayna Ekonomik İşbirliği Yuvarlak Masa Toplantısı, DEİK ve TMB iş birliğinde 12 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Türkiye ile Ukrayna arasındaki ilişkilerin her alanda önemli gelişme gösterdiğini ve stratejik iş birliği seviyesine çıktığını ifade eden Milli Savunma Bakanı Canikli, iki ülke arasında siyasi olarak herhangi bir sorun bulunmamasının, karşılıklı ticari ve ekonomik iş birliğinin gelişimine önemli ivme kazandırdığını söyledi.

Çalışma ziyareti için İstanbul'da bulunan Ukrayna Başbakan Birinci Yardımcısı ve Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Stepan Kubiv, 25 Eylül 2018 günü DEİK'i ziyaret etti. Ukrayna'nın üst düzey yetkili ve diplomatik misyon temsilcilerinin yer aldığı Ukrayna heyeti ile yapılan İş Forumu'na, DEİK Yönetim Kurulu Üyesi ve Türkiye-Avrasya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tuncay Özilhan, DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanı Rasim Bekmezci ve iş insanları katıldı.

Dönemin Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli'nin Ukrayna ziyareti ve Türkiye-Ukrayna Tarım Çalışma Grubu Toplantısı vesilesiyle 3-4 Aralık 2018

TUNCAY ÖZİLHAN (DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı)

"Türkiye-Rusya İş Konseyi, iki ülke arasındaki ilişkileri ileriye taşımayı hedefliyor."

Rusya, ülkemizin önemli bir ticaret partneri. Türkiye hem kendi bölgesinde hem de uluslararası boyutta yürüttüğü faaliyetlerinin yanı sıra Rusya ile birçok konuda sıkı iş birliğine sahip. Türkiye ve Rusya arasında, ortaklık ve dostluk seviyesinde birçok alanda ortak projelere imza atılıyor. TürkAkım Doğal Gaz Boru Hattı ve Akkuyu Nükleer Santrali bunlar içinde en önemlileri. Enerji hiç şüphesiz Rusya ile ilişkilerimizde önemli bir yer tutuyor. 2025 yılı itibarıyla Türkiye ile Rusya arasındaki ticaret hacmi 50 milyar doların üstüne çıktı. Türkiye-Rusya İş Konseyi, Rusya ile iş birliği içinde, başta inşaat sektörü olmak üzere Rusya'da iş yapmanın hukuki boyutları, enerji ve turizm gibi farklı alanlarda seminerler dizisi düzenleyerek iki ülke arasındaki ilişkileri ileriye taşımayı hedefliyor. İki ülke arasındaki stratejik projelerin devam ettirilmesi ve yeni yatırımların hayata geçirilmesi adına iletişim faaliyetlerine odaklanılıyor. İş Konseyi, ülkemizin ekonomik diplomasisini yürütmekle mükellef olarak hem ikili ticaret hacmimizin artırılması hem de iki taraf için de doğrudan yatırımların ivme kazanması adına özveriyle çalışıyor.

tarihlerinde Kiev'e tarım heyeti ziyareti düzenlendi. Bakan Pakdemirli'nin de iştirak ettiği toplantıda Türkiye'de tarım sektörünün gelişimi ve mevcut sorunlar, Ukrayna ile tarım alanında iş birliği olanakları masaya yatırıldı.

Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelenski'nin Türkiye ziyareti çerçevesinde yapılan Türkiye-Ukrayna İş Forumu, 8 Ağustos 2019'da İstanbul'da gerçekleştirildi. DEİK'in ev sahipliğinde düzenlenen etkinliğe Ukrayna Cumhurbaşkanının yanı sıra dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, DEİK Başkanı Nail Olpak, Ukrayna Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Gennadiy Çijikov ve Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanı Rasim Bekmezci ile iki ülkeden 250 iş insanı katıldı. Forumda, DEİK ile Ukrayna Ticaret ve Sanayi Odası arasında iş birliği anlaşması imzalandı.

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi

İki ülkenin otomotiv sektöründeki yakın geleceğini ele alan Türkiye-Almanya Otomotiv Sektörü Yuvarlak Masa Toplantısı DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi tarafından 28 Şubat 2018 tarihinde Berlin'de gerçekleştirildi. Toplantıya katılan dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Türkiye ile Almanya arasındaki ticaret hacminin 37 milyar euro olduğunu, Türkiye'deki otomotiv sektörünün son 15 yılda çok büyük gelişme kaydettiğini belirtti. Sektörde yılda ortalama yüzde 15-20 büyüme gerçekleştiğini ve hızlı bir dönüşüm yaşandığını aktaran Zeybekci, Türkiye'nin sektörel dönüşüm süreci için altyapı yatırımlarının gerekliliğine dikkat çekti. Almanya Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Devlet Sekreteri Matthias Machnig de, "Türkiye önemli bir partner ve ekonomi potansiyeli büyük olan bir ülke. Daha fazla ortak yatırım yapılmasına çalışmalıyız" şeklinde konuştu. DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı Steven Young ise, iki ülke arasındaki derin iş birliğinin uzun vadeli olarak planlanması gerektiğine vurgu yaptı:

Türkiye, üretimde dünya otomotiv sektörünün sayılı ülkelerinden. Fakat bu hızlı dönüşümün sorunsuz olarak ilerleyebilmesi için güçlü bir teknolojik altyapıya ihtiyacımız var. Özellikle yazılım teknolojileri bu dönüşümün en önemli parçası olacak. Böylesine büyük dönüşümler bir günde gerçekleşmez, önümüzde uzun bir maraton var. Bu yüzden de uzun vadeli düşünmek ve planlamak gerekiyor. Almanya, Türkiye'nin bir numaralı ticaret ortağı ve iki ülke arasındaki ticaret hacmi 37 milyar euro.[23]

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Almanya Federal Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier'in daveti üzerine 27-28 Eylül 2018 tarihlerinde Almanya'ya yaptığı ziyaret kapsamında Almanya Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya Alman iş dünyasının üst düzey temsilcileri de katıldı.

Türkiye-Almanya Ekonomik ve Ticaret Ortak Komitesi (JETCO) 1. Dönem Toplantısı kapsamında 25 Ekim 2018 günü Ankara'da dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ve Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanı Peter Altmaier'in

Ankara'da düzenlenen Türkiye-Almanya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı (25 Ekim 2018).

katılımlarıyla DEİK/Türkiye -Almanya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantının sonucu, İş Konseyi Başkanı Steven Young tarafından, "Birlikte Güçlüyüz (Gemeinsam sind wir stark) mesajı ile iletildi. JETCO kapsamındaki Üçüncü Pazarlarda İş Birliği Çalışma Grubu da ilk toplantısını 25 Haziran 2019'da Berlin'de, ikinci toplantısını 3 Eylül 2019'da İstanbul'da gerçekleştirdi.

Ekonomi dünyasını Avrupa Parlamentosu'nda temsil etmek üzere, Avrupa'nın en büyük şirketlerinin ve önemli parlamenterlerinin oluşturduğu bir lobi grubu olan Münih merkezli EES ile 4 Ekim 2019'da İstanbul'da akşam yemeği organizasyonu yapıldı. "Çalışma yemeğinde, Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği, Türkiye-AB ilişkileri ve Türkiye-Avrupa ikili ekonomik ilişkileri ele alındı. Alman Kobi Birliği BVMW ile de 14 Mayıs 2019'da ve 2 Haziran 2020 iş birliği toplantıları düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi, Avusturya Federal Ticaret Odaları (WKÖ) Başkanı Dr. Christoph Leitl'ın İstanbul ziyareti çerçevesinde 16 Nisan 2018 tarihinde Avusturya'nın İstanbul Başkonsolosluğu'nda gerçekleştirilen Türkiye-Avusturya Ekonomik Forumu'na katıldı. İş Konseyi, WKÖ iş birliğiyle 14 Ocak 2019 tarihinde de Viyana'da DEİK/Avusturya-Türkiye İş Konseyi Toplantısı düzenledi.

1-2 Ekim 2018'de Viyana'da temaslarda bulunan İş Konseyi, 17-19 Kasım 2019 tarihlerinde de Viyana'da karşı kanat kuruluşu Avusturya Federal Ticaret Odaları'nı ve Büyükelçi Ümit Yardım'ı ziyaret etti.

DEİK/Türkiye-Belçika İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Belçika İş Konseyi, 25 Eylül 2018'de Belçika'ya inovasyon ve girişimcilik heyet ziyareti gerçekleştirdi; ayrıca

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Bulgaristan İş Forumu 10 yıl aradan sonra ilk kez büyük çaplı bir organizasyonla iki ülke iş insanlarını bir araya getirdi (2 Nisan 2018).

26-28 Eylül'de gerçekleştirilen Supernova Teknoloji Zirvesi'ne katılım sağladı. Bu kapsamda ICT ve inovasyon alanındaki ilgili kurumlarla temas kurularak saha ziyaretleri yapıldı.

18 Mart 2019'da ise Belçika Otomotiv Misyonu ile bir toplantı gerçekleştirildi. AWEX ve FIT iş birliğinde Belçika heyeti onuruna verilen akşam yemeğine Belçika'nın Ankara Büyükelçisi Michel Malherbe de katıldı. Yemekte konuşan DEİK/Türkiye-Belçika İş Konseyi Başkan Yardımcısı Pınar Eczacıbaşı, Türkiye'de iş yapma kolaylığı, Türkiye-Belçika ekonomik ilişkileri ve her iki ülke arasında otomotiv sektörüne ilişkin güncel durum hakkında katılımcıları bilgilendirdi.

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi

Türkiye ile Bosna Hersek arasındaki ekonomik ve ticari iş birliğinin artırılması amacıyla, dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın resmi ziyareti kapsamında 29 Mart 2018 günü Saraybosna'da Türkiye-Bosna Hersek Yuvarlak Masa Yatırımcı Toplantısı gerçekleştirildi. İki ülke iş insanlarının uzun vadeli doğrudan yatırımlarının ve yeni yatırım alanlarındaki fırsatların ele alındığı toplantıda, Türkiye ve Bosna Hersek arasında 1 milyar dolara ulaşan toplam ticaret hacminin artırılmasına yönelik görüş alışverişinde bulunuldu. Bosna Hersek Bakanlar Kurulu Başkanı Denis Zvizdic konuşmasında, "Savunma sanayi, otomobil, mobilya, turizm ve enerji, iş birliğine açık olduğumuz alanlar. Biliyoruz ki bu ülkenin ekonomisinin kalkınması için iş dünyası yoğun çaba sarf ediyor ve biz de politikacılar olarak yatırıma daha elverişli bir ortam yaratmak için çalışmaya devam edeceğiz" dedi.

Bosna Hersek ile 1 Temmuz 2003'ten beri yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşması, Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi'nin Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret vesilesiyle 2 Mayıs 2019 tarihinde yenilendi. Güncellenen STA, 1 Ağustos 2021'de yürürlüğe girdi.

"Bosna Hersek Yatırım ve Ticaret Fırsatları" konulu bilgilendirme toplantısı, DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO), Bosna Hersek ile İlişkileri Geliştirme Merkezi Vakfı (BİGMEV) ve Bosna Hersek Yabancı Yatırımları Destekleme Ajansı (FIPA) iş birliğinde 24 Ekim 2019'da Bursa'da düzenlendi. Toplantıda konuşan İş Konseyi Başkanı Muzaffer Çilek, kendisinin de Bosna Hersek'te 10 yıldır enerji, turizm, inşaat ve organik tarım gibi alanlarda yatırımları olduğunu belirterek, Türk iş insanlarına ülkedeki iş ve yatırım süreçlerinde desteğe hazır olduğunu vurguladı. Çilek, Türk iş insanlarını Bosna Hersek'te yatırım yapmaya davet etti.

DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi

Türkiye-Bulgaristan Yatırımcılar Toplantısı, dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Bulgaristan Ekonomi Bakanı Emil Karanikolov, DEİK Başkanı Nail Olpak, Bulgaristan Sofya Büyükelçisi Hasan Ulusoy ve DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi Başkanı Osman Ak'ın katılımlarıyla 7 Şubat 2018 tarihinde Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da gerçekleştirildi.

Ortak tarih ve kültürel geçmişin sağlam temellere dayandığı Bulgaristan ve Türkiye ilişkileri, Bulgaristan'ın AB Dönem Başkanlığı sürecinde Türkiye'ye destek vermesiyle daha da pekişti. Aralarındaki ticaret hacmi 5,5 milyar dolara ulaşan Türkiye ve Bulgaristan, 10 yıl aradan sonra ilk kez büyük çaplı bir İş Forumu ile iş dünyası temsilcilerini bir araya getirdi. 2 Nisan 2018'de İstanbul'da DEİK ev sahipliğinde düzenlenen Türkiye-Bulgaristan İş Forumu'na her iki ülkenin hükümet ve iş dünyası temsilcileri katıldı. Bulgaristan Ekonomi Bakanı Emil Karanikolov konuşmasında, 1996 yılından 2017 yılına kadar Türkiye'nin Bulgaristan'da yaptığı yatırım miktarının 1 milyar euroyu aştığını ifade etti. DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi Başkanı Osman Ak ise, iki ülke arasındaki son 10 yılın en büyük ekonomi buluşmasına ev sahipliği yaptıklarını belirterek, "Bugünkü İş Forumumuzun sloganı 'Daha Fazla Ticaret'tir. Bu iş forumunun iki ülke arasındaki ticaret hacmini çok daha yukarıya çıkarmak için ilk adım olduğuna inanıyoruz" şeklinde konuştu. Türkiye-Bulgaristan İş Forumu, çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 420 Türk ve Bulgar iş insanını bir araya getirdi.

İstanbul'daki İş Forumu'nun devamı niteliğinde, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Sofya'ya yaptığı resmi ziyaret vesilesiyle, DEİK ve Bulgaristan Ulusal KOBİ Geliştirme Ajansı (BSMEPA) iş birliğinde, T.C. Sofya Büyükelçiliği'nin ve Bulgar-Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nın (BULTİŞAD) katkılarıyla 19 Kasım 2018'de Sofya'da Bulgaristan-Türkiye İş Forumu gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Çekya İş Konseyi

4 Eylül 2019 tarihinde Çekya Başbakanı Andrej Babiš'in resmi ziyareti kapsamında Türkiye-Çekya İş Forumu düzenlendi.

Çekya Başbakanı Andrej Babiš'in resmi ziyareti kapsamında düzenlenen Türkiye-Çekya İş Forumu (4 Eylül 2019).

DEİK ev sahipliğinde düzenlenen İş Forumu'na Çekya Başbakanının yanı sıra dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Çekya Sanayi ve Ticaret Bakanı Karel Havlicek, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Çekya İş Konseyi Başkanı Nazmi Akıman ve Çek Ticaret Odası Başkanı Vladimir Dlouhy katıldı. Bir önceki gün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ekonomik iş birliğini artırmak için birçok konunun değerlendirildiğini dile getiren Çekya Başbakanı Andrej Babiš, "Çek firmaları enerji sektöründe çok aktif ve dinamik. Bu alanda çok başarılı projelerimiz var. Madencilik, otomotiv, savunma sanayi, gıda sektörü, akıllı şehirler ve bilişimde pek çok iş fırsatı sunuyoruz. Türk iş dünyası ile nitelikli ve kaliteli ortaklıklar kurmak bizim için çok önemli. Önümüzdeki dönemde Çekya'da daha fazla Türk şirketi ve Türk iş insanı görmek istiyoruz" dedi.

Çekya Sanayi ve Ticaret Bakanı Karel Havlicek ise, "Bugün, Çekya'nın yeni ekonomi stratejisini ve inovasyon hamlesini Türk iş insanları ile paylaşmamız, ikili ticaret hacmimizin gelişmesi adına büyük önem taşıyor. Bizim için öncelik inovasyon. Altyapı sistemimizde bilim, teknoloji ve özellikle Ar-Ge için büyük yatırımlar yapıyoruz. Bu yaklaşım, bizim yeni ekonomi stratejimizin temelini oluşturuyor. Akıllı ekonomi dediğimiz teknolojiye dayalı perspektifimiz, tıpkı Türkiye gibi diğer ülkelerle de ekonomik iş birliğimizin geleceğini belirleyecek. İnovasyonu, ekonomi ile entegre edeceğiz. Geleceğin ekonomisini oluşturmaya bugünden başladık" şeklinde konuştu. Forumda açılış konuşmalarının ardından "Türkiye ve Çekya arasında iş birliği imkânları ve ticari fırsatlar" başlığı altından sunumlar gerçekleştirildi.

"Nanoteknolojide Yeni Gelişmeler ve Yakın Gelecekteki Etkileri" konulu çevrim içi seminer, DEİK/Türkiye-Çekya İş Konseyi Başkanı Nazmi Akıman, Yürütme Kurulu Üyesi Berkan Öztürk, Çek Nanoteknoloji Sanayi Birliği Başkanı Jiri Kus, Bilkent UNAM Direktörü Hilmi Volkan Demir, Liberec Üniversitesi Öğretim Üyesi David Svoboda ve Kalyon Solar Teknoloji Ar-Ge Müdürü Fırat Es'in katılımlarıyla 20 Kasım 2020 tarihinde gerçekleşti. İş Konseyi Başkanı Nazmi Akıman, "İş Konseyi olarak iki ülke arasındaki iş birliğinin nanoteknoloji ve inovasyon alanlarında da gelişmesi için uzun süredir çalışmalar yürütmekteyiz. Geçtiğimiz sene Prag'a gerçekleştirdiğimiz heyet ziyaretimiz kapsamında gerek Çekya'nın gerekse Avrupa'nın ileri gelen teknoloji firmaları ve birçok ülke heyetleri ile Future Port of Prague Fuarı'nda bir araya gelme fırsatı bulduk. Diğer taraftan, Liberec Teknik Üniversitesi gibi ülkenin nanoteknoloji kümelenmelerine de saha ziyaretleri düzenledik. Çekya'nın nanoteknoloji ve inovasyon konularında uluslararası düzeyde sahip olduğu birikim ve tecrübeleri Türk özel sektörü ile buluşturarak, ikili ekonomik ilişkilere fayda sağlamak İş Konseyi hedeflerimiz arasında önceliklidir" dedi.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi, 9-10 Temmuz 2018 tarihlerinde Hırvatistan'ın başkenti Zagreb'de heyet ziyaretinde bulundu. Gerçekleştirilen ziyaretlerde, İş Konseyi'nin karşı kanat kuruluşu Hırvat Ekonomi Odası, Ekonomi, Girişimcilik ve Zanaat Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, T.C. Zagreb Büyükelçiliği ve Yatırım Ajansı ile görüşmeler yapıldı.

Hırvatistan Ekonomi Odası Başkan Yardımcısı Tomislav Rados, 10-11 Aralık 2018 tarihlerinde İstanbul'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Söz konusu ziyarette, 2019 yılı başında Hırvat firmalarının katılımıyla planlanan "Bilgi İletişim Sektöründe Türk ve Hırvat Firmaları Arasındaki İş Birliği Fırsatları" toplantısının detayları istişare edildi, ayrıca Hırvatistan'da kurulması planlanan teknoparklar için Türkiye'nin bu alandaki deneyimlerinden faydalanma imkânları değerlendirildi. Ziyaret kapsamında, İTÜ Arı Teknokent'e de bir saha ziyareti düzenlendi.

Türkiye'yi ziyaret eden Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović, 17 Şubat 2019'da DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi ev sahipliğinde düzenlenen akşam yemeğinde Türk iş dünyası temsilcileri ile bir araya geldi. Konuk Cumhurbaşkanı, 2019'un Ocak ayında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşmelerine atıfta bulunarak, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler açısından kısa vadedeki hedeflerinin ticaret hacmini 1 milyar dolara çıkarmak, uzun vadede ise daha da artırmak olduğunu ifade etti.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi Başkanı Sadettin Saran da yaptığı konuşmada, 1995 yılında kurulan İş Konseyi'nin amacının iki ülke arasındaki ortak yatırımların artırılması olduğuna vurgu yaptı. Hırvatistan'daki Türk yatırımlarının özellikle turizm, bankacılık, ulaşım ve enerji sektöründe ivme kazandığını belirten Saran, iki ülkenin karşılıklı yatırımlarının ve ticari ilişkilerinin geliştirilmesi için bilişim teknolojileri, yenilenebilir enerji, turizm, tarım ve inşaat sektörlerinin ön plana çıktığını vurguladı.

Hırvatistan Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović DEİK ev sahipliğinde düzenlenen akşam yemeğinde Türk iş dünyası temsilcileri ile bir araya geldi (17 Şubat 2019).

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi, 6 Haziran 2018'de Lahey temaslarını gerçekleştirdi. İş Konseyi tarafından düzenlenen Tarımda Akıllı Üretim Sistemleri etkinliği ise 27 Kasım 2018'de İstanbul'da gerçekleştirildi. Modern tarım ve hayvancılık tekniklerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında dünya lideri konumunda olan Hollanda ile mevcut alandaki iş birliklerinin güçlendirilmesini amaçlayan etkinlik, çok sayıda Türk ve Hollandalı iş insanının katılımıyla gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi ve Hollanda İşverenler Konfederasyonu VNO-NCW ev sahipliğinde düzenlenen "Türkiye: Recent Developments and Looking Forward" başlıklı seminer, 5 Aralık 2018'de Konfederasyon'un Lahey'deki merkez binasında gerçekleştirildi. Seminerde Türkiye'nin son dönemde yaşadığı politik ve ekonomik gelişmeler, Avrupa Birliği ile ilişkilerde gelinen nokta ve önümüzdeki döneme ilişkin beklentiler ele alındı. Türkiye ve Hollanda arasında normalleşen ilişkilerin daha da güçlenerek devam edebilmesini sağlamayı amaçlayan programda ayrıca Hollandalı firmalara Türkiye'deki iş fırsatlarıyla ilgili bilgi aktarımı yapıldı.

Hollanda Dış Ticaret ve Kalkınma İş Birliği Bakanı Sigrid Kaag'ın Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret vesilesiyle, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın da katılımıyla 11 Eylül 2019'da Ankara'da gerçekleştirilen Yuvarlak Masa Toplantısına iki ülke ile yatırım ve ticaret ilişkisi olan firmaların üst düzey temsilcileri iştirak etti.

DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi

Birleşik Krallık'ın AB'den çıkış süreci ve bu süreçte Türkiye'yi bekleyen risk ve fırsatlarla ilgili olarak İktisadi Kalkınma Vakfı tarafından 9 Şubat 2018 tarihinde İstanbul'da bir Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi'nin de katılım sağladığı etkinlikte akademisyenler tarafından Brexit sonrasında yaşanması muhtemel senaryolara ilişkin öngörüler aktarıldı.

Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın İngiltere'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret vesilesiyle, 11 Eylül 2018 tarihinde Londra'ya bir özel sektör heyet ziyareti düzenlendi. Türkiye'de faaliyet gösteren Vodafone ve İngiltere'de faaliyeti bulunan Vestel gibi şirketlerin başarı hikâyelerinin paylaşıldığı İngiltere-Türkiye İş Forumu'nda iki ülkedeki yatırım fırsatları, üçüncü pazarlardaki altyapı projeleri için iş birlikleri, mevcut ve gelecekteki ulaşım projeleri ile tedarik zinciri fırsatları konuları masaya yatırıldı. Toplantıya İngiltere Uluslararası Ticaret Bakanı Liam Fox, İngiltere Başbakanı Ticaret Elçisi Lord Janvrin, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi Başkanı Remzi Gür'ün yanı sıra iki ülkeden yaklaşık 140 iş dünyası temsilcisi katıldı.

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi

İtalyan Ticaret Merkezi ITA tarafından, DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi iş birliğiyle 28 Mart 2018 tarihinde Milano'da "Türkiye-İtalya Yenilenebilir Enerji Sektöründe İş Birliği Fırsatları" başlıklı bir seminer ve ikili görüşmeler düzenlendi. 18 Ekim'de ise İtalyan Ticaret Odası Derneği ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi iş birliğinde "Türkiye-İtalya Güven Zinciri Işığında 2019 Ekonomisine Bakış Paneli" düzenlendi. İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay panelin ana konuşmacısı oldu.

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, Avrupa Hazır Giyim ve Tekstil Konfederasyonu (EURATEX) Genel Müdürü Dirk Vantyghem, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Başkanı Ahmet Öksüz, İtalyan Tekstil Makineleri Üreticileri Birliği (ACIMIT) Başkanı Alex Zucchi ve Orka Holding Yönetim Kurulu Başkanı Süleyman Orakçıoğlu'nun katılımlarıyla, 19 Haziran 2020 tarihinde "Covid Sonrası Tekstil Sektöründe Fırsatlar" konulu bir online seminer gerçekleştirildi. Seminere 101 kişi katılım sağladı.

10 Aralık 2020 tarihinde, 2. Türkiye-İtalya Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) Toplantısı kapsamında, Türkiye-İtalya JETCO İmza Töreni ve Sanal İş ve Yatırım Forumu gerçekleştirildi. Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, İtalya Dışişleri ve Uluslararası İş Birliği Bakanı Luigi Di Maio, Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur, İtalya Dışişleri ve Uluslararası İş Birliği Müsteşarı Manlio Di Stefano, DEİK Başkanı Nail Olpak, İtalyan Ticaret Ajansı (ITA) Başkanı Carlo Ferro, DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur Okyay, Confindustria Başkan Yardımcısı Barbara Beltrame Giacomello ve iki ülke iş insanlarının katılımlarıyla gerçekleştirilen etkinlikte, açılış konuşmalarının ardından Türkiye ve İtalya arasında JETCO Protokolü, DEİK ve İtalyan Ticaret Ajansı (ITA) arasında iş birliği anlaşması, İtalyan Sigorta ve İhracat Kredi Kuruluşu (SACE) ve Rönesans Holding arasında imza töreni gerçekleştirildi. JETCO kapsamında ITA ile DEİK tarafından oluşturulan çalışma grubunun sonuçları, İtalyan Ticaret

MURAT ÖZYEĞİN
(DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı)

"Hollanda, Türkiye'ye en fazla yatırım yapan ülke olarak bizim için önemli bir iş ortağı."

Avrupa Birliği'nin en büyük beş ekonomisinden biri olan Hollanda ile ticari ilişkilerimizin artışında da benzer ivme yaşandı ve salgının etkilerinin yoğun hissedildiği 2021 yılında Hollanda'ya ihracatımız yüzde 30'un üzerinde artış kaydetti. Dünyanın en büyük ticaret merkezlerinden biri olan ve finansal hizmetler piyasası için büyük öneme sahip Hollanda'nın, Türkiye'ye en fazla yatırım yapan ülke olarak bizim için önemli bir iş ortağı olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu iş birliğinin potansiyelinin çok daha yüksek olduğunu ve bu kapsamda atılan en önemli adımlardan birinin, başkanlığım döneminde Hollanda'nın en büyük işveren kuruluşu olan Hollanda Sanayi ve İşverenler Konfederasyonu (VNO-NCW) ile partnerlik yapmamız olduğunu düşünüyorum.

Ajansı (ITA) Başkanı Carlo Ferro ve DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi Başkanı Zeynep Bodur'un katılımlarıyla düzenlenen panelde paylaşıldı. Ardından iş dünyasının aktif katılımıyla bir Yuvarlak Masa Toplantısı ve ikili iş görüşme oturumları düzenlendi.

DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi

Dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın İspanya'ya yaptığı resmi ziyaret kapsamında 24-25 Nisan 2018 tarihlerinde İspanya-Türkiye İş Forumu yapıldı. DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi tarafından düzenlenen, İspanyol yatırımcılar ile Türk iş dünyası temsilcilerinin katıldığı Yuvarlak Masa Toplantısında konuşan Başbakan Yıldırım, İspanyol iş insanlarına seslenerek, Türkiye'nin çevresindeki ülke pazarlarının da hedef ülke pazarları olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti. Yatırımcılar için projeye özel teşvik sistemi sunduklarını söyleyen Yıldırım, teknoloji ağırlıklı yatırımlara özellikle önem verdiklerini ifade etti. Türk firmalarının İspanya'da önemli yatırımlar gerçekleştirdiğini ifade eden Yıldırım, daha fazla ticaret ve yatırım için her türlü desteği vermeye hazır olduklarını aktardı. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise, 2018 yılının ilk verilerine göre, yıl sonunda ikili ticaret hacminin 15 milyar dolara çıkabileceğini söyledi.

DEİK Başkanı Nail Olpak, iş insanlarının cesaretine vurgu yaparak, DEİK'in çalışmaları hakkında bilgi verdi. DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi'nin 29 yıldır Türkiye ve İspanya için çalıştığını ifade eden Olpak, "Bugün, İspanya ile işi olan ve daha çok iş yapmak isteyen, etkili bir grup iş insanı da benimle birlikte. Barcelona ve Zaragoza ile ticari ilişkileri olmuş, geçen yıl da Endülüs'te beş harika gün geçirmiş bir dostunuz olarak, öğrendiğim güzel bir İspanyol özdeyişiyle 'Hesabımız kitabımız düzgün, ağzımızın tadı yerinde!'" diye konuştu.

Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND) ve DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi tarafından 6 Mart 2019 tarihinde İspanya'nın İstanbul Başkonsolosu Carlos Diaz Valcarcel ziyaret edildi.

Türkiye-İspanya 1. Dönem JETCO toplantısı vesilesiyle, 23 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye-İspanya Sanal İş Forumu düzenlendi. İş Konseyi Başkanı Zeynel Abidin Erdem'in ev sahipliğinde gerçekleşen İş Forumu'na dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı Maria Reyes Maroto Illera, Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur, İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakan Yardımcısı Xiana Méndez, DEİK Başkanı Nail Olpak ve Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Mithat Yenigün katıldı.

İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı Maria Reyes Maroto Illera, "Türkiye-İspanya Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) çok taraflılığı güçlendirmek için doğru bir yol. Ülkelerimizin uluslararası ticarete ihtiyacı var. Buradaki görevimizi, rolümüzü güçlendirmeliyiz. Dünya ticaretini modernleştirmeliyiz" diye konuştu. Illera, sanal ortamda bile olsa iki ülke temsilcilerinin ve iş insanlarının sık sık bir araya gelmesinin önemini vurguladı.

DEİK/Türkiye-İsviçre İş Konseyi

Türkiye-İsviçre Yüksek Düzeyli Ekonomik ve Ticari İstişare 8. Dönem Toplantısı, 4 Nisan 2018 tarihinde dönemin Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Hüsnü Dilemre ve İsviçre Ekonomik İşler Devlet Sekreterliği Başkanı, Büyükelçi Erwin Bollinger eş başkanlıklarında Ankara'da gerçekleştirildi.

Swiss Turkish Business Council (STBC) Başkanı Stefan Staub ve Yönetim Kurulu Üyeleri Ümit Özeflatun ile DEİK/Türkiye-İsviçre İş Konseyi Başkanı Ali Kibar ve Yürütme Kurulu Üyesi Yılmaz Yıldız'ın katılımıyla 11 Nisan 2018'de İstanbul'da bir öğle yemeği gerçekleştirildi. 19-20 Kasım 2018'de ise İsviçre'nin Zürih şehrinde STBC iş birliğiyle düzenlenen "Türkiye Semineri"nde İsviçreli iş insanı ve yatırımcılara Türkiye'deki güncel ekonomik durum ve yatırım ortamı hakkında bilgi verildi.

DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi

DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi Başkanı Nazım Hikmet ile Başkan Yardımcıları Serdar Eldemir ve Servet Kaçamak tarafından 24-25 Nisan 2018 tarihinde gerçekleştirilen Lefkoşa ziyareti kapsamında KKTC Başbakanı Tufan Erhürman, KKTC Maliye Bakanı Serdar Denktaş ve KKTC Enerji ve Ekonomi Bakanı Özdil Nami ile görüşmeler gerçekleştirildi. 15 Kasım 2019 tarihinde ise KKTC'nin 36. kuruluş yıl dönümü vesilesiyle Türk ve Kuzey Kıbrıslı paydaşların katılımıyla İstanbul'da bir resepsiyon düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi, 1 Eylül 2019 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye-Kosova Serbest Ticaret Anlaşması'nın ikili ticaret ve yatırım ilişkilerine etkilerinin ele alındığı, "DEİK Balkan Talks: Türkiye-Kosova Serbest Ticaret Anlaşması İş Fırsatları" başlıklı bir çevrim içi seminer düzenledi. İş Konseyi Başkanı Merve Özer Yılmaz'ın moderatörlüğünde gerçekleşen seminere DEİK Başkanı Nail Olpak, Kosova Ekonomi Odası (OEK) Başkanı Berat Rukiqi, T.C. Priştine Ticaret Müşaviri Onur Tekyıldız ve Kosova-Türkiye Ticaret Odası (KTTO) Başkan Yardımcısı Ayhan Demirkıran da katıldı.

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Macaristan'a yaptığı resmi ziyaret kapsamında 9 Ekim 2018 tarihinde Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi ve Macaristan Ulusal Ticaret Ajansı (MNKH) iş birliğinde Macaristan-Türkiye İş Forumu gerçekleştirildi. Foruma Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Macaristan Başbakanı Viktor Orban, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Polat, MNKH İcra Kurulu Başkanı Gábor Ligetfalvi ile Türkiye ve Macaristan'dan 300'ü aşkın iş insanı katıldı.

Yaptığı konuşmada Macaristan'ın Avrupa'yı Balkanlar, Doğu Avrupa, Türkiye ve Rusya ile bağlayan demir ve karayollarının kavşak noktasında yer aldığını vurgulayan Erdoğan, "Bu açıdan,

ürünlerimizin Avrupa'ya ulaştırılmasında Macaristan'ı bir ticaret üssü ve en önemli geçiş noktalarından biri olarak görüyoruz" dedi. Macaristan Başbakanı Orban da, "Türkiye'yi ekonomik olarak sağlam görüyoruz. Çok güçlü bir lideri ve hükümeti var. NATO kapsamında müttefik bu iki ülkenin iş birliği, başarılı sonuçlar ortaya koyar" şeklinde konuştu.

Avrupa'nın en kuzeyindeki Osmanlı dönemi eseri olma özelliği taşıyan ve Türk Macar dostluğunun simgesi haline gelen Gül Baba Türbesi, iki yıl süren restorasyon çalışmalarının ardından, 2018 Ekim'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın katıldığı bir törenle açıldı.

13 Şubat 2019 tarihinde DEİK/Türkiye-Macaristan ve DEİK/Turkiye-Afrika İş Konseyleri ev sahipliğinde ve Macar İhracatı Teşvik Ajansı (HEPA) iş birliğiyle düzenlenen Türkiye-Macaristan II. Afrika İş Forumu kapsamında, Türkiye ve Macaristan'ın Afrika'da iş birliği yapabileceği projeler ve özellikle Sahra Altı Afrika'daki iş imkânları değerlendirildi. Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Péter Szijjártó, "Yeni dünya düzeninde, güçlü şekilde ittifak kuranlar başarılı olabilecek. Macaristan için de Türkiye böyle bir müttefiktir. Türk ve Macar liderler samimiyetle görüşüyorlar. İki ülke arasında bir güven oluştu. Bundan en çok faydalanacak olan da ülkelerimizin ekonomisidir. Dikkatimizi artık Afrika'ya yöneltmemiz gerekiyor" şeklinde konuştu. Macar Eximbank'ın Afrika'daki ortak yatırımlar için 220 milyon

ADNAN POLAT
(DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı)

"Gülbaba Vakfı'nın kuruluşu iki ülke ilişkilerinde önemli bir dönüm noktası oldu."

Türkiye ve Macaristan'ın geçmişte birbirine aşina iki ülke olmasına rağmen aralarında derinlemesine bir tanışıklık söz konusu değildi. Bu noktada Gülbaba Vakfı'nın kuruluşu önemli bir dönüm noktası oldu. Gül Baba'nın Galatasaray Spor Kulübü'nün manevi kurucusu olması ve futbolun her iki ülke halkı tarafından da büyük ilgi görmesi, karşılıklı farkındalığın hızla artmasına katkı sağladı. Bu durum, turizm sektörünü de olumlu yönde etkiledi. Eskiden Budapeşte-İstanbul arasında haftada iki olan uçak seferleri, şu anda her güne çıkarıldı ve her iki yönde de uçaklar doluluk oranlarını koruyor. Dolayısıyla, mevcut ilişkilerimizin olumlu seyrini daha da ileriye taşımak için çalışmalarımız sürüyor.

Macaristan İş Konseyi'ndeki görevimi tamamladım; uzun yıllardır birlikte çalıştığımız Sayın Suat Karakuş görevi devraldı ve ihtiyacı olması durumunda kendisine destek olmaya devam ediyorum. Ben, DEİK yönetiminin ricasıyla Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanlığı görevini kabul ettim ve bir yıldır Türk-Yunan ilişkilerini geliştirmek adına yoğun çaba sarf etmekteyiz.

Bu süreçte liderleri bir araya getirmeyi başardık. Daha önce iletişim konusunda bazı aksamalar yaşanırken şu anda liderler, sorunları hep birlikte değerlendirerek çözüm odaklı bir yaklaşım sergiliyorlar. Umuyorum Macaristan'da elde ettiğimiz başarıları Yunanistan'da da tekrarlayabiliriz. Bu amaç doğrultusunda çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmekteyiz.

Gül Baba Türbesi

Macaristan'ın dış ekonomik ilişkilerine katkıda bulunmak ve çeşitlendirmek amacıyla 2015 yılında Polat Holding bünyesinde kurulan "ALX Macar Ticareti Geliştirme Merkezi" (günümüzde Macaristan İhracatını Teşvik Ajansı – HEPA Türkiye) Genel Müdürü Fikret Nas, Gül Baba Türbesi'nin tarihi, restorasyon süreçleri, vakfın kuruluş aşamaları hakkında şu bilgileri veriyor:

Esas ismi Cafer olan Gül Baba, Veli Baba Dergâhı'na mensup bir Bektaşi dervişi olarak tanınıyor. Osmanlı İmparatoru Kanuni Sultan Süleyman, Macaristan'a gelişinde yanında Gül Baba'yı da getiriyor. Gül Baba, 1531-1541 yılları arasında Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle Budin'de kalırken, kendini iki ülke arasındaki kardeşliği, hoşgörüyü ve halkların dostluğunu pekiştirmeye adıyor. Kendisi orada o kadar seviliyor ki, adeta Macaristan'ın babası oluyor. Elinde tahta kılıcı, başında sarı kırmızı gülü ile her daim Gül Baba diye anılıyor. 1541 yılında Budin Savaşı'nda şehit düşen Gül Baba'nın, Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin kıldırdığı ve 200 bin kişinin katıldığı rivayet edilen cenaze namazına Kanuni Sultan Süleyman da katılıyor. Gül Baba Budapeşte'de, Tuna ve Peşte'ye nazır, güzel manzaralı bir tepeye gömülüyor, 1543-1548 yılları arasında da şu anda bulunduğu türbe yaptırılıyor. Gül Baba Türbesi'ne bugün hâlâ Müslümanlar kadar Hıristiyanlar da geliyor, onlar da aynı sevgiyi ve saygıyı gösteriyorlar.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Macaristan Hükümeti arasında 2015 yılında imzalanan protokol ile türbede 2016'da başlayan ve yaklaşık iki yıl süren çok kapsamlı bir restorasyon çalışması yapıldı. Macar hükümeti tarafından Gül Baba Vakfı kuruldu ve türbenin arazisi vakfa tahsis edildi. Vakfın Başkanlığını Adnan Polat üstlendi. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Macaristan Ulusal Varlık Yönetimi (MNV) ve Gül Baba Vakfı'nın katkıları ile türbe esasına uygun biçimde restore edilerek "Gül Baba Türbesi ve Kültür Merkezi" olarak bugünkü halini aldı.[24]

Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de gerçekleştirilen Macaristan-Türkiye İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı (7 Kasım 2019).

dolarlık bir kredi oluşturduğunu dile getiren Szijjártó şunları söyledi:

Kredi kullanılırsa yenisini açabiliriz. Macaristan'ın su yönetimi, çevre, sanayi, atık yönetimi, enerji projeleri geliştirme ve sağlık projeleri geliştirme alanlarındaki teknoloji ve mühendislik bilgisi dünya çapında biliniyor. Macar firmalar bu alanlarda yatırımlar yapıyor. Geçen yıl Macar ve Türk firmaları iki devletin desteğiyle Kenya'da sanayi alanında bir yatırım gerçekleştirdi. Her iki ülke firmalarının, bu başarının üstüne koyarak Afrika'da daha fazla yatırım yapmalarını diliyorum.

2020 yılının Mayıs ayında, DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi üyesi şirketler, iki ülke arasındaki dostluğun ve dayanışmanın bir göstergesi olarak, COVID-19 salgınıyla mücadele için 50 bin yüz siperliği, 16 bin el dezenfektanı ve 20 bin kolonyadan oluşan 3 tırlık bir yardım konvoyunu Macaristan'a gönderdi. İş Konseyi Başkanı Adnan Polat, Türk ve Macar dostluğunun son yıllarda büyük bir ivme kazandığını belirterek, "Bu sıkıntılı süreçte yapılacak yardımlaşmanın yaratacağı olumlu algı, pekiştireceği dostluk ve kardeşlik duyguları, salgın sonrasındaki dönemde iki ülke arasındaki birlik ve beraberliğin güçlenmesini sağlayarak, iş birliğimizin her alanda artarak devam etmesine vesile olacaktır" dedi.

"Türkiye'yi Avrupa'ya Açan Anahtar: Macaristan" konulu çevrim içi seminer, DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Polat, Macaristan Ankara Büyükelçisi Viktor Matis, HEPA CEO'su Kristof Szabo, HIPA CEO'su Robert Esik, Yarış Kabin Yönetim Kurulu Üyesi Şeyma Yarış ve Ravaber Genel Müdürü Harun Hasyüncü'nün katılımlarıyla 1 Ekim 2020 günü gerçekleştirildi. Macaristan ile ikili ticari ve ekonomik ilişkilerin detaylıca ele alındığı Karma Ekonomik Komisyon mekanizmasının yedinci toplantısı da 8 Aralık 2020 tarihinde Ankara'da düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi

Türkiye-Malta diplomatik ilişkilerinde 50 yıl geride kalırken, Türkiye'nin AB üyeliğini her zaman destekleyen Malta ile ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla 22 Mart 2018'de Malta'da "Malta-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı" gerçekleştirildi. Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Türkiye ile Malta arasındaki ticari ilişkileri değerlendirerek, "Şu an Türkiye ve Malta'nın ticaret hacmi yaklaşık 500 milyon dolar seviyesinde bulunuyor. Hedefimiz bunun en kısa zamanda 1 milyar dolar seviyesine çıkarılmasıdır" dedi. Malta Ekonomi, Yatırımlar ve Küçük İşletmeler Bakanı Cardona ise, "Gümrük Birliği'nin güncellemesini destekliyoruz. Bunun Avrupa Birliği'nin yararına olduğunu düşünüyoruz" şeklinde konuştu. DEİK Başkanı Nail Olpak ile DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi Başkanı Halis Ali Çakmak ise iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için iş birliği alanlarının çeşitlendirilmesi gerekliliğine vurgu yaptı.

Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Malta'ya yaptığı resmi ziyaret kapsamında 21 Aralık 2018 günü Malta Dışişleri ve Ticareti Geliştirmekten Sorumlu Bakanı Carmelo Abela ile bir araya geldi. Yapılan görüşmenin ardından iki Bakan, DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi kapsamında iki ülke iş insanları ile bir araya gelerek sorularını yanıtladılar.

DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi ve Malta Ticaret Odası'nın birlikte düzenlediği Türkiye-Malta İş Konseyi Toplantısı, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Malta İş Konseyi Başkanı Halis Ali Çakmak'ın ev sahipliğinde 23 Ocak 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Malta Cumhurbaşkanı Marie-Louise Coleiro Preca, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Malta Dışişleri ve Ticaret Geliştirme Bakanı Carmelo Abela, Malta Ekonomi, Yatırım ve Küçük İşletmeler Bakanı Dr. Christian Cardona, dönemin Turizm Bakanı Mehmet Ersoy ve iki ülkeden üst düzey bürokratların katıldığı toplantıya Türk ve Maltalı 250'den fazla iş insanı katıldı. Türkiye ile Malta'nın Akdeniz ülkesi olduğunu fakat rakip olmadığını belirten Malta Cumhurbaşkanı Preca, Malta'nın stratejik potansiyelinin çok yüksek olduğunu ve Türkiye'nin Avrupa Birliği müzakerelerini desteklemeye devam edeceğini belirterek, "Gelin güçlerimizi birleştirelim" çağrısında bulundu. Malta Dışişleri ve Ticaret Geliştirme Bakanı Carmelo Abela da, son 5 yılda iki ülke ilişkilerinin inanılmaz bir şekilde geliştiğini belirterek, "Hem siyasal hem de ekonomik anlamda ve bölgesel olarak ikili diplomatik ilişkilerimiz hiçbir zaman bu kadar güçlü olmamıştı" dedi.

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi, 16 Ocak 2019 tarihinde Polonya'nın başkenti Varşova'da bazı temaslarda bulundu. DTİK Polonya Buluşması, DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi ev sahipliğinde, T.C. Varşova Büyükelçisi Tunç Üğdül, DEİK-DTİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-

Portekiz Dışişleri Bakanı Augusto Santos Silva ile düzenlenen Yuvarlak Masa Toplantısına 40 kadar Türk ve Portekizli iş insanı katıldı (17 Ekim 2018).

Polonya İş Konseyi Başkanı Kemal Güleryüz, DEİK üyeleri ve Polonya Türkiye İş İnsanları Derneği (POTİAD) üyelerinin katılımlarıyla 6 Mart 2019 tarihinde Varşova'da gerçekleştirildi. Türkiye ve Polonya'dan 70 Türk iş insanının katıldığı etkinlikte İş Konseyi Başkanı Kemal Güleryüz, Türkiye ile Polonya arasındaki ticaret hacminin son 10 yıldır dengeli şekilde arttığını ve son yılda Türkiye lehine fazla verdiğini belirterek, ülkenin Türk iş dünyasına önemli yatırım olanakları sunduğunu kaydetti.

Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Türkiye-Polonya Düzenli İstişareler 4. Dönem Toplantısı kapsamında Varşova'ya yaptığı resmi ziyaret vesilesiyle DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi de, karşı kanat kuruluşu Polonya Ticaret Odası ve Polonya Yatırım ve Ticaret Ajansı iş birliğiyle 7 Mart 2019 tarihinde Polonya-Türkiye İş Forumu'nu düzenledi. Toplantıya Ticaret Bakanı Pekcan'ın yanı sıra Polonya Girişimcilik ve Teknoloji Bakanı Jadwiga Emilewicz, DEİK Başkanı Nail Olpak, İş Konseyi Başkanı Kemal Güleryüz, Polonya Yatırım ve Ticaret Ofisi Başkan Yardımcısı Wojciech Fedko, Polonya Ticaret Odası Başkan Yardımcısı Marek Kloczko, Polonya–Türkiye İş Konseyi Başkanı Marek Nowakowski ve iki ülkeden çok sayıda iş insanı katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Portekiz İş Konseyi

Dönemin Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin Türkiye-Portekiz Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) Toplantısı için 8 Mart 2018 tarihinde Portekiz'in başkenti Lizbon'a yaptığı ziyaret kapsamında Portekiz-Türkiye İş Forumu ve Yatırımcı Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. Portekiz'in Türk iş dünyası için olduğu kadar, Türkiye'nin de Portekiz iş dünyası için büyük fırsatlar sunduğunu belirten dönemin Ekonomi Bakanı Zeybekci, Türkiye'nin 2017'de G20'de en hızlı büyüyen ülke olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin bir "fırsatlar ülkesi" olduğunu söyledi. Portekiz Dışişleri Bakanı Augusto Santos Silva ise konuşmasında Türkiye ile Portekiz'in rekabetçi ve jeopolitik konumları nedeniyle birbirine benzer iki ülke olduklarını, iki ülke arasındaki ticaret hacminin 1,5 milyar dolar seviyesinde olduğunu ama bir önceki yıl ticaret hacminin yüzde 15 artmasına rağmen bu rakamların gerçek potansiyeli yansıtmadığını kaydetti. Silva, Portekiz pazarının yalnızca Portekiz'den ibaret olmadığını, aynı zamanda Portekizce konuşan ülkeleri de kapsadığını ifade etti.

DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi Başkanı Ömer Süsli ve Başkan Yardımcısı Güven Güngör tarafından, 1 Mart 2018 tarihinde Romanya İş Ortamı, Ticaret ve Girişimcilik Bakanı Ştefan Radu Oprea Bükreş'te bir ziyaret gerçekleştirildi. 6 Eylül 2018 tarihinde ise İş Konseyi, Romanya'da gündemde olan PPP projeleri hakkında bilgilendirme yapmak ve Türk ve Rumen firmalarının iş birliğini geliştirmek amacıyla, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası ve TİAD iş birliğiyle Bükreş'te toplantı düzenlendi.

Dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Romanya'ya yaptığı resmi ziyaret vesilesiyle DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası (CCIR) ve Romanya Türk İşadamları Derneği (TİAD) iş birliğiyle 8 Şubat 2019 tarihinde "Romanya-Türkiye İş Forumu" düzenlendi. Ardından, Ticaret Bakanı Pekcan ve Romanya İş Ortamı, Ticaret ve Girişimcilik Bakanı Ştefan Radu Oprea, 19 Nisan 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Romanya İş ve Yatırım Forumu'na katıldı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın Bükreş ziyareti vesilesiyle 29 Mart 2019 tarihinde DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi tarafından Romanya'da yerleşik Türk iş insanları ile bir yemek düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 7-8 Ekim 2019 tarihlerinde Sırbistan'a gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında, Türkiye-Sırbistan İş Konseyi ve Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası (PKS) iş birliği ile 7 Ekim 2019 tarihinde "Sırbistan-Türkiye İş Forumu" düzenlendi. Türkiye ile Sırbistan arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 140'ıncı yılında gerçekleştirilen İş Forumu'nun açılışında konuşan Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Marko Cadez, sözlerine başta Saraybosna-Belgrad Otoyolu olmak üzere Sırbistan'da artarak devam eden Türk yatırımları için teşekkür ederek başladı. Cadez, salonda 270'in üzerinde iş insanı bulunmasının iki ülke ilişkilerinin çok iyi yolda olduğunu gösterdiğini söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ise konuşmasında, "Konsey mekanizması ile gündemimizdeki konuları ele alıyor, karara bağlıyor ve hepsinden önemlisi aldığımız kararların sonuçlarını değerlendirme fırsatı yakalıyoruz. Bunun yanında, iki ülke arasında Karma Ekonomik Komisyon ve Kara Ulaştırması Karma Komisyonu gibi ortak

Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic'in Türkiye'ye resmi ziyareti kapsamında Türkiye- Sırbistan İş Forumu üzenlendi (6 Mayıs 2018).

mekanizmalar oluşturduk. Sırbistan'da Sırp-Türk İş Derneği'nin kurulmasını destekledik. Azim ve kararlılık olduğu müddetçe hiçbir engel aşılamayacak kadar büyük değildir. Türkiye ile Sırbistan arasında her alanda ikili münasebetlerin ilerletilmesi noktasında çok güçlü bir irade olduğunu biliyoruz" dedi. Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic ise modern Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Balkan halklarının sorunlarını görüp anladığını, bundan 100 yıl sonra da Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 2017'de Sırbistan ziyareti ile ülkesinde pek çok şeyin değiştiğini söyledi. Birkaç yıl sonra çok farklı bir Sırbistan görüleceğini aktaran Vucic, Türk yatırımcılara müteşekkir olduğunu dile getirerek her iki ülkedeki yatırımcıları karşılıklı olarak daha fazla yatırım yapmaya davet etti.

DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi ve Slovenya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği iş birliği ile düzenlenen Türkiye-Slovenya İş Forumu, 11 Şubat 2020 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Dönemin Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, Slovenya Dışişleri Bakanı Miro Cerar, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi Başkanı Fatih Canpolat ve GZS/Slovenya-Türkiye İş Konseyi Başkanı Željko Puljić'in katılımlarıyla gerçekleşen İş Forumu'nda iki ülke arasındaki ticaret ve yatırım fırsatları ele alındı.

Bakan Kasapoğlu, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için AB ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin faydalı olacağını, bunun için Slovenya'nın vereceği desteğin önemli olduğunu söyledi. Hem Türkiye ve Avusturya'yı hem de Slovenya ve Avusturya'yı birbirine bağlayan 8 kilometrelik Karavanke Otoyolu tünelinin ikinci tüpü ihalesini bir Türk firmasının kazandığını hatırlatan ve müteahhitlik sektörünün karşılıklı iş birliği ve ticaret hacmine önemli katkılar sağladığını belirten Kasapoğlu, iki ülke arasındaki denizyolu taşımacılığının lojistik ağırlığının artırılmasının da önemli ve stratejik bir açılım olacağını söyledi. DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi Başkanı Fatih Canpolat ise, iki ülke arasındaki ikili ticaretin 2019'da bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 20 oranında artış gösterdiğini açıkladı:

İkili ticaretimiz 2 milyar doların üzerine çıktı. Firmalarımızın yatırımlar bakımından Slovenya'ya olan ilgisi her geçen gün artıyor. İkili ekonomik ilişkilerin, özel sektör temsilcilerinin değerli destekleri sonucunda artırılabileceğine inanıyoruz. Altyapı, müteahhitlik, turizm, otomotiv, lojistik, sağlık turizmi gibi geleneksel sektörlerin yanı sıra medikal, biyoteknoloji, bilişim teknolojileri ve yeni teknolojiler alanlarında önemli potansiyeller görüyoruz. Sloven ve Türk firmaları ortak yatırımlar yapabilirler ve çevre ülke pazarlarını üçüncü pazarlar olarak değerlendirebilirler. Slovenya'nın AB pazarı ile yakın ticari bağlarının, AB pazarına girmek isteyen Türk firmaları için bir diğer avantaj olduğunu vurgulamak isterim.

DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi, Yunanistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu iş birliğiyle 21 Şubat 2018 tarihinde İstanbul'da "Türkiye-Yunanistan Networking Toplantısı" düzenledi. Yunanistan'ın Ankara Büyükelçisi Petros Mavroidis, İstanbul Başkonsolosu Evangelos Sekeris ve Başkonsolosluk Ekonomi ve Ticaret Müşaviri Doukas Marinopoulos da etkinliğe katılım sağladı. Toplantının açılışında söz alan İş Konseyi Başkanı Levent Sadık Ahmet, resmi ziyaretler kapsamında gerçekleşen İş Forumları ve ikili görüşmelerden olumlu neticeler alındığını, bu nedenle sektörel ve bölgesel toplantılara ağırlık vermekte yarar gördüklerini ifade etti. İş Konseyi olarak belirli periyotlarla Yunan firmaları ile bir araya gelmeyi arzu ettiklerini belirten Ahmet, üçüncü ülkelerde iş birliklerine yönelik çalışmalar yapılabileceğini de sözlerine ekledi.

DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi ve Enterprise Greece iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Networking Toplantısı, 21 Mart 2019 tarihinde Selanik'te gerçekleştirildi. Toplantıya T.C. Selanik Başkonsolosu Orhan Yalman Okan, DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı Levent Sadık Ahmet, Enterprise Greece Başkan ve CEO'su Grigoris Stergioulis, Yunanistan Sanayicileri Federasyonu (SBE) Başkan Yardımcısı Yanis Stavrou ve Yunanistan İhracatçılar Birliği (SEVE) Başkanı Giorgos Konstantopoulos ile Türk ve Yunan iş dünyası temsilcileri katıldı.

DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi ve SEVE Yunanistan İhracatçılar Birliği tarafından 4 Mart 2020'de Selanik'de düzenlenen Türkiye-Yunanistan Yuvarlak Masa Toplantısı, Türk ve Yunan iş dünyasını bir araya getirdi. Toplantıda DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi ve SEVE Yunanistan İhracatçılar Birliği arasında İyi Niyet Anlaşması imzalandı. Yunanistan İçişleri Bakanlığı Makedonya Trakya Bakan Yardımcısı Theodor Karaoglou, toplantının yaşanan tüm problemlere rağmen ertelenmemiş olmasını çok olumlu ve umut verici bulduğunu belirtti. Ticaretin, bütün yolları açtığını vurgulayan Karaoglou, "Bu doğrultuda ne yapılması gerekiyorsa yapılmalı" dedi ve Türk-Yunan özel sektörü yakınlaşmasının mutlaka devam etmesi gerektiğinin altını çizdi. DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı Levent Sadık Ahmet ise iş dünyası olarak yakınlaşmanın her iki ülke menfaatine olduğunu belirterek, "Yunan iş dünyasının yaşadığı sorunlara kendi sorunlarımız gibi davranacağız" dedi. Ahmet, kazan kazan anlayışıyla ikili ekonomik ilişkileri geliştirmek adına imzalanan İyi Niyet Anlaşması'nın iki ülke ticaret hacmini iki katına çıkarmak için çok önemli bir adım olduğunu vurguladı.

DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi

11 Eylül 2018 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Bahreyn İş ve Yatırım İmkânları Tanıtım Toplantısı'na DEİK/Türkiye-Bahreyn İş Konseyi Başkan Yardımcısı İrfan Ergun, Bahreyn Ekonomik Kalkınma Kurulu Türkiye Direktörü Neşe Seçer, İş Konseyi Üyeleri ve Bahreyn'de iş yapan özel sektör temsilcileri katılım sağladı. Bahreyn İş İnsanları Derneği (BBMA) ile Bahreyn İş Konseyi Başkanı Mehmet Fatih Karamancı'nın başkanlığında 4 Ekim 2019'da düzenlenen toplantıya ise DEİK üyesi 60'a yakın firma temsilcisinin yanı sıra Bahreyn tarafından BBMA Başkanı Khalid Rashid Al Zayani ve beraberindeki 10 kişilik özel sektör heyeti katıldı.

DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi Ortak Toplantısı ve İkili İş Görüşmeleri, karşı kanat kuruluşu Filistin İşadamları Derneği üyelerinin katılımıyla 20 Kasım 2018'de İstanbul'da gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi Başkanı Cemalettin Kerim, Filistin'e yatırım yapmayı planlayan Türk firmalarının Filistinli resmi makamlar ve karşı kanat iş birliğiyle desteklenece-ğini ifade etti. Etkinliğin devamında söz alan Filistin Devleti Ankara Büyükelçisi Faed Mustafa da, yapılan anlaşmalarla Türkiye ve Filistin hükümetlerinin yapılacak yatırımları koruma sözü verdiğini, söz konusu anlaşmalarla tüm ihracatçılara kapıların sonuna kadar açıldığını belirtti. Konuşmaların ardından, her iki ülke iş insanları arasında ikili iş görüşmeler gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi, Cemalettin Kerim başkanlığında, 13-16 Nisan 2019 tarihlerinde Filistin'e heyet ziyareti düzenledi. Ziyarete lojistik, gayrimenkul yatırım, eğitim, gıda, tarım, bilgi teknolojileri, inşaat, tekstil, turizm ve enerji sektörlerinden iş insanları iştirak etti.

12 Kasım 2019'da ise Türkiye-Filistin İş Konseyi 17. Ortak Toplantısı, yaklaşık 150 iş insanının katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirildi. Türkiye ile Filistin arasındaki ticaret hacminin artırılmasını amaçlayan toplantıda iki ülke arasındaki ilişkiler ve iş birliği fırsatları ele alındı.

DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi

Irak Cumhurbaşkanı Berham Saleh'in 3 Ocak 2019'da Türkiye'ye yaptığı ziyaret vesilesiyle Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde heyetler arası görüşmeler gerçekleştirildi. Bu kapsamda, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın Irak Ticaret Bakanı Muhammed Hashim Abdulmecid Jasim ile yaptığı görüşmede Irak'a giren Türk mallarının çifte vergilendirilmesi konusu gündeme geldi. Görüşmelerde, Ovaköy Sınır Kapısı'nın açılması için de çalışmaların hızlandırılmasına karar verildi. Irak Ticaret Bakanı Jasim'in ülkenin yeniden imar sürecinde Türk firmaları ile çalışmak istediklerini ifade etmesi üzerine Ticaret Bakanı Pekcan, Türk müteahhitlik firmalarından oluşan bir heyetin Bağdat'ı ziyaret edebileceğini iletti.

Irak Başbakanı Mustafa El-Kazımi'nin Türk İş İnsanları ve Yatırımcıları ile Toplantısı (17 Aralık 2020).

19-20 Haziran 2019'da DEİK ve Türkiye İhracatçılar Meclisi ortak organizasyonunda, DEİK üyelerinin yanı sıra pek çok ihracatçı firma temsilcisinin de katılımıyla Bağdat'ta Türkiye-Irak İş Forumu düzenlendi. Gerçekleştirilen program kapsamında dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Türk katılımcılarla bir istişare toplantısı gerçekleştirdi. Yaklaşık 500 Türk ve Iraklı iş insanının katıldığı İş Forumu'nda ilk sözü alan Irak Ticaret Bakanı Muhammed Hashim Al Ani, Türk şirketlerinin özellikle sanayi, tarım, altyapı ve inşaat sektörlerinde gelişmiş bir ülke olduğunu belirterek, Türk şirketlerini bu gibi alanlarda Irak'ta yatırım yapmaya davet etti. Ticaret Bakanı Pekcan ise iki ülke Cumhurbaşkanları tarafından konulan 20 milyar dolarlık ticaret hedefi kapsamında Bakanlık olarak her türlü desteği sağlayacaklarını ifade etti. 2018 yılında, Irak'ın 8,3 milyar dolar ile Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında 4'üncü sırada yer aldığını belirten Pekcan, başka ülkelerdeki iş insanlarının Irak'a gelmeye cesaret edemediği dönemlerde dahi Türk iş insanlarının korkusuzca Irak'ın ekonomisine katkı sağladığı vurguladı.

Irak Başbakanı Mustafa El-Kazımi'nin Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret kapsamında, DEİK ev sahipliğinde Türk iş insanlarını ve yatırımcıları Irak heyeti ile bir araya getirmek amacıyla bir toplantı düzenlendi. Dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza Tuna Turagay, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi Başkanı Emin Taha ve iki ülke iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla hibrit olarak 17 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda Irak Başbakanı El-Kazımi, petrole dayalı bir ekonomiden sektörel çeşitlendirmeye gitmek istediklerini, bu nedenle de Irak'ta yatırım açısından birçok bakir alan olduğunu ve deneyim sahibi Türk firmalarının bu fırsatı değerlendirebileceklerini söyledi. El-Kazımi, her ne kadar zorlayıcı etkenler olsa da, Irak'ın Türk özel sektörüne

kapılarının ardına kadar açık olduğunu ifade etti. Türkiye'nin yalnızca ekonomi ve ticaret alanında bir ortak olmadığını belirten Iraklı Bakan, dost ve kardeş Türkiye ile iş birliği içinde, hep beraber sorunların üstesinden gelinebileceğini söyledi.

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi, Ümit Kiler başkanlığında 6-7 Ekim 2018 tarihlerinde Tahran'a heyet ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında İran Ticaret, Sanayiler, Madenler ve Tarım Odaları (ICCIMA) Başkan Yardımcısı Pedram Soultani ve Tahran Ticaret ve Sanayi Odası (TCCIM) Asya ve Okyanusya Uluslararası İlişkiler Başkanı Massoud Maleki ile tanışma toplantıları gerçekleştirildi. İş Konseyi Başkanı Ümit Kiler, toplantılarda İran ve Türkiye'nin ekonomik olarak birbirini tamamlayan iki ülke olduğunu, İran'ın Türkiye için Asya'ya açılan kapı; Türkiye'nin ise İran için Avrupa'ya açılan kapı anlamına geldiğini vurguladı. Buna karşın İran'ın Türkiye'nin dış ticaretindeki payının yalnızca yüzde 3'üne, Türk firmalarının İran'daki yatırımlarının toplam yurt dışı yatırımları içindeki payının da yine yüzde 3 gibi oldukça düşük bir oranda olduğuna dikkat çeken Kiler, yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde ise İran'da bugüne kadar üstlenilen proje bedelinin sadece 4,1 milyar dolar olduğunu, oysa Türk firmalarının dünyada üstlendiği toplam proje bedelinin 350 milyar doları aştığını belirtti. Tüm bu rakamların potansiyelin çok gerisinde kaldığını sözlerine ekleyen Kiler, İran'ın içinden geçtiği zor dönemin farkında olduklarını, iş dünyası olarak iki ülke liderlerinin İran'la ticaretin sürdürülmesi yönünde verdikleri mesajı söylemden eylem düzeyine geçirmek amacıyla Tahran'da bulunduklarını belirtti. Başkan Ümit Kiler, iki ülke arasındaki ticaret hacmini 30 milyar dolara çıkarma hedefine ulaşmak için İş Konseyi olarak her türlü desteği vermeye hazır olduklarının altını çizdi.

Türkiye-İran arasındaki ticaret ve yatırımları artırmak amacıyla DEİK tarafından 20 Aralık 2018 tarihinde düzenlenen Türkiye-İran İş Forumu'nda ikili ilişkilerde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ele alındı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin katılımıyla Çankaya Köşkü'nde düzenlenen İş Forumu'na dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, İran İslam Cumhuriyeti Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı Reza Rahmani, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Cahit Turhan, DEİK Başkanı Nail Olpak, İran Ticaret, Sanayiler, Madenler ve Tarım Odası Başkanı Gholam Hossein Shafei, DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi Başkanı Ümit Kiler, İran-Türkiye İş Konseyi Başkanı Reza Kami ve iki ülke iş dünyası temsilcileri katıldı.

Forumda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, İran ile geniş bir alanda kapsamlı iş birliklerine sahip olduklarını söyleyerek, "Hedefimiz ikili ekonomik ilişkilerimizi, siyasi ilişkilerimizle aynı seviyeye çıkarmaktır" dedi. İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani ise iki ülkenin gelişmesini sağlamak amacıyla bu hassas dönemde bir araya geldiklerini, iki devletin de güvenliğin ve istikrarın sağlanması yönünde iradelerini ortaya koyduklarını dile getirdi.

18 Eylül 2019'da Ankara'da gerçekleştirilen Türkiye-İran İş Forumu da iki ülkeden üst düzey katılıma sahne oldu. Türkiye adına dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Türkiye-İran KEK Eş Başkanı Fatih Dönmez, DEİK Başkanı Nail Olpak ve İran İş Konseyi Başkanı Ümit Kiler'in katılım sağladığı iş forumunda İran'ı Cumhurbaşkanlığı İdaresi Başkanı ve İran-Türkiye KEK Eş Başkanı Mahmud Vaizi başkanlığında bir heyet temsil etti. Ardından DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi heyeti, karşı kanat kuruluşunun daveti üzerine 16 Kasım 2019'da Tahran'a bir ziyaret gerçekleştirdi. DEİK Başkanı Nail Olpak liderliğindeki grup, karşı kanat ile yapılan toplantının yanı sıra İran Ticaret Odası Yönetim Kurulu ile de görüştü.

DEİK/Türkiye-Katar İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Katar İş Konseyi, Ethem Sancak başkanlığında, 21-23 Mart 2018'de Doha'ya heyet ziyareti gerçekleştirdi. İş Konseyi üyelerinden oluşan 22 firma temsilcisinin yer aldığı heyet, Katar Savunma Bakanı Dr. Khalid bin Mohammed Al Attiyah ve Katar Ekonomi Bakanı Sheikh Ahmed bin Jassim bin Mohammed Al-Thani'yi makamında ziyaret etti. Ekonomi Bakanı ile yapılan görüşmede, karşılıklı olarak yatırımların artırılması gündeme geldi. Programın devamında DEİK'in Katar'daki muhatap kuruluşu Katar İşadamları Derneği (QBA) ile bir toplantı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi, 20-21 Kasım 2018 tarihlerinde Kuveyt'e heyet ziyareti gerçekleştirdi. Gerçekleştirilen temaslarda Kuveyt Yatırım Otoritesi'nden bir heyetin Türkiye'ye davet edilmesi, Kuveyt Milli Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı'nın IDAF 2019 Fuarı'na katılımı, Kuveyt'in Türkiye'den yalnızca 8 üniversitenin diplomasını kabul etmesi durumu, Boğaziçi Üniversitesi ve Kuveyt Üniversiteleri

EBRU ÖZDEMİR
(DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı)

"PPP alanında Türkiye'de çok önemli bilgi ve deneyim birikimi var."

Dünyanın en zengin petrol ve doğalgaz kaynaklarına sahip ülkesi olan Kuveyt'in, 2035 Vizyonu çerçevesinde bölgenin ticaret, ulaşım ve kültür merkezi haline gelmesi hedefleniyor. Bu kapsamda birçok sektörde, özellikle de inşaat, müteahhitlik ve altyapı alanlarında Türk iş dünyası için çok önemli fırsatlar mevcut. Kamu Özel Ortaklığı Projeleri (PPP) alanında Türkiye'de çok önemli bilgi ve deneyim birikimi var. Bu birikimi Kuveyt ile ortak bir şekilde, hem Kuveyt'te hem de özellikle üçüncü ülkelerdeki yatırımlarda kullanabileceğimize inanıyorum.

Beyrut'ta düzenlenen Lübnan-Türkiye Afrika'da İş Birliği Yuvarlak Masa Toplantısı (5 Aralık 2018).

ile gerçekleştirilen "Kuveyt'in Mühendis Kızları" projesinin detayları ve mevcut ticaret hacminin artırılması gibi konular mercek altına alındı.

DEİK/Türkiye-Lübnan İş Konseyi

Lübnan-Türkiye Afrika'da İşbirliği Yuvarlak Masa Toplantısı, DEİK/Türkiye-Lübnan İş Konseyi karşı kanat kuruluşu Lübnan Uluslararası Ticaret Odası'nın ev sahipliğinde 5 Aralık 2018'de Beyrut'ta düzenlendi. DEİK/Türkiye-Lübnan İş Konseyi Başkanı Rona Yırcalı ve ICC Lebanon Başkanı Wajih Bizri'nin moderasyonunda gerçekleştirilen toplantıya T.C. Beyrut Büyükelçisi Hakan Çakıl, Ticaret Müşaviri Ümit Sezer ve DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Tamer Taşkan'ın yanı sıra iki kanattan temsilciler ve çeşitli şirket yöneticileri katıldı. Türk ve Lübnan özel sektör temsilcilerinin üçüncü ülkelerde ve özellikle Sahra Altı Afrika'da iş birliği fırsatlarını istişare ettiği etkinlikte bankalar, medya kuruluşları, ilgili devlet kurumları ve iş dünyası örgütlerinin yer aldığı bir inisiyatif oluşturulmasının ve tüm risklerin-kârın paylaşıldığı şeffaf ortaklıklar kurulmasının önemi vurgulandı.

Lübnan Ekonomi ve Ticaret Bakanı Mansour Bteish ve Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Hassan Mourad'ın Türkiye'ye gerçekleştirdikleri ziyaret vesilesiyle Lübnan İş Konseyi tarafından konuk Bakanlar onuruna 7 Şubat 2019 tarihinde bir çalışma yemeği düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Suriye İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Suriye İş Konseyi, 8 Ağustos 2018'de Suriyeli iş insanları ile İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. Programın açılış konuşmasını yapan İş Konseyi Başkanı Sait Kılıç, temennisinin Suriye'deki savaşın bir an önce son bulması ve bölgenin istikrara kavuşması olduğunu, ancak savaşa rağmen hayatın devam ettiğini ve İş Konseyi olarak iki ülke arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmeyi amaçladıklarını belirtti.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi, Fatih Gürsoy başkanlığında, 25 Şubat 2018 tarihinde Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'a heyet ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında, karşı taraf kuruluşu Suudi Arabistan Ticaret ve Sanayi Odaları Konseyi Başkanı Maazen İbrahim Rajab ve Yürütme Kurulu Üyeleri ile yapılan görüşmede, iki ülke arasındaki ekonomik, siyasi ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla ortak bir girişimde bulunulmasına karar verildi. Ayrıca, başta sağlık sektörü olmak üzere 16 farklı sektörde yapılacak özelleştirmelerle ilgili olarak DEİK heyetine bilgi verildi.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Fatih Gürsoy ve DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi Başkanı Muhammet Uğurcan Barman, Suudi Arabistan ve Yemen özel sektörü ile yapılabilecek ticari iş birliği imkânlarını belirlemek, sorunları tespit etmek ve çözüme yönelik bir yol haritası oluşturmak amacıyla 24-26 Şubat 2019 tarihlerinde Riyad ve Cidde'ye bir ziyaret gerçekleştirdi. Karşı kanat kuruluşu Başkanı Mazen Recep, Cidde Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Ziad Al Bassam ve Zamil Holding Yönetim Kurulu Başkanı Abdurrahman Al Zamil Ziyar gibi isimlerle temaslarda bulunulan ziyarette, T.C. Sana Büyükelçiliği koordinasyonunda Riyad'da bulunan Yemenli iş insanları ile de bir toplantı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi, Türkiye-Suudi Arabistan Teknoloji Hızlandırma Programı'nın Final Etkinliği "Invest Up" ve "Start-Up Expo"yu 10 Nisan 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi, Orhan Güner başkanlığında, 9-10 Nisan 2018 tarihlerinde Muskat'a bir heyet ziyareti düzenledi. Heyette inşaat, enerji, savunma, yapı malzemeleri, inşaat makinaları sektörlerinden 24 firma temsilcisi yer aldı. Ziyaret kapsamında, Umman Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Rashid Amer Mohammed Al Mesailhi ile bir görüşme gerçekleştirildi. Görüşmeye T.C. Muskat Büyükelçisi Atılay Ersan ve Ticaret Müşaviri Murat Göğüş de katıldı. Görüşmede, yeni seçilen DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi Yürütme Kurulu'nun ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde daha etkin bir rol alacağı, siyasi ilişkilerin çok iyi düzeyde olmasına rağmen ekonomik ilişkilerin daha iyi olmasının beklendiği dile getirildi.

23 Ekim 2018 tarihinde düzenlenen Türkiye-Umman İş Konseyi Ortak Toplantısı etkinliği kapsamında, İş Konseyi Eşbaşkanları Mert Tümen ve Salim Abdullah Al Rawas ile birlikte Ummanlı iş insanlarından oluşan iş heyeti, Türkiye ve Umman arasındaki bankacılık ilişkilerini görüşmek üzere Türkiye Bankalar Birliği (TBB) temsilcileri ile bir araya geldi.

DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi, Umman'daki iş fırsatlarını yerinde değerlendirmek, yeni ortaklıklar ve girişimlere imza atmak ve üye firmalara sunulabilecek iş imkânlarını tespit etmek amacıyla 27-30 Nisan 2019 tarihinde Muskat'a heyet ziyareti gerçekleştirdi.

Türkiye-Umman Interconnected Business Toplantısı, DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi ve Umman Ticaret ve Sanayi Odası Dhofar Şubesi iş birliğinde 17 Kasım 2020 tarihinde çevrim içi olarak düzenlendi. DEİK Yönetim Kurulu Üyesi ve DEİK/Türkiye-Umman İş Konseyi Başkanı Ümit Kiler başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya T.C. Muskat Büyükelçisi Ayşe Sözen Usluer, Umman Sultanlığı Ankara Büyükelçisi Dr. Qasim bin Mohamed bin Salim Al Salhi, Umman-Türkiye İş Konseyi Başkanı Salim Abdullah Al Rawas ve Umman Ticaret ve Sanayi Odası Dhofar Şubesi Başkanı Hussain Hathith Mayoof Al-Batahari de iştirak etti. İnşaat ve inşaat malzemeleri sektörlerinde iki ülke firma temsilcilerinin bir araya geldiği toplantıda, Türkiye ve Umman iş birliğiyle bölgede daha geniş pazarlara erişilebileceği ele alınarak, ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi, Ömer Faruk Akbal başkanlığında, 19-20 Mart 2018'de Akabe ve Amman'a heyet ziyareti düzenledi. Ziyarete, farklı sektörlerden 30 firma temsilcisi de katıldı. Ziyaret kapsamında Akabe Özel Ekonomik Bölgesi (ASEZA) ev sahipliğinde bir toplantı yapıldı. Toplantıda ASEZA Başkanı Nasser Shrraideh tarafından Akabe'deki yatırım imkanları ve ortamına dair bir sunum gerçekleştirildi. Toplantının ardından Akabe'deki bazı proje ve tesisler ziyaret edildi. Daha sonra Akabe'den Amman'a geçilerek Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Jafar Hassan'a makamında bir ziyaret düzenlendi. Ziyarette Ürdün Altyapı ve Konut Bakanı Sami Halasa, Yatırımlardan Sorumlu Devlet Bakanı Muhammed Shehadeh, Ticaret, Sanayi ve Tedarik Bakanlığı Genel Sekreteri Yousuf Al Shamali ve Ürdün-Türkiye İş Konseyi Başkanı Hamdi Tabaa'a da hazır bulundu. Başbakan Yardımcısı ile görüşmenin ardından Ürdün İşadamları Derneği ev sahipliğinde Türkiye-Ürdün İş Konseyi Ortak Toplantısı gerçekleştirildi.

4 Eylül 2018 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Ürdün İş Konseyi Ortak Toplantısı'na DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi üyelerinin yanı sıra Ürdün'de yatırım ve iş birliği yapmak isteyen birçok firma temsilcisi katılım sağladı. Toplantının açılış konuşmasını yapan İş Konseyi Başkanı Ömer Faruk Akbal, Ürdün'de yatırım olanaklarına değinerek ülkenin yatırımcılara sunduğu avantajlardan söz etti. Akbal, Ürdün'ün gelişmiş altyapı hizmetleri, kalifiye ve ucuz iş gücü, Batı normlarına yakın kamu uygulamaları, yabancı yatırımları teşvik etmesi, yüksek eğitim seviyesi ve elverişli iklimiyle yabancı yatırımcılara fırsatlar sunduğunu dile getirdi. Ayrıca, Türk malına duyulan güven, coğrafi yakınlık, iki halk arasında güçlü sosyo-kültürel bağlar ve Ürdün'de Türk şirketleriyle iş yapma isteğinin, Ürdün ile olan ticaretimizin gelişmesi açısından önem taşıdığını dile getirdi. Etkinliğin devamında inşaat ve turizm sektörleri üzerine gerçekleştirilen oturumda çeşitli sunumlar yapıldı, ardından Türkiye'den ve Ürdün'den firma temsilcilerinin katılımıyla ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

Ürdün Dışişleri Bakanı Ayman Safadi ile Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanı Tarık Hammuri, dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın davetlisi olarak 18 Eylül 2018 tarihinde Ankara'ya ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında, 2011 yılında Türkiye ve Ürdün arasında yürürlüğe giren, ancak Mayıs 2018 itibarıyla Ürdün tarafından askıya alınan Serbest Ticaret Anlaşması'na ilişkin görüşmeler gerçekleştirildi. 5 Ekim 2018 tarihinde de Ürdün İş İnsanları Derneği Başkanı Hamdi Tabbaa liderliğinde Yönetim Kurulu Üyelerinden oluşan bir heyet, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ı ziyaret etti. Türkiye-Ürdün arasında, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ve Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanı Tarık Hammuri'nin katılımlarıyla, 2 Ekim 2019'da "Türkiye-Ürdün Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması" imzalandı.

DEİK/Türkiye-Ürdün İş Konseyi, Ömer Faruk Akbal başkanlığında, 17 Temmuz 2019 tarihinde Amman'a bir ziyaret düzenledi. Ziyaret kapsamında Ürdün Başbakanı Omar Razzaz, T.C. Amman Büyükelçisi Murat Karagöz, Ürdün Yatırım Komisyonu ve Ürdünlü İş İnsanları Derneği temsilcileri ile toplantılar gerçekleştirildi. İş Konseyi, 27 Kasım 2019'da da Ürdün Sanayi, Ticaret ve Tedarik Bakanı Tarık Hammuri ile İstanbul'da bir araya geldi.

DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi, 12 Mart 2018'de Türkiye'deki Yemenli iş insanlarına yönelik bir toplantı gerçekleştirdi. İstanbul'da yapılan etkinlikte konuşma yapan İş Konseyi Başkanı Muhammet Uğurcan Barman, Türkiye'deki Yemenli iş insanları aracılığıyla ülkeye erişimin kolaylaşabileceğini belirtti. Yemen heyetine başkanlık eden Muhammed Humeykani ise Türkiye-Yemen ticari ilişkilerinin oldukça eskiye dayandığını ve özellikle son 15 yılda hızla geliştiğini vurguladı. Humeykani, müteahhitlik, eğitim, enerji, gıda ve inşaat gibi çeşitli alanlarda yatırım yapmayı amaçladıklarını belirtti.

Aden Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mohammed Ali Husein Al-Mansab, 28 Mart 2019'da DEİK'i ziyaret etti. Toplantıya DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi Başkanı Muhammet Uğurcan Barman ve DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi Başkanı Emin Taha katılım sağladı. Al-Mansab, Türk iş insanlarının Yemen'e yatırım yaparak ülkedeki büyük fırsatları değerlendirmeleri gerektiğini ve Yemen'in büyük bir pazar olduğunu iletti. Yemen'in uluslararası basında gösterildiği gibi ciddi sorunları olmadığını belirten Al-Mansab, ülkeyi daha yakından tanımaları için DEİK organizasyonunda bir iş insanı heyetini Yemen'e davet etti. DEİK/Türkiye-Yemen İş Konseyi Başkanı Barman ise DEİK'in Türkiye'ye gelecek Yemenli iş insanlarını Türk iş çevreleriyle buluşturmak için her türlü yardımı yapmaya hazır olduklarını, ancak Yemen'e bir heyet gezisi yapmak için Türk resmi makamlarının izninin gerektiğini söyledi.

DEİK/Özel Amaçlı İş Konseyleri

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi (DTİK)

DTİK Balkanlar Bölge Komitesi, DTİK Avrasya Bölge Komitesi ve DTİK Avrupa Bölge Komitesi üyeleri 6 Eylül 2018 tarihinde Romanya'nın başkenti Bükreş'te bir araya geldi. DEİK/DTİK Başkanı Nail Olpak, devletle Türk diasporası arasında bir köprü görevi gören DTİK'in doğru stratejiyle, üye çalışmasının tamamlanması sonrasında daha da etkin olacağını söyledi. DTİK Yürütme Kurulu Üyesi Halim Mete de, komiteler arası uyumun sağlanması ve tüm komite üyelerinin birbirlerine destek olarak uyumlu bir şekilde çalışmasıyla DTİK'in gerçek potansiyelinin ortaya çıkacağını belirtti. Farklı ülkelerden katılım sağlayan Bölge Komite üyelerinin kendilerini tanıtmalarının akabinde, T.C. Bükreş Ticaret Müşaviri Hakkı Barutçu tarafından küresel ekonomik gelişmeler, Balkan coğrafyasının ekonomik durumu ve Romanya ile ekonomik ilişkiler hakkında bir sunum gerçekleştirildi.

10 Ekim 2018 tarihinde, DTİK Afrika-Orta Doğu-Körfez Bölge Komitesi tarafından İstanbul'da DTİK Afrika-Orta Doğu-Körfez Bölge Komite Toplantısı gerçekleştirildi. Toplantıya DTİK Yürütme Kurulu Üyesi Rona Yırcalı ve Berna Gözbaşı, DTİK Afrika-Orta Doğu-Körfez Bölge Komitesi Başkanı Abubekir Salim ve Başkan Yardımcısı Fikret Varol da katılım sağladı. Toplantıda, DTİK Bölge Komiteleri arasındaki sinerjiyi artırmak amacıyla ortak toplantılar düzenlenmesine veya her toplantıya diğer bölgelerin de davet edilmesine karar verildi. Ayrıca daha verimli etkinlikler düzenlemek, DTİK'in yurt dışındaki bilinirliğini artırmak ve aktif üye listesine sahip olmak için DTİK üyelik çalışması başlatıldı.

DTİK Polonya Buluşması, 6 Mart 2019 tarihinde Varşova'da gerçekleştirildi. Türk Diasporası ile ilgili olarak DTİK'in

Pakistan Cumhurbaşkanı Dr. Arif Alvi ile İstanbul'da gerçekleştirilen toplantıda Türk firmaların Pakistan'da yaptıkları yatırımlar ve yaşadıkları sorunlar hakkında bilgi verildi (10 Nisan 2019).

fonksiyon ve geleceğinin masaya yatırılarak bir vizyon ve strateji çalışması yapıldığını belirten DEİK/DTİK Başkanı Nail Olpak, "Çalışmamızın en önemli yöntemi, 'ortak akıl' ile farklı görüşler ve fikirlerin de ortaya konulmasıydı. DTİK'in çatısı altında yer aldığı DEİK ile uyumlu, ama kendine has güçlü özelliklerini koruyacağı bir tanım ortaya konuldu" açıklamasında bulundu. Türk Diasporası arasındaki kıtalararası iletişimi sağlayan, Türk girişimcisi ve profesyonelinin iş profillerinin yer aldığı, online bir uygulama olan DTİK İletişim Platformu'ndan da bahseden Olpak, bu platform sayesinde Polonya ve Rusya'daki iki Türk iş insanının birbirleriyle bu uygulama üzerinden eşleşip bilgi paylaşabildiğini açıkladı. Olpak, DTİK üyeleri ile İş Konseyleri arasındaki koordinasyonu sağlamaya yönelik olarak da, "DTİK sorumlumuz, tüm İş Konseyi toplantılarına katılacak ve tüm İş Konseylerinde DTİK gündemi de olacak. İş Konseylerimizin yurt dışında yapacağı tüm toplantılar hakkında o ülkedeki DTİK üyelerimize bilgi verilip, davet edilecek. Böylece, o ülkede faaliyet gösteren DTİK üyelerimiz ile o ülkeyle iş yapan DEİK Ülke İş Konseyi üyelerimizi, sistematik bir şekilde bir arada tutacağız" dedi.

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi tarafından düzenlenen "New York Diaspora Buluşması", dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Ticaret Bakan Yardımcısı Tuna Turagay, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Gülnur Aybet ve Doktor Mehmet Öz'ün katılımlarıyla, DEİK/DTİK Başkanı Nail Olpak ve DTİK Amerika Bölge Komite Başkanı Ömer Er'in ev sahipliğinde 25 Eylül 2019 tarihinde New York'ta

gerçekleştirildi. Etkinlik nedeniyle bir konuşma yapan Hazine ve Maliye Bakanı Albayrak, önümüzdeki 100 yılın siyasi ve ekonomik olaylarının şekillendiği bir dönemde bu buluşmanın çok önemli olduğunu belirterek, "Nitelikli insan kaynağının en üst düzeyde olduğu Amerika'daki sizlerin, bugün, içerisinden geçtiğimiz dönemi doğru okuması ve bu okumayı yaşadığımız cemiyetlerde, iş dünyasında, sivil toplum kuruluşlarında doğru ilişki ile yönetmesi Türkiye için hayatidir. Sizler, iletişim anlamında örgütler üzerinden yapılan müthiş bir dezenformasyona maruz kaldığımız bu dönemde, birbirimize kenetlenerek mikro düzeyde çok önemli bir yük yüklenmek durumundasınız" dedi. DTİK ABD Başkanı Ömer Er ise bu çağrıya şu sözlerle cevap verdi:

Sivil toplum faaliyetlerine katılımın önemini ABD'de yaşayan Türkler olarak yakından biliyoruz. Yaşadığımız ülkelerin kanun ve kurallarının izin verdiği çerçevede toplumsal faaliyetlerin birer parçası olmamız

DTİK Bakü Buluşması Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katılımıyla DTİK Avrasya Komitesi'nin ev sahipliğinde Bakü'de gerçekleştirildi (14 Ekim 2019).

DTİK Bakü Buluşması

DTİK Bakü Buluşması, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, dönemin Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, DEİK/DTİK Başkanı Nail Olpak ve DTİK Avrasya Bölge Komitesi Başkanı Ali Galip Savaşır'ın katılımları ve DTİK Avrasya Komitesi ev sahipliğinde 14 Ekim 2019 tarihinde Bakü'de gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yurt dışında katıldığı ilk diaspora buluşmasına yurt dışında yerleşik iş insanları, profesyoneller ve akademisyenler olmak üzere 550'ye yakın kişi katıldı.

DEİK ve DTİK'i Bakü Buluşması programı dolayısıyla tebrik eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu organizasyonun Türk dünyasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin artmasına vesile olmasını istediğini söyledi. Sınırların ve mesafelerin anlamını yitirdiği, dünyanın giderek devasa bir köye dönüştüğü bir dönem yaşandığını belirten Erdoğan, küreselleşmeyle eş zamanlı şekilde bölgesel iş birliğinin, küresel siyaset ve ekonomideki ağırlığının da giderek arttığını vurguladı. 300 milyonluk Türk dünyasının içinde barındırdığı muazzam potansiyeli ancak bu şekilde tam manasıyla hayata geçirebileceğini ifade eden Erdoğan, "Bu potansiyeli kullanma noktasında 15-20 yıl öncesine göre gerçekten büyük mesafe aldık; ancak iş dünyasının lokomotif rolünü oynamadığı her proje akım ve eksik kalmaya mahkûmdur. Çünkü iş insanlarımız ticari ve ekonomik ilişkilerimizin alperenleridir. Siyasi ve kültürel ilişkiler ticari iş birlikleriyle tahkim edildiği, desteklendiği müddetçe krizlere, şoklara karşı direnç kazanır" ifadelerini kullandı. İş dünyasını bir araya getiren çalışmalara büyük önem verdiklerini söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bir taraftan ikili ticaretimizin önündeki engelleri kaldırırken diğer taraftan da ortak ulaşım projeleriyle ülkelerimiz arasındaki mesafeleri kısaltıyoruz. Önümüzdeki dönemde sizlerin rekabet gücünü artıracak çalışmalara öncelik vermeyi sürdüreceğiz" şeklinde konuştu.

bizleri aslında bir nevi kültür elçisi yapıyor. Yani günümüzde son derece önem kazanan vatandaşlar arası diplomasiyi icra ettiğimiz anlamına gelmektedir ki bu da DEİK'in ticari diplomasi olarak nitelendirdiği misyonunu tamamlayan bir faaliyet anlamı taşıyor. Bu anlam bütünlüğünün teminin-de DEİK-DTİK Başkanımız Sayın Nail Olpak'ın öncülüğü ve DEİK Genel Sekreterliğimizin tüm kadrosuyla geceli gündüzlü çalışması bizlerin işini çok daha kolaylaştırıyor. Yakın zamanda DTİK ailesine katılmayı kabul eden Nobel ödüllü bilim insanımız Aziz Sancar ve bugün bizimle birlikte olan saygın Türk doktor Mehmet Öz'ün de isimlerini buradan bir kez daha anmak isterim. Her birinin ve her birinizin desteği bizler için çok anlamlı.

DTİK Fas Buluşması, DEİK/DTİK Başkanı Nail Olpak, Rabat Büyükelçisi Ahmet Aydın Doğan ve DTİK Orta Doğu, Afrika ve Körfez Bölge Komite Başkanı Abubekir Salim'in katılımlarıyla 11 Ekim 2019 tarihinde Fas'ın Kazablanka kentinde gerçekleştirildi. Toplantıda, Fas'ta faaliyet gösteren 75'ten fazla Türk girişimci ve yatırımcı bir araya geldi. DTİK Afrika, Orta Doğu ve Körfez Komite Başkanı Abubekir Salim, komitenin faaliyetleri hakkında bilgi vererek DTİK'in kimseye rakip olmayan birleştirici bir platform olduğunu, yurt dışında yaşayan Türk iş insanlarının da "Tarihsel kimliğini her zaman en önde tutarak, bulunduğu ülkelerin örf adetlerini asla yok saymadan, onların sistemlerine asla yan gözle bakmadan onlarla beraber yürüyen, büyüyen ve ana toprakla iletişimi sağlam kişiler" olduğunu söyledi. Salim, siyasi görüşü ne olursa olsun ülkesinin ve devletinin yanında olan herkese DTİK'in kapılarının açık olduğunu vurguladı.

DTİK, Nail Olpak'ın ev sahipliğinde, Harvard Üniversitesi James Stevens Simmons Genetik ve Metabolizma Profesörü Gökhan Hotamışlıgil ve Massachusetts Teknoloji Enstitüsü İktisat Profesörü Daron Acemoğlu'nun katılımlarıyla 3 Nisan 2020 tarihinde "Koronavirüs ve Küresel Ekonomiye Etkileri" konulu bir çevrim içi seminer düzenledi. Yaklaşık 500 kişinin izlediği online seminerde Prof. Gökhan Hotamışlıgil Covid-19 virüsünün bireyler ve toplum sağlığı üzerindeki etkilerini aktarırken, Prof. Daron Acemoğlu da salgının küresel ekonomiye ve devletlere olan etkisini tüm boyutlarıyla ele aldı.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi, Select USA & US Investor Visa programlarının İş Konseyi üyelerine tanıtıldığı toplantı 2 Şubat 2018 tarihinde İstanbul'da; Konsey'in ana destekçisi olduğu UK Turkish Overseas Investment Forum ise 10 Mayıs 2018 tarihinde Londra'da gerçekleştirildi.

DEİK ev sahipliğinde, İslam Kalkınma Bankası (IsDB), FDI Center ve Norton Rose Fullbright iş birliğinde 4'üncüsü düzenlenen Yurt Dışı Yatırım Forumu 2019 etkinliği, DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Volkan Kara ve İslam Kalkınma Bankası Türkiye Müdürü Salah Jelassi ile iş dünyası temsilcilerinin katılımlarıyla İstanbul'da yapıldı. Forumda, Norton Rose Fulbright uzmanları tarafından olası uluslararası yaptırımların şirketlerin dış

varlıklarına etkisi masaya yatırıldı. Berlin merkezli FDI Center Yönetici Ortağı Andreas Dressler de dış yatırımlarda lokasyon seçimi konusunda katılımcıları bilgilendirdi. Forumda, DEİK ve FDI Center ortaklığında hazırlanan Yurt Dışı Açılım Rehberi kamuoyu ile paylaşıldı. Son 15 yılda Türk dış yatırımlarının 10 katın üzerinde bir büyüme gösterdiğini belirten İş Konseyi Başkanı Volkan Kara, "Şirketlerimiz artık kendilerini küresel olarak konumlandırmayı stratejik düstur edindi. Son yıllardaki bu artış trendinin önümüzdeki dönemde de sürmesini bekliyoruz. Gelişmekte olan küresel bir oyuncu olarak Türkiye, yurt dışında gerçekleştirdiği artan birleşme, satın alma ve sıfırdan yatırımlarıyla özellikle 2010'dan sonra belirli bir standardı kendi ölçeğinde tutturabilmiştir. Hesaplamalarımıza göre 2010 sonrası yılda ortalama 4 milyar doların üzerinde dış yatırım yapabilen bir özel sektöre sahibiz" dedi.

16 Aralık 2020 tarihinde, DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı Abdullah Çerekçi'nin moderasyonunda, uluslararası danışmanlık şirketi McKinsey & Company Türkiye Yönetici Ortakları İlke Bigan ve Togay Özen'in katılımlarıyla "Yeni Normalde Tüketici Eğilimleri ve Öne Çıkan Yatırım Alanları" başlıklı konferans gerçekleştirildi.

DEİK/Sektörel İş Konseyleri

"Türkiye Yatırım Etkinliği: Daha İyi Bir Gelecek İçin Sürdürülebilir Altyapı" başlıklı konferans DEİK/Sektörel İş Konseyleri ev sahipliğinde, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) iş birliği ile 29 Mart 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Bülent Aksu, DEİK Başkanı Nail Olpak ve AIIB Başkan Yardımcısı Joachim Von Amsberg'in katıldığı konferansta AIIB'nin imkânları tanıtılarak başlıca enerji, ulaştırma, tedarik ve şehir altyapıları konuları ele alındı.

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi

Dünyanın en büyük uluslararası yükseköğretim zirvesi olan 70. Uluslararası Eğitimciler Derneği (NAFSA) Konferans ve Fuarı 27 Mayıs-1 Haziran 2018 tarihleri arasında ABD'nin Philadelphia kentinde düzenlendi. 100'den fazla ülke ve 3.500'ün üzerinde kurumdan yaklaşık 10 bin kişinin katılımıyla gerçekleşen NAFSA 2018, seminerler, konferanslar, çalıştaylar, oturumlar ve özel etkinliklere sahne oldu. Yükseköğretimde kalite, uluslararasılaşma ve iş birliği konuları ile ilgili çalıştay, toplantı ve seminerlerin yoğun ilgi gördüğü NAFSA 2018'de Türkiye'yi, DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkan Yardımcısı Dr. Mustafa Aydın başkanlığında 16 üniversite, Ekonomi Bakanlığı ve Türkiye Maarif Vakfı temsilcilerinden oluşan yaklaşık 50 kişilik bir heyet temsil etti. DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi iş birliği ile kurulan "Study in Türkiye" pavilyonunda 16 Türk üniversitesi yer aldı.

DEİK/Enerji İş Konseyi

16 Ağustos 2018'de Japonya Dışişleri Bakanlığı Ekonomi Güvenliği Bölümü Direktörü Misako Takahashi ve İstanbul Konsolosu Norio Ehara'nın başkanlık et-

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Sektörel İş Konseylerinin amacı hizmet ihracatı potansiyelimizi geliştirmek."

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi olarak amacımız, Türkiye'yi yükseköğretimde bir "cazibe merkezi"ne dönüştürecek gerekli altyapının, özel sektör, kamu kurum ve kuruluşları ile tüm paydaşlarca yüksek düzeyli bir iş birliği içerisinde oluşturulmasını sağlamak. Ayrıca, Uluslararası Eğitimciler Derneği (NAFSA) ve Avrupa Uluslararası Eğitim Birliği (EAIE) global üyeliklerimiz var. Bu minvalde her yıl Avrupa ve Amerika'da olmak üzere iki defa sektörün en önemli fuarlarına "Study in Türkiye" adı altında milli katılım sağlıyoruz. Fuarlarla eşzamanlı olarak hedef ülkelere yönelik akşam yemekleri ve resepsiyonlar düzenleyerek ülkemiz üniversitelerinin yurt dışında tanıtımı için çalışmalar yürütüyoruz. Avrasya Yükseköğretim Zirvesi EURIE 2023 Türkiye Mezunları Derneği ile iş birliği halinde yapılan etkinliklere katılıyoruz.

DEİK/Enerji İş Konseyi olarak her yıl enerjinin yeşil dönüşümüne destek vermek ve bu hususta paydaşlarımızla ilişkilerimizi güçlendirmek için Türkiye-Almanya ve Türkiye-Azerbaycan Enerji Forumları düzenliyoruz. Bu forumlarda yenilenebilir enerjiden enerji verimliliğine, doğal gazdan depolamaya, yeşil hidrojenden dijitalleşmeye, iletim ve dağıtım altyapılarına kadar dönüşümün her alanında iş birliği fırsatları değerlendiriliyor. Ülke İş Konseyleri ile iş birliği içinde çeşitli toplantılar düzenliyor, hedef bölgelere yönelik raporlar üretiyoruz.

DEİK/Lojistik İş Konseyi, Transport Logistic gibi uluslararası fuarlara katılarak sektörün en büyük firmalarını yakın komşumuz olan Avrupa ülkelerine tanıtıyor. Ayrıca Multimodal Taşımacılık ve Lojistik Forumu gibi platformlara katılım sağlayarak bölgedeki önde gelen taşımacılık ve lojistik şirketlerini, iş dünyası derneklerini ve ilgili paydaşları bir araya getiriyor; çok modlu ulaşım rotalarının geliştirilmesini teşvik etmek amacıyla çalışmalar yapıyor.

DEİK/Sağlık İş Konseyi olarak da sağlık alanında iş birlikleri kurmak üzere hedef ülkelere heyet ziyaretleri ve sağlık profesyonelleri ile çalışma gezileri gerçekleştiriyoruz; yabancı ülkelerden Türkiye'ye gelen sağlık alım heyetleri ve sağlık turizmi aracı şirketleri ile de toplantılar düzenliyoruz. Ayrıca her ülke ziyaretinde, iş bağlantıları kurma ve iş birlikleri geliştirme çalışmalarına ilaveten, öncelikle sağlık bakanlıkları olmak üzere ilgili kamu otoriteleri ile görüşmeler yapılarak eğitsel ve teknik iş birliği projeleri de müzakere ediliyor.

tiği Japon delegasyonu ile DEİK/Enerji İş Konseyi arasında gerçekleşen toplantıda iki ülkenin son dönem enerji sektörü gelişmeleri istişare edildi. Toplantıda özellikle bölgesel enerji güvenliği konusunda Japonya'nın hassasiyeti, iki ülke elektrik mevzuatları ve Afrika kıtasındaki üçüncü ülkelerde ne gibi iş birlikleri yapılabileceği tartışıldı.

1 Şubat 2018'de Sabancı Üniversitesi İstanbul Uluslararası Enerji ve İklim Merkezi (IICEC) ile DEİK/Enerji İş Konseyi iş birliğinde gerçekleşen çalışma yemeğine ABD merkezli Rapdian Group Başkanı Robert McNally katıldı. George Bush'un ABD Başkanı olduğu dönemde Beyaz Saray'ın enerji danışmanlarından olan McNally, petrol ve petrol fiyatlarının geleceğine ilişkin düşüncelerini paylaştı. Son yıllarda fiyatlarda yaşanan ani artış ve düşüşlerin önümüzdeki yıllarda da devam etmesini beklediğini belirten McNally, kısa süreli olarak stabil hale gelen fiyatların yatırımcıları yanıltmaması gerektiğini ifade etti. McNally, elektrikli arabaların ise kısa ve orta dönemde hayatımıza iddia edildiği kadar çok entegre olamayacağını belirtti.

Almanya Ekonomi ve Enerji Bakanı Peter Altmaier'in Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret kapsamında düzenlenen Türk-Alman Enerji Forumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ev sahipliğinde ve DEİK organizasyonunda 26 Ekim 2018 tarihinde Ankara'da düzenlendi. Forumda, Almanya ile Türkiye arasında enerjideki iş birliği potansiyelini hayata geçirmek amacıyla iki ülke Bakanlıkları arasında bir niyet mektubu da imzalandı. Niyet mektubunda yer alan iş birliği alanlarında çalışmaların süratle ve sonuç odaklı bir şekilde yürütüleceğini belirten dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, belirli bir seviyeye ulaşan ikili iş birliğinin daha da gelişeceğine inandığını söyledi. Almanya'da yenilenebilir enerji alanında bilimsel seviyede yoğun çalışmalar yapıldığını belirten konuk Bakan Altmaier ise bu alanlarda ikili çalışma gruplarının oluşmasını hedeflediklerini söyledi. Altmaier, "Bu ilişkiler çevresinde ağlar oluşturmalı, somut projeler ele alınmalı. Çerçeve koşulları tartışmalıyız. Türkiye zor ekonomik şartlar atlattı, bazı sorunlarımız oldu ancak biz geleceğe bakmalıyız" şeklinde konuştu.

DEİK/Lojistik İş Konseyi

Gürcistan Ekonomi ve Kalkınma Bakan Yardımcısı Genadi Arvaladze ile 4 Aralık 2018 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda, Gürcistan ve Çin arasında 1 Ocak 2018 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'nın Türk firmalarına Gürcistan üzerinden Çin'e ihracat yapma hususunda sunabileceği imkânlar ve sektörel ayrıntılar değerlendirildi.

Dünyanın en büyük lojistik etkinliği sayılan ve iki yılda bir düzenlenen Transport Logistic fuarı 4-7 Haziran 2019 tarihlerinde Münih'te gerçekleştirildi. 63 ülkeden 2.374 firmanın katıldığı ve 125 ülkeden 64 binin üzerinde ziyaretçiyi ağırlayan fuarda, DEİK Lojistik İş Konseyi organizasyonu ve UND-UTİKAD desteğiyle ilk kez Türk Pavilyonu açıldı. Türkiye dışında fuarda 17 ülkenin pavilyonları yer aldı.

DEİK ve PwC Türkiye iş birliği ile hazırlanan "Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'nde Konumlandırılması" başlıklı raporun lansmanı 19 Kasım 2019 tarihinde yapıldı. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi ve DEİK/Lojistik İş Konseyi'nin koordinasyonunda hazırlanan raporda, Türkiye'nin Kuşak ve Yol Girişimi'ndeki konumuna ilişkin potansiyel ticaret stratejileri, politika senaryoları, doğrudan yabancı yatırım, lojistik ve küresel ölçekli fırsatlar tüm boyutlarıyla ele alındı. 8 Nisan 2020 tarihinde ise "Covid-19 Salgın Sürecinde Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmetleri" webinarı gerçekleştirildi.

DEİK/Sağlık İş Konseyi

DEİK/Sağlık İş Konseyi, 30 Ocak-2 Şubat 2018 tarihleri arasında Türkiye-Küba Ekonomik İlişkilerinin III. Teknik İzleme Toplantısı kapsamında Küba'ya giden teknik heyete eşlik etti. Bu gezi sırasında Küba'da sağlık ve eğitim alanlarında potansiyel iş birliği fırsatlarını değerlendirmek amacıyla Küba Sağlık Hizmetleri Kurumu (SMC), Havana Tıbbi Bilimler Üniversitesi, Ulusal Onkoloji ve Radyobiyoteknoloji Merkezi (INOR) ile Biyoteknoloji ve Genetik Mühendisliği Merkezi (CIGB) yetkilileriyle toplantılar yapıldı.

Ardından, dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Gonca Yılmaz Batur himayesinde ve DEİK organizasyonunda ilaç, biyoteknoloji ve sağlık hizmetleri firmalarından oluşan 15 kişilik üst düzey sağlık heyeti, 23-28 Şubat 2019 tarihleri arasında Havana'ya bir ziyaret gerçekleştirdi. 31 Mayıs 2019 tarihinde ise Küba'daki ilaç ve biyoteknoloji alanındaki tüm araştırma merkezleri ve şirketlerin çatı kuruluşu olan BioCubaPharma'nın Başkan Yardımcısı Mayda Mauri Perez ile Sağlık İş Konseyi yetkilileri arasında İstanbul'da kısıtlı katılımlı bir görüşme gerçekleştirildi.

Etiyopya ile Türkiye arasında sağlık sektörü alanında 2017 yılında başlayan karşılıklı iş birliği sürecinde, iki ülke sağlık profesyonellerinin birbirlerini daha yakından tanıyabilmesi, Türk sağlık sistemi ve özel sağlık kuruluşlarının altyapı ve sağlık hizmetlerinin kalitesinin yerinde incelenmesi amacıyla Etiyopya'dan gelen sağlık heyeti, DEİK ev sahipliğinde 23-30 Eylül 2018 tarihleri arasında Türkiye'de ağırlandı.

DEİK/Sağlık İş Konseyi, 8-11 Şubat 2019 tarihleri arasında Cezayir'in başkentine Türkiye'nin sağlık hizmetlerinin ve ürünlerinin tanıtıldığı ve Cezayirli doktorlara farklı medikal branşlarda seminerlerin düzenlendiği bir heyet ziyareti gerçekleştirdi. 13-16 Ekim 2019 tarihleri arasında ise Kosova Sağlık Bakanlığı'nın daveti üzerine DEİK/Sağlık İş Konseyi ve paydaşı olduğu Uluslararası Organ Nakli Ağı Platformu (ITN) iş birliğinde Priştine'ye organ nakli alanında bir çalışma ziyareti düzenlendi.

İş Konseyi tarafından, 11-14 Aralık 2019 tarihleri arasında, Business Finland Türkiye iş birliğinde, küresel ilaç ve sağlık teknolojileri firmalarının Ar-Ge üssü olarak konumlandırdıkları Finlandiya'nın başkenti Helsinki'ye teknik sağlık heyeti ziyareti de gerçekleştirildi.

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi, 20-25 Ekim 2018 tarihleri arasında, Kırgızistan Teknik Müşavirlik Heyeti Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında Kırgızistan Ekonomi Bakanlığı, Ulaştırma ve İletişim Bakanlığı, Tarım, Gıda Sanayi ve Su Yönetimi Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve bazı devlet kuruluşlarının üst düzey yetkilileri, Bişkek Belediyesi Başkan Yardımcısı, Kırgızistan Cumhurbaşkanı ve Başbakan Mülk İdaresi Başkanı ve Kırgızistan Yatırımların Teşviki ve Koruma Ajansı Başkan Yardımcısı ile görüşmeler gerçekleştirildi. Ardından Türkiye-Kırgızistan PPP Eğitim Semineri düzenlendi.

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi, İslam Kalkınma Bankası (IsDB) ve İslam Ülkeleri Müşavirler Federasyonu (FCIC) ortaklığında, son dönemde çektiği yatırımlarla ön plana çıkan Özbekistan'a yönelik olarak 28 Ekim 2019 tarihinde ülke semineri gerçekleştirdi.

İş Konseyi, yine FCIC iş birliği ile 29-30 Kasım 2019 tarihlerinde 4. Uluslararası Mühendislik Forumu'nu düzenledi. Forum kapsamında su ve ulaştırma yönetimi konusunda dünyadaki projelerle ilgili paneller gerçekleştirildi.

5. Uluslararası Mühendislik Forumu ise 23-24 Kasım 2020 tarihlerinde Covid-19 salgını nedeniyle dijital platformda yapıldı. Foruma, 17 farklı ülkeden 200'ü aşkın katılımcı iştirak etti. İş Konseyi, salgın süresince Türk mühendislik ve müşavirlik sektörünün uluslararası konumunun güçlenmesi için çeşitli çalıştay ve seminerler organize etti, fuarlara destek oldu ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak komisyonlarda görev aldı.

3. Bölüm notları

1 T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, ***Dünya Ekonomisindeki Son Gelişmeler Bülteni*** (Nisan-Temmuz 2018)

2 ***TİM İhracat 2019 Raporu***

3 ***TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri***, Aralık 2020

4 ***TİM İhracat 2021 Raporu***

5 Doç. Dr. Elif Nuroğlu, "Ticaret Savaşları Sona mı Eriyor?", ***Anadolu Ajansı*** (27.12.2019)

6 "ABD ve Çin Arasındaki Ticaret Savaşı 245 Bin Kişinin İşine Mal Oldu", ***Anadolu Ajansı*** (15.01.2021)

7 Ayşegül Taşöz Düşündere ve Merve Dündar, "Amerika'nın Demir-Çelik ve Alüminyum İthalatına Getirdiği Ek Gümrük Vergileri Türkiye'yi Ne Kadar Etkiledi?", ***TEPAV*** (Mayıs 2019)

8 Gülru Gezer, "Türkiye-AB İlişkileri: Schubert'in Bitmemiş Senfonisi", ***Orta Doğu, Avrasya ve Asya-Pasifik Araştırmaları Merkezi*** (24 Ağustos 2022)

9 Soner Akkoç, "2018 Kur Şoku ve Türkiye Ekonomisine Yansımaları", ***International Review of Economics and Management***, 11/2 (Aralık 2023); Burak Köylüoğlu, "1994, 2001 ve 2018 Ekonomik Krizlerinin Karşılaştırılması", ***Strateji & Finans*** (Ocak 2019); Nur Keyder, "Türkiye'nin Kriz Deneyimleri", ***İktisat ve Toplum Dergisi***, Sayı 141 (Temmuz 2022); Levent Sezal, "2018 Ağustos Krizinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkisi", ***Journal of Economics and Research***, 1/1 (2020).

10 "Yeni Ekonomi Programı: Hükümet gelecek 3 yıl için nasıl bir vizyon ortaya koydu?", ***BBC News*** (20 Eylül 2018)

11 "Asya-Pasifik Ülkeleri ile İlişkiler", ***T.C. Dışişleri Bakanlığı*** (https://www.mfa.gov.tr/dogu-asya-ve-pasifik-ulkeleri-ile-iliskiler.tr.mfa)

12 "Kuşak ve Yol Girişimi: Çin'in Yükselen Güç Stratejisinin Temel Taşı", ***Anadolu Ajansı*** (16 Ekim 2023)

13 "Türkiye'nin Çok Taraflı Ulaştırma Politikası", ***T.C. Dışişleri Bakanlığı*** (https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-cok-tarafli-ulastirma-politikasi.tr.mfa)

14 "Avrupa Yeşil Mutabakatı", T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı web sitesi.

15 "Avrupa Yeşil Mutabakatı", T.C. Ticaret Bakanlığı web sitesi.

16 "AB'ye Karbon Vergisini Kendi Elimizle Uzatıp 'Buyurun Siz Harcayın' demeyelim", İstanbul Ticaret Odası web sitesi.

17 ***DEİK EU Talks, Avrupa Yeşil Mutabakatı: Fırsatlar & Riskler*** (24 Şubat 2021)

18 "Türkiye'nin Kovid-19 Salgınıyla Mücadelesinin 2 Yılı", ***Anadolu Ajansı*** (10 Mart 2022)

19 "COVID-19 Pandemisinin Dünya Ekonomisine Etkileri ve Geleceğe Yönelik Öngörüler", ***Küresel Siyaset Merkezi*** (8 Nisan 2023)

20 Mehmet Şentürk, Onur Akkaya, ***Covid-19 Pandemisi ve Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri*** (2021)

21 "Asya Pasifik'te RCEP ile Değişen Ticaret Akışları", ***Dünya*** (17 Ocak 2022)

22 "Belirsizlik Dışındaki Konuları Yeneriz", ***Sabah*** (26.12.2020)

23 "Türk-Alman Ortaklığı Vites Yükseltiyor," ***Küresel Dünya*** (Nisan 2018)

24 HEPA Office web sitesi (https://www.hepaoffice.com.tr/haber/bir-haftada-10-000-kisi-gulbaba-turbesini-ziyaret-etti/)

Bölüm 4

Yeni Bir Yüzyılın Eşiğinde (2021-2024)

Dünyaya bakış

2021 yılında Covid-19 salgınının etkileriyle mücadeleye devam eden dünya ekonomisi önemli bir toparlanma sürecine girdi. Aşı çalışmalarının hız kazanması ve salgına karşı alınan önlemler, birçok ülkede ekonomik faaliyetlerin yeniden canlanmasına katkı sağladı. Özellikle gelişmiş ülkelerde uygulanan genişleyici para ve maliye politikaları, ekonomik büyümeyi destekledi. Ancak, salgının neden olduğu arz ve talep dengesizlikleri emtia fiyatlarının yükselmesine ve küresel ölçekte enflasyon baskılarının artmasına yol açtı. Enflasyonist baskı tüm ekonomileri zorlarken, yılın son döneminde ABD ve Euro bölgesindeki enflasyon rakamları tarihi seviyelere ulaştı. Tüketim ve yatırım talebindeki hızlı artış enflasyon endişelerini ekonomi gündeminin üst sıralarına taşırken, tedarik zincirlerindeki aksaklıklar ve iş gücü piyasasındaki zorluklar da ekonomik toparlanma sürecini zorlaştırdı. Enflasyonun kalıcı olabileceği endişesi, salgının başından 2021 sonuna kadar piyasalara 32 trilyon dolar tutarında kaynak aktaran merkez bankalarının, para politikalarında sıkılaşmaya gitmesi yönünde beklentilere neden oldu.

2022 yılında Covid-19 salgınının etkileri hâlâ hissedilirken, Çin'in izlediği sıkı uygulamaları ile gayrimenkul sektöründe yaşadığı sorunlar, ülkenin ekonomik olarak beklenen katkıyı sağlayamamasına neden oldu. Öte yandan yılın ilk aylarında çıkan Rusya-Ukrayna Savaşı, dünyada son yıllara damgasını vuran belirsizlik ortamının artarak devam etmesine yol açtı. Rusya'nın doğal gaz ihracatını kısması, enerjide dışa bağımlı olan Avrupa ülkelerinde büyük bir enerji krizine yol açtı. Elektrik tedariğinde yaşanan sorunlar nedeniyle birçok Avrupa ülkesinde olağanüstü önlemler alındı. Hızla artan enerji fiyatları, önceki yıldan devralınan yüksek enflasyon sorununu daha da körükledi ve küresel enflasyonu 30 yılın en yüksek seviyelerine taşıdı. ABD Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadele amacıyla para politikasını sıkılaştırarak faiz oranlarını artırmaya karar vermesi özellikle gelişmekte olan ülkelerin üzerinde ağır bir baskı yarattı ve resesyon endişelerini de beraberinde getirdi. Ancak, 2022 yılının son aylarında Çin'in "sıfır vaka" stratejisini sürpriz bir şekilde sonlandırması ve Avrupa'da hava koşullarının ılıman seyretmesiyle doğalgaz depolarının yeterli doluluğa ulaşması, resesyon korkularını hafifletti.

Ülke ve sektör bazında farklılık gösteren küresel büyüme oranları yılın ikinci yarısından itibaren yavaşlama eğilimine girdi. Dünya genelinde merkez bankalarının uyguladığı sıkı para politikaları enflasyonun düşmesine destek verirken faiz oranlarının yükselmesine yol açtı. Borçlanma maliyetlerini artırarak ekonomik aktiviteleri sınırlayan bu durum, özellikle gelişmekte olan ülkelerde sermaye çıkışlarına ve döviz kurlarında dalgalanmalara neden olarak büyümeyi olumsuz etkiledi. Jeopolitik gerginlikler ve bölgesel çatışmalar küresel ekonomik istikrarı tehdit etmeyi sürdürürken, enerji ve emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar hem üretici hem de tüketici fiyatlarını etkiledi. Özellikle Avrupa'da enerji krizi ve tedarik zincirlerindeki aksaklıklar, ekonomik belirsizliği artırdı. Bununla birlikte, teknoloji ve yenilenebilir enerji sektörleri, sürdürülebilirlik ve dijital dönüşüm trendlerinin etkisiyle güçlü performans sergilemeye devam etti. Ayrıca, turizm ve hizmet sektörleri de salgın sonrası toparlanma sürecine girerek ülke ekonomilerine yeniden katkı sağlamaya başladı.

Ülkeler Covid-19 salgınının etkilerini gidermeye çalışırken 2022 yılında çıkan Rusya-Ukrayna Savaşı dünyayı yeni sorunlar ve belirsizliklerle karşı karşıya bıraktı.

Türkiye'ye bakış

Covid-19 salgınının ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik önlem ve desteklerin yanı sıra aşılamada kısa zamanda yüksek oranlara ulaşılması sonucunda Türkiye ekonomisi 2021 yılında yüzde 11,4 büyüyerek son 50 yılın en yüksek büyüme hızına ulaştı. Ülke, küresel ticaretteki ertelenmiş talebin devreye girmesiyle ihracatta da güçlü bir performans gösterdi. Dış ticaret açığında kaydedilen düşüşle birlikte turizm ve taşımacılık gelirlerindeki toparlanma, cari dengede iyileşmeyi beraberinde getirdi. Öte yandan enflasyon, 2021 yılı boyunca Türkiye'nin en önemli ekonomik sorunlarından biri oldu. Yüksek gıda fiyatları, enerji maliyetlerindeki artış ve kur dalgalanmaları enflasyonu körükledi. Yıl içinde dalgalı bir seyir izleyen Türk lirasının yabancı paralar karşısında değer kaybı yaşaması da ithalat maliyetlerini artırdı.

Türkiye ekonomisi 2022 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,6, ikinci çeyreğinde yüzde 7,8, üçüncü çeyreğinde yüzde 4 ve son çeyreğinde yüzde 3,5 oranında büyüme kaydetti. Bu dönemde iç talep ve net dış talebin büyümeye genel olarak birlikte katkı yaptığı gözlendi. Yıla bankacılık sektöründe yapılan düzenlemeler damgasını vurdu. T.C. Merkez Bankası'nın diğer merkez bankaları ile yaptığı 24,7 milyar dolarlık swap anlaşmaları finansman temininde büyük rol oynadı. Ayrıca, ihracatçıların döviz gelirlerinin belirli bir kısmının TCMB'ye satılmasının zorunlu hale getirilmesi ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) kapsamında vadeli TL hesaplarına dönüşler, TCMB'nin rezervlerini artırıcı etkide bulundu. 2022 yılı, Türkiye ekonomisinin büyümesine karşın enflasyon ve kur konusunda yaşanan sorunların derinleştiği bir yıl oldu. Yıl sonu tüketici enflasyonu yüzde 64,3, üretici enflasyonu ise yüzde 97,7 olarak gerçekleşti.

Şubat 2023'te Türkiye nüfusunun yüzde 16,4'ünü oluşturan 11 şehirde büyük yıkıma sebep olan iki büyük deprem meydana geldi. 50 binden fazla vatandaşın hayatını kaybetmesine ve 100 binden fazla kişinin yaralanmasına yol açan depremler, toplumsal ve psikolojik etkilerinin yanı sıra yaklaşık 103,6 milyar dolarlık maliyetiyle Türkiye ekonomisi için de sarsıcı oldu.[1]

14 çeyrektir büyümesini sürdüren Türkiye ekonomisi, bir yandan enflasyonla mücadele ederken diğer taraftan yüzde 4,5 ile orta vadeli program tahminlerinin üzerinde büyüdü. Deprem sonrasında başlayan imar faaliyetleri nedeniyle inşaat sektörü yüzde 7,8 büyüme ile öne çıkarken tarım sektöründe daralma yaşandı.

Haziran ayında gerçekleşen genel seçimler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından yeni ekonomi yönetimi, sıkılaştırıcı politikalara yönelerek faiz artırımlarına başladı. Politika faizi yüzde 8,5'ten yüzde 45'e yükselirken kurumlar vergisi, KDV ve harçlarda da artışlara gidildi. Bu gelişmelerin etkisiyle yeniden yükselişe geçen enflasyon yaz aylarında yüzde 80'in üzerine çıksa da yılın son aylarında gerilemeye başlayarak yılı 65 seviyesinde kapattı. Türkiye ekonomisinin itici güçlerinden biri olan ihracat ise dünya ve özellikle Avrupa pazarlarındaki daralma nedeniyle büyümeye beklenen katkıyı sağlayamadı. 2023'te dış ticaret açığı 106 milyar dolar oldu ve ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 71'de kaldı.[2]

Şubat 2023'te maydana gelen Kahramanmaraş Depremleri 11 ilde büyük yıkım yaratarak büyük insan kaybına yol açtı.

Türkiye'de ve dünyada yaşanan önemli olaylar

■ Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi kuruldu (2021)

Afrika ülkeleri arasındaki ticaret ve entegrasyona, kalkınma potansiyelinin artırılmasına ve fakirliğin azaltılmasına yönelik bir mekanizma olarak görülen Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (African Continental Free Trade Area - AfCFTA) 1 Ocak 2021'de yürürlüğe girdi. Afrika içi ticareti yüzde 50 artırmayı, 1,3 milyar tüketiciden oluşan bir tabanı birleştirerek yaklaşık 3,4 trilyon dolar tutarında kombine bir gayri safi yurt içi hâsıla (GSYİH) yaratmayı ve insanların serbest dolaşımı sayesinde ticaret, yatırım ve mal-hizmetler için kıtasal bir pazar oluşturmayı hedefleyen AfCFTA, o güne kadar oluşturulmuş en büyük küresel serbest ticaret bölgesiydi. Kıta içerisinde üretilen malların yüzde 90'ının hiçbir tarifeye tabi tutulmadan serbest dolaşımı sayesinde kıta içi ticareti artıracak, istihdama katkıda bulunacak ve Afrika'nın küresel ekonomiye entegrasyonunu kolaylaştıracak bir girişim olarak değerlendirilen AfCFTA, dünya ticaretinden yalnızca yüzde 2,5 oranında bir pay alan Afrika ülkeleri için kısır döngünün aşılması noktasında büyük bir fırsat olarak görülüyordu. DEİK Başkanı Nail Olpak da, AfCFTA anlaşmasını, Türkiye ile Afrika ülkeleri ticari ilişkileri açısından şöyle değerlendiriyordu:

AfCFTA anlaşması sadece Afrika kıtası için değil, dünya ticareti açısından da son derece önemli bir değişim. Afrika içi ticareti yüzde 50 artırması öngörülen, dünya ticaretine 76 milyar dolar ek gelir sağlaması beklenen ve en büyük küresel serbest ticaret bölgesi olma özelliği taşıyan AfCFTA anlaşmasını Türkiye açısından iyi okumalıyız. Afrika ülkelerinin kalkınması, kıta için önemli olduğu kadar elbette dünya için de çok mühim. Bugün dünyadaki işlenmemiş toprakların yüzde 60'ını kapsayan bir coğrafyadan söz ediyoruz. Küresel nüfusun tarım ve gıda ihtiyacını karşılamak üzere, 1 trilyon dolarlık yeni bir üretim gerçekleşecek olması bile aslında bize çok şey söylüyor. Bu bağlamda Afrika kıtasındaki ticarette şeffaflık ve eşitlik ile özellikle sanayi alanındaki yatırımların artmasına da katkıda bulunacak AfCFTA anlaşmasını, Türk iş dünyası açından da memnuniyetle karşılıyoruz. Yeter ki bu yeni dönemin artılarını da eksilerini de doğru analiz edelim ve Afrika'nın bölgedeki sanayileşme ile kalkınma vizyonuna yatırımlarımızla ortak olalım. Türk iş dünyası olarak, bu büyük kıtasal pazardaki yeni fırsatları ilk değerlendiren ülkelerden biri olmalıyız. Kazan-kazan ilkesine dayanan yaklaşımımızla, yine her zamanki gibi Afrikalı dostlarımızla ekonomik ve ticari ilişkilerde farkımızı ortaya koyacağımıza inanıyoruz.

Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA) mal ve hizmetler için tek bir pazar kurulmasını, serbest dolaşıma olanak sağlanmasını ve son aşamada Afrika ülkeleri arasında gümrük birliği oluşturulmasını amaçlıyor.

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri, 2021 yılında Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi'nin etkileri, yeni rakipler, fırsat sunan sektörler ve önerilerden oluşan kapsamlı bir rapor hazırladı.[3] Raporda, anlaşmanın kıtada iş yapmakta olan ve yapmayı hedefleyen Türk iş insanlarına pozitif ve negatif etkileri somut verilerle değerlendirildi. Dünya Bankası tarafından kullanılan kısmi denge analiz yöntemi olan SMART ile yapılan etki analizine göre AfCFTA'nin Türkiye'nin Afrika'daki ticari faaliyetleri ve

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Türk iş insanlarının Afrika'da yapmış oldukları yatırımların hepsi de çok değerli."

Son yıllarda hep şu konunun altını çizmeye çalışıyorum, Çin, Afrika'nın yarısını almış, diğer yarısını da Amerika ve Türkiye alsın. Biz bir kere çok daha insancılız, çok daha merhametliyiz, insana değer veriyoruz, yaptığımız işi iyi ve kaliteli yapıyoruz. Afrika'da son 20 senede Türk iş insanlarının yapmış oldukları yatırımlara bir bakın, hepsi çok değerli ve çok önemli, oranın insanına katma değer yaratan yatırımlar.

Afrika'nın Dönüşüm Projesi: Gündem 2063

AfCFTA, Afrika'yı küresel bir güce dönüştürmek için kıta ülkelerinin karşı karşıya olduğu siyasi, ekonomik, sosyal ve çevresel sorunları ele almayı amaçlayan; kapsayıcı ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için tasarlanmış bir plan ve yol haritası olan "Gündem 2063"ün amiral gemisi inisiyatifidir. Afrika'nın ekonomik büyümesini ve kalkınmasını hızlandırmak amacıyla Afrika'nın tarihini ve kültürünü göz önünde bulundurarak kıtaya özgü bir kalkınma modeli tasarlamayı öngören Gündem 2063, dev bir ticaret bölgesi oluşturmanın yanı sıra altyapı, eğitim, bilim, teknoloji, sanat, kültür ve barış gibi alanları kapsayan şu alt başlıkları içermektedir: Yüksek hızlı tren ağı, temel ihtiyaçlara ilişkin strateji geliştirme, Afrika pasaportu ve kişilerin serbest dolaşımı, silah seslerinin susturulması, Büyük İnga Barajı Projesi'nin hayata geçirilmesi, Afrika hava taşımacılığı ortak pazarının oluşturulması, Afrika ekonomi forumunun kurulması, çevrim içi Pan-Afrika hizmet ağı, Afrika uzay stratejisinin geliştirilmesi, sanal Afrika Üniversitesi, siber güvenlik ve Büyük Afrika Müzesi.[4]

rekabet gücü açısından bazı riskler içerdiği belirlense de ticaret bölgesinin yürürlüğe girmesiyle kıta içerisinde büyük ölçekli altyapı ve üstyapı projelerinin hayata geçirilmesi için yapılacak yatırımların Türk müteahhitler için önemli iş fırsatları barındırdığına dikkat çekildi. Rapora göre, anlaşmanın etkisiyle Afrika dışındaki ülkelerin Afrika'ya ihracatının yaklaşık 1 milyar dolar gerileyeceği, Türkiye'nin ise Afrika'ya yaklaşık 46 milyon dolar ihracat kaybıyla en fazla kayıp yaşaması beklenen 6'ncı ülke olması öngörülüyordu.

■ TÜRKSAT uyduları uzayda (2021)

Uzaydaki varlığını geliştirmeyi amaçlayan Türkiye'nin beşinci nesil uydularının ilki olan Türksat 5A uydusu, 8 Ocak 2021'de SpaceX firmasının Falcon 9 roketiyle ABD'nin Cape Canaveral Üssü'nden uzaya gönderildi. Airbus iş birliğinde Türksat and Turkish Aerospace Industries (TAI) tarafından TAI'nin Ankara yerleşkesinde en az yüzde 20 yerli ve milli kaynaklarla geliştirilen bu uyduyla Türkiye'nin aktif haberleşme uydu sayısı 4'e, toplam uydu sayısı 7'ye çıktı. Bir diğer haberleşme uydusu olan Türksat 5B de 19 Aralık 2021'de fırlatıldı. Türksat 5B, beş aylık uzay yolculuğunun ardından 17 Mayıs 2022'de yörüngesine ulaştı ve testlerini başarıyla tamamlayarak 14 Haziran 2022'de hizmete başladı.

Türksat 5A Türkiye, Avrupa, Orta Doğu, Kuzey Afrika, Orta Batı Afrika, Güney Afrika, Akdeniz, Ege Denizi ve Karadeniz'i kapsayan bir coğrafyada TV yayıncılığı ve veri haberleşmesi hizmetleri verirken, Türksat 5B Türkiye, Orta Doğu, Basra Körfezi, Kızıldeniz, Akdeniz, Kuzey ve Doğu Afrika, Nijerya, Güney Afrika ve yakın komşu ülkelerini içeren geniş bir kapsama alanında hizmet veriyordu.

■ AB'nin Yeşil ve Dijital Dönüşümü Bildirgesi (2021)

19 Mart 2021 tarihinde AB Konseyi Dönem Başkanı Portekiz tarafından düzenlenen Dijital Günü'nde 24 üye devlet ile birlikte 26 şirketin CEO'su AB'nin Yeşil ve Dijital Dönüşümünü desteklemek için "AB'nin Yeşil ve Dijital Dönüşümü Bildirgesi"ni imzalayarak, Avrupa Yeşil Dijital Koalisyonu'nu kurdular. Söz konusu girişim, teknoloji sektörünün daha sürdürülebilir, döngüsel ve sıfır kirletici olmasına yardımcı olmanın yanı sıra enerji, ulaşım, tarım ve inşaat gibi öncelikli sektörlerin sürdürülebilirlik hedeflerini desteklemeyi, böylece yenilikçi, çevreye duyarlı, kapsayıcı ve dirençli bir toplum inşa etmeyi hedefliyordu.

■ Süveyş Kanalı'nda kaza (2021)

Dünya deniz ticaretinin en önemli geçiş yollarından biri olan Mısır'daki Süveyş Kanalı'nda *Ever Given* adlı konteyner gemisinin karaya oturması sonucu bölgedeki deniz trafiği durdu. Dev konteyner gemisi, kum fırtınası ve kötü hava koşulları nedeniyle görüş mesafesinin düşmesi üzerine 24 Mart 2021'de rotadan çıkarak karaya çarptı. Geminin kanalda sıkışarak geçiş yolunu kapatmasıyla kanalın iki tarafında uzun gemi kuyrukları oluştu. Süveyş Kanal İdaresi, 6 gün süren çalışmaların ardından

TUNCAY ÖZİLHAN (DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı)

"İş dünyası döngüsel ekonomi için çalışmalarını hızlandırmalı."

Son yılların en önemli gündem maddesi sürdürülebilirlik. Dünya nüfusu hızla artıyor. Kaynaklar daha kısıtlı hale geliyor. Yaşamın devamı için gerekli olan sürdürülebilirlik çalışmalarının önemi her geçen gün artıyor. Bu alanda, farkındalığın da ötesinde harekete geçmemiz gerekiyor.

Şirketler faaliyet gösterdikleri toplumların bir parçası ve bu nedenle dünyamızın ve toplumların sorunlarına kayıtsız kalmaları mümkün değil. Bugün en çok duyduğumuz kavramlardan biri "döngüsel ekonomi". Bu kavram, şirketler ve ekonomik ilişkide bulundukları ülkeler için büyük önem taşıyor. İş dünyasında artık döngüsel ekonominin önemi görülmeli, bu konudaki çalışmalar hızlandırılmalı. Endüstriyel ekonomide üretim, kullanım ve imha süreci yerine dönüşümü ve yeniden dönüşümü esas alan bu ifade, artık rekabette öne çıkıp çıkamayacağınızı da belirliyor. Türkiye'nin dış ticaretinde önemli bir yeri olan AB'nin yeni büyüme stratejisi olan AB Yeşil Mutabakatı sanayiden tarıma, ulaştırmadan enerjiye "karbonsuz bir ekonomi" modeline geçişi öngörüyor; ticareti de yeniden şekillendiriyor.

29 Mart'ta gemiyi yüzdürme çalışmalarının başarıyla sonuçlandığını ve kanalın deniz trafiğine açıldığını açıkladı. Kanalın altı gündür kapalı olması yüzünden 370'den fazla geminin uzun bir kuyruk oluşturduğu ve tıkanıklığın deniz ticaretine günlük maliyetinin yaklaşık 10 milyar dolar olduğu açıklandı. Salgında yaşanan tedarik sorunlarının ardından Süveyş Kanalı'nda yaşanan bu kazanın yol açtığı gecikmeler, küresel tedarik zincirinin nasıl pamuk ipliğine bağlı olduğunu gözler önüne sermesi bakımından da örnek gösterildi.

■ "Daha İyi Bir Dünyayı Yeniden İnşa Et" girişimi - B3W (2021)

12 Haziran 2021'de dünyanın en gelişmiş yedi ülkesini bir araya getiren G7 Zirvesi'nde liderler, Çin'in "Kuşak ve Yol" projesine rakip olarak geliştirilen, dünya çapında dev bir kalkınma planı için ilk adımı attılar. "Daha İyi Bir Dünyayı Yeniden İnşa Et" (Build Back Better World - B3W) adıyla duyurulan girişim, gelişmekte olan ülkelerin Covid-19 salgınıyla daha da şiddetlenerek 40 trilyon doları aşan altyapı ihtiyacına "değer odaklı, yüksek standartlara sahip, şeffaf" ortaklıklarla destek olunmasını ve bu amaçla Çin'e alternatif bir finansman planı oluşturulmasını kapsıyordu.

G7 Zirvesi sonuç bildirgesinde ortaya konulan küresel eylem planı en kısa sürede en fazla sayıda insanın aşılanması suretiyle salgının sona erdirilmesi; verilen desteğin devam ettirilerek salgın sonrası ekonomilerin canlandırılması; daha serbest, daha adil bir ticaret, daha dirençli bir küresel ekonomi ve daha adil bir küresel vergi sistemi ile gelecek refahın güvence altına alınması; istihdam yaratan ve küresel sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlı tutmayı amaçlayan yeşil devrimin desteklenmesi; dünya çapında iş birliğinin güçlendirilmesi ve yeni ortaklıklar geliştirilmesi; değişen dünyada başarının sağlam temeli olarak değerlerin benimsenmesi gibi hedefleri kapsıyordu. Ayrıntıları daha sonra Beyaz Saray tarafından açıklanan girişimin 6 temel prensibi de şu şekilde açıklanmıştı: Değer odaklılık; iyi yönetim ve güçlü standartlar; iklim dostu yatırımlar; güçlü stratejik ortaklık; özel sermayenin kalkınma finansmanı ile harekete geçirilmesi; çok paydaşlı finansmanın etkisinin artırılması.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Küresel ticarette yeni bölgesel iş birlikleri ve ticaret yolları gündemde."

Küresel ticarette yeni bölgesel iş birlikleri ve ticaret yolları gündemde. Bu ticaret yollarının somut hale gelmesi, yeni ulaşım, enerji, iletişim altyapılarıyla mümkün olacak. Bu çerçevede, birbiriyle entegre intermodal altyapılar daha fazla önem kazanacak. Çin'in gündeme getirdiği "Bir Kuşak Bir Yol" projesini, ABD'nin "Daha İyi Bir Dünyayı Yeniden İnşa Et" projesini ve AB'nin "Küresel Geçit" (Global Gateway) projesini de bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor.

■ Taliban Afganistan'da yeniden iktidarda (2021)

Yıllardır devam eden savaşların ardından Afgan hükümeti ile Taliban arasında 2020 Eylül'ünde Doha'da başlayan barış görüşmelerinin çıkmaza girmesiyle 2021 yaz aylarında Taliban ile hükümet güçleri arasındaki çatışmalar giderek şiddetlendi. Uluslararası kamuoyunun yoğun diplomasi trafiğiyle ülkedeki şiddeti durdurmaya çalışmasına ve ateşkes çağrılarına rağmen çatışmalar, bombalı saldırılar ve suikastlar nedeniyle binlerce kişi hayatını kaybetti. Yine çatışmalar nedeniyle binlerce kişi evlerinden olurken, binlercesi de ülkeyi terk etti.

Pek çok şehirde hâkimiyet sağlayan Taliban güçleri 15 Ağustos 2021 sabahı Kabil'e girmeye başladı. Cumhurbaşkanı Eşref Gani, aynı gün Kabil Havalimanı'ndan kalkan bir uçakla Afganistan'dan ayrıldı ve yönetim tamamen Taliban'ın eline geçti. Yönetimi devralan Taliban, ilk günden itibaren uluslararası toplumun hükümetini resmi olarak tanıması çağrısı yaptı. Taliban, Afganistan'da güvenlik ve istikrarın sağlandığını açıklayarak Afganistan'dan ayrılan tüm ülkelere, büyükelçiliklerini yeniden açma çağrısı yaptı. Yönetime geçtikten sonra birçok komşu ülkeye diplomatik ziyarette bulunmasına karşın şu ana kadar Taliban hükümetini hiçbir devlet resmen tanımadı.

Afganistan'daki yönetim değişikliği ekonomik bir yıkımı da beraberinde getirdi. ABD, Kabil'in düşüşünden iki gün sonra Afganistan Merkez Bankası'nın yaklaşık 10 milyar dolarlık rezervini dondurdu. Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve ABD Merkez Bankası da Afganistan'ın uluslararası fonlara erişimini kesti. Birleşmiş Milletler, Taliban sonrasında insani yardımların da kesilmesi nedeniyle 34 milyon Afganın yoksulluk içinde yaşadığını ve açlık sınırında yaşayanların sayısının ülke nüfusunun yüzde 85'ine denk geldiğini açıkladı.[5]

■ Paris İklim Anlaşması TBMM'de onaylandı (2021)

Küresel iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir dönüm noktası olan Paris Anlaşması, 2015 yılında Paris'te düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 21. Taraflar Konferansı'nda (COP21) kabul edildi ve böylece ilk kez küresel ölçekte bütün ülkeler 2020 sonrası için sera gazı emisyon azaltımı taahhüdünde bulundular. Anlaşma, küresel sera gazı emisyonlarının yüzde 55'ini oluşturan en az 55 tarafın anlaşmayı onaylaması koşulunun karşılanması sonucunda, 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe girdi. Türkiye de, yeni iklim rejiminde finans ve teknoloji desteklerine erişim talebinin karşılanması kaydıyla Paris Anlaşması'nı kabul etti ve 22 Nisan 2016 tarihinde anlaşmayı New York'ta düzenlenen Yüksek Düzeyli İmza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzaladı. Ulusal beyanımızda ise anlaşmanın gelişmekte olan bir ülke olarak imzalandığı vurgulandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 27 Eylül 2021 günü gerçekleşen Kabine toplantısının ardından Türkiye'nin 2053

net sıfır emisyon hedefini ve yeşil kalkınma hedeflerini açıkladı. Ardından Paris Anlaşması 6 Ekim 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylandı ve 7 Ekim'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Avrupa Yeşil Mutabakatı ve AB politikalarında öngörülen kapsamlı değişikliklerin yanı sıra Türk özel sektörünün uluslararası ekonomi ve ticarette meydana gelen yeşil dönüşüme hazırlanmasını, ayrıca sınırda karbon düzenlemesi, yeşil ve döngüsel ekonomi, yeşil finansman, temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı gibi başlıklarda politika önerileri ve strateji

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"İklim kriziyle mücadele yatırımcıların da en önemli değerlendirme kriterlerinden biri."

Bugün paydaş kapitalizmi, iklim kriziyle mücadelede öncülük gerektiriyor. Konu artık çevre duyarlılığı yüksek toplum kesimlerinin beklentisi olmaktan çıkmış; yatırımcıların kararlarını da etkileyen en önemli değerlendirme kriterlerinden biri haline gelmiştir.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

"AB'de gündemde olan her konu bizim de asli konumuz."

Türkiye, Avrupa'nın ayrılamaz bir parçası. En önemli ticari partnerimizle ilişkilerimizi, AB aday ülke statüsü ile de taçlandırdık. Gümrük Birliği de bu adaylık sürecinin son safhası aslında. AB'de gündemde olan her konu bizim de asli konumuz. Ticareti bu kadar merkezinden etkileyen unsurları birbirinden ayırmayı zaten çok doğru bulmuyorum. Avrupa Yeşil Mutabakatı, Türkiye'yi sadece ekonomik boyutuyla değil, diplomasiden kültüre, sanayiden kalkınma stratejisine kadar uzanan farklı açılardan da etkileyecek bir dönüşüm planı. Toplum adeta, iklim hassasiyetleri ile yaşanabilir bir dünya için yeniden şekillenecek. Dolayısıyla Yeşil Mutabakat, Türkiye'nin AB üyelik süreci dahil pek çok farklı konusunu kaçınılmaz şekilde yönlendirecek.

Yeşil Mutabakat kapsamında, SKDM kısıtlamalarının Türkiye'yi etkileyip etkilemeyeceği bu güncellemenin ana odaklarından biri. Bu konu Avrupa ile çalışan pek çok ihracatçımızı, sanayicilerimizi yakından ilgilendirmekte. Türkiye'nin "Avrupa Yeşil Ajandası" entegrasyonunda, destekleyici AB fonlarını kullanması oldukça önemli. Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Türkiye üzerindeki etkilerinin hissedileceği diğer bir alan olan Müktesebat Uyumu, gerek sektörlerin iş yapış şeklini gerekse özel ve kamu yatırımlarını yeniden ele almamıza yol açacak. Özellikle kamu yatırımlarında yeşil yatırımların ve yeşil finansmanın önceliklendirilmesi ve çevreye zararlı yatırımların finanse edilmemesi gibi konular Yeşil Mutabakat uyumu sonrasında karşılaşılabilecek konulardan bazıları.

geliştirmeyi kritik bir görev olarak gören DEİK de bu gelişmelerin yakın takipçisi oldu.

Paris Anlaşması'nın TBMM'de onaylanmasını hükümetin bu konuya verdiği önemin bir göstergesi olarak gördüğünü açıklayan DEİK Başkanı Nail Olpak, yeşil dönüşümün Türkiye ekonomisi ve sanayisinde kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyümenin tesis edilmesinin yanı sıra başta AB olmak üzere üçüncü ülkelere ihracatta rekabetçiliğinin korunması ve güçlendirilmesi adına da büyük önem taşıdığını belirtti.

AB Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasının (SKDM) ülkemiz için oluşturacağı riskleri bertaraf etmek, getireceği maliyetleri olabildiğince azaltmak ve desteklerin ülkemizin yeşil dönüşümünde ve finansmanında kullanılmasını sağlamak adına ulusal emisyon ticaret sistemimizin oluşturulması gerektiğini belirten Olpak, 2053 yılı net sıfır emisyon hedefi kapsamında Türkiye'nin karbonsuzlaşma politikasının belirlenmesi gerektiğini dile getirdi. Olpak, DEİK olarak konuya verdikleri desteği de şöyle açıkladı:

Türk özel sektörü olarak kamu-özel sektör iş birliğinde hazırlanacak eylem planının hayata geçirilmesinde üzerimize düşen görevleri yapmaya hazırız. Halihazırda Gümrük Birliği'nin Güncellenmesinde Dijital Gündem ve Yeşil Mutabakat" ve "Türkiye'nin Dijital Ekosistemi" ve "AB ile İş Birliği" konulu projelerimiz devam ediyor. Türk özel sektörünün tedarikten üretime, lojistikten atıkların geri dönüştürülmesine kadar tüm süreçlerinin çok boyutlu olarak dönüşümünü öngören "Karbonsuz Ekonomiye Geçiş" sürecinde iş insanlarımız nezdinde farkındalık oluşturmak, dönüşümün finansmanı gibi birçok konuda bilgilendirmek, sektör bazlı çalışmalar yapmak, süreçte bir taraftan geç kalmadan gerekli adımları atarken diğer taraftan da hem fazlasıyla erken yük taşımamak hem de yeni nesil tarife dışı engellerle karşılaşmamıza engel olmak üzere faaliyetlerimizi hızlandırıyoruz.

■ Türkiye "Gri Liste"ye alındı (2021)

Türkiye, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede noksanlıkları olduğu gerekçesiyle 21 Ekim 2021 tarihinde uluslararası Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından "Gri Liste"ye alındı. Artırılmış izleme süreci anlamına gelen Gri Liste'de olmak FATF ile birlikte çalışmaya yönelik üst düzey siyasi taahhüt anlamına geldiğinden, kararın ardından Türk Ceza Kanunu'ndan Terörle Mücadele ve Ceza Muhakemesi Kanunlarına kadar birçok yasal mevzuatta düzenlemeler gerçekleştirildi. Kara para aklama ve terörizmin finansmanıyla mücadelede görevli ihtisas mahkemeleri belirlendi ve özel soruşturma büroları kuruldu. Ayrıca Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yeniden yapılandırıldı, kripto varlıklarla ilgili düzenlemeler için de SPK'ya yetkiler verildi.

Böylece FATF'nin 40 öneriden oluşan programını tamamlayan Türkiye, Singapur'un dönem başkanlığında 23-28 Haziran 2024 tarihlerinde düzenlenen FATF Genel Kurulu'nun kararıyla Gri Liste'den çıkartıldı. Genel Kurul, daha önce karşılıklı değerlendirmeler sırasında tespit edilen stratejik

kara para aklama ve terörün finansmanıyla mücadelede eksikliklerini giderme konusunda kaydettiği ilerlemeden dolayı Türkiye'yi tebrik etti. Kararın ardından Hazine ve Maliye Bakanlığı da yazılı bir açıklama yaparak, bu gelişmenin ülkenin finansal sistemine güveni daha da artıracağını duyurdu.

■ Türk Devletleri Teşkilatı Konferansı İstanbul'da toplandı (2021)

Türk dili konuşan ülkeler arasında kapsamlı iş birliğini ve dayanışmayı ortak tarih, dil ve kültür mirası çerçevesinde geliştirmek amacıyla 2009 yılında kurulan Türk Konseyi, 8'inci zirve toplantısını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde 12 Kasım 2021'de İstanbul'da yaptı. Zirvede Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev ve Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbangulu Berdimuhamedov'un yanı sıra gözlemci statüsündeki Macaristan Başbakanı Viktor Orbán da hazır bulundu. "Dijital Çağda Yeşil Teknolojiler ve Akıllı Şehirler" temasıyla gerçekleştirilen zirvede, küresel gündemde yer alan öncelikli konulara ilişkin ortak hareket etmenin önemi vurgulandı. Ayrıca "Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi"nin (Türk Konseyi) adının "Türk Devletleri Teşkilatı" (TDT) olarak değiştirilmesine karar verildi. Türkmenistan da gözlemci ülke olarak Türk Devletleri Teşkilatı'na katıldı.

Zirve öncesinde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun ev sahipliğinde Dışişleri Bakanları Konseyi 8. Toplantısı düzenlendi. Ayrıca Sultanahmet'te bulunan Türk Devletleri Teşkilatı binası zirve öncesinde düzenlenen resmi törenle açıldı. Zirvenin ardından tüm liderler tarafından imzalanan İstanbul Deklarasyonu'nda, teşkilatın gelecek perspektifini çizen Türk Dünyası 2040 Vizyonu Belgesi'nin kabulü gibi önemli kararlar yer aldı.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"Gelişmiş ülkeler bir çalışıyorsa, biz on çalışmak durumundayız."

Biliyorsunuz, ülke olarak dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olma ve ihracattan ciddi bir pay alma hedefimiz var. Bu hedefe doğru koşmaya başladığınızda geçmeye çalıştığınız ülkelere göre sanki 1-0 geriden başlıyorsunuz; altyapımız daha yeni oluşuyor, ciddi cari açık veriyoruz, üstüne bütçede de açığımız var. Yani bu hedefe ulaşmak için imkânlarımız çok sınırlı. Peki, bunları bertaraf etmek, ülkemizin gelişmesine katkıda bulunmak için neyi bekleyeceğiz? Hakikaten vaktimiz yok. Gelişmiş ülkeler bir çalışıyorsa, biz belki on çalışmak durumundayız. Eğer hedefimiz gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmak ise bizim normalden katbekat fazla çalışmamız lazım ki aradaki açığı kapatalım.

12 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'daki Demokrasi ve Özgürlükler Adası'nda düzenlenen 8. Türk Konseyi Zirvesi'nde örgütün adı Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştirildi.

■ Avrupa Birliği Küresel Geçit Projesi (2021)

Çevrenin korunmasından tedarik zincirlerinin güçlendirilmesine kadar küresel sorunların çözümüne yönelik girişimleri teşvik etmeyi amaçlayan "AB Küresel Geçit Projesi" (EU Global Gateway) 1 Aralık 2021 tarihinde açıklandı. Proje kapsamında 2021 ve 2027 yılları arasında Avrupa Birliği'nin ve iş birliği içinde olduğu ülkelerin dijital teknoloji, enerji, taşımacılık, sağlık, eğitim ve araştırma sektörlerindeki özel ve kamusal altyapı yatırımlarını sürdürülebilirlik çerçevesinde destekleyecek 300 milyar tutarında yatırım yapılması planlandığı açıklandı. Dönemin Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Covid-19 salgınının dünyanın ne kadar birbirine bağlı olduğunu gösterdiğini hatırlatarak, Küresel Geçit Projesi ile küresel toparlanma sürecinde daha iyi bir dünya inşa etmek için bu bağları yeniden tasarlamayı hedeflediklerini belirtti. Leyen, ayrıca projeyle Avrupa Birliği'nin sahip olduğu demokratik değerler ve uluslararası normlar dahilinde, sürdürülebilir altyapı yatırımlarının teşvik edilmesinin amaçlandığını, yeşil dönüşüm ve döngüsel ekonomiye geçiş kapsamında iş birliği gerçekleştirilen ülkelerin destekleneceğini ifade etti.[6]

Dünya Bankası'nın tahminlerine göre 2019 yılında düşük ve orta gelirli ülkelerin altyapı finansman açığı 2,7 trilyon doları aşıyordu. Bu açığın Covid-19 salgını nedeniyle daha da arttığını açıklayan yetkililer, AB ile iş birliği içinde olan ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına yönelik uygulamaları geliştirilebilmek için daha fazla ve daha iyi şartlarda finansman sağlanmasının önemine dikkat çekiyordu. Bu kapsamda, AB Küresel Geçit Projesi'nin AB'yi daha etkili bir jeopolitik oyuncu haline getireceği ve Çin'in Kuşak ve Yol Projesi'ne iyi bir alternatif olacağı değerlendiriliyordu.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Biz AB açısından herhangi bir ülke değiliz."

Batı ülkeleri, yeşil ve dijital dönüşüm konularına Çin karşısında zayıflayan rekabet güçlerini yeniden tesis etmenin stratejik araçları olarak da bakıyor ve büyük fonları devreye alıyorlar. Bilhassa, dış ticaretteki en büyük ortağımız ve ülkemize gelen doğrudan yatırımların birincil kaynağı olan AB'deki gelişmelerin DEİK tarafından yakından izlenmesi gerekiyor. Zira, biz AB açısından herhangi bir ülke değiliz; Gümrük Birliğimiz var. Yeşil Mutabakat'ın adil bir şekilde uygulanması için Brüksel'in bu amaçla tesis ettiği özel fonlara erişimimizin kolaylaştırılması gerekiyor. Türkiye gibi rüştünü ispat etmiş bir üretim merkezinin inovasyon ve teknoloji kapasitesine yatırım yapılması, AB'nin küresel rekabetçiliğinin güçlenmesine de yardımcı olacaktır. DEİK, bu talebin savunuculuğunda öncü olmalıdır. DEİK'in ülkemizin kullanımına açık Ar-Ge, inovasyon, dijitalleşme ve mesleki eğitim odaklı AB programlarından sanayicilerimizin daha fazla istifade etmesine yönelik bilgilendirme çalışmalarını memnuniyetle karşılıyorum. Bu hizmetin bir sistematik içinde sürekliliğinin sağlanması faydalı olacaktır.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

"Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konusunu yakından takip ediyoruz."

Gümrük Birliği'nin güncellenmesi hususu, ajandamızda en üst sırada yer alıyor. DEİK Başkanımız Nail Olpak da bu konuyu yakından takip ediyor. Türkiye'nin en önemli STK'ları burada temsil ediliyor, ülke bazlı ve sektörel İş Konseylerimiz de çalışma alanları itibarıyla ticari meselelerini, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi meselesinden bağımsız bir şekilde ele almıyor. Konu, geçmişi itibarıyla üzerinde hassasiyetle durduğumuz, gerekli adımların atılması için ticari diplomasi kanallarını devreye aldığımız bir konu. Özellikle AB Çalışma Grubumuz da Başkanımız ve Yönetim Kurulumuzun desteği ile bu konuda çok aktif. Brüksel nezdinde, tüm üye ülkeler nezdinde faaliyetlerimiz salgına rağmen devam etti. 2022 Ocak'tan bu yana göreve gelen yeni AB Çalışma Grubumuz da kendisinde oluşan tecrübeyi konunun paydaşlarına aktarmak üzere faaliyetlerine devam ediyor. DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri olarak, AB makamlarına yönelik önemli bir baskı grubu etkisi oluşturduğumuzu temaslarımızda da açık bir şekilde görüyoruz.

Program, ABD'nin öncülük ettiği "Daha İyi Bir Dünyayı Yeniden İnşa Et" (B3W) girişimiyle de birbirini destekler nitelikteydi. Girişimin, AB ile çok yakın ilişkilere sahip olan Türkiye'nin sürdürülebilirlik alanındaki hedeflerine ulaşması açısından önemli bir itici güç olabileceği tahmin ediliyordu.

■ 2021 yılında AB ile ilişkiler

AB Konseyi, 16 Aralık 2021'de düzenlenecek Liderler Zirvesi öncesinde AB'nin genişlemesiyle ilgili son durumu değerlendirdi. Toplantı sonrasında yayımlanan sonuç bildirisinde diğer aday ülkelerle birlikte Türkiye ile ilgili değerlendirmeler de yer aldı. AB'nin Türkiye ile iş birliğine ve karşılıklı faydaya dayalı bir ilişki geliştirmeyi istediğinin hatırlatıldığı bildiride, "Türkiye, aday ülke statüsünü koruyor ve birçok ortak ilgi alanında kilit ortak olmaya devam ediyor" denildi. Ancak bildiride Türkiye'nin katılım müzakerelerinin durma noktasına geldiği hatırlatılarak, yeni bir faslın açılma ya da kapanmasının söz konusu olmadığı ve Türkiye ile üyelik müzakerelerinin dondurulmuş olarak kalmasına karar verildiği belirtildi.

Bu durum sonraki yıllarda da değişiklik göstermedi ve 2023 Türkiye Raporu'nda da Türkiye ile yürütülen katılım müzakerelerinin fiilen durma noktasında olduğu ve Türkiye'nin AB'ye katılım hedefi konusundaki kararlılığını yinelemesine rağmen reform gündemine yönelik olumsuz eğilimi tersine çevirmediği belirtildi. T.C. Dışişleri Bakanlığı ise konuyla ilgili olarak, "2023 yılı Türkiye Raporu, ülkemiz için Komisyon tarafından hazırlanan 25. rapor olmasına rağmen, AB'nin ülkemize karşı haksız ve önyargılı yaklaşımını muhafaza etmesi, pek çok tehditle karşı karşıya olan kıtamızın geleceği açısından kaygı vericidir" açıklamasında bulundu.

■ Rusya-Ukrayna Savaşı (2022)

Rusya'nın 17 Mart 2014'te Ukrayna'ya bağlı bir yarımada olan Kırım'ı ilhak etmesinin ardından bölgesel bir savaşa yol açan ve Eylül 2014'te Minsk'te imzalanan ateşkesin ardından çeşitli iniş ve çıkışlar eşliğinde süregelen Rusya-Ukrayna krizi, Rus birliklerinin 24 Şubat 2022'de Ukrayna'ya girmesiyle yeniden sıcak çatışmaya dönüştü.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 24 Şubat'ta "Ukrayna'nın doğusundaki Donbas'a özel askeri operasyon" başlattıklarını duyurdu. Bunun üzerine Ukrayna'da sıkıyönetim ve genel seferberlik ilan edildi. Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesine tepki gösteren çok sayıda ülke kendi vatandaşlarını ülkeden tahliye ederken Rusya'ya yaptırım kararları uygulamaya başladı. Buna karşı Moskova yönetimi de bu ülkelere yaptırım kararı aldı veya diplomatlarını sınır dışı etti. Olağanüstü zirvede bir araya gelen NATO liderleri Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik "tam teşekküllü işgalini" kınarken, Avrupa Parlamentosu da Ukrayna'nın AB üyeliğine destek veren karar tasarısını kabul etti. ABD Başkanı Joe Biden, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı nedeniyle ABD'nin hava sahasını tüm Rus uçaklarına kapattığını duyurdu. Beyaz Saray, Rusya ve Belarus'a yeni savunma yaptırımları getirme kararı aldı. Giderek artan gerilim sonrasında Kremlin sözcüsü Dmitriy Peskov,

Ağustos 2024 itibarıyla Ukrayna'da Rusya'nın kontrolünde bulunan topraklar

ülkelerine yönelik "varoluşsal bir tehdit" görmeleri durumunda Rusya Devlet Başkanı Putin'in nükleer silahlara başvurabileceğini söyledi.

Ukrayna'daki Rusya yanlısı ayrılıkçıların kontrolündeki sözde Donetsk ve Luhansk Halk Cumhuriyetleri ile Rus ordusunun ele geçirdiği Herson ve Zaporijya bölgelerinde düzenlenen referandumlarda "Rusya'ya bağlanma" kararı çıktı. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, bu bölgelerin Rusya'ya bağlanmasına yönelik anlaşmaları 30 Eylül'de imzaladı. Ancak AB ve NATO referandumu tanımadığını açıkladı.

Savaşın patlak vermesinden sonra Batılı ülkeler Rusya'ya karşı çok kapsamlı yaptırımlar uygulamaya başlarken, Rusya da elindeki tüm araçlarla buna karşılık verdi. Uygulamaya konulan yaptırımlar Rus ekonomisini önemli ölçüde sarsıntıya uğrattı. Savaşın ilk günlerinde Rus rublesi dolar karşısında yaklaşık yüzde 30 değer kaybetti. Rusya Merkez Bankası'na ait yaklaşık 650 milyar dolarlık rezervin Batılı ülkelerde bulunan 300 milyar dolarlık kısmı dondurulduğu, Rusya'nın en büyük bankaları da uluslararası ödeme sisteminden çıkarıldı. Ülkede faaliyet gösteren yüzlerce Batılı şirket faaliyetlerine son verirken, başta teknoloji ve havacılık olmak üzere çok sayıda sektörden Rusya'ya ihracat ve sevkiyat durduruldu.

Rusya Merkez Bankası ve hükümetin başta sübvansiyon olmak üzere aldığı önlemler Rus ekonomisini vuran şok dalgasının

RUŞEN ÇETİN (DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanı)

"Şartlar ne kadar zor olursa olsun Ukrayna'daki faaliyetlerimize devam ediyoruz."

Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışma dünya ekonomisini çok etkiledi. Aynı zamanda bir takım endişeleri de beraberinde getirdi. Ukrayna'nın önemli bir tarım ülkesi olması sebebiyle gıda tedarikinde ortaya çıkabilecek problemler herkesi tedirgin etti.

Türkiye sonuç olarak, Karadeniz kuşağında, hem Rusya hem de Ukrayna ile komşu bir ülke; birbirimize çok yakınız. Böyle bir konumda olup da bundan etkilenmemeniz mümkün değil.

Savaşla birlikte gıda fiyatları da enerji fiyatları da sıçradı. Tahıl koridorunun kapanmasıyla dengeler tamamıyla bozuldu. Bugüne kadar 9 milyondan fazla insan Ukrayna'dan göç etti. Ukrayna'da bizim de belli bir iş gücümüz var. Her şeye rağmen gidip geliyorlar, hatta orada sürekli kalanlar da var. Bir yerde iş yapıyorsanız, orada bulunmanız gerekiyor. Şartlar ne kadar zor olursa olsun İş Konseyi olarak Ukrayna'daki faaliyetlerimize devam ediyoruz. Savaş öncesinde karşılıklı dış ticaret hacmimizin 10 milyar dolara ulaşmasını bekliyorduk. Savaş nedeniyle bu rakamın gerisinde kalsak da Türkiye-Ukrayna arasındaki iş hacmi 2022 yılında 7,7 milyar dolara ulaştı. Bu rakam önümüzdeki sene daha da artacak gibi görünüyor. Gündemde Ukrayna'nın yeniden yapılandırılması, altyapısının elden geçirilmesi, yol ve köprülerin inşa edilmesi, hastane ve okulların yeniden yapılması veya elden geçirilmesi gibi işler var. Burada Türkiye'ye büyük iş düşecek. Ukrayna'da yazılım sektörü de çok gelişmiş durumda. Dünyanın her yerine yazılım ekipleri gidip çalışabiliyor. THY'nin de burada bir çağrı merkezi var.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Ticari risklerimizin takibinde DEİK'e önemli görevler düşüyor."

Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş, AB'nin savunma politikalarını değiştiren yeni bir milat olmuştur. ABD'nin bölgeye ilişkin taahhütlerinin zayıfladığı bir dönemde, Avrupa başkentlerinin silahlanma harcamalarında önemli artışlar görüleceği anlaşılıyor. Bugün için ne Rusya ne de Ukrayna karşı tarafın kabul edebileceği makul barış koşullarına razı olmuyor. Ülkemizi hem siyasi hem de ekonomik olarak yakından ilgilendiren bu krizden kaynaklanan ticari risklerimizin takibinde DEİK'e önemli görevler düşüyor. Ukrayna'daki savaş, Batı'nın tedarik zincirlerini sadece yakına değil, aynı zamanda güvenebileceği dost ve müttefik ülkelere taşıma kararlılığını perçinledi. Ayrıca, savaşın sebep olduğu enerji darboğazı başlangıçta yeşil dönüşüm çabalarını frenlese de uzun vadede enerji güvenliği kaygısıyla yenilenebilir alternatiflerin daha da önem kazandığı görülüyor.

TUNCAY ÖZİLHAN (DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı)

"Rusya'da Türk müteahhitlerin önü yeniden açılmalı."

Rusya, ülkemizin en önemli ve büyük iş ortaklarından biri. Rusya için Türkiye'nin ticari partner olarak önemi her geçen gün artıyor. Salgın, savaş gibi olağanüstü nedenlerden dolayı iş hacmimiz son zamanlarda düşse de genel anlamda daima yükselen bir trend var. Rusya'ya yaptığımız ihracatın ve ihracatçı sayımızın artması için karşılıklı iş birliğini daha da geliştirmemiz gerekiyor. Ülkemiz gelişmiş organize sanayi bölgeleri, teknoloji geliştirme merkezleri ve teknoparkları ile küresel ekonomide yükselen bir konumda. Kendimizi karşı tarafa daha iyi tanıtmamız gerekiyor. Türk firmalarının Rusya'da üstlendiği birçok başarılı üst ve altyapı inşaat projeleri mevcut. Ancak müteahhitlik, Rusya-Ukrayna savaşından en çok etkilenen sektörlerden biri. Buna rağmen 2023 yılı sonunda Rusya, 4,6 milyar dolarlık büyüklükle, ülkemizin değer bazında en fazla müteahhitlik projesi üstlendiği ülke oldu.

Türk müteahhitlik sektörünün yurt dışında üstlendiği 400 milyar doları aşan proje portföyünün yaklaşık beşte biri Rusya merkezli projelere ait. Bu durum, Rusya'nın Türk müteahhitlik sektörü için stratejik önemini koruduğunu gösteriyor. Türk müteahhitlerin Rusya'daki faaliyetlerinin yeniden canlandırılması için çalışmalar devam ediyor.

ÜMİT KİLER
(DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı - DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"Atlattığımız badirelere rağmen sağlam bir şekilde yolumuza devam ediyoruz."

Türkiye'nin son on yılına baktığınızda aslında birçok badire atlattığımızı görürsünüz. Gezi olayları ile başlayan karışıklık, arkasından darbe girişimi, Covid-19 salgını, Rusya-Ukrayna Savaşı, Filistin-İsrail Savaşı derken bunlar hepsi de gündemi işgal eden çok önemli konular oldu. Ve her bir konu da aslında bir ülkeyi birkaç yıl geriye götürecek hassasiyette ama hamdolsun ki biz sağlam bir şekilde yolumuza devam ediyoruz. Her yıl üstüne koyarak ihracatımızı devam ettiriyoruz.

kısmen kontrol altına alınmasını sağladı. Rusya, kaybettiği Batılı pazarların yerini Asya ve Orta Doğu pazarları ile doldurdu. Hindistan ve Çin, başta enerji olmak üzere ülkenin en önemli ticaret ortakları konumuna yükseldi. Öte yandan ucuz Rus kaynaklarından mahrum kalan Avrupa, özellikle sanayi ve tarım sektörlerinde tedarik zincirlerini yeniden şekillendirmek için çeşitli adımlar atmak zorunda kaldı.

Enerji sektörü, Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan en çok etkilenen sektörler arasında yer aldı. Savaş sebebiyle Rusya'ya yaptırım uygulayan Avrupa ülkelerine Rusya'dan doğal gaz akışı 2022 sonunda tarihi düşük seviyelere geriledi. Tedarik hacminin daralmasıyla yükselen maliyetler, enerjiyi 2022'de Euro Bölgesi'ndeki enflasyonun en önemli itici gücü haline getirdi. Buna karşı Batılı ülkeler enerji konusunda Rusya'ya bağımlılıklarını azaltmak için bir dizi önlemlere başvurdu. G7 ülkeleri, Rus petrolü için varil başına 60 dolar seviyesinde tavan fiyat uygulamaya başladı. Yaşanan kriz yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımları da hızlandırdı.

Öte yandan Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle sekteye uğrayan tahıl ihracatı ve tedarik zincirinin sekteye uğraması da 2022'de uluslararası politikanın en önemli gündem konularından biri haline geldi. Savaş Avrupa'nın "ekmek sepeti" olarak adlandırılan Ukrayna'daki tarımı tüm yönleriyle olumsuz etkilerken, Rusya'dan yapılan ihracatı da yavaşlattı. Savaşın ardından BM Gıda ve Tarım Örgütü'ne (FAO) göre küresel gıda fiyat endeksi tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı. İklim değişikliğinin etkilerine ek olarak Rusya-Ukrayna Savaşı dünya çapında gıda güvensizliğini hiç olmadığı kadar tırmandırdı. Özellikle düşük gelirli Afrika ülkeleri, tahıl krizinden en çok etkilenen ülkelerin başında yer aldı.

Türkiye ve Birleşmiş Milletler'in girişimiyle 22 Temmuz 2022 tarihinde Ukrayna ve Rusya arasında imzalanan Tahıl Koridoru Anlaşması, gıda güvenliği riskinin en azından bir süreliğine giderilmesinde önemli rol oynadı. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin Karadeniz üzerinden tahıl ihracatı ve gıda sorunları konusunda arabuluculuk çabalarından dolayı; Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyi de Müşterek Koordinasyon Merkezi kurulmasındaki çabalarından ötürü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür etti. Ancak Ukrayna limanlarında mahsur kalan milyonlarca ton tahılın dünyaya ulaştırılmasını sağlayan anlaşma dört kez uzatıldıktan sonra Rusya'nın 17 Temmuz 2023'te anlaşmadan tek taraflı olarak çekilmesiyle sona erdi.

■ Tedarik zincirindeki yeni kavramlar (2022)

Son yıllarda art arda yaşanan ABD-Çin Ticaret Savaşı, Covid-19 salgını, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve bunu takip eden yaptırımlar, Süveyş Kanalı'nda yaşanan gemi kazası gibi tedarik zincirinde yaşanan arz ve güvenlik sorunlarının kümülatif etkisi, küreselleşmiş bir ekonomi vizyonunun sorgulanmasına yol açtı. Gelişmiş ülkeler, başta Çin olmak üzere Asya-Pasifik bölgesindeki ülkelere olan bağımlılıklarını

azaltmak için farklı alternatifleri değerlendirmeye başladı. Bu arayış, "onshoring" veya "reshoring" olarak adlandırılan yerinde tedarik stratejisi ile üretimlerin ülkeye geri dönüşü ve "nearshoring" olarak ifade edilen yakından tedarik etme stratejileri ile daha belirgin hale geldi. Bağımlılık yerine çeşitlendirme, verimlilik yerine güvenlik ve küreselleşme yerine bölgeselleşme, karar alıcılar için daha kritik kaygılar olarak öne çıktı. Özellikle "friendshoring" (tedarik zincirlerinin dost ülkelerle sınırlandırılması) gibi yeni kavramlar üzerinden stratejiler geliştirilmeye başlandı.

ABD Hazine Sekreteri Janet Yellen'ın ifadesiyle Covid-19 salgını ve sonrasındaki Rusya-Ukrayna Savaşı'nın küresel ekonomi üzerindeki etkisinin önemli bir yansıması olan bu yaklaşımın temel amacı, tedarik zincirini daha güvenilir ve dayanıklı kılmak. Dost veya müttefik bir ülkeden tedarik anlamına gelen "friendshoring" yaklaşımı, şirketlerin üretim ve tedarik faaliyetlerini daha dostane ilişkiler içinde olunan güvenilir ülkelere kaydırması anlamını taşıyor. Bu yaklaşımın ilk etkilerini, ABD'li şirketlerin değişen stratejilerinde görmek mümkün. ABD'li şirketler, bugün

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Lojistik algısı, 'yakın veya uzak' olmaktan 'erişilebilir' olmaya doğru gidiyor."

Küresel tedarik zincirlerinin esnekliği konusundaki tartışma, uyumluluk veya ticari marka bilinci yerine tedarik zincirlerini hayatın ana merkezine koyarak ele alınması gereken acil bir konu haline getirdi. Lojistik algısı tümden değişmeye başladı. Bu temel değişim, "yakın veya uzak" olmaktan "erişilebilir" olmaya doğru gidiyor. Erişilebilir olmak artık çok daha fazla önem kazandı. Bu dönemde, kesintisiz bir tedarik zinciri ile yoluna devam edenlerin ve karşı tarafa yeterince güven verenlerin kazanacağını düşünüyorum.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Geçmişteki tecrübeler yeni krizlerle başa çıkmada yetersiz kalabiliyor."

McKinsey'in 23 endüstriyi küresel çapta incelediği bir rapora göre, bu sektörlerdeki tedarik zincirleri yaklaşık her dört yılda bir etkileri en az bir ay süren krizler yaşıyor. Şirketler, bu krizler nedeniyle, 10 yıllık süreçte bir yıllık FAVÖK değerlerinden ortalama yüzde 45'lik değer kaybıyla karşılaşıyor. Geçmişteki tecrübeler muhtemel yeni krizlerle başa çıkmada yetersiz kalabiliyor; geleceğe dönük planlamalar farklı bir bakış açısı gerektiriyor. Üstelik değişime ve belirsizliklere sadece risk unsuru diye bakmak hatalı; çok önemli fırsatlar da bu süreçte karşımıza çıkıyor.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Salgın şunu gösterdi ki mal çok yakınınızda olsa bile ona ulaşamayabilirsiniz."

Önce Covid-19 salgını ve arkasından Rusya-Ukrayna Savaşı sebebiyle küresel tedarik zincirlerinde bozulmalar olduğuna ve bu çerçevede yeni kavramların ortaya çıktığına şahit olduk. Öncelikle tedarik zincirinde tek kaynağa bağımlı olmanın riskli olduğunu gördük. Ölçek ekonomisi kapsamında ilk başta maliyet avantajı gibi görünen bu durum, güncel jeopolitik gelişmeler sonrasında işletmelerin faaliyetlerini sekteye uğratacak kadar riskli bir hal almaya başladı. Bu da inshoring (içerden tedarik etme) ve friendshoring (dost ülkelerden tedarik etme) gibi yeni kavramların ortaya çıkmasını beraberinde getirdi.

Salgın ve savaş sonrası öne çıkan veya anlam değişmesine uğrayan kavramlardan birisi de ulaşılabilirlik oldu. Eskiden ulaşılabilirliği mesafe ile anlamlandırırken, şimdi ulaşılabilir olmayı erişebilir olmak ile eş tutmaya başladık. Zira salgın bize şunu gösterdi ki mal çok yakınınızda olsa bile ona ulaşmanız mümkün olmayabilir. Ülkeler bu çerçevede tedarik zincirlerini kısaltmak, özellikle de stratejik ürünlerde tedarik açığını kapatmak için faaliyetlerini kendi içlerinde yürütmek gibi alternatif stratejiler geliştiriyorlar. Mesela Avrupa ülkeleri Çin'in kapalı olduğu dönemde siparişlerini kendilerine daha yakın olan Türkiye'ye kaydırarak tedarik zincirini kısalttılar. Diğer taraftan bir dönem yoğun olarak yaşanan yarı iletken (chip) ürünlerinde yaşanan tedarik sorunları nedeniyle yeni yarı iletken yatırımlarına giriştiklerini ve bu ürünleri kendi ülkelerinde üretme niyetinde olduklarını gözlemliyoruz.

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Küresel tedarik ve üretim zincirleri yeniden şekilleniyor."

Dünyada ardı ardına yaşanan krizlerle birlikte, küresel tedarik ve üretim zincirleri de yeniden şekilleniyor. Şirketler tedarik ağlarını veya üretim üslerini daha yakın coğrafyalara, kendi ülkelerine veya partner olarak gördükleri ülkelere kaydırıyor. Türkiye, küresel tedarik zincirlerinin uzun bir dönemden beri önemli bir parçası. Çin ile yapılacak yeni iş birliklerinin ve dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmenin ülkemize büyük bir değer katacağına inanıyoruz. Çin'in hem küresel tedarik zincirlerindeki güçlü konumu hem de dijitalleşme ve yeni teknolojiler alanında dünya lideri olma yolunda attığı adımlar, ülkemiz için de önemli iş birliği alanları ve fırsatları sunuyor. Çin'den gelecek know-how ile Türkiye'de özellikle akıllı üretim, sağlık teknolojileri, büyük veri ve nesnelerin interneti dahil dijitalleşme konusunda pek çok ortak proje hayata geçirebilir.

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

"Yakın coğrafyamızdaki ülkelerle kültür birliğimizin bulunması bir avantaj."

Bulunduğumuz çağa bakacak olursak, önce globalleşme diye bir rüzgâr vardı. Globalleşme kendine bütün dünyada ciddi bir şekilde yer buldu ve bütün ülkeler birbirleri ile daha fazla iş yapar hale geldi. Ancak hepimizin de gördüğü üzere son dönemlerde olay daha çok bölgeselleşmeye ve yerelleşmeye doğru kaydı. Bu şekilde baktığımızda, bizim bölge ülkeleri ile ticaretimizin çok daha önem kazandığı görülüyor. Bölge ülkeleri ile yapmış olduğumuz ticaret, bize rakip olacak diğer ülkelerin yakın pazarlarımızda iş yapmasına göre bizi daha avantajlı konuma getiriyor.

Bir de tabii bu süreç içinde başka değişimler de yaşandı. Dünya bir Covid-19 salgını krizi ile karşılaştı ve bu kriz herkesi bir şekilde içine kapattı. Üretim kanallarında ciddi tıkanmalar oldu ama bunların hepsi zamanla görece olarak ortadan kalktı. Bizim en büyük avantajlarımızdan bir tanesi, yakın coğrafyamızdaki ülkelerle ciddi bir kültür birliğimizin bulunması. Biz bunu Cezayir'de, Mısır'da, Tunus'ta, tüm Körfez ülkelerinde görüyoruz. Hatta biz bunu Balkan ülkelerinde de çok ciddi bir şekilde görüyoruz. Bu bizim için çok büyük bir avantaj. Oradaki insana, oranın çözümlerine hızlı adapte olmamız yüksek verim sağlıyor.

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Globalleşme, lokalleşmeye dönüşmüş durumda."

Globalleşme akımının yoğun yaşandığı yıllarda, literatürde de varmış ama ben onu daha okumadan, "Bu globalizasyon bir gün glokalizasyona dönüşecek" demiştim. Çin, bildiğiniz gibi dünyanın en büyük çelik üreticisidir. Ben Cezayir'de yatırım kararı aldığımda bana çok sordular, "Neden Cezayir'i seçtiniz?" diye. Hatta bizim yatırım yaptığımız dönemde Çin'den buraya bizim maliyetlerimizin çok daha altında mamul geliyordu. Ama bunun sürdürülebilir olmayacağı belliydi. Siz dünyanın bir ucunda bir ürün üreteceksiniz, onu devamlı dünyanın öbür ucuna taşıyacaksınız, bu olmaz. Bugüne geldiğimizde görüyoruz ki ülkeler tükettiği ürünü ne yapıp edip kendi üretmek istiyor, hatta bunu sağlamak için gümrük duvarları oluşturuyor. Eğer belli anlaşmalar nedeniyle gümrük duvarı oluşturamıyorsa, tarife dışı engeller koymaya çalışıyor. Böylece devlet, ülkesindeki irili ufaklı yatırımları teşvik etmiş oluyor. Onun için biz de kendi sektörümüzde, bugün çok yoğun ihracat yaptığımız bir pazarın bile her an kapanabileceğini öngörerek planlarımızı yapıyoruz. Globalleşme, lokalleşmeye dönüşmüş durumda. Bunun önceden beri sinyalleri vardı ama artık tamamen bir akım haline geldi.

yoğun olarak tedarik zincirlerini Çin dışındaki ülkelere de taşıma baskısını hissediyor. Önde gelen elektronik üreticileri, "China Plus One" modeli olarak adlandırılan bu stratejiyi uygulayarak Asya'nın farklı bölgelerinde tesisler kuruyor, Doğu Avrupa ve Meksika gibi alternatif bölgelere yöneliyor. Bu eğilim Türkiye için de önemli fırsatlar barındırıyor.[7]

■ Uzak Ülkeler Stratejisi açıklandı (2022)

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Uzak Ülkeler Stratejisi 7 Temmuz 2022'de açıklandı. İhracatın geleneksel ürün-pazar yapısını bir ileri aşamaya taşımayı hedefleyen ve yeni ürün, yeni pazar çeşitliliğine odaklanılarak hazırlanan Uzak Ülkeler Stratejisi, 11. Kalkınma Planı, İhracat Ana Planı, Orta Vadeli Plan, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ve Ticaret Bakanlığı'nın Stratejik Planı rehber alınarak oluşturulmuştu. Söz konusu strateji, dünya ekonomisinden yüzde 64 pay alan ve dünyadan ithalatı 60 milyar doların üzerinde olan, ancak toplam ithalatı içinde Türkiye'nin payının yüzde 1'in altında olduğu 18 ülkeyi kapsıyordu. Türkiye'nin ortalama 3.065 kilometre olan ihracat menzilini dünya ortalaması olan 4.744 kilometrenin üzerine çıkarmayı amaçlayan Uzak Ülkeler Strate-

MURAT ÖZYEĞİN
(DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı)

"Türkiye, AB'nin üretim üssü haline gelme noktasında çok önemli fırsatlar yakaladı."

2020 yılında salgın ile birlikte başlayan, ardından Rusya-Ukrayna savaşı ile devam eden süreç beraberinde farklı öğrenme fırsatlarını da getirdi. Küresel sağlık krizi ve bölgesel krizler küresel ticarette de oyunun kurallarını değiştirdi. Bu dönemde zamanın ruhunu yakalayan, anlık değişimlerden etkilenmeden esnek iş modelleriyle çalışan ve dinamik tedarik ağlarına sahip şirketler, ekonomik ve sosyal anlamda derin bağlara sahip olduğumuz Avrupa Birliği ülkeleriyle ticari iş birliklerini daha da geliştirme fırsatı buldu. Avrupalı sanayicilerin endüstriyel talep ve ihtiyaçlarına hızlı çözüm üretmeyi başaran şirketlerimiz, bu süreci ticari anlamda çok verimli geçirdi. Salgın ve sonrasındaki gelişmeler küresel ticareti eskisinden çok daha bölgesel hale getirdi. Bunun sonucu olarak şirketler için tek bir tedarikçiye veya aynı bölge ya da ülkede bulunan tedarikçilere bağımlı olmanın ne kadar riskli olduğu ortaya çıktı. Maliyetler kadar sürdürülebilirlik de kritik önem taşımaya başladı. Değişen kurallar sadece tedarik zincirlerini değil, aynı zamanda üretim ve yatırım yapılarını da değiştirdi. Güçlü üretim tecrübesi ve yeteneğine, iş gücü potansiyeline, canlı ve dinamik yapısıyla yüksek adaptasyon hızına sahip olan ve güvenilir bir tedarikçi olarak konumlanan Türkiye, bu dönemde kazan-kazan ilişkisi üzerine kurgulanan iş modelleri ile özellikle Avrupa Birliği'nin üretim üssü haline gelme noktasında çok önemli fırsatlar yakaladı.

jisi, bu ülkelere yapılan ihracatın dört katına çıkarılarak 80 milyar doların üzerine taşınmasını hedefliyordu.

Bu hedef doğrultusunda Ticaret Bakanlığı tarafından ABD, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Filipinler, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore, Hindistan, Japonya, Kanada, Malezya, Meksika, Nijerya, Pakistan, Şili, Tayland ve Vietnam için ayrı ayrı eylem planları hazırlanmıştı. Dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Uzak Ülkeler Stratejisi'nin hedeflerine yönelik olarak, "Dış ticaretimizde geçtiğimiz 20 yılda yazdığımız başarı hikâyesinin komşu ve çevre coğrafyalarımızda yoğunlaştığını, ihracatımızın 3'te 2'sinin görece yakın ülkelere gerçekleştirildiğini, Türkiye'nin ortalama ihracat mesafesinin dünya ortalamasının altında kaldığını görüyoruz. Bu durum, uzak ülkelere yönelik özel bir dış ticaret stratejisini ortaya koymamızı gerekli kılmaktadır. Bu anlayışla Bakanlığımızca yapılan analitik çalışmalar neticesinde ülkemize 2.500 kilometreden uzak mesafede bulunan, dünyadan ithalatı 60 milyar doların üzerinde olan ve ithalatından aldığımız payın yüzde 1'in altında olduğu 18 ülkeyi hedef pazarlar olarak belirledik" bilgisini veriyordu.

18 ülkeyi seçerken ince eleyip sık dokuduklarını ve her bir ülke özelinde çok detaylı bir analiz çalışması yürüttüklerini belirten Ticaret Bakanı Muş, her biri sonuç odaklı toplam 328 eylem planlandığını ve her bir eylem için sorumlu kuruluşlarla çeşitli mekanizmalar kurgulandığını anlattı. Bakan Muş, bu stratejinin başarıya ulaşmasında en önemli görevin iş dünyasının temsilcilerine düştüğünü de şu sözlerle vurguladı:

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Uzak ülkelere ihracatımızın artırılması için daha fazla çalışacağız."

DEİK, Türkiye ekonomisinde üretim, katma değer, kayıtlı istihdam ve dış ticaret gibi alanlarda önemli bir temsil gücüne sahip. Makroekonomik istikrarı yakalamış, küresel rekabet gücüne, lider girişimcilere ve markalara sahip bir pazar ortamının oluşmasını hedefleyen DEİK, yüksek teknoloji üretebilen ve dünya ticaretinde önemli pay sahibi olan bir Türkiye için çalışıyor. Yönelim ve gelişim alanlarını yeni ticaret rotası hedefleriyle örneklendirebiliriz. DEİK'te önceliklerimizden biri de açık verdiğimiz dış ticaretimizi dengelememiz gereken bölgelere odaklanmak. Bunların başında da Asya Pasifik geliyor. Geleneksel pazarlarımıza ek olarak, uzak ülkelerin de temel ihracat hedefimiz olması için, geçen yıl Ticaret Bakanlığımız Uzak Ülkeler Stratejisi ve Eylem Planı'nı hazırladı. Çoğu Asya ve Amerika'da, bir kısmı da Afrika kıtasında yer alan 18 ülkeye ihracatımızın artırılması için daha fazla çalışacağız. DEİK, üstlendiği rol ve güçlü ilişkiler itibarıyla ülkemizin dünya ile olan ihracat damarının bütününü temsil ediyor. Bu manada ihracatı her yıl artan ülkemiz açısından DEİK'in önemi daha fazla artmaya devam edecek.

Ülkemizin sanayicileri, mal ve hizmet ihracatçıları ve müteahhitleri bugüne kadar geleneksel pazarlarımızda çok önemli işlere imza attılar; büyük bir deneyim ve rekabet gücü kazandılar. Artık menzilimizi daha uzağa taşıma, ufkumuzu daha da ötelere götürmenin zamanı geldi. Zira, ülkemiz ekonomisinin ve ihracatının son 20 yılda geldiği nokta, artık geleneksel pazarlarımızın ötesine geçmemizi gerekli kılıyor. Bugün sizler, her kıtada, her ülkede en rekabetçi aktörler arasında olmak mecburiyetindesiniz. Bu hareketin lojistik, kültürel, finansal birçok zorluğu olduğunun farkındayız. Nitekim söz konusu stratejimiz uyarınca, sizlerle iş birliği halinde bu zorlukları ortadan kaldırmayı, uzakları yakın etmeyi murat ediyoruz. Unutmayalım ki gitmek isteyene, hedef koyana hiçbir yer uzak değildir.[8]

■ XIII. Büyükelçiler Konferansı (2022)

Dışişleri Bakanlığı ev sahipliğinde düzenlenen XIII. Büyükelçiler Konferansı kapsamında, Dışişleri Bakanlığı ile DEİK, TİM ve TOBB ev sahipliğindeki İş Dünyası ile Öğle Yemeği, 11 Ağustos 2022 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Yemeğe, dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, DEİK Başkanı Nail Olpak, TİM Başkanı Mustafa Gültepe, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Büyükelçiler, DEİK İş Konseyi Başkanları ve iş dünyası temsilcileri katıldı.

Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, küresel ticaretin zor bir süreçten geçtiğine dikkat çekerek, salgınla ortaya çıkan arz ve talep kaynaklı ekonomik krizin tedarik zincirlerinin de kopmasıyla küresel düzeyde hissedildiğini ve birçok ülkenin korumacı ticaret politikaları belirlemesine yol açtığını belirtti. Türkiye'nin bölgesinde önemli bir lojistik ve üretim üssü olduğunu vurgulayan Çavuşoğlu, "Önemli pazarlara doğrudan erişimimiz var. Nitelikli bir iş gücüne, dinamik girişimcilere sahibiz. Ticaret Bakanlığımız öncülüğünde bu potansiyeli hayata geçiren politikalar izliyoruz" dedi.

XIII. Büyükelçiler Konferansı İş Konseyleri Buluşması ve Çalışma Yemeği (11 Ağustos 2022)

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı yıllık 250 milyar dolar ihracat hedefi için Dışişleri Bakanlığı olarak ticaret diplomasisini dış politikanın tam merkezine konumlandırdıklarını vurgulayan Çavuşoğlu, "Güçlü bir dış politika, güçlü bir ekonomiyle olur. Hepimiz bunun bilincindeyiz. Büyükelçilerimiz, ticaret diplomasisinde çok aktif bir rol oynuyor. Arkadaşlarımız tüm dünyadan iş insanlarının sorunlarıyla ilgileniyor, herhangi bir ihtiyaç duyduğu zaman hemen yardımına koşuyor.

Bizzat her firmamızın, her iş insanımızın işini takip ediyor. Ticaret müşavirlerimizle yakın çalışarak, ekonomik iş birliği oluşturulması, yeni pazarlara giriş ve yasal altyapının tamamlanması için çalışıyoruz" şeklinde konuştu. Türkiye'nin yurt dışında 255 temsilciliği bulunduğunu ve temsilcilik sayısı bakımından da dünyada ilk olduğunu belirten Çavuşoğlu, her büyükelçinin bulunduğu ve akredite olduğu ülkeye yönelik ihracatı artırma hedefi olduğunu ve bu hedeflerin Ticaret Bakanlığı ile düzenli olarak değerlendirildiğini açıkladı.

DEİK Başkanı Nail Olpak, 37 yıldır, gönüllülük esasıyla dünyanın dört bir yanında ülkenin ticari diplomasi bayrağını taşımaya devam ettiklerini belirterek, "İş dünyamızın kuzey yıldızı DEİK'in gönüllü elçiler gibi çalışan iş konseylerinin sayısı, Paraguay'ın eklenmesi ve Liberya ile Botsvana'nın kurulma kararıyla 151'e ulaştı. Bunlardan 143'ü ülke iş konseyi, 7'si sektörel ve biri de diasporamız için Dünya Türk İş Konseyi" dedi. Olpak, "Baş döndüren bu dünyada başarı erişilen bir nokta değil, sürekli devam eden bir yolculuk" diyerek çalışmaların kesintisiz sürmesi gerekliliğine dikkat çekti. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise Türkiye'nin uluslararası ilişkiler alanında çok büyük mesafeler kat ettiğini belirterek, büyükelçilerin son yıllarda ticari konularda çok yardımcı olduklarını ve iş dünyasının problemlerini çözmeye büyük katkı verdiklerini açıkladı.

■ Türkiye'nin turizmi (2022)

2020'in ilk aylarında dünyası etkisi altına alan Covid-19 salgını küresel ekonomiyi birçok bakımdan olumsuz etkilerken turizm sektöründe de ağır tahribat yarattı. Kapanma, ulaşım kısıtlamaları ve karantina önlemleri nedeniyle uluslararası turist sayısı 900 milyondan fazla düşüş gösterdi ve 100 milyondan fazla turizm çalışanı işlerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kaldı. Turizm geliri yüksek ülkeler bu durumdan daha fazla etkilendiler. Sağlık altyapısı güçlü olan bazı ülkeler zararlarını sağlık turizmine yönelerek kapatmaya çalıştılar.

2019'da 51,7 milyon turist ağırlayan ve 35 milyar dolarlık gelir elde eden Türkiye, turist sayısı açısından dünyanın en büyük 6. ülkesi konumunda. 2020'de 57 milyon ziyaretçi ve 40 milyar dolar turizm geliri beklenmesine karşın salgın bu hedeflerin çok gerisinde kalınmasına yol açtı. İstihdam kayıplarının yanı sıra ortaya çıkan döviz kaybı cari açıkta da kendini gösterdi. 2019 yılında 6,8 milyar dolar fazla veren cari denge, 2020'de 36,7 milyar dolar açık verdi.[9] Bu gelişmede zayıf seyreden turizm gelirleri belirleyici oldu. 2019 yılında 34,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen turizm gelirleri 2020 yılında yüzde 65 azalarak 12,1 milyar dolara düştü.[10] Turizm sektöründeki ağır gelir kaybının cari açık üzerindeki negatif etkisi Türk lirası üzerinde de önemli bir baskı yarattı.

2022 yılına gelindiğinde ise uluslararası turizm harcamaları yüzde 61,6 oranında artışla 1 trilyon 31 milyar dolara yükseldi. Bu dönemde en çok turizm geliri elde eden ülkeler ABD, İspanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Almanya, Meksika ve Kanada oldu. Türkiye'nin turizm geliri 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 103 artışla 24,5 milyar dolara; 2022'de bir önceki yıla göre yüzde 53,4 artışla 46,3 milyar dolara; 2023 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 16,9 artışla 54,3 milyar dolara yükseldi.[11]

Turist sayısı itibarıyla da 2019 yılında 45,1 milyon olan yabancı turist sayısı 2020 yılında 12,7 milyona kadar düştü. Ancak bu sayı 2021'de 24,7 milyona, 2022'de 44,6 milyona, 2023'te ise 49,2 milyona kadar yükseldi.

FİRUZ BAĞLIKAYA (DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"Türkiye, turizmde vazgeçilmez destinasyonların başında geliyor."

Türkiye'nin büyüme hedeflerinin yakalanmasında turizm sektörünün rolü çok büyük. Ülke içinde 50'den fazla sektörü destekleyen, istihdam yaratan, yatırımları ve kapsadığı alanlarla devasa bir endüstriye dönüşen turizm, sağladığı yüksek döviz girdisiyle ülkemizin en stratejik sektörleri arasına girmeyi başardı. Akdeniz çanağındaki konumu, zengin tarihi ve kültürel mirası, iklimi, eşsiz cografyası, gastronomisi ve son derece modern turizm altyapısıyla Türkiye, turizmde vazgeçilmez destinasyonların başında geliyor. 2022 yılında 46,2 milyar dolar turizm geliri ile Türkiye, dünyada en çok turizm geliri elde eden ülkeler arasında 6'ncı sırada yer alırken en çok turist çeken 4'üncü ülke oldu.

Bu başarıda ülkemizin turizm değerlerini dünyanın dört bir yanında tanıtan, pazarlayan seyahat acentelerimiz başta olmak üzere turizmcilerimizin çok büyük emeği bulunuyor. Ülkemize gelen ziyaretçilerin yaklaşık yüzde 75'i tur operatörleri ve seyahat acenteleri vasıtasıyla geliyor. Dünyanın dört bir yanında Türkiye'nin sahip olduğu doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel zenginlikleri tanıtan ve seyahat organizasyonlarını planlayan seyahat acenteleri ve tur operatörleri ülkemize daha çok turist çekilmesi noktasında çok kritik bir görev üstleniyorlar. TÜRSAB olarak üyelerimizin daha aktif çalışabilmesi için ulusal ve uluslararası fuarlara katılarak ülkemizi tanıtıyor, üyelerimize yeni iş olanakları sağlıyoruz. Katıldığımız her platformda, bilgilendirme gezilerinde, çalıştaylarda, farklı destinasyonların bilinmesi amacıyla gerçekleştirdiğimiz iş birliği toplantılarında ülkemizi tanıtıyoruz. Değişen koşulları takip ederek seyahat acentelerimizin ihtiyaç duyduğu değişimlere öncülük ediyoruz. Hedefimiz seyahat acentelerimizin iş hacmini geliştirerek turizmden hak ettiği payı almalarını sağlamak. Bunun için de seyahat acentelerimizin dijitalleşme süreçlerine uyum sağlamasından sürdürülebilir turizm çalışmalarına, sektöre değer katacak vizyoner projelerden üyelerimizin hızlı ve kolay hizmet almasını sağlayacak adımlar atılmasına kadar çok yönlü çalışmalar sürdürüyoruz.

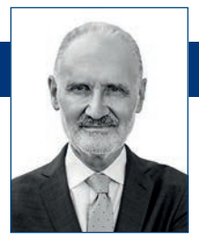
2023 yılında hedefimiz çok daha yüksek. Turizm gelirimizin 50 milyar dolara çıkmasını öngörüyoruz. Kriz dönemleri hariç her yıl hedefini bir üst seviyeye çıkaran Türk turizminin ülkemiz ekonomisindeki önemi giderek artıyor. Bacasız sanayi olarak tabir edilen ve ülkemize döviz girdisi sağlayan sektörümüz, büyümeye ve ülke ekonomisine katkı sunmaya devam edecek.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"Toplam turizm gelirleri olarak Türkiye şu an dünyada 6. sırada."

Ticaretin yanında turizme de önem vermemiz lazım. Çünkü son 10 yıllık verilere bakarsınız Türkiye'nin turizmde önemli bir yol kat ettiğini görürsünüz. Toplam turizm gelirleri olarak Türkiye şu an dünyada 6. sırada. Milli bayrak taşıyıcımız Türk Hava Yolları çok ciddi hacimlere imza atarak gelişiyor, bu sıralamaya katkıda bulunuyor. Asya Pasifik bölgesinin bu konuda Türkiye için yeni ve güçlü bir pazar potansiyeli oluşturacağını düşünüyorum. THY'nin Asya Pasifik bölgesindeki geniş uçuş ağı da bu konuda çok etkili olacak.

ŞEKİB AVDAGİÇ (DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"DEİK, ekonomik ilişkiyi aynı zamanda bir kültürel faaliyet olarak görüyor."

DEİK'in en büyük avantajı, ekonomik ilişkiyi aynı zamanda bir kültürel faaliyet olarak görmesinde yatıyor. Bu nedenle de Türk malının / Türk girişimcisinin yanı sıra Türk kültürünün de en büyük tanıtıcısı oluyor.

STEVEN YOUNG
(DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı)

"Turizmin güçlü alt kollarında önemli potansiyel görüyoruz."

Avustralyalılar turizm harcamalarına en çok kaynak ayıran turistlerin başında geliyor. Şu anda Çanakkale/Gelibolu odağında olan Avustralyalı ziyaretçiler, bu uçuşların başlamasıyla ülkemize daha çok geleceklerdir. Turizm tarafında gastroturizm, kültür turizmi, kış turizmi gibi turizmin güçlü alt kollarında önemli potansiyel görüyoruz. İkili ticarette de iki ülke iş insanlarını daha kolay bir araya getirme imkânı bulacağız. Mevcut ticaret ve yatırım hacminin böylelikle karşılıklı pozitif tecrübeleri artırarak gelişeceğine inanıyoruz.

Turizm sektöründe, 2020 yılı itibarıyla turizm gelirlerinin milli gelirdeki payı rekor seviyede yüzde 1,6'ya kadar gerilemişken, son üç yılda yüzde 5,1'e kadar yükseldi.[12]

Türkiye'de sağlık turizmi ise son yıllarda büyük bir gelişme gösterdi. Uluslararası kabul gören akreditasyonuna sahip 40 adet sağlık kuruluşu ile bu alanda tüm ülkeler arasında 7. sırada yer alan Türkiye, sağlık hizmetlerinin kalitesi, uygun fiyatları, coğrafi konumu ve kültürel zenginliği ile dünyada sağlık turizmindeki konumunu yıldan yıla geliştiriyor. 2022 yılı sağlık hizmeti ihracatında 1,9 milyar dolar elde eden Türkiye'nin 2023 yılı sonunda ağırladığı sağlık turisti sayısı 1,4 milyon kişiye, sağlık hizmet ihracatı ise 2,3 milyar dolara yükseldi.[13]

■ 6 Şubat Depremleri (2023)

Türkiye, 6 Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli 11 ili etkileyen 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki depremlerle sarsıldı. Deprem, yaklaşık 15 milyon kişinin yaşadığı Kahramanmaraş, Hatay, Osmaniye, Adıyaman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis, Adana, Malatya ve Elazığ'da büyük yıkıma sebep oldu. "Asrın felaketi" olarak kayıtlara geçen bu büyük felakette can kaybı 50 bini aştı. Türkiye'nin uluslararası yardımı da içeren 4. seviye alarm verdiği deprem sonrası 70'e yakın ülke arama kurtarma ekiplerini bölgeye gönderdi. Ülke genelinde 7 gün süreyle milli yas ilan edilirken, Türkiye çapında tüm kurum kuruluşlar yardım seferberliğine girişti.

DEİK, yaşanan bu büyük felaket sonrasında Deprem Yardımları Koordinasyon

Komitesi kurarak, ilk olarak karşı kanat kuruluşlarından gelen talep üzerine "Türkiye'nin Dostları Bağış Hesabı" ve "DEİK Yaşam Kenti" projesini başlattı. Orta vadeli destek için ilk aşamada bin konteynerlik DEİK Yaşam Kenti'ni kurmak üzere süratle harekete geçildi. DEİK Yaşam Kenti Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde toplamda 80 bin metrekarelik bir alana kuruldu. Okulu, açık ve kapalı çocuk oyun alanları, spor alanları, market, yemekhane, kreş, çamaşırhane, sağlık ocağı ve mescid gibi tüm sosyal tesisleri içeren DEİK Yaşam Kenti, yaklaşık 5.000 depremzedeye yuva oldu. 6 Mart'ta düzenlenen DEİK Olağan Mali Genel Kurulu'nda konuşma yapan DEİK Başkanı Nail Olpak konuya ilişkin duygularını şöyle dile getirdi:

6 Şubat'ta çok acı bir sabaha uyandık, Elbistan ve Pazarcık merkezli depremler ülkemizi derinden sarstı, şu ana kadar 45 binden fazla vatandaşımız hayatını kaybetti. Enkaz altındakileri kurtarmak için verilen insanüstü mücadelelerle birlikte çaresizlikleri

6 Şubat 2023 günü Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde 9 saat arayla meydana gelen ve bölgedeki 11 ili etkileyen depremlerde can kaybı 50 bini aştı.

DEİK'in deprem felaketinden sonra Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde toplam 80 bin metrekarelik bir alanda kurduğu Yaşam Kenti yaklaşık 5.000 depremzedeye yuva oldu.

de, evlatlarının enkazdan çıkmasını bekleyen anne babalarla birlikte hayatının en büyük travmasını yaşayan çocukları da, tarifsiz acının gölgelediği yüzlerle birlikte yine de hayata tutunma çabalarını, tuzla buz olan evlerle birlikte bir çadırın hayatımızdaki anlamını beraber gördük ve hâlâ da görüyoruz. Hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Musibet, hastalık veya üzüntü istenmez, olmamaları için de doğru şeyleri yapmak gerekir. Bir taraftan bunları sorgulayıp, bir daha bu kadar derin acılar yaşamamamız için yapmamız gerekenleri belirleyip ve ümit ederim ki bu defa hep birlikte uygularken, arzu etmediğimiz zor zamanlar bize birçok şeyi de tekrar öğretti. Öncelikle, devletimizin tüm imkânlarının seferber edilmesine ve milletimizle birlikte ortaya koyulan gayretlere rağmen, eksikliklerin de farkında olarak, halkımızın az ya da çok demeden ve hesapsızca yaptığı yardımlarının ve dayanışma ruhunun, her şeyin üstünde olduğunu tekrar gördük. Bu ruh, umut ışığımız olmaya devam edecek.

Bu felaket, yalnız olmadığımızı da gösterdi. Yaptıkları ayni yardımların yanı sıra yaklaşık 75 ülkeden gelen arama kurtarma ekipleri çalışmalara katıldı. Acımızda birlikte ağladılar, kurtarılan hayatlarda birlikte sevindiler. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Ekonomimizde 2022 yılındaki yüzde 5,6'lık büyümenin yanı sıra bu yıla da öncü göstergelere göre iyi başlamıştık. Deprem, önceliklerimizi ve hedefleri değiştirdi. Deprem bölgesinin ekonomimiz içerisindeki payı yüzde 15 bandında. Bu tarımda yüzde 14,3 iken, sanayide yüzde 11,2 dolayında. Bu çerçevede, elbette ekonomimiz de bu felaketten etkilenecek. Amacımız, bu yaraları da hep birlikte ve olabildiğince hızlı sarmak. Hiç arzu etmediğimiz zor zamanların acı sonuçları da, bazı kapıların açılmasını sağlayabilir. Her darlıktan sonra bir ferahlık, her karanlıktan sonra bir aydınlık vardır. Bu zor durumdan, yaralarımızı hep birlikte sararak çıkacağımıza inanıyorum.

■ Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilleri Seçimleri (2023)

Türkiye 14 Mayıs 2023 tarihinde, 5 yıl boyunca görev yapacak cumhurbaşkanı ile parlamento üyelerini seçmek için sandık başına gitti. İlk turda cumhurbaşkanı adaylarının yeterli çoğunluğu alamaması nedeniyle Türkiye tarihinde ilk kez cumhurbaşkanı seçimi için ikinci tur oylama yapıldı. Milletvekili genel seçiminde ise Adalet ve Kalkınma Partisi oyların yüzde 35,62'sini alarak sandıktan birinci parti çıktı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun yarıştığı 28 Mayıs'ta yapılan ikinci turda Erdoğan, yüzde 52,18'lik oy oranıyla yeniden Cumhurbaşkanı seçildi.

■ Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru IMEC (2023)

9-10 Eylül 2023 tarihlerinde Hindistan'ın ev sahipliği yaptığı ve 18'inci G20 Liderler Zirvesi'nde Hindistan'ı Orta Doğu ve Avrupa'ya bağlayacak çok uluslu bir demiryolu ve denizcilik projesi olan "Hindistan-Orta Doğu-Avrupa Ekonomik Koridoru" (India-Middle East-Europe Economic Corridor - IMEC)" projesi duyuruldu. Zirvede ABD, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Suudi Arabistan, Almanya, Fransa, İtalya ve Avrupa Birliği (AB) arasında mutabakat zaptı imzalandı. IMEC projesi ile ilgili mutabakat zaptını imzalayan ülkeler, 60 gün içerisinde eylem planlarını açıklayacaklarını belirttiler.[14]

Proje sayesinde Hindistan limanlarından yüklenen malların deniz yolu ile BAE'ye, oradan Suudi Arabistan ve Ürdün üzerinden demiryolu ile İsrail'e, İsrail ve Yunanistan limanları üzerinden de Avrupa'ya daha hızlı gönderilmesi planlanıyordu. ABD Başkanı Joe Biden'a göre "ezber bozan tarihi bir adım" IMEC Koridoru, 2033'te başlaması beklenen ve iki etaptan oluşan bir

FUAT TOSYALI (DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı)

"Depremin bütün izlerini bertaraf etmek bizim vazifemiz."

Bir an evvel yaraları sarmaya çalışıyoruz, depremin bütün izlerini bertaraf etmek bizim vazifemiz. Allah'a çok şükür, ilk andan itibaren hâlâ da her gün binlerce vatandaşımıza sıcak ekmek, sıcak yemek veriyoruz. Konteyner kentlerimizi oluşturduk, daha konforlu yaşam alanlarını oluşturmak için de var gücümüzle çalışıyoruz. Dediğim gibi biz ah vah diyecek tarafta değiliz, bertaraf etme tarafındayız. Gideni ne yazık ki geri getiremeyiz ama yıkılanı yapabiliriz.

proje olarak tasarlanmıştı. Ancak 7 Ekim 2023'te başlayan İsrail-Filistin Savaşı önceliklerin değişmesine neden oldu.

■ İsrail-Filistin Savaşı (2023)

Dünyanın gözünü bir kez daha Filistin meselesine çeviren ve büyük bir insanlık dramına sahne olan İsrail-Filistin Savaşı, Hamas'ın askeri kanadı İzzettin El-Kassam Tugayları'nın 7 Ekim sabahı İsrail'e karşı "Aksa Tufanı"adını verdiği füze saldırısında bulunmasıyla başladı. Saldırının ilk 20 dakikasında Gazze'den İsrail'e 5 bin roket atıldı. İsrail hava savunma sistemi bu yoğunluktaki saldırıya cevap veremediği için çok sayıda kent isabet aldı. Saldırıların ardından silahlı Hamas militanları Gazze ile İsrail'i ayıran güvenlik bariyerlerini aşarak çok sayıda sivili öldürdü veya esir aldı. Hamas'ın bu baskını sonrasında İsrail resmen savaş ilan ettiğini açıkladı. Başbakan Benyamin Netanyahu, "Demir Kılıçlar" operasyonu ile düşmanın "görülmemiş bir bedel ödeyeceğeni" açıkladı. O andan itibaren İsrail, Gazze'ye karşı orantısız bir hava saldırısına girişti. Sivil-asker ayrımı yapmadan Gazze'ye bomba yağdırdı. Çatışmaların ortasında kalan siviller İsrail'in saldırılarından korunmak için evlerini terk ederek Gazze'nin güneyine doğru zorunlu bir göçe koyuldular. İsrail, sivil halka yardım ve gıda ulaştırılmasını da engelledi.

İsrail, saldırının 22'nci gününde kara harekâtı başlattığını açıkladı. Bu saldırılarda mülteci kampları ve hastaneler de hedef alındı. Savaş ikinci ayına girdiğinde ölü sayısı 10 bini aşmıştı. Bunun 4 binden fazlasını çocuklar oluşturuyordu. İsrail'in saldırılarını güneye doğru genişletmesiyle, savaşın başlamasından itibaren nüfusunun yaklaşık yüzde 80'i yer değiştirmiş olan Gazze'de sivillerin durumu daha da kötüleşti. Çatışmaların durdurulmasına yönelik yoğun diplomasi trafiğine rağmen İsrail'in saldırıları kesilmedi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Gazze'de yaşananları barbarlık olarak nitelendirerek İsrail'in soykırım yaptığını ve savaş suçu işlediğini farklı platformlarda defalarca tekrarladı. Savaşı engellemeye yönelik tüm çabalara rağmen bugüne kadar saldırılarda ölen Filistinlilerin sayısı 47 bini, yaralananların sayısı ise 111 bini aştı.[15]

■ Cumhuriyetin 100. yılı (2023)

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in 100. yılı tüm yurtta ve yurt dışı temsilciliklerde düzenlenen etkinliklerle kutlandı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki devlet erkânı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ve Cumhuriyet'in ilanının 100'üncü yıl dönümü dolayısıyla Anıtkabir'i ziyaret etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Anıtkabir Özel Defteri'ne şunları yazdı:

Aziz Atatürk, milletçe "en büyük eserim" dediğiniz Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yıl dönümüne ulaşmanın gururunu ve sevincini yaşıyoruz. Tarihimizin bu önemli dönüm noktasında zatıalinizi, silah arkadaşlarınızı, gözlerini kırpmadan şehadete koşan aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi bir kez daha rahmetle yad ediyoruz. Her bir anı ülkemize ve milletimize hizmetle geçen 21 yıllık iktidarlarımız döneminde emanetinize

ÖMER BOLAT (T.C. Ticaret Bakanı)

"DEİK, özel sektörün dünyaya açılan penceresidir."

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında da başta DEİK olmak üzere tüm sivil toplum kuruluşlarımızın topyekûn Türkiye'nin ekonomisini güçlendirmeye ve küresel ticaretteki payını büyütmeye gayret göstereceğine, geçmişin mirasını sahiplenerek geleceği sağlam temeller üzerine inşa etmeye büyük bir şevkle devam edeceğine şüphemiz yok. Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda DEİK, hem özel sektörün dünyaya açılan penceresi hem de diğer sivil toplum kuruluşları ile birlikte ticari diplomasinin temel taşlarından birisidir.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Hedefimiz, geleceğin Türkiye'sini bugünden daha da güçlü şekilde var etmek."

2023 senesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yaşının mutluluğunu ve daha da güçlü bir vizyonla yeni yüzyılına girmesinin heyecanını yaşadığımız bir yıl. Bundan 100 sene önce ilk adımlarını atmaya başlayan Cumhuriyetimizin ihracatı 50 milyon dolar idi. 1980'li yıllarda ekonomimizin yurt dışına açılmasıyla birlikte hızlı bir şekilde artış gösteren ihracatımızda, bugün 250 milyar dolar eşiğini aştık. Bunu başarırken, sanayideki kapasitemizi de geliştirdik ve 200'den fazla ülkeye 4.000'den fazla ürün satan bir ülke haline geldik. Son 20 yılda enerjide, savunma sanayiinde, sağlıkta, ulaşımda ve daha birçok alanda yapılan yatırımlar, bizlere önemli bir altyapı sağladı. Hedefimiz, bu altyapıyla geleceğin Türkiye'sini bugünden daha da güçlü şekilde var etmektir.

ŞEKİB AVDAGİÇ (DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"DEİK, Cumhuriyet dönemi ekonomimize en büyük katkıyı veren kurumlar arasında."

Cumhuriyetimizin 100. yılını geride bırakırken, yarım asra ulaşan bir yapı olarak DEİK, Cumhuriyet dönemi ekonomimize en büyük katkıyı veren kurumlar arasındadır. Kurulduğunda 19,3 milyar dolar olan ticaret hacmimizin bugün 600 milyar doların üzerine çıkması bunun en açık göstergesidir. Kuşkusuz bu başarıda, son 23 yılda üretim ve ticarette, ihracat ve rekabetçilikte çok büyük yol kat etmemizin ciddi etkisi var.

Cumhuriyet'in 100. yılı tüm Türkiye'de coşkulu bir şekilde kutlandı. Resmi kutlamaların yanı sıra birçok şehirde özel etkinlik ve gösteriler düzenlendi.

hakkıyla sahip çıkmaya çalıştık. Türkiye'yi tarihinin en büyük yatırım hamleleriyle buluşturmuş bir yönetim olarak, ittifak ortaklarımız ve milletimizle birlikte Cumhuriyetimizin ikinci asrını "Türkiye Yüzyılı" ile taçlandırmakta kararlıyız. Cumhuriyetimiz hiç olmadığı kadar güvendedir, emin ve ehil ellerdedir. Ruhun şad olsun. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı kutlu olsun.

Anıtkabir'deki törenin ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Resepsiyonu'nda tebrikleri kabul etti. TBMM önünden Ulus'a bir geçit töreni düzenlendi; Anıtkabir üzerinde de özel uçuş gösterileri yapıldı. Cumhuriyet Bayramı diğer şehirlerde de görkemli bir şekilde kutlandı. İstanbul'un birçok noktasında Cumhuriyet'in 100. yılı dolayısıyla özel etkinlikler düzenlendi. TCG Anadolu'nun en önde yer aldığı 100 savaş gemisi Boğaz'da geçit töreni yaparken SOLOTÜRK tarafından gösteri uçuşları gerçekleştirildi. Gece boyunca da Boğaz'da ışık ve havai fişek gösterileri düzenlendi. Dünyanın önde gelen ülkeleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılı dolayısıyla resepsiyonlar ve çeşitli etkinlikler düzenleyerek kutlamalara iştirak etti.

12. Kalkınma Planı (2023)

31 Ekim 2023 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen 12. Kalkınma Planı, Resmi Gazete'nin 1 Kasım 2023 tarihli mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi. Planın hazırlanması için 60 özel ihtisas komisyonu ve 27 çalışma grubu oluşturuldu, bu kapsamda gerçekleştirilen toplantılara yaklaşık 8.500 kişi katıldı. İnternet üzerinden gerçekleştirilen vatandaş anketi yoluyla da 43 bin kişiyi aşkın katılımcıdan plan önceliklerine dair görüş ve öneriler alındı. Plan metninin oluşturulmasında, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, özel sektör temsilcileri ile bakanlıklar başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarıyla yapılan istişare toplantılarının sonuçlarından yararlanıldı.

2024-2028 yıllarını kapsayan planın vizyonu, "çevreye duyarlı, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri âdil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye" olarak belirlendi. 12. Kalkınma Planı'nın hedefleri şu şekilde sıralandı:

- Hukukun üstünlüğü, demokrasi, temel hak ve hürriyetlerin güçlendirilmesi
- İyi yönetişim anlayışının pekiştirilmesi ve kurumsallaştırılması
- Ailenin, beşeri ve sosyal yapının güçlendirilmesi
- Afetlere dirençli yaşam alanları ve medeniyet temelli akıllı, sürdürülebilir şehirler
- Makroekonomide istikrar ve sürdürülebilirlik
- Her alanda yeşil ve dijital dönüşüm odaklı rekabetçilik
- Verimlilik temelli, sanayi ağırlıklı, ihracata dayalı nitelikli büyüme
- Aktif sanayi politikaları, imalat sanayiinde teknoloji odaklı yapısal dönüşüm, sektörel önceliklendirme
- Enerji ve gıdada arz güvenliği ve kendine yeterlilik
- Uluslararası iş birliklerinin ve stratejik ortaklıkların güçlendirilmesi

ABD ve İngiltere'den sonra en çok dizi ihraç eden ülke Türkiye (2023)

The Economist dergisi, Türkiye'nin ABD ve İngiltere'nin ardından dünyadaki en büyük üçüncü dizi ihracatçısı olduğunu açıkladı. 2008 yılında toplam büyüklüğü 10 milyon dolar olan Türk dizi ihracatı 2018 yılında 350 milyon dolara, 2022'de ise 600 milyon dolara ulaştı. İTO tarafından yayımlanan "Kültürel Değişim ve Endüstrileşme Sürecinde Türk Dizileri" raporuna göre, Türk dizilerinin izleyici sayısı 400 milyon kişiyi aştı. Türk dizilerine yönelik yönelik küresel talep 15 yılda 65 kat, 2020 ile 2023 yılları arasında ise yüzde 184 arttı.[16] Yaklaşık 170 ülkeye ihracat yapan dizi sektörünün Çin gibi büyük pazarlara girmesiyle 1 milyar dolarlık ihracata ulaşması hedefleniyor.

Konuyla ilgili olarak, "Dizi ve film endüstrimiz geçen 17 yılda küresel pazarların duygu dünyasına öyle girdi ki, hangi diziyi üretirsek daha senaryo aşamasında ilgi odağı oluyor ve yüzde 80'i yayına girmeden kapışılıyor" açıklamasında bulunan İTO Başkanı Şekib Avdagiç, Türk dizilerinin dünyaya açılmasının sağladığı bir başka yarara da şöyle dikkat çekiyordu: "Önce Türk dizilerinin girdiği, Türk yaşam tarzının, tüketim biçiminin, Türkiye'den mekânların girdiği ülkelere, ardından Türk ürünleri giriyor. Dizilerle hazır hale gelen bu ülkelerde girişimcilerimizin pazara açılmaları çok kolay hale geliyor."[17]

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

“TAİK olarak Bakanlık ile her zaman çok ciddi iş birliği içindeyiz.”

Covid-19 salgını döneminde ABD Kongre Üyeleri ile çok fazla çevrim içi görüşme yaptık. Ben bu tür toplantılara hep önceden hazırlık yaparak girerim. Ama o gün bir terslik oldu ve ben son 15 dakika kala görüşeceğim kişinin Ermeni diasporasından biri olduğunu fark ettim. Toplantıya başladık, haliyle mesafeli, biraz da donuk konuşuyoruz. O arada kendisi birden, “Biz hanımla perşembe akşamları şöyle bir dizi seyrediyoruz” dedi. Ben ilk başta tam ne dediğini anlayamadım. “Biz şu dizinin hayranıyız” diye tekrar etti. O andan itibaren konuşmanın seyri tam tersine döndü. Kendilerini Türkiye’ye davet ettik, o dizideki sanatçıları da buraya getirebileceğimizi söyledik. Yani bir dizi film tek başına bizi bambaşka bir yöne savurdu.

Özellikle Latin Amerika ülkelerinde Türk dizileri inanılmaz bir şekilde insanların hayatına girdi. Türkiye’yi sevsin sevmesin herkes Türk dizilerine hayran. Bir ara kendi kendimize, “Acaba toplantılara sanatçılarımızla birlikte mi gitsek!” diye düşündük. Bu iş artık kendi kendine gidiyor. Dünya bizim aile yapımızı, yaşam şeklimizi, birbirimize hitabımızı, diyaloglarımızı, giyim kuşamımızı, gelenek göreneğimizi beğendi. Belki de kendi gibi görmeye başladı. Eskiden Cannes’a gittiğimizde ilk Hollywood pavyonuna yönelirdik, en son giden arkadaşlar dediler ki “Sen gir bir Türk pavyonunu gör!” Bu arada Arap Yarımadası’ndan bahsetmiyorum bile, oradaki evlerde dizi sanatçılarının resimleri asılı artık.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

“Şu anda en fazla dizi ihraç eden ülkelerden biri konumundayız.”

Dünyada markalaşma stratejisi içerisinde, dizilerde ve filmlerde olmak bence çok önemli. Çünkü bugün baktığınızda Amerikan markalarının dünyada bu kadar yaygın olmasındaki en önemli faktörlerden bir tanesi Hollywood filmleri, çünkü o filmleri izleyenler, filmlerdeki gördüklerini yaşamak istediklerinde o markalara yöneliyorlar. Artık Türk dizileri de dünyada gerçekten çok başarılı durumda. Şu anda en fazla dizi ihraç eden ülkelerden biri konumundayız. Bu da bize şunu gösteriyor ki Türkiye’nin gastronomisi, turizm bölgeleri, yaşam biçimi, yaşam kültürü ciddi anlamda yurt dışında tanınır hale geliyor. O dizilerin satıldığı tüm ülkelerde o insanlar Türkiye’yi öğrenmiş ve merak ediyor oluyor. Ben şuna çok inanan birisiyim; daima özünü, kültürünü, geçmişini, gastronomisini teknolojiyle birleştirebilen, onu dünyanın her yerine yayabilen ve doğru pazarlayabilen markalar ve ülkeler bence başarılı olacaklar. Ben Türkiye’nin de bu potansiyeli taşıdığını; fakat bunu yapmaya yeni yeni başladığını düşünüyorum.

■ COP28 (2023)

Birleşmiş Milletler tarafından her yıl düzenlenen uluslararası iklim konferanslarının 28’incisi (COP28) 30 Kasım-12 Aralık 2023 tarihleri arasında Birleşik Arap Emirlikleri’nin Dubai şehrinde gerçekleştirildi. COP28, iklim değişikliğiyle mücadeleyi hızlandırmak ve Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak amacıyla geleceğimiz adına hayati kararların alındığı tarihi bir buluşma olarak kayıtlara geçti. COP28’de alınan en önemli kararlardan biri, ülkelerin fosil yakıt kullanımından uzaklaşmayı taahhüd etmeleriydi. 118 ülke, 2030 yılına kadar yenilenebilir enerji kurulu gücünü üç katına çıkarma ve enerji verimliliğini ikiye katlama sözü verdi.[18]

COP28’de iklim finansı da en önemli gündem maddelerinden biri olarak öne çıktı. Taraflar, COP28’in ilk gününde artan aşırı hava olaylarının gelişmekte olan ülkeler için oluşturduğu maliyet yükünü azaltmayı hedefleyen “Kayıp ve Zarar Fonu” için anlaşmaya vardılar. Avrupa Birliği’nin yanı sıra 15 ülke, Kayıp ve Zarar Fonu’na toplam 655 milyon dolar taahhütte bulundu. Dünyanın iklim eylemi konusunda kaydettiği ilerlemeyi değerlendirmek ve Paris Anlaşması hedeflerine uygunluğu kontrol etmek amacıyla tasarlanan Küresel Stok Değerlendirmesi (GST) çıktıları da COP28’de ilk kez ele alındı.

Zirvede gıda ve tarım da ilk kez ana gündem maddelerinden biri olarak ele alındı. Zirveye katılan 130’dan fazla ülke, Sürdürülebilir Tarım, Dayanıklı Gıda Sistemleri ve İklim Eylemi Bildirgesi’ni imzaladı.

Deklarasyon, gıda sistemlerinin ve tarımın iklim değişikliğine olan etkilerinin acil olarak ele alınmasını ve ulusal düzeyde eylem planlarının yapılmasını amaçlıyor.

■ Türkiye’nin ilk astronotu (2024)

Türkiye’nin ilk uzay yolcusu Alper Gezeravcı’nın da içinde bulunduğu SpaceX’e ait uzay aracı, 19 Ocak’ta NASA’nın Florida’daki Kennedy Uzay Merkezi’nden başarıyla fırlatıldı. İlk Türk astronot ünvanını alan Gezeravcı’nın uzaydaki ilk sözü “İstikbal göklerdedir” oldu. Uzay aracı, 20 Ocak’ta Uluslararası Uzay İstasyonu’na başarıyla kenetlendi. Alper Gezeravcı, misyon kapsamında, Türk bilim insanlarının hazırladığı 13 bilimsel deney gerçekleştirdi. Uluslararası Uzay İstasyonu’nda geçirdiği 18 günün ardından Türkiye’nin insanlı ilk uzay bilim misyonunu tamamlayarak 9 Şubat’ta dünyaya iniş yapan Gezeravcı, Türkiye’ye döndükten sonra Türkiye Uzay Ajansı Yönetim Kurulu Üyeliğine atandı.

Uzaya çıkan ilk Türk astronot ve uzaya giden 643. insan Alper Gezeravcı Uluslararası Uzay İstasyonu’nda.

■ İnsana beyin çipi takıldı (2024)

ABD'li nöroteknoloji şirketi Neuralink'in kurucusu Elon Musk, 30 Ocak'ta, ilk kez bir insana beyin çipi yerleştirildiğini açıkladı. Çip, daha önce geçirdiği bir trafik kazası nedeniyle omuzlarından aşağısı felç olan 29 yaşındaki Noland Arbaugh adlı kişiye takıldı. Musk, söz konusu teknoloji sayesinde kullanıcıların yalnızca beyin gücüyle telefon gibi cihazları çalıştırabileceğini ve teknolojinin nörolojik hastalıkları tedavi etmek için kullanılabileceğini açıkladı. Musk, operasyondan yaklaşık bir ay sonra, beyin çipi yerleştirdikleri kişinin düşünce yoluyla bilgisayar faresini kontrol edebildiğini duyurdu. Ardından 21 Mart'ta Neuralink, beynine çip yerleştirilen kişinin düşünce yoluyla çevrim içi satranç oynadığı bir video yayımladı.

■ 31 Mart Yerel Seçimleri (2024)

Türkiye, yeni yerel yöneticilerini seçmek için 31 Mart 2024 Pazar günü sandık başına gitti. Seçimlerde, 2019 yerel seçimlerine göre partilerin kazandıkları büyükşehir ve il belediye başkanlığı sayılarında büyük değişim yaşandı.

CHP, yeni Genel Başkanı Özgür Özel liderliğinde girdiği ilk seçimde, yaklaşık yüzde 38 oyla 1977'den bu yana ilk kez birinci parti konumuna yükseldi. CHP, İstanbul, Ankara ve İzmir dahil olmak üzere 81 ilin 35'inde yerel seçimleri kazandı. Seçimlerde yaklaşık yüzde 35 oy alan AKP ise kurulduğu 2001'den bu yana ilk kez katıldığı bir seçimde ikinci sıraya geriledi. AKP'nin kazandığı belediye sayısı 39'dan 24'e indi. DEM Parti'nin 10, MHP'nin 8 belediye kazandığı 31 Mart seçimlerinde YRP sürpriz yaparak 2, İYİ Parti ve BBP de 1'er belediye kazanmayı başardı. Bu üç parti 2019 seçiminde şehir bazında belediye kazanamamıştı.

■ İsrail ve İran arasında gerginlik (2024)

İsrail, 1 Nisan'da Suriye'nin başkenti Şam'da İran Büyükelçiliği'ni bombaladı. Saldırıda, büyükelçiliğinin bitişiğindeki İran Konsolosluğu'nun ek binası yerle bir oldu. Devrim Muhafızları'nın üst düzey Kudüs Gücü'nün komutanı Tuğgeneral Muhammed Rıza Zahidi ve diğer yedi Devrim Muhafızı subayı dahil 16 kişi öldü. Bunun üzerine İran misilleme olarak 13 Nisan'da tarihinde ilk kez doğrudan İsrail'i hedef aldı. Saldırıda yüzlerce insansız hava aracı ve balistik füze kullanıldı.

Temmuz ayında Hamas'ın siyasi lideri İsmail Haniye, İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan'ın yemin törenine katılmak üzere gittiği Tahran'da İsrail'in düzenlediği sanılan bir saldırıda öldürüldü. Eylül ayında ise İsrail, Hizbullah'a ait binlerce çağrı cihazı ve yüzlerce telsizi eş zamanlı olarak patlatarak örgütü felç etti. Lübnan hükümetine göre saldırılarda 42 kişi öldü, en az 4 bin kişi de yaralandı. İsrail, 27 Eylül'de ise bu kez Hizbullah lideri Hasan Nasrallah'ı Beyrut'a düzenlediği bir hava saldırısında öldürdü.

İran, hem İsrail'in Hizbullah'ın lider kadrosunun neredeyse tamamını ortadan kaldırmasına hem de İsmail Haniye'nin öldürülmesine misilleme olarak Ekim ayında İsrail'e 180 civarında füze fırlattı. İran Devrim Muhafızları tarafından saldırıların hedefinin İsrail'e ait üç askeri üs olduğu açıklandı. Ancak İsrail ordusu, İran'ın fırlattığı füzelerin çoğunun hava savunma sistemleri tarafından engellendiğini ve çok az yerin isabet aldığını iddia etti. Bu olaylar, iki ülke arasındaki gerginliğin bölgesel bir çatışmaya dönüşüp dönüşmeyeceği, hatta daha geniş çaplı bir savaşa yol açıp açmayacağı konusunda endişelere yol açtı.

■ Trump yeniden ABD Başkanı (2024)

ABD'de 5 Kasım'da yapılan seçimlerde, Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Donald Trump, Demokrat rakibi Başkan Yardımcısı Kamala Harris'i yenerek yeniden başkan seçildi. Böylece Trump, 19. yüzyıldan bu yana, bir seçimi kaybettikten sonra ikinci dönemini kazanan ilk ABD Başkanı oldu. 20 Ocak'taki yemin töreninin ardından Trump, birçok alanda hızlı ve önemli değişiklikler yapacağı mesajını verdi. "Amerika'nın altın çağı şimdi başlıyor. İlk sıraya basitçe Amerika'yı koyuyorum" diyen ABD'nin 47. Başkanı, "Egemenliğimiz yeniden kazanılacak, güvenliğimiz tekrar sağlanacak, adalet terazisi yeniden dengelenecek. Şu andan itibaren Amerika'nın gerileyişi sona ermiştir" şeklinde konuştu.

Ülkedeki düzensiz göçmen sorununa dikkat çeken Trump, 2019'daki gibi yine ABD-Meksika sınırına ilişkin Ulusal Acil Durum ilan edilip yasa dışı göçlerin engelleneceğini; Meksika Körfezi'nin adının Amerika Körfezi olarak değiştirileceğini; dünyanın

ABD'de 5 Kasım'da yapılan seçimlerde galip gelen Donald Trump, 19. yüzyıldan bu yana bir seçimi kaybettikten sonra ikinci dönemini kazanan ilk ABD Başkanı oldu.

gördüğü en güçlü ordunun inşa edileceğini; Mars'a ABD bayrağı dikileceğini; ABD'nin Dünya Sağlık Örgütü'nden çekileceğini; çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılık programlarının sona erdirileceğini; enerji üretiminin artırılmasına yönelik olarak Ulusal Enerji Acil Durumu ilan edileceğini; elektrikli araç zorunluluklarının iptal edilerek otomobil endüstrisinin kurtarılacağını ve ABD'nin Paris İklim Anlaşması'ndan çekileceğini açıkladı.

Trump, ülkenin ticaret sisteminin derhal gözden geçirilmeye başlanacağını da duyurdu. "Diğer ülkeleri zenginleştirmek için vatandaşlarımızı vergilendirmek yerine, vatandaşlarımızı zenginleştirmek için yabancı ülkelere tarife uygulayacağız" diyen Trump, Meksika ve Kanada için yüzde 25, BRICS ülkelerine yüzde 100'lük gümrük tarifesi uygulanacağını söyledi. Göreve başlar başlamaz Biden yönetiminin politikalarını geçersiz kılan çok sayıda kararnameye imza atan Trump, federal kurumlara da Çin, Kanada ve Meksika başta olmak üzere,

ülkelerin haksız ticaret uygulamalarını ve döviz politikalarını inceleme talimatı veren kapsamlı bir genelge yayımladı.[19]

Suriye'de iç savaş sona erdi (2024)

Suriye'de 2011 yılından beri devam eden iç savaşın seyri 27 Kasım'da Heyet Tahrir eş-Şam öncülüğündeki muhalif grupların başlattığı operasyonla hızla değişti. Muhalif grupların önce Humus'u almaları, ardından 8 Aralık'ta başkent Şam'a girmesiyle 61 yıllık Baas Partisi dönemi sona erdi. Gelişmeler üzerine Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ülkesinden ayrılarak Rusya'ya kaçtı. Kremlin, Esad'ın sığınma başvurusunu kabul etti. Böylece 13 yıldır süren iç savaş fiilen sona ermiş oldu.

Suriye'deki iç savaş, 2011 yılında baskı ve yolsuzluklara karşı reform talebiyle başlayan barışçıl gösterilerin rejim güçlerince şiddete başvurulmasıyla başladı. Giderek şiddetlenen çatışmalar Suriye'ye büyük bir yıkım getirdi. Savaş nedeniyle Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'ne göre 6,5 milyondan fazla kişi yerinden oldu ve en az 14 milyon kişi insani yardıma muhtaç hale geldi. 13 yılda 600 binden fazla kişi hayatını kaybetti ve neredeyse altı milyon sığınmacı Suriye'yi terk etti.

Suriye'nin Beşar Esad yönetiminden kurtulmasının ardından Suriye halkı yeniden özgürlüğüne kavuştu. Beşar Esad yönetiminin devrilmesi dünyada da büyük yankı uyandırdı. Türkiye'nin desteklediği muhaliflerin zaferi dünya basınında Türkiye'nin başarısı olarak geniş yankı buldu.

2024 biterken

DEİK Başkanı Nail Olpak, 2024 yılı için yaptığı değerlendirmede beklendiğinden daha zor bir yılın geride kaldığını ve küresel belirsizliklerin devam ettiğini açıkladı. Özellikle imalat sanayiindeki zayıflığın sürmesi sebebiyle küresel büyümenin ve buna bağlı olarak küresel ticaret ile yatırımların ivme kaybettiğini vurgulayan Olpak, bu nedenle küresel büyümenin yüzde 3'ün biraz altında kalmasının beklendiğini söyledi. Olpak, artan jeopolitik risklerin, yeni ticari blokların ve yeni ticaret yollarının 2024'te ana temalar olarak ön plana çıktığını belirterek, DEİK'in de küresel ölçekli ticari diplomasi faaliyetlerini bu dinamikler doğrultusunda ülke, bölge ve sektör bazlı olarak sürdürdüğünü söyledi.

Bu bağlamda 2025 yılının da 2024 yılına benzer bir şekilde belirsizlikler, kamplaşmalar ve ivme kaybıyla geçmesini beklediğini belirten Olpak, coğrafi ve ticari büyüklüğü sebebiyle Asya-Pasifik bölgesinin Türkiye'yi de yakından yakından ilgilendiren önemli gelişmelere gebe olduğunu vurguladı. Olpak, konuyla ilgili olarak "Amerika-Çin gerginliğinin artmasının da ivmelendirdiği bir destekle, zaten gelmekte olan Hindistan'ın daha fazla ön plana çıkmaya devam edeceğini ve bölgenin de artık Indo-Pasifik olarak adlandırılmaya başlanacağı bir sürece gidiyoruz" değerlendirmesini yaptı.

Türkiye açısından ise yüzde 5,3 gibi güçlü bir büyüme performansı ile başlayan 2024 yılında, enflasyonla mücadele programı kapsamında atılan adımların özellikle sanayi kesimine etkileri nedeniyle büyümenin ikinci çeyrekten itibaren yavaşladığını hatırlatan Nail Olpak, ihracatın ise gerek küresel gelişmeler ve gerekse içeride uygulanan politikaların yansıması sebebiyle ılımlı bir şekilde arttığını belirtti. Olpak, Türk iş dünyası ve özel sektör açısından, tüm dünyayı etkisi altına alan zorlu küresel ticaret şartları altında dahi ihracatın pozitif yürüyüşünü sürdürmesinin önemli olduğunu açıkladı.

"Mevcut verilerle baktığımızda, 2025'in ilk yarısında da 2024'ün ikinci yarısına benzer bir tabloyu görmemiz yüksek ihtimal" diyen Olpak, 2025 yılıyla ilgili beklentilerini, "Enflasyonun düşmesiyle faiz oranlarında bir nebze indirimler beklense de, bunun sanayiyi ciddi anlamda canlandırarak ve üretimin hızlı artmasını destekleyecek seviyelere kadar gerilemesi yılın ikinci yarısından sonra ve muhtemelen 2026 yılı içinde olabilecek. 2024 yılında olduğu gibi 2025 yılında da mal ihracatı anlamında fazla bir marjımızın olacağını sanmıyoruz. Ancak transit ticaret, e-ticaret, hizmet ticareti gibi alanlarda atılacak yeni adımlarla birlikte, mal hizmeti ihracatındaki ivme kaybını telafi edebiliriz. Bunlara ilaveten, yurt dışı müteahhitlik sektörümüz de 2025 yılında ekonomimize önemli katkı sağlayabilir" şeklinde dile getirdi. Nail Olpak, DEİK'in 2024 yılı çalışmaları ve 2025 planları hakkında da şu değerlendirmeyi yaptı:

DEİK olarak, 2024 yılında da, hem küresel ve yurt içi gelişmeleri yakından takip ettik hem de asli misyonumuz olan ticari diplomasi faaliyetlerimize dünyanın dört bir yanında devam ederek, ülkemizin ve özel sektörümüzün değişen dinamikler çerçevesinde en iyi şekilde konumlanması için gayret gösterdik. 2025 yılında da ticari diplomasi gündemimizde daha fazla ticaret ve daha fazla uluslararası yatırım olacak. Bununla birlikte Yeşil Ekonomi ve Dijital Ekonomi perspektifinde ikiz dönüşüm de yine önemli başlıklarımız arasında yer alacak.

Ticari diplomasi ajandamızda Asya-Pasifik bölgesindeki dış ticaret açığımızı azaltmak, Afrika bölgesindeki yatırım imkânlarından daha fazla faydalanmak ve özellikle bunun için farklı finansman imkânlarını yakalamak için muhataplarımızla birlikte çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Yakın komşumuz Orta Doğu ve Körfez bölgesi ile son dönemde çeşitlenerek artan ekonomik ilişkilerimizi daha da geliştirmek, Avrupa ile yeşil ve dijital ekonomi çerçevesinde ilişkilerimizi derinleştirirken Gümrük Birliği'nin revizyonunu gündemde tutmak diğer önemli odak noktalarımız olacak. ABD ile 100 milyar dolarlık ikili ticaret hacmi için mesaimizi çok boyutlu biçimde devam ettireceğiz ve Latin Amerika ile artan ticari faaliyetlerimizi daha da geliştirmek temel amacımız olacak. Ayrıca 2025 yılı, DEİK'in kuruluşunun 40. yılı olması sebebi ile bizim için ayrı bir öneme sahip. Bu kapsamda da Türk iş dünyamızın ticari diplomasi yolculuğuna güç katacak uluslararası katılımlı özel etkinlikler düzenleyecek ve bir dizi yeni projeyi hayata geçireceğiz.

DEİK'teki gelişmeler

■ Sanayi Sektörünün Karbonsuz Ekonomiye Geçiş Sürecinin Desteklenmesi Projesi (2021)

DEİK, Avrupa Birliği tarafından 2019 yılında açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın yalnızca üye ülkeleri değil, Türkiye gibi AB ile yoğun siyasi ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkileyeceği ve bu kapsamda iklim değişikliği ile mücadele ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında somut ve kararlı adımlar atılması konusunda sorumluluğun özel sektör kuruluşlarında da olacağı gerçeğinden hareketle, "Sanayi Sektörünün Karbonsuz Ekonomiye Geçiş Sürecinin Desteklenmesi Projesi"ni başlattı.

DEİK tarafından konuyla ilgili yapılan açıklamada, "Toplam ihracatımızın yüzde 42'sini gerçekleştirdiğimiz AB ile ticaret ilişkilerimizin, Yeşil Mutabakat düzenlemeleriyle birlikte sürdürülebilir üretim modelleri çerçevesinde ve sıfır karbon hedefiyle güçlenerek devam etmesi, ülkemiz sanayisi için tehditleri olduğu kadar fırsatları da beraberinde getirmektedir. Bu minvalde Mutabakat'ın dış ticaretimize getireceği değişiklik ve düzenlemelerin sanayi kuruluşlarımızın iş yapış şekilleri üzerinde yaratabileceği etkileri öngörebilmelerini sağlamak ve alınabilecek tedbirleri değerlendirmeleri için projemiz kapsamında öncelikle bir rapor ve 'kontrol listesi' de oluşturulacaktır" denildi. Ayrıca bu konuda hem bir farkındalık oluşturmak hem de sanayi kuruluşlarının bilgi düzeyini analiz etmek üzere bir anket çalışması düzenlendi.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

"Avrupa Yeşil Mutabakatı bir fırsat olarak da değerlendirilebilir."

İlk başta bir zorunluluk gibi görünen Avrupa Yeşil Mutabakatı, Türkiye'nin kendi kendine yetebilen ve üretim süreçlerini sürdürülebilir zemine taşıyan bir ülke olması yolunda fırsat olarak değerlendirilebilir. DEİK öncülüğünde hayata geçirilen "Sanayide Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi Projesi" de işte bu noktada çok önemli bir rol üstleniyor ve Türk firmalarını AB'nin yeni büyüme stratejisi "Yeşil Mutabakat"a hazırlamayı; bu süreçte yaşanan gelişmelerden haberdar edip gerekli önlemleri almaları için yol haritası sunmayı hedefliyor. DEİK, Yeşil Mutabakat hedeflerine uyumunun, Türkiye sanayicisi ve ihracatçısı için rekabet gücünü yitirmemek, orta-uzun vadede daha da güçlenmek anlamına geldiğine dikkat çekerek, Türkiye'nin geç kalmaması ve bu dönüşümü lehine çevirmesi için destek vermeye hazır olduğu mesajını veriyor. Çalışma kapsamında yaptığımız ankete göre, firmalarımızın yüzde 71'i AB Yeşil Mutabakatı kapsamında üretim maliyetlerinin artabileceğini, yüzde 67'si ilave yatırım ihtiyacının doğacağını, yüzde 52'si satış maliyetlerinin artacağını, yüzde 44'ü pazar kaybı yaşanabileceğini, yüzde 34'ü ise iş süreçlerinin karmaşıklaşabileceğini belirtiyor.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Yeşil dönüşümün alanına giren her iş birliği fırsatını gündeme getiriyoruz."

DEİK olarak, yeşil dönüşüm kavramının Avrupa Yeşil Mutabakatı ile gündemimize girmesi ile birlikte bizler sanayicimizi bu sürece hazırlamak amacı ile "Sanayide Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi" projesini hayata geçirdik ve bu kapsamdaki ilk raporumuzu yayımladık. Akabinde kamunun bu kapsamda oluşturduğu politika dokümanlarına katkıda bulunduk. Bu kapsamda Ticaret Bakanlığımız tarafından hazırlanan "Yeşil Mutabakat Eylem Planı" ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından düzenlenen "İklim Şurası" ve "İklim Kanunu Hazırlık Çalıştayı"na katılım sağlayarak iş dünyası adına görüşlerimizi ilettik. Şu an yürüttüğümüz "Tecrübe Paylaşım Programı" ile de bu dönüşümde tecrübesi olan firmaları seminerimize davet ederek tecrübelerini dinliyor ve özellikle KOBİ tarzındaki firmalarımızın bu tecrübelerden faydalanmasına imkân sağlıyoruz. DEİK olarak düzenlediğimiz etkinliklerde uluslararası firmalarla yapılabilecek olan iş birliği imkânları gündeme geldiğinde de yeşil dönüşümün alanına giren her iş birliği fırsatını gündeme getiriyor ve böylece firmalarımızın bu anlamda da dışarıya açılan penceresi olmaya gayret gösteriyoruz.

ÖMER BOLAT (T.C. Ticaret Bakanı)

“Temel hedefimiz daha rekabetçi bir ihracat yapısı tesis etmek.”

Temel hedefimiz daha rekabetçi, daha yüksek katma değer üreten, Ar-Ge, inovasyon ile tasarımı ve markalaşmayı odak noktasına alan, pazar çeşitlendirmesi yüksek bir ihracat yapısı tesis etmektir. Geçen yılki yüzde 36,9’dan 2023’te yüzde 40,3’e yükselen orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatımızdaki payı ve 1,6 dolar seviyesine çıkan kg ihraç birim değerimiz, Ar-Ge ve inovasyona dayalı bir üretim stratejisi belirleyen Türkiye ekonomisinin ortaya koyduğu yoğun çabaların bir sonucudur.

MURAT YALÇINTAŞ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

“DEİK, sürdürebilirlik kavramını iş dünyamızın üretim hattına sokmayı başardı.”

Hem İTO Başkanlığını yürüttüğüm 2005-2013 yılları arasında hem de iş dünyasının bir mensubu olarak takip ettiğim kadarıyla DEİK, Türkiye ekonomisinde sürdürebilirlik kavramını teorik bir sözcük olmaktan çıkartıp iş dünyamızın üretim hattına sokmayı başardı. Bilhassa tesis etmiş olduğu özel amaçlı İş Konseyleriyle sürdürülebilir ekonomi konusunda dikkatli ve yol açan bir tavır sergiliyor. Kanaatime göre teorik olarak uzmanlaşmış yabancı kaynakların taranması, dış ülkelerdeki gelişmelerin yakinen takibi, sahadaki gelişmelerin yerinde müşahedesi, sürdürülebilir ekonominin ülkemiz ekonomisi ve insanının istifadesi için yeni imkânlar sağlıyor.

ÜMİT KİLER
(DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı - DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

“İhracatı değerli yapabilmek çok önemli.”

Bu kadar çok ülkede İş Konseyiniz olunca, dolayısıyla bu bölgelere hâkim olunca, oralardan her türlü talep, istek ve beklentileri de almış, öğrenmiş oluyorsunuz. Bu da hem ticareti hem de ticaretin kalitesini artırıyor. İhracatı değerli yapabilmek çok önemli. Daha önceleri ihracatta kilogram başına düşen değer ile bugünkü kilogram başına düşen değer arasında onlarca kat fark var. Zaten asıl amaç da bu. Biz DEİK’te dünyayı gözleyerek o değerli ihracatı yapmaya çalışıyoruz.

Yeşil Mutabakat kapsamında oluşturulan Ticaret Bakanlığı Eylem Planı

Yeşil Mutabakat kapsamında Türkiye’nin yeşil dönüşümünü destekleyecek önemli girişimler farklı kamu kurumları tarafından da gündeme alınarak Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda Yeşil Mutabakat Eylem Planı (YMEP) oluşturuldu. Söz konusu plan 2021/15 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 16 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlandı. Eylem Planı’nda, AB’nin politika öncelikleri doğrultusunda, (1) Sınırda karbon düzenlemeleri, (2) Yeşil ve döngüsel bir ekonomi, (3) Yeşil finansman, (4) Temiz, ekonomik ve güvenli enerji arzı, (5) Sürdürülebilir tarım, (6) Sürdürülebilir akıllı ulaşım, (7) İklim değişikliği ile mücadele, (8) Diplomasi ve (9) Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri başlıkları altında belirlenen hedeflere ulaşılması amacıyla hayata geçirilecek 81 eyleme yer verildi. Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu, Eylem Planı hedeflerinin gerçekleşmesini ve eylemlerin güncel gelişmelere uyumunu sağlamak üzere Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda faaliyetlerini sürdürüyor.

Özellikle Türkiye’nin sürdürülebilir kalkınmasını tetikleyecek ve Yeşil Mutabakat beklentilerine cevap verebilecek bu hedef ve programların hayata geçirilmesi sürecinde devlet düzeyinde atılacak adımlar arasında şu başlıklar yer alıyor:

- Paris Anlaşması’nın Meclis’te onaylanmasının ardından enerji, atık, ulaşım, binalar ve tarım sektörlerindeki emisyon azaltım hedeflerini içeren ulusal katkı beyanlarının ivedikle güncellenmesi ve BM Sekreteryası’na sunulması,
- Ülke genelinde karbonsuzlaşma politikası belirlenmesi ve etkin bir şekilde uygulanması,
- Sanayi, enerji, tarım ve ticaret politikalarının yeşil dönüşüm perspektifinden gözden geçirilmesi,
- Yeşil Mutabakat gerekliliklerinin Gümrük Birliği reformuna entegre edilmesi,
- Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması’na yönelik ülke çapında bilgilendirme çalışmaları yürütülerek, özellikle sanayi sektörünün sürece hazırlıklı olması yönünde AB’nin çıkaracağı düzenlemelerin yakından takip edilmesi,
- Yeni yatırımlar için çevresel etkilere yönelik yeşil standartlar belirlenmesi ve Yeşil Mutabakat hedefleri ve karbon salım oranları göz önünde bulundurularak yatırım planlamaları yapılması,
- Yeşil Mutabakat’a uyum amacıyla yapılacak yatırımlar için kredi ve teşviklerin sağlanması,
- Yeşil Mutabakat’a uyumun teşvik edilmesi için ihracat yapan sektörlere uluslararası tanıtım reklamları kapsamında ek destek sağlanması,
- Yeşil Mutabakat’a uyum kapsamında yeşil teknoloji ve yeşil yatırımlara yönelik vergilerin yeniden yapılandırılması ya da vergi indirimi alternatiflerinin değerlendirilmesi,
- Enerji sektöründe AB’nin koyduğu hedeflerin ve attığı adımların takip edilmesi ve yenilenebilir enerji kaynak yöneliminin hızlandırılması,
- Organize sanayi bölgeleri başta olmak üzere sanayide sıfır atık, endüstriyel simbiyoz ve eko-endüstriyel park girişimlerinin artırılması,
- Ar-Ge yoğun, yüksek teknolojili ve katma değeri yüksek mal ve hizmet üretimine yönelik “yeni nesil ihtisas serbest bölgeleri” için “yeşil ve sürdürülebilir sanayi” standartlarının belirlenmesi,
- Şirketlerin karbon salımlarının ölçülmesi ve düzenli raporlanması için bir sistem oluşturulması,
- Sanayide geri dönüştürülmüş malzeme kullanımına yönelik düzenlemeler belirlenmesi,
- Su, hava ve toprakla ilgili sıfır kirlilik hedeflerinin oluşturulması,
- AB ticaret politikasına uyum gereği, Türkiye’nin üçüncü ülkelerle yapacağı anlaşmalarda Yeşil Mutabakat benzeri şartlara yer verilmesi.

DEİK, "Sanayide Yeşil Dönüşümün Desteklenmesi" raporunu Mart 2022'de yayımladı. Raporda, Türkiye genelinde yeni yatırımlar için çevresel etkilere yönelik yeşil standartlar belirlenmesi ve Yeşil Mutabakat hedefleri ve karbon salım oranları göz önünde bulundurularak yatırım planlamaları yapılması istendi. Ayrıca Yeşil Mutabakat'a uyum amacıyla yapılacak yatırımlar için ulaşılabilir kredi imkânları ve teşviklerin sağlanması, Yeşil Mutabakat'a uyumun teşvik edilmesi için ihracat yapan sektörlere uluslararası alanda tanıtım reklamları kapsamında ilave destek sağlanması, yeşil teknoloji ve yeşil yatırımlara yönelik vergilerin yeniden yapılandırılması ya da vergi indirimi alternatiflerinin değerlendirilmesi gibi önerilerde bulunuldu. Raporda Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Türkiye'yi sadece ekonomik boyutlar üzerinden değil, diplomasiden kültüre, sanayiden kalkınma stratejisine kadar uzanan farklı boyutlar üzerinden etkileyecek bir dönüşüm planı olduğuna dikkat çekildi.

■ DEİK Ticari Diplomasi Ödülleri (2021)

DEİK tarafından ikincisi düzenlenen "DEİK Ticari Diplomasi Ödülleri" DEİK Başkanı Nail Olpak ev sahipliğinde dönemin Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza Tuna Turagay, DEİK Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri, DEİK İş Konseyleri Başkanları ve iş dünyasının önde gelen isimlerinin katılımıyla 23 Haziran 2021 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. DEİK'in bel kemiğini oluşturan İş Konseyleri, 2020 yılında gerçekleştirdikleri faaliyetler kapsamında 6 kategoride toplam 12 ödüle layık görüldü.

Covid-19 salgının tüm dünyada bazı kapıların kapanmasına sebep olmasına rağmen, DEİK'in doğru anahtarla Türk iş dünyası için en doğru kapıları açmayı başardığını vurgulayan DEİK Başkanı Nail Olpak, "2020 yılında, Cumhurbaşkanımız, Devlet Başkanlarımız, Bakanlarımız, Büyükelçilerimiz, Ticaret Müşavirlerimiz ve karşı kanat temsilcilerimizin katıldığı 2.100 etkinlik yaptık. On binlerce yabancı iş insanıyla görüştük. Covid-19 salgının tüm etkilerine rağmen, 146 İş Konseyimizle tek vücut olarak küresel ticari diplomasi faaliyetlerimizi yoğun bir şekilde sürdürdük. Gönül kapıları açık iş dünyası temsilcileri olarak, dünyanın dört bir yanında yeni kapıları çaldık ve bunun için en doğru anahtarları kullandık. Odaklandığımız anahtar kavramlar ise dijitalleşme, yapay zekâ, globalleşmeden glokalleşmeye geçen yeni düzen, kaynak çeşitliliği ve lojistikte ulaşılabilirliğin ön plana çıkması oldu" dedi.

DEİK'in yeni dönemde odaklandığı çalışma alanlarına da değinen Olpak, "İş dünyamızın, küresel ticaretten daha fazla pay alması için öncelik vermesi gereken konularda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. ABD ile ikili ekonomik ilişkilerimizde hâlâ gündemde olan 100 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefini salgın şartlarında güncelleyerek takip ediyoruz. Amerika'da eyalet tabanlı ve kanaat önderleri hedefli stratejik iletişim çalışmalarımız var. AB çalışmalarımız kapsamında, tam üyelik ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin yanı sıra geçtiğimiz yıl itibarıyla gündeme gelen Yeşil Mutabakat da önemli bir başlığımız. Ticaret Bakanlığımızın çalışmalarını destekleyen DEİK Yeşil Dönüşüm çalışmamızı da ayrıca önemsiyoruz.

Asya-Pasifik bölgesindeki İş Konseylerimizle, bölge ülkeleriyle ikili ticaretimizi dengeleyerek artırmak için ASEAN Çalışma Grubu'nu kurduk. Özellikle Çin'in Kuşak ve Yol projesi özelinde Türkiye'nin lojistik üstünlüğünü korumasına odaklanıyoruz. Afrika kıtasında geçtiğimiz yıl sonu yürürlüğe giren Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması'nın Türk firmaları üzerindeki olası etkileri, ülkelere ait öngörüleri ve yeni stratejiler oluşturmayı amaçlayan bir çalışmamız var. Ticaret Bakanlığımızın hedefleri arasında yer alan Yurt Dışı Lojistik Merkezleri kurmak da başka önemli bir çalışmamız. Dünya Türk İş Konseyimiz ile yürüttüğümüz diaspora faaliyetlerimiz de tüm hızıyla sürüyor.

Dolayıyla ticari diplomasinin tüm enstrümanlarını kullanarak, ülkemiz ve iş dünyamız için daha fazla ticaret sağlayacak çok kapsamlı bir gündemimiz bulunuyor. İçinde bulunduğumuz koşullar dijital ekonomiye geçişi de bir hayli hızlandırdı. Yurt Dışı Girişim Sermayesi Fonlarının Türkiye'deki teknoloji start-up'larına yatırım yapmasını ve Türkiye'deki girişim sermayesi fonlarıyla iş birliklerinin kurulmasını sağlamak için, gelecek Şubat ayında "DEİK Start-up Expo" etkinliğini planlıyoruz. Yakın dönemde iki yeni İş Konseyi daha kuracağız. Paraguay ve Uruguay ile İş Konseyi sayımızı 148'e yükselteceğiz" dedi.

■ Türkiye-Türk Cumhuriyetleri Ekonomi ve Ticaret Konferansı (2021)

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Türk Cumhuriyetleri Ekonomi ve Ticaret Konferansı kapsamında Türkiye ve Kazakistan arasında "Sınır Ötesi Merkezlerde İş Birliği Mutabakat Zaptı" da imzalandı (11 Kasım 2021).

T.C. Ticaret Bakanlığı ev sahipliğinde ve DEİK'in organizasyonuyla 11 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Türkiye-Türk Cumhuriyetleri Ekonomi ve Ticaret Konferansı'na dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikayil Cabbarov, Kazakistan Ekonomi Bakan Yardımcısı Alibek Kuantyrov, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi ve Ticaret Bakanı Daniyar Amangeldiev, DEİK Başkanı Nail Olpak, TOBB ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu katıldı.

Türk devletlerinin bağımsızlığının 30. yıl dönümü vesilesiyle Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasındaki ticari ve ekonomik iş birliğini daha ileriye taşımak amacıyla düzenlenen konferansa ilgili ülkelerin resmi kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör temsilcilerinden 450 kişi katıldı. DEİK Başkanı Nail Olpak, "Ekonomik anlamda ilişkilerin

başlangıcı kabul edilen 1992 yılında, toplam ticaret hacmimiz 275 milyon dolar iken, 2020 yılında 8,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bir taraftan önemli bir artış, ancak dostça ifade etmeliyiz ki potansiyelimizi yansıtmıyor. Covid'le birlikte glokalleşen, tek kaynağa bağlı kalmanın risklerini gören, tedarik zinciri ve dijital hayatın öne çıktığı süreçte, ekonomi alanında yeniden gözden geçirmemiz gereken unsurlar var" diye konuştu.

Konferans kapsamında küresel gelişmeler ışığında Türk devletleri arasında ticaretin artırılması, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, ulaştırma ve lojistik alanındaki sorunların çözümünün ele alındığı üç panel gerçekleştirildi. Oturumlarla eş zamanlı olarak Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan'dan katılan firmaların da yer aldığı 1.150'den fazla ikili iş görüşmesi gerçekleştirildi.

■ 6. İstanbul PPP Haftası (2021)

5'incisi çevrim içi olarak yapılan PPP haftasının 6'ncısı, İstanbul Kamu Özel Sektör İş Birliği Mükemmellik Merkezi (PPPCOE), Ticaret Bakanlığı koordinasyonu ve DEİK iş birliğinde 8 Aralık 2021'de gerçekleştirildi. Toplantıya katılan Dünya Kamu Özel Sektör İşbirliği Uzmanları Birliği Başkanı Ziyad Alexender Hayek, Türkiye'nin Kamu Özel İşbirliği (KÖİ/PPP) alanında sahip olduğu tecrübelerle önemli bir rol model olduğunu belirterek, "Türkiye, KÖİ açısından havalimanı, sağlık sistemi gibi birçok sektörde gerçekten harika tecrübelere sahip" dedi. Dünya PPP Uzmanları Birliği Yönetim Kurulu Üyesi David Baxter de KÖİ projelerinin Türkiye'de uzun ve dikkati çekici bir tarihi olduğuna vurgu yaparak, "Ne zaman farklı ülkelere gitsem ve PPP projelerinden bahsetsem, her zaman Türkiye'de yapılan PPP projelerini ve yapılma yöntemlerini örnek olarak gösteriyorum. Çünkü uygulama açısından Türkiye dünyada birinci sınıf. Gerçekten çok büyük bir bilgi birikime ve tecrübeye sahip" ifadelerini kullandı. Eski Dünya Bankası PPP uzmanı Mark Moseley ise büyük projelerin KÖİ ile yapılmasında daha büyük bir değer üretildiğine vurgu yaparak, "KÖİ projeleri, hükümetler için mantıklı olan seçenek" diye konuştu.

■ DEİK 2021 Yılı İş Konseyleri Seçimli Olağan Genel Kurulları (2022)

DEİK, 2021 Yılı İş Konseyleri Seçimli Olağan Genel Kurullarını 15 Ocak 2022 tarihinde DEİK Başkanı Nail Olpak ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirdi. DEİK çatısı altında "İkili İş Konseyleri", "Sektörel İş Konseyleri" ve "Özel Amaçlı İş Konseyleri" olarak faaliyet gösteren 147 İş Konseyi'nin Seçimli Genel Kurulu da aynı gün eş zamanlı yapılarak, İş Konseylerinin yeni dönem Başkanları ve Yürütme Kurulu Üyeleri seçildi.

DEİK'in ticari diplomasideki küresel gücüne ve uluslararası ticaretteki kurumsal iletişim kapasitesine dikkat çeken dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, "DEİK, dünyanın hemen hemen her ülkesinde karşı kanat kuruluşlarıyla tesis ettiği İş Konseyi platformları ile eşine az rastlanabilir bir kurumsal iletişim kapasitesine

DEİK, 2021 Yılı İş Konseyleri Seçimli Olağan Genel Kurulu 15 Ocak 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti.

sahip. Bu network dâhilinde yer alan 6 sektörel ve 1 özel amaçlı olmak üzere toplam 147 İş Konseyimiz, Başkanlarımız ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz, dönüşen küresel ekonomide iş çevrelerine yol gösterme vazifesini layıkıyla yerine getirmektedir. Bu anlamda Ticaret Bakanlığı olarak, biz her daim DEİK'in destekçisi olmaya devam edeceğiz. DEİK'in dünyanın dört bir köşesinde ticari diplomasi faaliyetlerini destekleyeceğiz. Sizlerin yolunu açarak işinizi kolaylaştıracağız" şeklinde konuştu.

■ Transit ticaret pastası (2022)

DEİK, küresel transit ticarette Türkiye'nin payını artırmak amacıyla Şubat 2022'de T.C. Ticaret Bakanlığı ile bir çalışma başlattı. DEİK Başkanı Nail Olpak, konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, dünyadaki transit ticaretin büyüklüğü trilyon dolarlarla ifade edildiğini, Türkiye'nin de Avrupa ve Asya ülkeleri arasında hem karayolu hem de demiryolu ile yapılacak kesintisiz taşımacılık için doğal bir köprü konumunda olduğunu belirtti. Olpak, transit ticaret pastasının büyütülmesinin Türkiye'ye sağlayacağı faydalar hakkında şunları söyledi:

Türkiye'de transit taşımacılık hacminin artması, istihdamı ve devlet gelirlerini olumlu yönde etkileyecektir. Transit yüke hizmet sunan paketleme görevlisinden forklift operatörüne kadar lojistik sektöründe hizmet sağlayıcılar yük hacmi artışından olumlu etkilenecek, devletin vergi gelirleri artış gösterecektir. Serbest bölgelerde transit yüklere yönelik sunulan hizmetlerin çeşitlilik kazanması da yine istihdam ve ülkenin gelirlerine olumlu katkı sunacaktır. Limanlar, taşıyıcılar, depolama alanları, yükü elleçleyenler ve acenteler de artan iş hacminden faydalanacak, bu hacim devlete gelir olarak yansıyacaktır.

Transit Ticaret

Dış ticaret, ithalat, ihracat ve transit ticaret olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır. Transit taşımacılık, tek bir taşıma modu ile gerçekleştirilebileceği gibi birden fazla taşıma modunun kombinasyonu ile de gerçekleştirilebilir. Örneğin, denizyolu ile bir ülkenin limanlarına getirilen yükler, karayolu ya da demiryolu araçları ile liman ülkesi harici diğer ülkelere taşınabilir veya karayolu ya da demiryolu ile bir ülkenin limanlarına getirilen yükler, bu limandan diğer ülkelere denizyolu ile taşınabilir.

Türkiye'de tüm taşıma modlarından yararlanılabiliyor olması, transit taşımacılık faaliyetleri için avantajlar sunmaktadır. Demiryolu ve karayolu ile Asya ve Orta Doğu ülkelerinden getirilen yüklerin ülke limanlarında elleçlenerek Akdeniz ile tüm dünyaya taşınması mümkündür. Türkiye Avrupa ve Asya ülkeleri arasında hem karayolu hem de demiryolu ile yapılacak kesintisiz taşımacılık için doğal bir köprü konumundadır. Pan Avrupa Koridorları, TEM Ağı, Traceca, Ten-T, Viking Treni, Kuşak-Yol Girişimi bu koridorlardan bazılarıdır. Türkiye'nin kendi içindeki taşımacılık projeleri arasında ise İstanbul Havalimanı, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı, Marmaray Tüp Geçiti ve Çanakkale 1915 Köprüsü yer almaktadır.[20]

Bakü-Tiflis-Kars hattının devreye alınmış olması ile birlikte Akdeniz ve Karadeniz'de yer alan limanlar transit yük trafiğine hizmet verebilecektir. Özellikle Asya'dan Avrupa yönünde ve limanlar aracılığı ile Akdeniz'deki limanlara transit yük taşımacılığı yapılması ve ülkenin hedef pazarlarından olan Kuzey Afrika'ya daha hızlı ulaşılması mümkündür. Karayolu ağı, hem demiryolu hem de denizyolu ile taşıması yapılan ürünlerin son destinasyonlarına taşınmasında etkili bir yöntemdir. Marmaray hattının Türkiye üzerinden kesintisiz yük taşımacılığı operasyonları için kullanımı da son dönemdeki önemli gelişmeler arasında yer almaktadır. İstanbul Havalimanı ise dünya çapında öneme sahip bir yatırımdır.

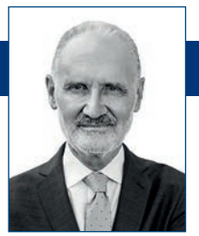
Transit taşımacılık Türkiye Lojistik Master Planı'nda (TLMP) da işlenen bir konu olup transit yükün Türkiye üzerinden geçmesi milli geliri artıracak bir etken olarak kabul edilmektedir. TLMP kapsamında transit gelirin 2023 yılında 5 milyar dolara, 2035 yılında 54 milyar dolara ve 2053 yılında 214 milyar dolara ulaşması öngörülmektedir.

■ Dijital Teknolojiler İş Konseyi kuruldu (2022)

Dijital Teknolojiler İş Konseyi, DEİK'in 148'inci İş Konseyi olarak Şubat 2022'de kuruldu. Türkiye'nin yeni bir dijital teknolojiler merkezi haline gelmesi hedefiyle kurulan DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi, bu alanda öne çıkan 9 alt sektörü kapsayan komiteleriyle birlikte teknoloji ihracatının artmasına ve dünyanın ilk 500 şirketi arasına Türkiye'den yeni oyuncular eklenmesine odaklanmıştı. İş Konseyinin çalışmaları sayesinde diğer ülkelerle dijital koridorlar oluşturmayı stratejik bir öncelik olarak gören DEİK'in teknoloji ve dijitalleşme alanında bir platform olması ve FinTech, oyun, siber güvenlik, girişim sermayesi, yazılım teknolojileri, yenilikçi teknolojiler, bulut teknolojileri, mobil teknolojiler ve sağlık teknolojileri gibi alanlarda Türkiye'den dünyaya açılan yeni unicorn ve decacornların çıkmasına öncülük etmesi hedefleniyordu.

ŞEKİB AVDAGİÇ (DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"Çağımız, girişimciliğimizi ve yerli start-up'larımızı çoğaltma çağı!"

Covid-19 salgınıyla başlayan süreçte açık şekilde gördük. Eski iş yapma modellerinde ısrar edenler diskalifiye oldular. Ama yeni ticaret kurallarına, dijitalleşmeye ayak uyduranlar ise küçük firmalar bile olsalar, anında büyüdüler. Küresel ticarette söz sahibi oldular. DEİK dünyanın gittiği yönü önceden sezebilen, tıpkı deprem ölçüm üssü gibi "ticaret ölçüm üssümüz"dür. Bu ölçümlerinin sonucu olarak da şirketlerimizin ilişkilerini verimli ve kalıcı kılmak için diğer ülkeler ile dijital koridorlar oluşturdu. Bu amaçla Dijital Teknolojiler İş Konseyi'ni kurdu. Kurulan İş Konseyi ile birlikte ülkemizin ekonomik büyümesinin sağlanmasını, dijital teknolojiler ile ekosistemimizin globalleşmesini, uluslararası finansmanlara ve yeni trendlere erişim sağlanmasını hedefledi. Aynı şekilde teknoloji ihracatımızın, unicorn şirket ve Fortune 500'de yer alan marka sayımızın artırılmasını ve yurt içi ve yurt dışındaki firmaların iş birliği sayesinde ülkemiz sanayi şirketlerinin dijital dönüşümlerinin tamamlanmasını amaçladı. Çağımız; girişimciliğimizi ve yerli start-up'larımızı çoğaltma çağıdır. DEİK, bu noktada iş dünyamızı yönlendirecek ve potansiyelini harekete geçirecek güçlü işaret levhaları dikmektedir.

CANER ÇOLAK (DEİK Genel Sekreteri)

"Türkiye'nin dijital hub olabilmesi için çalışmalarımıza devam edeceğiz."

Dijital Teknolojiler İş Konseyimizin hedefleri doğrultusunda 2022 ve 2023 yılı içerisinde önemli faaliyetlere ve ilklere imza attık. Kurulduğumuz günden bu yana gerek ilgili Bakanlıklarımız aracığı ile gerekse komitelerimizin düzenlediği toplantılarla sorunların istişare edilmesi, sektöre yönelik destekler hakkında bilgi verilmesi, ekosistemin bir araya gelerek sinerji oluşturulmasına yönelik çalışmalar yaptık. Beyond 4.0, Money 20/20 ve Web Summit Fuarlarına DEİK olarak ilk defa katılım sağladık. Önümüzdeki dönemde Türkiye'nin dijital hub olabilmesi için yurt içinde ve yurt dışında çalışmalarımıza devam edeceğiz.

DEİK'in 148'inci İş Konseyi olan Dijital Teknolojiler İş Konseyi, Türkiye'nin yeni bir dijital teknolojiler merkezi haline gelmesi hedefiyle Şubat 2022'de kuruldu.

DEİK Başkanı Nail Olpak, Dijital Teknolojiler İş Konseyi'nin kuruluş nedeni ve amaçlarıyla ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

Küresel ekonomi açısından yeşil ve dijital dönüşümü bir arada yaşadığımız ve ikiz dönüşümü konuştuğumuz bir süreçten geçiyoruz. Biz bu süreçleri "Yeşil Ekonomi" ve "Dijital Ekonomi" süreci olarak adlandırıyoruz. Özellikle salgınla birlikte hayatın her alanında yapay zekânın öne çıktığını ve dijital teknolojilerin tüm disiplinlerinin bizi içine aldığını görüyoruz. Dolayısıyla gözümüzü "Dijital Ekonomi" kavramına çevirmiş durumdayız. Biz de DEİK olarak, Türk iş dünyasının kuzey yıldızı olma kimliğimizle ülkemizi dijital teknolojilerin yeni merkezi haline getirmeye odaklanarak Dijital Teknolojiler İş Konseyimizi kurduk. Ne mutlu ki DEİK üyeleri ve firmalarımızdan gelen yoğun talep de bu stratejik adımı atmamızda bize en büyük itici güç oldu.

Sektörün önde gelen ve potansiyeli yüksek şirketlerini konseyimize dahil ederek, dijital teknolojiler alanında öne çıkan 9 alt sektör özelinde kurduğumuz komitelerimizle birlikte çalışmalarımıza süratle başladık. Bu önemli atılımı gerçekleştirirken Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi de bize çok kıymetli desteklerde bulundu.

DEİK olarak, dijital teknolojiler alanındaki şirketlerimize, girişimcilerimize, start-up ve scale-up'lara yurt dışında yeni kapılar açmayı, bu topraklardan yeni dünya markaları çıkarmayı hedefliyoruz. DEİK'in teknoloji ve dijitalleşme alanında bir platform olmasını arzuluyoruz. 151 İş Konseyimizin dünyanın dört bir yanına yayılmış küresel networkünü de ülkemizdeki dijital teknoloji şirketleriyle buluşturacağız. Bu noktada DEİK'in ticari diplomasideki gücünü ve küresel ufkunu kullanarak, ülkemizin diğer ülkelerle dijital koridorlar oluşturmasını hedefliyoruz.

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"Gençlerimizin daha büyük ve daha inovatif hayaller peşinde koşması lazım."

Start-up'ların bildiğiniz gibi yüzde 1 veya 2'si başarılı oluyor. Ben girişimcilik konusunda en çok teknolojik girişimlerin önem kazanması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle bilgiye ulaşmanın artık çok kolay olduğu bu çağda gençlerimizin daha büyük ve daha inovatif hayaller peşinde koşması lazım. DEİK'in bu konuda rol alabilmesi için ise öncelikle o girişimcilerin palazlanması ve belli bir seviyeye gelmesi gerekiyor. Akabinde yurt dışına açılmada bizim etkili olabileceğimizi düşünüyorum. Aslında sistem şöyle işliyor; bir ülkeyi hedefleyip oraya ihracat yapmak isteyen şirket belli bir seviyeye geldikten sonra DEİK'e gelip "O ülkede ne yapabilirim, doğru networklere nasıl ulaşabilirim?" sorularının cevabına ulaşıyor. DEİK üyeleri hedefledikleri Ülke İş Konseylerine üye oluyorlar. O nedenle ülke bazlı yapılanma çok önemli. Bu şekilde de o ülkeye ait en üst düzeyden en alt düzeye kadar bütün bilgilere ve doğru networklere ulaşma imkânına kavuşuyorlar.

ALİ YILDIRIM KOÇ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

"Yeşil ve dijital dönüşüm, Türkiye'nin yatırım çekmesi gereken en önemli başlıklar."

Avrupa'nın ikiz dönüşüm adını verdiğini yeşil ve dijital dönüşüm, tedarik zincirleri yeniden şekillenirken Türkiye'nin rekabet avantajı yaratmak için yatırım çekmesi gereken en önemli başlıklar olacak. DEİK'in bu hususları ülke konseyleri özelinde "riskler ve fırsatlar" odağında takip etmesi çok önemli.

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Türkiye'den yeni unicorn girişimlerin çıkmasına öncülük etmeyi hedefliyoruz."

Dijitalleşme alanında da DEİK'te çağdaş adımlar atıyoruz. 2022 yılında, Türkiye'yi yeni dijital teknolojiler merkezi haline getirmek hedefiyle DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi kuruldu. Burada en önemli amaçlarımız, teknoloji ihracatımızı artırmak ve dünyanın ilk 500 şirketi arasına Türkiye'den yeni oyuncuların eklenmesini desteklemek. Dijital ekonominin geleceğine odaklanan Dijital Teknolojiler İş Konseyi, Türkiye'den dünyaya açılan yeni unicorn girişimlerin çıkmasına da öncülük etmeyi hedefliyor.

MURAT YALÇINTAŞ (DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi)

“Dijital çağda dünyanın ve insanlığın geleceği çok farklı bir yere doğru evriliyor.”

Yeni bir bin yıla girdik. Üçüncü bin yılın açılışını dijital çağ ile yaptık. Bu çağı farklı kılan ise yapay zekâdan tutun da dijital teknolojilere kadar geniş bir ölçekte elde edilen başarılardır. Bu çağda dünyanın ve insanlığın geleceği çok farklı bir yere doğru evriliyor. Tarım devrimi nasıl tarım toplumu odaklı bir hayat tarzını, sanayi devrimi nasıl sanayi toplumunu ve buna bağlı hayat tarzını getirdiyse, dijital çağ da bize yeni bir hayat tarzını getirmekte. Bu önemli bir değişimdir ve aynı zamanda üretimi ve ticareti de belirleyecektir. DEİK, iş dünyamızı bugün hayat tarzıyla şekillenen ticaret ve üretime ilişkin donanımlı hale getirirken, bir yandan da yarına hazır kılması gerektiğinin farkında. Yarının şartlarına hâkim olabilmenin yolu da bugünün yeni “İş Konseylerini” kurabilmekten geçiyor. İşte Dijital Teknolojiler ve Enerji gibi alanlarda kurulan konseyleri bu bağlamda değerlendiriyorum. Bu sayede çizilen vizyonlarla Türkiye bir teknoloji merkezi ve dijital koridora dönüştürülebilecektir. Böylece DEİK’in hayali gerçekleşecek, dijital dönüşümünü tamamlayan Türkiye teknoloji ihraç eden ülkeler arasında yerini alacaktır.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

“Türkiye’yi küresel ticarette bir üst lige teknoloji ve dijitalleşme çıkaracak.”

DEİK olarak, günümüzün yeni dinamikleri doğrultusunda, sanayi üretiminden finans yönetimine kadar artık her alanda teknolojiye dayanan bir gelişimi ve hatta dönüşümü yaşıyoruz. Türkiye’yi küresel ticarette bir üst lige çıkaracak en özel alanlardan biri ise elbette teknoloji ile birlikte dijitalleşme olacak. Dijitalleşmeye odaklanmak zorundayız. Bu dönüşümü yönetmek için mevcut altyapımızı, insan kaynağımızı ve ekonomimizi güncellemeliyiz. Dolayısıyla teknoloji alanında uluslararası çalışmalara imza atacak ve dijitalleşmeyi merkezine alacak bir mekanizma kurma ihtiyacı ile hızla dijitalleşen iş dünyası ve ekonomiler de göz önüne alındığında, dijital teknolojiler alanındaki gelişmelerin takip edilmesi, ekosistemi büyütecek ulusal ve uluslararası faaliyetler yürütmek amacıyla DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi kuruldu. Türkiye’nin teknoloji transferi de dâhil, yüksek teknolojili ve yüksek katma değerli ürün üretebilme potansiyeli bir hayli yüksek. Sanayideki dijital dönüşümü de destekleyecek ve sürdürülebilir ekonomiye lokomotif olacak bir network sahası oluşturma gayreti içindeyiz. DEİK olarak bu noktada, teknoloji ekseninde özel olarak mesai yapacak Dijital Teknolojiler İş Konseyimiz ile firmalarımızın bu alanda daha fazla yabancı yatırım alması ve yüksek katma değerli ürün ihracatının artırılması için dünyanın dört bir yanında çalışacağız.

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi Kurucu Başkanı Erdem Erkul, İş Konseyinin proaktif ve kendine has bir yürütme anlayışıyla faaliyet göstereceğine dikkat çekerek, “Üye yapımız ağırlıklı Türk teknoloji girişimlerinden oluşuyor. Dünyanın en büyük 10 teknoloji şirketi ile iş birliktelikleri yapan, önde gelen yatırımcıları ve girişim sermayesi ile ortaklığı bulunan şirketler. Piyasa değerlemeleri yüksek, çalışan sayıları, ihracat yaptıkları ülke sayısı gibi veriler ışığında Türkiye teknoloji ekosistemini temsil edebilecek boyutta bir üye yapısına sahibiz. Bu yapı bizi daha da güçlü kılıyor” dedi.

■ İkinci Antalya Diplomasi Forumu (2022)

17 devlet ve hükümet başkanı, 80 bakan, 39 uluslararası teşkilat temsilcisi başta olmak üzere 75 ülkeden diplomatlar, iş dünyası liderleri, akademisyenler, düşünce kuruluşları mensupları ile gençlik ve medya temsilcilerinin katıldığı İkinci Antalya Diplomasi Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın himayesinde 11-13 Mart 2022 tarihlerinde gerçekleştirildi. Forum kapsamında, “Diplomasiyi Yeniden Kurgulamak” başlığı altında, uluslararası ilişkiler bağlamında çok sayıda konu ele alındı. DEİK de diplomasinin yeniden kurgulanmasında etkileşimli ve çok paydaşlı bir tartışma platformu olarak önemli bir rol üstlenen Antalya Diplomasi Forumu’nda destekleyici kurum olarak yer aldı.

DEİK, Forum kapsamında, “Yeniden Asya: Sürdürülebilir Bir Bölgesel Büyüme” panelini DEİK Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Çalık, Bangladeş Dışişleri Bakanı A.K. Abdul Momen, Özbekistan Dışişleri Bakanı Abdulaziz Kamilov, Hint Okyanusu Kıyıları Birliği (IORA) Genel Sekreteri Büyükelçi Selman El Farisi, Asya’da Etkileşim ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (CICA) İcra Direktörü Büyükelçi Kairat Sarybay, Asya İşbirliği Diyaloğu (ACD) Başkanı Pornçai Danvivathana, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri Büyükelçi Hüsrev Nazıri ve Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi Kıdemli Araştırmacısı Altay Atlı’nın katılımlarıyla 12 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirdi.

■ DEİK yeni merkezinin açılışı (2022)

DEİK, Türkiye’nin en yüksek, Avrupa’nın ise sekizinci en yüksek binası olan Skyland’de iki kat satın alarak kendi mülküne sahip oldu. İstanbul’un Şişli ilçesinde plazaların yer aldığı Büyükdere Caddesi üzerindeki River Plaza’da kiracı olan DEİK, 2022 Mayıs’ta yeni binasına taşındı. DEİK’in yeni merkezinde İş Konseyleri ile birlikte daha verimli çalışacağını ve temsil

DEİK, ticari diplomasi faaliyetlerini daha güçlü bir şekilde gerçekleştirebileceği, kendi mülkü olan yeni ofisine Mayıs 2022’de taşındı.

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

“Biz üyelerimizin aidatlarıyla ayakta duran bir kuruluşuz.”

Ömer Cihad Bey’in başkanlığı döneminde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nde küçük bir yerimiz vardı. Büyüdükçe ihtiyaca cevap vermediğinden Zincirlikuyu’daki ofise kiralık olarak geçtik. Güzel bir mekândı. Fakat devlet başkanları, bakanlar, büyükelçiler, iş insanları gelip geldikçe, yer yetersizliğinden dolayı sürekli dışarıda yer kiralamak zorunda kalıyorduk. Mekân kiraları bir yana, dijital toplantı panoları, servislerin kurulması, kiralanması ve ikramlar ciddi maliyetler tutuyordu. Sonunda dedik ki, “Evet, bir yandan gelirlerimizi artırıyoruz ama giderlerimizi de azaltmamız lazım.” Finansman imkânlarımızı zorladık, biraz da Yönetim Kurulu Üyelerimiz ve İş Konseyi başkanlarımızın katkılarıyla aramızda para topladık. Önce mevcut yerimizi satın almak istedik; fakat mal sahibimiz satmak istemedi. Bunun üzerine bir Gayrimenkul Alım Komitesi oluşturduk. Ben de komitenin üyesiydim. Komite çalıştı, çeşitli alternatifleri inceledi, sonunda Seyrantepe’de GS stadyumunun yanındaki mevcut yerimizi, Skyland Plaza’daki 2 katlı yerimizi satın aldık.

DEİK’İN YENİ GENEL MERKEZİ

DEİK’in 2022 yılında satın aldığı yeni genel merkezi, İstanbul’un Levent ile Maslak arasındaki çok merkezi bir noktasında konumlanan, Türkiye’nin en yüksek binası ve Avrupa’nın sekizinci en yüksek binası olan Skyland’de yer alıyor.

Yeni genel merkezini özkaynaklarıyla satın alan DEİK, B kulesinin iki katında 3.520 metrekarelik bir alana yayılıyor. 27 çalışma bölümü ve 9 toplantı odasından oluşan merkezin en önemli özelliği, modüler sistemli 4 toplantı odasının birleştirilerek tek büyük bir mekâna dönüştürülebilmesi. Bu sayede büyük çaplı etkinlikler dahil yıllık faaliyetlerin yüzde 80’ini kendi merkezinde yapabilen DEİK, önemli bir tasarruf ve organizasyon kolaylığı elde ediyor.

Burası son derece prestijli bir yer. Şimdi birçok toplantımızı kendi merkezimizde yapıyoruz. Belki 500 kişilik bir toplantıyı ağırlayamayız ama 200-250 kişilik iki ayrı toplantıyı aynı anda yapabilecek durumdayız. Büyük salonlarımızın yanı sıra bölünebilen küçük salonlarımız ve her türlü teknik ekipmanımız var. Dolayısıyla daha büyük sayılı katılımların olduğu bir toplantı için bir otele gittiğimizde dahi teknik ekipmanımızı götürüp orada kendimiz kurabiliyoruz. Bu da bize büyük bir maliyet avantajı sağlıyor. Her hafta birkaç toplantı yaptığımız düşünüldüğünde, bu gibi tasarruflar yıllık toplamda büyük farklar yaratıyor.

Biz neticede üyelerimizin aidatlarıyla ayakta duran bir kuruluşuz. 2024 itibarıyla bütçemizin yüzde 47’sini aidatlardan, yüzde 53’ünü de sponsorluktan elde ettik. Bu da başarımızın bir göstergesidir. Üyelerimiz, aidatın yanı sıra en az bir o kadar da sponsorluk için destek veriyorsa, demek ki yapılan faaliyetten olumlu sonuçlar alıyorlar. Giderimizi ne kadar kısabilirsek, üyelerimizden o kadar az para toplarız ve toplanan paraları başka amaçlarla kullanabiliriz. Yeni ofisimizin bu anlamda bize büyük katkısı oldu. Dedik ki, “Bu da yetmez! Bir de gelir getirici bir yerimiz olsun!” Bu düşünceyle bize kira getirisi sağlayacak bir yer satın aldık, ikincisini almakla ilgili de girişimlerimiz var. Bu gibi yatırımlar bir kurumsal yapının devamı için önemlidir. Neden? İşin zor günü vardır, sıcak günü vardır, soğuk günü vardır. Belirli giderlerinizi azaltmışken, biraz da geliriniz varsa daha bağımsız bir şekilde, ayaklarınız daha yere basarak yolunuza devam edebilirsiniz.

Eğer siz X, Y, Z kurumlarından para alarak ayakta duruyorsanız, doğal olarak o kurumların etkisi altında kalabilirsiniz. Burada X, Y veya Z’nin kim olduğu önemli değil. Her seferinde oradan para alıyor durumunda olmak, adı konulmamış bir baskı veya etki oluşturabilir üzerinizde. Mevcut durumda kamu kaynaklarına ihtiyaç duymadan kendi ayaklarımızın üzerinde durmamız, bence bizim kadar ilişkili bakanlığımız olan Ticaret Bakanlığı’nı da rahatlatan bir durum. Ayrıca bizim yurt dışındaki statümüz açısından da finansal bağımsızlığımız çok önemli. Devletin en üst makamlarıyla ortak hareket ederken, bizim kim olduğumuz ve devletle ilişkimiz her zaman sorgulanmalara yol açar. Özellikle Avrupa’da ve ABD’de bizim gibi kuruluşların mali özerkliğine çok dikkat ederler. Ben de bu konuyu her toplantıda üstüne basa basa dile getiririm. Açılış konuşmalarımda standart bir paragrafım vardır: “Biz, 153 İş Konseyimizle, her 2 yılda bir bağımsız seçimlerle göreve gelen, hiç kamu kaynağı kullanmayan bir iş insanları örgütüyüz.” Şeffafız, denetime açığız. İçimiz çok rahat. Kim hangi boyutta denetim yapmak isterse yapabilir. Bu da bizi bizi güçlü kılan taraflardan bir tanesidir. Karşı tarafın size olan bakışını, gündemini bile değiştiren bir hususdur.

DEİK tarafından ikinci kez düzenlenen Ustalara Saygı Ödül Töreni'nde Rona Yırcalı, Şerif Egeli, Jak Kamhi ve İbrahim Bodur ödüle layık görüldü (27 Mayıs 2022).

kabiliyeti yüksek bir ortamda yeni bir enerji yakalayacaklarını belirten DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK açısından önemli bir sıçrama noktası olan bu gelişmenin önemini şöyle dile getiriyordu:

DEİK yolculuğumuz, 37 yıl önce bir ofisin küçük bir odasında başladı. Bugün ise, DEİK üyelerimizin aidat ve desteklerinden oluşan kendi bütçemizle, kuruluşundan 37 yıl sonra kendimize ait merkezimizi satın alarak yeni evimize taşınıyoruz. Ciddi bir kiradan ve genel giderden kurtulduğumuz, 100 araçlık otopark hakkı elde ettiğimiz yeni merkezimizde, ticari diplomasi faaliyetlerimizin yüzde 80'ini gerçekleştirebilecek imkâna kavuştuk. Hem lojistik avantajı, hem de maliyetini üyelerimizden aldığımız faaliyetlerin giderlerinin azaltılacak olması sebebiyle DEİK ailemiz için yeni merkezimiz çok önemli bir kazanım oldu.

Yeni merkezimiz, İstanbul'un prestijli mekânları arasında olan Skyland'de yer alıyor. Levent'teki 2.200 metrekarelik kiralık yerdeki merkezimizi, hem kendi mülküne sahip olmak anlamında, hem de fiziki anlamda yüzde 60 büyüttük. 3.520 metrekarelik yeni merkezimizde, 27 çalışma bölümü ve 9 toplantı odası var. Modüler sistemli 4 toplantı odasının birleştirilerek, büyük etkinliklere ev sahipliği yapacak büyük toplantı odası haline gelmesiyle önemli bir imkâna sahip olduk. Buradaki atmosferle, pozitif ve azimli DEİK ailemizin enerjisi daha fazla birleşecek, Türkiye'nin küresel ufku olarak, daha aktif bir şekilde yolumuza burada devam edeceğiz. Daha kullanışlı alanlarıyla İş Konseylerimizin kendilerini evlerinde gibi hissedecekleri yeni merkezimizde, ticari diplomasi faaliyetlerimizi daha güçlü bir şekilde gerçekleştirmek için "Buradayız" demenize vesile olanlara ve bu mekânın satın alma sürecinde destek verenlere, gönülden teşekkür ediyorum.

■ II. Ustalara Saygı Ödül Töreni (2022)

DEİK yeni merkezinin açılışı ve II. Ustalara Saygı Ödül Töreni, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımı ve dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, DEİK Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri ve İş Konseyi Başkanlarının katılımıyla DEİK Başkanı Nail Olpak'ın ev sahipliğinde 27 Mayıs 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK'in Skyland'de yer alan yeni merkezinin açılışının ardından, ikincisi gerçekleştirilen Ustalara Saygı Ödül Töreni'nde, DEİK'in küresel yolculuğunda ilk imzaları atarak, Türk iş dünyasının pusulası olan ticari diplomasinin ustaları ödüllendirildi. Ticaret Bakanı Mehmet Muş ve DEİK Başkanı Nail Olpak tarafından Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Büyük Usta Ödülü takdim edilirken, DEİK ailesinin ticari diplomasi alanındaki usta isimleri Rona Yırcalı, Şerif Egeli, Jak Kamhi ve İbrahim Bodur ödüle layık görüldü.

■ DEİK Ticari Diplomasi Ödül Töreni (2023)

DEİK, İş Konseyleri 2022 Yılı Olağan Mali Genel Kurulu'nu 14 Ocak 2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. İş Konseylerinin faaliyetlerinin görüşüldüğü Genel Kurul'un ardından dördüncüsü düzenlenen DEİK Ticari Diplomasi Ödül Töreni ise Türk iş dünyasının ticari diplomasi sanatkârlarını bir araya getirdi. Dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, DEİK İş Konseyi Başkanları ve iş insanlarının katılımlarıyla DEİK Başkanı Nail Olpak ev sahipliğinde düzenlenen DEİK Ticari Diplomasi Ödül Töreni'nde, 2022 yılında gerçekleştirdikleri ticari diplomasi faaliyetleriyle 6 kategoride üstün performans gösteren 12 DEİK İş Konseyi ödüllendirildi.

DEİK'in 151 İş Konseyi ile ihracat ailesine verdiği desteğe dikkat çeken DEİK Başkanı Nail Olpak, ihracat rakamlarının da DEİK'in çalışmalarının yararını net bir şekilde gösterdiğini şöyle açıkladı:

1923 yılında 50 milyon dolar ihracat ile başladı ihracat yolculuğumuz. 1984 yılında ilk defa 7 milyar doları gördük. Dışa açılma politikasıyla ekonomimiz güçlenmeye ve kazan-kazan ilkesiyle ilişkiler gelişmeye başladı. Bu süreç, yeni ihtiyaç ve yapılanmaları da beraberinde getirdi. Bunlardan birisi de şu an tüm dünyaya yayılmış 151 İş Konseyiyle Türkiye'nin Ticari Diplomasisini yürüten DEİK oldu. DEİK'in ticari diplomasi faaliyetlerinin artmasıyla Dış ekonomik

Gerçekleştirdikleri ticari diplomasi faaliyetleriyle üstün performans gösteren 12 DEİK İş Konseyi'ne ödülleri DEİK Ticari Diplomasi Ödül Töreni'nde takdim edildi (14 Ocak 2023).

ilişkilerimiz de önemli bir ivme yakaladı. O günden bu yana, ülkemizin dış ekonomik ilişkilerini daha iyi bir noktaya taşımak için tüm gücümüzle yol alıyoruz.

2022 yılında düzenlediğimiz etkinliklerle en çok ticaret yaptığımız ülkeleri kıyasladığımızda aralarında ciddi bir örtüşme olduğunu görüyoruz. En çok ticari diplomasi etkinliği düzenlediğimiz 11 ülke, aynı zamanda en çok dış ticaret hacmimiz olan ülkeler. Bir diğer sonuç ise toplam ihracatımızla İş Konseyimiz olan ülkelere yaptığımız ihracatı karşılaştırdığımızda ortaya çıkıyor. 2022 yılındaki 254 milyar dolar ihracatımızın 250 milyar dolarını İş Konseyimiz olan ülkelere yapmışız. Bu da DEİK olarak, İş Konseylerimizin ihracat ailesine verdiği desteğin anlamını gösteriyor.

DEİK nehrinin debisi yüksek. Geçen yıldan bu yana 1.800'ün üzerinde etkinlik yaptık. Ticari diplomasi misyonumuzu ve küresel networkümüzü Türkiye'nin dijital teknoloji firmalarıyla buluşturmak için Dijital Teknolojiler İş Konseyimizi kurduk. Paraguay, Uruguay, Liberya, Botsvana ve Dijital İş Konseylerinin kuruluşuyla İş Konseyi sayımız 151'e ulaştı. Yakında, Esvatini Krallığı ve Brunei İş Konseylerini de ailemize katacağız. İş Konseylerimizle daha verimli çalışmak ve temsil kabiliyeti daha iyi bir ortamda yeni bir enerji yakalamak için yeni merkezimize taşındık. Geçtiğimiz günlerde de, üyelerimizin nabzını daha iyi tutmak için Üye Memnuniyet Anketimizi yaptık ve ne mutlu ki anketimize katılan üyelerimizin memnuniyetini yüzde 81 olarak tespit ettik. Sonuçlar bize daha da gayretle çalışmamız için ekstra motivasyon verdi.

7. İstanbul PPP Haftası (2023)

Kamu Özel İş Birliği Araştırma Merkezi tarafından Ocak 2023'te 7'ncisi düzenlenen İstanbul PPP Haftası, "Kamu-Özel İş Birliği: İnsana, Çevreye, Ekonomiye Yatırım" temasıyla gerçekleştirildi. DEİK Başkanı Nail Olpak, etkinliğin açılış konuşmasında PPP projelerinin sayısının gelecekte artacağını vurgulayarak, "PPP projelerini klasik müteahhitlik projeleri gibi değil, risk ve fayda analizi çerçevesinde işin sosyolojisiyle beraber kamu ve özel sektörün hem riski hem de faydayı paylaştığı projeler olarak görüyoruz" şeklinde konuştu. Uluslararası Sürdürülebilir Dayanıklılık Merkezi (ISRC) Başdanışmanı David Baxter ise yaklaşık 10 yıldır Türkiye'deki PPP projelerini takip ettiğini aktararak şunları kaydetti:

Bu konudaki en etkileyici şey, Türkiye'nin gerçekleştirdiği dev sayıdaki PPP projesi. Kesin istatistikleri hatırlayamıyorum ama yaklaşık 3-4 yıl önce dünyadaki PPP projelerinin yaklaşık yüzde 60'ı Türkiye'de veya Türk şirketleri tarafından yapılıyordu. Türkiye, PPP konusunda lider. PPP uygulamalarındaki birçok pratik Türk PPP'ler tarafından geliştirildi. Türkiye, PPP projeleri konusunda en iyisi ve birçok ülke Türkiye'yi kopyalıyor. PPP projeleri hükümet ve özel sektör arasında iyi bir köprü. Özel sektöre, projeleri daha iyi, daha verimli ve daha ekonomik bir şekilde yapabilmeleri için hükümetlere yenilik getirme şansı veriyor.

Kamu Özel İş Birliği Araştırma Merkezi Başkanı Eyüp Vural Aydın ise yaptığı konuşmada, 41 ülkeden Kamu-Özel İş Birliği profesyonellerini ağırladıklarını belirterek,

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"Türkiye, dijital yeniliklere ve yatırımlara açık, teknolojiye meraklı bir ülke."

Türkiye, dijital yeniliklere ve yatırımlara açık, genç nüfusuyla teknolojiye meraklı bir ülke. Türkiye'de fiber internet, nesnelerin interneti, makine öğrenimi, akıllı uç bilişim ile hız kazanan dijitalleşme süreci 2021 yılında 5G, siber fiziksel sistemler, metaverse, blokzincir, karar zekâsı, derin öğrenme ve çoklu bulut teknolojilerine yoğunlaştı. Örneğin bu dönemin somut bir örneği olarak Türkiye oyun sektöründe dünyada parlayan bir yıldız konuma geldi. 2022 ise yılında yapay zekâ kullanımının yaygınlaşması, hiper-otomasyon, sürdürülebilir teknoloji, sektörel bazda bulut bilişimin kullanımının artması gibi alt segmentlerde ülkemizde büyük gelişmeler gözlendi.

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"Özellikle yüksek teknolojiye dayalı sektörlere önem vermemiz gerekiyor."

Ben TİM başkanlığım süresinde hep şunu dile getirdim, katma değerli ürün üretmenin dört yolu var; inovasyon, tasarım, Ar-Ge ve Ür-Ge. Teknolojideki kaslarımızı güçlendirip ihracat kg başı fiyatımızı 4-5 dolarlara çıkarabilmemiz lazım. TOGG'un yazılımını yapan Almanya doğumlu bir mühendis beni ziyaret etti ve "Size sevindirici bir haberim var. Biz elektrikli araba konusunda rakiplerimizle aynı anda işe başladık ve yazılımın yüzde 100'ü bize ait. Bizim yazılımımız şu an rakiplerin yazılımından çok daha iyi. Birkaç yıl sonra dünyadaki en iyi yazılıma sahip elektrikli araba üreten 3-4 ülkeden birisi olacağız ve bunu devamlı geliştireceğiz" dedi. Bunlar çok güzel şeyler.

Bundan 7-8 yıl önce orta gelir tuzağı diye bir gündem konusu vardı. Eğer milli gelirde 10 bin dolar rakamından yukarıya sıçrayamazsanız bu orta gelir tuzağına takılıp kalmış oluyorsunuz. Türkiye'nin ise 25 bin dolarlık bir GSMH hedefi var. Bunun için de geleceğe yönelik baktığımızda, özellikle yüksek teknolojiye dayalı sektörlere önem vermemiz gerekiyor. Uzay, havacılık sanayi ve savunma sanayi bizim için çok kritik sektörler. Mesela Amerika'ya baktığımızda devlet birçok konuda NASA'ya çok büyük teşvikler vermiş, özel sektörün yapamayacağı yatırımlar yapmış. Bu çalışmaların sonucunda da ana konu etrafında ortaya yan ürünler çıkmış ve bu yan ürünlerden de özel sektör fevkalade faydalanmış. Biontech'e baktığımızda, salgın öncesi ve sonrası şirketin gelmiş olduğu noktayı düşünürsek "health care" konusunun önemini daha iyi anlayabiliriz. Şimdiki hedefleri ise kanserle ilgili bir aşı bulabilmek. İşte Türkiye'nin de aynı şeyleri yapabilmesi gerekiyor. Bunlar için büyük Ar-Ge yatırımları yapılması lazım. Bu elektrikli araç aküleri-pilleri için de geçerli, elektrikli kamu araçları için de geçerli, örnekleri çoğaltabiliriz.

DEİK 5. Ticari Diplomasi Ödülleri Töreni'nde 6 farklı alanda gerçekleştirdikleri başarılı faaliyetleriyle ticari diplomasinin "en"leri ödüllendirildi (20 Ocak 2024).

"Türkiye'de 1984 yılında başladığımız süreç 88,5 milyar dolarlık proje kapanışına kadar erişti. Baktığımızda bu rakam çok mu ya da verilen garantiler gerçekten projelerle karşılaştırdığınızda ne noktalarda? 2021 bütçesine baktığımızda, yıllık olarak bizim kamu yatırımlarımızın sadece yüzde 2'si, gayri safi milli hasılamızın ise sadece binde 4'ü düzeyinde yıllık garanti ödemeleri olduğunu görüyoruz. Yani aslında Türkiye Cumhuriyeti, altyapısını önemli derecede etkin ve sağlam bir finansmanla özel sektörü kullanarak gerçekleştirmeyi başarmış bir noktada. Bunu da 41 ülkeden gelen delegelerimizle paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum" dedi.

■ DEİK 5. Ticari Diplomasi Ödülleri (2024)

DEİK, İş Konseyleri 2023 Yılı Seçimli Olağan Genel Kurullarını ve Ticari Diplomasi Ödül Töreni'ni, Nail Olpak'ın ev sahipliğinde 20 Ocak 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Seçimli Olağan Genel Kurulların ardından T.C. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK Yönetim Kurulu Üyeleri, DEİK İş Konseyi Başkanları ve diplomatik misyon temsilcilerinin katılımıyla DEİK 5. Ticari Diplomasi Ödülleri Töreni düzenlendi. Törende, 2023 yılında "Kaynak Geliştirme", "Üye İlişkileri", "Medya Görünürlüğü", "Networking", "Diaspora" ve "Üstün Performans" alanlarında gerçekleştirdikleri faaliyetleriyle ticari diplomasinin "en"leri 6 kategoride 12 ödül ile ödüllendirildi.

DEİK ailesi, özel sektör kuruluşları, iş insanları ve kamu kurumlarının yoğun çabaları ile 2023'te ekonomik alanda ümit verici rakamlara ulaşmayı başardıklarını belirten Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, küresel jeopolitik gerilimler, ticaretteki daralma, ağır enflasyon dalgası ve buna bağlı ekonomide durgunluğun olumsuz etkilerine rağmen Türkiye'nin ihracatının 2023'ün 9 ayında yüzde 4,7 büyüdüğünü, son 13 çeyrekte ise Türkiye ekonomisinin kesintisiz şekilde büyümeye devam ettiğini hatırlattı. "DEİK, bu minvalde dünyanın hemen her ülkesinde eşine az rastlanabilir bir iletişim kapasitesiyle bizim için iftihar vesilesi olarak her zaman görevini layıkıyla yapıyor" diyen Bolat, "Yurt dışına beraber uçtuğumuz, tüm ülkeleri adeta taradığımız, Türkiye'nin dış ticaretine ve Türkiye'nin dış hizmet gelirlerine biraz daha katkı nasıl yapabiliriz diye cansiperane çalıştığımız kurumlarımızdan biri DEİK. Bundan sonra da çalışmalarımız böyle artarak devam edecek" şeklinde konuştu.

"2023 yılı ihracat hedefimizi zor koşullara rağmen aşarak 255,8 milyar dolara ulaştık. Hizmet ihracatımızla beraber bu yıl 375 milyar dolar hedefimiz var. Bu bağlamda her bir İş Konseyimizden beklentimiz, ihracatımızı artırma önceliğimizin yanında, dış ekonomik ilişkilerimizin tümünde, o ülkeyle ve sektörle ilişkimizi sayısal olarak lehimize geliştiren somut adımlar atmak, buna fiili katkı sağlamak" şeklinde konuşan DEİK Başkanı Nail Olpak ise, "İş Konseylerimiz ile birlikte bir kanadımız ülkemiz, diğer kanadımız dünya olmak üzere, küresel ticari diplomasi faaliyetlerimizle Türkiye için çalışmaya devam edeceğiz" mesajını verdi.

■ DEİK Kadın Platformu (2024)

Kadınların iş dünyasında daha etkin ve daha görünür olmasını sağlamak ve üst düzey yönetici pozisyonlarında kadın temsiliyetinin artırılması için farkındalık oluşturmak amacıyla kurulan "DEİK Kadın Platformu" 2024 yılında çalışmalarına başladı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK Kadın Platformu Başkanı Ebru Özdemir, DEİK'in Kadın İş Konseyi başkanları ve üyelerinin katılımlarıyla gerçekleştirilen lansmanda, kadınların iş dünyasına kattığı değere vurgu yapıldı.

Platformun tanıtım etkinliğinde konuşan Bakan Mahinur Özdemir Göktaş, Türkiye'nin her yerinde kadın girişimciliğini desteklediklerini belirterek, "DEİK'i Türkiye'nin küresel vizyonunun belirlenmesinde ufuk açıcı, yenilikçi ve dinamik bir platform olduğunu görüyoruz. DEİK çatısı altında bir kadın platformunun kurulmasıyla iş dünyasında daha fazla kadının aktif rol alması bizleri son derece mutlu ediyor. DEİK gibi Türkiye ekonomisini dünyaya taşıyan böylesi önemli bir platformda kadın temsiliyetinin daha da artmasını önemli buluyoruz. DEİK İş Konseylerinin

DEİK Kadın Platformu'nun tanıtımı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın da katılımıyla DEİK merkezinde yapıldı (7 Mart 2024).

yönetimlerinde daha fazla kadının yer alması demek, ülkemizin yeni yatırımlarla buluşması demektir. Türkiye Yüzyılı kadınların yüzyılı olacak" şeklinde konuştu.

■ 37. DEİK Olağan Seçimli Genel Kurulu ve 3. Ustalara Saygı Ödül Töreni

DEİK'in 37. Olağan Seçimli Genel Kurulu ve 3. Ustalara Saygı Ödül Töreni, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fatih Kacır'ın katılımlarıyla 25 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. DEİK'in yeni dönemde görev yapacak Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetim Kurulu Üyelerinin seçildiği 37'inci Olağan Seçimli Genel Kurulu'nun ardından gerçekleştirilen Ustalara Saygı Ödülleri'nde, küresel çalışmalarıyla DEİK'e kalıcı değerler katan TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, merhum iş insanları Şarık Tara, Ali Osman Ulusoy ve Ahmet Şahap Ünlü ödüllendirildi.

Ustalara Saygı Ödülleri'nde TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ödülünü Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat ve DEİK Başkanı Nail Olpak'ın elinden aldı (20 Ocak 2024).

Türkiye'nin gelişmesine, ekonomisinin büyümesine, ihracatının artmasına katkı yapan, ve istihdam oluşturan DEİK üyelerine teşekkür eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "DEİK kurulduğu 1985 yılından bu yana Türk özel sektörünün dış ticaret, uluslararası yatırımlar, hizmetler ve lojistik başta olmak üzere dış ekonomik ilişkilerini yürütme konusunda çok özel bir görev üstleniyor. DEİK, ticaret diplomasimizin çatı kuruluşu olmasının yanı sıra ülkemiz iş dünyasının önde gelen aktörlerini aynı zeminde buluşturan temsil kabiliyeti en yüksek platformdur. DEİK, 152 İş Konseyi ve 5 bin üyesi ile özel sektörümüzün dünyaya açılan penceresidir. DEİK'in bu kapsayıcılığı ve kuşatıcılığını ülkemiz adına önemli bir imkân, gerçekten büyük bir avantaj olarak görüyoruz. Resmi ziyaretler ve uluslararası toplantılar vesilesiyle nereye gitsek orada ticaret diplomasimizin bayraktarları siz kardeşlerimizin bir etkinliğine, iş forumuna veya farklı bir programına muhakkak rastlıyoruz. Türkiye ile dünyanın geri kalanı arasında kurduğu ticaret köprülerini, gönül köprüleriyle perçinleyen DEİK camiasıyla iftihar ediyoruz" şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yılda 2 bin etkinlik düzenlenmesinin azımsanmayacak bir başarı olduğunu, bunların bazılarına kendisinin de şahsen iştirak ettiğini belirtti. DEİK üyeleriyle farklı vesilelerle bir araya geldiklerini, istişarelerde bulunduklarını, sorunlara ortak akılla çözüm yolları aradıklarını aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türk ekonomisine ve dış ticaretine dair her konuda sizlerle yakın diyalog içinde olmanın gayretindeyiz. Türkiye için çalışan, ihraç eden, Türk ekonomisine güvenerek yatırımlarını artıran, Türkiye Yüzyılı'nın inşasına omuz veren herkesin yanındayız. Kalbi Türkiye için çarpan, Türkiye için hayal kuran, büyük ve güçlü Türkiye hayaliyle heyecanlanan, Türkiye'nin müreffeh ve mutlu yarınları için ter döken herkesin başımızın üstünde yeri var" dedi.

DEİK'in 37. Olağan Seçimli Genel Kurulu İstanbul'da gerçekleştirildi (25 Mayıs 2024).

1985 yılından itibaren DEİK'in, Türkiye'nin ihracat misyonunun öncülüğünü yapan lokomotiflerden biri olduğuna dikkat çeken Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, "Ticaret Bakanlığımız, DEİK ve diğer iş dünyası STK'larımız ile hep birlikte güçlü bir Türkiye Milli Takımı'yız. Hedefimiz, günlük ortalama 1 milyar dolar mal ihracatını günlük 1,5 milyar dolar seviyesine çıkarabilmektir. Önümüzdeki dönemde de Ticaret Bakanlığımız ve DEİK arasındaki tamamlayıcılık ve iş birliğinin artarak devam edeceğinden kuşku duymuyoruz" şeklinde konuştu.

DEİK Başkanı Nail Olpak ise konuşmasında, "küresel ticaretteki trendlere göre kurgulanan stratejilerle yeni fırsatlara odaklanma" mesajı verdi. Covid-19 salgını ile birlikte küresel ekonomide önemli değişimler yaşandığını ve ticaretin kurallarının yeniden yazıldığını belirten Olpak, "Küresel ticaretin ise nasıl bir seyir izleyeceği henüz belirsiz. Bir senaryoya göre ticaret, jeopolitik olarak yakın ülkeler arasında artarken miktar olarak azalacak. Diğer senaryoya göreyse, ülkeler farklı ülkelerle ticari ilişkiler geliştirerek tedarik zincirinde çeşitlenmeye gidecek, bu da ticareti artıracak. Bu süreçte, yeni fırsat ve tehditlerin ortaya çıktığına şahit oluyoruz. Yeşil dönüşümün getirdiği yatırım ve büyüme fırsatlarını da, risklerini de görüyoruz. DEİK olarak, tüm bu küresel trendleri yakından takip ediyor, strateji ve faaliyetlerimizi buna göre şekillendiriyoruz" dedi.

İş Konseylerinin çalışmaları

■ Yeni kurulan İş Konseyleri

DEİK bünyesinde 2021-2023 yılları arasında Afrika kıtasında 3, Amerika kıtasında 2 ve sektörel İş Konseyi olarak da 1 olmak üzere 6 yeni İş Konseyi kuruldu.

DEİK/Türkiye-Uruguay İş Konseyi (2021)

DEİK/Türkiye-Uruguay İş Konseyi, 2021 yılında iki ülke arasındaki mevcut iş birliği potansiyelini değerlendirmek ve ikili ticari-ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir platform oluşturmak amacıyla kuruldu. Türkiye tarafı Başkanı Faruk Kayar oldu.

2021-2023 yılları arasında kurulan İş Konseyleri

2021
DEİK/Türkiye-Uruguay İş Konseyi

2022
DEİK/Türkiye-Botsvana İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Liberya İş Konseyi
DEİK/Türkiye-Paraguay İş Konseyi
DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi

2023
DEİK/Türkiye-Esvatini İş Konseyi

Türkiye'nin Uruguay'la geçmiş dönemlerde coğrafi uzaklık nedeniyle sınırlı kalan ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla, Latin Amerika ve Karayipler'e açılım politikası kapsamında T.C. Montevideo Büyükelçiliği Mart 2021 tarihinde faaliyete geçti. Uruguay Dışişleri Bakanı Francisco Bustillo'nun 21-24 Ağustos 2021 tarihleri arasında Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret kapsamında da Türkiye-Uruguay İş Konseyi Kuruluş Anlaşması imzalandı.

23 Nisan 2022 tarihinde ise Uruguay'a Dışişleri Bakanı düzeyinde gerçekleştirilen ilk ziyarette dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile Uruguay Dışişleri Bakanı Francisco Bustillo ile bir araya geldi. Bu görüşmelerde iki ülke arasında Karşılıklı Yatırımların Güçlendirilmesi Anlaşması ve Serbest Ticaret Anlaşması İstikşafi Görüşmelerine Dair Referans Belgesi imzalandı. Türkiye'nin Uruguay ile ilişkilerini ileriye götürmek istediğini belirten Çavuşoğlu, "Kültür, sağlık, eğitim ve savunma sanayi başta olmak üzere birçok alanda ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz. İmzaladığımız anlaşmalarla ticari ilişkilerimizi yakın gelecekte 1 milyar dolar seviyesine çıkartabilmeyi umut ediyoruz" şeklinde konuştu. Ziyaret sırasında Montevideo Büyükelçiliğinin resmi açılışı da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Botsvana İş Konseyi (2022)

DEİK/Türkiye-Botsvana İş Konseyi, 10 Ekim 2022 tarihinde DEİK ile karşı kanat kuruluşu Business Bostwana ve Botsvana İhracatcılar ve İmalatçılar Birliği arasında imzalanan anlaşma ile kuruldu.

DEİK/Türkiye-Liberya İş Konseyi (2022)

DEİK/Türkiye-Liberya İş Konseyi 2022 yılında kuruldu. Türkiye tarafı Başkanı Semih Fermanlı oldu. 6 Mayıs 2022 tarihinde Liberya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı ve beraberindeki heyet ile bir çalışma toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Paraguay İş Konseyi (2022)

DEİK/Türkiye-Paraguay İş Konseyi 2022 yılında iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmeye ve sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olmak amacıyla kuruldu. İş Konseyi'nin Kurucu Başkanlığını Ahmet Adnan Baduk yaptı.

Türkiye ile Paraguay arasında turizmde iş birliği anlaşması, 8 Kasım 2022'de Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy ile Paraguaylı mevkidaşı Sofia Montiel de Afara tarafından imzalandı. Paraguaylı Bakan Afara'nın, ülkelerindeki televizyon kanallarında birçok Türk dizisinin yayımlandığını ve ilgiyle izlendiğini söylediğini aktaran Ersoy, atılan adımlar ve ortaya çıkan yeni fırsatların, Paraguay ile son yıllardaki ikili ilişkileri daha da artıracağına işaret etti.

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi, DEİK'in 148'inci İş Konseyi olarak 2022'de kuruldu. Kurucu başkanlığını Dr. R. Erdem Erkul'un yaptığı İş Konseyi'nin kuruluş çalıştayı, DEİK Başkanı Nail Olpak, Başkan Yardımcıları Serkan Sevim ve Fahrettin Oy-

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi'nin Sanayi Bakanı Mehmet Fatih Kacır ile yaptığı istişare toplantısı (10 Kasım 2023).

lum ile Komite Başkanlarının katılımlarıyla 21 Temmuz 2022 tarihinde gerçekleştirildi. 9 stratejik alt sektörde (Fintek, Oyun, Siber Güvenlik, Girişim Sermayesi, Bulut, Yazılım, Sağlık Teknolojileri, Mobil ve Yenilikçi Teknolojiler) komiteler hayata geçiren İş Konseyi'nin hedefi Türkiye'nin bir teknoloji merkezi haline getirilmesi, Türkiye'nin teknoloji ihracatının artırılması ve Fortune 500'deki Türk şirket sayısının teknoloji kaldıracıyla artırılması olarak belirlendi.

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi İstişare Toplantısı, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, DEİK Başkanı Nail Olpak, İş Konseyi Başkanı Erdem Erkul ve üyelerin katılımlarıyla 18 Kasım 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda, dijital teknolojilerdeki gelişme, talep ve beklentiler ele alındı.

İş Konseyi'nin 2022 çalışmaları kapsamında "Bilişim Sektörünün Yurt Dışına Açılımında Finansmanın Önemi: Bilişimin Yıldızları (E-Turquality) Destek Programı, Prefinansman ve Türk Eximbank Destekleri" tanıtım toplantısı ve "Finansın Geleceği: Fintech Globalden Trendler & Uygulamalar" yuvarlak masa toplantısı düzenlendi; ayrıca TAİK tarafından organize edilen 12. Türkiye Yatırım Konferansı kapsamında "Invest in Turkish Tech and Entrepreneurship Network" paneli 21 Eylül 2022 tarihinde New York'ta gerçekleştirildi.

DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı iş birliğinde "Dijitalleşmede Potansiyeli Yakalamak: AB Fon Fırsatları" toplantısını 1 Kasım 2023 tarihinde Erdem Erkul ve Bülent Özcan başkanlığında hibrit olarak gerçekleştirdi. Toplantıda, AB'nin dijitalleşme alanında sağladığı finansman fırsatları, Dijital Avrupa, Ufuk Avrupa ve Sınır Ötesi İş Birliği programları ele alındı. 10 Kasım 2023 tarihinde ise Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi Başkanı Erdem Erkul, DEİK Genel Sekreteri Caner Çolak ve 70'e yakın üyenin katılımlarıyla "Dijital Teknolojiler İş Konseyi İstişare Toplantısı" düzenlendi. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Kacır, yaptığı konuşmada, DEİK ve Dijital Teknolojiler İş Konseyi'nin Türkiye'nin dijital teknolojiler hamlesi için önemini şu sözlerle dile getirdi:

Ülkemizde ticaret diplomasisi denildiğinde akla gelen ilk kurum olan DEİK bünyesinde kurulan Dijital Teknolojiler İş Konseyi, küresel dijital ekonominin gidişatını dikkate aldığımızda hem çok doğru hem de zamanında bir adım. Bugün 101 teknoparkımızda 2 bin 600'den fazlası kuluçka firması olmak üzere 9 bin 800'den fazla teknoloji girişimi, 100 binden fazla istihdam sağlayarak faaliyetlerine hız kesmeden devam ediyor. Teknoparklarımızdaki işletmelerimizin ihracat rakamı 10 milyar dolara ulaştı. Sayıları 1.600'ü aşan Ar-Ge ve tasarım merkezlerimiz yüksek teknoloji odaklı önemli projelere ev sahipliği yapmakta. 2023 Küresel Start-up Ekosistemleri Raporu'na göre İstanbul'un girişimcilik ekosistem değeri yüzde 103 büyüdü ve Güçlü Erken Aşama Ekosistemler sıralamasında ilk sırada yer aldı. Aynı zamanda İstanbul, erken aşama fonlama ve yatırımcı faaliyetleri ile teknoloji yeteneklerini işe alma becerisinde Avrupa'nın en iyi 10 ekosistemi arasında bulunuyor. Arzumuz, 2030 yılına geldiğimizde ülkemizdeki teknogirişim sayısını 100 bine çıkarmak. Türkiye'den daha fazla Turcorn, daha fazla lider teknoloji girişimi çıkarmak. Küresel dijital ekonomide pazar değil, ürün ve hizmet ihraç eden bir ülke olmak. DEİK ve Dijital Teknolojiler İş Konseyi'nin üyeleriyle iş birliği içerisinde ortak girişimler başlatarak, büyük çaplı etkinliklere katılım sağlanması, girişimci ve iş insanlarının karşılıklı ziyaretlerinin artırılması yoluyla iş birliği imkânlarının geliştirilmesi de ikili ticari ve ekonomik ilişkilere ivme kazandıracaktır.

DEİK/Türkiye-Esvatini Krallığı İş Konseyi (2023)

DEİK/Türkiye-Esvatini Krallığı İş Konseyi, 2023 yılının Şubat ayında kuruldu. Konseyin Kurucu Başkanı Mehmet Cihat Demir oldu.

■ Mevcut İş Konseylerinin faaliyetleri

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri

Türkiye-Afrika 3. İş ve Ekonomi Forumu, T.C. Ticaret Bakanlığı ev sahipliğinde, Afrika Birliği iş birliği ve DEİK organizasyonu ile 21-22 Ekim 2021 tarihlerinde, "Birlikte Daha Güçlü" mottosuyla İstanbul'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Güney Sudan Cumhurbaşkanı Yardımcısı James Wani Igga, Afrika Birliği Komisyonu (AfB) Ekonomik Kalkınma, Ticaret, Sanayi ve Madencilik Komiseri Albert Muchanga ve Afrika İş Konseyi Başkanı (AfBC) Amany Asfour'un katılım sağladığı foruma 45 ülkeden 35 bakan, 6 bakan yardımcısı ve 3 binden fazla iş insanı katıldı. Çeşitli panellere ve ikili görüşmelere sahne olan forumun G2B oturumlarında "Afrika'da

Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu'nun 4'üncüsü Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Afrika Birliği Dönem Başkanı Komorlar Cumhurbaşkanı Azali Assoumani'nin de katılımıyla gerçekleşti (12-13 Ekim 2023).

Yatırım Fırsatları ve Hedef Sektörler" teması ele alındı. Forum boyunca "Türkiye-Afrika Kadın Liderlik Diyaloğu" gibi öne çıkan konuların yanı sıra "Türkiye ve Afrika Arasında Tarım ve Tarımsal Sanayi İş Birliği" ve "Türkiye'nin ve Afrika'nın İnovasyona Yaklaşımı ve Artan Yatırımlar" konuları masaya yatırıldı.

Türkiye-Afrika 4. İş ve Ekonomi Forumu ise, T.C. Ticaret Bakanlığı ile Afrika Birliği ortaklığında ve DEİK organizasyonuyla 12-13 Ekim 2023 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Afrika Birliği Dönem Başkanı Komorlar Cumhurbaşkanı Azali Assoumani'nin katılım sağladığı forumda, Afrika ülkelerinden 24 bakan ve bakan yardımcısı, resmi yetkililer, kıtada faaliyet gösteren 6 uluslararası kuruluşun genel sekreterleri ve üst düzey temsilcileri ile Türkiye ve Afrika'dan 3.900 dolayında iş insanı yer aldı. Forum kapsamında farklı konularda 6 adet panel toplantısı ve birçok G2B ve B2B görüşmesi gerçekleştirildi; ayrıca katılımcı ülkeler arasında çapraz görüşmeler düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi

Türkiye-Angola İş Forumu, Angola Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı João Manuel Gonçalves Lourenço, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Angola Cumhuriyeti Ulaştırma, Enerji, Sanayi ve Tarım Bakanları, DEİK Başkanı Nail Olpak ve her iki ülkenin büyükelçilerinin katılımıyla 28 Temmuz 2021 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Etkinliğe 140 dolayında Türk ve Angolalı iş insanı katılım sağladı. DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi Başkanı Abdullah Eriş, toplantıda yaptığı konuşmada "Angola'da gerçekleştirilen reformları ilgiyle takip ediyoruz. Özelikle ekonomiyi çeşitlendirme çalışmalarını ve özelleştirme programlarını çok kıymetli buluyoruz" dedi. Eriş, Türk iş dünyasının birçok alanda Angola'nın ihtiyaçlarını karşılayabileceğini vurguladı.

Angola-Türkiye İş Forumu, DEİK ve Angola Yatırım ve İhracatı Teşvik Ajansı (AIPEX) organizasyonunda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Angola Cumhurbaşkanı João Lourenço, DEİK Başkanı Nail Olpak, AIPEX Başkanı A. Henriques da Silva, DEİK/Türkiye-Angola İş Konseyi Başkanı Abdullah Eriş, Türk ve Angolalı firma temsilcilerinin katılımlarıyla 18 Ekim 2021 tarihinde Angola'nın başkenti Luanda'da gerçekleştirildi. Açılış konuşmalarının ardından gerçekleşen imza töreninde bazı Türk şirketlerinin Angolalı muhataplarıyla iş birliği anlaşmaları imzalandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, iki ülke arasında müteahhitlik alanında da büyük bir potansiyel bulunduğunu ve bugüne kadar Türk müteahhitlik firmalarının Angola'da 809 milyon dolar değerinde 5 proje gerçekleştirdiğini söyledi.

DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi

Cezayir-Türkiye Enerji İş Birliği Yuvarlak Masa Toplantısı, Türkiye-Cezayir Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) II. Dönem Toplantısı vesilesiyle dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ve Cezayir Enerji Bakanı Mohamed Erkab, T.C. Cezayir Büyükelçisi Mahinur Özdemir ve DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konsey Başkanı Fuat Tosyalı'nın katılımlarıyla 10 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirildi.

MESUT TOPRAK (DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı)

"Sadece mal satmakla kalmayın, yatırım da yapın!"

Cezayir ile şu anda yaklaşık 5 milyar dolarlık bir dış ticaret hacmimiz var. Cezayir Cumhurbaşkanı buraya geldiğinde, Cumhurbaşkanımız ile yapılan görüşmelerde bu rakamın 10 milyar dolara çıkması için bir hedef belirlenmişti. Ben tahmin ediyorum ki bu hacim 10 milyar dolara rahat rahat çıkabilir ama tabii ki işin üstünde sıkı durmak lazım. Bizim oralarda daha fazla rol almamız gerekiyor. Şu anda Cezayir'de 1.400 tane Türk şirketi var, bu çok önemli bir şey. Bizim orada kurduğumuz fabrikada 3.800 kişi çalışıyor, bunun da yaklaşık 2.500'ü kadın. Bu kadın çalışanlarımızın daha önce herhangi bir çalışma hayatı olmamış. Biz öncelikle fabrikamızın içinde onlar için bir okul yaptık, şirketimizin vizyonunu, buradaki misyonumuzu, onlardan neler beklediğimizi, çalışarak kendilerine ne kazandıracaklarını anlatan eğitimler düzenledik. Bunları yapmadığınız, bunlara zaman ayırmadığınızda başarı da gelmiyor. Tabii Cezayir ülke olarak yabancı bir şirketin gelip burada iş yapmasını çok takdirle karşılıyor, geniş imkânlar tanıyor. Ben arkadaşlara hep söylüyorum, "Sadece mal satmakla kalmayın, gelin orada yatırım da yapın" diyorum.

Cezayir'e resmi bir ziyarette bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu vesileyle Cezayir-Türkiye İş Forumu'na da katıldı (21 Kasım 2023).

Toplantıda, enerji ve madencilik sektörlerindeki iş birliği fırsatları ele alındı.

DEİK, Türkiye ve Cezayir iş dünyasını 17 Mayıs 2022 tarihinde daha fazla ticaret hedefiyle İstanbul'da bir araya getirdi. Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, DEİK Başkanı Nail Olpak, Cezayir Ticaret ve Sanayi Odası (CACI) Başkanı Tayeb Chebab, DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı Mesut Toprak, Cezayir-Türkiye İş Konseyi Başkanı Djellal Serandi ve iş insanlarının katılımıyla gerçekleşen Türkiye-Cezayir İş ve Yatırım Forumu'nda karşılıklı ticaret ve yatırım fırsatları ele alındı. Türk iş insanlarına yatırım çağrısında bulunan Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, "Biz 60 yıldır dost ve kardeş olan iki ülkeyiz. Cezayir olarak ticaret ve yatırım alanlarında Türkiye ile her şeye açığız. Diplomatik ilişkilerimizi en üst seviyeye taşırken, ticarette de yatırımcıları koruyacak yeni ufuklar açıyoruz. Artık Türk iş insanları için yeni bir Cezayir'den söz ediyoruz. Cezayir ile Türkiye birlikte kazansınlar ve ekonomik entegrasyonu tamamlayalım istiyoruz" dedi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, "Cezayir'i bir pazar olarak değil, bölgedeki en önemli ticaret ve üretim ortaklarımızdan biri olarak görüyoruz" şeklinde konuştu. DEİK Başkanı Nail Olpak ise, 10 milyar dolarlık ikili ticaret hacmi hedefinin salonda bulunan iş dünyasına düştüğünü, DEİK olarak 45'i Afrika'da olan tüm dünyaya yayılmış 148 İş Konseyine ait tüm networkü dostlara açmaya her zaman hazır olduklarını iletti. DEİK/Türkiye-Cezayir İş Konseyi Başkanı Mesut Toprak ise, "Bu tür üst düzey ziyaretler ve iş forumları sayesinde hem kendimizi anlatabiliyoruz, sorunlarımızı aktarabiliyoruz hem de sizlerin vereceği ve iş dünyasının önünü açacağını düşündüğümüz mesajları ilk elden duyabiliyoruz. Bugün gerçekleştirdiğimiz bu toplantıya 150 Türk ve 146 Cezayirli iş insanı katılım sağlıyor. Türk iş dünyası olarak, Cezayir ile başta enerji ve madencilik olmak üzere tüm sanayi kollarında iş birliğini önemsiyoruz. İki ülkenin ticaretinde büyük sinerji yaratacağımıza inanıyoruz" şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun'un davetiyle 21 Kasım 2023 tarihinde Cezayir'e resmi bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu vesileyle Cezayir-Türkiye İş Forumu'na katılan Erdoğan, Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi'nin ikinci toplantısını icra ettiklerini ve mevkidaşı Abdülmecid Tebbun'la bu mekanizmanın bundan sonra Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey olarak devam etmesini kararlaştırdıklarını kaydetti. Cumhurbaşkanı Tebbun'la birlikte sahip oldukları karşılıklı iradenin meyvelerini başta ticaret ve ekonomi olmak üzere her alanda gördüklerini kaydeden Erdoğan, "Ticaret hacmimiz geçtiğimiz sene, bir önceki yıla göre yüzde 27 artışla rekor seviye olan 5,3 milyar dolara yükseldi. Artış eğilimi bu sene de devam ediyor. 2023'ün ilk on ayında ticaret hacmimiz, geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 19'luk yükselişle 5 milyar dolara ulaştı. İnşallah sene sonunda 6 milyar dolar bandını yakalamış olacağız" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi, Mehmet Büyükekşi başkanlığında, Confédération Générale des Entrepreneurs du Maroc (CGEM), Casablanca-Settat Ticaret ve Sanayi Odası ve L'Agence Marocaine de Développement des Investissements et des Exportations (AMDIE) ile 25-26 Mayıs 2022 tarihlerinde Fas'ta bir araya geldi. Çeşitli firmalarla toplantıların da gerçekleştirildiği ziyarette Türkiye-Fas arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesi değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Gambiya İş Konseyi

DEİK, Türkiye-Gambiya Yuvarlak Masa Toplantısı'nı, T.C. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat ve Gambiya Ticaret, Endüstri, Bölgesel Entegrasyon ve İstihdam Bakanı Baboucar Ousmaila Joof'un katılımlarıyla 3 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. İki ülke iş insanlarının da yer aldığı toplantıda, DEİK ile Africa Agenda Network arasında iş birliği anlaşması imzalandı.

Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, "Gambiya'yı dost ve kardeş bir ülke olarak görüyoruz. İkili ilişkilerimizi, her zaman kazan-kazan anlayışı ve dostluk temelinde

MEHMET BÜYÜKEKŞİ (DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı)

"İnsan Türklerin yaptığı eserleri görünce çok gurur duyuyor."

Fas'ta kâğıt sektöründen tutun da kendi şirketimizin yatırımı olarak ayakkabı üretimine kadar geniş bir alanda faaliyet gösteriyoruz. Ülkenin altyapısı için Yapı Merkezi şirketimiz Tanzanya'dan başlayıp Etiyopya'ya kadar tren hatlarını yeniledi ki bu çok büyük bir şeydir. Bir taraftan Eximbank'tan kredi sağlanıyor, bir yandan THY ülkeye uçuşlar koyuyor, devlet büyüklerimiz de ikili ilişkileri güçlendirmek adına Serbest Ticaret Anlaşmaları yaparak altyapıyı hazırlıyor. Ardından da özel sektör ihracat ve ithalat yapıyor, yatırımlara girişiyor ya da müteahhitlik hizmetleri gerçekleştiriyor. FIFA'nın Genel Kurul toplantısı için Ruanda'nın başkenti Kigali'deydim. Orada kaldığımız otel ve toplantının gerçekleştirildiği kongre merkezi Türkler tarafından yapılmış. Tabii insan bunları görünce çok gurur duyuyor.

her açıdan güçlendirme kararlılığımızı özellikle vurgulamak isterim" diyerek başladığı konuşmasında, Gambiya'nın altyapı ve enerji projelerinden ticaret fırsatlarına, yeni yatırım olanaklarından stratejik iş birliği alanlarına kadar birçok fırsatlar barındırdığını, ancak Türk firmalarının bugüne kadar ülkede üstlendiği proje sayısının son derece yetersiz olduğunu vurguladı. Gambiyalı Bakan Joof ise Türkiye'de kendini evinde gibi hissettiğini belirterek, iki ülke arasındaki ilişkilerin giderek canlanmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi. "Türkiye, ikili ticari ortaklarımızdan en önemlilerinden biri. Türkiye'den Gambiya'ya daha fazla yatırımcı geliyor. İkili ticaret hacmini artırarak, özel sektör arasındaki güveni pekiştirebileceğiz. Gambiya hâlâ keşfedilmemiş bir ülkedir. Gambiya'ya yatırım yapmanızı istiyoruz" şeklinde konuştu.

DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi

21-22 Ekim 2021 tarihlerinde üçüncüsü düzenlenen Türkiye-Afrika İş ve Ekonomi Forumu'nda yer alan "AfCFTA ve Yeni Pazar Fırsatları Paneli"ne katılan Güney Sudan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı James Wani Igga, "Güney Sudan'da tek bir hidroelektrik santrali yok. Tarifeli ve tarifesiz bariyerler, yetersiz altyapı, eğitim sorunu, fakirlik öne çıkan bazı zorluklar. Türkiye bize bu konuda yardımcı olarak katkıda bulunabilir. O yüzden Türk dostlarımızı ve yatırımcıları Güney Sudan'ı ziyaret etmeye davet ediyorum. AfCFTA, Türkiye ile Afrika arasında yeni pazarlar yaratacak" şeklinde konuştu.

DEİK/Türkiye-Güney Sudan İş Konseyi, Zafer Topaloğlu başkanlığında, 20 Eylül 2022 tarihinde Güney Sudan Ticaret Bakanlığı temsilcileri ile toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda ticari ilişkilerin geliştirilmesi için ikili görüşmeler gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kamerun İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kamerun İş Konseyi, Aygen Yenigün başkanlığında, karşı kanat kuruluşu olan Ticaret, Yatırımlar, Madenler ve Zanaatkârlar Odası (CCIMC) ile 25 Mart 2021 tarihinde İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, gelecek dönem faaliyetleri ve ikili iş birliği fırsatları değerlendirildi.

Kamerun Dışişleri Bakanı Lejeune Mbella Mbella, 18-20 Haziran 2021 tarihlerinde Antalya Diplomasi Forumu'na (ADF); 16-18 Aralık 2021 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'ne ve 11-13 Mart 2022 tarihlerinde Antalya'da yapılan II. ADF'ye katıldı. İş Konseyi, 2 Haziran ve 25 Ekim 2022 tarihlerinde İstanbul'da Kamerun Yatırımların Teşviki Ajansı ile toplandı. 4 Aralık 2023 tarihinde ise Kamerun Ekonomi, Planlama ve Bölgesel Kalkınma Bakanı Alamine Ousmane Mey, Ankara Büyükelçisi Victor Tchatchouwo ve Suudi Arabistan Büyükelçisi Iya Tidjani'nin katılımlarıyla Türkiye-Kamerun İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi

Libya Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe ve beraberindeki heyetin Türkiye'yi resmi ziyareti vesilesiyle 13 Nisan 2021 tarihinde İstanbul'da Türk iş insanları ve yatırımcılarla hibrit bir toplantı gerçekleştirildi. Toplantıya, Başbakan Dibeybe'nin yanı sıra Libya Milli Birlik Hükümeti Bakanları, Ticaret Bakan Yardımcısı Sezai Uçarmak, Trablus Büyükelçisi Kenan Yılmaz, DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, DEİK/Türkiye-Libya İş Konseyi Başkanı Murtaza Karanfil ve 175 iş insanı katıldı.

Türkiye-Libya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı, Murtaza Karanfil başkanlığında, Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Ekonomi ve Ticaret Bakanı Mohammed Al-Hawij'in katılımıyla 18 Mayıs 2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi

Moritanya Cumhurbaşkanı Mohamed Ould Cheikh El Ghazouani, 16-18 Aralık 2021 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'ne katıldı. DEİK/Türkiye-Moritanya İş Konseyi Toplantısı, Başkan Yardımcısı Zeynel Abidin Kaymak moderatörlüğünde, Moritanya eski Dışişleri Bakanı Hamadi Baba'nın katılımıyla 4 Ağustos 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi

Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall, 16-18 Aralık 2021 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'ne katıldı. Konuk Cumhurbaşkanı, 21 Aralık 2022 tarihinde de Türkiye'ye bir

Libya Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe İstanbul'da Türk iş insanları ve yatırımcılarla bir araya geldi (13 Nisan 2021).

çalışma ziyareti gerçekleştirdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ise 21-22 Şubat 2022 tarihlerinde Senegal'e resmi ziyarette bulundu. Senegal Cumhurbaşkanı Sall, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Senegal Ticaret Bakanı Abdoulaye Sow, Senegal Ticaret ve KOBİ'ler Bakanı Assome Diatta, DEİK Başkanı Nail Olpak ve Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı Nail Olpak'ın katılımlarıyla Senegal-Türkiye İş Forumu'nun düzenlendiği ziyarette Erdoğan, bir Türk firmasının yapımını üstlendiği Dakar Olimpiyat Stadyumu'nun açılış törenine de iştirak etti.

DEİK organizasyonuyla Senegal Yatırımlar ve Büyük Projeleri Teşvikten Sorumlu Ulusal Ajansı (APIX) iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Senegal İş Forumu, 1 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Foruma Senegal Cumhurbaşkanı Bassirou Diomaye Faye'nin yanı sıra Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, DEİK Başkanı Nail Olpak, Senegal Ulusal İşverenler Konseyi (CNP) Başkanı Baidy Agne, Senegal

Senegal'e resmi ziyarette bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Senegal Cumhurbaşkanı Macky Sall, başkent Dakar'da düzenlenen Senegal-Türkiye İş Forumu'na katıldılar (21 Şubat 2022).

Yatırımlar ve Büyük Projeleri Teşvikten Sorumlu Ulusal Ajans Genel Müdürü Bakary Sega Bathily, KOSGEB Başkanı Ahmet Serdar İbrahimcioğlu, ADEPME Genel Müdürü Mariye Rose Faye, Senegalli Yatırımcılar Derneği Başkanı Pierre Atepa Goudiaby, Senegal Türkiye İş Birliğini Güçlendirenler Derneği Başkanı Momar Diouf ile iki ülkeden 500'e yakın iş insanı katıldı. İş Forumu kapsamında DEİK ile Senegal Yatırımlar ve Büyük Projeleri Teşvikten Sorumlu Ulusal Ajansı APIX S.A., Senegal Yatırımcılar Derneği (CIS) ve Senegal Türkiye İş Birliğini Güçlendirenler Derneği arasında 3; KOSGEB ile ADEPME arasında da 1 iş birliği anlaşması imzalandı.

Forumun açılışında konuşan Senegal Cumhurbaşkanı Bassirou Diomaye Faye, "Özel sektör ekonomik kalkınma açısından vazgeçilmez bir güç. Biz de ülkelerimiz arasındaki güçlü diplomatik ilişkiler sayesinde iş dünyalarımıza en uygun yatırım ve iş birliği çerçevesini çiziyoruz. Özellikle Senegal'de yüksek kaliteli büyük altyapı projeleri Türk şirketleri tarafından gerçekleştirildi. Senegal, Türk yatırımcılara hem güvenli iş ortamı hem de ticari geleceğiyle ciddi fırsatlar sunuyor. Batı Afrika'da 300 milyonluk bir nüfusa ulaşmak için önemli bir kapı vazifesi görüyor. 2050 yılında Batı Afrika nüfusu 1 milyara ulaşacak. Senegal'de genç ve dinamik bir nüfus ile önemli yatırım alanları söz konusu. Dolayısıyla Senegal'in 2050 vizyonu kapsamındaki dönüşümünde Türk iş dünyasının yer almasını arzu ediyoruz" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ise Türkiye ile Senegal arasındaki ticaret hacmini büyütmeye kararlı olduklarına vurgulayarak, "Senegal 2050: Ulusal Dönüşüm Programı ile uyumlu şekilde, tarım ve gıda sanayi, petrol ve doğal gaz üretimi, madencilik, imalat sanayi ve yüksek katma değerli hizmet sektöründeki deneyimlerimizi, teknoloji transferi de dahil olmak üzere Senegal ile paylaşmaya hazırız. Senegal'de çeşitli sektörlerde tahmini piyasa değeri 800 milyon dolara yaklaşan Türk yatırımı mevcut. Türkiye'den inşaat firmaları Senegal'de şimdiye kadar 1,8 milyar dolar değerinde 37 adet proje üstlenmiş durumda" dedi. DEİK Başkanı Nail Olpak ise, Senegal'in 2050 vizyonuna dikkat çekerek, Türkiye ile Senegal arasındaki ticaret hacminin şu an 450 milyon dolar olduğunu ve hedeflerinin bunu 1 milyar dolara taşımak olduğunu açıkladı.

Senegal'e Türk damgası

Senegal'de son 10 yıl içinde Türk firmalarınca büyük ölçekli birçok altyapı projesi hayata geçirildi. Abdou Diouf Uluslararası Konferans Merkezi (2014), Dakar Blaise Diagne Uluslararası Havalimanı (2017), Dakar Arena/Spor Kompleksi (2018), Dakar EXPO Merkezi (2018), Uluslararası Hal ve Tır Parkı (2019), Dakar Olimpiyat Stadyumu (2022) ve Amadou Mahtar Mbow Üniversitesi (2022) bunlar arasındadır.

DEİK/Türkiye-Tanzanya İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde Türkiye-Tanzanya İş Forumu, 19 Nisan 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleşti. Foruma Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Devlet Başkanı Samia Suluhu Hassan, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Endüstri ve Ticaret Bakanı Dr. Ashatu K. Kijaji, DEİK Başkanı Nail Olpak, Tanzanya Özel Sektör Kurumu İcra Direktörü Raphael Maganga, DEİK/Türkiye-Tanzanya İş Konseyi Başkanı Erdem Arıoğlu ve iki ülke dünyasının önde gelen iş insanları katıldı.

Tanzanya Devlet Başkanı Samia Suluhu Hassan, Türkiye ile her alanda iş birliğine açık olduklarına dikkat çekerek, "Tanzanya çok ciddi fırsatlar sunarken, coğrafi açıdan da 500 milyon tüketiciye kapılar açan önemli bir ticaret destinasyonu. Doğal madenlerden turizme, doğalgazdan tarıma varan geniş bir ticaret sahası sunuyoruz. Genç nüfusumuzla birlikte gelişime çok açığız. Tüm kalbimle Türk iş dünyasını Tanzanya'ya yatırım yapmaya çağırıyorum" şeklinde konuştu. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ise Türkiye'nin Afrika kıtasının her alanda gelişmesine kardeşlik temelinde katkı sunduğunu ifade ederek, "Afrika kıtası ile 2003 yılında 5,4 milyar dolar olan ticaret hacmimiz 2023 yılında 37 milyar dolara ulaştı. Bu dönem zarfında ihracatımız 2,1 milyar dolardan 22 milyar dolara; ithalatımız ise 3,3 milyar dolardan 15 milyar dolara yükseldi. Tanzanya ise özellikle son dönemde yapmış olduğu reformlar ve ulaşacağı tahmin edilen yüksek büyüme oranlarıyla ülkemizin Afrika'daki en önemli ticari ortaklarından birisi haline geldi. İlişkilerimizin önümüzdeki yıllarda daha da derinleşerek gelişeceğine inancım tam" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-Amerika İş Konseyleri, 2023 yılında, Kuzey Amerika ile Latin Amerika ve Karayipler bölgesi faaliyetleri odaklı olarak iki ayrı direktörlüğe ayrıldı. Yeni yapıya göre Türkiye-Kuzey Amerika İş Konseyleri'nin faaliyetlerini DEİK/Türkiye-ABD ve DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyleri ile gerçekleştirmesine karar verildi.

DEİK/Türkiye-Latin Amerika ve Karayipler İş Konseyleri ise faaliyetlerini DEİK/Türkiye-Brezilya, DEİK/Türkiye-Meksika, DEİK/Türkiye-Arjantin, DEİK/Türkiye-Ekvador, DEİK/Türkiye-Kolombiya, DEİK/Türkiye-Peru, DEİK/Türkiye-Şili, DEİK/Türkiye-Venezuela, DEİK/Türkiye-Orta Amerika ve Karayipler, DEİK/Türkiye-Küba, DEİK/Türkiye-Uruguay ve DEİK/Türkiye-Paraguay İş Konseyleri ile yürütmektedir.

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) tarafından düzenlenen 11. Türkiye Yatırım Konferansı Gala Yemeği geniş bir katılımla New York'ta gerçekleşti (20 Eylül 2021).

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi (TAİK) tarafından düzenlenen 11. Türkiye Yatırım Konferansı Gala Yemeği, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, dönemin Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Murat Mercan ve AK Parti Genel Başkan Vekili Binali Yıldırım'ın katılımlarıyla, DEİK Başkanı Nail Olpak ve TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ'ın ev sahipliğinde 20 Eylül 2021 tarihinde New York'ta gerçekleştirildi. 11. gerçekleştirilen Türkiye Yatırım Konferansı Gala Yemeği'nde, Türk iş dünyasının önde gelen temsilcileri ile dünyanın önde gelen yatırım şirketleri ve fon yöneticilerinin yanı sıra ABD'li üst düzey yöneticilerin yer aldığı 300'e yakın konuk ağırlandı.

11. Türkiye Yatırım Konferansı Gala Yemeği'nde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi'nin Amerikan iş dünyasının değerli temsilcileriyle bir araya gelmelerine imkân sağladığını dile getirerek, Türkiye ve ABD'nin iki güçlü stratejik ortak ve 70 yıllık müttefik olduğuna şu sözlerle dikkat çekti:

Bu çok özel ve sağlam temellere dayanan iş birliğimiz, yıllardır dünyanın birçok coğrafyasında barışa, istikrara ve güvenliğe katkı sağlamıştır. Son dönemde yaşanan kritik gelişmeler, ülkelerimiz arasındaki stratejik ortaklığın önemini ve kıymetini bir kez daha göstermiştir. Kişisel ilişkilerde olduğu gibi devletler de zaman zaman bazı konularda görüş ayrılıkları yaşayabilir. Biz, bunların dayanışma ve karşılıklı saygı çerçevesinde diyalog yoluyla aşılabileceğine inanıyoruz.

Sayın Başkan'la ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesinin hem mümkün hem de gerekli olduğu hususunda tam bir mutabakat içindeyiz. İkili ticaret hacmimizi 100 milyar dolara ulaştırmaya yönelik kararlılığımızı beraberce vurguladık. Bu rakamın, doğru adımların atılması halinde rahatlıkla erişilebilecek gerçekçi bir hedef teşkil ettiğinde hemfikiriz. Ülkemiz, salgın dönemi boyunca küresel tedarik zincirlerinin güvenilir bir halkası olduğunu göstermiştir. Esnek ve yüksek üretim kapasitemiz, özellikle teda-

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"Hedefimiz TAİK'teki komite sayısını artırmak."

ABD ile sadece Türkiye-ABD İş Konseyi bazlı çalışmıyoruz, 7 tane komitesi var. Çünkü siz Amerika'yı tek bir İş Konseyi olarak gördüğünüzde orası yürümüyor. Hedefimiz komite sayısını artırmak.

ÖMER CİHAD VARDAN (DEİK Eski Başkanı)

"ABD dediğimiz yer tek bir ülke değil, 50 eyaletten oluşan bir ülke."

TAİK kurulduğunda ilişkiler daha çok siyasi perspektifte gitmiş ve Washington kaynaklı olarak yürümüş. Ama baktığınız zaman ABD ile ticari münasebetimizi geliştirmemiz gerekmiyor mu? ABD, dünyanın en büyük ekonomik figürü değil mi? İşte biz bunları vurgulamaya çalıştık. Zaten ABD dediğimiz yer tek bir ülke değil, 50 eyaletten oluşan bir ülke. Bu mantıkla eyalet bazlı konseyler ile ilerleyebilir miyiz veya TAİK bünyesinde alt birimler oluşturarak öncelikle bizi ilgilendiren eyaletlere konuşlanmak suretiyle orada bir yapı oluşturabilir miyiz diye çalışmalar yaptık. İlk etapta 10 eyalette yer alalım ve bunun ilk 5'inde de hızlıca teşkilatlanalım diye uğraştık. Bu dönemde ABD için yaptığımız çalışmalar çok önemlidir.

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Ne kadar fazla eyalete gidersek o kadar etki alanımız büyüyecek."

Bu iş sadece New York ve Washington olarak iki eyaletle sınırlı olmamalı. Son bir buçuk seneki kararımız bu yönde, artık başka eyaletlere de gitmemiz lazım. Yakın bir tarihte Kaliforniya'da bir teknoloji konferansı, Texas'ta da bir enerji konferansı yapacağız. Ne kadar fazla eyalete gidersek o kadar etki alanımız büyüyecek.

New York'ta "Dijital Teknolojiler" temasıyla düzenlenen 12. Türkiye Yatırım Konferansı'nda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan katılımcılara seslendi (21 Eylül 2022).

rik zincirleri ve arz güvenliği bakımından Amerikan firmaları için birçok fırsat barındırıyor.

DEİK Başkanı Nail Olpak ise Türkiye ve ABD'nin karşılıklı ticaret hacmindeki artış için gerekli sıçramanın yolunun, eyalet merkezli bir yaklaşımdan geçtiğini belirtti. Olpak, "ABD eylem planımızı çok yönlü ve dinamik bir perspektifle ele alıyoruz. Eyaletleri merkeze alan bir yaklaşımla iş dünyamıza daha fazla destek olacağız. An itibarıyla DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyimizin 7 eyalette komite yapılanması var ve bu sayıyı öncelikle bu yıl sonuna kadar 13'e çıkarmak arzusundayız" şeklinde konuştu.

TAİK tarafından düzenlenen 12. Türkiye Yatırım Konferansı, Dijital Teknolojiler temasıyla, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, DEİK Başkanı Nail Olpak ve TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ'ın katılımlarıyla 21 Eylül 2022 tarihinde New York'ta gerçekleştirildi. Konferansta DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi iş birliği ile ABD iş dünyasına Türkiye'nin büyüyen start-up ve teknoloji ekosistemi tanıtıldı.

13. Türkiye Yatırım Konferansı Gala Yemeği ve Yuvarlak Masa Toplantısı da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Türkiye'nin BM Nezdinde Daimi Temsilcisi Sedat Önal, Washington Büyükelçisi Murat Mercan ve Yatırım Ofisi Başkanı Ahmet Burak Dağlıoğlu'nun katılımlarıyla DEİK Başkanı Nail Olpak ve dönemin TAİK Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ'ın ev sahipliğinde 20 Eylül 2023 tarihinde New York'ta gerçekleştirildi. İkili ticari ve ekonomik ilişkilerin önemine dikkat çekilerek iş birliği çağrısında bulunulan Gala Yemeği'nde, aralarında Türk iş dünyasının önde gelen temsilcileri ile birlikte dünyanın önde gelen ABD'li yatırımcı şirketlerin üst düzey yöneticilerinin yer aldığı 180'e yakın konuk ağırlandı.

22 Nisan 2024'te gerçekleştirilen 14. Türkiye Yatırım Konferansı'nda Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek Amerikalı fon yöneticileri ve kredi derecelendirme kuruluşlarının üst düzey yöneticileriyle bir araya geldi. Bakan Şimşek'in yatırımcılara ekonomik programın detaylarını anlattığı konferansa ABD'deki en büyük fon yöneticileri de dahil olmak üzere geniş bir yatırımcı kitlesi ilgi gösterdi.

39. Amerikan-Türk Konferansı (ATC) ise 9-10 Mayıs 2024 tarihlerinde Türk-Amerikan iş insanları, iki ülkenin hükümet yetkilileri, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katılımlarıyla Washington, D.C.'de gerçekleştirildi.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek 14. Türkiye Yatırım Konferansı'nda (22 Nisan 2024).

TAİK, Amerikan Ticaret Odası ve American Turkish Business Roundtable (ATBR) iş birliğinde "Stratejik Ortaklıklar, Küresel Kazanımlar" teması ile gerçekleştirilen konferansa 400'ü aşkın üst düzey Türk ve Amerikan özel sektör ve devlet temsilcisi katılım gösterdi. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Alparslan Bayraktar, T.C. Washington Büyükelçisi Sedat Önal, Dışişleri

MEHMET ALİ YALÇINDAĞ
(DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı)

"Latin Amerika çok uzak ama çok da değerli bir bölge."

Latin Amerika'da çok büyük ekonomiler var. Cumhurbaşkanımız salgından ve sonrasında seçimlerden önce her sene Latin Amerika seyahati yapıyordu; bu seyahatlerde 2-3 ülkeye gidiliyordu. Cumhurbaşkanımızın başlattığı, bakanlarla devam eden ve arkasından DEİK'in devreye girmesi ile devam bu süreç iş insanlarını çok tetikliyor. Çünkü siz ne kadar çalışsanız, DEİK olarak etkinlik yapsanız da devleti yönetenlerin yaptığı etki kadar kavrayıcı ve kapsayıcı olamıyorsunuz. Orası çok uzak ama çok da değerli bir bölge; ciddi bir nüfus ve çok ciddi bir pazar var. Biz ilk etapta Amerika'yı nasıl yakınlaştırdıysak, şimdi de sıra Amerika'nın aşağısını yakınlaştırmakta.

"Stratejik Ortaklıklar, Küresel Kazanımlar" teması ile düzenlenen 39. Amerikan-Türk Konferansı (ATC) Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat'ın konuşmasıyla başladı (9-10 Mayıs 2024).

Bakan Yardımcısı Burak Akçapar, ABD Siyasi İşlerden Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı John Bass, ABD Enerjiden Sorumlu Müsteşar Geoffrey Pyatt, ABD Eximbank Başkanı Reta Jo Lewis ve ABD Türkiye Büyükelçisi Jeffry L. Flake konferanstaki konuşmacılar arasındaydı.

Programın açılış konuşmalarını gerçekleştiren Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Türkiye ile ABD'nin 70 yılı aşkın süredir müttefik olduklarını vurgulayarak, "İkili ilişkilerimizi mümkün olan her alanda ilerletme konusunda ortak çıkarımız olduğuna kuvvetle inanıyoruz" dedi. DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye ile ABD arasındaki bağın ticaret ve yatırımdan daha fazlası olduğuna işaret ederek, iki ülke arasındaki iş birliğinin stratejik ittifakları da kapsadığını anlattı. TAİK Başkanı Murat Özyeğin ise ABD'nin 2021 itibarıyla Türkiye'nin en büyük ikinci ihracat pazarı haline geldiğine ve en büyük beşinci ithalat noktası olduğuna vurgu yaptı. Türkiye'deki uluslararası doğrudan yatırımlarda da ABD'nin en büyük iki yatırımcı arasında yer aldığını ve Türk özel sektörünün sadece geçen yıl ABD'ye yatırımını 2,6 milyar dolar artırdığını kaydeden Özyeğin, iki ülkenin inşa ettiği güvenin, ekonomik ilişkilerin temelinde yatan başarı olduğunu ifade etti.

Türkiye-ABD ikili ekonomik ve ticari ilişkilerini geliştirmek amacıyla her yıl düzenlenen konferansın ilk gününde savunma, Select Türkiye, enerji ve dijital teknolojiler temaları; ikinci gününde ise savunma, Select USA, turizm ve altyapı temalarında paneller gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Arjantin İş Konseyi

15 Mart 2022 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirilen Türkiye-Arjantin İş Konseyi Toplantısı'nın ardından 1 Haziran 2022 tarihinde de İstanbul'da Türkiye-Arjantin İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kanada İş Konseyi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında "Kadın Girişimciliği ve Başarı Hikâyeleri" temasıyla "Women in Business" webinarını gerçekleştirdi. 4 Mart 2021 tarihinde düzenlenen webinarın moderatörlüğünü İş Konseyi Başkanı Nurdan Erbuğ yaptı. Özel gündemli toplantılar dizisi 8 Haziran 2021 tarihinde "Türkiye-Kanada Jeotermal ve Yenilenebilir Enerji" ve 8 Kasım 2021 tarihinde "Digital Transformation in Agriculture" webinarları ile devam etti. Türkiye-Kanada İş Konseyi Toplantıları da 2021-2023 yılları arasında çevrim içi olarak yoğun şekilde devam etti.

DEİK/Türkiye-Kolombiya İş Konseyi

Kolombiya-Türkiye ilişkileri 2022 yılında önemli ilerlemeler kaydetti. Kolombiya Cumhurbaşkanı Ivan Duque'nin Mayıs 2022'de Türkiye'ye; bir önceki Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Marta Lucia Ramirez'in Nisan 2022'de yine Türkiye'ye; dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun ise Nisan 2022'de Bogota'ya gerçekleştirdiği karşılıklı ziyaretler çok olumlu bir ivme yakalanmasını sağladı. Nitekim Cumhurbaşkanı Duque'nin ziyareti sırasında iki ülke arasındaki ilişkiler, Cumhurbaşkanlarının iki yılda bir karşılıklı ziyaret gerçekleştirmelerini de öngören Stratejik Ortaklık seviyesine yükseltildi.

DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Küba İş Konseyi tarafından düzenlenen "Türkiye-Küba Interconnected Business Toplantısı, T.C. Havana Büyükelçisi Berris Ekinci, Küba Ankara Büyükelçisi Luis Alberto Amoros Núñez, Küba Ticaret Odası Başkanı Antonio Luis Carricarte Corona'nın katılımları ve İş Konseyi Başkanı Bülent Aymen'in moderatörlüğünde 9 Mart 2021 tarihinde gerçekleştirildi. Etkinliğe 80 iş insanı katıldı.

DEİK, 26 Kasım 2022 tarihinde Türk iş dünyasını Küba Devlet Başkanı Miguel Mario Diaz-Canel Bermudez ile İstanbul'da bir araya getirdi. Küba Başbakan Yardımcısı Alejandro Gil Fernández, Küba Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım Bakanı Rodrigo Malmierca Diaz, Küba Enerji ve Madenler Bakanı Vicente de la O Levy ve 50'ye yakın iş insanının katılımlarıyla gerçekleşen buluşmada, Türkiye ile Küba arasındaki sektörel iş birliği fırsatları ele alındı. Küba Devlet Başkanı Bermudez, "Küba'da şu an pek çok Türk firması farklı sektörlerde yer alıyor. Türkiye ile Küba arasında demir, metal ve tıbbi malzemeler gibi ortak işlerimiz var. Ayrıca enerji alanında da elektrik üretimi konusunda iş birlikleri söz konusu. İki ülke arasındaki ticaret hacmini 200 milyon dolara ulaştırmayı hedefliyoruz" dedi.

Küba'nın yabancı yatırımcılar ve Türk iş dünyası için büyük fırsatlar sunduğunu söyleyen Küba Dış Ticaret ve Yabancı Yatırım Bakanı Rodrigo Malmierca Diaz da, "Küba, son yıllardaki sosyal gelişimi, artan uluslararası değeri ve yabancı yatırımcıların kattığı cazibe ile birlikte pozitif bir

değişim yaşıyor. Küba'nın ekonomik planını ve kalkınması değiştirecek, 2030 yılını hedefleyen yeni bir yol haritamız var. Sürdürülebilir bir gelişim modeliyle bir dizi teknolojik adım atıyoruz. Ekonomimizi modernleştiriyoruz. Türk iş dünyasını da yabancı yatırımcılarımı arasında, buraya çekmek istiyoruz. Biz sadece finansman değil, teknolojinin gelmesi ile yeni sektörlerin de ortaya çıkmasını istiyoruz" diyerek Türk yatırımcıları Küba'ya davet etti.

26 yıl aradan sonra Küba'dan Türkiye'ye Devlet Başkanı düzeyinde gerçekleşen bu seyahatin iş dünyası açısından da son derece önemli olduğunu belirten DEİK Başkanı Nail Olpak ise, ikili ticaretin daha da geliştirilebilmesi ve ihraç ürünlerinin çeşitlendirilebilmesi için Küba ile yeni iş birliği alanlarının istişare edilmesinin önemine dikkat çekti.

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi, "Business and Investment Opportunities for Turkish Companies in Aguascalientes Mexico" başlıklı webinarı 3 Şubat 2021 tarihinde gerçekleştirdi. 3 Mart 2022'de ise ABD - Meksika Ticaret Odası tarafından DEİK'e bir heyet ziyareti yapıldı. Ticaret Bakanlığı tarafından hedef ülke olarak belirlenen Meksika, 2022 yılında Türkiye-Amerika İş Konseyleri arasında en çok yönetim kurulu toplantısı ve en çok etkinlik gerçekleştirilen ilk 5 ülke arasında yer aldı.

Venezuela Dış Ticaret Bakan Yardımcısı Johann Alvarez'in başkanlığındaki Venezuela heyeti ile yapılan toplantıda iki ülke arasındaki ikili ilişkiler ele alındı (27 Kasım 2024).

DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi

Türkiye-Venezuela Interconnected Business Toplantısı 27 Ocak 2021 tarihinde; "Uluslararası Yaptırımlar Çerçevesinde Venezuela" webinarı ise 3 Mayıs 2021 tarihinde gerçekleşti. Venezuela Cumhurbaşkanı Başyardımcısı Delcy Rodriguez, Antalya Diplomasi Forumu kapsamında 11 Mart 2022 tarihinde düzenlenen "Barış ve İstikrar İçin Çok Taraflılık" başlıklı panele konuk oldu; Dışişleri Bakanı Plasencia ise "Latin Amerika ve Karayipler'in Dinamizmini Canlandırmak" başlıklı panele konuşmacı olarak katıldı. 23 Mayıs 2022 tarihinde ise İstanbul'da Venezuela'daki İş Yapma Fırsatları İstişare Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri

DEİK, Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nin (ASEAN) kuruluşunun 55., Türkiye-ASEAN Sektörel Diyalog Ortaklığı'nın ise 5. yılı olan 2022'de Türkiye-ASEAN Ülkeleri Ekonomik ve Ticari İlişkilerinde Yeni Perspektifler Konferansı'nı gerçekleştirdi. DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve DEİK/ASEAN Çalışma Grubu Başkanı Murat Kolbaşı'nın ev sahipliğinde 14 Aralık 2022'de düzenlenen toplantıya Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, Dışişleri Bakanlığı Yeniden Asya Koordinatörü ve Büyükelçi Kezban Nilvana Darama, Tayland Ankara Büyükelçisi Apirat Sugondhabhirom, büyükelçiler ve iş

ALBERT SAYDAM (DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Eski Başkanı)

"Meksika'ya gitmeye biraz çekiniyoruz ama burada çok ciddi fırsatlar var."

Bizim ne yazık ki tarihsel coğrafyamızla ticaret yapmak gibi bir alışkanlığımız var. En fazla 2-3 saat uçabileceğimiz yere malımızı götürüp satmayı tercih ediyoruz. Meksika ile aramızda 8 saat fark var, uçuş süresi de 13 saat. Kullanılan dil İspanyolca, yani çoğumuzun bilmediği, konuşmadığı bir dil. O nedenle Meksika'ya gitmeye açıkçası biraz çekiniyoruz ama burada çok ciddi fırsatlar var. Mesela Amerika'ya mal satmak isteyen herkes Meksika'ya gider. Çünkü Meksika'daki maliyetler Amerika'daki maliyetlerin çok daha altında. Sadece işçilik anlamında değil, altyapı maliyetleri açısından da çok daha uygun. Bu yüzden yapacağınız ilk yatırım, Amerika'nın göbeğinde yapacağınız bir yatırımdan çok daha düşük oluyor. Bu arada Meksika yatırım yapma kolaylığı açısından dünyadaki 19. ülke. Mesela ev tekstilinde inanılmaz bir pazar var. Mevcuttaki pazar birkaç tekel firmanın elinde ve bu firmalar hükümette etkili olduklarından dolayı yüksek gümrük vergileri var. Bir şekilde Türkiye'deki imalatçıların orada faaliyete geçmesi bu tekeli kırabilir.

2012'de Türkiye'nin Meksika ile dış ticareti yaklaşık 500 milyon dolar mertebesindeydi. Hazırladığımız strateji belgesinde biz 5 milyar dolar dış ticaret rakamına ulaşacağız şeklinde bir hedef belirlemiştik. Sağ olsun Cumhurbaşkanımız da Meksika ziyaretinde ülke hedefi olarak 5 milyar doları anons etti. Bu rakam 2022'de 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşti. Daha iyi olabilirdi ama baktığınız zaman yüzde 200'ün üzerinde bir büyüme söz konusu.

DEİK'in düzenlediği Türkiye-ASEAN Ülkeleri Ekonomik ve Ticari İlişkilerinde Yeni Perspektifler Konferansı (14 Aralık 2022).

insanları katıldı. Konferansta, 2030 yılında dünyanın ekonomi merkezi olması beklenen ASEAN bölgesinde e-ticaret ve dengeli ticaretin önemine değinildi.

Türkiye ile ASEAN ülkeleri arasındaki ticaret hacminin giderek arttığına dikkat çeken Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, Türkiye'nin ASEAN ülkeleriyle ekonomik ve ticari ilişkilerini "rekabette iş birliği" ve "kazan-kazan" yaklaşımıyla tasarladığını ve ASEAN ile ilişkileri geliştirmekteki nihai hedefinin gelecekte "Diyalog Ortaklığı"na ulaşmak olduğunu söyledi. Tuzcu, Ticaret Bakanlığı tarafından Türkiye'nin yakın coğrafyalarda elde ettiği ihracat başarısını uzak bölgelere de yaymayı hedefleyen "Uzak Ülkeler Stratejisi"nin hayata geçirildiğini ve arzulanan sürdürülebilir bir vizyonun inşa edilmesinde iş insanları arasında karşılıklı yatırım ilişkilerinin geliştirilmesinin birincil öneme sahip olduğunu söyledi.

DEİK Başkanı Nail Olpak ise DEİK bünyesindeki ASEAN Çalışma Grubu'nun, müteahhitlik, dijitalleşme ve enerji sektörlerindeki şirketler öncelikli olmak üzere, Türk özel sektörünün ASEAN bölgesindeki etkinliğini artırma hedefiyle çalışmalar gerçekleştirdiğini hatırlattı. Asya kıtasıyla ticaret açığını kapatmak amacıyla daha dengeli ekonomik ilişkiler kurmak ve karşılıklı yatırımcıları çekmek için iş dünyasının çok çalıştığını belirten Olpak, Türkiye'nin Asya'daki teknolojik gelişmeleri kullanmasının da ana hedeflerinden biri olduğunu belirtti.

Konferansın açılış konuşmalarının ardından "ASEAN ve Türkiye Arasındaki Mevcut Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Değerlendirilmesi", "Türkiye-ASEAN Ticaret ve Ekonomik İlişkilerinde Risk ve Fırsatlar" ve "Türkiye-ASEAN Ticaret ve Ekonomik İlişkilerini Geliştirmek İçin Yol Haritası" oturumları gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi

Türkiye ve Avustralya arasında Yatırımların Teşviki ve Korunması Anlaşması ile Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması bulunuyor. Avustralya Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı verilerine göre Türk iş insanlarının Avustralya'da yaklaşık 19,5 milyon dolar tutarında yatırımı bulunuyor. Ülkede Türklere ait küçük ve orta ölçekli yaklaşık 4.000 işletme olduğu tahmin ediliyor. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre ülkemizdeki Avustralya yatırımları ise 708 milyon dolara (260 firma) ulaşıyor.

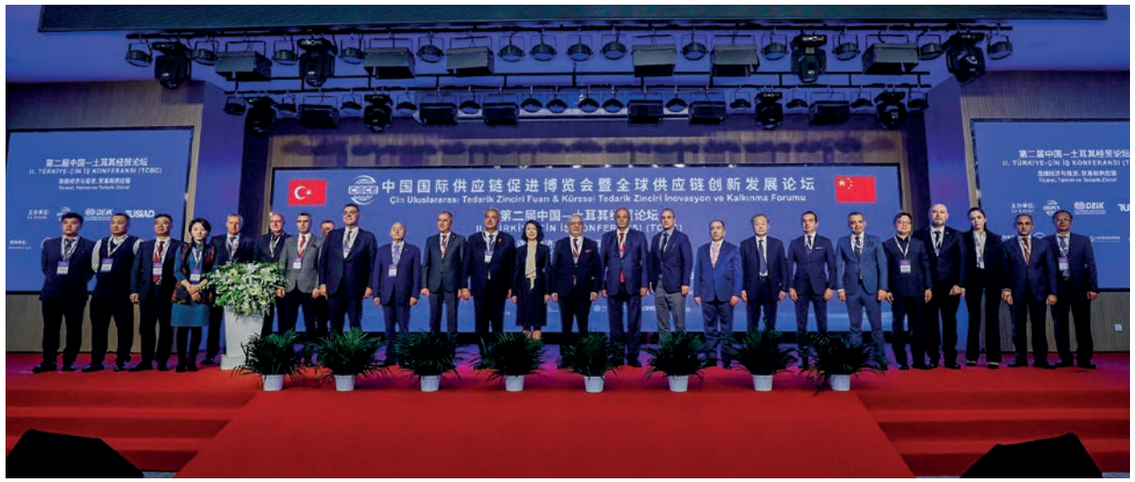
STEVEN YOUNG
(DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı)

"Avustralya ile ikili ticari ve yatırım ilişkilerinde gelişim potansiyeli yüksek."

Dünya genelindeki sorunlara uzaklığı, güçlü doğal kaynakları, iklimi ve İngiliz sistemini benimseyişi nedeniyle "Şanslı Ülke" olarak adlandırılan Avustralya, nüfus yoğunluğu bakımından dünyanın en seyrek ülkelerinden biri. Ülke, dünyanın en büyüklerinden biri olan çeşitli ve esnek bir ekonomiye sahip. Ayrıca Avustralya'nın hizmet sektörüne önemli ölçüde vurgu yapan pazar odaklı bir ekonomisi bulunuyor. Avustralya, dünya çapında en büyük gayrisafi yurt içi hasılasına sahip ülkelerden biri; dolayısıyla en büyük ekonomilerden biri konumunda. Avustralya, tedarik zincirinde bir çeşitlendirme politikası yürütüyor. Bu konuda Türkiye'nin de önemli bir potansiyel sunduğu muhakkak. Gelecek dönemde DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyimizin en önemli odaklarından birisi bu potansiyeli anlatmak olacak.

Türk Hava Yolları'nın Singapur'da stopover yaparak Avustralya'ya direkt uçuş gerçekleştirmeye başlaması bu dönem içerisindeki en büyük adım oldu. İnsanların yanı sıra hava kargo hizmetlerinin de bu şekilde gelişmesi ikili ticari ilişkilerimizin gelişimi için önemli fırsat yaratacak. İkinci önemli adımımız ise gerek Victoria'da gerekse de New South Wales'te(NSW) Sydney'de iş dünyası kurumlarıyla temaslarımızı kuvvetlendirmemiz. Bahsi geçen sektörel odakların takibi için bu kurumlar önemli paydaşlar olacaklar. Eyalet yapısı gereği Sydney ve Melbourne'a ayrı kollardan yaklaşarak ilerliyoruz. Bu gelişmelerin yanı sıra turizm ve ülkelerimiz arası bilinirliliğin güçlendirilmesi de çok önemli bir adım olacak. Bu konuda da projeler hedefliyoruz. Avustralya'nın Avrupa Birliği ile 2018'den bu yana müzakerelerini yürüttüğü bir Serbest Ticaret Anlaşması süreci bulunuyor. Türkiye'nin Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği ile süregelen ticari ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda, hem bu pazarlara yönelik hem de Avustralya'nın ihtiyaç duyduğu tedarik zincirinde çeşitlendirme politikası neticesinde ikili ticari ve yatırım ilişkilerinde gelişim potansiyelini yüksek buluyoruz. Her fırsatta bu potansiyeli Avustralyalı muhataplarımıza aktarıyoruz. Uçuşların başlaması da bu argümanlarımızı kuvvetlendiren büyük bir adım oldu.

DEİK ve TÜSİAD tarafından Çin Uluslararası Ticareti Destekleme Konseyi (CCPIT) iş birliğinde ikincisi düzenlenen "Türkiye-Çin İş Konferansı" Pekin'de gerçekleştirildi (29 Kasım 2023).

DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi, Avustralya'nın İstanbul Başkonsolosluğu iş birliğinde, Business Networking Toplantısını, Avustralya'nın Ankara Büyükelçisi Miles Armitage, Avustralya'nın İstanbul Başkonsolosu Tony Huber, DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı Steven Young ve iki ülke iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla 26 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi

DEİK-TÜSİAD Çin'e İhracatı Artırma Araştırma Grubu tarafından 2023 yılında Türk iş dünyası penceresinden Çin ile ticarette gelinen son durumun nabzını tutan bir anket çalışması yayımlandı. Ağırlıklı olarak 20 yıldan uzun süredir faaliyet gösteren, 1 ila 50 milyon dolarlık ihracat bedellerine ulaşan büyük ölçekli şirketlerin üst düzey yöneticilerinin katıldığı ankette, Çin'e ihracatta yaşanan güncel sorunlar, belirli tespitler ve çözüm önerileri yer aldı. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi ve TÜSİAD Çin Çalışma Grubu Başkanı Korhan Kurdoğlu, iki kurumun Çin'i ve iş yapma dinamiklerini anlamaya ve anlatmaya yönelik olarak birçok ortak çalışma yürüttüğünü açıkladı. Grubun amacının Çin ile daha dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmek suretiyle ülkemize katkı sağlamak olduğunu belirten Kurdoğlu, 2022 yılında yaklaşık 45 milyar dolarlık ticaret hacmiyle Çin'in Türkiye'nin önemli ticaret ortaklarından biri olduğunu ve anket çalışmasının Türkiye merkezli işletmelerin Çin'e ihracat koşullarını geliştirmek ve Çin ile ihracatta karşılaştıkları zorlukları daha iyi anlamak adına gerçekleştirildiğini açıkladı.

Ankete göre Çin'e ihracatta en çok sorun yaşanan konuların başında yüzde 40 ile lojistik konular geliyor. Bunu yüzde 35 ile Çin'deki yasal düzenlemeler, yüzde 30 ile finansman ve yüzde 25 ile pazara giriş koşulları izliyor. Ankete katılan iş dünyası temsilcileri, Covid-19 önlemlerinden kaynaklanan lojistik problemlere, vize alma konusunda yaşadıkları zorluklara, Çin'deki yasal düzenlemelerin yarattığı sıkıntıların Çin pazarında yerel firmalarla rekabeti zorlaştırmasına, Türkiye'nin ve ürünlerimizin bilinirliğinin düşük olması nedeniyle Çin pazarına giriş ve pazarda tutunma açısından yaşanan sorunlara dikkat çekti.

DEİK ve TÜSİAD tarafından, Çin Uluslararası Ticareti Destekleme Konseyi (CCPIT) iş birliğinde ikincisi düzenlenen "Türkiye-Çin İş Konferansı" 29 Kasım

KORHAN KURDOĞLU (DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı)

"İki ülke arasında tahta köprüler yerine çelik köprüler inşa edeceğiz."

DEİK olarak, Çin'in Türkiye'ye gerçekleştireceği yatırımlar aracılığı ile iki ülke arasında son yıllarda ticaret dengesinin Türkiye aleyhine giderek bozulmasından kaynaklanan dış ticaret açığının kapatılması yönünde çalışmalar yapmaya devam ediyoruz. Ayrıca yerel ve iş dünyası örgütleriyle ilişkileri geliştirerek yukarıda belirttiğim fırsatları sürekli gündeme getiriyoruz. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi olarak yılda ortalama 15 etkinliğe imza atıyoruz. Ancak, önümüzdeki dönemde Çin'in farklı eyaletlerinde daha fazla etkinlik gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Karşılıklı bilgi eksikliğinin giderilmesi ve firmaların ticaret, yatırım finans ve bankacılık, taşımacılık, vize gibi konularda yaşadığı sıkıntıların azaltılması konusunda yürütülen faaliyetlere verdiğimiz desteği sürekli artırıyoruz. DEİK'in halihazırda yüklendiği bu görevi geliştirmek için çalışacağız. İki ülke arasında birçok köprü var ve biz tahta köprüler yerine çelik köprüler inşa edeceğiz.

MURAT KOLBAŞI (DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı)

"Turizmde ikili ilişkileri geliştirecek büyük bir potansiyel mevcut."

Çin'e hem nüfus, hem yüz ölçümü, hem de bölgeler olarak baktığınızda, aslında birçok dünya ülkesinin burasının içine sığdığını görürsünüz. Neticede 1,4 milyarlık bir nüfustan bahsediyoruz. Dolayısıyla buraya odaklandığınız zaman, büyük bir ihracat potansiyeli muhakkak var. Turizmde de ikili ilişkileri geliştirecek büyük bir potansiyel mevcut. Ben Türk firmalarının bu potansiyeli değerlendirebileceğine çok inanıyorum. Çin'de ticaret yapmanın hassasiyetlerine önem vererek, markalaşarak, lokal hareket ederek, lokal reklam ajanslarından yardım alarak çok iyi işler çıkacağını görüyorum.

Greater Bay Area (GBA)

Greater Bay Area, Güney Çin'in Pearl Nehri Deltası'ndaki iki özel idari bölge ile Guangdong eyaletinin dokuz şehrinden oluşan şehir kümesini ifade ediyor. Çin'in beş yıllık kalkınma planının (2016-2020) bir parçası olarak ortaya çıkan GBA'nın amacı, bu bölgeyi kendi içindeki entegrasyonunu artırarak dünyanın en önemli ekonomik bölgelerinden biri haline getirmek. Bu kapsamda bölgenin "Tokyo Bay Area", "San Fransicso Bay Area" ve "New York Bay Area" olarak bilinen bölgeleri geride bırakması hedefleniyor.

Söz konusu plan, 72 milyonluk bir nüfusa ve 55 bin kilometrekarelik büyüklüğe sahip olan GBA'daki 9 şehir (Guangzhou, Shenzhen, Zhuhai, Foshan, Huizhou, Dongguan, Zhongshan, Jiangmen ve Zhaoqing) ile 2 özerk bölgenin (Hong Kong ve Macao) birbirlerine hem altyapı hem de üst yapı olarak entegre olmasını ve böylece dünya çapında bir yüksek teknoloji, finans ve turizm bölgesi oluşmasını hedef alıyor.[21]

2023 tarihinde Pekin'de gerçekleştirildi. CCPIT Başkan Yardımcısı Li Qingshuang yaptığı konuşmada, Çin ve Türkiye arasındaki ikili ticaret hacminin yılın ilk üç çeyreğinde yıllık bazda yüzde 15,6 artışla 33,44 milyar dolara ulaştığını hatırlatarak, "İki ülke iş dünyası Kuşak ve Yol'un ortak inşası çerçevesinde ticaret, yatırım, altyapı, yeşil enerji ve diğer alanlardaki iş birliğini derinleştirmeye devam ediyor. İki ülke arasındaki yatırım büyüklüğü 3 milyar doları aştı" açıklamasında bulundu. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı ve TÜSİAD Çin Çalışma Grubu Başkanı Korhan Kurdoğlu ise, konferansın ana teması olan "küresel tedarik zincirleri"nin, işletmelerin rekabet gücü ve ülkelerin ekonomik büyümesine katkısı açısından hayati önemine dikkat çekti. Kurdoğlu, değişen tedarik ve üretim şartlarında Çin ile Türkiye arasında oluşan yeni iş birliği fırsatları hakkındaki görüşlerini de şöyle aktardı:

Dünyada ardı ardına yaşanan çoklu kriz ortamında, küresel tedarik ve üretim zincirleri de yeniden şekilleniyor. Şirketlerin tedarik ağlarını veya üretim üslerini daha yakın coğrafyalara, kendi ülkelerine veya partner olarak gördükleri ülkelere kaydırmaya başladıklarını gözlemliyoruz. Türkiye, küresel tedarik zincirlerinin uzun bir dönemden beri önemli bir parçası. Çin ile iş birliğinin ve dengeli ekonomik ilişkiler geliştirmenin ülkemize büyük bir değer katacağına inanıyoruz. Çin'in hem küresel tedarik zincirlerindeki güçlü konumu hem de dijitalleşme ve yeni teknolojiler alanında dünya lideri olma yolunda attığı sağlam adımlar düşünüldüğünde, ülkemiz için de önemli iş birliği alanları ve fırsatları sunduğunu görüyoruz.

DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi

Hong Kong Ekonomi ve Ticaret İşleri Avrupa Birliği nezdindeki Özel Temsilciliği HKETO Brüksel ve Berlin Ofisleri tarafından 5 Şubat 2021 tarihinde doğrudan diyalog temalı online bir toplantı düzenlendi. Türkiye'den DEİK ve AB ülkelerinden iş dünyasını temsil eden kurumların destekleriyle gerçekleşen toplantıda Hong Kong Özel İdari Bölgesi Baş Yöneticisi Carrie Lam, Hong Kong'un Avrupa iş çevrelerine sunduğu fırsatlara yönelik bilgilendirmelerde bulundu. Hong Kong'da toplam 9.000 yabancı ve Çin firmasının faaliyet gösterdiğini belirten Carrie Lam, Hong Kong'un Çin Halk Cumhuriyeti ile gerçekleşen ve bir tür Serbest Ticaret Anlaşması olan Ekonomik Ortaklık Anlaşması'ndan (CEPA) faydalandığını, bu kapsamda Hong Kong'da üretilen ürünlere sıfır vergi uygulandığını ve en önemlisi CEPA kapsamında Hong Kong'da yerleşik AB firmalarının da aynı vergi avantajlarına sahip olduğunu açıkladı.

DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi

DEİK, Türk ve Japon iş dünyasını denizaşırı ülkelerde iş birliği için 16 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul'da bir araya getirdi. Japonya'nın Türkiye Büyükelçisi Katsumata Takahiko, DEİK Başkanı Nail Olpak, Japonya İhracat ve Yatırım Sigortası Kurumu (NEXI) Başkanı Atsuo Kuroda, DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Başkanı Ahmet Çalık, Türk Eximbank Genel Müdürü Ali Güney ve 180'e yakın iş insanının bir araya geldiği "Türkiye-Japonya Denizaşırı İş Birliği Konferansı"nda iki

Türk ve Japon iş dünyası temsilcileri denizaşırı iş birlikleri için DEİK'in İstanbul'da düzenlediği konferansta bir araya geldiler (16 Mayıs 2024).

ülke arasındaki ticaret hacmini artıracak fırsatlar ele alındı.

Konferansın açılışında konuşan Japonya'nın Türkiye Büyükelçisi Katsumata Takahiko, Türkiye ile 40 yıldır çalıştığını ve Türkiye'nin bu süre içinde olağanüstü bir şekilde geliştiğini söyledi. Türkiye'nin bölgesel açıdan öneminin de bir hayli yüksek olduğunu belirten Katsumata, "Biz sadece Türkiye ve Japonya arasında değil, üçüncü ülkelerde Türkiye ve Japonya'nın güçlü avantajlarını değerlendirerek iş birliği yapıyoruz" dedi. Japonya ile Türkiye arasındaki dostluk ilişkilerinin uzun yıllara dayandığına dikkat çeken DEİK Başkanı Nail Olpak da, "Bu yıl, diplomatik ilişkilerimizin 100. yılını kutluyoruz. Dış politikamızdaki 'Yeniden Asya Açılımı' ve Ticaret Bakanlığımızın 'Uzak Ülkeler Stratejisi' çerçevesinde Japonya, Türkiye için Asya-Pasifik coğrafyasındaki önemli ortaklardan birisi. Türkiye'nin 'Yeniden Asya Açılımı' ve Japonya'nın 'Serbest ve Açık Indo-Pasifik' stratejisi, örtüşen vizyonlara sahip. Buradan hareketle, Türkiye

ve Japonya iş birliğini, denizaşırı iş birlikleri ve bölgesel/küresel ortaklıklarla ileriye taşıyabiliriz" şeklinde konuştu. DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Başkanı Ahmet Çalık ise, iki ülke arasındaki 6 milyar dolarlık ikili ticaret hacminin en kısa sürede yükseltilmesi gerektiğine inandığını söyledi. Çalık, "Bu noktada, ülkemizin güçlü ve kabiliyetli iş gücünü de göz önünde bulundurarak, Japon iş dünyasını Türkiye'ye daha çok yatırım yapmaya davet ediyorum" şeklinde konuştu.

DEİK, 27. Japonya-Türkiye İş Konseyi Ortak Toplantısını, 17 Ekim 2024 tarihinde Tokyo'da gerçekleştirdi. İki ülkeden Bakan Yardımcıları, İş Konseyleri Başkanları ve 150'den fazla Türk ve Japon iş insanının katılımlarıyla gerçekleşen toplantıda, "DEİK - Keidanren Ortak Bildirisi" ve "Çalık Enerji-Japon Uluslararası İşbirliği Bankası (JBIC) Mutabakat Zaptı" imzalandı. DEİK Başkanı Nail Olpak, "1986 yılında kurulan ikinci İş Konseyimiz, DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi, karşı kanat kuruluşumuzla, dostluğu uzun yıllara dayanan Türkiye ve Japonya arasındaki ekonomik ilişkileri daha ileri seviyelere taşımak için çalışıyor. Müzakereleri devam eden Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nın, iki ülkenin de faydasına olacak şekilde sonuçlanması önemli" şeklinde konuştu. Keidanren Japonya-Türkiye Ekonomi Komitesi Eş Başkanı Tsugio Mitsuoka da "Japonya'nın ticaretinde pay sahibi olan ülkelerin yüzde 80'iyle serbest ticaret anlaşması bulunuyor. Ticaretin ve yatırımların gelişmesi, istihdamın gelişmesi için Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nın tamamlanmasını arzu ediyoruz. Bu anlaşmanın geleceğe önemli katkı sağlayacağını düşünüyoruz" dedi. DEİK/Türkiye-Japonya İş Konseyi Başkanı Ahmet Çalık ise, "Türkiye'nin güçlü ve kabiliyetli iş gücünü de göz önünde bulundurarak, Japon dostlarımızı Türkiye'ye daha fazla yatırıma davet ediyorum" ifadesini kullandı.

Japonya Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (METI) ev sahipliğinde ve T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı iş birliğiyle "1. Japonya-Türkiye Enerji Forumu" gerçekleştirildi. Forum kapsamında, Çalık Enerji-Mitsubishi Corporation ve DB Tarımsal Enerji-Mitsubishi Corporation arasında Türkiye ve çevre ülkelerde yeni nesil enerji ve ham madde potansiyellerinin geliştirilmesine yönelik mutabakat anlaşmaları imzalandı.

DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi

Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, 3 Ağustos 2022 tarihinde, ASEAN 55. Dışişleri Bakanları Toplantısı kapsamında düzenlenen Türkiye-ASEAN Dördüncü Sektörel Diyalog Ortaklığı Üçlü Toplantısı vesilesiyle Kamboçya'yı ziyaret etti.

DEİK/Türkiye-Kamboçya İş Konseyi ve karşı kanat kuruluşu Kamboçya Ticaret Odası (CCC) iş birliğinde düzenlenen DEİK-CCC Yuvarlak Masa Toplantısı, Türkiye-Kamboçya 3. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Protokolü Toplantısı kapsamında 12 Ocak 2023 tarihinde Kamboçya'da gerçekleştirildi. Dönemin Tarım ve Ormancılık Bakanı Prof. Dr. Vahit Kirişci, Kamboçya Ticaret Bakanı Pan Sorasak, DEİK/Türkiye-Kamboçya İş

Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif'in katılımıyla İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Pakistan İş Konseyi Toplantısı'nda iki ülke arasındaki iş birliği fırsatları ele alındı (26 Kasım 2022).

Konseyi Başkanı Mahir Alp ve Kamboçya Ticaret Odası Başkanı Kith Meng'in katılımlarıyla gerçekleşen toplantıda Türkiye-Kamboçya arasındaki ikili ekonomik ve ticari ilişkilerin artırılmasına yönelik konular ele alındı.

DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi

6 Nisan 2021 tarihinde gıda ve içecek teknolojileri, inşaat ve inşaat malzemeleri, medikal malzemeler ve teknolojileri konularında Türkiye-Pakistan Interconnected Business Toplantısı yapıldı. Dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş'un resmi ziyareti vesilesiyle DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi tarafından, 12 Ağustos 2022 tarihinde İslamabad'da karşı kanat kuruluşu Pakistan Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu FPCCI iş birliğiyle Türkiye-Pakistan İş Forumu gerçekleştirildi. Ayrıca Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif'in katılımıyla 2022 yılında Ankara ve İstanbul'da iki önemli yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.

26 Kasım 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Pakistan İş Konseyi Toplantısı'na Pakistan Başbakanının yanı sıra dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Pakistan Ticaret Bakanı Syed Naveed Qamar, Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Pakistan İş Konseyi Başkanı Ahmet Cengiz Özdemir ve iki ülke iş insanları katıldı. Toplantıda, inşaat, altyapı, bankacılık, gümrük ve enerji sektörlerinde iş birliği fırsatları ele alındı. Konuk Başbakan Şehbaz Şerif, toplantıda yaptığı konuşmada mevcut ticaret hacminin iki ülke arasındaki dostluğu ve kardeşliği yansıtmadığını söyledi. "Türkler çok çaba harcıyor, farkındayız. Geçtiğimiz son yıllarda ve çeşitli dönemlerde bir araya gelerek, sorunları aşmak için çalıştık. Türk şirketlerinin Pakistan'da olumsuz durumlarla da karşı

karşıya kaldıklarını biliyoruz. İş mevzuatımızı sadeleştirmeli, bürokrasiyi kaldırmalıyız. Türkiye ile hareket etmek istiyoruz ve böylelikle ticari ilişkilerimizin de artarak gelişeceğini düşünüyorum" diyen Şerif, özellikle yenilenebilir enerji konusunda DEİK üyelerine kapılarının sonuna kadar açık olduğunu belirtti.

Pakistan-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat ve Pakistan Yatırım ve Özelleştirme Bakanı Abdul Aleem Khan başkanlığında, 8 Ağustos 2024 tarihinde İslamabad'da gerçekleştirildi. Türkiye ve Pakistan arasındaki ticari ilişkilerin artması için yeni fırsatlar ve yatırım ortamının iyileştirilmesi konularının ele alındığı toplantıda gıda, enerji, sağlık, lojistik, elektronik, makina ve altyapı gibi stratejik alanlarda iş birliği fırsatları görüşüldü.

DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi

Singapur Başbakanı Lee Hsien Loong'un Antalya'da gerçekleştirilen G20 Liderler Zirvesi vesilesiyle Türkiye'yi ziyareti sırasında Kasım 2015'te imzalanan ve 2017 yılında yürürlüğe giren Türkiye-Singapur Serbest Ticaret Anlaşması (STA), Türkiye'nin bugüne kadar imzaladığı en kapsamlı ve gelişmiş STA olma özelliğini taşıyor. Ayrıca, Türkiye ile Singapur arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi gibi temel ekonomik anlaşmalar bulunuyor.

DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi, düzenli İş Konseyi toplantılarına ek olarak 2022 yılında Singapur Ankara Büyükelçisi, T.C. Singapur Büyükelçisi ve Ticaret Müşaviri ile istişare toplantıları gerçekleştirdi. Ayrıca 16 Mayıs 2022'de Enterprise Singapur Direktörü ile İstanbul'da bir toplantı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri

Türk devletlerinin bağımsızlığının 30. yıl dönümü vesilesiyle Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasındaki ticari ve ekonomik iş birliğini daha ileriye taşımak amacıyla T.C. Ticaret Bakanlığı ev sahipliğinde ve DEİK'in organizasyonuyla düzenlenen "Türkiye-Türk Cumhuriyetleri Ekonomi ve Ticaret Konferansı" 11 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. "Bağımsızlığın 30. Yılında Gelecek İçin Ortak Vizyon" temasıyla düzenlenen konferansa dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Özbekistan Başbakan Yardımcısı ve Yatırımlar ve Dış Ticaret Bakanı Sardor Umurzakov, Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikayil Cabbarov, Kazakistan Ulusal Ekonomi Bakanı Asset Irgaliyev, Kırgız Cumhuriyeti Ekonomi ve Ticaret Bakanı Daniyar Amangeldiev, DEİK Başkanı Nail Olpak ve TOBB ve Türk Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu başta olmak üzere ilgili ülkelerin resmi kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör temsilcilerinden 450 kişi katıldı. Türk Konseyi Genel Sekreteri Bagdad Amreyev, konferans katılımcılarına video mesaj aracılığıyla hitap etti.

Dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Türkiye'nin, kardeş ülkelerin bağımsızlıklarını ilk tanıyan ülke olduğunu

MURAT ÖZYEĞİN
(DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı)

"Singapur 2,3 milyarlık nüfusa ve 30 trilyon dolara ulaşan bir pazarın giriş kapısı."

Bugün pazara giriş bakımından dünyadaki en serbest ülkeler arasında yer alan ve iş yapma esnekliği açısından en iyi ülke olan Singapur, özellikle küresel şirketlerin Asya'ya açılması ve Asyalı şirketlerin küreselleşmesi açısından stratejik bir merkez olarak konumlanıyor. Lojistik açıdan bulunduğu konum ve diğer pazarlara geçiş kapısı niteliği ile Güney Doğu Asya'daki en önemli ticaret ve finans merkezlerinden birisi olan Singapur'un, ASEAN Ekonomik Alanı'nın, Kapsamlı ve Yenilikçi Trans Pasifik Ortaklık Anlaşması'nın (CPTPP) ve Bölgesel Kapsamlı Ekonomik İş Birliği Anlaşması'nın (RCEP) tarafı olmasını da göz önünde bulundurduğumuzda, yaklaşık 2,3 milyarlık nüfusa ve 30 trilyon dolara ulaşan bir pazarın giriş kapısı olduğunu daha net görebiliyoruz.

2016 yılından bu yana sürdürdüğüm Singapur Fahri Konsolosluğu görevim ve Türkiye-Singapur İş Konseyi başkanlığım sürecinde edindiğim tecrübe ve izlenimler ışığında bazı değerlendirmelerimi paylaşmak isterim. Türkiye genç, dinamik ve her düzeyde nitelikli insan kaynağı, esnek ve yeni teknolojilere hızlı adapte olan üretim yapısı ile hem 85 milyonluk büyük bir pazar hem de coğrafi yakınlığın yanı sıra tüketim tercihleri açısından da Avrupa ile benzer özelliklere sahip. Bu durum ülkemizi Avrupa'ya açılmak isteyen Singapur şirketleri için önemli bir pilot pazar haline getirebilir. Singapur'un gelişmiş girişimcilik ekosistemine entegre olan Türk girişimciler, buradaki kuluçka süreleri sonrasında öncelikle Asya'ya ve nihayetinde tüm dünyaya çok daha yüksek değerleme çarpanları ile açılma fırsatı yakalayabilirler.

İşte bu potansiyelin tüm yönleriyle hayata geçirilmesi için atılan en önemli adım, ülkemizin Singapur Serbest Ticaret Anlaşması ile şimdiye kadarki en kapsamlı yeni nesil STA'yı imzalaması oldu. Bu anlaşma ile ihracatımızın sektörel ve bölgesel temelde çeşitlendirilmesi, böylece Asya pazarındaki rekabet gücümüzün artırılarak Singapur'dan ülkemize gelecek yabancı yatırımların teşvik edilmesi ve iki ülkenin iş insanları arasında yeni iş birliği ve yatırım imkânlarının yaratılması amaçlandı. Türkiye-Singapur İş Konseyimiz bu anlaşmanın sunduğu fırsatların daha etkin ve verimli bir şekilde değerlendirilebilmesi için ülkelerimiz arasında 1,3 milyar dolara yaklaşan dış ticaret hacmi, karşılıklı yatırımlar ve her iki ülkenin kendi bölgelerinin üssü olma özellikleri konularında farkındalığı artırıcı önemli çalışmalar yürüttü. Tüm bu çabalar ve çalışmalar sonucunda her iki ülkenin sahip olduğu avantajları koruyarak karşılıklı kazan-kazan ilkesiyle iş birliklerinin oluşturulmasına katkı sağlamayı, bu iş birliklerini Avrupa pazarına girmek isteyen Singapur şirketleri ile Asya pazarına girmek isteyen Türk şirketlerinin faydalanabileceği bölgesel bir iş birliği anlayışına taşımayı hedefliyoruz.

İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Türk Cumhuriyetleri Ekonomi ve Ticaret Konferansı (11 Kasım 2021).

hatırlatarak, "Bağımsızlık sonrası Türkiye olarak temennimiz, yeni kurulan kardeş devletlerin bölge ve dünya ile bütünleşmesi ve ülkemizle her alanda güçlü ilişkiler tesis etmeleri olmuştur. Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerin güçlendirilmesi, Türkiye'nin daimi vizyonudur. Mal ve hizmet ticaretimizi geliştirmek ve hedeflerimize ulaşmak için ticaretimizin önündeki engelleri kaldırmalı, ticaretimizi daha da serbestleştirmeli ve iş birliğimizi geliştirmeliyiz" şeklinde konuştu. DEİK Başkanı Nail Olpak ise konuşmasında 1992 yılında 275 milyon dolarlık toplam ticaret hacminin 2020 yılında 8,4 milyar dolara yükseldiğine dikkat çekerek, "Aramızdaki dostluk ve paylaşmaya hazır anlayışımızla hep birlikte daha fazla iş birliği için hazırız. Bu iş birliğini daha fazla geliştirebilmek için, birbirimizden sadece enerji ve hammadde değil, aynı zamanda işlenmiş sanayi ürünleri almak önceliğimiz olmalı. Sektörel politika ve uygulamalar, bilgi ve teknoloji transferi, kamu özel sektör ortaklığı, sanayi bölgeleri, teknoparklar alanında uygulamalı tecrübe paylaşımı da önemli iş birliği alanları olabilir. Ticaret politikalarında eş güdümün sağlanması, ulaştırma ve lojistik altyapısının güçlendirilmesi ve tarife dışı engellerin önce azaltılıp sonra da ortadan kaldırılması da büyük önem taşıyor. Birlikte güçlüyüz, bunları başardıkça daha güçlü olacağız" dedi.

Konferansta Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan'dan katılan firmaların da yer aldığı 1.150'den fazla ikili iş görüşmesi gerçekleştirildi. Ayrıca G2B oturumunda Aselsan'dan Ülke Müdürü Galip İçten, Astana Uluslararası Finans Merkezi, AIFC Business Connect Birinci CEO Yardımcısı Timur Onzhanov ve Eximbank Uluslararası Krediler İkinci Müdürü Mahmut Zeki Aydoğmuş sunumlar gerçekleştirerek katılımcıların sorularını cevaplandırdı.

DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi

Azerbaycan ile ikili ilişkilerin daha da güçlendirilmesi amacıyla 2010 yılında Cumhurbaşkanları düzeyinde Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) mekanizması tesis edildi. Bunun yanı sıra, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Azerbaycan'ı ziyareti vesilesiyle 15 Haziran 2021 tarihinde, iki ülke arasındaki ilişkileri müttefiklik düzeyine çıkartan Şuşa Beyannamesi imzalandı. Söz konusu belge ile taraflar, tüm önemli konularda, uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda birbirlerini tam destekleyeceklerini taahhüt ettiler.

DEİK ev sahipliğinde, dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Azerbaycan Başbakanı Ali Esedov, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikayıl Cabbarov ve iş dünyasının katılımıyla 18 Şubat 2021 tarihinde düzenlenen Türkiye-Azerbaycan İş Forumu'nda, iki ülke kurumları, sivil toplum kuruluşları ve iş dünyası arasında değeri 100 milyon doları aşan 11 anlaşma ve mutabakat zaptı imza altına alındı. Ayrıca Azerbaycan Girişimci Kadınlar Birliği (AQSİA) ile Uluslararası Yatırım ve İş Dünyası Konfederasyonu (ULUSKON) arasında kadın girişimciliğinin geliştirilmesi konusunda mutabakat zaptı imzalandı.

TUNCAY ÖZİLHAN (DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı)

"Bölge ülkeleri ile önemli iş birliği potansiyeline sahibiz."

Avrasya ülkeleri ile Türkiye arasında ikili ilişkilerde belirgin bir gelişme gözlemleniyor. Ülkemiz bu coğrafyanın, tarihin, kültürün adeta doğal bir parçası. Paylaştığımız coğrafya, aramızdaki benzerlikler ve ortak değerler bizi ekonomik olarak da bir araya getiriyor. Amacımız bir yandan bu ülkelerle olan ekonomik bağları güçlendirirken, diğer yandan bölgenin kalkınmasına katkıda bulunmak. Bölgesel stratejiler ve çeşitli sektörlerle gerçekleştirilen ikili ve çok taraflı anlaşmalarla ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Bölge ülkeleri ile önemli iş birliği potansiyeline sahibiz. Bu doğrultuda DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri de bu konumu en iyi şekilde değerlendirmek, ilişkileri daha da güçlendirmek için çalışıyor.

Aramızdaki ekonomik ve ticari ilişkiler 1992 sonrası başladı ve bugüne kadar artan bir hızla gelişme gösterdi. Avrasya ülkeleri büyük imkânlara sahip oldukları ham petrol, doğal gaz ve endüstriyel ham maddeler yanında sınırlı sayıda sanayi ürünleri de ihraç edebilecek durumdalar. İthal edilen ürünler, başta temel besin maddeleri olmak üzere genel olarak tüketim malları. Türkiye ile Avrasya ülkeleri üretim yapıları, ihracat potansiyelleri ve ithal etmek istedikleri maddeler bakımından karşılaştırıldığında birbirlerini tamamladıkları söylenebilir. DEİK, bu pazarda da ticaret elçisi olarak önemli bir rol üstleniyor. Bölgedeki fırsatları ve riskleri sürekli analiz ediyor. Karşılıklı ticaretimizi kolaylaştıracak anlaşmalar ve yeni stratejiler üzerinde çalışıyor.

DEİK ile TOBB iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Azerbaycan İş Forumu'nda iki ülke arasındaki ticareti artırmak için neler yapılabileceği masaya yatırıldı (8 Mayıs 2024).

Türkiye-Azerbaycan Yatırım Forumu, DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi ile Azerbaycan İhracatın ve Yatırımların Teşviki Fonu (AZPROMO) iş birliğinde, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikail Cabbarov, DEİK Başkanı Nail Olpak, AZPROMO Başkanı Yusif Abdullayev ve Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Selçuk Akat'ın katılımlarıyla 31 Mayıs 2021 tarihinde çevrim içi olarak düzenlendi.

Azerbaycan'ın, Karabağ ve civarındaki illeri Ermenistan işgalinden kurtarmak için gerçekleştirdiği ve zaferle sonuçlanan 2'nci Karabağ Savaşı Avrasya'da yeni bir dönemin kapılarını açtı. Gerek savaş sırasında gerekse savaşın ardından yaraların sarılması için DEİK/Türkiye-Azerbaycan İş Konseyi'nin girişimleri ile şehit ve gazi ailelerine destek sağlamak amacıyla "Azerbaycan'a Vefa Borcumuz" adıyla bir bağış kampanyası düzenlendi. Kampanyanın sonuç toplantısı 7 Ekim 2021 günü çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

T.C. Ticaret Bakanlığı koordinasyonu ve DEİK organizasyonunda 2012 yılından itibaren Türkiye, Gürcistan ve Azerbaycan'ın çeşitli şehirlerinde gerçekleştirilen Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan İş Forumu'nun altıncısı 14 Aralık 2021 tarihinde Bakü'de düzenlendi. İş Forumu'na dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı Natela Turnava ve Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikail Cabbarov'un yanı sıra üç ülkenin iş dünyası örgütlerinin yöneticileri ve iş insanları katıldı. Adı geçen ülkelere yönelik yeni iş birliği imkânlarının değerlendirilmesi amacıyla düzenlenen toplantı kapsamında, üç ülke girişimcileri arasında ikili iş görüşmeleri de gerçekleştirildi.

Türkiye-Azerbaycan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Eş Başkanı Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın KEK 10. Dönem Toplantısı vesilesiyle Azerbaycan'a yaptığı resmi ziyareti kapsamında 4 Kasım 2022 günü Bakü'de Türkiye-Azerbaycan İş Forumu düzenlendi. İş Forumu'na Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın yanı sıra Azerbaycan Başbakanı Ali Esedov, DEİK Başkanı Nail Olpak, AZPROMO Başkanı Yusif Abdullayev ve iki ülke iş insanları katıldı.

DEİK ve TOBB iş birliğinde düzenlenen Türkiye-Azerbaycan İş Forumu 8 Mayıs 2024 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun ev sahipliğinde yapılan toplantıya Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Azerbaycan Cumhuriyeti Başbakanı Ali Esedov, DEİK Başkan Yardımcısı Erdal Eren, AZPROMO Başkanı Yusif Abdullayev, KOBİA Yönetim Kurulu Başkanı Orxan Mammadov ve iş insanları katıldı.

DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi

Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı nezdinde faaliyet gösteren Gürcistan Yatırım Ajansı (Enterprise Georgia) yetkililerinin katılımlarıyla 16 Aralık 2021 tarihinde İstanbul'da "Gürcistan Yatırım Bilgilendirme Toplantısı" gerçekleştirildi.

9 Eylül 2022 tarihinde ise Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilirlik Kalkınma Bakanlığı ev sahipliğinde, "Türkiye- Gürcistan-Avrupa Birliği Arasında Çapraz Kümülasyon: Ticaret ve Yatırım Fırsatları" toplantısı düzenlendi. Tiflis'te gerçekleştirilen toplantıda, Gürcistan'ın Türkiye ve AB ile yapmış olduğu Serbest Ticaret Anlaşmaları sayesinde Türkiye menşeli girdiler ile Gürcistan'da üretilecek ürünlerin Avrupa Birliği'ne ihraç edilme fırsatları ele alındı. Etkinliğe dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Gürcistan Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı Levan Davitaşvili, Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakan Yardımcısı Genadi Arveladze, USAID Georgia Misyon Direktörü John A. Pennel, AB Gürcistan Delegasyonu İş Birliği Başkanı Sigrid Brettel ve GIZ Gürcistan Direktörü Sandra Schenke katıldı.

DEİK/Türkiye-Kırgızistan İş Konseyi

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov'un Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın davetiyle Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret kapsamında 10 Haziran 2021 tarihinde Türkiye-Kırgızistan Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi. Dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın KEK 10. Dönem Toplantısı vesilesiyle yaptığı Kırgızistan ziyareti kapsamında da 10 Eylül 2021 tarihinde Bişkek'te Türkiye-Kırgızistan İş Forumu düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi

Türkiye-Moğolistan Interconnected Business Toplantısı, DEİK/Türkiye-Moğolistan İş Konseyi tarafından 2 Mart 2021 tarihinde inşaat malzemeleri, deri ürünleri ve sağlık turizmi alanlarında çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

Moğolistan Parlamento Başkanı Zandanshatar Gombojav'ın Türkiye'ye yaptığı resmi ziyaret vesilesiyle Karşı Kanat Kuruluşu Moğolistan Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası ile İstişare Toplantısı düzenlendi; ayrıca Moğolistan iş insanları heyeti ile ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Moldova İş Konseyi

Türkiye-Gagavuz Yeri Yatırım Fırsatları Toplantısı, 25 Şubat 2021 tarihinde DEİK/Türkiye-Moldova İş Konseyi Başkanı Sinan Bora moderatörlüğünde, Gagavuz Yeri Devlet Başkanı İrina Vlah, DEİK Başkanı Nail Olpak, T.C. Kişinev Büyükelçisi Halil Gürol Sökmensüer, Moldova Ankara Büyükelçisi Dmitri Croitor, Gagavuz Yeri Yatırım Ajansı Finans Uzmanı Semion Guran ve T.C. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Analisti Hasan Babalı'nın katılımlarıyla çevrim içi olarak düzenlendi.

Özbekistan ve Türkiye Kamu ve Özel Sektörleri Arasında Çok Yönlü İş Birliğini Genişletme Koordinasyon Toplantısı (28 Haziran 2021).

Gagavuzya Devlet Başkanı İrina Vlah, ”Son 20 yıldır Türkiye bizim her zaman yanımızdaydı. Türkiye bizi hiçbir zaman bırakmadı” şeklinde konuşurken, Moldova Ankara Büyükelçisi Croitor, Moldova'da 43 tane serbest ekonomi bölgesi olduğunu ve bunlardan 3'ünün Gagavuzya'da bulunduğunu belirterek, bu bölgelere yatırım yapılması konusunda gerçekten DEİK'e güvendiklerini ve DEİK/Türkiye-Moldova İş Konseyi'nin salgın sırasında bile Moldova'yı ziyaret etmekten geri kalmadığını söyledi. T.C. Kişinev Büyükelçisi Halil Gürol Sökmensüer ise Gagavuzya'da bugüne kadar farklı sektörlerde Türk sermayeli 95 firma kurulduğunu ve çok başarılı işlere imza attıklarını açıkladı.

DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi

Türkiye-Özbekistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Eş Başkanı Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın KEK 6. Dönem Toplantısı vesilesiyle yaptığı Özbekistan ziyareti kapsamında, 28 Haziran 2021 tarihinde Taşkent'te Türkiye-Özbekistan İş Forumu düzenlendi.

İki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmek, iki taraflı ilişkileri canlı tutmak ve Özbekistan'da iş yapmak isteyen Türk firmalarına ilk kaynaktan bilgi sağlamak amacıyla Özbekistan'ın farklı bölgelerinden gelen heyetlerle tanıtım toplantıları ve ikili görüşmeler organize eden DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi, 18 Şubat 2022 tarihinde Fergana Valisi Hayrullo Bozarov, kurum yetkilileri ve bölgede faaliyet gösteren Özbek iş insanlarının katılımlarıyla Fergana Bölgesi tanıtım toplantısı düzenledi. Benzer şekilde, 9 Haziran 2022 tarihinde de Andijan Valisi Şuhratbek Abdurahmanov ve beraberindeki kurum yetkilileri tarafından, Özbekistan'ın en yoğun nüfuslu bölgesi Andijan'daki iş ve yatırım olanakları tanıtıldı.

19 Nisan 2022 tarihinde DEİK/Türkiye-Özbekistan İş Konseyi Başkanı Özgür Onur Özgüven moderatörlüğünde “Özbekistan'ın Yatırım Potansiyeli” webinarı gerçekleştirildi. 26 Aralık 2023 tarihinde ise Ankara'da Türkiye-Özbekistan İş Forumu düzenlendi. Forumda konuşan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, iki ülke arasındaki tarihi ve kültürel bağlara dikkat çekerek Özbekistan ekonomisindeki ilerlemelerden gurur duyduğunu, Türkiye-Özbekistan ilişkilerinin de gelişmeye devam ettiğini belirtti. İki ülke arasındaki ticaretin son beş yılda yaklaşık iki katına çıktığını vurgulayan Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin Özbekistan'daki yatırımlarının da artmaya devam ettiğini söyledi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da Türkiye'nin Özbekistan'ın en fazla ihracat yaptığı ülkeler arasında üçüncü, ithalatında ise beşinci sırada olduğunu hatırlatarak, “Bu sıraları daha üst seviyelere inşallah özel sektörümüzün gayretiyle taşıyacağız” diye konuştu. DEİK Başkanı Nail Olpak ise 2022 yılında yürürlüğe giren tercihli ticaret anlaşmasının önemini vurguladı ve iki ülke Cumhurbaşkanlarının koyduğu büyük hedefler için iş dünyası olarak kendilerine önemli görevler düştüğünün altını çizdi.

DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi

1 Eylül 2021 tarihinde, DEİK/Türkiye-Tacikistan İş Konseyi Başkanı Cihangir Fikri Saatçioğlu ve Tacikistan Ankara Büyükelçisi Aşraf Gulov tarafından, çevrim içi olarak “Tacikistan'daki Serbest Ekonomik Bölgelerin Tanıtım Toplantısı” gerçekleştirildi.

Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Eş Başkanlığını yapan dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank'ın KEK 11. Dönem Toplantısı vesilesiyle yaptığı Tacikistan ziyareti kapsamında 13 Ekim 2021 tarihinde Duşanbe'de Türkiye-Tacikistan İş Forumu düzenlendi.

Tacikistan'da faaliyet gösteren Süpermarketler Zinciri Fransız Schiever firmasının talep doğrultusunda daha fazla Türk ürünü getirmek istemesi nedeniyle, söz konusu firma temsilcileri ile Türk firmaları arasında iş birliği imkânlarını değerlendirmek amacıyla 2022 yılında iki ayrı toplantı düzenlendi. Aynı şekilde Yovar Marketler Zinciri temsilcileri ile Türk firmaları arasında görüşmeler organize edildi. 6 Temmuz 2022 tarihinde ise “Türkiye-Tacikistan Ticari, Ekonomik ve Kültürel İlişkileri” konusunda bir toplantı yapıldı.

Dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş'un 10 Kasım 2022 tarihinde yaptığı Tacikistan ziyareti kapsamında, aynı gün Duşanbe'de Türk firmalarının temsilcileri ile istişare toplantısı ve Türkiye-Tacikistan İş Forumu düzenlendi. Toplantıya Tacikistan'da iş yapan 10'dan fazla Türk firmasının temsilcileri katılım sağladı.

DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi

1 Temmuz 2022'de dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Türkmenistan Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı Batır Atdayev'in eş başkanlığında Aşkabat'ta yapılan Türkiye Türkmenistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (HEK) 6. Dönem Toplantısı kapsamında Türkiye-Türkmenistan İş Forumu düzenlendi. DEİK/Türkiye-Türkmenistan İş Konseyi ve karşı kanat kuruluşu Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından düzenlenen İş Forumu'nda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay, Türkmenistan'da Türk sermayeli firmaların toplam yatırımının ciddi miktarlara ulaştığına dikkat çekerek ülkenin Rusya'dan sonra Türk müteahhitlerinin en fazla proje üstlendiği ikinci ülke olduğunu dile getirdi. Türk inşaat şirketlerinin imza attığı projelerle Türkmenistan'ın kalkınmaya devam edeceğini vurgulayan Oktay, Türkmenistan'ın Dünya Ticaret

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Ukrayna'ya yaptığı ziyaret vesilesiyle Kiev'de Türkiye-Ukrayna İş Forumu düzenlendi (3 Şubat 2020).

Örgütü'ne üyelik başvurusunda her türlü desteği vermeye hazır olduklarını da belirtti.

Türkmenistan Devlet Başkanı Serdar Berdimuhammedov'un Türkiye'ye gerçekleştirdiği resmi ziyareti kapsamında organize edilen Türkiye-Türkmenistan İş Forumu, DEİK ve TOBB iş birliğinde 26 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Türkmenistan ile ortak tarih, dil, din ve kültüre dayanan münasebetlerimiz, karşılıklı saygı, iş birliği ve ortak çıkarlar temelinde her geçen gün daha da güçlenerek gelişiyor" şeklinde konuştu. Konuk Cumhurbaşkanı ile iki ülke ilişkilerini tüm yönleriyle değerlendirdiklerini ve iş birliği imkânlarını ele aldıklarını aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, enerji, ulaştırma, ticaret, bilgi teknolojileri, KOBİ'ler, çevre, meteoroloji ve iklim değişikliği, tarım, standardizasyon, akreditasyon, medya, insan kaynaklarının yönetimi, gençlik ve spor, eğitim, kültür ve arşiv alanlarında anlaşmalar imzalandığını kaydetti. Toplantıda iki ülke heyetleri arasında görüşmeler de gerçekleştirdi.

Türkiye-Türkmenistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Eş Başkanı Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın HEK 7. Dönem Toplantısı vesilesiyle yaptığı Türkmenistan ziyareti kapsamında da 6 Aralık 2023 günü Türkiye-Türkmenistan İş Forumu Aşkabat'ta düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi

2021 yılında, Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticari ve ekonomik iş birliğinin gelişimi açısından büyük önem taşıyan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) görüşmelerinin olumlu sonuçlandırılması için Ukrayna makamları nezdinde lobi faaliyetlerine ağırlık verildi. Ukrayna Başbakanı Denis Şmıhal, 30 Mart 2021 tarihinde Ukrayna'da faaliyet gösteren Türk firma temsilcileri ile bir araya geldi. DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi, 17 Aralık 2021 tarihinde, Ukrayna Yatırım Destek Kurumu Ukraineinvest ile toplantı gerçekleştirdi.

Rusya'nın Ukrayna'ya askeri müdahalesinin başladığı 24 Şubat 2022 tarihinden sonra Ukrayna ile karşılıklı heyet ziyaretleri, toplantılar ve diğer iş etkinliklerinin düzenlenmesi imkânsız hale geldi. Savaşın başlamasından hemen sonraki günlerde, Türkiye-Avrasya İş Konseyleri tarafından, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş'un başkanlığında Rusya-Ukrayna krizine yönelik bir değerlendirme toplantısı düzenlendi. DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi de Türk firmalarının ekonomik kayıplarının asgari seviyeye indirilmesi, zor durumda kalan Türk ve Ukrayna vatandaşlarının desteklenmesi, karşılıklı ticari ve iktisadi iş birliğinin devamının sağlanması ve özel sektörün gelişmeler hakkında bilgilendirilerek doğru yönlendirilmesi yönünde yoğun çaba harcadı.

Ukrayna Başbakan Yardımcısı ve Topluluklar, Bölgeler ve Altyapı Geliştirme Bakanı Oleksandr Kubrakov'un Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle 31 Ocak 2024 tarihinde İstanbul'da DEİK/Türkiye-Ukrayna İş Konseyi Başkanı Ruşen Çetin'in ev sahipliğinde ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın katılımıyla yuvarlak masa toplantısı düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri

Bünyesinde yer alan 37 ikili İş Konseyi ile faaliyetlerini sürdüren DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri, önceki yıllarda olduğu gibi 2021-2023 döneminde de öncelikli olarak yeşil dönüşüm çalışmaları kapsamında, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın birçok sektöre çok boyutlu etkileri ve dönüşümün gerektirdiği finansman olanakları hakkında farkındalık artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirdi. Kadın girişimciliği ve istihdamı, sürdürülebilirlik, girişimcilik ekosistemi, yapay zekâ, enerji verimliliği, güncel gelişmeler kapsamında değişen tedarik zincirleri ve ülkemizin güçlenen pozisyonuna vurgu yapan çalışmalar ele alındı. Özellikle enerji sektöründe Türkiye'nin yenilenebilir enerji potansiyelinin Avrupalı paydaşlara anlatılması ve bu alanda iş birliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapıldı.

AB ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve Türkiye imajının güçlendirilmesi amacıyla Avrupa başkentleri nezdinde stratejik iletişim ve lobi faaliyetine devam edildi. Gümrük Birliği güncellenmesi sürecinin AB nezdinde gündeme alınmasına yönelik temaslarda bulunuldu. Avrupa'daki başarılı iş yapma modellerinin Türkiye'de uygulanmasının sağlanması amacıyla bilgi birikimin Türkiye'ye aktarılması, Türk özel sektörünün dijital dönüşüme uyumu ve ilgili teknolojik iş birliğinin geliştirilmesi gibi konular önceliğini korudu. Karşılıklı yatırımların artırılması ve ticaret ilişkilerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapıldı. Ayrıca yerli ve yabancı kamu kurum temsilcileri ve diplomatik misyonlarla bir araya gelinerek, İş Konseyleri üyelerinin ilgili ülkelerde yaşadıkları sıkıntıların çözümlenmesine çalışıldı.

DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi

DEİK EU Talks kapsamında düzenlenen "Türkiye-AB-Almanya İlişkileri: Mevcut Durum ve Merkel Sonrası Beklentiler" webinarı, dönemin Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Faruk Kaymakcı'nın katılımıyla DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı Steven Young ev sahipliğinde 29 Eylül 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi. Almanya'daki genel seçimlerin ardından düzenlenen bu ilk toplantıda Türkiye, Avrupa Birliği ve Almanya ilişkilerindeki son duruma ilişkin bir değerlendirme yapılırken, öngörüler ve beklentiler paylaşıldı. Webinarı, 200'e yakın iş dünyası temsilcisi takip etti.

BERNA GÖZBAŞI
(Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi)

“Avrupa ile birlikteliğimizin daha farklı alanlarda da gelişmesi için çalışıyoruz.”

Türkiye’nin Avrupa ile ticari ve ekonomik ilişkilerine baktığımızda, dış ticaret, doğrudan yabancı yatırımlar ve turizm başta olmak üzere, 2010 yılından 2023 yılına kadar önemli yol kat ettiği görülmektedir. 2010 ile 2023 yılları arasında Türkiye ihracatının yüzde 55’ini yani yarısından fazlasını, ithalatının ise yarısına yakınını Avrupa ülkeleri ile gerçekleştirmiştir. Avrupa Birliği’ne üye ülkeler Türkiye’nin hem ihracatında hem de ithalatında daha öne çıkıyor. DEİK olarak biz de Gümrük Birliği’nin güncellenmesi ile Türkiye’nin Avrupa Birliği ve diğer Avrupa ülkeleri ile daha yakın ticari ilişkiler içerisine gireceğine inanıyoruz.

Doğrudan yabancı yatırımlar 2010 ile 2023 yılları arasında Türk yatırımları tarafında yukarı yönde trend sergilerken, Türkiye’ye gelen yatırımlarda düşüş gerçekleşse de ülkemize en çok yatırım Avrupa ülkelerinden gelmiştir. 2022 yılı verilerine göre, Türklerin yurt dışında gerçekleştirdiği doğrudan yabancı yatırımların yüzde 80’ini Avrupa ülkeleri oluştururken 2010 yılında bu oranın yüzde 62 civarında olduğunu unutmamalıyız. Öte yandan, bahsettiğim üzere 2010 yılında ülkemize gelen yabancı yatırımların yüzde 78’i Avrupa’dan gelirken 2022 yılına geldiğimizde bu oran yüzde 73’e gerilediği. Buna karşın, Avrupa ülkeleri 2022 yıl sonu itibarıyla 146 milyar dolarlık yatırımla Türkiye’ye diğer ülkelerden daha fazla yatırım yapmış durumda. Turizm tarafında ise 2010 yılında ülkemize gelen turist sayısı 28 milyon iken Avrupa’dan gelen turist sayısı 14 milyon civarındaydı. 2022 yıl sonuna geldiğimizde ülkemizi ziyaret eden 44 milyon turistin 23 milyona yakını Avrupa ülkelerinden gelmiştir.

Avrupa ülkelerinde birçok gurbetçimizin yaşaması da Türkiye’nin Avrupa’yı diğer bölgelere nazaran kendine daha yakın hissetmesinde bir unsur. Avrupa bölgesi ile ticari ilişkilerimizde sosyoekonomik birlikteliğimizin daha önemli rol oynayacağını düşünüyorum. Avrupa ile birlikteliğimizin, Avrupa Yeşil Mutabakatı ile daha farklı alanlarda da gelişmesi için çalışıyoruz. Yenilenebilir enerji sektörü gerek Türkiye’nin Avrupa ülkeleri arasında öne çıkması, gerekse jeopolitik gerginlikler ile enerjinin öneminin artması sebebiyle oldukça kilit bir duruma geldi. Enerji arzı sebebiyle önümüzdeki dönemde Türkiye ve Avrupa’nın yenilenebilir enerji alanında iş birlikleri yapması, bir kazan-kazan durumu oluşturacaktır. Enerji, yenilenebilir enerji gibi konuların yanı sıra DEİK olarak dijitalleşme de önem verdiğimiz konulardan.

Alman Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Birliği (BVMW) Genel Müdürü Markus Jerger, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı Steven Young’un katılımlarıyla 27 Ekim 2021 tarihinde “DEİK Türkiye-Almanya İş Konseyi ile Alman Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Birliği İş Birliği Anlaşması” imzalandı. Törende konuşan DEİK Başkanı Olpak, Alman ekonomisinin de KOBİ’ler üzerine inşa edilmiş bir ekonomi olduğunu hatırlatarak, iki kurum arasındaki benzerliklere dikkat çekti. Olpak, Almanya ile iki senedir Afrika’da iş birliği imkânlarının değerlendirildiğini belirterek, “Bugün tarihi bir başlangıç yapıyoruz. Afrika’da ortak iş birliğimiz devam edecek” dedi.

DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi, Atalay Gümrah başkanlığında, Avrupa Parlamentosu Milletvekili İsmail Ertuğ’un katılımıyla 26 Mayıs 2022 tarihinde İstanbul’da toplandı. Toplantıda, yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm kapsamında gelişmeler ele alındı. İş Konseyi, 8-9 Kasım 2022 tarihinde Berlin’e bir heyet ziyareti gerçekleştirdi. Almanya-Türkiye Dostluk ve Ortaklık Etkinliği’ne ve TÜSİAD Berlin Temsilcisi Alper Üçok ile Çalışma Kahvaltısı’na katılan heyet, üst düzey Alman iş insanları ve eski Federal Dışişleri Bakanı ve Şansölye Yardımcısı Sigmar Gabriel ile de görüştü. Toplantılarda ikili ticari ilişkiler, güncel gelişmeler ve iş birliği fırsatları ele alındı.

DEİK ev sahipliğinde düzenlenen Türk-Alman İş Birliği Resepsiyonu, DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Yürütme Kurulu ve üyeleri ile Türk ve Alman iş insanlarının katılımlarıyla 27 Haziran 2024 tarihinde İstanbul’da gerçekleşti. 2010-2012 yılları arasında Almanya Cumhurbaşkanı olarak görev yapan Christian Wulff, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ’ın katılımıyla gerçekleştirilen resepsiyonda, Alman-Türk İş Konseyi’ne yönelik Mutabakat Zaptı imzalandı. Alman-Türk İş Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Christian Wulff oldu. Almanya Federal Cumhuriyeti eski Cumhurbaşkanı Wulff’un DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Karşı Kanat Başkanı olmayı kabul etmesinden dolayı büyük memnuniyet duyduğunu ifade eden DEİK Başkanı Nail Olpak, “Almanya, Türkiye’nin AB içindeki en önemli ticaret ortağı. Alman-Türk İş Konseyi, üçüncü ülkelerde iş birliği fırsatları, yatırım projelerinde ortaklıklar, KOBİ’ler arasındaki iş birliği fırsatlarının artması ve pek çok alanda iki ülkenin ekonomik iş birliğinin gelişmesinin önünü açacaktır” dedi.

DEİK tarafından düzenlenen Türk-Alman İş Birliği Resepsiyonu’nda Mehmet Ali Yalçındağ ve Christian Wulff tarafından Alman-Türk İş Konseyi’ne yönelik Mutabakat Zaptı imzalandı (27 Haziran 2024).

Eski Cumhurbaşkanı Christian Wulff, “Almanya ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi,

Türkiye-Avusturya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı (10 Ekim 2023).

50 milyar avroyu aşan mevcut ticaret dengesinden çok daha fazla ekonomik iş birliği potansiyeline sahip. Yeni kurulan DEİK/Türk-Alman İş Konseyi olarak Ar-Ge, dönüşüm, ikili yatırımlar ve benzeri alanlardaki faaliyetlere odaklanmak istiyoruz. İş Konseyi olarak tüm taraflar el ele birlikte daha başarılı olabiliriz" şeklinde konuştu.

Almanya'nın, Türkiye'ye en fazla yatırım yapan dört ülke arasında yer aldığına dikkat çeken DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ ise, "İki ülkenin tarihten günümüze aktarılan dostluk bağları, çeşitli iş birliği kollarında ve hepsinden fazla, ticaret ve ekonomi alanında ayrılmaz bir bütün gibi. DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi olarak, iki ülke arasındaki ticari bağları ve ekonomik ilişkileri başka bir boyuta taşımayı amaçlıyoruz. Bu doğrultuda yeni yol haritamızı belirledik. Bu strateji, Türkiye ve Almanya'yı 170 milyonluk ortak bir pazar olarak ele alan, büyük bir sanayi ve ekonomik güç olarak vurgulayan bir strateji" açıklamasında bulundu.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi, Advantage Austria iş birliğinde, Türkiye'de yerleşik Avusturya firmaları ile 9 Şubat 2021 tarihinde çevrim içi istişare toplantısı düzenledi. Gülsüm Azeri yönetimindeki toplantıya DEİK Başkanı Nail Olpak ve Advantage Austria Direktörü Georg Karabaczek katıldı. 27 Nisan 2021 tarihinde ise yine çevrim içi olarak, Avusturya Federal Ticaret Odaları (WKÖ) ev sahipliğinde, DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi ve KAGİDER iş birliğiyle "Türkiye: Kadın Gücü ve Teknoloji" temasıyla Avusturya-Türkiye İş Forumu düzenlendi.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi, Burak Bilge başkanlığında 26-27 Nisan 2022 tarihlerinde Salzburg'a bir heyet ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret süresince Salzburg Başkonsolosu Günay Babadoğan Ertan, WKÖ Başkan Yardımcısı Martha Schultz ve Avusturya'nın Yeni Türkiye Ticaret Müsteşarı Gerhard Lackner ile Viyana Ekonomik Forumu Genel Sekreteri Büyükelçi Elena Kirtcheva ziyaret edildi. Aynı gezi kapsamında İş Konseyi, karşı kanat kuruluşu WKÖ iş birliğinde Viyana ve Salzburg'da Türkiye Yatırım Forumları'nı gerçekleştirdi. Forumlarda, Türkiye'deki yatırım ortamı ve fırsatları ele alındı.

DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi'nin 14 Kasım 2022 tarihinde Viyana'ya gerçekleştirdiği heyet ziyareti kapsamında da T.C. Viyana Büyükelçisi Ozan Ceyhun ve WKÖ Güneydoğu, Orta Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Cosima Steiner ile toplantılar yapıldı.

Türkiye-Avusturya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı, Avusturya Şansölyesi Karl Nehammer, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Avusturya Federal Çalışma ve Ekonomi Bakanı Martin Kocher, Ticaret Bakan Yardımcısı Sezai Uçarmak, DEİK Başkanı Nail Olpak, WKÖ Genel Sekreteri Karlheinz Kopf, Avusturya Sanayiciler Federasyonu Başkanı Georg Knill ve DEİK/Türkiye-Avusturya İş Konseyi Başkanı Burak Bilge'nin katılımlarıyla 10 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi

Türkiye-Birleşik Krallık Tarım ve Hayvancılık Yatırım ve İş Birliği Fırsatları webinarı, dönemin Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı Ayşin Işık Gece, T.C. Londra Büyükelçisi Ümit Yalçın, Birleşik Krallık Ankara Büyükelçisi Sir Dominick Chilcott, DEİK Başkanı Nail Olpak, İş Konseyi Başkanı Osman Okyay ve iş dünyası temsilcilerinin katılımlarıyla 2 Mart 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi. DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi tarafından düzenlenen çevrim içi etkinlikler serisi 22 Kasım 2021 tarihinde "Yeşil Ekonomiye Geçişte Türkiye-Birleşik Krallik İş Birliği: Elektrik-Elektronik Sektörü ve Tedarik Zincirinde Fırsatlar ve Engeller"; 24 Kasım 2021'de "Tarımda Sulama Teknolojileri ve İş Birliği Fırsatları" ve 28 Şubat 2024'te "London as Hub to Global Capital: Funding Solutions for Turkish Companies" webinarları ile devam etti.

DEİK/Türkiye-Birleşik Krallık İş Konseyi, Osman Okyay başkanlığında, Birleşik Krallık Avrupa ve Kuzey Amerika'dan Sorumlu Devlet Bakanı James Cleverly ile 15 Haziran 2022 tarihinde İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, ikili ticari ilişkiler ve yatırım iş birlikleri ele alındı. Birleşik Krallık-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı ise dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Birleşik Krallık Ticaret Politikasından Sorumlu Devlet Bakanı Greg Hands, DEİK Başkanı Nail Olpak, İş Konseyi Başkanı Osman Okyay, Birleşik Krallık Türkiye Ticaret Elçisi Lord Hutton, T.C. Londra Büyükelçisi Ümit Yalçın ve iş insanlarının katılımlarıyla 1 Aralık 2022 tarihinde Londra'da gerçekleştirildi.

28 Eylül 2023 tarihinde Osman Okyay başkanlığında, "Türkiye-Birleşik Krallık Serbest Ticaret Anlaşması: Mevcut Durum ve Güncelleme Çalışmaları Toplantısı" çevrim içi olarak gerçekleştirildi. T.C. Londra Büyükelçisi Koray Ertaş ve Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdür Yardımcısı Atilla Bastırmacı'nın katıldığı toplantıda savunma, gıda ve eğitim gibi pek çok sektörden iş dünyası temsilcileri yer aldı.

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi, Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konsey Üyeleri Željko Komšić ve Šefik Džaferović, Haberleşme ve Ulaştırma Bakanı Vojin Mitrović, DEİK Başkanı Nail Olpak ve İş Konseyi Başkanı Muzaffer Çilek'in katılımlarıyla 17 Mart 2021 tarihinde İstanbul'da bir çalışma yemeği düzenledi. Toplantıda, Türkiye'nin PPP bilgi birikiminin Bosna Hersek'e aktarılması, Bosna Hersek'teki mevcut Türk yatırımları, Türkiye-Bosna

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Bosna Hersek'e yaptığı resmi ziyaret kapsamında Saraybosna'da Bosna Hersek-Türkiye İş Forumu düzenlendi (6 Eylül 2022).

Hersek Serbest Ticaret Anlaşması'nın güncellenmesi ve iki ülke arasındaki iş birliği fırsatları değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi, Hasan Topaloğlu başkanlığında, Bosna Hersek Yabancı Yatırımları Teşvik Ajansı Direktörü Milica Markovic ile 14 Şubat 2022 tarihinde bir toplantı gerçekleştirdi. İstanbul'da yapılan toplantıda Bosna Hersek-Türkiye ekonomik ilişkileri, Bosna Hersek'teki Türk yatırımları ve yeni yatırım fırsatları ele alındı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Bosna Hersek, Sırbistan ve Hırvatistan'a yaptığı resmi ziyaretler kapsamında, Ticaret Bakanlığı koordinasyonu ve DEİK'in organizasyonunda, Türk iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla 6-8 Eylül 2022 tarihlerinde iş heyeti ziyaretleri gerçekleşti. Ziyaretlerin ilk durağı Bosna Hersek oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Şefik Caferoviç ile düzenlediği ortak basın toplantısında, bir önceki yıl yüzde 35'e yakın artışla 876 milyon dolar seviyesine ulaşan ikili ticareti geliştirmenin ve yatırımları daha da artırmanın önemine vurgu yaptı. Erdoğan, 2019'da temeli atılan Saraybosna Belgrad Otoyolu Projesi'nin bir an önce bitirilmesine de özel bir önem verdiklerini söyledi. Bu projeyi yalnızca ülkeleri değil, bölge halklarını da birbirine bağlayacak bir barış projesi olarak gördüğünü dile getiren Erdoğan, iki ülke vatandaşlarının kimlik kartlarıyla gidiş geliş yapabilmesine de olanak sağlanacağını açıkladı.

DEİK/Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi, Hasan Topaloğlu başkanlığında, Bosna Hersek Ankara Büyükelçisi Adis Alagić'in katılımıyla 20 Ekim 2022 tarihinde İstanbul'da Bosna Hersek Yatırım Günü etkinliği düzenledi. 14 Aralık 2023 tarihinde ise Sarajevo'da Türkiye-Bosna Hersek İş İnsanları ile İstişare Toplantısı gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi, Zeki Sarıbekir başkanlığında, 20 Mayıs 2022 tarihinde Bulgaristan Başbakanı Kiril Petrov'u ile Sofya'da Türk yatırımcılarla bir araya getirdi. Buluşmada iki komşu ülke arasında iş birliği fırsatlarının nasıl geliştirilebileceği ele alındı.

1 Temmuz 2022 tarihinde, Bulgaristan Uluslararası İş Kadınları Derneği ve Bulgaristan İstanbul Başkonsolosu Vassil Valchev'in katılımlarıyla İstanbul'da Bulgaristan Uluslararası İş Kadınları Derneği Networking Etkinliği düzenlendi. 19 Eylül 2022 tarihinde ise Bulgaristan Cumhurbaşkanı Yardımcısı İliyana Yotova'nın katılımıyla İstanbul'da Yuvarlak Masa Toplantısı gerçekleştirildi.

İş Konseyi, Bulgaristan İnovasyon ve Büyüme Bakanı Alexander Poulev, Sağlık Bakanı Asen Medzhidiev, Turizm Bakanı Ilin Dimitrov ve Bulgaristan'ın Ankara Büyükelçisi Anguel Hristov Tcholakov'un katılımlarıyla Mustafa Zeki Sarıbekir ev sahipliğinde 26 Ocak 2023 tarihinde İstanbul'da bir çalışma yemeği gerçekleştirdi. İnovasyon ve Büyüme Bakanı Alexander Poulev, "İkili ticaret hacimi tarihi rekor seviyelerde. Ancak yine de daha fazlasını yapabiliriz. Hedefimiz önümüzdeki yıllarda 10 milyar avroya ulaşmak ve bunu sizin yakın desteğinizle birlikte yapabiliriz" şeklinde konuştu.

24 Kasım 2023 tarihinde ise Bulgaristan'ın İnovasyon ve Büyüme Bakanı Milena Stoicheva, Bulgaristan Yatırım Ajansı (Invest Bulgaria/IBA) Yönetici Direktörü Mila Nenova, Bulgaristan İstanbul Başkonsolosu Vassil Valchev ve iki ülke iş insanlarının katılımlarıyla İstanbul'da Bulgaristan'da İş ve Yatırım Fırsatları Toplantısı düzenlendi. Toplantıda dijital teknolojiler, girişimcilik ve yazılım gibi alanlarda iki ülke arasında yeni iş birliği alanlarının tesis edilmesi, üniversite-sanayi ortaklığı programları oluşturulması ve ortak Ar-Ge çalışmaları için öneriler değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Çekya İş Konseyi

17 Haziran 2021 tarihinde imzalanan deklarasyonla Türkiye ve Çekya arasında Ekonomi ve Ticaret Ortak Komitesi (ETOK) teşkil edildi. Mekanizmanın I. Dönem Toplantısı kapsamında İş Forumu da, Çekya Sanayi ve Ticaret Bakanı Jozef Sikela ve dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş eş başkanlığında 20-21 Ekim 2022 tarihlerinde düzenlendi. Türkiye-Çekya İş Konseyi Yuvarlak Masa Toplantısı, Nazmi Akıman başkanlığında, Prag Büyükelçisi Egemen Bağış'ın katılımlarıyla 26 Ekim 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi. Toplantıda, Çekya'da yatırımı olan Türk firmalarının yaşadığı sorunlar ile son gelişmeler ele alındı.

Türkiye-Çekya Yuvarlak Masa Toplantısı, Çekya Sanayi ve Ticaret Bakanı Jozef Sikela, DEİK Başkanı Nail Olpak, Çekya Ticaret Odası Başkanı Vladimir Dlouhy ve Türkiye-Çekya İş Konseyi Başkanı Ali Yüce'nin katılımlarıyla 21 Ekim 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda, DEİK ile Çekya Ticaret Odası arasında "Eylem Planı" imzalandı.

DEİK/Türkiye-Danimarka İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Danimarka İş Konseyi, 24 Ağustos 2021 tarihinde Emrah İnce başkanlığında Danimarka İstanbul Başkonsolosu Thierry Hoppe ile tanışma toplantısı; 12 Nisan 2022 tarihinde Berna Gözbaşı başkanlığında Danimarka Ankara Büyükelçisi Danny Annan ve Başkonsolos Thierry Hoppe ile çalışma yemeği; 4 Ekim 2023 tarihinde ise Danimarka İstanbul Başkonsolosu Thierry Hoppe ile İş Konseyi'nin gelecek dönem gerçekleştireceği rüzgâr enerjisi sektörü heyet ziyareti hakkında toplantı gerçekleştirdi.

Türkiye-Fransa 7. Dönem Ekonomi ve Ticaret Ortaklık Komitesi Toplantısı kapsamında Paris'te düzenlenen Türkiye-Fransa İş Dünyası Buluşması (30 Kasım 2022).

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi, Türkiye İş Kadınları Derneği (TİKAD) iş birliğinde 27 Nisan 2021 tarihinde "Türkiye-Fransa Ekonomik İş Birliklerinin Geleceği ve Fırsatlar" webinarını gerçekleştirdi. Çevrim içi toplantıya DEİK Başkanı Nail Olpak'ın yanı sıra T.C. Paris Büyükelçisi Ali Onaner, TİKAD Başkanı Nilüfer Bulut ve İş Konseyi Başkanı Çağatay Özdoğru katıldı.

DEİK ev sahipliğinde düzenlenen "Teknolojik İş Birlikleri" temalı Türkiye-Fransa İş ve Yatırım Toplantısı, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Fransa Dış Ticaret ve Yatırım Bakanı Franck Riester, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Başkanı Çağatay Özdoğru ve MEDEF International CEO'su Philippe Gautier'in katılımlarıyla 28 Eylül 2021 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Türkiye-Fransa 6. Dönem JETCO Toplantısı kapsamında gerçekleştirilen toplantıya 80'i aşkın Türk ve Fransız iş dünyası temsilcisi katıldı. Toplantıda konuşan Ticaret Bakanı Muş, 2020 yılının Türkiye-Fransa ikili ticaret hacmi 14,2 milyar dolarken bu rakamın 2021 yılının ilk sekiz ayında yüzde 38 artışla 11,2 milyar dolara ulaştığını görmekten memnuniyet duyduklarını söyledi. Fransa Dış Ticaret ve Yatırım Bakanı Franck Riester ise, "Yakın gelecekte 20 milyar dolarlık ticaret hacmine doğru gidiyoruz. Türkiye'de 450'den fazla Fransız firma ve bu firmaların 132 bin doğrudan çalışanı bulunmakta. Fransız firmaları 2014-2019 yılları arası Türkiye'de 5 milyar avronun üzerine yatırım gerçekleştirdiler. Bu firmalar, önümüzdeki üç yıl içinde en az 750 milyon avro yatırım yapmayı planlıyorlar. Türkiye-Fransa arasındaki ilişkileri her anlamda daha ileriye taşımak için alt yapımız var" açıklamasında bulundu.

Türkiye-Fransa 7. Dönem Ekonomi ve Ticaret Ortaklık Komitesi Toplantısı kapsamında 30 Kasım 2022 tarihinde Paris'te Türkiye-Fransa İş Dünyası Buluşması gerçekleşti. Toplantıya dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Fransa Dış Ticaret, Ekonomik Çekicilik ve Yurtdışındaki Fransız Vatandaşlarından Sorumlu Bakan Olivier Becht, DEİK Başkanı Nail Olpak, T.C. Paris Büyükelçisi Ali Onaner, DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Başkanı Çağatay Özdoğru ve Karşı Kanat İş Konseyi Başkanı Jean Lemierre de katıldı.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Bosna Hersek, Sırbistan ve Hırvatistan'a yaptığı resmi ziyareti kapsamında, 8 Eylül 2022 tarihinde Hırvatistan'ın başkenti Zagreb'de Türk iş dünyası temsilcilerinin katılımlarıyla Hırvatistan-Türkiye İş Forumu düzenlendi. Bu buluşmanın, Türkiye ve Hırvatistan arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 30. yılını kutladıkları bir dönemde gerçekleşmesinden ayrıca memnuniyet duyduğunu söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, "2015 sonunda 387 milyon dolar olan ticaret hacmimiz 2021 sonunda 900 milyon dolara ulaştı. Şimdi yeni hedefimizi kısa vadede 2 milyar dolar olarak belirledik. Firmalarımız enerji, inşaat, altyapı, turizm ve bankacılık başta olmak üzere çeşitli sektörlerde stratejik işlere imza atıyor. İş Forumu'nun ikili ticari ekonomik ilişkilerimizdeki güçlü ivmeyi artırmasını ve yeni iş birliği imkânlarına vesile olmasını diliyorum. Devlet yöneticileri olarak bizler iş dünyasının önündeki bürokratik zorlukları ve engelleri kaldırmakta özellikle kararlıyız ve görevliyiz" dedi. Ticari diplomasi faaliyetleriyle Türkiye'nin girişimci vizyonunu yurt dışına taşıyan DEİK ve Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi'ne teşekkür eden Erdoğan, iki ülke arasında geniş fırsatlar olduğuna da dikkat çekti:

Hırvatistan'da faaliyet gösteren Türk firmalarının turizm, yenilenebilir enerji ve bankacılık sektörlerindeki yatırımları 200 milyon avroya ulaştı. Üçüncü ülkelerden gelen yatırımlarla birlikte bu rakamın esasen çok daha yüksek seviyede olduğunu biliyoruz. Önümüzde çok daha geniş bir iş birliği ve ticaret alanı bulunuyor. Enerji, altyapı, dijitalleşme, turizm, tarım, sulama ve hayvancılık başta olmak üzere geniş bir yelpazede iş birliğimizi geliştirebiliriz. Avrupa Birliği fonlarının sağlayacağı ivme ile enerji, altyapı ve dijitalleşme yatırımlarının Hırvatistan'da artması bekleniyor. Türkiye bu alandaki imkânlarını Hırvat dostlarıyla paylaşmaya hazırdır.

DEİK/Türkiye-Hırvatistan İş Konseyi, Can Soyak başkanlığında, Hırvatistan Parlamentosu Dışişleri Komisyonu Başkanı ve beraberindeki heyetle 27 Eylül 2022 tarihinde İstanbul'da toplantı gerçekleştirdi. Hırvatistan Ankara Büyükelçisi Hrvoje Cvitanovic'in de katılım sağladığı toplantıda ikili ticari ilişkiler ve potansiyel iş birliği alanları ele alındı.

İş Konseyi, 18 Aralık 2024 tarihinde de, Can Soyak başkanlığında Hırvatistan Eski Cumhurbaşkanı Kolinda Grabar-Kitarović'in katılımıyla bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, güncel ekonomik ve jeopolitik değerlendirmelerinde bulunuldu.

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Hollanda İş Konseyi, Nüket Küçükel Ezberci'nin başkanlığında, T.C. Lahey Büyükelçisi Şaban Dişli, Amsterdam Başkonsolosu Engin Arıkan ve iki ülke iş insanlarının katılımlarıyla 13 Nisan 2022 tarihinde Amsterdam'da "Türkiye-Hollanda Networking Resepsiyonu"nu gerçekleştirdi. Ardından 28 Kasım 2022 tarihinde İstanbul'da yeni atanan T.C. Lahey Büyükelçisi Selçuk Ünal ve Hollanda Ankara Büyükelçisi Joep Wijnands onuruna networking resepsiyonu düzenlendi.

29 Kasım 2023 tarihinde ise VNO-NCW iş birliğinde, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Hollanda Ekonomi İşleri ve İklim Politikaları Bakanı Micky Adriaansens, DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye-Hollanda İş Konseyi Akredite Başkanı Berna Gözbaşı, VNO-NCW Başkanı Ingrid Thijssen ve 30'a yakın Türk ve Hollandalı firma temsilcisinin katılımlarıyla Hollanda-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı organize edildi. Amsterdam'da gerçekleşen toplantıda enerji, inşaat, teknoloji ve havacılık sektörlerindeki yatırım ve iş birliği fırsatları ele alındı. Ertesi gün ise Türkiye ile Hollanda arasında Ortak Ekonomik ve Ticaret Komitesi (JETCO) Protokolü imzalandı.

Bakan Bolat, Hollanda Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği Bakanı Liesje Schreinemacher ile imzalanan protokole ilişkin olarak, "Ülkelerimizin ekonomik ilişkilerinin güçlendirilmesi kapsamında birçok konuyu masaya yatırdık. Ülkelerimizin sahip olduğu potansiyeli daha güçlü şekilde hayata geçirerek karşılıklı yeni ticaret ve yatırım fırsatları oluşturacağız. Toplantımızda, Türkiye ile Hollanda arasındaki ticaret hacminin daha da artması, özellikle döngüsel ekonomi, yeşil dönüşüm, inovasyon gibi alanlarda iş birliğimizin güçlendirilmesi için birlikte çalışmaya karar verdik" değerlendirmesinde bulundu.

DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Toplantısı, Zeynel Abidin Erdem başkanlığında, İspanya İstanbul Başkonsolosu Alvaro de la Riva Guzmián De Frutos ve Ticaret Ataşesi Ignacio Enriquez Amilibia'nın katılımıyla 11 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirildi.

MURAT ÖZYEĞİN
(DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı)

"İş dünyalarımız arasında oluşturulan iş birliği mekanizmaları çok önemli."

DEİK ve VNO-NCW katkılarıyla yapılan yuvarlak masa toplantıları ve Türkiye-Hollanda JETCO Protokolü ile hedef konulan 10 milyar dolarlık ticaret hacminin bir yıl geçmeden gerçekleştirilmesinde ve bugün 12,3 milyar dolarlık seviyeye ulaşmasında iş dünyalarımız arasında oluşturulan iş birliği mekanizmalarının çok önemli katkısı olduğuna inanıyorum.

Türkiye-İspanya JETCO II. Dönem Toplantısı Kapsamında, 13 Mayıs 2022 tarihinde, İspanya Ticaret Odası Uluslararası Direktörü Jaime Montalvo'nun moderatörlüğünde İspanya-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi. Madrid'de gerçekleşen toplantıya dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş ve İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı Reyes Maroto Illera'nın yanı sıra T.C. Madrid Büyükelçisi Burak Akçapar, DEİK Başkanı Nail Olpak, İspanya Ticaret Odası CEO'su Inmaculada Riera, Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı Zeynel Abidin Erdem ve CEOE International Başkanı Marta Blanco katıldı. Ayrıca Türk ve İspanyol yaklaşık 25 iş insanının yer aldığı toplantıda iki ülke arasındaki sektörel iş ve yatırım fırsatları ele alındı.

28 Eylül 2022 tarihinde ise Zeynel Abidin Erdem başkanlığında, iki ülke Ticaret Müşavirleri ve Ataşelerinin katılımıyla DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Toplantısı çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

DEİK tarafından düzenlenen İspanya-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve İspanya Hükümet Başkanı Pedro Sanchez'in katılımlarıyla 13 Haziran 2024 tarihinde İspanya'nın başkenti Madrid'de gerçekleştirildi. İki ülke iş insanlarının da geniş katılım sağladığı forumda, DEİK ve İspanyol İşverenler Konfederasyonu arasında mutabakat zaptı imzalandı. Türkiye ile İspanya arasındaki köklü ve güçlü ilişkilerin, iş dünyasının attığı cesur ve vizyoner adımlardan beslendiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, iki ülke ilişkilerinin 2021 yılından itibaren kapsamlı ortaklık olarak tanımlanmasında iş insanlarının katkısının büyük olduğunu, neredeyse ulaşılan 20 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefinin de yine iş insanlarının değerli katkıları ile çok daha ileriye taşınacağını söyledi. İspanya Hükümet Başkanı Pedro Sanchez ise "İspanya ve Türkiye her alanda en muhteşem ilişkilere sahip iki ülke. Türkiye, İspanya için anahtar bir ekonomik ortak ve bölgesinde önemli bir oyuncu. İspanyol şirketleri Türk ekonomisinin iyileşen görüntüsünü, alınan tedbirlerin cesaretini ve ekonomik programın sağlamlılığını takdir ediyor" dedi. Türkiye'ye her zaman güven duyduklarını belirten Sanchez, "Biz hep Türkiye'ye güvendik. Bazıları Türkiye'den çekilirken biz yatırımlarımızı ikiye katladık. Biz bu güveni koruduk. Türkiye önümüzdeki 10 yıllarda ekonomik ağırlığını ve önemini artırmaya devam edecektir. Türkiye ve İspanya birbirine güvenen ve özel ilişkileri olan, dost ülkelerdir" ifadelerini kullandı. Forumun açılış konuşmalarının ardından "İş-Yatırım Fırsatları ve Finansmanı", "Altyapı, Haraketlilik ve Ulaşım", "Enerji, Çevre ve Yeşil Dönüşüm" ve "Sanayi ve Teknoloji" panelleri ile B2B görüşmeleri gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi

İsveç-Türkiye Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi (JETCO) Toplantısı kapsamında İsveç-Türkiye İş Dünyası Yuvarlak Masa Toplantısı 3 Eylül 2024 tarihinde Stockholm'de gerçekleştirildi. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat'ın yanı sıra İsveç Uluslararası Kalkınma İş Birliği ve Dış Ticaret Bakanı Johan Forssell, Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, DEİK Başkanı Nail Olpak, Business Sweden Başkanı ve

CEO'su Jan Larsson, DEİK/Türkiye-İsveç İş Konseyi Başkanı Mehmet Bahadır Balkır ve iki ülke iş dünyası temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen toplantıda Türkiye ve İsveç arasındaki ticaret hacminin kısa süre içinde 5 milyar dolara çıkarılması hedefi masaya yatırıldı. Toplantıda, yenilenebilir enerji, sağlık turizmi, yeşil ekonomi, teknoloji, savunma ve start-up alanlarının önceliklendirilerek, yeşil dönüşüm teması çerçevesinde Gümrük Birliği'nin modernizasyonu konusu da ele alındı.

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-İtalya İş Konseyi, Zeynep Bodur Okyay başkanlığında, dönemin Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Hasan Büyükdede ile 1 Nisan 2021 tarihinde çevrim içi bir çalışma toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, Türkiye-İtalya JETCO toplantısı sonrasındaki gelişmeler ve sanayi bölgelerine yönelik iş birlikleri ele alındı. İş Konseyi 24 Şubat 2022 tarihinde İtalya Ankara Büyükelçisi Giorgio Marrapodi ile tanışma toplantısı; 7 Nisan 2022 tarihinde Ticaret Müşavirlerinin katılımıyla T.C. Roma Büyükelçisi Ömer Gücük ile istişare toplantısı; 8 Kasım 2022 tarihinde İtalya Ankara Büyükelçisi Giorgio Marrapodi ile istişare toplantısı ve 4 Aralık 2023 tarihinde yeni atanan İtalya Ticaret Müşaviri Laura Albenese ile tanışma toplantısı gerçekleştirdi.

DEİK/Türkiye-Karadağ İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Karadağ İş Konseyi, Naser Alim'in başkanlığında 15-17 Temmuz 2021 tarihlerinde Podgoritsa'ya gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında Ekonomik Kalkınma Bakanı, Sermaye Yatırımları Bakanı, Sağlık Bakanı ve Tarım, Orman ve Su Yönetimi Bakanı ile toplantılar gerçekleştirdi. Toplantılarda, yeni hükümet üyeleri ile ikili ticari ilişkiler, Karadağ'daki Türk yatırımları ve potansiyel iş birliği alanları değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Karadağ İş Konseyi Başkanı Naser Alim'in ev sahipliğinde 23 Eylül 2021 tarihinde İstanbul'da Karadağ Başbakan Yardımcısı Dritan Abazović'in onuruna bir çalışma yemeği düzenlendi. Türk iş dünyası temsilcileri ve yatırımcıların katılımıyla gerçekleştirilen yemekte konuşan Abazović, Karadağ'da özellikle sanayi ve altyapı alanında yabancı yatırımcıları beklediklerini belirtti. Abazović, "Türk yatırımcılara kapımız her zaman açık. Kendilerini Karadağ'da yatırım yapmaya davet ediyoruz. Ülkemizdeki yatırım iklimini geliştireceğimize ve yabancı yatırımcıları destekleyeceğimize söz veriyoruz" şeklinde konuştu. Türk yatırımcıların Karadağ'a ilgisinin günden güne arttığına dikkat çeken DEİK/Türkiye-Karadağ İş Konseyi Başkanı Naser Alim ise, "Karadağ'daki yabancı yatırımcılar sıralamasında iki yıl içinde ilk 3'e girmeyi amaçlıyoruz" dedi.

DEİK/Türkiye-Karadağ İş Konseyi, 14 Ekim 2021 tarihinde İstanbul'da Karadağ Ekonomik Kalkınma Bakanı Jakov Milatovic onuruna çalışma yemeği düzenledi. 7 Haziran 2022 tarihinde ise Karadağ Cumhurbaşkanı Milo Dukanovic'in İstanbul'u ziyareti vesilesiyle DEİK Başkanı Nail Olpak ve Türkiye-Karadağ İş Konseyi Başkanı Naser Alim ev sahipliğinde bir çalışma yemeği gerçekleştirildi. 5 Nisan 2022 tarihinde düzenlenen "Karadağ'da Değişen Vergi Sistemi ve İkamet İzni Süreçleri" konulu çevrim içi seminerde de vergi ve sigorta sisteminde değişiklikler içeren "Europe Now" programı ele alındı ve programın Türk yatırımcılar için olası etkileri değerlendirildi.

DEİK tarafından Karadağ Cumhurbaşkanı Milo Dukanovic'in onuruna verilen çalışma yemeğinde Türkiye ile Karadağ arasındaki karşılıklı yatırım, ticaret ve ekonomik iş birliği fırsatları ele alındı (7 Haziran 2022).

DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi

2021 yılında, DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi'nin çalışmaları kapsamında, DEİK ve Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) öncülüğünde, İTÜ KKTC Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri, İTÜ Mezunlar Derneği Kuzey Kıbrıs (İTÜ-MEDEK) desteği, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Girişimcilik ve İnovasyon Merkezi (DAÜ-GİMER) ve İTÜ ARI Teknokent iş birliği ile "Yenilikçi Girişimcilik ve Kuluçka Programı" başlatıldı. Girişimcilerin uluslararası pazarlarda yer almalarına destek olmayı amaçlayan program hakkında DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi Başkanı Nazım Hikmet şu bilgileri verdi:

Teknoloji ve yenilikçilik odaklı ürün ve fikirlerin geliştirilmesine ve bu fikirlerin yatırımcılar ve dış pazarlarla buluşturmasına destek olmak için hazırlanan proje ile 18-40 yaş arası, teknolojik ve yenilikçi iş fikirleri olan üniversite öğrencilerinin, mezunların ve diğer girişimcilerin programa katılmasını amaçlıyoruz. KKTC'de girişimcilik ekosistemini güçlendirmeyi, yenilikçi ürün ve fikirlerin ticarileşmesine fırsat tanımayı amaçlayan bu programda, katılımcıların "İTÜ Çekirdek Girişimcilik Eğitimi", "Mentor Görüşmeleri", "Yatırımcı Buluşmaları" ve "İTÜ Çekirdek Big Bang'e Katılım" fırsatını değerlendireceklerini öngörüyoruz.

İş Konseyimizin öncülüğünde gerçekleştirdiğimiz bu proje sayesinde, tüm paydaşlar ile beraber uzun soluklu bir yola çıktık. Buradaki esas arzumuz ise projenin devamlılığını sağlayarak, gönül bağımız olan KKTC ile ilişkilerimizi daha da üst seviyeye çıkarmak.

Küreselleşen dünya düzeninde ülkelerin kalkınmasında ve ekonomisinde girişimciliğin önemli bir değer olduğuna vurgu yapan KTTO Başkanı Turgay Deniz ise, DEİK'in çalışmaları kapsamında hayat bulan bu önemli projenin ticari başarı potansiyeli yüksek iş fikirlerinin hayata geçirilmesine, yatırımcılara ve uluslararası pazarlara erişimlerine destek olacağını belirtti.

KKTC Ar-Ge ve Teknoloji İş Birliği Toplantısı, İş Konseyi Başkanı Nazım Hikmet modratörlüğünde ve Kıbrıs Türk Ticaret Odası iş birliğinde, 27 Mayıs ve 5 Ekim 2021 tarihlerinde çevrim içi olarak düzenlendi.

DEİK/Türkiye-KKTC İş Konseyi, Fatih Mehmet Keçebir başkanlığında 4 Mayıs 2023 tarihinde Lefkoşa'ya bir heyet ziyareti düzenledi. Ziyaret sırasında Lefkoşa Büyükelçisi Metin Feyzioğlu, KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanı Olgun Amcaoğlu, KKTC MÜSİAD Heyeti ve KTTO Başkanı Turgay Deniz ile görüşmeler gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-KKTC ve DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyleri, Fatih Mehmet Keçebir ve Kübra Orakçıoğlu Kazan başkanlığında, 28-29 Kasım 2024 tarihlerindeki KKTC heyet ziyaretinde, KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Yasin Ekrem Serim ve iş insanlarının katılımlarıyla Gala Yemeği düzenledi.

DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi

DEİK ev sahipliğinde 20 Aralık 2021 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Kosova İş ve Yatırım Semineri'ne Kosova Birinci Başbakan Yardımcısı Besnik Bislimi, Üçüncü Başbakan Yardımcısı Emilija Redžepı, Sanayi, Girişimcilik ve Ticaret Bakanı Rozeta Hajdarı, Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, Kosova-Türkiye Ticaret Odası Başkanı Abdurrahman Balkız ve DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi Başkanı Merve Özer Yılmaz ile yaklaşık 70 iş insanı katıldı. Seminerin açılışında konuşan konuk Başbakan Yardımcısı Bislimi, Türkiye'de Arnavut kökenli büyük bir diasporanın bulunduğuna dikkat çekerek bu durumun ikili ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağladığını belirtti. Türk iş insanlarının Kosova'daki başarılı yatırımlarından büyük memnuniyet duyduklarını söyleyen Bislimi, "Kosova, ülke olarak küçük olmasına rağmen uluslararası iş dünyası için büyük fırsatlar sunuyor" dedi.

DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi Başkanı Merve Özer Yılmaz ise 2005 yılından beri Kosova'da iş yapan bir iş insanı ve Kosova'nın ilk Türk sanayi yatırımcısı olarak, bölgedeki özel sektörün güçlendirilmesiyle ekonomik ilişkilerin iyileştirilebileceğine inandığını belirtti:

Kosova, hem ortak tarihimiz hem de kültürümüz ve ekonomik ilişkilerimiz açısından bizim için özel bir öneme sahip. Ancak ikili ekonomik ve ticari ilişkilerimiz, mevcut potansiyelimizin hâlâ altında seyrediyor. 2020 yılında Türkiye'nin Kosova'ya ihracatı yüzde 4,8 artarak 364,2 milyon dolara yükselirken, Kosova'dan yapılan ithalat yüzde 55 artarak 13,6 milyon dolara çıktı ve ülkemiz 350,6 milyon dolar dış ticaret fazlası verdi. Ayrıca, 2021 yılının ilk 10 ayında Türkiye'nin ihracat ve ithalatı yıllık yüzde 54 artarak sırasıyla 444,1 milyon dolar ve 16,4 milyon dolara ulaştı. Böylece, Türkiye'nin Kosova'nın toplam ithalatındaki payı yüzde 12,4 oldu. Bu oranla Türkiye, Kosova'nın ithalatında Almanya'dan sonra ikinci sırada yer alıyor ve bundan gurur duyuyoruz.

DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın davetine icabetle ülkemize gelen Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu onuruna 26 Şubat 2022 tarihinde İstanbul'da İş Konseyi Çalışma Yemeği düzenledi. Yemekte, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin derinleştirilmesi, iş ve yatırım fırsatları ile Türk firmalarımızın faaliyetleri ele alındı.

DEİK, Türkiye-Kosova İş Forumu'nu, Kosova Başbakanı Albin Kurti, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Kosova Başbakan Yardımcısı Emilija Redžepi, Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, Kosova Tarım, Ormancılık ve Kırsal Kalkınma Bakanı Faton Peci, Kosova Bölgesel Yönetim İdaresi Bakanı Elbert Krasniqi, Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu ve Kosova Ankara Büyükelçisi Agon Vrenezi'nin katılımlarıyla, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Kosova İş Konseyi Başkanı Batuhan Özdemir'in ev sahipliğinde 3 Haziran 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. İş Forumu'nda konuşan Kosova Başbakanı Albin Kurti, Kosova'nın Dünya Bankası'na göre 2023'ten 2025'e kadar gerçek ekonomik büyümede Batı Balkanlar'da lider konumda olduğunu ve "iş kurma" alanında dünya çapında 12'nci sırada yer aldığını hatırlatarak, Türk yatırımcılara "Kosova'ya yatırım yaparak iş dostu bir ortama erişebilirsiniz" mesajını iletti. Ticaret Bakanı Ömer Bolat da Türkiye'nin Kosova ile ticaret hacminin 2024 yılı sonuna kadar 1 milyar dolar seviyesine ulaşacağına inandığını, Türk şirketlerinin 2023 itibarıyla Kosova'da 429 milyon avro değerinde önemli yatırımları olduğunu ve Türk inşaat şirketlerinin ülkede bugüne kadar 1,5 milyar dolar değerinde 30 projeyi başarıyla sonuçlandırdıklarını vurguladı. DEİK Başkanı Nail Olpak ise Türkiye'nin Kosova'ya doğrudan yabancı yatırım açısından 6. ülke olduğunu hatırlatarak, "İş dünyası temsilcileri olarak, ekonomik ve yatırım ilişkilerinin mucizelere dönüşmesi için daha çok çalışacağımıza inanıyorum" dedi.

Türkiye'yi ziyaret eden Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu onuruna İstanbul'da düzenlenen çalışma yemeği (26 Şubat 2022).

DEİK/Türkiye-Kuzey Makedonya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kuzey Makedonya İş Konseyi, son yıllarda Türk yatırımcıların büyük ilgisini çeken Kuzey Makedonya'nın

Ekonomi Bakanı Kreshnik Bekteshi ile 9 Şubat 2021 tarihinde İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdi. DEİK Başkanı Nail Olpak ve İş Konseyi Başkanı Bilal Kara'nın ev sahipliğinde gerçekleşen toplantıda iki ülke arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması, enerji alanında yatırım fırsatları ve ikili ticaretin artması konuları ele alındı. Hemen sonrasında, 11 Şubat 2021 tarihinde de Kuzey Makedonya'daki iş ve yatırım teşvikleri konusunda Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Enver Hüseyin ile çevrim içi bir toplantı düzenlendi.

DEİK tarafından 26 Aralık 2024 tarihinde Üsküp'te Kuzey Makedonya-Türkiye İş Forumu gerçekleştirildi. İş Forumuna Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Kuzey Makedonya Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Timço Mucunski, Kuzey Makedonya Ekonomi ve Çalışma Bakanı Besar Durmişi, T.C. Üsküp Büyükelçisi Fatih Ulusoy, DEİK Başkanı Nail Olpak, Kuzey Makedonya Ekonomi Odası Başkanı Branko Azeski, TMB Başkanı Erdal Eren, ASKON Başkanı Orhan Aydın, TOBB Başkan Yardımcısı Tamer Kıran ve iki ülkeden iş insanları katıldı.

İş Forumunda konuşan Ticaret Bakanı Bolat, Türkiye ile Kuzey Makedonya arasındaki güçlü ve kalıcı ilişkilerin Balkanlar'da her zaman başarılı bir örnek teşkil ettiğini ve Kuzey Makedonya'nın Türkiye açısından gerek dış ticarette gerekse yatırımlar noktasında adeta bir üs konumunda olduğunu vurguladı. Bolat, Kuzey Makedonya'nın kalkınma, altyapı ve üstyapı projelerine Türk müteahhitlerinin dünya çapındaki başarılarıyla katkı vermeye hazır olduklarını ve kendilerinin de bunu destekleyeceklerini belirtti. Kuzey Makedonya Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Mucunski, iki ülke arasındaki ticaret hacminin yukarı yönlü ilerleme kaydettiğini ve 1 milyar dolarlık eşiğin aşılmasının öngörüldüğünü söyledi. Kuzey Makedonya Ekonomi ve Çalışma Bakanı Besar Durmişi ise Kuzey Makedonya'nın her zaman Türkiye ve Türk şirketleriyle mükemmel iş birliği içinde olduğunu ve Türk yatırımcıların ülkedeki yabancı yatırımların yüzde 38'inde pay sahibi olduğunu açıkladı.

DEİK/Türkiye-Litvanya İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Litvanya İş Konseyi, İş Konseyi Başkanı Serdar Kurt başkanlığında 5-8 Haziran 2022 tarihleri arasında Vilnius'a bir heyet ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret sırasında T.C. Vilnius Büyükelçisi Gökhan Turan'ın da katılımıyla Litvanya Ekonomi ve İnnovasyon Bakan Yardımcısı Jovita Neliupsiene, Vilnius Sanayi ve Ticaret Odası Genel Müdürü Almantas Danilevicius, Litvanya Sanayiciler Konfederasyonu Başkanı Vidmantas Janulevičius ve Litvanya İnnovasyon Ajansı (Enterprise Lithuania) Uluslararası Ticareti Geliştirme Direktörü Rasa Uzdavinyte ile toplantılar gerçekleştirildi.

28 Eylül 2022 tarihinde, Litvanya Ankara Büyükelçisi Ričardas Degutis'in de katılımıyla, Türkiye-Litvanya Parlamentolar Arası Dostluk Grubu ve Vilnius Ticaret Odası Heyet Ziyareti gerçekleşti.

DEİK/Türkiye-Litvanya İş Konseyi'nin Litvanya'ya yönelik heyet ziyaretleri, 1-2 Haziran 2023 tarihinde yapılan geziyle devam etti. Serdar Kurt başkanlığındaki heyet, T.C. Vilnius Büyükelçisi Görkem Barış Tantekin ile çalışma yemeği, Litvanya Sanayiciler Konfederasyonu Ekonomi Departmanı Müdürü Tomas Garuolis, İş Konseyi Karşı Kanat Kuruluşu Litvanya Ticaret, Sanayi ve Zanaatkârlar Odası Genel Direktörü Giedre Razinskiene ve Vilnius Ticaret, Sanayi ve Zanaatkârlar Odası Başkan Vekili Laura Aldone ile bir araya geldi.

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi, Türk Eximbank ve Macaristan İhracat Kredi Sigorta Kuruluşu ile 24 Haziran 2021 tarihinde "Üçüncü Ülkelerde İş Birliği Webinarı"nı gerçekleştirdi. Dönemin Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Polat moderatörlüğündeki webinara MEHIB İhracat Finansmanı ve Kredi Sigortaları Daire Başkanı Viktor Beki ve Türk Eximbank Uluslararası Krediler

ADNAN POLAT
(DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı)

"Hedefimiz öncelikle 5 milyar, ardından da 6 milyar dolarlık ticaret hacmine ulaşmak."

Geçtiğimiz on yıllık süreçte, Türkiye ile Macaristan arasındaki ticaret, turizm ve diğer siyasi alanlardaki sorunlar önemli ölçüde giderildi. Halihazırda iki ülke arasında herhangi bir problem bulunmamakta ve ilişkilerimiz son derece olumlu bir seyir izlemekte. Dış ticaret hacmimiz on yıl önce 1,3 milyar dolar seviyesindeyken, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Macaristan Başbakanı Viktor Orbán tarafından belirlenen 6 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefine uygun olarak, pandemi öncesinde yaklaşık 4 milyar dolar seviyesine ulaşıldı. Pandemi sürecinde yaşanan iki yıllık yavaşlamaya rağmen, bu seviyenin korunması adına yoğun çaba sarf edildi.

Şimdiki hedefimiz, öncelikle 5 milyar dolara, ardından da 6 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefine ulaşmak ve bu potansiyele inancımız tam. Macaristan, Türkiye'yi Orta Doğu ve Asya için stratejik bir merkez olarak konumlandırıyor ve bu doğrultuda kendi şirketlerinin Türkiye'deki faaliyetlerini artırıyor. Aynı şekilde, Türk iş dünyası da Macaristan'ı Avrupa'ya açılan bir kapı olarak görüyor ve bölgedeki Türk yatırımları hızla artış gösteriyor.

On yıl önce 100 milyon Euro'nun altında olan Türk yatırımları, şu anda 3-3,5 milyar dolar civarında. Bu alandaki hedefimizi daha da yükseltmek için çalışmalarımız devam ediyor. Türkiye'nin Macaristan'daki ekonomik etkisinin artırılması ve daha fazla yatırım yapılması amacıyla Türk yatırımcılar teşvik ediliyor. Jeopolitik konumu itibarıyla Macaristan, Türk yatırımcılar için cazip bir pazar olmaya devam etmekte ve yatırımlar sürmekte.

ve İlişkiler Daire Başkanı Zehra Sayar ve Arda Tugay katıldı.

Türkiye-Macaristan Go Africa İş Forumu, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı Péter Szijjártó, DEİK Başkanı Nail Olpak, TMB Başkanı Erdal Eren, HEPA İcra Kurulu Başkanı Kristóf Szabó, Türkiye-Macaristan İş Konseyi Başkanı Adnan Sezgin ve iş insanlarının katılımlarıyla 3 Mart 2022 tarihinde Budapeşte'de düzenlendi. Forumda, Türk ve Macar iş insanları arasında ikili iş fırsatları ve Afrika kıtasındaki iş birlikleri değerlendirildi.

2023 yılı Aralık ayında resmi bir ziyaret için Budapeşte'ye giden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Macaristan'la ticaret hacmini 6 milyar dolara çıkarmayı hedeflediklerini belirtti. "Bu yılın ilk 11 ayı itibarıyla ticaret hacmimiz geçtiğimiz yılı geride bırakarak 4 milyar dolara yaklaştı. 6 milyar dolarlık müşterek hedefimize ulaşmakta kararlıyız" diyen Erdoğan, "Karşılıklı yatırımları teşvik ediyor, firmalarımızın gerek Macaristan'da, gerek Türkiye'de, gerekse üçüncü ülkelerde iş birliğini destekliyoruz. Halihazırda verimli bir iş birliğine sahip olduğumuz savunma sanayii ve enerji gibi alanlarda bağlarımızı daha da güçlendirmeyi planlıyoruz" açıklamasında bulundu. Macaristan Başbakanı Viktor Orbán da ülkesi ile Türkiye arasındaki ikili ilişkilerin önemine işaret ederek, "Bugün ilişkilerimizi kapsamlı stratejik iş birliğine yükselttik. Bundan ötesi, daha yükseği var mı bilmiyorum. Diplomatik dilde bunun dostluk ve kardeşlik olarak en güçlüsü olduğunu düşünüyorum" diye konuştu.

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi

Türkiye-Polonya Yuvarlak Masa Toplantısı, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Polonya Enerji ve Turizm Bakanı Waldemar Buda, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi Başkanı Ercan Emrah Duman, Polonya'da İş Desteği Lideri Üyesi Tomasz Szypuła ve iki ülke iş insanlarının katılımıyla 12 Eylül 2022 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Polonya İş Konseyi, İş Konseyi Başkan Yardımcısı Devrim Koloğlu başkanlığında 25-26 Ocak 2023 tarihleri arasında Varşova'da Enerji Sektörü Heyet Ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret süresince Polonya Sınai Kalkınma Ajansı (JSC), Polonya Enerji Grubu (PGE) & Polonya Kalkınma Bankası (BGK) ve Polonya Ticaret Odası ile toplantılar gerçekleştirildi; ayrıca T.C. Varşova Büyükelçisi Cengiz K. Fırat ile bir çalışma yemeği düzenlendi. Ziyarette, sektörel kurum ve kuruluşlar ve finans merkezleri ile potansiyel iş birliği fırsatları değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-Portekiz İş Konseyi

Türkiye-Portekiz İş Birliği Fırsatları Webinarı, Türkiye-Portekiz İş Konseyi Başkanı Özer Öz moderatörlüğünde, Büyükelçiler Lale Ülker ve Jaime Van Zeller Leito, FAE Başkanı Paulo Carmona, AICEP Portekiz'den Luis Padua ile Suat Çalbıyık ve Emre Sayın'ın katılımlarıyla 17 Şubat 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi.

İş Konseyi, Mustafa Mertcan başkanlığında 22-25 Mart 2022 tarihleri arasında Porto ve Lizbon'a düzenlenen heyet ziyareti sırasında T.C. Lizbon Büyükelçiliği Resepsiyonu'na katılım sağladı. Ziyaret süresince Portekiz Sanayiciler ve Odalar Birliği (AIP) Başkan Yardımcısı Jorge Pais, Portekiz Ticaret ve Sanayi Odası Uluslararası Direktörü Jorge Morcolino ve FAE Başkanı Paulo Carmona ile toplantılar gerçekleştirildi.

30 Ocak 2023 tarihinde ise Türkiye-Portekiz 4. Dönem JETCO toplantısı vesilesiyle Türkiye-Portekiz Yuvarlak Masa Toplantısı Ankara'da düzenlendi. Toplantıya dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş'un yanı sıra Portekiz Dışişleri Bakanı João Cravinho, DEİK Başkanı Nail Olpak, Büyükelçiler Murat Karagöz ve J. V. Zeller Leitao, Türkiye-Portekiz İş Konseyi Başkanı Mustafa Mertcan ile iş insanları katıldı.

DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi

Türkiye-Romanya Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu'nun (KEK) 27'nci toplantısı kapsamında, DEİK tarafından 31 Mart 2022 tarihinde İstanbul'da Türkiye-Romanya İş Forumu düzenlendi. Dönemin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Romanya Başbakan Yardımcısı ve Ulaştırma Altyapı Bakanı Sorin Mihai Grindeanu, DEİK Başkanı Nail Olpak, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mihai Daraban, DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi Başkanı Ömer Süsli'nin yanı sıra Türk ve Romen yaklaşık 400 iş insanı katılımıyla gerçekleştirilen İş Forumu'nda, Ankara Sanayi Odası (ASO) ile Bükreş Ticaret ve Sanayi Odası arasında iş birliği anlaşması da imzalandı.

Türkiye-Romanya Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu'nun 27'nci toplantısı kapsamında İstanbul'da düzenlenen Türkiye-Romanya İş Forumu (31 Mart 2022).

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay, uzun bir aradan sonra Romanya ve Türkiye iş dünyasının mensuplarını bir araya getiren Türkiye-Romanya İş Forumu'nun, ilişkileri daha da güçlendirecek bir adım olduğuna inandığını ifade ederek, "İş birliğimiz, 2011 yılında Stratejik Ortaklık Bildirisi ile çok boyutlu bir nitelik kazanarak, kapsamlı bir iş birliği modeline dönüşmüştür. 2020 yılında salgın koşullarına rağmen ulaşılan 6,7 milyar dolarlık ikili ticaret hacmimiz, 2021 yılında rekor kırarak 8,6 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Türk şirketleri müteahhitlik sektöründe 6,4 milyar dolar değerinde toplam 189 proje üstlenmişlerdir. 10 yıl aradan sonra gerçekleştireceğimiz bu toplantıyı iş dünyamızın, sizlerin de en iyi şekilde değerlendirmesini diliyorum… Siz kıymetli iş insanlarına mevcut potansiyele hayat vermek için tarihi bir

Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da gerçekleştirilen Sırbistan-Türkiye İş Forumu'na Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da katıldı (11 Ekim 2024).

görev düşmektedir. Karşılaştığınız altyapı ve süreç engellerinde tüm desteğimizin sizlerle olduğunu bilmenizi isterim. Sizlere duyduğumuz güvene dayanarak, 2025 yılı Türkiye-Romanya ticaret hacmi hedefini 15 milyar dolar olarak güncelliyoruz" şeklinde konuştu.

Romanya Başbakan Yardımcısı Mihai Grindeanu ise ikili ticaret hacminin artırılması amacıyla 80'den fazla konuda iş birliği yapılabileceğinin konuşulduğunu ifade ederek, "Romanya, dengeli bir ekonomik ilişki istiyor. Bu sebeple Türk şirketlerini Romen ürünlerine de rağbet göstermeye davet ediyorum. Zira global anlamda rekabetçi ürünlerden bahsediyoruz. Romanya'da faaliyet gösteren 17 bin civarında Türk ortaklı şirket bulunuyor. Türk piyasası, Romen ürünleri için AB dışındaki ilk lokasyondur. 3,1 milyar avroluk bir hacimden bahsediyoruz. Bu miktar Romanya'nın ürün gönderdiği diğer ülkelerin hacmini aşmaktadır. Daha büyük hedefler gerçekleştirebiliriz" dedi.

DEİK, Türkiye-Romanya Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi (JETCO) Toplantısı kapsamında "Romanya-Türkiye Yuvarlak Masa Toplantısı"nı, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Romanya Ekonomi, Girişimcilik ve Turizm Bakanı Stefan Radu Oprea, T.C. Bükreş Büyükelçisi Özgür Kıvanç Altan, Romanya Ankara Büyükelçisi Stefan Alexandru Tinca, Romanya Yatırım Ajansı (ARICE) Başkanı Rareş Burlacu, DEİK/Türkiye-Romanya İş Konseyi Başkanı Ali Kibar ve iki ülke iş insanlarının katılımlarıyla 1 Kasım 2024 tarihinde Romanya'nın başkenti Bükreş'te gerçekleştirdi.

Ticaret Bakanı Bolat, yaptığı konuşmada Romanya-Türkiye ilişkilerinin üst düzeyde seyrettiğini ve Romanya'daki Türk yatırımcıların 8 milyar dolarlık yatırım hacmine sahip olduğunu söylerken, Bakan Oprea da ortak hedeflerinin 11,5 milyar dolarlık ikili ticaret hacmini 15 milyar dolara çıkarmak olduğunu belirtti. Ali Kibar ise "Romanya, stratejik konumu sayesinde yatırım için çekici bir merkez haline geldi. Türk iş insanlarına yönelik artırılmış teşviklerle büyüme potansiyelinin hâlâ büyük olduğunu düşünüyoruz" diyerek iki ülke arasında özellikle lojistik, sağlık, eğitim, turizm ve kültürel değişim alanında ortak girişimler için mevcut olan fırsatlara dikkat çekti.

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi, T.C. Belgrad Büyükelçiliği iş birliğinde, Yuvarlak Masa Toplantısı'nı 31 Ağustos 2021 tarihinde Belgrad'da gerçekleştirdi. Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun da katılım sağladığı toplantıda ikili iş ve yatırım süreçleri ele alındı.

Sırbistan-Türkiye İş Forumu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, DEİK Başkanı Nail Olpak, Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Marko Cadez ve DEİK/Türkiye-Sırbistan İş Konseyi Başkanı Osman Arslan'ın katılımlarıyla 11 Ekim 2024 tarihinde Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da gerçekleştirildi. DEİK ve Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası organizasyonunda düzenlenen forumda, iş insanlarının da katılımlarıyla bankacılık ve finans, enerji, altyapı ve inşaat, tekstil, turizm ve otomotiv sektörlerinde ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, farklı alanlarda imzalanan 11 yeni anlaşmayla iki ülke arasındaki ilişkilerin daha da güçlendiğini ifade ederek, "Sırbistan'ın ekonomik yükselişini yakından ve ilgiyle takip ediyoruz. Ekonomik ve ticari iş birliğimizi ikili ilişkilerimizin lokomotifi olarak görüyoruz. İki ülke olarak kısa sürede çok önemli mesafe aldık. Ticaret hacmimiz iki yıl üst üste rekor kırarak 2 milyar doları aştı. Tabii bizim asıl hedefimiz 5 milyar dolar. Bu başarıların elde edilmesinde, yatırımcılarımızdan desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, firmalarımızın sorunlarıyla bizzat ilgilenen, iş insanlarımıza kapısını her daim açık tutan değerli dostum Sayın Vucic'in hiç şüphesiz büyük katkıları bulunuyor" diye konuştu.

Sırbistan Cumhurbaşkanı Vucic ise Türkiye'nin zaman içerisinde büyük değişim gösterdiğine işaret ederek, "Çalışma ve emeğin ne olduğunu görüyorum Türkiye'de. İnsanlar aileleri, kazançları için çabalıyor. Biz de ülke olarak birçok başarı elde ettik ve etmeye devam edeceğiz. Türkiye ile ilişkilerimiz ekonomik iş birliğinin çok ötesinde, bizim için Türkiye ile ilişkiler demek barış ve istikrar demek" ifadelerini kullandı.

DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi

DEİK, 10 Ağustos 2022 tarihinde Ankara'da Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor onuruna gerçekleştirdiği Türkiye-Slovenya Yuvarlak Masa Toplantısı'nda Slovenya heyeti ile Türk iş dünyasının önde gelen isimlerini bir araya getirdi. Toplantıya Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor'un yanı sıra Slovenya Ekonomik Kalkınma ve Teknoloji Bakanı Matjaž Han, T.C. Lübliyana Büyükelçisi Aylin Taşhan, DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi Başkanı Fatih Canpolat ve Slovenya Sanayi ve Ticaret Odası Genel Müdür Danışmanı Ante Milevoj da katıldı.

Konuk Cumhurbaşkanı Pahor, "Türkiye'ye üçüncü ziyaretim. Böylesine seçkin iş insanları ile birlikte olmaktan memnuniyet duyuyorum. DEİK'e, Slovenya Ticaret ve Sanayi Odası'na etkinliği düzenledikleri için ve ayrıca DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi'ne de karşılıklı ilişkilerin gelişmesi için gerçekleştirdikleri faaliyetler için teşekkür ederim. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile birlikte 11 yıl önce Türkiye-Slovenya arasında Stratejik Ortaklık Anlaşması'nı imzaladık. İkili ticaret ilişkilerimizde 1,4 milyar avroya ulaştık.

Türkiye'yi ziyaret eden Slovenya Cumhurbaşkanı Borut Pahor'un katılımıyla gerçekleşen Türkiye-Slovenya Yuvarlak Masa Toplantısı (10 Ağustos 2022).

Slovenya'da yabancı yatırımlarda ciddi potansiyel var. Türk şirketleri Slovenya'da iki büyük altyapı işini gerçekleştiriyor. Bu işlerinden biri de Kuzey Adriyatik'in Avrupa'ya bağlanmasında büyük önem taşıyor. Slovenya, know-how ve inovatif şirketleri ile iş birliğine hazır. Avrupa Birliği'nin en hızlı gelişen ve yeşil referans veren ülkeyiz. Bugün burada iş dünyası ile buluşmamız, iki ülke ilişkilerinin gelişmesi için bir fırsat" şeklinde konuştu.

DEİK Başkanı Nail Olpak ise, "Hedefimiz iki ülke arasındaki yaklaşık 2 milyar dolarlık dış ticaret hacmini dengeli bir şekilde artırmak olmalı. DEİK olarak, teknoloji ve dijitalleşmenin önemimin uzun yıllardır farkındayız. Bu sebeple, dijital ekonomi ve dijitalleşmeye hem hızlı uyum sağlamak hem de ön açmak için Dijital Teknolojiler İş Konseyimizi kurduk. Biliyoruz ki Slovenya da son zamanlarda açtığı Devlet Dijital Dönüşüm Dairesi ile dijitalleşmeyi sonuna kadar destekliyor ve aktif çalışmalar yürütüyor. İş dünyalarımızın bu konuya birlikte odaklanmalarını isteriz" dedi.

DEİK/Türkiye-Slovenya İş Konseyi, 19-20 Kasım 2023 tarihlerinde, Fatih Canpolat başkanlığında Ljubljana'ya bir heyet ziyareti gerçekleştirdi. 20 Kasım 2023 tarihinde ise T.C. Lübliyana Büyükelçisi Aylin Taşhan, Türkiye-Slovenya İş Konseyi Başkanı Fatih Canpolat, Slovenya Sanayi ve Ticaret Odası (CCIS) Matej Rogelj, Lübliyana Ticaret Başmüşaviri Asuman Kılıç Türkeş, SPIRIT Slovenija Sekreteri Zoran Stamatovski ve iki ülke iş insanlarının katılımlarıyla Lübliyana'da Slovenya-Türkiye İş Forumu düzenlendi. Forumda, sağlık, gıda, enerji, soğutma sistemleri, elektronik, bilişim, inşaat, makine sektörlerinde ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri

DEİK/Türkiye-BAE İş Konseyi

Türkiye-Birleşik Arap Emirlikleri 10. Dönem KEK Toplantısı vesilesiyle, 23 Kasım 2021 tarihinde Dubai'de, DEİK ve BAE Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu organizasyonunda "Birleşik Arap Emirlikleri-Türkiye İş Forumu" gerçekleşti. İş Forumu'na dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, BAE Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı Dr. Thani Ahmed Al Zeyoudi ve iki ülke iş insanları katıldı.

Bakan Muş, "Bugün ülkemizde neredeyse 550 adet BAE sermayeli şirket faaliyet göstermekte olup önümüzdeki süreçte bu rakamları çok daha yüksek seviyelere çıkarmak istiyoruz. Müteahhitlik alanında baktığımızda, Türk firmalarınca BAE'de bugüne kadar 12,6 milyar dolar değerinde 141 proje üstlenildi. Dubai'nin re-export kapasitesini göz önüne alırsak, ikili ticaretimizin daha üst seviyelere taşınabileceği aşikâr olduğu kadar gereklidir de" şeklinde konuştu. Türkiye-BAE 10. Dönem KEK Toplantısı'nda, DEİK Başkanı Nail Olpak ile BAE Ticaret ve Sanayi Odaları Federasyonu (FCCI) Başkanı Abdullah Mohamed Al Mazrouei tarafından DEİK & FCCI İş Konseyi İş Birliği Anlaşması imzalandı.

DEİK, 2022 yılının başında, Türkiye ile BAE arasında ikili ticarette yeni bir dönemin kapısını aralayacak dört hedef sektör için ticari diplomasi atağı başlattı. Sektörel buluşmaların ilk ayağı olan "BAE-Türkiye İnşaat ve Müteahhitlik Alanında Ortaklıklar Yuvarlak Masa Toplantısı", T.C. Abu Dabi Büyükelçisi Tugay Tunçer, DEİK Başkanı Nail Olpak, Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, Türkiye-BAE İş Konseyi Başkanı Tevfik Öz, BAE-Türkiye İş Konseyi Başkanı Hussain Sajwani ve 50'den fazla sektör temsilcisinin katılımlarıyla 30 Mart 2022 tarihinde Dubai'de gerçekleştirildi. Toplantıda konut, turistik tesis, havalimanı, demiryolu, karayolu, alışveriş merkezi ve enerji alanlarında toplam 130 milyar dolar değerindeki dev projeler için yeni iş birliği fırsatları ele alındı. Sonraki sektörel toplantıların ise sırasıyla "Dijital Teknolojiler", "Türkiye'deki Yatırım Alanları", "Katılım Bankacılığı ve 3. Ülkelerde İş Birliği" üzerine olması planlandı. İnşaat sektöründe gerçekleşen bu toplantının devamının geleceğini belirten DEİK Başkanı Nail Olpak, "4 ayda 4'üncü kez Dubai'deyiz. Buraya çok önem veriyoruz" şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar ve Suudi Arabistan'ı kapsayan Körfez turu kapsamında BAE-Türkiye İş Forumu 19 Temmuz 2023 tarihinde Abu Dabi'de gerçekleştirildi. DEİK Başkanı Nail Olpak, DEİK'in önderliğinde 200 kişilik Türk iş insanı heyetinin Körfez ülkelerine adeta çıkarma yaptığı geziyle ilgili olarak şu açıklamayı yaptı:

Cidde, Doha ve Abu Dabi'de düzenlediğimiz İş Forumlarına iş dünyamızın yoğun bir katılım göstermesi son derece önemli bir mesajdı. Türk özel sektörü, Körfez Turu ile Suudi Arabistan, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri ile ekonomik ve ticari ilişkilerin yeni bir ivme kazanmasını istediğini güçlü

bir şekilde ispat etti. Üç ülkede de toplantılarımıza ev sahibi ülkelerin bakanlarının kalabalık bir şekilde katılması onların da bu sürece katkısının hangi boyutta olduğunu gösterdi. Örneğin Abu Dabi'deki İş Forumumuzda 4 tanesi bizim bakanımız, 3 tanesi de ev sahibi ülkenin bakanları olmak üzere 7 bakan mevcuttu. Bu siyasi iradenin pozitif bakış açısını yansıttı. Görüşmeler kapsamında Türk iş dünyamız açısından son derece güzel bir tablo oluştu. Resmi anlaşmaların dışında ülkemize ve iş dünyamıza büyük kazanımlar getirecek 27 anlaşma imzalandı.

ÜMİT KİLER
(DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı - DEİK Yönetim Kurulu Üyesi)

"Son birkaç yıldır Orta Doğu'daki etkin çalışmanın sonuçlarını görüyoruz."

Orta Doğu'yu Türkiye ile buluşturmak, ülkemizi Orta Doğu'nun cazibe merkezi haline getirmek için hem hükümetimiz hem DEİK olarak bizler çok çalıştık. Ama maalesef zor bir döneme denk geldik. Orta Doğu ve Körfez olarak 13 tane ülkemiz var. Bu ülkelerin yarısından fazlası kendi içinde sürekli sıkıntılarla boğuşuyor. Şu anda oralardaki iş konseylerimiz aktif ama istediğimiz düzeyde değil. Gerek Suriye gerekse Yemen, Ürdün, Lübnan gibi ülkelerde biraz toparlanma olursa inşallah oralarda da istediğimiz gibi çalışacağız. Kalan ülkeler ise çok güçlü ve dinamik ülkeler. Onların arasında da kaynak ihtiyacı olmayan, kendi kaynağını kendi yaratabilen, yeniliğe aç ve beklenti içerisinde olan ülkeler var. Biz bu ülkelerde işi çok sıkı tutmaya çalışıyoruz. Mesela Irak ile ticaretin zor olmasına rağmen iş adamlarımız devamlı orada iş yapmaya çalışıyorlar. Biz de DEİK olarak orada etkinliğimizi sürdürmeye devam ediyoruz. Bölgede özellikle Suudi Arabistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkeler çok sıkı takip ettiğimiz yerler. Son birkaç yıldır da buradaki etkin çalışmanın sonuçlarını görüyoruz. İlişkilerimiz gayet iyi, ticaretimiz de hızla yükselmeye başladı.

Müteahhitlik sektörü buralarda çok hareketli, özellikle Katar birkaç yıldır zaten çok iyi. Suudi Arabistan'da bir gerileme vardı, ama orası da yavaş yavaş toparlanmaya başladı. Son bir yıldır iş insanlarımız tekrar şantiyelerini açmaya başladılar. Abu Dabi ve Dubai tarafında da hızlı bir şekilde işlerimizi büyütmeye başladık.

Orta Doğu'da yeşil dönüşümle ilgili çok ciddi çalışmalar var. Ben yakın zaman önce Riyad'daydım, orada da güneşten ve hidrojenden elektrik üretme projeleri gündemde. Petrolleri olmasına rağmen onlar da petrolün bir süre sonra biteceğini biliyorlar. Bundan dolayı şimdiden geleceğe yatırım yapmak için arayış içerisindeler. Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Suudi Arabistan çok etkin bir şekilde Türkiye'de yeşil enerjiye yatırım yapmak istiyorlar. Bugün dünyada birçok ülke sadece güneş değil, farklı alternatif enerjiler peşinde koşmaya başladı. Mesela bunlardan bir tanesi hidrojen. Bence yakında hidrojen enerjisi başı çekecek, bizim de buna hazırlıklı olmamız lazım.

DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi

Iraklı kamu yetkilileri ve özel sektör heyetinin Türkiye ziyareti vesilesiyle T.C. Ticaret Bakanlığı ev sahipliğinde, DEİK organizasyonunda ve Türkiye Müteahhitler Birliği'nin katkılarıyla 19 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da "Türkiye-Irak İş, Yatırım ve Müteahhitlik Forumu" düzenlendi. Foruma, dönemin Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanı Dr. Alaa Ahmed Hassan Obaid, Irak Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanı Nasser Hüseyin Bander ve resmi heyet katıldı. Forumun açılış oturumunun ardından, eş zamanlı olarak "Irak'ta Öncelikli Yatırım Projeleri" ve "Türkiye-Irak Ticaret Ortaklığı" panelleri gerçekleştirildi.

Irak'a yapılan ihracatta önemli bir ürün çeşitliliği olduğunu belirten Bakan Muş, Irak'ın dış ticaret sıralamasında Türkiye'nin 3. sırada yer almasından duyduğu memnuniyeti belirtti. Muş, iki ülke arasında her sektörde iş birliğinin olduğuna değinerek, müteahhitlik sektörünün ikili ilişkilerdeki önemine de dikkat çekti. Türk firmalarının Irak halkının zor günlerinde yanında olduğunu ve savaş koşullarında dahi faaliyetlerini sürdürme kararlılığı gösterdiğini dile getiren Muş, Türk müteahhitlik firmalarının Irak'ta 31 milyar dolar değerinde 1.034 proje üstlendiğini açıkladı. İki ülkeyi birbirine bağlayacak ve aynı zamanda Irak, Asya ve Avrupa arasında ticaret merkezi haline gelmesini sağlayacak demiryolu projesinin önemine değinen Muş, bu proje sayesinde Türkiye'nin Irak üzerinden Körfez ülkelerine de erişebileceğini belirtti. DEİK Başkanı Nail Olpak ise, "Özellikle Türk müteahhit ve müşavirlik firmalarımızın, Irak'ın altyapı, hastane, okul, kamu binaları projelerinde daha fazla yer almaları için rekabet şartları içinde pozitif ayrımcılık talep ediyoruz" diye konuştu.

İki ülke iş dünyasının katılımlarıyla Bağdat'ta gerçekleştirilen Irak-Türkiye Ekonomi Yuvarlak Masa Toplantısı (22 Nisan 2024).

DEİK/Türkiye-Irak İş Konseyi ve Karşı Kanat Kuruluşu Irak Ticaret Odaları Federasyonu (FICC) iş birliğinde düzenlenen Irak-Türkiye Ekonomi Yuvarlak Masa Toplantısı, T.C. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Irak Ticaret Bakanı Atheer Daoud Al-Ghurairi, T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Mustafa Tuzcu, DEİK Başkanı Nail Olpak, FICC Başkanı Abdulrazaq Al-Zuheere, Türkiye-Irak İş Konseyi Başkanı Halit Acar ve iki ülke iş dünyasının katılımlarıyla 22 Nisan 2024 tarihinde Bağdat'ta gerçekleştirildi. İkili iş görüşmelerinin gerçekleştirildiği toplantıda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ziyareti kapsamında imzalanan anlaşmalar ve iki ülke arasında iş birliğini artırma yolları değerlendirildi.

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi

DEİK/Türkiye-İran İş Konseyi'nin, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve engellerin kaldırılmasına yönelik girişim ve faaliyetleri kapsamında 3 Şubat 2021 tarihinde "Uluslararası Yaptırımlar Çerçevesinde İran" webinarı düzenlendi. İş Konseyi Başkanı Osman Aksoy'un moderatörlüğündeki webinarda yaptırımların tarihçesi, yaptırımların Türk firmalarına etkileri, kısıtlamalar ve fırsatlara ilişkin konuların ele alındı. 2020'de salgın koşulları nedeniyle video konferans yoluyla düzenlenen Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi'nin son toplantısı 19 Temmuz 2022 tarihinde Tahran'da yapıldı.

DEİK/Türkiye-Katar İş Konseyi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar ve Suudi Arabistan'ı kapsayan Körfez turu kapsamında Katar-Türkiye İş Forumu 18 Temmuz 2023 tarihinde Doha'da gerçekleştirildi.

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi, 2021 yılında "Kuveyt-Türkiye İkili Ticareti ve Doğrudan Yabancı Yatırım: Daha Fazla Büyümeyi Teşvik Etmek İçin Ekonomik İlişkilerden Yararlanma" başlıklı raporunu yayımladı. Türkiye-Kuveyt ikili ekonomik iş birliğinin genel bir görünümünü ve ilişkilerdeki son gelişmeleri kapsayan rapor, her iki ülke yatırımcıları için pratik bilgileri, kilit sektörleri ve potansiyel yatırım alanlarını vurguluyordu. Raporun, Türkiye ve Kuveyt iş insanlarının iş birliği ve yatırım alanlarındaki birlikteliklerinin gelişmesi için yol gösterici olması amaçlanmıştı.

İş Konseyi, söz konusu raporun lansmanı vesilesiyle 4 Kasım 2021 tarihinde "Report Launch Bilateral Trade and Foreign Direct Investment for Kuwait and Turkey: Leveraging Economic Relations to Promote Further Growth" başlıklı bir webinar düzenledi.

EBRU ÖZDEMİR
(DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi Eski Başkanı - DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı)

"Türkiye ile Kuveyt arasındaki yeni fırsatları değerlendirmeye devam ediyoruz."

Kuveyt-Türkiye İkili Ticareti ve Doğrudan Yabancı Yatırım: Daha Fazla Büyümeyi Teşvik Etmek İçin Ekonomik İlişkilerden Yararlanma" başlıklı raporu Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi, Kuveyt Doğrudan Yatırım Teşvik Otoritesi (KDIPA), Kuveyt Büyükelçiliğimiz ve Ticaret Ataşeliğimiz ile ortak hazırladık. Raporda İş Konseyimizin ana önceliklerinden biri olan ikili ticareti, bu dönemde ve yeniden şekillenen küresel ekonomi sisteminde nasıl ve hangi sektörlerde artırabileceğimiz değerlendirildi. Ayrıca İş Konseyi olarak Kuveyt'ten Türkiye'ye yatırım çekilmesi ve Türk ekonomisinin Kuveyt'te tanıtımına katkıda bulunulması amacıyla çalışmalarımızı sürdürerek, yeni fırsatları değerlendirmeye devam ediyoruz.

DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi

Türkiye-Suudi Arabistan İş ve Yatırım Forumu 22 Aralık 2022 tarihinde dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Dr. Nureddin Nebati ve Suudi Arabistan Yatırım Bakanı Khalid Al Falih'in katılımlarıyla İstanbul'da gerçekleşti.

12 Temmuz 2023 tarihinde de DEİK organizasyonunda gerçekleştirilen Türkiye-Suudi Arabistan İş Forumu, iki ülkenin önde gelen iş dünyası temsilcilerini İstanbul'da bir araya getirdi. Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Suudi Arabistan Belediye, Kırsal İşler ve Konut Bakanı Majid Al Hogail, DEİK Başkanı Nail Olpak, Suudi Arabistan Ticaret Odaları Federasyonu Başkan Yardımcısı Fayiz Alharbi, DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Fatih Gürsoy ve 250'nin üzerinde iş insanının katılımıyla düzenlenen Forum'da, iki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılması için yeni fırsatlar ve yüksek potansiyele sahip sektörlere yapılacak büyük yatırımlar ele alındı. İş Forumu'nun açılışında konuşan Ticaret Bakanı Bolat, "Türkiye ve Suudi Arabistan'ın güçlü altyapıları, dünyaya entegre ekonomileri, rekabetçi piyasaları ve girişimci ruhuna sahip iş insanları sayesinde ticaret ve yatırımda çok güçlü bir potansiyeli bulunuyor. Hedefimiz, karşılıklı ticareti kısa vadede 10 milyar, uzun vadede ise 30 milyar dolar seviyesine çıkarmak" şeklinde konuştu. Türk müteahhitlik sektörünün dünya çapındaki gücüne de değinen Bolat, "Müteahhitlerimiz Suudi Arabistan'da yeni projeler üstlenmeye hazırlar" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Körfez ziyareti vesilesiyle Cidde'de düzenlenen Suudi Arabistan-Türkiye İş Forumu (17 Temmuz 2023).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar ve Suudi Arabistan'ı kapsayan Körfez turu kapsamında DEİK'in hayata geçirmeyi planladığı İş Forumlarının ilki 17 Temmuz 2023'te Cidde'de gerçekleştirildi. DEİK ile Suudi Arabistan Yatırım Bakanlığı iş birliğinde, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın katılımıyla düzenlenen Suudi Arabistan-Türkiye İş Forumu her iki ülkenin iş dünyasından yoğun ilgi gördü. Suudi Arabistan Yatırım Bakanı Khalid Al Falih, ülkesinin Vizyon 2030 projeksiyonundan bahsederek yatırımları çeşitlendireceklerini, çok fazla sektöre ağırlık vereceklerini söyledi. Vizyon 2030 yaklaşımında hem Suudi

İki ülkeden iş insanlarını ve yatırımcıları bir araya getiren Suudi Arabistan Yatırım ve İş Forumu (16 Şubat 2024).

Arabistan hem de Türkiye özel sektörünün var olmasını çok önemsediklerini vurgulayan Al Falih, o tarihe kadar 3,3 trilyon dolarlık yatırım hedeflediklerini kaydetti.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ve DEİK organizasyonuyla İstanbul'da gerçekleşen Türkiye-Suudi Arabistan Yatırım ve İş Forumu, daha fazla yatırım ve turizm ile daha yüksek ticaret hacmi hedeflerine ulaşmak için iki ülkeden 1000'den fazla iş insanını 16 Şubat 2024 tarihinde İstanbul'da bir araya getirdi. T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Suudi Arabistan Yatırım Bakanı Khalid A. Al Falih, T.C. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Suudi Arabistan Turizm Bakanı Ahmed Al Khateeb, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Başkanı A. Burak Dağlıoğlu, DEİK Başkanı Nail Olpak ve DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Haşim Süngü'nün katılımlarıyla düzenlenen forum kapsamında, Suudi Kalkınma Fonu ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında yapılan resmi iş anlaşması ile birlikte 6 iş birliği anlaşması ve 21 iş anlaşması imzalandı.

Forum kapsamında Türkiye'deki yatırım ortamına ilişkin bir sunum gerçekleştiren Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, iki ülke arasında turizm, inşaat ve savunma sanayisi alanlarında önemli iş birliği fırsatları bulunduğunu, Türkiye'nin de bu alanlarda birlikte tasarlama, birlikte geliştirme, birlikte üretim ve birlikte küresel ihracat yapma projelerine açık olduğunu belirtti. Suudi Arabistan Yatırım Bakanı Khalid A. Al Falih, Suudi Arabistan'ın 2030 vizyonundan bahisle, "Şu ana kadar 2030 vizyonumuzda orta vadeli hedeflerimizin önündeyiz. Ekonomimiz 640 milyar dolardan 1,1 trilyon dolara ulaştı. Türkiye ise birlikte iş yapmamız konusunda bize çok büyük bir potansiyel sunuyor ve karşılıklı fırsatlar görüyoruz. Bugün de iş insanlarımız bahsettiğimiz yüksek potansiyelli projeleri yapmak üzere bir aradalar" şeklinde konuştu. DEİK Başkanı Nail Olpak ise, yakın süreçte yeniden ivme kazanan Türkiye-Suudi Arabistan ilişkilerinin daha odaklanmış bir şekilde nasıl sürdürülebileceğini dikkatle değerlendirdiklerini söyledi.

DEİK organizasyonunda düzenlenen Türkiye-Suudi Arabistan İş Forumu, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Suudi Arabistan Krallığı Ticaret Bakanı Dr. Majid bin Abdullah Al-Kassabi, Suudi Arabistan Krallığı Ankara Büyükelçisi Fahad bin Assaad Abu Al-Nasr, DEİK Başkan Nail Olpak, Suudi Arabistan Krallığı Ticaret Odası Federasyonu Başkan Yardımcısı Fayez Alharbi, DEİK/Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı Haşim Süngü, Suudi Arabistan-Türkiye İş Konseyi Başkanı Sami Al-Osaimi ve 500'den fazla Türk ve Suudi Arabistan iş insanının katılımlarıyla 3 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. İş forumunda turizm, mobilya, hizmet, tekstil, yatak, otel aksesuarları, kentsel gelişim danışmanlığı, dağıtım ve ajans hizmetleri sektörlerinde 10 iş anlaşması imzalandı.

Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, iki ülke arasında hızla gelişen ilişkilerden duyduğu memnuniyeti, "İkili ticaretimizde son yıllarda güzel bir ivme yakaladık; ticaret hacmimiz 2023 yılında 6,8 milyar dolar; 2024 yılı ilk 9 ayında ise 5,8 milyar dolar olarak gerçekleşti. Hedefimiz, kısa vadede 10 milyar dolar, orta ve uzun vadede ise 30 milyar dolar ticaret hacmine ulaşmak" sözleriyle dile getirdi. Suudi Arabistan Ticaret Bakanı Dr. Majid bin Abdullah Al-Kassabi ise Türk ürünü ve Türk kalitesinin Suudi Arabistan vatandaşı ve iş insanlarında farklı bir yere sahip olduğunu aktararak, "Özellikle Türkiye'nin hizmet sektöründe ulaştığı konumdan ve başarı hikâyesinden öğrenmemiz gerekenler var. Suudi Arabistan şu anda büyük bir dönüşüm geçiriyor ve ülkemizde birçok fırsat var. Sizleri de bu dönüşüm yolculuğumuzda bize ortak olmanız için davet ediyoruz" şeklinde konuştu. İş Forumu'nun ardından Türkiye-Suudi Arabistan İş Konseyi Ortak Yuvarlak Masa Toplantısı düzenlendi.

DEİK/Özel Amaçlı İş Konseyleri

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi (DTİK)

DEİK/Dünya Türk İş Konseyi Asya Pasifik Komitesi Başkanı Nejdet Demiryürek moderatörlüğünde, DEİK Başkanı Nail Olpak, DTİK Yürütme Kurulu Üyesi Rona Yırcalı ve Şanghay Jiaotong Üniversitesi'nden Dr. Onur Sabri Durak'ın katılımlarıyla "2021'de Çin'de İş Yapmak: Hukuki Yönleriyle Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi" webinarı 19 Şubat 2021 tarihinde 550 katılımcıyla gerçekleştirildi. Rona Yırcalı, "Çin, bizim ithalat yaptığımız 1. ülke olmasına rağmen ihracat yaptığımız 15. ülke. Ekonomik ilişki hacmimiz de 23 milyar dolar. İki ülkeyi düşününce bunun yeterli olmadığını ve ithalat ihracat dengesi olmadığını görmek mümkün. Dolayısıyla bunu düzeltmek ve sürdürülebilir bir dengeye oturtmak konusunda siz diasporadaki arkadaşlarımızın büyük desteğini bekliyoruz" dedi. İş Konseyi'nin düzenlediği çevrim içi etkinlikler, 31 Mayıs 2021 tarihinde DEİK-DTİK Başkanı Nail Olpak

ve Softtech Çin Genel Müdürü Onur Yavuz'un katılımlarıyla "Çin'de Dijitalleşme" webinarı ile devam etti.

DTİK'in en önemli faaliyetlerinden biri olan Dünya Türk İş Konseyi Kurultayı, 15-16 Eylül 2023 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanlığı himayelerinde, Ticaret Bakanlığı koordinasyonu ve DEİK'in ev sahipliğinde düzenlenen DTİK Kurultayı'na Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve DEİK-DTİK Başkanı Nail Olpak katılım sağladı. 131 ülkeden 4 bini aşkın Türk diaspora temsilcisinin ağırlandığı Kurultay'da DEİK-DTİK Başkanı Nail Olpak ile Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Genel Sekreteri Kubanıçbek Ömüraliyev arasında iş birliği anlaşması da imzalandı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Haliç Kongre Merkezi'nde yapılan 10. Dünya Türk İş Konseyi Kurultayı'nda yaptığı konuşmada, "Buradaki şu güzel

NAİL OLPAK (DEİK Başkanı)

"İki şapkayı aynı randımanla taşımak bir yerden sonra imkânsız!"

Türkiye olarak 6 milyonluk bir diasporamız var. Burada ağırlık Almanya'dadır. Sonra Fransa, Hollanda ve Avusturya gelir. Bizim diasporamız iş insanlarımızdır, sanatçımızdır, sporcumuzdur, akademisyenimizdir, STK'larımızdır. Onlarla birlikte giden, gelişen bir yapı içerisinde olmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda kardeş diasporalarla da beraber hareket etmek istiyoruz, bunun için görüşmeler yapıyoruz. Mesela bu konuda Azerbaycan diasporası oldukça güçlüdür; Pakistan, Bosna Hersek diasporaları da bu anlamda iyidir. Diasporalar bizim yumuşak gücümüzdür, olması gereken taraflarımızdan bir tanesidir. Onu daha aktif hale getirmeye gayret ediyoruz. Çalışmalarımızı altı bölgede; bölge komiteleriyle, ülke temsilcileriyle, şehir temsilcileriyle yürütüyoruz.

Yurt dışında yaşayan insanlarımıza şunu anlatmak istiyoruz; lütfen kendinizle birlikte olmaktan rahatsız olmayın ama sadece kendinizle de beraber olmayın. Siz o ülkede yaşıyorsunuz, o ülkede kazanıyorsunuz, o ülkede vergi veriyorsunuz, o ülkenin yasalarından etkileniyorsunuz. O zaman sizi etkileyenlerle etkileşim içerisinde olun. Bizimle birlikte olun, ama bizimle olduğunuzdan daha fazla bulunduğunuz şehirlerin ticaret ve sanayi odalarında etkin duruma gelmeye çalışın. Çünkü o ticaret odasının sunduğu kararlardan siz de etkileniyorsunuz. Siyasetçiyseniz siyaset tarafında olmaya çalışın, akademisyenseniz o alanda olmaya çalışın. Diasporamız, düzenledikleri etkinliklerde siyasetçilerimizin, bakanlarımızın olmasını çok arzu ederler. Biz de buna destek veririz. Ama ben derim ki, bizim bakanlarımızı davet ettiğinizin dört katı kadar kendi ülkenizin bakanlarını programlarınıza davet edin. Çünkü diaspora asıl gücünü böyle bulacak.

İstanbul'da gerçekleştirilen Dünya Türk İş Konseyi Kurultayı'nda çeşitli alanlarda üstün başarı sağlamış isimlere Cumhurbaşkanı Erdoğan, Ticaret Bakanı Bolat ve DEİK Başkanı Olpak tarafından ödül verildi (15 Eylül 2023).

görüntünün verdiği mesajın dalga dalga tüm dünyaya yayılacağına yürekten inanıyorum. Bugün burada hem Anadolu'dan çıkıp dünyanın dört bir yanına dağılan Türk diasporasının hem Türk dünyasındaki kardeşlerimizin ve onların diasporasının hem de İslam dünyasından kardeşlerimizin temsilcileriyle bir aradayız. Sadece Türk Diasporası dediğimiz, diğer ülkelerde yaşayan, çalışan, eğitim gören Türkiye kökenli insanlarımızın sayısının 8 milyonu bulduğunu düşünürsek üzerinde yükseldiğimiz zeminin önemini daha iyi anlayabiliriz. Buna Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkmenistan, Macaristan gibi Türk Devletleri Teşkilatı üye ve gözlemci devletleri de dahil etmeliyiz. Böylece karşımızdaki resim çok daha anlamlı hale gelecektir. Tabii Batı Trakya gibi, Balkanlar gibi, Kafkaslar'daki diğer kardeş topluluklar gibi soydaşlarımız ile İslam dünyasını ve onların diasporasını bu fotoğraftan ayrı tutamayız. Ana vatanları ve diasporasıyla birlikte burada temsil edilen gücün büyüklüğünü sadece bizler bilmiyoruz, bu tabloyu kendi çıkarlarına tehdit olarak görenler de aynı gerçeğin farkındalar" dedi.

DTİK Avrupa Temsilciler Kurulu Toplantısı, DTİK Hollanda Ülke Temsilcisi ve Avrupa Temsilciler Kurulu Başkanı Turgut Torunoğulları ile ülke temsilcilerinin katılımıyla 20 Ekim 2023 tarihinde İstanbul'da düzenlendi. DTİK Hollanda Buluşması ve DTİK Avrupa Temsilciler Kurulu Toplantısı da, IV. dönem Türkiye-Hollanda JETCO Toplantısı vesilesiyle, Ticaret Bakanı Prof. Dr. Ömer Bolat, DEİK-DTİK Başkanı Nail Olpak, T.C. Lahey Büyükelçisi Selçuk Ünal, DTİK Avrupa Temsilciler Kurulu Başkanı Turgut Torunoğulları ve Türk diaspora temsilcilerinin katılımlarıyla 30 Kasım 2023 tarihinde Amsterdam'da gerçekleştirildi.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi

31 Mart 2021'de DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi, Abdullah Çerekçi başkanlığında "Küresel Jeopolitik Gelişmelerin Türk Şirketlerine Bölgesel Etkileri" webinarı düzenlendi. Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi (EDAM) Yönetim Kurulu Başkanı Sinan Ülgen'in konuşmacı olarak yer aldığı etkinlikte salgın sonrası değişen küresel değer zinciri ve Türkiye'nin konumu ele alındı. 19 Nisan 2021 tarihinde Standard Chartered Bank ile düzenlenen "Sahraaltı Afrika Ekonomisi'ne Genel Bakış" etkinliğinde ise sektörlere göre Afrika ülkelerindeki yabancı yatırımcılar, bölgedeki yatırım ortamı ve karşılaşılan ortak sorunlar ve bunlara çözümler istişare edildi.

DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi, Abdullah Çerekçi başkanlığında, Vestel Ventures Genel Müdürü Metin Salt, TÜBİTAK Girişim Sermayesi Fonlama Grubu Yönetim Kurulu Koordinatörü Elif Koşok, Insider Kurucu Ortağı Arda Köterin, BİST Özel Pazar Direktörü Mustafa Yıldız ve WeWALK Kurucu Ortak ve CEO's Sadık Ünlü katılımlarıyla düzenlenen "Türkiye'deki Start Up Girişimlerinin Globalleşme Potansiyeli" webinarı 30 Haziran 2021 tarihinde gerçekleştirildi. Türkiye girişimcilik ekosistemindeki şirketlerin yurt dışına açılma sürecini değerlendirmek ve mevcut durumu anlamak amacıyla yapılan etkinlikte Türk girişimlerinin yurt dışına çıkış hikâyeleri, girişimlere verilen kamu destekleri, girişimlerde kurumsal girişim sermayelerinin rolü ve Türk girişimlerinin global yatırımcılarla buluşabilmesi için alternatif platformlar konularına değinildi.

Exporta Publishing & Events tarafından Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) iş birliğinde 12 Mayıs 2022 tarihinde İstanbul'da "Türkiye Ticaret ve İhracat Finansmanı Konferansı (GTR Türkiye 2022)" düzenlendi. Yurt Dışı Yatırımlar Çalıştayı da Abdullah Çerekçi başkanlığında, Türkiye'nin yurt dışı yatırımlarda öncü firma temsilcilerinin katılımlarıyla 16 Haziran 2022 tarihinde İstanbul'da düzenlendi. 27 Ekim 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Yurt Dışı Yatırımlarda Jeopolitik Gündem" toplantısında friend-shoring yaklaşımı çerçevesinde önemi artacak pazarlar ve iş birliği örnekleri ele alındı. 20 Aralık 2022 tarihinde ise "Turkish Outbound Investments Deep Dive Series: Spotlight On Western Balkans" webinarı gerçekleştirildi. Webinarda, son gelişmeler ışığında Batı Balkanlar'daki yatırım imkânları ele alındı.

DEİK/Sektörel İş Konseyleri

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi

DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi, "Kapsayıcı bir Geleceğe İlham Vermek" temasıyla 30 Mayıs-2 Haziran 2023 tarihlerinde Washington DC'de düzenlenen 75. NAFSA Yıllık Konferansı ve Fuarı'nda 16 üniversiteden 40'tan fazla temsilci ile birlikte "Study in Türkiye" pavilyonunda yerini aldı. Fuarda, üniversitelerin kurumsal anlamda iş birlikleri ve tanınırlıklarının artması için yüksek öğretimdeki yeni trendler, zorluklar, inovatif yaklaşımlar ve uluslararasılaşma gibi konular değerlendirildi.

İş Konseyi, dünyanın ikinci, Avrupa'nın ise en büyük uluslararası eğitim fuarı olarak Hollanda'nın Rotterdam şehrinde 26-29 Eylül 2023 tarihlerinde düzenlenen 33. EAIE Uluslararası Eğitim Fuarı'nda da 18 üniversite ile yerini aldı.

DEİK/Enerji İş Konseyi

DEİK/Enerji İş Konseyi, Haluk Kalyoncu başkanlığındaki heyet ziyaretinde, Azerbaycan Enerji Bakan Yardımcısı Elnur Soltanov ile 22 Aralık 2021 tarihinde Bakü'de bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıda, Azerbaycan'daki yenilenebilir projeleri ve Türk enerji şirketlerinin ülkede üstlenebileceği roller ele alındı.

III. Türkiye-Almanya Enerji Forumu, T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Alman Enerji Ajansı (DENA) ev sahipliğinde, DEİK/Enerji İş Konseyi ve Alman-Türk Sanayi ve Ticaret Odası (AHK) destekleriyle 2 Haziran 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirildi. Etkinliğe dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ve Almanya Ekonomi ve Enerji Bakanı Peter Altmaier'in yanı sıra T.C Berlin Büyükelçisi Ali Kemal Aydın, Almanya Federal Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Jürgen Schulz ve Enerji İş Konseyi Başkanı Haluk Kalyoncu katıldı.

DEİK/Enerji İş Konseyi, "Net Zero Emission Plan and Afterwards Implications: TR and EU Energy Sector" webinarını 13 Aralık 2021 tarihinde çevrim içi olarak düzenledi. Webinarda, karbonsuzlaşma hedeflerinin enerji sektörüne etkisinin değerlendirildi.

2022 yılı etkinlikleri kapsamında 22 Nisan 2022 tarihinde Gürcistan Stratejik Analiz Merkezi (GSAC) iş birliğinde "Bölgesel Enerji Güvenliği: Türkiye, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan" webinarı; 6 Ekim 2022 tarihinde İstanbul'da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ve Azerbaycan Enerji Bakanı Perviz Şahbazov'un katılımıyla "Türkiye-Azerbaycan II. Enerji Forumu"; 11 Ekim 2022 tarihinde Berlin'de dönemin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez ve Almanya Ekonomi ve İklim Koruma Bakanı Robert Habeck'in katılımıyla "4. Türk Alman Enerji Forumu" gerçekleştirildi.

16 Ekim 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen "5. Türk Alman Enerji Forumu"na ise Enerji Bakanı Alparslan Bayraktar, Almanya Ekonomi ve İklim Koruma Bakanı Robert Habeck, Enerji İş Konseyi Başkanı Haluk Kalyoncu, AHK Türkiye İcra Kurulu Üyesi Dr. Thilo Pahl ve 400'den fazla iş insanı katıldı.

6. Türk-Alman Enerji Forumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Alparslan Bayraktar, Alman Ekonomi ve İklimi Koruma Bakanı Robert Habeck, DEİK/Enerji İş Konseyi Başkanı Ahmet Taha Yıldız, iş insanları, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımlarıyla 26-27 Kasım 2024 tarihlerinde Almanya'nın başkenti Berlin'de gerçekleştirildi. Forumda, Omega ile Nordex Enerji A.Ş.; Enercon ile İş Enerji ve Polat Enerji ve Enerjisa ile Hamburg Uygulamalı Bilimler Üniversitesi arasında iş birliği anlaşmaları da imzalandı.

DEİK/Lojistik İş Konseyi

Ticaret Bakanlığı'nın DEİK, TOBB ve TİM'den Yurt Dışı Lojistik Merkez (YDLM) konusunda talep ettiği proje önerileri, 16-19 Şubat tarihlerinde üç ayrı oturumda düzenlenen Afrika ve Orta Doğu, Avrupa ve Amerika, Asya Pasifik ve Avrasya Yurt Dışı Lojistik Merkezler İstişare Toplantılarında ele alındı. DEİK/Lojistik İş Konseyi tarafından 27 Mayıs 2021 tarihinde, Lojistik zincirdeki aksamalardan kaynaklı navlun artışı, konteyner sorunu ve lojistik maliyet artışlarının sebeplerinin ele alındığı "Navlun Piyasaları ve Lojistikte Gelecek Beklentileri" konulu webinar gerçekleştirildi. DEİK/Lojistik İş Konseyi Başkanı Turgut Erkeskin moderatörlüğünde gerçekleşen toplantıya Türk diplomatik ve ticari temsilciler, yerel kurum ve kuruluş yetkililerinin yanı sıra Türk yatırımcılar katılım sağladı.

DEİK/Lojistik İş Konseyi, 21 Nisan 2022 tarihinde İstanbul'da "AB'nin Bağlantı (Connectivity) Stratejisi ve Rusya-Ukrayna Savaşından Doğan Fırsat ve Riskler" toplantısını gerçekleştirdi. 18 Kasım 2022 tarihinde ise 15. Logitrans Fuarı kapsamında "Sıfır Karbon Hedeflerinin Türk Lojistik Sektörüne Etkileri" paneli düzenlendi. Panelde, karbonsuz ekonomi ve taşımacılık sekörüne etkileri ele alındı.

İş Konseyi, Ayşem Ulusoy başkanlığında "Lojistik Sektörü Yıl Sonu Değerlendirme Toplantısını, FIATA Başkanı Turgut Erkeskin ve sektörün ilgili paydaş kurum başkanlarının katılımlarıyla 27 Aralık 2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdi. Toplantıda, sektörün uluslararası rekabette gelişimi için önündeki sorunların çözümünde tüm paydaşların ortak çalışma yapması değerlendirildi.

DEİK/Sağlık İş Konseyi

DEİK/Sağlık İş Konseyi, THY iş birliğinde "Türkiye-Kamerun Sağlık İşbirliği Toplantısı"nı 10 Şubat 2021 tarihinde çevrim içi olarak gerçekleştirdi. Toplantıda Kamerunlu sağlık otoritelerine ve sağlık turizm şirketlerine Türk sağlık sistemi ve sağlık kuruluşlarındaki tedavi hizmetleri konusunda bilgi verilirken, karşılıklı iş birliği fırsatları değerlendirildi. İş Konseyi 4 Haziran 2021 tarihinde "Benin'deki Çin Firma Çalışanları Sağlık İhtiyaçları Toplantısı"nı gerçekleştirdi.

DEİK/Sağlık İş Konseyi, 9 Ekim 2023 tarihinde, Cedars-Sinai International Başkan Yardımcısı ve Medikal Direktör Heitham Hassoun başkanlığındaki heyet ile İstanbul'da bir araya geldi. Düzenlenen toplantıda, Türkiye'nin önde gelen sağlık kuruluşlarının yöneticileriyle etkileşimlerin güçlendirilmesi ve iş birliği alanlarının araştırılması konusu ele alındı. Hem Dr. Hassoun hem de DEİK/Sağlık İş Konseyi Başkanı Dr. Reşat Bahat, potansiyel iş birliği alanlarını takip etmeye istekli olduklarını vurguladılar.

DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

8. DEİK-FCIC Uluslararası Mühendislik Forumu, Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi Başkanı Munis Özer, Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Daire Başkanı Murat Nesimoğlu, FCIC Başkanı Mohamed E. Abdelrahman, IsDB Group Proje Tedarik Yöneticisi Aamir Ghani Mir ve TMMMB Başkanı İrfan Aker'in katılımlarıyla 25 Kasım 2022 tarihinde İstanbul'da düzenlendi.

Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi, 23-27 Ekim 2023 tarihlerinde Buhara, Semerkand ve Taşkent'i kapsayan Özbekistan heyet ziyaretini gerçekleştirdi. Munis Özer başkanlığında gerçekleşen ziyarette Özbekistan Ulaştırma Bakan Yardımcısı Abdugafarov Ilkhomjon Abdukhalilovich, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı PPP Projeleri Uygulama Dairesi, İnşaat, Konut ve Kamusal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ekoloji, Çevrenin Korunması ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tarım Kaynakları Bakanlığı, Su Kaynakları Bakanlığı, Madencilik ve Jeoloji Bakanlığı ve Enerji Bakanlığı temsilcileriyle toplantılar düzenlendi.

9. DEİK-FCIC Uluslararası Mühendislik Forumu, Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi Başkanı Munis Özer, FCIC Başkanı Mohamed E. Abdelrahman, TürkMMMB Başkanı İrfan Aker, Ticaret Bakanlığı Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Daire Başkanı Murat Nesimoğlu, IsDB Group Satın Alma Uzmanı Elhadj Malick Soumare ve 50'ye yakın iş insanının katılımıyla 1 Aralık 2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

10. DEİK-FCIC Uluslararası Mühendislik Forumu, "Teknik Müşavirlik Sektöründe Dijital Dönüşüm" temasıyla 29 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Foruma, DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi Başkanı Tolga Şahin, İslam Ülkeleri Müşavirler Federasyonu Başkanı Mohamed E. Abdelrahman, Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği Başkanı İrfan Aker, Ticaret Bakanlığı Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Dairesi Başkanı Begüm Aydınlı, İslam Kalkınma Bankası Proje Satın Alma ve Finans Departmanı Direktörü Aamir Mir, 50'ye yakın Türkiye ve diğer İslam ülkelerinden Teknik Müşavirlik alanının önde gelen firma temsilci katıldı.

4. Bölüm notları

1 ***2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu***, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023)

2 ***Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Faaliyet Raporu***

3 ***Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA) ve Türk Firmalarına Etkisi*** (2021)

4 Moussa Hissein Moussa, "Afrika'nın Dönüşüm Projesi: Gündem 2063", ***AKEM Afrika Bülteni*** (26 Ağustos 2022)

5 "BM: Taliban Yönetiminde 34 Milyon Afgan Yoksulluk İçinde Yaşıyor", ***Euronews*** (19 Nisan 2023).

6 Avrupa Birliği Küresel Geçit Projesi (EU Global Gateway), ***Dünya Gazetesi*** (24 Ocak 2022)

7 "Dosttan Tedarik Dönemi", ***Capital*** (13 Ekim 2023)

8 "Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Uzak Ülkeler Stratejisi Tanıtım Toplantısında Konuştu" ***T.C. Ticaret Bakanlığı web sitesi***

9 ***T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Veri Portalı***

10 ***TÜİK Turizm İstatistikleri***

11 ***TÜİK Turizm İstatistikleri***

12 ***Bloomberg*** (1 Şubat 2021); ***TÜROFED 2023 Turizm Verileri*** (Ocak-Şubat 2024)

13 "Sağlık Turizminde Küresel Merkez Türkiye", ***T.C. Ticaret Bakanlığı*** (8 Nisan 2024)

14 Hindistan'ı Orta Doğu ve Avrupa'ya Bağlayacak Koridor İçin AB ve 7 Ülke Mutabakat Zaptı İmzaladı", ***Anadolu Ajansı*** (9 Eylül 2023)

15 "İsrail'in Gazze'deki saldırılarında Ölen Filistinlilerin Sayısı 47 bin 161'e Yükseldi", ***Anadolu Ajansı*** (22 Ocak 2025)

16 "İTO'yla Türk Dizileri Dünya Maratonunda", ***İstanbul Ticaret*** (26 Şubat 2024)

17 "Türk Sinema ve Dizileri En Önemli Silahımız Olabilir," ***TİM Haberler***

18 Küresel Yenilenebilir Enerji Kapasitesini Üç Katına Çıkarmak için 118 Ülke Taahhütte Bulundu", ***Anadolu Ajansı*** (2 Aralık 2023)

19 Trump, Yemin Ederek Resmen ABD'nin 47. Başkanı Oldu", ***Anadolu Ajansı*** (20 Ocak 2025)

20 ***Türkiye'de Transit Taşımacılık: Gelişim Alanları***, Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği - UTİKAD (2020)

21 ***Çin'in "Greater Bay Area" Kalkınma Planına İlişkin Rapor***, T.C. Ticaret Bakanlığı Pekin Ticaret Müşavirliği

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Bölüm 5

Türk İş Dünyasının Kuzey Yıldızı

DEİK İş Konseyleri

DEİK Yönetim Kurulu'nda ya da İş Konseyi Yürütme Kurulu'nda alınan kararları uygulamakla sorumlu olan İş Konseyleri, DEİK'in belkemiği mekanizmalardır. Sorumlu oldukları ülkeler, sektörler ve amaçlar çerçevesinde ikili ve çoklu kurumsal iş birliğini tesis etmek için çalışan İş Konseyleri; "Ülke Bazlı İş Konseyleri", "Sektörel İş Konseyleri" ve "Özel Amaçlı İş Konseyleri" olmak üzere üç ayrı kategoride yapılanmıştır.

Ülke Bazlı İş Konseyleri, muhatap kurumlarla karşılıklı imzalanan iş birliği anlaşmaları çerçevesinde kurulmakta olup, ilgili ülkelerle ikili ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini ve derinleştirilmesini hedeflemektedir.

Sektörel İş Konseyleri, farklı sektörlere ilişkin nitelikli bilginin tek bir noktada toplanması ve gelişim planlarının kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak katılımıyla planlamasını amaçlamaktadır.

Özel Amaçlı İş Konseyleri'nden Dünya Türk İş Konseyi (DTİK), yurt dışında yerleşik Türk iş insanları ve girişimcilerini ortak bir çatı altında toplamaktadır. Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi ise, Türk özel sektörünün yurt dışı yatırım dinamiklerini kavrama, yurt dışı yatırımlar sürecinde ortaya çıkan ihtiyaçlara yanıt üretme, kamu ile yüksek düzeyde eşgüdüm sağlamayı amaçlamaktadır.

Ülke Bazlı İş Konseyleri

- DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri 48
- DEİK/Türkiye-Kuzey Amerika İş Konseyleri 2
- DEİK/Türkiye-Latin Amerika ve Karayipler İş Konseyleri 12
- DEİK/Türkiye-Asya Pasifik İş Konseyleri 19
- DEİK/Türkiye-Avrasya İş Konseyleri 13
- DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri 37
- DEİK/Türkiye-Orta Doğu ve Körfez İş Konseyleri 13

Sektörel İş Konseyleri

- DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyi
- DEİK/Eğitim Ekonomisi İş Konseyi
- DEİK/Enerji İş Konseyi
- DEİK/Lojistik İş Konseyi
- DEİK/Sağlık İş Konseyi
- DEİK/Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

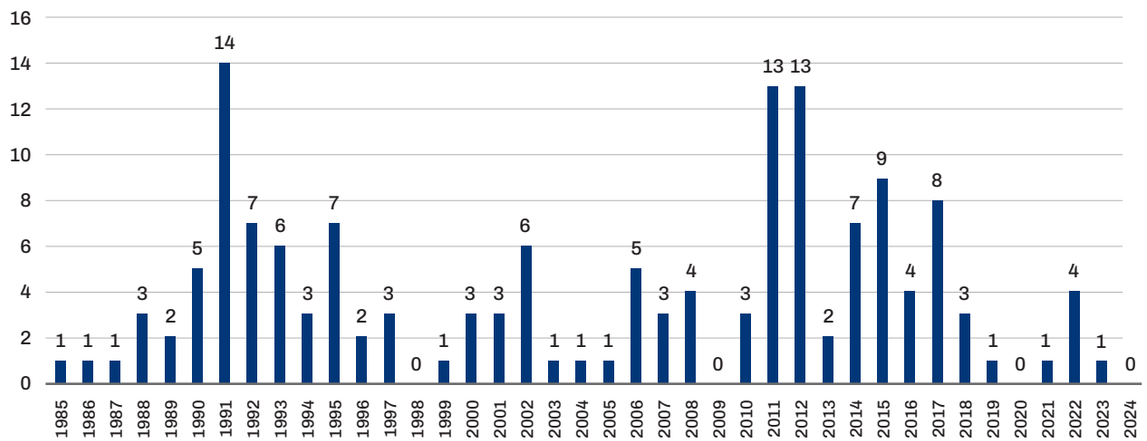
Özel Amaçlı İş Konseyleri

- DEİK/Dünya Türk İş Konseyi
- DEİK/Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi

Çalışma Grupları

- Mevzuat Çalışma Grubu
- Bankacılık ve Finans Çalışma Grubu
- İkiz Dönüşüm Çalışma Grubu
- Kaynak Geliştirme Çalışma Grubu
- Döviz Kazandırıcı Hizmetler Çalışma Grubu
- Döviz Kazandırıcı Hizmetler Çalışma Grubu
- Performans Yönetimi Çalışma Grubu
- Kadın Platformu
- Yeşil Dönüşüm

Yıl bazında Kurulan İş Konseyleri

Kurucu Kuruluşlar

- TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
- TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ
- MÜSTAKİL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
- AMBALAJ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
- ANADOLU ASLANLARI İŞ ADAMLARI DERNEĞİ
- BİRLEŞMİŞ MARKALAR DERNEĞİ
- TÜRKİYE ÇELİK ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ
- FRANCHISING DERNEĞİ
- GEMİ İNŞA SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ
- GENÇ LİDERLER VE GİRİŞİMCİLER DERNEĞİ
- GENÇ YÖNETİCİ VE İŞ İNSANLARI DERNEĞİ
- İLAÇ ENDÜSTRİSİ İŞVERENLER SENDİKASI
- TÜM SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ
- TÜRKİYE ÇİMENTO SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ DERNEĞİ
- TÜRKİYE ESNAF VE SANATKARLAR KONFEDERASYONU
- TÜRKİYE EV TEKSTİLİ SANAYİCİLERİ VE İŞ İNSANLARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE GENÇ İŞ İNSANLARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
- TÜRKİYE İNŞAAT SANAYİCİLERİ İŞVEREN SENDİKASI
- TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ
- TÜRKİYE SERMAYE PİYASALARI BİRLİĞİ
- TÜRKİYE SEYAHAT ACENTELERİ BİRLİĞİ
- TÜRKİYE SİGORTA BİRLİĞİ
- TÜRKİYE TURİZM YATIRIMCILARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ
- ULUSLARARASI NAKLİYECİLER DERNEĞİ
- ULUSLARARASI TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK HİZMET ÜRETENLERİ DERNEĞİ
- ULUSLARARASI YATIRIMCILAR DERNEĞİ
- İSTANBUL SANAYİ ODASI
- İSTANBUL TİCARET ODASI
- ANKARA SANAYİ ODASI
- ANKARA TİCARET ODASI
- EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
- İZMİR TİCARET ODASI
- ADANA SANAYİ ODASI
- ADANA TİCARET ODASI
- BURSA TİCARET VE SANAYİ ODASI
- DENİZLİ SANAYİ ODASI
- DENİZLİ TİCARET ODASI
- GAZİANTEP SANAYİ ODASI
- GAZİANTEP TİCARET ODASI
- KAYSERİ SANAYİ ODASI
- KAYSERİ TİCARET ODASI
- KOCAELİ SANAYİ ODASI
- KOCAELİ TİCARET ODASI
- KONYA SANAYİ ODASI
- KONYA TİCARET ODASI
- MANİSA TİCARET VE SANAYİ ODASI
- MERSİN TİCARET VE SANAYİ ODASI
- SAKARYA TİCARET VE SANAYİ ODASI
- TRABZON TİCARET VE SANAYİ ODASI
- AKDENİZ YAŞ MEYVE SEBZE İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ÇELİK İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- EGE KURU MEYVE VE MAMÜLLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- EGE SU ÜRÜNLERİ VE HAYVANSAL MAMÜLLERİ İHRACATCILARI BİRLİĞİ
- EGE TÜTÜN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- EGE ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- GÜNEYDOĞU ANADOLU HALI İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- GÜNEYDOĞU ANADOLU HUBUBAT, BAKLİYAT VE YAĞLI TOHUMLAR VE MAMÜLLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İKLİMLENDİRME SANAYİ İHRACATÇILAR BİRLİĞİ
- İSTANBUL MOBİLYA, KAĞIT VE ORMAN ÜRN. İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL DEMİR VE DEMİR DIŞI METALLER İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ELEKTRİK VE ELEKTRONİK İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- GEMİ,YAT VE HİZMETLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL HAZIR GİYİM VE KONFEKSİYON İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL KİMYEVİ MADDELER VE MAMÜLLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- İSTANBUL TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- KARADENİZ FINDIK VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- MÜCEVHER İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ORTA ANADOLU ÇİMENTO, CAM, SERAMİK VE TOPRAK ÜRÜNLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ORTA ANADOLU MAKİNE VE AKSAMLARI İHRAÇATÇILARI BİRLİĞİ
- ORTA ANADOLU SÜS BİTKİLERİ VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ULUDAĞ MEYVE SEBZE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- ULUDAĞ OTOMOTİV ENDÜSTRİSİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- GİRİŞİMCİ İŞ ADAMLARI VAKFI
- MOBİLYA DERNEKLERİ FEDERASYONU
- TÜRKİYE İŞ KADINLARI DERNEĞİ
- TÜRKİYE ALÜMİNYUM SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
- ZÜCCACİYECİLER DERNEĞİ
- KONUT GELİŞTİRİCİLERİ VE YATIRIMCILARI DERNEĞİ
- İSTANBUL SU ÜRÜNLERİ VE HAYVANSAL MAMULLER İHRACATÇILARI BİRLİĞİ
- GAYRİMENKUL HİZMET İHRACATÇILARI DERNEĞİ
- HARİTA MÜHENDİSLERİ İŞADAMLARI DERNEĞİ
- ULUSLARARASI TİCARİ EŞLEŞTİRME PLATFORMU
- TÜRKİYE METAL SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

DEİK Üyeleri

DEİK ve İş Konseylerine 5.000'i aşkın üye firma bulunmaktadır. Üye firmalar başta inşaat-taahhüt, bilgi teknolojileri, enerji, danışmanlık, gıda ve turizm olmak üzere 20'ye yakın sektörde faaliyet göstermektedir.

DEİK Etkinlikleri

DEİK, 2014 yılında yeniden yapılandırıldıktan sonra faaliyetlerini niteliksel ve niceliksel olarak artırmıştır. 2014 yılı öncesinde yıllık gerçekleştirilen etkinlik sayısı ortalama 500 iken sonrasında bu rakam 2 binler seviyesini aşmıştır.

DEİK Tarafından Organize Edilen Etkinlikler	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sayın Cumhurbaşkanımızın Yurt Dışı Ziyaretleri Kapsamında Düzenlenen Etkinlik	4	17	15	9	12	8	5	5	7	5	6
Sayın Ticaret Bakanımızın Yurt Dışı Ziyaretleri Kapsamında Düzenlenen Etkinlik	9	22	28	23	21	6	9	10	21	9	18
Türkiye'yi Ziyareti vesilesiyle Yabancı Yabancı Devlet Başkanı Etkinlik	8	12	5	8	7	5	0	6	7	5	10
Bakan Katılımlı Etkinlik	7	37	49	91	67	25	65	309	105	123	192
DEİK Tarafından Düzenlenen Yurtdışı ve Yurtiçi Etkinlikler	998	1.138	1.619	1.637	1.681	1.867	2.100	1.500	1.802	1.500	2.227

DEİK Temsilcilikleri

DEİK'in kamu kurumları ve diplomatik misyonlar nezdindeki ilişkilerinin daha hızlı koordine edilmesi ve daha yakın mesai yürütülmesi amacıyla 2018 yılında DEİK Brüksel Temsilciliği ve 2021 yılında ise DEİK Ankara Temsilciliği kurulmuştur.

DEİK Çalışan Profili

DEİK çalışanlarının yüzde 57'si erkek, yüzde 43'ü kadındır.

DEİK Başkanları

ALİ COŞKUN
1986-1990

YALIM EREZ
1990-1991/1992-1996

FUAT MİRAS
1996-2001

M.RİFAT HİSARCIKLIOĞLU
2001-2014

ÖMER CİHAD VARDAN
2014-2017

NAİL OLPAK
2017-Günümüz

Onursal Üyeler

FEYYAZ BERKER
1987

DR.NEJAT ECZACIBAŞI
1987

VEHBİ KOÇ
1987

SITKI YIRCALI
1987

OĞUZ GÖKMEN
1988

BÜLENT ECZACIBAŞI
1994

JAK KAMHİ
1994

İBRAHİM BODUR
1995

ALİ NİHAT GÖKYİĞİT
1999

ŞARIK TARA
2004

RAHMİ KOÇ
2008

NEJAT EKREM BASMACI
2009

ALİ COŞKUN
2010

DEİK Hakkında Görüş ve Değerlendirmeler

DEİK deyince...

Nail Olpak
DEİK Başkanı

Dünyada birçok organizasyonun yapısını yakından tanıma fırsatı buldum. Ama DEİK gibi ülke bazlı, karşı kanat kuruluşlarıyla çalışan bir ikinci organizasyon daha yok. Bugüne geldiğimizde bizim 153 İş Konseyimiz var, çarpıcı olduğu için söylüyorum, Afrika'da 54 devlet var. Bizim DEİK/Türkiye-Yeşil Burun İş Konseyimiz var, çoğu insanın böyle bir devletten haberi bile yoktur. Yani oraya kadar nüfuz edebilmişiz.

Şekib Avdagiç
DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

Kamunun gücü ile özel sektörün gücünün Türkiye'nin dış ticaretinin artırılması için birleştiği bir platform olan DEİK, artık büyük bir geleneğe, güçlü bir örgütlenmeye ve etkin bir organizasyon kabiliyetine sahiptir. DEİK'in faaliyetleri, Türk özel sektörünün var olması gereken her ülkeyi kapsıyor. Aynı şekilde enerjiden turizme, hizmetler sektöründen müteahhitliğe ve lojistiğe kadar pek çok sektörde yatırım ve ticaret imkânlarını araştırıyor. Bunun için Türk girişimcilerin önünü açıyor, işlerini ve ticaretlerini kolay kılıyor.

Firuz Bağlıkaya
DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

Ekonomiyi canlandırmak ve Türk üreticisinin, girişimcisinin gücünü dünya pazarlarına taşımak için çıktığı yolda son derece etkin adımlar atan DEİK, kurduğu İş Konseyleri ile Türk sermayesinin dünya sathında iş birliği olanaklarını yükselten bir kuruluş olarak iş dünyasının vazgeçilmez temsilcilerinden biri olmuştur. Faaliyet gösterdiği her ülkede, özel sektörün yolunu açacak çalışmalar yapan, yeni iş alanlarının oluşturulmasına öncülük eden DEİK'in ülkemizin ticaret hacminin yükselmesindeki etkisi hiç kuşkusuz paha biçilemez. Özellikle son 10 yıllık dönemde, her pazarın yapısına uygun olarak ihtiyaca ve potansiyele göre hayata geçirdiği projelerle Türkiye'nin ihracatının büyümesinde önemli katkıları olmuştur. Bu süreçte sağladığı döviz girdisiyle ülkemizin cari açığının kapatılmasında önemli rol oynayan turizm sektörünün gelişiminde de DEİK'in katkısı büyüktür. Turizmcilerimiz, yeni pazarlardan pay alabilmek için DEİK'in temaslarından faydalanmışlardır.

Caner Çolak
DEİK Genel Sekreteri

Son 10 yıl özelinde konuşmak gerekirse, bu dönemde 153 İş Konseyi ile 15 binin üzerinde iş forumu, yuvarlak masa toplantısı ve çeşitli etkinlikler düzenlemiş olan DEİK'in katkısı yadsınamaz. Yine özellikle hizmet ticareti konusunda bu dönemde kurulan Sektörel İş Konseyleri de, özel sektörümüzün hem farkındalığının artırılmasına hem de dünyanın birçok noktasında iş ortaklıkları geliştirmesine aracılık ediyor. Örneğin, sadece 3 sene önce kurulan Dijital Teknolojiler İş Konseyimiz, bünyesinde bulunan sektörel komiteleri ve 150'ye yakında üyesi ile artık neredeyse düzenlediğimiz her toplantının ayrılmaz bir parçası haline geldi. Yine bu dönemde kurulan ve tekrar yapılandırılan Dünya Türk İş Konseyimiz, 100'e yakın ülkede bulunan Türk diasporası ile anavatan arasındaki bağı, özellikle iktisadi bağlamda güçlendiriyor. Bu İş Konseyimiz aracılığı ile yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızı, Türk iş dünyasını, sivil toplum kuruluşlarını ve benzeri örgütleri, diaspora faaliyetlerinin de DEİK'in yürüttüğü ticari diplomasi faaliyetlerinin asli bir unsuru olduğuna inanarak tek bir platformda, DEİK çatısı altında birleştiriyoruz.

Berna Gözbaşı
DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi

Türk iş dünyasının öncü kurumları bulunuyor. İş dünyası temsilcileri için rotalarını tesis ederek faaliyetlerini gösteriyor. İşte böyle bir kurum olan DEİK, rekabetin tüm hızıyla devam ettiği küresel pazarlarda iş dünyamızın güvendiği kuzey yıldızıdır, pusulasıdır. Türk özel sektörünün küresel ticarete açılan penceresidir.

Tuncay Özilhan

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı

Türkiye'nin dış ekonomik ilişkilerini yürütme görevini üstlenen DEİK'in, ülkemizin dış ticaret hacmindeki başarısında önemi büyük. DEİK, özel sektörümüzün küresel markası oldu. Bir yandan Türk iş insanlarının daha önce iş ilişkisi kurmadığı coğrafyalarda ülkemizi temsil ederek pek çok alanda yeni iş fırsatları yakalanmasında anahtar rolü üstlenirken, diğer yandan da ticari ilişkimiz olan ülkelerde ticaretimizin geliştirilmesini sağlıyor. Dünya, büyük bir dönüşüm içinde. Küreselleşme yepyeni bir boyuta ulaştı. Ticaretin konusu olan mal ve hizmetler çeşitlendi. DEİK, değişimin hızına çok kısa sürede adapte oldu. Ülkemizin ihracat, üretim ve büyüme hedeflerine ulaşmasına yönelik faaliyetlerini, ekonomik ve ticari ilişkiler açısından zorluklarla dolu bir ortama rağmen kesintisiz olarak devam ettirme başarısı gösterdi. DEİK, geniş temsil tabanı, katılımcı, şeffaf ve paydaşlarına hesap veren yönetim anlayışıyla, Türkiye'nin küresel ekonomideki ağırlığının ve Türk şirketlerinin marka değerinin artması için çalışıyor. DEİK'in Türkiye adına yürüttüğü ikili ilişkilerdeki yetkinliği, raporları, yayınları ve etüt faaliyetleri ile ülkemizin küresel aktör olma hedefine katkısının büyük olduğunu düşünüyorum.

DEİK, dış ekonomik ilişkileri ticaretin, küresel politikaların ve ülke temsilinin çok daha ötesinde ve çok daha fazlası olarak görüyor. Dış ilişkileri artık sadece ihracat, ithalat ve yatırımlarla tanımlamanın güçleştiği yeni dünya düzeninde DEİK'in bu bakış açısını çok önemli buluyorum.

Küresel düzeyde ekonomik ve siyasi gelişmelere yön veren bir yapıya kavuşan DEİK, Türkiye ekonomisini ve sahip olduğu potansiyeli doğru bir şekilde anlatmanın yanı sıra ülkemizin yurt dışındaki imajını yükseltmeye odaklanıyor. Sürdürülebilirlik kavramının hayatımızın her alanında büyük bir yer kapladığı dünyamızda, dış dünya ile kurulan ekonomik ilişkileri insanlığın gelişmesinin de itici gücü olarak görüyor. Bu yapısı ile DEİK, sadece bir iş insanları kurumu olmanın çok ötesine geçmiş durumda.

Sani Şener

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Eski Başkanı

Yaşadığımız birçok krizde DEİK iş dünyasına gerçekten çok yardım etti, hiç pes etmedi, tam tersine çıkış yolunda hepimize önderlik etti. Gerek yurt içi gerekse yurt dışı sıkıntılarımızda bize elinden geldiği kadar destek oldu. Aslında bu şekilde müthiş bir yardımlaşma ekosistemi de geliştirdi.

Mehmet Ali Yalçındağ

DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı

Mesela ben bir iş insanı olarak yurt dışına gidip 18 tane fabrika açıyorsam, bunun altyapısı için bir yerlerden faydalanıyor olmam lazım. Ticaret bakanı, ticaret müsteşarları o ülkelerde bulunmuş, büyükelçileri ve dış işleri temsilcileri aktif, bir sivil toplum örgütü olarak DEİK de orada bulunuyorsa, zaten size yol gösterecek birileri var demektir. DEİK gerek yurt içi gerekse yurt dışı sıkıntılarımızda bize elinden geldiği kadar destek oldu. Aslında bu şekilde müthiş bir yardımlaşma ekosistemi de geliştirdi.

Murat Yalçıntaş

DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi

DEİK'in iki önemli başarısı, değişimi takip edenden ziyade belirleyeni olmasını sağladı. Birincisi, DEİK'in Türk reel sektörünün bütün değişim gücünün ifade bulduğu bir örgüt olma görevini başarıyla yerine getirmesidir. İkincisi ise, sahip olduğu mekanizmalar sayesinde ticaretin yeni istikametlerini, trendlerini önceden kestirme yeteneğine sahip olmasıdır. Bu iki özellik, DEİK'i birçok ülkede bulunan atıl ve takipçi muadil örgütlerinden daha öteye taşımıştır. DEİK'in bu iki niteliği dinamik ve verimli bir şekilde kullanmasını sağlayan ana unsur ise bünyesinde barındırdığı İş Konseyleri ve onların yetenekli iş insanı üyeleridir. Vurgulamalıyım ki bu kişiler ve dolayısıyla İş Konseyleri, Türkiye'nin çok saygın şirket ve kurumlarını temsil ediyorlar. Dünyadaki gelişmeleri yakından takip edip geleceği öngörebiliyorlar. İş Konseyleri gerek temsil ettikleri ülkelerde, gerek global olarak tüm ekonomik çevrelerde elde ettikleri bilgi birikimi, network ve tecrübelerini DEİK'in profesyonel kadrosuyla ve diğer konseylerle paylaşarak iş dünyasındaki gelişmeleri ortaklarına da taşıyorlar.

“Ticari diplomasi”

Ömer Bolat
T.C. Ticaret Bakanı

Türkiye’nin kamu, sivil toplum ve özel sektör iş birliği ile bölgesel ve küresel düzeyde ticari diplomasi gelişmelerine yön verebilen, makroekonomik istikrarı yakalamış, küresel rekabet gücüne, lider girişimcilere ve markalara sahip, yüksek teknoloji üretebilen, yenilikçi, dünyanın başlıca yatırım, finans ve Ar-Ge merkezlerinden biri olan ve her alanda çağdaş standartları uygulayan bir ülke olma yolunda DEİK’in gösterdiği performansın büyük rolü bulunmaktadır. Diğer taraftan DEİK, kamu diplomasisini destekleyici, ikili ve çok taraflı sosyal ilişkilerin gelişiminde fayda sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak, uluslararası ve çok uluslu kuruluşlarda Türk iş dünyasını temsil etmek ve uluslararası platformlarda ülke adına lobi faaliyetlerinde bulunmak gibi diplomasi faaliyetleri ile Türkiye’nin gelecekteki hedeflerine ulaşmasında kilit rol oynayacaktır.

Esasen bu noktada DEİK ile Ticaret Bakanlığımızın yakaladığı sinerjiyi vurgulamak gerekiyor. Ticaret Bakanlığımız esasen kamudan kamuya diyalog geliştirerek ticaret erbabına her alanda iş birliği imkânı yaratmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte, iş dünyasının yurt dışında kurduğu sağlam ilişkilerin de devletler arası ilişkilerde oynadığı yapıcı rolü unutmamak gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, Ticaret Bakanlığı ve DEİK arasındaki tamamlayıcılık ve iş birliği bunun çok iyi bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye Yüzyılı’nda da bu inançla ilerlenecektir.

Mahmut Asmalı
DEİK Başkan Yardımcısı

DEİK’in özellikle son 10 yıldır üzerinde ısrarla durduğu “İşimiz, ticari diplomasi” mottosu Türkiye’nin ihracat hacminin artmasında büyük etken olmuştur. Ülkelerle kurulan yakın ilişkiler güçlü bir ivme yaratmıştır. Burada ikili ilişkiler ticari diplomasi ile olduğu kadar sosyal ve kültürel bağlamda da yeni köprülerin kurulmasına olanak tanımış, mevcut olanların da gelişmesini, güçlenmesini sağlamıştır. Ülkeler arasında ticaretin gelişmesi ve yatırımların iki taraflı artması, arada güven tesisiyle oluyor. Dolayısıyla bir ülkeye yatırım yapmak için o ülkeye güvenmek lazım. Burada DEİK’in İş Konseyleri ile yaptığı çalışmalar, ülkeler arası diyalog noktasında yatırım iklimini de oluşturuyor, iyileştiriyor.

Şekib Avdagiç
DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

DEİK, kamusal gücü özel sektörün hizmetine sunan bir yapı olarak devletimizin yeni vizyonunu 153 İş Konseyi ile dış dünyada en iyi şekilde uygulamıştır. DEİK, ticari diplomasinin Türkçe kitabını yazmıştır. Türklerin tarihi mesleklerinin askerlikten ibaret olmadığını, ticaret ve ticaret politikaları geliştirmekte de köklü bir geleneğe sahip olduklarını göstermiştir. Sonuç olarak, dünyanın neresinde bir ürün için pazar olma ihtimali varsa, DEİK, Türkiye için orada yerini almıştır. Son 10 yılda ihracatımız yüzde 70’leri aşan oranda artmışsa, iş dünyamızın DEİK çatısında örgütlenmesinin bunda büyük etkisi vardır. DEİK’in Ugandadan Sri Lanka’ya, Amerika Birleşik Devletleri’nden Japonya’ya kadar ticaret yapılabilen neredeyse tüm ülkeleri kapsayan geniş bir iş ağının olması bunun ispatıdır. Ayrıca ihracatımızın neredeyse tamamına yakınının DEİK İş Konseylerinin faaliyet gösterdiği ülkelerde olması da son derece anlamlıdır.

Caner Çolak
DEİK Genel Sekreteri

DEİK’in temel misyonunu biz iki kelime olarak “Ticari Diplomasi” olarak özetliyoruz. Vizyonumuzda ise küresel ticari diplomasiye yön veren, küresel markalara sahip, yüksek teknoloji üretebilen, dünyanın sayılı yatırım, finans ve Ar-Ge merkezlerinden biri olan Türkiye var. Tüm bunların olması için de küresel bir pazar için üretim yapan, ürettiğini dünyaya satan firmalara ihtiyacımız var. DEİK de işte burada devreye girerek firmalarımızın bir dünya markası olması yönünde çalışmalarını sürdürüyor. Bu kapsamda firmalarımızın uluslararası firmalarla iş birliği yaparak teknoloji üretmesine, dünyaya açılmasına ve küresel bir marka olmasına kadar birçok alanda faaliyetlerimiz var.

Ümit Kiler
DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı – DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

Daha önceki dönemlerde iş konseyi başkanları seçilirken o ülkede işinin olup olmadığına bakılmazdı. Sonrasında biz bu uygulamayı değiştirdik, iş konseyi başkanı olacak iş insanımızın o ülkede bir işi, ticareti olması kuralını getirdik. Seçilen başkanların o bölgede bilinen, etkinliği olan, orası ile ticaret yapan kişiler olmasını istedik. Çünkü ancak oranın sistemini bilen biri, iki ülke arasındaki ticareti daha yukarılara taşıyabilir, geliştirebilir. Diyoruz ki, “Bizim işimiz ticari diplomasi” ve biz bu noktada iş dünyasının kutup yıldızı konumundayız. Dünyanın 153 ülkesinde etkin olunca, hakikaten bir kutup yıldızı gibi herkesin aradığı bir kurumuz aslında.

Korhan Kurdoğlu
DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı

DEİK, ekonomimizin dünyaya açılan penceresi olma vizyonunu aynı heyecanla sürdürüyor ve Türkiye'nin özellikle dış ticaret hacminin büyümesine önemli katkılar sunmaya devam ediyor. Türkiye'deki özel sektörün dış ticaret, uluslararası yatırımlar, hizmetler, müteahhitlik ve lojistik başta olmak üzere, dış ekonomik ilişkilerini yürütmenin yanında yurt içinde ve yurt dışında yatırım imkânlarını da araştıran DEİK, ülkenin ihracatını artırırken iş geliştirme çalışmalarını da koordine ediyor. DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı olarak görev aldığım DEİK'te "İşimiz Ticari Diplomasi" mottomuza uygun olarak, faaliyetlerimizi kazan kazan ilkesiyle sürdürüyoruz.

Halim Mete
DEİK/DTİK Yürütme Kurulu Üyesi

Biz bir kamu kuruluşu değiliz ama bir kamu kuruluşu gibi hareket ediyoruz. Bir konuda bize ulaşan sorunları çözdürmek için hükümetle iş birliği içerisinde oluyoruz. Yani, bir bakıma bu ülkenin gücünü yurt dışındaki insanlarımızla paylaşıyoruz. Ticaret kavgayı sevmez, bilakis ticaret kavgayı önler. Bir ülkeye ne kadar yatırım yapılırsa, ne kadar ticaret olursa, oranın siyasetçileri kavgadan o kadar çekinir.

Ebru Özdemir
DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı

DEİK kurulduğu günden bu yana Türkiye'nin küresel pazardaki ticari ilişkilerinde önemli etkiye sahip, bunun gelecekte de bu şekilde devam edeceğini düşünüyorum. Artık DEİK, Türkiye'nin ve Türk iş dünyasının "Ticari Diplomasi" hamlesinin markası haline geldi ve bu markayı önümüzdeki dönemde çok daha fazla pekiştireceğini düşünüyorum. Halihazırda yabancı paydaşlar ile kurulmuş olan bağların daha da artırılarak etki alanının güçlendirilmesi mümkün. Ayrıca yine geçmişte olduğu gibi güncel konulara çözüm önerileri getirmek üzere, alanında uzman isimlerden oluşturulan çalışma gruplarının da faaliyetlerini artırmasının şüphesiz katkısı büyük olacaktır.

Bir iş kadını olarak vurgulamak istediğim bir nokta daha var: Kadınların iş dünyasında, her düzeyde ve her seviyede daha adil ve daha fazla temsil edilmesi… Hem Limak olarak, hem de kişisel olarak üzerinde uzun yıllar kafa yorduğum, emek verdiğim bir konu. Bu alanda hem Türkiye'de hem de küresel düzeyde birçok girişimin, platformun, sivil ve iş dünyası hareketinin ya kurucusuyum ya da üyesiyim. Bir süredir de DEİK bünyesinde kadınların güçlendirilmesini amaçlayan bir oluşumun parçası konumundayım. Geçtiğimiz yıl DEİK bünyesinde iş dünyasında kadınların daha etkin ve görünür olması için Kadın Paltformu'nu kurduk. Bu konunun DEİK gündeminde daha fazla yer alması gerektiğini düşünüyorum. Eğer bizler DEİK'i ülkemizin "ticari diplomasi markası" olarak konumlandırıyorsak, bu markayı kadın üyelerimiz, kadın İş Konseyi başkanlarımız ile güçlendirmemiz şart. Dolayısıyla bu alanı ben önemli ve zorunlu bir gelişim alanı olarak görüyorum.

Fuat Tosyalı
DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı

DEİK, Türkiye Cumhuriyeti'nin köklü kuruluşlarından bir tanesi. Ben DEİK'e girmeden evvel bu kadar büyük bir misyonu olduğunu bilmiyordum. Şu an DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseylerindeyim, daha öncesinde Cezayir için çalıştım, şimdi de DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi'ndeyim, ayrıca Yönetim Kurulu'ndayım. Gittiğimiz her yerde DEİK'ten muazzam izler görüyorum. Nail Olpak başkanın da altını çizerek söylediği gibi bizim işimiz "Ticari Diplomasi". DEİK, devletimizin en üst makamları ve ticaret erbaplarımız… Bu üç ayak doğru çalıştığı zaman hem DEİK'in misyonu yerine gelmiş oluyor, hem devletimiz ve milletimiz kazanç elde ediyor, hem de iş yaptığımız coğrafyalarda güzel yansımalar ortaya çıkıyor.

Mehmet Ali Yalçındağ
DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı

İş diplomasisi dediğimiz şey; bir ülke ile ne kadar fazla ticaret ve yatırım ilişkiniz varsa, o ülke ile o kadar az siyasi ve askeri sorunlarınız oluyor demektir. Çünkü bu durumda ülke yönetimleri bir karara imza atmadan bir kere değil, üç kere düşünüyorlar.

Zeki Sarıbekir
DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi Başkanı

DEİK'in varlığı iş dünyamız için çok önemli ve her geçen gün önemini bir kere daha gösteriyor. Öncelikle bizim işimiz "Ticari Diplomasi". İhracatçı birlikleri daha çok ürün bazında ihracatın gelişmesini sağlarken biz ülke bazında, o ülkedeki sanayicilerimizi, yatırımcımızı, ticaret yapan erbabımızı kullanarak, daha fazla ticaret diplomasisi yaparak ilişkilerimizin gelişmesini sağlıyoruz. İlişkiler dediğimiz zaman sadece ticaret olarak bakmamak lazım. Bunun içinde kültür var, turizm var. Biz turizme de destek oluyoruz, aynı şekilde kültürel faaliyetlere de destek oluyoruz. Bulgaristan'da veya Türkiye'de yatırım ya da ticaret yapmak isteyenler beni her hafta birkaç kez arıyorlar. Onlara fikir veriyoruz, yön gösteriyoruz, yapabileceğimiz bir şey varsa desteklerimizi iletiyoruz. DEİK olarak bu konularda çok fayda sağladığımıza inanıyorum.

Mehmet Büyükekşi
DEİK/Türkiye-Fas İş Konseyi Eski Başkanı

DEİK, sürdürülebilirlik, yeşil ekonomi ve bu başlık altındaki diğer konularla ilgili çalışmalar yapıyor. İş insanlarımızın büyük kesimi de bu konuya çok ilgili yaklaşıyor, çünkü sadece birkaç yıl içinde belgesi olmayanların özellikle Avrupa'ya ihracat yapması çok zorlaşacak. Bizim ihracatımızın yüzde 65'inin Avrupa'ya yapıldığı göz önüne alındığında, firmalarımızın bu konuda hızlı adımlar atması kaçınılmaz. DEİK bu gelişmeleri takip etmek üzere dijitalleşme ve teknoloji üzerine yeni konseyler kurdu. Dijitalleşme, verimlilik açısından son derece büyük önem taşıyor. Eğitimden üretime, satıştan pazarlamaya, planlamaya kadar her konuda hayatımızın içerisinde. Biz burada teknoloji liderliğini sağlayabilirsek, bunu ilişkide olduğumuz karşı ülkelere yansıtma olayımız da çok önem kazanır.

Caner Çolak
DEİK Genel Sekreteri

DEİK'in temel misyonu Ticari Diplomasi, ancak bunun gerçekleşebilmesi için de altında önce bazı aktivitelerin vazgeçilmez olarak bulunması lazım. Mesela salgın döneminde üretimi kesseydik, üretim olmadan ticaret de olmayacağı için ticari diplomasiden de bahsedemeyecektik. Biz yeşil dönüşümü de bu perspektifte değerlendiriyor, olmadığı zaman ticari diplomasinin de eksik olacağını değerlendiriyoruz. Bu anlamda bizim en öncelikli konularımızın başında yeşil dönüşüm geliyor. Yeşil dönüşümü tamamlayamayan firmalar ana ihracat pazarımız olan Avrupa'ya ihracat yapamama riskiyle karşı karşıya kalabilecek. Bu hafife alınamayacak bir risk. Kastettiğimiz ihracatın yavaşlaması, bir üründe veya bir üründe pazar kaybı değil tüm ihracatımızın durması, yani o piyasadan tamamen çekilmemiz anlamına gelebilir. Böylesine ciddi bir konunun elbette DEİK gündemine girmemesi beklenemezdi. Tabii bu konunun riskler kadar iş dünyamız adına fırsatları barındırdığını da göz ardı etmiyoruz. Hem bu riskleri yönetebilmek hem de fırsatlardan azami derecede yararlanmak için yeşil dönüşümü ticari diplomasi faaliyetlerimizin ana gündem maddelerinden biri olarak görüyor ve tüm çalışmalarımızda bu konuyu gündeme getiriyoruz.

Berna Gözbaşı
DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Eski Koordinatör Başkanı ve DEİK Sayman Üyesi

Artık dünyada güç merkezleri değişiyor. Bu değişimi iyi takip etmemiz ve buna göre hazırlıklarımızı, yani kendi ödevlerimizi iyi yapmamız gerekiyor. DEİK, ticari ilişkileri aynı zamanda bir kültürel faaliyet olarak görerek çalışmalarını sürdürüyor. Değişimin yoğun olduğu dönemlerde, yol göstericiliğini gerçek anlamıyla ortaya çıkarmayı başarıyor. Küreselleşme, "ulusal" sınırlarla kendini kısıtlayan bir ticaret anlayışından tüm dünyayı üretim faktörlerinin vatanı gören bir anlayışa evrilmeyi temsil ediyor. Ülkeler birbirleriyle olan ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkilerinin gelişmesi için de faaliyetlerini sürdürüyor. DEİK olarak, küreselleşmenin artması ile Türk malının, Türk girişimcisinin yanı sıra Türk kültürünün de en büyük tanıtıcısı oluyoruz.

Ümit Kiler
DEİK/Türkiye-Umman ve Türkiye-İran İş Konseyleri Eski Başkanı – DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

Hem kamu hem özel sektörün birlik içinde eş güdümlü hareket edebilmesi çok önemli. Biz her yönetim kurulunda Türkiye'nin genelini konuşuruz. İhracatı, ithalatı, iç pazarı, ticareti, taşımacılığı, turizmi konuşuruz, buralardaki sıkıntıları masaya yatırırız. Sonra da bunları ilgili kurumlar ile Ticaret Bakanlığımıza iletiriz, çözüm noktasında onlardan yardım isteriz. Bugün yeşil enerji dünyanın gündeminde ilk sıralarda yer alıyor. Hatta birkaç yıl içerisinde çok daha fazla konuşur hale geleceğiz. Şimdiden bir ürünün hangi enerjiyle üretildiğini sorgulamaya başladık bile. Dolayısıyla burada büyük bir dönüşüm söz konusu.

Ali Yıldırım Koç
DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi

Bugünü en iyi tanımlayan kelimelerden biri değişimse, diğeri de belirsizlik. Teknolojideki hızlı gelişmeler ve toplumsal değişimler, yepyeni bir arz ve talep dinamiği yaratıyor. Bu süreçte ortaya çıkan iş modelleri, geçmişten çok daha farklı bir ekonomiyi şekillendiriyor. Ayrıca, jeopolitik fay hatlarında ne zaman ve nasıl sona ereceği bilinmeyen sarsıntıların neden olduğu küresel siyasi belirsizlikler de sürecek. Peki, riskleri basiretle yönetip fırsatları herkesten önce görebilmek ve yeni ekonominin şampiyonlarından biri olmak için ne yapmak gerekiyor? Her şeyden önce, değişimle barışık bir kurumsal kültürün tesis edilmesi şart.

Murat Kolbaşı
DEİK/Türkiye-Hong Kong İş Konseyi Başkanı

Bir teoriyi veya bir iş yapış şeklini ortaya koyduğunuz zaman, bu aşağı yukarı 7 yıllık bir döngüde tekrar bir yenilenmeye giriyor, yani değişiyor. Çünkü kullandığınız teknolojik alet, belki vesile olan kişi veya kurum ya da platform bir değişim gösteriyor. Bu durumda da sizin o süre içerisinde yaptığınız işi artık bir başka şekilde yapıyor olmanız gerekiyor. DEİK bu anlamda kendini devamlı güncel tutan bir platform. Dünyada olan gelişmeleri gözlemleyerek, farklı ülkelerle çalışan iş insanlarımızla yakın temas kurarak, o ülkelere gidecek kişilere oradaki son durum hakkında bilgi veriyor. DEİK, dünyadaki değişimi çok

iyi özetlemeye çalışıyor. Biz burada elimizden geleni yapıyoruz, ama bu bazen yeterli olmayabilir. Çünkü o arkadaşımızın özel durumunu ya da ihtiyacını bilmediğimiz için belki ona uzanamadığımız zamanlar oluyor. O nedenle buraya yapılan her ilave katkı, her farklı talep, her farklı bilgi bizi çok geliştiriyor. Dünyaya yayılmış ticaret ataşelerimiz, İş Konseylerimiz, başkanlarımız, DEİK'te çalışan arkadaşlarımız iç içe çalışıyorlar. Onlardan gelen bilgiler, bizim onlara sorduğumuz sorular karşılıklı olarak kütüphanemizi zenginleştirmeye devam ediyor.

Korhan Kurdoğlu

DEİK/Türkiye-Çin İş Konseyi Başkanı

DEİK olarak, küresel iklim krizine duyarlı, çevre dostu ve sürdürülebilir iş yapma şekillerini başta kendi kurumumuz olmak üzere tüm iş dünyamızda egemen kılmayı amaçlıyoruz. Özellikle ekonomimiz ve özellikle dış ticaret için büyük önem taşıyan Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yakından takip ediyoruz. Yeşil dönüşüm faaliyetlerimiz, bir yandan da dijital gelişmelerden faydalanıyor. Avrupa Yeşil Mutabakatına göre Avrupa 2030 yılına kadar karbon salınımlarını yüzde 55 oranında azaltmayı ve 2050 yılına kadar da karbon nötr hale gelmeyi amaçlıyor. Bu hedefler Türkiye gibi AB ile yoğun ekonomik ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkiliyor. Hedeflere uyum sağlamak için, devletin ve şirketlerin yeşil teknoloji yatırımlarını artırması gerekiyor. Yeni pazarlara açılımı desteklemeye ve yeni yatırımları çekmeye devam ederken, DEİK olarak, şirketleri "yeşil dönüşüm" ve "dijital dönüşüm" konularında desteklemeye devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde de gündemimizde bu iki madde en üst sıralarda yer alacak.

Ebru Özdemir

DEİK/Türkiye-Kuveyt İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-İspanya İş Konseyi Başkanı

Özellikle salgın sonrası, uzun süredir küresel iş dünyasının gündeminde olan bazı kavramların ön plana çıktığına şahit olduk. Dijitalleşme, kurumsallaşma, çeviklik, adaptasyon ve dayanıklılık, inovasyon, kolektif hareket edebilme, sosyal işlerinde kelebek etkisi veya çarpan etkisi yaratma gibi kavramlar ve konular daha çok gündemimize girmeye başladı. Bunun sebebi hep söylediğimiz gibi küresel ekonomik düzenin çok büyük bir hızla değişiyor, dönüşüyor olması. Hiç şüphesiz bu değişime ve dönüşüme ayak uydurabilen, bu dönüşümle uyumlu şekilde hareket edebilen şirketler, iş çevreleri, ulusal ekonomiler bu dönemin kazanını olacak. Bu pencereden baktığımızda, DEİK'in esnek yapısı bu gibi konuları rahatlıkla gündemine alabilmesini sağlıyor. Donanımlı kadrosu ve ilgili alanda uzman kişilerle yapılan iş birlikleri ile çalışmalar sürdürülürken, küresel gündemin takip edilmesi sağlanıyor. Aynı zamanda Türk iş dünyası olarak bu alanlarda küresel gündeme katkı sağlanıyor.

Tuncay Özilhan

DEİK/Türkiye-Rusya İş Konseyi Eski Başkanı

Gelecek, hepimiz için fırsatlar ve yenilikler vaat ediyor. Ancak belirsizlikleri de göz ardı etmemek gerek. Bu nedenle her türlü senaryoya hazırlıklı olmalıyız. Türkiye, imalatçı bir ülke ve Avrupa, Asya ile Afrika'nın kesiştiği noktada, küresel pazarlara kolay erişim sağlayan konumuyla bir üs özelliğinde. Üretmeye devam ettikçe küresel pazarlarda da gücümüzü koruyacağımıza inanıyorum.

Öte yandan, iş modellerimiz dijital dönüşüm ile yeniden şekilleniyor. Yeşil dönüşümü ve dijital devrimi bir arada yaşadığımız bir süreçten geçiyoruz. Bu ortamı çok iyi okuyan DEİK, söz konusu alanlarda iş birlikleri yapıyor, çalıştaylar düzenleyerek farkındalığı artırmayı amaçlıyor. Özellikle dijital teknolojilerde ülkemizi bir merkez hâline getirmeye odaklanan DEİK'in, bu alanlarda ilerlemeyi teşvik eden proje ve uygulamalarının, Türkiye'nin hedeflerine ulaşması yolunda önemli katkıları olduğu düşüncesindeyim.

Albert Saydam

DEİK/Türkiye-Meksika İş Konseyi Eski Başkanı

DEİK esasında bir çatı kuruluşu olarak, bir ağ veya temas noktalarının doğru yerde toplanmasına liderlik ediyor. Buradaki her İş Konseyi de bu ağdaki ilişkilerin düzenlenmesi, daha sağlıklı ve daha olumlu ilerlemesi yönünde çalışan neferleri oluşturuyor. Son 50-60 seneye baktığımız zaman, hükümet liderlerinin zaman zaman görevleri veya sorumlulukları itibarıyla bazen sertleşebildiğini görebiliyoruz. Ve o zamanlarda iki ülke ilişkilerinin kilitlendiğini, bazen de aşırı gergin bir duruma düştüğünü görüyoruz. Ben burada hep şunu savunuyorum; DEİK gibi kurumlar, ana damar tıkandığında kılcal damarlar olarak devreye girerek kalp krizini vücutta engelleyebilirler. DEİK'in en önemli görevlerinden biri de gerektiği anda iş insanlarını ve o iş insanlarının ilişki ağını kullanarak kalp krizini yaşamadan, vücudun sağlıklı bir şekilde hayatını devam ettirmesini temin ettirmek, yani bu konuda ülkesine hizmet etmektir. DEİK'in bence en önemli misyonlarından biri budur.

Sani Şener

DEİK/Türkiye-Fransa İş Konseyi Eski Başkanı

Ben DEİK'in network faydasını çok önemsiyorum. Ellerinde büyük bir veri tutuyorlar ve bunu da çok doğru bir şekilde paylaşarak kullandırıyorlar. Bu anlamda DEİK herhalde Türkiye'nin en iyi çalışan kurumudur diyebilirim. Yurt dışı ile ilgili ihtiyacımız olan her türlü ülke bilgisi, sektör bilgisi, mevzuat bilgisi ve istatistiksel bilgiyi güncel haliyle her daim canlı tutuyorlar.

Murat Yalçıntaş
DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi

Hem İTO Başkanlığını yürüttüğüm 2005-2013 yılları arasında, hem de iş dünyasının bir mensubu olarak takip ettiğim kadarıyla DEİK, Türkiye ekonomisinde sürdürebilirlik kavramını teorik bir sözcük olmaktan çıkartıp iş dünyamızın üretim hattına sokmayı başarmıştır. Bilhassa tesis etmiş olduğu özel amaçlı konseylerle sürdürülebilir ekonomi konusunda dikkatli ve yol açan bir tavır sergiliyor. Kanaatime göre teorik olarak uzmanlaşmış yabancı kaynakların taranması, dış ülkelerdeki gelişmelerin yakinen takibi, sahadaki gelişmelerin yerinde müşahedesi, sürdürülebilir ekonominin ülkemiz ekonomisi ve insanının istifadesi için yeni imkânlar sağlıyor.

Steven Young
DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı

Ekonomimiz için özellikle de dış ticarette önemi yüksek olan Avrupa Birliği tarafından hayata geçirilen Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı iyi anlamak yalnızca bir gereklilik değil. Yakından takip ettiğimiz Yeşil Mutabakat, Türkiye için tehditler kadar yeni ekonomik fırsatların da öncüsü olacak. Avrupa Yeşil Mutabakatı, yalnızca üye ülkeleri değil, ülkemiz gibi AB ile yoğun ekonomik ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkileyecek. Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 50'si AB ülkelerine gerçekleştiriliyor. Bu kapsamda iklim değişikliği, sınırda karbon düzenlemesi ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında somut ve kararlı adımlar atılması konusunda sadece devlete değil, hepimize sorumluluk düşüyor. DEİK olarak; küresel iklim krizine duyarlı, çevre dostu ve sürdürülebilir iş yapma şekillerinin başta kendi kurumumuz olmak üzere tüm iş dünyamızda egemen kılınmasını amaçlıyoruz.

Zeki Sarıbekir
DEİK/Türkiye-Bulgaristan İş Konseyi Başkanı

İşimiz ticari diplomasi desek de, sürdürülebilirlik bizim için çok önemli bir başlık. Bu konuda daha alınacak çok yollar var. Sürdürülebilirliği özümseyip gerekli adımları atmayan şirketler ihracat yapamaz duruma gelebilir. Şayet ticaretimizin hızlı artmasını istiyorsak, BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını mutlaka takip etmemiz ve oralarda iyileştirmeler yapmamız lazım. İlerlemek istiyorsak değişim kaçınılmaz.

Öte yandan inanılmaz bir Türk diasporası var dünyaya yayılmış. Bunu mutlaka kullanmamız, daha büyük sinerjiler yaratmamız lazım. Bunu ekonomik bir güce nasıl evirebiliriz, üzerinde daha fazla düşünmemiz lazım. Bu anlamda belki de en iyi çalışan kurumlardan biri DEİK şu anda. Ama yine de bu alanları geliştirebileceğimizi düşünüyorum.

DEİK için çalışmak

Nail Olpak
DEİK Başkanı

DEİK/Türkiye-Filistin İş Konseyi Başkanımız, iş konseyi ile beraber bir iş seyahati yapmıştı. Seyahatin dönüşünde heyet üyeleri dönüyor, o oğluyla beraber bir gün daha kalıyor. O sırada arkadaşımızı gözaltına aldılar, 30 küsur gün hiçbir gerekçe açıklanmadan gözaltında kaldı, sonunda da hiçbir olumsuz bir şey bulunmadı. Bu süreçte Cumhurbaşkanımız, Dışişleri Bakanımız, Ticaret Bakanımız ile devamlı sürecin takibini yaptık. En son haber geldi, havaalanından uçacak dediler, biz de adım adım takip ettik. Hiç unutmuyorum, bir ramazan günündeydik, gece 02:45'te uçak İstanbul Havaalanı'na indi. O sırada benim telefonum çaldı, baktım Cumhurbaşkanımız arıyor. Dedi ki, "Kardeşimiz geldi mi?" Ben takip ediyorum, ama o da benim kadar takip ediyor. Bence aile olmak böyle bir şey.

Fuat Tosyalı
DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı

Emin olun DEİK bir gün şöyle bir nefesleneyim deyip dinlenmeye kalksa gündemi kaybeder, çünkü gerek lokal gerekse global her gün yeni ve farklı bir gündeme uyanıyoruz. DEİK bu salgın döneminde faaliyetlerini ister istemez aksattı ki hepimiz bundan oldukça muzdaribiz. Gerçi günün sonunda biz kendi içimizde durmadık ancak sahada olmak gerekiyor. Bu zaman zarfında biz ilişkilerimizi bireysel bazda artırarak devam ettirdik. Şimdi de kurumsal olarak arayı kapatıp, hatta öne geçeceğimiz zamanlara geldik. Ben, özellikle son bir yıldır iş dünyamızın bu arayı kapatmak üzere büyük çaba harcadığını görüyorum. Ben daha yeni Çin'den geldim, yarın Cezayir'e uçacağım, oradan da Senegal'e geçeceğim. Türkiye olarak bizim hedef coğrafyalarımız, özellikle benim Koordinatör Başkanı olduğum Afrika kıtası bizi büyük bir açlıkla bekliyor diyebilirim.

Ömer Cihad Vardan
DEİK Eski Başkanı

Cumhurbaşkanımızın Afrika açılımı kapsamında bu ülkelere çokça gezisi oldu. Onun arzusu neydi? Hükümet siyasi ilişkileri oluştururken, var olanları geliştirmeye çalışırken, aynı zamanda bunun ekonomik ayağının da paralel gelişmesi düşüncesi ile DEİK'ten açılımın ekonomi ayağını, iş dünyası parçasını oluşturması talep ediliyordu. Biz de bu amaca istinaden, onunla beraber gidilen her ülkede iş dünyası ayağını oluşturmaya gayret ettik; bunları da iş forumu adı altında gerçekleştirdik.

O dönemde 45 ülkeye gitmişiz, doğudan batıya, kuzeyden güneye aklınıza neresi gelirse... Bu kadar ülke gezisini de görevde olduğum üç sene zarfında gerçekleştirmişiz. Özellikle Afrika'ya veya uzun mesafeli ülkelere yaptığımız seyahatlerimiz 4-5 günlük oluyordu. Çoğu zaman birden fazla ülkeyi ziyaret ediyor, 3-4 ülkede toplantılar gerçekleştiriyorduk. Bazı yerlere de günübirlik gidip geliyorduk.

Gittiğimiz ülkelerde yaptığımız toplantılarda o ülkenin en üst yetkilileri yer aldığı için, o ülkede iş yapmak isteyen arkadaşlarımız bu gezilerde yer alarak ciddi anlamda hem kendilerine katkı sağlıyor hem de iş forumlarının daha kaliteli ve sonuç odaklı gerçekleşmesine vesile oluyorlardı. Böylesi uzun seyahatlere zaman ayırıyorsunuz, ciddi para harcıyorsunuz, doğal olarak da çıktısının verimli olmasını istiyorsunuz. İşte bunun gibi organizasyonları birçok ülkede yaptık, çok uzun seyahatler gerçekleştirdik, hatta rekorlar kırdık. Örneğin, Şili'ye giderken THY'nin o dönem yeni aldığı Boeing 777 uçağıyla İstanbul'dan kalktık ve 17 saat 15 dakika hiç durmaksızın aynı uçağın içinde direkt Santiago'ya indik. Bu uçuşla, THY'nin ve aynı zamanda biz DEİK mensuplarının ilk en uzun menzilli seyahatini gerçekleştirmiştik. Bu da güzel bir hatıra oldu.

Mehmet Ali Yalçındağ
DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Başkanı

DEİK'in bu kadar hızlı büyümesini ve dünyayı yayılmasını ben biraz da Türk iş insanının girişimci ruhuna, yatırımcı ruhuna, bu sınır tanımaz ruhuna yoruyorum.

Cemal Yangın
DEİK/Türkiye-Gürcistan İş Konseyi Eski Başkanı

Bir gün Nail Olpak Başkanım bana dedi ki, "Cemal, bazen sabah uyanıyorum, acaba hangi ülkedeyim diye düşünüyorum!" Onu çok iyi anlıyorum, çünkü ben de böyleyim ve bundan hiç rahatsız değilim. Ülkem adına, milletim adına ihracat için koşturuyorum.

DEİK'in gelecek gündemi

Nail Olpak
DEİK Başkanı

Günümüzde çok değişkenli, çok taraflı ve dinamik bir sürecin içinden geçiyoruz. Oluşan zorlu şartlardan Türkiye'nin de etkilenmemesi elbette söz konusu değil. Ancak her zaman olduğu gibi bu sürecin riskleri olduğu kadar fırsatları da barındırdığını düşünüyorum. Bu fırsatları veya riskleri doğru değerlendirdiğimiz zaman, Türk iş dünyası olarak her zorlu süreçten bazı kazanımlar elde ederek çıkacağımıza ve ülkemizin de bunu başaracak kapasiteye sahip olduğuna inanıyorum. Türk iş dünyası temsilcileri ve özel sektör olarak fırsatlara odaklanarak şimdiden geleceğe adapte olmalıyız. DEİK olarak biz de 40 yıldır olduğu gibi iş dünyamıza yeni ufuklar açmanın gayreti içinde olmaya devam edeceğiz. Tüm dünyaya yayılmış 153 İş Konseyimizle birlikte yürüttüğümüz ticari diplomasi faaliyetlerimizi etkin biçimde sürdürerek, Türk iş dünyamızın yeni dönemde küresel ticarette en iyi şekilde konumlanması için çalışacağız.

Şekib Avdagiç
DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

Türkiye, dünyanın ilk 20 ekonomisi içinde yer alan hem mevcut gücü hem de potansiyeli sebebiyle devler ligine doğru adım adım yürüyen bir ülkedir. Türkiye'nin bu yürüyüşündeki en etkin vasıtalarından biri de DEİK'tir. DEİK ticaretin kolaylaştırılması, işletmelerimizin kurumsallaşma kapasitelerinin geliştirilmesi ve yeni gelişen pazarlara açılmasını sağlamakta tartışmasız bir rol oynuyor. Hiç tereddütsüz ifade edeyim ki, "yeniden şekillenen dünya ticaretinde ülkemizin hak ettiği değeri alması" DEİK ile mümkün olacaktır. Gelecek nesillere daha güçlü bir Türkiye bırakabileceksek, bunu DEİK gibi kurumlarımızla yapacağız. Başlangıçta Türkiye'nin küresel ekonomiye entegrasyonu rolünü üstlenen DEİK, artık küresel ekonomiye Türkiye vizyonu biçebilecek bir güce erişmiştir. Bu yüzden ifade edeyim ki DEİK, "Yeni Türkiye Vizyonu"nun küresel temsilcisi ve yaygınlaştırıcısıdır. Ticaret, hizmet ve yatırım öncelikli yaklaşımı sayesinde Türk özel sektörünün küresel markasıdır, en büyük destekçisidir. Dolayısıyla DEİK'in gelecekte yapacaklarını sıralarken, birinci sırada "gelecekte de bu desteğin her alanda devam etmesi" geliyor.

Firuz Bağlıkaya
DEİK Yönetim Kurulu Üyesi

İş dünyasının geleceğinin şekillenmesinde çok önemli bir rol oynayan DEİK, ülke ekonomisinin büyümesi, ilerlemesi ve daha zengin ve müreffeh bir Türkiye için hizmet

vermeye devam ediyor. Aktif çalışmalara imza atan DEİK, yurt içinde ve dışında binlerce çalışma hayata geçirdi. Ülkemizin ekonomi alanında gönüllü olarak diplomasisini yürüten DEİK, çok önemli dostlukların ve iş birliği olanaklarının kapısını açtı. Ülkemizin dış ekonomik ilişkilerini daha iyi bir noktaya taşımak için de tüm gücüyle çalışmaya devam ediyor. DEİK'in yürüttüğü bu çalışmalar ülkemizin imajına da olumlu katkı sunuyor ve dolaylı olarak turizm hareketlerinin artmasına vesile oluyor. Tüm bu çabaları için DEİK yönetimini tebrik ediyoruz. Türkiye'nin büyüme stratejilerine paralel olarak hareket eden DEİK, klasik pazarlara ilave olarak uzak ülkelere ihracatı artırmak için çalışmalar yapacak. Tüm pazarların yakın takibinin yanı sıra yeni iş birlikleri, önemli kurultaylar, çalıştaylar da düzenlemek için yoğun bir çalışma yürütülüyor. TÜRSAB olarak bu çalışmaları destekliyor ve DEİK'e başarılar diliyoruz. Tüm dünyada önemi giderek artan hizmet sektörünün özellikle bu alanda öne çıkan turizm endüstrisinin daha da geliştirilmesi için DEİK'in daha çok çalışma yapacağına inanıyoruz.

Caner Çolak
DEİK Genel Sekreteri

Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci yüzyılının başında olduğumuz bu dönemde Türkiye'nin geleceğe yönelik önemli bir vizyonu bulunuyor. Bu vizyonun en önemli kısmı da dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olmak. Bunun için de tabii ki tüm dünyaya ihracat yapan firmalarımızın artması ve daha fazla dünya markası çıkarmamızın gerektiği ortada. DEİK'in vizyonu bu noktada Türkiye'nin vizyonu ile örtüşüyor. DEİK olarak bizler de daha fazla ihracat yapan, küresel değer zincirinde daha katma değerli ürünler üreten firmalarımızın sayısını çoğaltma ve bu firmaları birer dünya markası haline getirme vizyonuyla çalışıyoruz. Bazı sektörlerde dünya markası olan firmalarımız var. Savunma sanayimizi buna örnek verebiliriz. Bunun dışında dünyanın en büyük 250 inşaat firması listesinde 40 firma ile yer alıyoruz. Amacımız hem bu tür sektörlerin sayısını artırmak hem de daha fazla firmamızın bu listelerde yer almasını sağlamak.

Dijital teknolojiler yine bir diğer gelişim alanımız olacaktır. Altında bulut teknolojileri, fintek, mobil teknolojiler, oyun, siber güvenlik, yazılım teknolojileri, yenilikçi teknolojiler, girişim sermayesi, sağlık teknolojileri ve Web3-Blokchain olmak üzere on alt sektörü barındıran DEİK/Dijital Teknolojiler İş Konseyimizin her komitesinde dünya markası çıkaracak potansiyelimiz bulunuyor. Ayrıca enerji üretim ve depolama teknolojileri de önem kazanan bir diğer alan. Elektrikli yerli arabamızı ürettikten sonra batarya teknolojisinde de öne çıkmamız gerektiği ortada. Yenilenebilir enerji üretme kapasitemiz yüksek. Tüm bu alanlarda çıkaracağımız dünya markası firmalar ile ilk 10 ekonomi arasına girebileceğimizi değerlendiriyorum.

Ali Yıldırım Koç
DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi

DEİK, dış ticaretimizin gelişmesinde, ürün ve markalarımızın tanıtımında önemli roller üstlendi. Daha güçlü ve işlevsel bir DEİK, sanayicilerimizin yurt dışındaki rekabetçiliğini artıracaktır. Ülkemiz açısından stratejik pazarlardaki yatırım ve ticaret imkânlarının yakından takip edilmesi, bu pazarlardaki mevzuat değişikliklerinin yarattığı fırsat ve risklerin kapsamlı analizi, DEİK'in daha iyi sunabileceği hizmetler arasındadır.

Bunun için sürdürülebilirlik, gümrük mevzuatı, dış ticaret teşvikleri gibi konularda uzmanlaşmış bir kadronun istihdamı veya alternatif bir başka çözüm düşünülebilir. Kuşkusuz, DEİK'in alametifarikası, ülke iş konseyleri vasıtasıyla sağladığı küresel örgütlenmedir. Karşı kanat kuruluşlarla ilişkiler sayesinde ve gerektiğinde doğrudan ilgili ülkelerdeki karar alıcılara erişimini güçlendirmesi, DEİK'in bir iş dünyası kuruluşu olarak kıymetini artıracaktır.

Murat Özyeğin
DEİK/Türkiye-Singapur İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-ABD İş Konseyi Başkanı

Dünya oldukça ilginç bir dönemden geçiyor. Hem dünya ekonomisi ve jeopolitik konular hem de farklı ülkelerde yaşanan zorluklar ve bunların yansımalarıyla 2023 tüm dünya için zor bir yıl oldu. Bu zorluğa neden olan koşullar 2024 yılında da etkisini sürdürecek gibi görünüyor. Önce Rusya-Ukrayna savaşı ve buna bağlı kutuplaşma, sonrasında da maalesef Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler hepimizi derinden üzmeye devam ediyor. Ülkemiz açısından baktığımızda da içinde farklı riskleri barındıran zorlu bir dönem geçirdik. Ancak Türkiye'nin önünde önemli bir fırsat penceresi var ve şu anki ekonomi yönetimimiz bu fırsatı en akıllı şekilde kullanıyor. Böyle bir konjonktürde önümüzdeki dönemde DEİK'in ihracat pazarlarımızı çeşitlendirmek için yoğun çaba gösterirken sadece ticari ve ekonomik ilişkilerle sınırlı kalmayıp, stratejik ortaklıkların oluşturulmasında da önemli bir rol oynayacağına inanıyorum.

Adnan Polat
DEİK/Türkiye-Macaristan İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Yunanistan İş Konseyi Başkanı

Türkiye'nin bugünkü coğrafi konumuna, nüfusuna, tarihine, kültürüne baktığınız vakit şu andaki dış ticaret hacmi bana göre hâlâ çok az, bizim trilyon doların üstüne çıkmamız lazım. Avrupa'da bizden çok daha küçük ülkeler bile bunun üzerindeler, bizim de oralara gelmemiz lazım. O nedenle maç daha yeni başlıyor.

Fuat Tosyalı

DEİK/Türkiye-Senegal İş Konseyi Başkanı

Heyet ziyaretlerimizi özledik biz. Ben şahsen işlerimin tamamını yerinden yönetmeye alışkın bir iş insanıyım ki bizi başarıya götüren en önemli faktörlerden birisinin de bu olduğunu düşünüyorum. Tabii ki pazar raporları, fizibiliteler çok değerli ama kendimizin de pazarı yerinde görüp koklamamız gerekiyor. Bu nedenle heyet ziyaretlerine çok çok önem veriyorum. Biz zamanında bu ziyaretlere giderken heyette pazarı, coğrafyayı bilen tecrübeli büyüklerimiz, ağabeylerimiz vardı, onlar o günlerde bize rehber oldular. Bugün bizim de tecrübelerimizden faydalandırmak üzere bu heyet ziyaretlerine mutlaka yeni üyeleri, heyecanlı girişimcileri götürmemiz, heyet ziyaretlerini artan bir rutinde sürdürmemiz lazım. Biz Cezayir'e ilk gittiğimizde başkente haftada sadece 4 uçak seferi vardı, bugün 55 uçak seferi var. Heyet ziyaretlerini, ülke ziyaretlerine mutlaka artırmak durumundayız.

Murat Yalçıntaş

DEİK Yönetim Kurulu Eski Üyesi

Geleceğe zihnen de insan gücü olarak da hazır olmalıyız. DEİK, şimdi de gelecek için de hem insan gücünü eğitecek hem de gerekli literatürü oluşturacak bir çalışma yürütmelidir. 2053 ve 2071 hedeflerimiz için Türkiye, masa başında belirlenen vizyon içerikleri yerine bu yılların her biri için yeni ve ülkemize sıçrama yaptıracak hedefler belirlemeli ve bunun için de gerekenleri şimdiden uygulamaya sokmalıdır. Türk özel sektörü ve DEİK bu alanda öncü olmalıdır. DEİK güncel koşulları ve teknolojik gelişmeleri göz önünde bulundurarak, özel sektörümüzün menfaatlerini ve katkılarını değerlendiren hedefler ve politikalar belirlemelidir.

Steven Young

DEİK/Türkiye-Almanya İş Konseyi Eski Başkanı – DEİK/Türkiye-Avustralya İş Konseyi Başkanı

Yeni pazarlara açılımı desteklemeye ve yeni yatırımları çekmeye devam ederken, şirketleri "yeşil dönüşüm" ve "dijital dönüşüm" konularında desteklemeye devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde de gündemimizde bu iki madde en üst sıralarda yer alacak. Önceliklerimizden bir diğeri de açık verdiğimiz dış ticaretimizi dengelememiz gereken bölgelere odaklanmak. Bunların başında da Asya Pasifik geliyor. Geleneksel pazarlarımıza ilave olarak, uzak ülkelerin de temel ihracat hedefimiz olması için Ticaret Bakanlığımız "Uzak Ülkeler Stratejisi ve Eylem Planı"nı hazırladı. Bu pazarlarda Türkiye'nin güçlü markalarının farkındalığı da önem arz ediyor. Çoğu Asya ve Amerika'da, bir kısmı da Afrika kıtasında yer alan 18 ülkeye ihracatımızın artırılması için daha fazla çalışacağız.

Nihat Zeybekci

Eski T.C. Ekonomi Bakanı

DEİK hayati bir görevi icra ediyor: İş dünyasının çatı kuruluşlarını bir araya getiren, karar alma süreçlerine katkıda bulunan, yurt dışında iş dünyasının tek sesi olma gayreti gösteren bir yapı. Bugüne kadar Türkiye'nin çıkarlarını, karşılıklı yarar temelinde ve kazan-kazan ilkesi çerçevesinde yüksek sesle dile getirdi ve getirmeye devam ediyor. Cumhurbaşkanımızın da ifade ettiği gibi insanlar fani, kurumlar bakidir. Burada, bu gerçeği hiçbir zaman göz ardı etmeden, kurumsal taassuba kapılmadan, çağın ve zamanın gerekliliklerini dikkate alarak, küresel siyasi ve iktisadi gelişmeleri okuyarak atılması gereken tüm adımları atmaktan DEİK bugün de gelecekte de hiçbir zaman tereddüt etmemelidir. Bu vesile ile bu yolda birlikte yürüdüğümüz Başkanlarımıza, Yönetim Kurulu Üyelerine, DEİK idari personeline şükranlarımı sunuyor, selamlarımı gönderiyorum. İlk günkü aşkla Türkiye Yüzyılı'nda omuz omuza, ülkemizin birer neferi olarak çalışmaya devam edeceğiz.

Son Söz

“Kuruluşundan bugüne kadar bu güzel yapıya emek ve destek veren herkese teşekkür ediyor, vefat edenlere Allah’tan rahmet diliyorum.
Bu benim kalıplaşmış ve her seferinde inanarak söylediğim bir cümledir.”

Nail Olpak
DEİK Başkanı

İŞİMİZ TİCARİ DİPLOMASİ

DEİK

Büyük ve Güçlü Bir Türkiye'ye Doğru
(2010-2024)

DEİK, kurulduğu 1985 yılından bu yana Türk özel sektörünün dış ticaret, uluslararası yatırımlar, hizmetler, lojistik başta olmak üzere dış ekonomik ilişkilerini yürütme konusunda çok özel bir görev üstleniyor. Bu vesileyle kuruluşundan itibaren DEİK yönetiminde, iş konseylerinde, faaliyetlerinde görev alan iş dünyamızın temsilcilerini saygıyla anıyorum. Türkiye'nin gelişmesine, ekonomisinin büyümesine, ihracatının artmasına katkı yapan, istihdam oluşturarak insanımızın evine ekmek götürmesine vesile olan DEİK üyelerine en kalbi şükranlarımı sunuyorum.

Recep Tayyip Erdoğan